Кирил Герасимов Михайлов

Село Слокощица

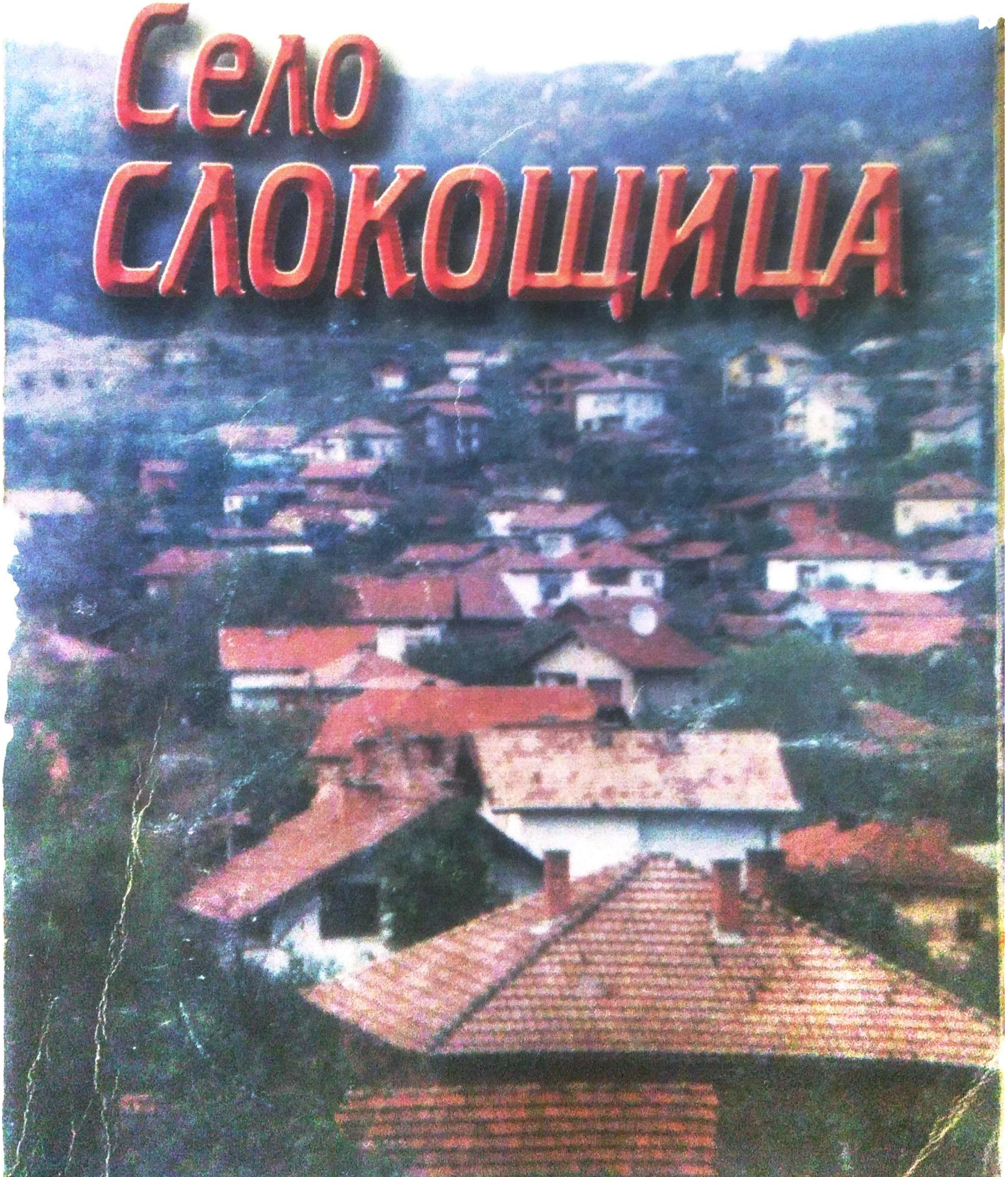

КИРИЛ ГЕРАСИМОВ МИХАЙЛОВ
с. Слокощица, Кюстендилско
ТОМ 1-ви

СЕЛО СЛОКОЩИЦА

ИСТОРИЯ за миналото на с. СЛОКОЩИЦА

РОДЕН КРАЙ - **започната 1984 - 1994 г.**
КНИГА 1-ВА

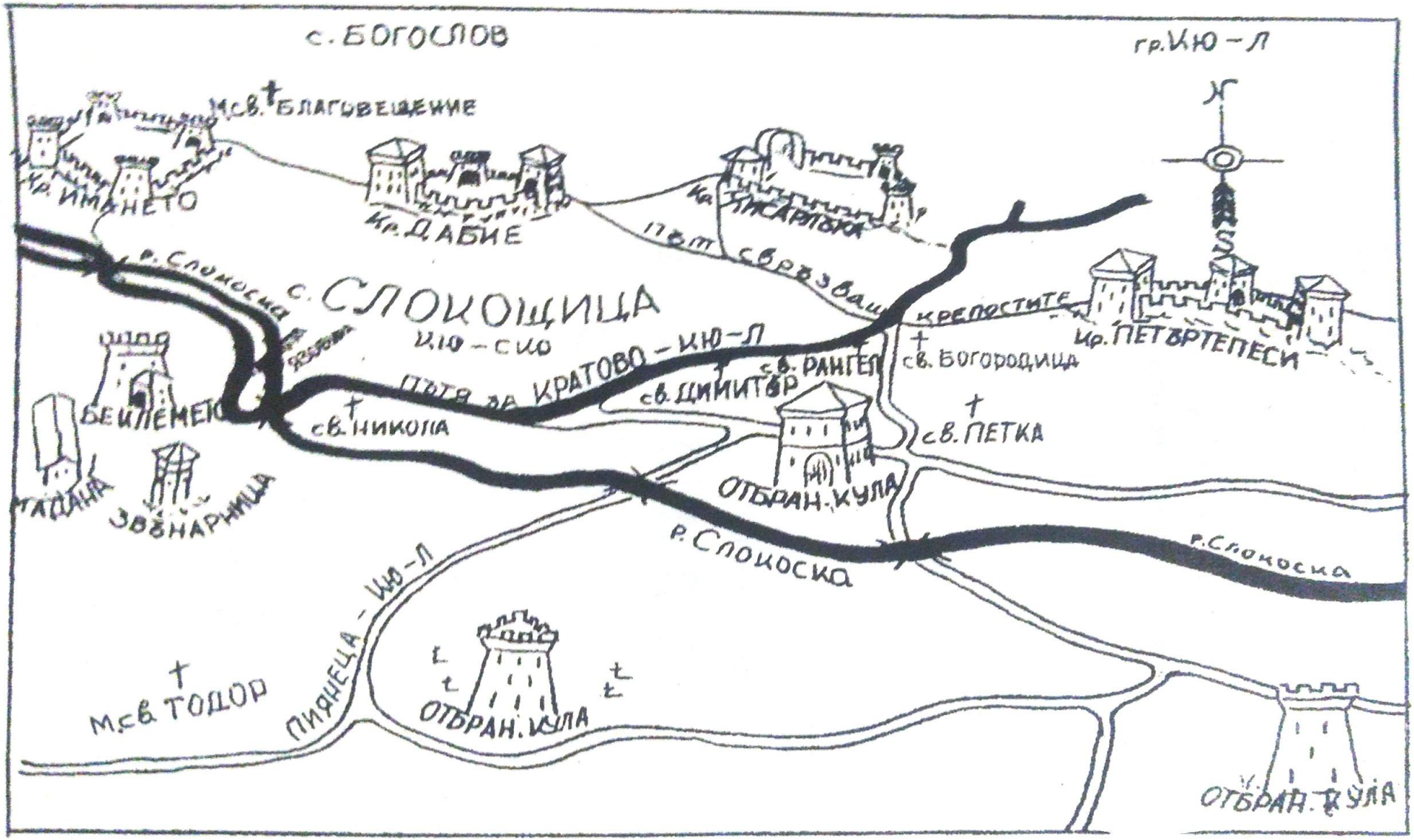
с. БОГОСЛОВ
гр. КЮ-Л
М.св. БЛАГОВЕЩЕНИЕ
Кр. ИМАНЕТО
Кр. ДАБИЕ
Кр. ЛИСАРЛЪКА
път свръзващ крепостите
р. Слокоска
с. СЛОКОЩИЦА
КЮ-СКО
Кр. ПЕТЪРТЕПЕСИ
св. БОГОРОДИЦА
св. РАНГЕЛ
св. ДИМИТЪР
пътя за КРАТОВО-КЮ-Л
св. НИКОЛА
БЕКЛЕМЕТО
МАДАНА
ЗВЪНАРНИЦА
св. ПЕТКА
ОТБРАН. КУЛА
р. Слокоска
р. Слокоска
ПИЯНЕЦА-КЮ-Л
М.св. ТОДОР
ОТБРАН. КУЛА
ОТБРАН. КУЛА

Уважаеми читатели,

Книгата "Село Слокощица" е исторически документ, който разкрива славни страници от миналото на едно село. То ни изненадва с ролята, която историята му е отредила, изненадва ни с личностите, които са дали своя разностранен принос за развитието ни като нация.

Трябва да признаем, че ни изненадва и авторът на книгата Кирил Герасимов Михайлов, който с апостолско усърдие е събирал материалите за нея и ни предлага един доста разширен и обстоятелствен разказ, който изобилствува с много фактически материал и достоверност. Няма съмнение, че това ще бъде приноса му за изучаване на богатата история на родния край, родното село и ще бъде мост между миналото, настоящето и бъдещето му. Той не е писател, но притежава дарба добре да разказва и аналитично да си служи с фактическия материал.Подходил е честно и всеки ред е пропит от истинско родолюбие, за което можем да му завидим. Нека да му простим за понатежалите изречения с обстоятелствени пояснения, но те са уникални по своята същност и издават богатия му мисловен и духовен мир. Да му простим за евентуални неточности или непълноти, които винаги съпътствуват такива родолюбиви издания. Да му благодарим за прекрасния му опит и желание да възкреси миналото на с. Слокощица, играло ключова роля в историята на Кюстендилския край.

ОТ ИЗДАТЕЛИТЕ

Тема

Да изучаваме ли историята..... 15
Положение и природни условия 16
Възникване и поместване на Слокощица 19
Римско робство..... 21
Името на село Слокощица 23
Ниви и ливади..... 25
Лозя, гори, овощни градини..... 25
Работна земя и граници..... 26
Таблица № IV..... 26
Карта, земеделски сечива..... 27
Тип и физиономия на селото..... 31
Питейната вода селото.....33
Посока на ветровете през селото
и дивия и животински свят..... 35
Климат и хидрография за селото.....35
Таблици:I, II и III..... 36-37
Роса, слана, мъгли и силата на вятъра.....39
Коситба и жътва.....40
Конят и неговите роднини -
овци, кози, пчеларство и минер.богатства.....41
Таблица V и таблица VI..... 42
Таблица XVI.....43
Физико-географска характеристика..... 43
Таблица VII..... 47
Таблици: XIII и XIV.....47
Етнографски проучвания.....48
Хлебарските фурни в селото 51
Носиите в селото.....53
Поминък на слоколяни..... 59
Мелници, дъскорезници, тепавици, гайтанджийници 62
Кожарска фабрика..... 66
Разни професии..... 69
Махалите в с. Слокощица..... 72
Чифлиците в с. Слокощица..... 78
Броя на къщите по махали..... 81
Таблица IX и табл. X 81

Таблица XI и табл. XII..... 82
Таблица XVII и табл. XVIII..... 83
Народни хора и песни..... 84
Народни песни..... 85
Село Слокощица в миналото..... 87
Старите пътища през Слокощица..... 92
Карта на пътищата в Слокощица..... 94
Заселване на славяните..... 97
Слокощица през средните векове..... 98
Карта - Тракийски племена..... 99
Местността АЛИГУРИЦА..... 100
Местността АДАТА..... 103
Местността ЦРЪКВЕНЦИ..... 105
Местността СКЕНДЕРСКА БАХЧА..... 106
Тракийски и Римски строежи..... 108
Крепости и кули в селото..... 109
Крепостта ПЕТЪРТЕПЕСИ..... 110
Крепостта на КОНСТАНТИН ДРАГАШ..... 111
Крепостта ДАБИЕ /под Богослов/..... 113
Крепостта ИМАНЕТО..... 114
Крепостта ЖДРЕЛОТО /Байрамица/..... 114
Крепостта Габрите..... 115
КУЛИТЕ в с. Слокощица..... 115
Карта на крепостите и кули..... 118
Идването на турците..... 119
Керван сарая /Питаков хан/..... 127
Турските зверства..... 129
Джелепелешаните..... 129
Усвояване на български земи..... 138
Медицинската помощ през XIX век..... 140
Културно-просветната деиност..... 144
Училищата в с. Слокощица..... 146
Учителите от с. Слокощица..... 156
Таблица XIX..... 161
Таблица XXII за грамотността..... 162
Таблица XIX, таблица XX и XXI..... 163
Първи випуск на Вечерната гимназия в Кюстендил..... 163

Карта на училища и черкви..... 164
Първия учител с висше образование..... 165
Първата девойка- учителка..... 165
Честване 180-год.училище.....166
Черкви и манастири в с. Слокощица 168
Манастира св. ТОДОР /зад Дим. Славев/.....168
Черквата св. НИКОЛА /в горния край/.....170
Черквата св. ДИМИТЪР /в центъра/.....172
Черквата св. РАНГЕЛ /до долните гробища/..... 174
Червата св. ПЕТКА /срещу кооперацията/.....176
Манастира св. БЛАГОВЕЩЕНИЕ /в Плео/..... 177
Черквата св. БОГОРОДИЦА /в центъра/..... 180
Подземната черква /в Белио камик/..... 182
Гробища и Паметник /до гробищата/..... 183
Имената на Паметника..... 183
Камбанариите и Клепалото.....185
Клепалото бие – стихотворение..... 186
Рилския метох - второ килийно у-ще.....187
Барутчилницата и Ильо Марков.....188
Мястото на барутчилницата /в Плео/..... 189
Теология.....191
Обичаите и обредите..... 194
Национални празници в Слокощица..... 195
Джамала /празник Нова година/.....195
Дудулица-празник.....203
Фурните в с. Слокощица и дудулица..... 203
Обичаи при женитба..... 204
Обред при смърт..... 209
Най-стария мост на реката..... 207
Хаджийството..... 210
ТРК - таен революционен комитет.....212
Възраждане на с. Слокощица..... 212
Разловско въстание.....213
Българското опълчение..... 214
История на опълчението в селото..... 215
Опълченците от Кюстендилско.....219
Освобождението от турско робство..... 220

След Освобождението 1878 год..... 220
Полит.борби след 1878 год..... 223
Александър Димитров Велинов.....230
Група от Земеделската задруга..... 233
Балканската война 1912 - 1913 год..... 234
Участници в Балканската война..... 235
Войните през 1912 - 1918 год.....237
Войнишкото въстание 1918 год.....239
Иконом. реформи след 1944 год..... 241
Кметовете след 1878 год..... 244
Кооперация „СЪГЛАСИЕ”..... 246
Първата земеделска пенсия..... 248
Идеята за ЧИТАЛИЩЕ в селото..... 249
Читалищна дейност – снимки.....252
180 години народно основно училище.....256
Училището в махала “Рошковица”..... 260
Воден синдикат в селото..... 263
Спортната дейност в селото 265
За Хараламли Йорданов Атанасов..... 266
Елктрифицирането на селото..... 268
Сравнителна статистика 269
Въоръжената борба 1941 - 1944 год. 270-273
Снимки от дейността на РМС..... 274-275
Д-р Ана Дим. Границка 280
Гвардейски полкове.....283
Отечествената война 1944 - 1945 год..... 284
Създаване на ВМРО..... 289
Четите на ШаренАмпо и Брълъо..... 292
Менча Кърничева и Мара Бунова.....296
Разни съюзи и дружества в селото.....298
Бригадирското движение 1946 - 1950 год.....301
Спомени от бригадирското лято..... 307
Музикални инструменти и изпълнители..... 312
Народни песни, изпълнявани в селото.....315
Приказки и действителни случки.....323
Литературни дейци от с. Слокощица..... 330

Местни шеги и различни обичаи..... 333
Иманярите..... 334
Охрана на държавните имущества.....344
Конспект.....345
Различни мерки..... 352
Слокощица..... 353
Препис от обвинителен акт..... 356

ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Таб. - за засети земеделски пространства - 1925/26 г.
2. Таб. - за средната месечна темпуратура от 1903 - 1912 г.
3. II и III - за средните валежи от 1900 - 1919 г.
4. V и VI - за ръста на добивите от 1905 - 1920 г.
5. XVI - за сравнение на жителите от 1880 - 1956 г.
6. VII - за народностния състав от 1880 - 1956 г.
7. IX - X - за изселниците от с. Слокощица
8. XIII и XIV - за население по пол, възраст, образование и активност
9. XIX и XX - за изселванията от 1931 - 1941 г.
10. XI и XII - за жилищния и сградния фонд от 1946-1975 г.
11. XVII и XVIII - за домакинствата и жителите към 1975-1987 г.
12. VIII - за грамотността на населението от 1887-1910 г.
13. XXII - за грамотността по пол от 1887 - 1926 г.
14. XIX, XX и XXI - за броя на жителите, образование и жилищен фонд 1985 г.
15. XXII - за грамотността на слоколяни до 1926 г.
16. КАРТИ за махали, пътища, племена,кули, крепости и други
17. СПИСЪЦИ разни
18. ПЕСНИ разни
19. ЧЕРТЕЖИ разни
20. КОНСПЕКТ за назначаване на полски пазач
21. СНИМКИ разни
22. Списък на имената на паметника на падналите през войните
23. Доклад за 180-годишнината на училището в с.Слокощица
24. Поздрав от министъра на просветата
25. Обвинителен аткт за горяните на ИВан Лешников от с. Слокощица

27. МОГИЛИТЕ на територията на с. Слокощица
28. СПОМЕНИ от бригадирското лято
29. БРИГАДИРСКОТО ДВИЖЕНИЕ
30. СЪЗДАВАНЕТО на ВМРО
31. МАХАЛИТЕ в с. Слокощица
32. РОДОВЕТЕ по махалите и броя на къщите
33. СПИСЪК на кметовете на с. Слокощица от 1847-2003 г.
34. ИМАНЯРИТЕ от с. Слокощица
35. ПОЛЗВАНЕ на литература
36. РЕЧНИК на непознатите думи
37. РАЗЛИЧНИ МЕРНИ ЕДИНИЦИ

ИМЕНАТА на с. СЛОКОЩИЦА през ВЕКОВЕТЕ

1. АЛИГУРИЦА - тракийско име
2. АДАТА - славянско име
3. ОСЛОКОЩАНИЦА - римско име
4. ДЕГИРМЕН ДЕРЕСИ - турско име /през турското робстбо/
5. СЛОКОШНИЦА - сръбско име
6. ЗЛОКОЛЯНО - през османско време
7. СЛОКОЩИЦА - българско име

Имена на местности в синурните граници на с. СЛОКОЩИЦА.
Кюстендилско

1. Мичевица
2. Капината
3. Белио камик
3. Змиярнико
4. Петъртепеси
6. Саманли баир
7. Плео /над с. Богослов/
8. Клепалото
9. Гиковия хан
10. Бялата шума
11. Стойовица
12. Цръквенци
13. Мали връх
14. Средните ливади

15. Кьошко
16. Еремиевото
17. Кьосовица
18. Адата
19. Алигурица
20. Марушините кошари
21.Връчвата
22.Пандурски дол
23.Местността Плео
24.Мемишов дол
25.Скендерски дол
26. Бурин дол
27. Орехчето дол
28. Баба Марин дол
29. Гроздин дол
30. Питаковия хан
31. Аджийска чешма
32. Барутилницата
33. Бандерата
34. Джанково нивче
35. Пропадналото
36. Скендерска бахча
37. Чифлико
38. Манова вада
39. Чадъро
40. Джанинина круша
41. Бачията
42. Монастиро /в м.Плео/
43. Стопанския двор
44. Оранжериите /Пип.Чиф./

ПРЕДГОВОР

Много време вече отдавна измина от деня, когато сам си признах и не оспорвам доказателствата на никого, че съм определена фигура, простната в нозете на някои хора и, че съм само локва вода, като по чудо утаена след пороя на необикновени и страшни събития, за което трябва да мълча. Ала в огледалната повърхност на тази вода се отразяваха и лицата на силни и красиви личности - и разбрах, че трябва да разкажа за тях, за да не мисля за нещастията и опасностите, които крият те. Колкото и неща да проверих и да преживях, никога не помислих, че с това ще ускоря края си, защото бях уверен, че съдбата ме пази - мен, може би първия, който дръзна да надникне в тайните на забулената от вековете история на селото. За нея да разкажа на днешните хора и тези, които идват след нас: за древните обитатели по нашите земи, за средновековния им бит, битките, съвременните войни и начина на техния живот.

Не е трудно да призная, но този труд съм отлагал година след година, молил съм се на един или друг, за да не бъда сам. И бях уверен, че докато кажа "свърших", ще бъда все неприкосновен, но повярвах, че съдбата ме предупреждава сурово и строго,въпреки че не ме наказа със смърт. Разбрах, че за да свърша този труд, трябва да се отделя от околния свят и да се превърна само в слух и глас, който ми напомня за мрачното минало и неосъществените мечти - реших повече да не отлагам. Сърцето ми се отвори и в него се вселиха сенките на миналото и мъртвите, които и днес чакат своето възмездие.

Чувал съм, че „жреците" В древното минало слагали нощем паница с кръв, когато викали мъртвите, за да се напият и да добият сили за да се задържат в нашия тленен свят. Аз не сложих своята кръв, а сам себе си и всеки ден и нощ те идваха при мен - безплътни и тихи и ми подсказваха с безмълвните си уста за чудовищно страшни, пък и за радостни събития, миналото и сега преживяни от тях и народа. Слушах неща, които не биха изрекли приживе, защото не им стигаше време или дързоста не им даваше смелост. Видях как върху тези събития и съдби падна нова смътна светлина, като от далечна звезда, която пронизваше гърдите на призраците, за да видя какво крият в сърцата си те.

Ако бях започнал да записвам тези сказания, още когато замислях тази книга, когато вярвах само на очите и ушите си и не бях чул разговора на сенките- щях да напиша съвсем друга история.

И тъй, всяка нощ и ден пламтеше малкия огън на призраците, които нямаха плът, но дебнеха мен. Сенките не крачеха, а се плъзгаха безшумно една към друга. Като ги питах какво искат от мен, те само

с погледи отговаряха. Молех ги да се срещнем пак, но те пак мълешком обещаваха.

Мракът обаче беше пълен с топлината на огъня, изненадите и шепота на недомлъвките, докато една нощ ги сънувам в дълга върволица, един зад друг отблизо дебнеха мен. Първият призрак, вече лице с лице срещу мен, а останалите мълчаливи в сянката с празни ръце, като че чакат нещо, но не можах да разбера вода или оръжие. Така завърши този летен сън.

Изчаках да дойде зимата, за да скове гърмотевиците в небето, ледът да затвори устата на злорадните потоци, студът да задуши воплите на лешоядите птици и снегът да затрупа тихото шумолене на листата - безмълвни свидетели на безмилостни събития. И дочаках! Видях, че всичко това едновременно не може да се случи, защото все някое ще остане будно и ще започне пак да човърка по старите неизцелели рани. Дочаках деня без вятър, за да се вслушам в безмълвието на вековете, които ревностно пазят своето минало, от което днес малко хора чувствуват нужда. Има обаче и такива, които виждат призраците на свойте жертви и гледайки се очи в очи и потъват в мисълта, че страшният съд, когато и да е, ще дойде. Този съд навярно за някои ще бъде тази книга, целта на която не е да създава есен, за да опадат листата, а да накара вековете сами да преговорят и те да бъдат съдници на ония, които смятат, че без тях вековете не могат и че те трябВа да бъдат над всичко. Колко песимизъм и разочарование носи една такава идея, смелостта на която решава дилемата „Да бъдеш или не?" Историята ще бъде или частна, лична трагедия, след като на събитията друга, недействителна посока ще се дава и съдбата й ще бъде зависима от една сянка от несъвместимо минало. И тъй, за да оставиш на такива хора културно наследство, трябва сам да им се принесеш в жертва!

Миналото на един народ трябва да се изрови от забравата, да се опише и поднесе за урок и възхищение на подрастващото поколение. Всяка история трябва да излезе от библиотечните и архивни сбирки, от паметта на преживялите я хора, за да бъде приведена до знанието на всички, защото тя е събирала векове от слава, затулена съзнателно или несъзнателно в мрака на забравата и музейния нафталин.

Понякога се задава въпроса: защо да засягаме призраците на миналото? Отговорът е еднозначен. Миналото трябва да се знае, защото рано или късно то ще се открие, когато вече е изгубило своето значение, а може и да създаде още по-лоши вражди, което обикновено често се случва.

Един дубровничанин на име Мавро Орбини още през 1601 год. написва книгата „Царството на славяните", в която пише за

българите: „...Наистина тези славянски народи не са имали учени и образовани люде, но те са били богати с храбреци и отлични бойци и ако техните дела бяха записвани, славянското /българското/ им име щеше да бъде обезсмъртено. Други народи, които са били далеч по-нискостоящи от този народ, не за друго днес са тъй известни, а защото от тях са излезли образовани мъже, които са ги прославили със свойте писания, без да враждуват помежду си".

След османското завоевание и след началото на XVI век, през балканските страни преминават десетки и стотици чужденци. Обикновено те идвали от страните, влизащи в състава на Хабсбургската империя - главен противник на османска Турция по това време в Европа -Австрия, Чехия, Унгария, немските княжества и др. Не малко са били пътниците, които тръгвали от Италия, Франция, Англия, Полша и Русия, а по-късно и от Холандия, Швеция, Дания и др. европейски страни. Мнозина от тези пътешественици - историци са оставили дневници, пътни бележки, списания, писма, спомени и др. През XV век тези пътеписи са все още малко на брой, но от XVI век са известни повече от 120 списания. През XVII и XVIII век тяхното число е значително по-голямо. Тези пътувания довеждат и до великите географски открития, пазари и източници на суровини, събирачи на антични паметници и всякакви старини, ръкописи и стари съчинения, които съставят и днес основата на фонда от гръцки ръкописи във Виенската, Френската, Сръбската и др. библиотеки, от чиито извори ние днес създаваме нашата,българската история. В края на XIV век българския народ преживява един от най-трагичните поврати в своята история. Завладяването на страната ни от османските турци, един завоевател, който още не бил излязъл от стадия на номадството и варварството, не само унищожава българската държава и административна организация, но и разрушава структурата на българското общество и слага началото на „тъмното робство". За него в много от пътеписите -описания, сведения или кратки указания, ние намираме богатото историческо градиво, което днес позволява по-пълно, по-конкретно, по-последователно и колоритно да видим действителното историческо битие на народа ни и особено на неговата материална и духовна култура на територията на с. Слокощица и нейната околност.

За да бъдем по-точни ще се възползваме от мисълта на легендарния Захари Стоянов, този котленски овчар, един наивен дилетант, който се осмелил да вземе в грубите си ръце перото и свободно да го размахва из територията на точността, като пише: „... Посред възпяването на генералските еполети, посред френетическите ура и проливането на горещи сълзи над чуждите гробове и величия не би било зле, ако

тук-там се мяркаше нещо и за нашите работи, за нашите хора. Най-после и ние сме народ, боже мой, и ние имаме национален егоизъм, човешки достойнства, което трябва да тържествува над чуждите авторитети, трябва да ни характеризира като народ, а не безсъзнателна самоунищожаваща се тълпа".

Историческата съдба на с. Слокощица е сложно сплетена с тази на гр. Кюстендил и до сега неразкрита, непроучена, която трудно може да се отдели като самостоятелна, тъй като историческите събития се преливат ту на Кюстендилска, ту на Слокоска територия, произхождащи от едни и същи характери и по едни и същи времена и без да имат съществена граница между тях. Като град, повече от историците обръщат вимание на Кюстендил, отколкото на Слокощица, но първенството и в културната еволюция никой не може да отрече. Тъй като всеки индивид си има характерни белези и минало, то те са специфични за него и определят индивидуалната му история, а що се отнася за всяко село, град или държава, чийто граници са много по-големи.

Повечето от историческите личности са действали на по-широк фронт и за някои от действията е необходимо по-пространствено обяснение.

По отношение горните причини молим читателите на тази книга да имат предвид горното и да ме извинят, ако по Ваша преценка съм се поувлякъл в средни и близки събития на Кюстендил и околните села, защото аз съм от първоначалното натрупване на социализма, за който се налагаше да се разбира от какво ли не -от индустрия след национализацията, от агрономство след кооперирането, налагаше се да разбираме от просветно и здравно дело, да познаваме историческото минало, да тълкуваме правото и да отмерваме насилието, да сме прокурори на миналото и адвокати на бъдещето, но насаме ни терзаеха късните признания. Това, за което бяхме мечтали някога, взе да зрее едно след друго, без сезони. Плодовете му връзват и натежават на все по-високи и тънки клони, достъпни днес за куража и силите на по-младите и по-знаещите.

От сърце благодарим на всички, които патриотично се отзоваха на молбата ми и помогнаха за създаването на тази книга.

От автора

ДА ИЗУЧАВАМЕ ЛИ ИСТОРИЯТА в кратце или основно да я знаем?

Само една малка част от нашата история, ако проследим подробно и като пример да вземем борбите на Македонското освободително движение и националното обединение на България, ще се удивим от безбройните случаи на безпримерно родолюбие и героизъм. Заедно с това ще срещнем и тягостни разногласия и братоубийства. Ще видим двете национални катастрофи и всенародната покруса. И преди и след тях ще съзрем и много военни и политически грешки.

Една от главните причини за тъжните страници от миналото е липсата на необходимото единство от най-различно естество. Враговете на нашето национално обединение правеха всичко, каквото изобщо е можело да се прави, за да попречат на това справедливо българско дело. Но ако в миналото не е имало нужното единство в мислите и действията, чийто печални плодове виждаме защо днес нямаме единно виждане за това минало и се стремим да го синтезираме в два-три реда, след като примерите на историята са толкова поучителни! Ясно е, че това прикриване и застойно явление в развитието на нашия обществен живот, което е и една от задачите на нашия историопис и историческата ни наука трябва да преодолее някои трудности и да се отърси от някои монополи.[143]

Към това се свежда днес повикът за ново мислене и нов подход по всички въпроси от българската история, а съкращаването й не трябва да бъде жертва на икономията на хартия или обема й да плаши и уморява читателите.

Във връзка с вниманието към историята, съветският вестник „Правда" писа: „Нито един народ не може успешно да се развива без да знае своята история. Това е аксиома", т. е. очевидна истина. „Дойде време да разглеждаме научно, обширно и критично нашата история, за да извлечем сурови поуки за бъдещето; „Да премълчим болните въпроси на нашата история, означава да пренебрегнем правдата".[144]

Полският вестник „Наше слово" пише: ..."народ без историческа памет е сляп по своя път към бъдещето", а вестник „Нива" пише: „Няма бъдеще без история". И в българския печат се подчертава: „Нито една наука не дава толкова поуки, колкото историята и тя не трябва да се съкращава и изменя".[145]

Та нали именно върху историческия опит на човешките общества-първобитнообщинния строй, робовладелството, феодализма и капитализма - Маркс и Енгелс превърнаха социализма от утопия в наука. Втората заслуга пък принадлежи на Ленин, който с победата на Октомврийската революция превърна науката от

обществена практика в дело. След превръщането на социализма в световна система, имаме ново революционно явление - преустройство и ново мислене, които са призвани да обновят социализма и да спасят човечеството от несъзнателни и преднамерени грешки и гибел.

Ето как марксизма-ленинизма решава не само класови, но и много други обществени и общочовешки проблеми.[146]

ПОЛОЖЕНИЕ и ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ НА с. СЛОКОЩИЦА

Осоговската планина над с. Слокощица се спуска много стръмно към съседните една до друга котловини -Каменишка и Кюстендилска, в която се намира и слокоската, които представляват разседен склон. Този склон вероятно е маркиран от минералните високотермални извори, които за векове са определили мястото на селищния център в котловината Слокощица - Кюстендил.

Това разсядане в котловините е обхванало южния й обсег и е отбелязало своя път и с няколко слаботермални, серноминерални извори в югоизточна посока от с. Слокощица при с. Невестино с 22°, при с. Катрище с 19,2° и при Кадин мост с 23°.

Все още обаче, не е забравено и народното поверие, че „цялостната Кюстендилска котловина някога е била езеро" и за него са създадени разни легенди, които потвърждават неговото съществуване. Едва когато е прокопано мястото при с. Четирци, което и сега носи името „Прокопаник", според преданието езерото се е оттеглило и е образувало коритото на р.Струма по долното й течение. Новоселската река, която се е вливала в това езеро, от наносите си е образувала още от далечни времена след излизането от дефилето подравнено поле, което е специфично с неговата земна структура.

Изворите на река Новоселска започват от високото Осоговие и преминавайки през с. Ново село, реката придобила името си Новоселска. Излизайки обаче от дефилето, тя е образувала от двете си страни на различни височини тераси, върху които е разположено днес с. Слокощица. В резултат на скалния нанос, температурните и влажните отношения, тук се образували слабо плодородни каменисто-песъкливи, подходящи особено за зърнени култури почви. Обаче за овощарството, което най-рано се е развило върху алувиума на котловинното равнище, каменисто-песъкливите почви днес се оказват благоприятни, заради което площите за зърнени посеви биват постоянно намалявани и то само върху ония дялове от полето, където са се образували глинесто-песъкливи и черноземни почви.

От горния край над с. Слокощица Новоселската река вече носи името Слококска. Продължавайки посоката на течението си север-изток между отдалечени в ляво и дясно хребети е образувала под селото наносното си поле, което днес не носи името на Слокощица, а Кюстендилско поле.

Река Новоселска /Слококска, Суха река/ води началото си от под седловината „Предел" висока 1222 м. над морското равнище и тече в права северномеридианна посока в тясна долина до с. Слокощица, откъдето напуска последните подножия на Осоговската планина и навлиза в котловинно поле, но в източна посока. Реката е дълга 23 км. Над Слокощица тя има наклон 31,7 на 1000, а през полето - 13,2 на 1000. Спрямо дължината й тя е доста пълноводна, независимо че изворната й област и тази на нейните притоци са напълно залесени. Нейните притоци идват главно от лявата й страна - високо Осогово:Боровити дол, Иванов дол, Сухоборски дол, Скоковска река, Ореовски дол, Гушовица и др. Реката се определя по много от показателите й като ерозивна в Осоговската планина. В миналото нейното корито е било много по-широко поради пълноводността й, а сега заграбените й подравнени тереси покрай коритото са имоти на новоселчани и слоколяни.

От дясната страна на реката, откъм Брезовски рид, няколко едва по 1-2 км. дълги долини, изпращат недостатъчно количество вода.Тази страна е по-безводна, отколкото лявата, поради което една от трите чешми по билото на Брезовски рид носи името „Скапата вода".Те не оказват влияние върху дебита на реката.

Излужените канелени горски почви заемат широки пространства в северните поли на Осоговската планина, където в планинските склонове и хълмисти части се намира и с. Слокощица. Излужените канелени почви са песъкливо-глинести, а на някои места и чакълести. Не ерозиралите горски почви се отличават с мощния си профил и добро плодородие. Подходящи са за отглеждане на житни растения, а също и за овощарство. Кафявите пък горски почви, по високите места над Слокощица, обикновено от 700 - 1600 м над морското равнище, тези почви са леки, глинесто-песъкливи, лесно се обработват и се използват предимно за картофи, ръж, лен и др. Върху тези почви добре растат буковите гори. В миналото обаче полите на Осоговската планина са били заети с гъсти и трудно проходими дъбови гори. Следите им още личат по покрайнините на селото.

Дървесната маса в района на с. Слокощица е била предимно от дъбова гора. Като живи свидетели още тук-там са останали единични дъбове, които доказват своето масово присъствие по тези места. До скоро на върха Петъртепеси, в района на черквата св. Рангел, по нивите към средните ливади и други места стояха единични

свидетели от тях.

Слокоската котловина се обработва в два пояса:

среден планински и долен или предпланински. В долния е преобладавала дъбовата растителност, представена от следните видове: летен дъб, благун, цер, космат дъб и горун. Покрай дъбовата растителност са се срещали и брест, клен, габер, ясен, леска и др., които дават облика

на смесени широколистни насаждения в долния пояс. В средния пояс преобладават буковите и боровите насаждения, които в последно време изместиха дъбовите.

По време на турското робство дъбовата гора не е опазвана, а е рязана главно за огрев и строителен материал. След Освобождението, по време на Балканската война /1912 - 1913 г./, Александър Рошков е бил кмет на Слокощица и тъй като всички мъже са били на война, той разрешил на населението да режат от гората за огрев,откъдето им е угодно. Някои орязали гората в близост до селото, за да създадат площи за лозя и ниви. По този начин от дъбовата гора останало само по високите и далечни места.

Старата дъбова гора е покривала околните баири на Слокощица и е давала убежище на хайдути, местни жители и дивеча, а от строителният й материал в селото е издигана къща по къща. През последните няколко войни е спасявала вдовици и сираци, за което и днес се помнят най-различни случки за гората. Така оголени дълго време са стърчали предпланинските върхари като „Бялата шума" южно от селото и „Петъртепеси" -североизточно от него. Към 1932/ 34 год. тези баири биват залесени с бял и черен бор и с. Слокощица отново е в зеленина.

Плодната дървесна култура основно е била от ябълки и сини сливи, както в Слокощица, така и из целия Кюстендилски край. По-рядко са се срещали крушата, черешата, черницата и др. Синята слива я напада болестта „Чернилката" и „Шарката". Чернилката се е причинявала от щитоносната въшка, която нападала стъблата и листята, а Шарката, като неизлечима болест за времето, нападала листата и плодовете, които оставали безвкусни и падали преди да узреят. Днес синята кюстендилска слива е на изчезване, която вече се замества с нови сортове сини сливи. Старите сортове ябълки, които са много добре климатизирани, също трайни и завидно вкусни, чиито качества са известни извън пределите на страната под името „Кюстендилски ябълки", днес се заменят с нови сортове ябълки, круши, праскови, кайсии и др. В миналото Кюстендилският край е бил основния износител на сушени и печени сливи,кюстендилска сливова ракия и др. плодове като ябълки, грозде, круши и др., изнасяни до 1909 год. на товари до гр.Солун за други страни, а след построяването на ж.п. линията София-Кюстендил през 1909 год.

износът се извършва чрез влака. Днес тези нови сортове още не са климатизирани и площите им са значително намалени, този поминък на кюстендилци не дава необходимия доход,с изключение на черешите.

В поречието на Слокоската река са запазени още от видовете „Лепкавата елешка", разни видове върби и тополи и характерната за този край „Пирамидална топола". Тези видове елешки, върби и тополи са специфични за нашия край, защото рядко вече виреят по други места из страната. Днес обаче броят на тополите значително намаля поради местните нужди от строителен материал, а нови насаждения не се извършват.

Село Слокощица, след последното залесяване с бор на върха Петъртепеси от 1964 год. насам от три страни е заобиколено с борови насаждения, а останалата част с лозя и овощни дървета. На територията и няма промишлени предприятия и чистия балкански въздух гарантира доброто здраве на жителите на селото.

ВЪЗНИКВАНЕ И ПОМЕСТВАНЕ НА С.СЛОКОЩИЦА

За възникването на селището Слокощица са правени частични проучвания от проф. Йордан Иванов, Йордан Захариев, Цв. Дремсизова, Л. Слокока и др. Може би спазвайки някакви правила и оскъдните материални възможности тези проучвания съвсем не задоволяват нашия историопис за богатото историческо минало на с. Слокощица.

От анализа върху древността и средновековието на Слокощица установяваме, че Кюстендил и Слокощица са възникнали почти по едно и също време. Така, както възникването на града все още не е установено с положителност, то и възникването на Слокощица не е точно доказано. От редица исторически извори се знае, че първите заселници по тези места са траките, от което време историческите данни са твърде малко. Близостта обаче на селото с града буди много хипотези, в които все пак има нещо вярно.

През пролетта на 1988 год. се разкри тракийско селище на територията на с. Слокощица, приблизително на 2 км. южно от нея, което е носило името „Алигурица". ТоВа място е избрано за селище по всички тракийски изисквания, защото е неуязвимо от три страни; най-високата му част има видимост върху цялото Кюстендилско поле и оградните му планини; питейна вода е имало достатъчно; почвата е глинеста и подходяща за керамични изделия, което е дало възможност там да се създаде развито грънчарство; околността му е била обрасла с вековна дъбова гора. На върха на тази височина траките са изградили светилище, а в подножието на върха са изграждани светилища от обикновен и ломен камък, споен с кал. В

близост до жилища бяха открити девет керамични огнища, което показва един от отраслите на поминъка. Покрай селището е минавал древен път от Кюстендил през сегашното село Слокощица, извивал е над Алигурица и се е отправял над манастира св. Лука за Пиянеца. След идването на римляните светилището е превърнато в римска религиозна сграда, което личи от строителните материали, които по-късно са взети оттам.

За да бъде изоставено това стратегическо място е съществувала някаква по-привлекателна примамка сред траките и римляните.

Ако повярваме на преданието, че топлата вода първо е излязла на територията на с. Слокощица в местността Адата - източно от центъра на селото, след заселването на траките В Алигурица, то това е била единствената причина там римляните да изградят много културни, административни и обществени строежи, от които останки има и днес и да изоставят Алигурица, заедно с траките. Това до известна степен ни кара да вярваме, че минералните бани първо са строени в м. Адата на територията на Слокощица, а след известни природни катаклизми горещата вода е изчезнала от това място и е излязла в Кюстендил, Катрище и Невестино.

Днес уликиите за римското присъствие върху цялата територия на Слокощица е много по-голямо, отколкото преди един историк е можал да си представи на основание непринудените разкрития, защото до сега не са предприети научни разкрития. Доказано е обаче, че от тези строежи са вземани стротителни материали след 1978 год. за Кюстендил, Багренци,мах. Кьошко, а преди са използвани и за строежите на манастирите, черквите и частни сгради в селото, а някои още се подхвърлят от едно място на друго.

Местността Адата е равнина, покрай която минава буйната слокоска река и мястото е било кръстопът на древни пътища за Средец и Самоков, Пиянеца, Кратово, Кюстендил и др. От Адата на югоизток се шири равнинно поле до коритото на р. Струма, което усигурява богато земеделие не само на Слокощица, а и на селата Багренци, Жабокрът, Гирчевци и Тръновлак, а южно над нея населението е разполагало с гъсти гори, пасища и мекия средиземноморски климат.

Всички тези условия са примамили траките и римляните да слязат от Алигурица и се заселят В Адата, където създават купно селище, което личи от техните останки, като строежи, домакинска и строителна керамика, монети, могилите и погребенията им като римляните създават коренно различна структура на селището и то придобива съвсем нова форма вече от градски тип към II и III век. Този развой точно не е установен поради това, че не е правено цялостно проучване, но веществените доказателства не са малко, за да се формулира този исторически развой за времето от I - VII

век.

Предположенията на някои историци, че в древността Слокощица е била част от гр. Кюстендил също са близки до истината, защото историята на селото е така дълбоко свързана с тази на града, че е трудно да се определи съществуваща граница между двете така близки населени места, които периодически са си разменяли разцвета си. Те имат стара взаимна връзка и икономическо влияние, което и днес съществува между тях, макар в някои случаи тя да е отрицателна за с. Слокощица. Имало е и териториални спорове за наименования на местности, културни мероприятия и икономическо възпрепятстване в развоя на събитията, но всякога е намирано подходящо разбиране.

Като пример да вземем старата графика на Кюстендил, днес използвана като първата снимка на града, от която е видно териториалното разположение, вида на строежите, ако това е вярно и докъде се простират границите му, която потвърждава близостта на града със Слокощица. Второ, ако обърнем внимание на изображението на една римска монета от времето на Каракала / 196 - 217 г./ от новата ера, върху която е изобразен Хисарлъка и на върха му храм на бог Асклепий, а на южната му страна върху монетата се редят три други храма, които не намират място на територията на Кюстендил, а в тази на Слокощица. Като заключение трябва да кажем, че Кюстендил има правото да се слави с множеството на джамиите в последно време, а Слокощица е множеството на черквите и монастирите, крепостите и отбранителните кули и всички видове занаяти.

Върху друга римска монета от времето на Юлия Домна /II век/ е изобразена гроздовата реколта на „Кюстендил и буйните води на реката му". Тази редакция искаме да вярваме, че се отнася по-скоро за Слокощица, защото градът не е имал толкова лозя като Слокощица и такава пълноводна река като слокоската или това подсказва, че летописецът не е имал за цел да краси само града с тези природни дадености, а се отнасят и за Слокощица, която действително притежава тези богатства, които днес се приписват само на Кюстендил.

РИМСКОТО ПРИСЪСТВИЕ в с. СЛОКОЩИЦА

Освен в местностите Алигурица и Адата, то се изявява из цялата територия на селото. В местността Саманли байр съществуват останки от водопровод от Хисарлъка до Слокощица и през крепостта Петъртепеси до Земеделското училище. В Скендерска бахча, на площ повече от 25-30 декара, е съществувал римски комплекс и мост на реката, а в близост до него един тунел неопределено каква служба

е изпълнявал.Намерени са няколко сводови гробници и един саркофаг, разположени из цялата територия на селото. До дворното място на Стойне Д.Кучев през есента на 1988 год. е открита интересна по рода си керамична пещ, добре запазена. В трите места-Алигурица, Адата и Скендерска бахча е имало римски религиозни сгради. Във всички черкви и монастири на територията на селото има строителни материали от римски строежи.

След идването на славяните, които почти унищожили римската култура по тези места, турците побързали да сложат върху останките печатът на Ориента. Така Кюстендил станал типичен ориенталски град, защото турците се заселили главно в него, докато на с. Слокощица отредили по-добра съдба. През време на робството селото се развивало много по-добре икономически от града. След като турците заграбили хубавите имоти на селото, а към жителите му гледали малко с по-добро око, което въпреки всичко не давало спокойствие и населението, търсейки поминък, започнало по-усилено да строи покрай реката воденици, дъскорезници, тепавици и много други занаятчийски работилници, покрай които и селото бавно се изместило от двете страни на реката на сегашното си място, но къщите били разнесени една от друга. Едва след 1934 год. тези празни места започват да се запълват с нови къщи и селото се оформя като крупно и най-голямо В Кюстендилска околия. Теренът на това място също бил покрит с дъбова гора, което прикривало до известна степен къщите на селото. В продължение на много години селото се изместило от Адата в сегашното си място.

Когато в Кюстендил животът на българите станал непоносим от турските злодеяния, голяма част от градското население избягало и се заселило в Слокощица. Това, разбира се, удвоило икономиката на селото. Развили се още повече занаятите, нарастнала нуждата от по-голямо образование, което наложило да се създадат повече килийни училища, а след това и светско трикласно училище, турците са ползвали занаятчийските произведения, но не са живели В Слокощица, въпреки че и те са строили воденици и са владеели кулата в центъра на селото, сам Али ефенди е помагал за строежа на трикласното училище през 1846 год., преди 1878 год. турците започнали да продават земя на слоколяни и не пречили през 1873 год. да се построи черквата св. Богородица, членовете на занаятчийските сдружения започнали заедно със семействата си да излизат на увеселения по време на занаятчийски празници в Хисарлъка и града, преди 1800 год. преселилите се юстендилски граждани си построили шест частни параклиса за черкуване на територията на с. Слокощица /м. Цръквенци/. До 1878 год. с. Слокощица е била със своята икономическа мощ главен център на просвета, култура и занаятчийска промишленост и кръстовище на

много пътища. Тези икономически постижения са предизвикали в Слокощица по-ранното Възраждане от околните села. Има много следи и от ранното християнство.

След Освобождението, преселилите се кюстендилски граждани в Слокощица, отново се връщат в града като закупуват от турците много от слокоските имоти. Те пренасят и занаятчийските работилници и Слокощица престава да бъде културен, религиозен и промишлен център, защото Кюстендил веднага поема ръководството на околията и селото започва да изостава.

Преди и след 1878 год. в с. Слокощица се заселват много преселници от Македония и други краища, за да се спасят от турските зверства и сръбския шовинизъм и тук намират препитанея и остават завинаги. Днес обаче селото не дели своите жители на стари и новозаселени, защото създалата се миграция още през 1937 год. не е завършила и броят на жителите постоянно нараства. Новозаселилите се бързо възприемат местните традиции и обичаи на селото, взимат участие във всички обществени мероприятия и не се чувстват като чужди сред заварените.

ИМЕТО на СЕЛОТО е старо и чисто българско. За първи път то се споменава в един случайно открит писмен паметник от 1530 год. в бележника на сръбския историк Курипешич, който пътувал от гр. Самоков за гр. Скопие. По това време пътя от Самоков за Скопие е минавал през с. Слокощица, където Курипешич останал да пренощува на 8.1.1530 год. в Питаковия хан. На 9.1.1330 год. на път за Кюстендил той отбелязал в бележника си, че пренощувал в едно хубаво, близко до Кюстендил село, наречено „Ослокостаница"[192] /Слокощица/.

През 1585 год.,когато митрополитът Висарион, който пребивавал в монастира „Благовещение" в местността Плео - югозападно от Слокощица, тръгнал за Москва да иска помощ от Руския цар за реставриране на пострадалия от земетръс монастир. В молбата си до царя той пише, че идва от с. Ослокощица /малко променено от Ослокощица/ - България. Това научаваме от преписка, направена в началото на един фрагментиран миней /църковна книга със службите и житията на светците в месеца/, намерен в черквите на с. Слокощица, който започва от 14.X.1644 год. и съдържа стари листове от българска /XV в./ и по-късна сръбска редакция.[57]

По-късно, когато турските бейове от Кюстендил усвоили хубавите имоти на слоколяни, помъчили се да променят и името на селото. Нарекли го „Дегирмен дере си" /воденична река/, но това име се ползвало само от турците, а местното българско население не го възприело, защото то си имало българско име. Почти навсякъде из Кюстендилско турските названия на населените места рядко са останали след Освобождението.

Професор Иордан Иванов в книгата си „Северна Македония" пише, че името на селото идва от думата осел /магаре/. Това му хрумване не е далеч от истината като се съди по това, че в селото са отглеждали много магарета, които народът ползвал за прекарване на дърва и други товари.

До сега няма писмени доказателства за името на селото по време на траките, които можем да смятаме, че те са първите му жители, заселили се в местността „Връчвата" - югоизточно от селото днес и го нарекли „Алигурица". Когато римляните завладяват кюстендилските краища, то те заварват траките на територията на днешна Слокощица на две места: в м. Алигурица и Адата, където веднага започват да благоустрояват селищата. През този период какво име е имала Слокощица не е известно до XV век.

През 1805 год., когато Сюлейман Карагелията напада Едит ага в Галевишките лозя на територията на Слокощица и в тази битка паднали много убити, които останали непогребани, а разяреният Карагалия, от неуспеха си да завладее Кюстендил, отмъщава на Слокощица като от жителите, които е хванал, избил /изклал/ и разрушил черквите. Тогава хората от околните села нарекли селото „Злоколяно", а Галевишките лозя нарекли „Змиярнико", защото няколко години собствениците на тези лозя не отивали да ги обработват заради неприятната гледка на вонящите трупове, които кучетата и гаргите разкъсвали и разнасяли навсякъде и под развалините на къщите се развъдили много змии, от което теренът нарекли Змиярнико. Това име е съществувало малко време.

Според Й.Захариев, селото носи името си „слок" /падина/ и „щица" вероятно от чарковете, що са правили щици /дъски/, та е образувано на Слокощица.

ИВан Умленски изхожда от съставките като:

„коляно" /от Злоколяно/ и „слок", та образувано „Слоколяно", защото жителите на селото ги наричали „слоколянье"[193].

От пътеписа на Куришич узнаваме за първи път името на селото, че през 1530 год. то се е наричало Osstokosstaniza /Ослокостаница/ [66]. В това име някои са склонни да предугаждат, че в началото има съществителното „осел" - магаре или в буквалния превод означава „магарешка костница", в което няма никаква логика. Само думата „костница" има основание да бъде използана, защото навсякъде из селото е имало гробища, а в сегашните долни гробища много отдавна е открита римска гробница, която населението я наричало „костница". Думата „Ослокостаница" води началото си вероятно от римляните, защото латинската дума „Os" означава кост или „Osiss" - кости, а не магаре, което е наложило и на турците да я променят на Дегирмен дере си.

От развоя на селото, откъдето е първо образувано, но не като

село, защото траките са живяли на племена, имената се редят: Алигурица, Адата, Ослокостаница, Ослокощаница, Дегирмен дере си, Зloколяно и последно Слокощица.

ИМЕНАТА на МАХАЛИТЕ в повечето случаи в селото са създадени от имената на първите им заселници, като например: мах. Тренчовци от дядо Тренчо; мах. Рошковци от името на нивата Рошко; мах. Никовци от дядо Нико и т. н. От името на притежателя на мястото, върху което са се заселили, като мах. Пиперков чифлик от Мехмед Пиперко. От професията, която са упражнявали, от производството като гребенци,например, нарекли родът и махалата Гребенарска. От названието на някои животни като: Кучеви, Вучкови, Мечкарски и мн. др.

Ако обърнем внимание на имената на имотите ще видим, че те са чисто български и с твърде разнообразни имена за ниви, ливади, гори, овощни градини и лозя на територията на слокоското землище.

НИВИТЕ са пръснати безредно, главно по стръмнините, където почвата е песъклива и камениста, а в равнините тя е с червена и черна кловица, глинести лиски /мек камък/ и белозем /аморфизиран варовик/. Имената на местата са: Валого, Крушата, Среден рид, Соборището, Кръсто, Черемидарниците, Цръквенци, Мичевица, Белата круша, Адата, Анчетата, Джанина круша, Ридо, Дългото парче, Дабо, Скорушата, Чавкарски бахчи, Саманли баир, Гроздин дол, Аджийска чешма, Диновци, Мазна ливада, Бетовица, Павлевица, Стойовица,Ятаците, Джорджевица, Бреза, Дамяница, Капитанката, Булина нива, Могилата, Еремиев яхър, Гранички път, Диновската фабрика, Вампирица, Метларица, Бандерета, Рошко, Гюбрището, Пандуро, Гребенарски кошари, Малиново, Ковлуша, Перчаков дол и др.

ЛИВАДИТЕ са били разположени главно в тясната долина на Новоселската река над селото и в източната част на полето под селото. Всички ливади са под вода, само в местността „Кьосовица" и някои в стръмните места и мочурливи не се напояват. За ливади и овощните градини са използвани местностите: Чадъро, Мичевица, Край реката и др. Почти Всички ливади са естествени и се косят по един път за сено и два-три пъти за отава. Планински или ридски ливади са били по-малко и то покрай махалите Рошковци и Тренчовци, а орници в Слокощица не съществуват. Добитото сено е било достатъчно за местни нужди, а понякога се е отделяло и за продан. Най-много и най-хубаво сено е давала местността Кьосовица:„благо", „волско" и „лютица". Ливади е имало и в местностите: Лопено, Тишанката, Барата, Чифлико, Сандевите ливади, Високата ливада, Чадъро, Барутницата и др.

ЛОЗЯТА В Слокощица са захващали 1410 декара до заболяването им от болестта филоксера. Те са били в местностите: Белио камик,

Цръквенци, Мемишов дол, Средните ливади, Връчвата, Джанина круша, Суйо бунар, Могилата, Гранички кошари, Змиярнико, Саманли баир, Разкръсето, Брезовски рид и др.

ГОРИТЕ на Слокощица до преди кооперирането на частните стопанства /1956 г./ са били по местностите:Лисичи дупки, Дабово равнище, Ливаге, Тренчов кладенец, Тутуница, Врълите плазове, Дълбоки дол, Тишанката, Байрамица, покрай левия и десния бряг на река НоВоселска и в новоселски синур.

ОВОШНИТЕ ГРАДИНИ до преди създаването на ТКЗС са били в местностите: ПитакоВ хан, Чадъро, Бобарнико, Конопището, Мичевица, Адата, Гушевица, Ореовица, Селото, Реката и др.

РАБОТНАТА ЗЕМЯ на Слокощица е малко и недостатъчна за поминъка на жителите й. Тя се простира източно от левия и десния бряг на реката върху наносите й, а западно - върху склоновете на Саманли баир, Петъртепеси и Брезоски рид и поречието на Новоселска река. Работната земя на селото към XIX век е обхващала едно пространство от 19,552 декара, от които: гори -9681 дка, ниВи - 6002 дка, ливади - 1935 дка, овощни градини - 820 дка, лозя -1410 дка, пасища - 300 дка и 1114 дка застроена част.[147]

ГРАНИЦАТА на СЛОКОСКОТО ЗЕМЛИЩЕ

минава през Йомерова бахча, Белио Ьамик, Петъртепеси, Саманли баир, Соборището, Спасовица, Клепалото, Монастирски рид, Плео, Ореоски дол, Русенски рид, Круша бука, Брезовски рид, Йдучки ливади, Лачица, Рошковци, Перчеджица, Вампирска нива, Широко присое, Връчвата, Гребенарски кошари, Джордженица, Джанина круша, Бърдарски даб, Пиперков чифлик, Капинката, Багренско соборище и излиза отново на р. Слокоска.

Сгради по имотите, отдалечени от дворните места, не са правили, понеже имотите на селото са близо до купното село и махалите.

ТАБЛИЦА IV

засети пространства в декари с есенни и пролетни посевии и други - 1925-1926 год.

Зърнени храни в декари							Индустриални растения		Варива	Картофи	Зеленчуци	Бостани	Фуражни растения	Овощни градини	Лозя	Обработена площ	Угар /обработена и необработена/	Ливади
Пшеница	Ръж	Смес	Ечемик	Овес	Царевица	ВСИЧКО	Тютюн	Коноп										
966	335	639	163	181	328	2612	423	7	96	43	131	87	296	1063	492	5254	1725	1597

От с. Слокощица произхождат кюстендилските фамилии:

Жабински, Гребенарски /по женска линия/, Барутчийски, Велинови и др. Особена почит и уважение имат Георги и Христо Гребенарови, които са били непримирими борци, хайдути и

революционери против турските нашественици и много други народни заслуги имат болшинството от членовете на този род.

За да имаме една ясна картина за земеделието и неговите отрасли, като поминък на селяните в Слокощица, тук представяме една таблица за засетите пространства със зимни и пролетни посеви и други култури през земеделската 1925 - 1926 год. /цифрите показват декари/.

След Освобождението В Слокощица са орани нивите с тъй наречените трубки /желязно орало/ и обикновено орало /дървена плазица с железен палешник/. Преди да посеят трябвало да изорат нивите три пъти: оране, преораване и мешане. През сухите лета и есени, които обикновено унищожават труда на стопаните от селото, са станали причина да се прибягва до по-често подмятане на нивите, отколкото това е ставало по-рано.На подметнатите ниви може да се посява при нужда и при слаба влага. Слоколяни повече са сеели „под рало", т. е. хвърлят семето, преди да изорат нивата и след това орат, а рядко „под брана", т. е. първо да се изоре, да се хвърли семето и след това да се завлече с брана. Последният начин на засяване слоколяни са прилагали върху слабите ниви, разположени по ридовете и стръмнините.

След 1920 год. в Слокощица започват да сеят и слънчоглед. Слънчогледовото семе са карали в с. Жабляно на фабриката или в Кюстендил, където е имало обикновена мелница за шарлан, без рафиниране. За преработката на семето на 100 кг семе са давали по 16 литра масло /олио/. Него са слагали само в посни ястия.

От индустриалните растения са сеели още преди Освобождението и до скоро след него- резене, което са слагали в гроздовата каша /комина/ и от нея са варили ракия. Сега резенето рядко се сее.

Коноп са сеели колкото за домашни нужди: за кълчищени черги, върви за цървули,въжета и др.Виж талица № 4

ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СЕЧИВА, използвани от населението на с. Слокощица при обработването на земята, са най-различни. За всеки вид работа са употребявани подходящи сечива, съобразени не само от вида на културата, а и с мястото, където ще бъде засята. От древни времена населението е упражнявало мотичното земеделие, което прилагало в градинарството, царевицата, лозарството, картофите и др. култури. Разнообразни са, разбира се и мотичните форми, като се започне от обикновения тесен копач / търнокопа/, /обр. 3/ и се стигне до широката мотика / обр. 7/. От всички показани видове мотики, най-употребяваната е островърхата /обр. 5/. Особено място

заема двузъбата мотика - дикелът /обр. 4/, която е ползвана при каменистите почви и при лозарството.

От зърнените посеви в Слокощица обиковено са сеели пшеница и ръж. Пшеницата обаче е сята из полетата, а ръжта по високите и планински места. Познати са били няколко вида пшеница като: загария, белия, черенка и общо жито, докато ръжта не е влизала в наименованието жито, поради което населението е знаело от зърнените посеви два вида: жито /пшеница/ и ръж. Сято е също от четириредовия ечемик и овес за фураж на добитъка, но в гладни времена са ги смесвали с жито и са използвали за хляб. За хляб и фураж са сеели царевица, леща, уров и др.

До XIX век оранта е извършвана с дървено рало, използвано при всякакви терени. „Ралото и мотиката хранят цял свят". В България най-познато е плазичното рало, което се среща в няколко вида /обр. 1, 2 и 3/, които са употребявани и в Кюстендилско, но най-много праовоищното рало с цяла плазица /обр. 3/.

Жътвата, повсеместно в страната, е извършвана само със сърп, който е в два вида: назъбен /обр. 10/ и неназъбен /обр. II/. Обикновено в Кюстендилско е употребяван само назъбения, който е по-лек и по-добре отрязва ръкойката, докато при неназъбения е необходимо по-голямо усилие при отрязването и е по-тежък от първия.

За по-безопасна работа при жътвата е използвана паламарка / дървена ръкавица/ - /обр. 12/, която се слага върху лявата ръка на трите последни пръста и ги предпазва от порязване, но с нея ръкойките стават по-големи. Този вид земеделски инструмент в Кюстендилско не се употребявал, също и неназъбения сърп наречен още „Каврама".

Във всяка част от нашата страна са използвани най-различни видове земеделски инструменти и наименованията им са различни. Някои от видовете земеделски инвентар, употребяван в Кюстендилско са:

манарка, секира, брадва /обр. I/, търнокоп /обр. 2/, копач / обр. 3/, дикел /обр. 4/, мотики /обр. 5, 6 и 7/, прашулка /обр. 8/, лизгар /обр. 9/, сърп/обр. 10/ и паламарка /обр. 12/.

ТИПОВЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ СЕЧИВА

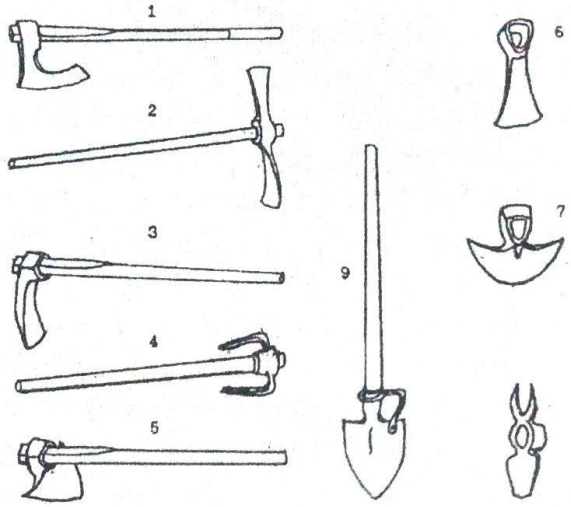

1. Брадва /секира, манарка/, 2. Търнокоп, 3. Копач, 4. Дикел, 5. Мотика, 6 и 7. Мотики, 8. Прашулка, 9. Лизгар - права лопата

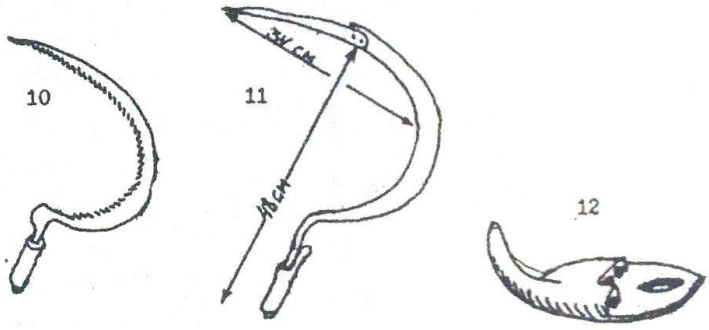

10. Назъбен сърп, 11. Неназъбен сърп /Кабрама/ - в Кюстендилско не се употребява, 12. Паламарка /дървена ръкавица/ - в пКюстендилско също не се употребява.

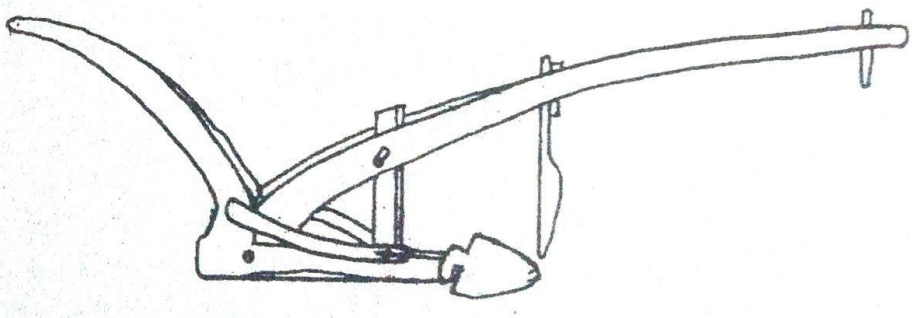

1. Главинесто рало

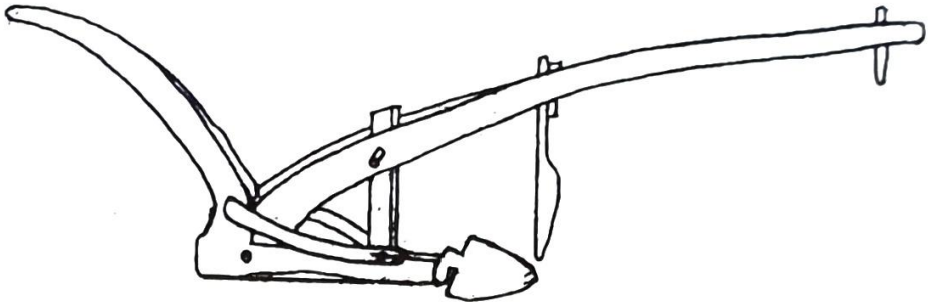

2. Кривовоищно рало с воище, свързано при ъгъла

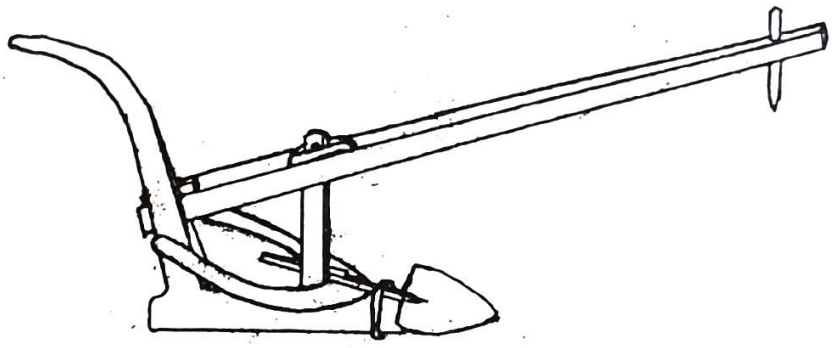

3. Правовоищно рало с цяла ралица

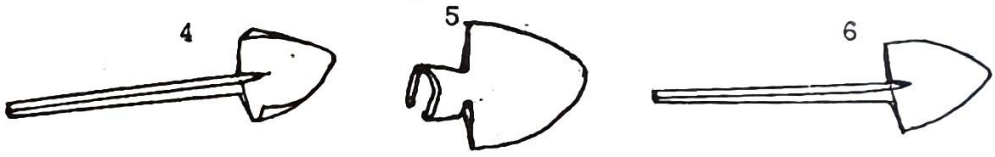

4, 5 и 6 - палешници /лемежи/

Оран в миналото

ТИПЪТ и ФИЗИОНОМИЯТА на с. СЛОКОЩИЦА

Според Йордан Захариев, зависели от обработваемата площ и терена. Не е установено до сега Слокощица да е била някога пръснато селище. Първото му място /ако това установят налагащите се проучвания/ в местността Алигурица, според повърхностните впечатления е било купно селище около тракийското светилище. След преместването му в местността Адата от останките съдим, че селото също е било купно около административния център на римляните. Теренът е бил равен, а вода са имали премного от реката, а от селището, югозападно, местността е била гориста и пълна с дивеч. Когато се е наложило през турско време селото да се измести по-нагоре в дефилето на реката, този период е протекъл по-дълго време, при което в самото начало селото е било малко разнесено, поради удобните места за водениците, дъскорезните и другите занаятчийски удобства, след което от естествения прираст и преселниците, свободните места между къщите са се запълнили и днес със своята си купност и завидна природна околност, създава съблазъм сред жителите на съседните села, поради която причина селото има най-много заселници. Близките му гори предлагат обилен дървен материал за строеж, както в миналото и сега; в околността му има качествена глина за грънчарски изделия; богата наносна почва за добро земеделие; чистия балкански въздух и мекия средиземноморски климат гарантират добро здраве и богат урожай от селското стопанство; селото първо е имало просветни огнища; множеството на черквите и монастирите ревностно са пазили българската вяра и с техните монументални сгради са украсявали външния облик на селото и неговата външна фасада не е никога помрачавана от турските джамии, месчеди,текета и тюрбета; жителите на селото рядко са чували думата „Аллах" и виждали размахването на турските ятагани;по околните височини денонощно са бдяли четирите крепости и четирите кули, които са подсигурявали спокойствието на населението в миналото, а развитото рударство и занаятчийство винаги са били голямата подкрепа във всяко начинание; още римското присъствие тук е дало начало на купния строеж на селището, а културата на населението е предизвикала по-ранното възраждане. /вижта условните карти със строежите и пътищата/.

По-отдалечените ниви, лозя и ливади на семействата: Границки, Гребенарски, Пандурски и други са имали кошари за съхранение на сено, слама, плодове и инвентар, едни от които по-късно са пригодени за жилища на исполджии и временни жилища на преселници. Сегашната територия на селото е била много прорязана

от малки долини, особено в кварталите Хазната и Бреза и с течение на годините теренът е подравнен, като са останали Скендерски и Баба Марин дол непревземаеми.

Разнородността на населението на с. Слокощица поради това, че години наред се е заселвало в него различно население, произхождащо от македонските села, Босилеградския край, Радомирския, Пиянеца и Крайщето, то няма един общ преобладаващ тип, характерен за днешното население на селото, тип, който да бие на очи и да носи особени външни и вътрешни белези спрямо жителите на околните села.

В с. Слокощица, сред мъжете преобладава средният ръст с тенденция към едър - 1,70 до 1,75 м височина, изправена походка, бързо движение. Лице-повече сухо, кокалесто, отколкото пълно, следствие на тежката работа и слабата храна. Жените - среден ръст с малки изключения, лице, повече слабо, отколото пълно, пъргава походка, весела и засмяна фигура, въодушевен и малко строг поглед. Постоянният контакт с града им е дал един интелигентен вид - хитри и съобразителни. И в мъжете, и в жените, преобладава средно главов вид. Гледано отстрани, лицето е разположено отвесно и е запазило красив вид. По отношение цвета на очите и косата, може да се каже, че преобладава кестеняя комплексност. Рядко са мъже и жени със светла комплексност - сини, сивозелени очи с руса или светло кестенява коса, а още по-рядко са с черна коса и такива очи, каквито са обикновено брюнетите. Общо взето, отделните части на лицето на мъжете - разположението на очите, дебелината и дължината на веждите, ширината на челото, формата на носа и мустаците, вида на устата, бърните и брадата са издържани и затова казват, че тук има и „прилични мъже". А пък жените, най-вече момите, може да се каже, че са красиви, особено с чертите /главно момите/ на лицето и открития поглед на очите. Като се притури при това и красивата кюстендилска носия, лесно се обяснява защо слокоските моми се омъжват повече в града. Така красивото моминско лице, което на младини е било тъй свежо и приятно, в миналите времена е бързо увяхвало и застарявало след женитбата. Истина е, че тежката селска работа състарява, но в града се прекялава се прекалява с мазилата и ефектът е същия.

Днес физическия тип на слоколяни, пък и на хората от околните села не е такъв, какъвто е бил преди време. От дълговековното робство, непосилния труд, сиромашия, евтин български живот, с който всеки турчин най-безотговорно е разполагал, закрепостяването и зверските отношения на турците спрямо българите-всичко това е ограбило спокойствието на хората и те не са можали да имат друг физически тип. Сега животът е съвсем друг и всеки българин има претенциите да се мери по всички показатели

на човешкото си достойнство почти с всички народи на планетата.

Днес слоколяни отиват на работа в предприятието или завода с най-официалните си дрехи;не са лишени от всички удобства, създадени от съвременния технически прогрес; те добре знаят как да използват почивните си дни, защото са им създадени достатъчно възможности и удобства; материалните им възможности създават условия да не позволяват да ги превъзхождат други; почти всяко домакинство притежава всички необходими електрически прибори като: ел.печки, хладилници, бойлери, радио, телевизор, магнетофон, прахосмукачка и какви ли не удобства. Малко са домакинствата, които все още да нямат собствена баня, вътрешна тоалетна, модерно обзаведена спалня и кухня.

Населението на Слокощица днес е спокойно и външния му вид е винаги празничен; отдавна е ликвидирало с неграмотността и се бори за 100 % средно образоВание за всеки жител на селото. Особено жените днес са по-красиви от жените в миналото. В нравствено отношение може да се каже, че Слокощица е едно от първите. По брой на жителите е най-голямото населено място В Кюстендилска околия. Партизанство, разправии за имоти и много други, в селото няма. Не се псува или съвсем малко; почитат се възрастните; доверчиво се приемат външните хора; поздравява се винаги при среща, изпращане и настигане с думите: „добра среща", „добро утро","добър вечер", "добра стига", и др. и в краен случай "откъде идеш" или "дека чидеш"!

В с. Слокощица се произвежда достатъчно вино и ракия, обаче пиянството е порок на 10 -12 души в цялото село. То сега има само една кръчма, докато в миналото е имало в различни времена над 25 кръчми, които са търгували с домашно производство вино и ракия, тъй-като собственикът е разчитал на лозето си.

ПИТЕЙНАТА ВОДА на с. СЛОКОЩИЦА е била изключително от кладенци и реката в началото, която е опазвана винаги чиста, а по-късно някои от кладенците са превърнати в чешми. В селото е имало пет постоянни кладенци и три добре оформени чешми. Обикновено кладенците са били по бреговете на реката, която често ги е затлачвала и хората пак са ги възстановявали. Три от тези кладенци са били по реката, а два в кварталите Бреза и Азната.

Първият кладенец, направен в близост до черквата св. Никола на левия бряг до реката, е построен от Велинския род и поддържан от него. След прокарването на новия път от Слокощица за Ново село през 1934 год., жителите на махалата изграждат защитна стена откъм реката и го преустройват на чешма. Хората не помнят откога съществува този кладенец, но от него черпят вода и жителите от долния край на селото. Този кладенец, след преустройството му, нарекли „Сурковата чешма", която просъществувала до 1980 год., а

след това е разрушена поради строителството на язовира, който отстои на 100 - 150 м от нея. Вторият кладенец,който се намира по средата на селото, наречен „Кацарски", който също се намира от лявата страна на реката, не е бил защитен от нея и при всяко прииждане го затлачвала. След водоснабдяването на селото през 1966 год., този кладенец се самоунищожил поради неизползването му. Третият кладенец, пак на левия бряг на реката, до основите на Дудин мост в най-долната част на селото, не се е поддържал редовно, но окончателно изчезва при последното реставриране на моста. Четвъртият кладенец е от дясната страна на реката, високо над стражевата кула срещу Велински род и населението не помни откога съществува. По-късно дядо Аджия, който бил богат човек, но нямал деца, сам каптирал водата на този кладенец и построил четири чучура, които изливали водата в осемметрово корито. Около този кладенец дядо Аджия отглеждал много овце и чешмата нарекли „Аджийска чешма". Той построил под нея, близо до реката и воденица, която населението също наричало „Аджийска Воденица". Теренът между воденицата и чешмата бил труден за всекидневно изкачване и слизане и той построил един тръбопровод от чешмата до Воденицата, по който спускал млякото от овците и козите. След смъртта му воденицата била продадена на Стойне Атков от Кюстендил и я нарекли „Атковата воденица", а богатството на дядо Аджия дълго съблазнявало иманярите и те решили да го потърсят около чешмата и я разрушили. След 1929 год., когато Михал Арсов Янев бил кмет на селото, реставрирал „Аджийската чешма", за да се поят селските животни като излизат на паша по тези места и отново иманярите я разрушават.Сега това място представлява едно мочурище. Петият кладенец в дворното място на монастира св. Тодор и св. Бреза го имали като лечебен и хората от цялото село черпели вода от него за здраве. Кога е създаден този кладенец, пък и самият монастир, никой не знае, но кладенецът е съществувал малко след разрушаването на монастира. В квартала Азната, югоизточно от центъра на селото, близо до Кучевия род, се е показала подпочвена вода, но неизвестно кога е направен кладенец и наскоро водата е каптирана.От този каптаж са построени три чешми още преди Освобождението.Двете чешми се намират в един и същи квартал, като едната и сега служи на хората до самия каптаж. Втората е построена до дома на Михал Петров, която също е още е в експлоатация, а третата е била до кулата в дворното място на Георги Кашкин и е разрушена наскоро след Освобождението, при разрушаването на отбранителната кула. Съществуването на тези чешми е благодарение на дългия и на благороден труд на Костадин Метларски, който им дал като майстор-строител външния вид и най-достолепно от свойте приходи и време за тяхното подържане.

Въпреки, че днес всяка къща в Слокощица е водоснабдена с питейна вода, особено след 1965 год., из селото се създадоха много бунари и техния брой продължава да се увеличава. По-малко са обаче бунарите в кварталите Бреза и Азната, където местата са бедни на подпочвена вода и с варови съединения е негодна за пиене.

ПОСОКАТА на ВЕТРОВЕТЕ - Централната част на Слокощица е запазена от северните, а донякъде и от североизточните ветрове чрез Саманли баир и Петъртепеси, та селото е по-топло от съседните му села, което му дава възможност посятите в тази част зеленчуци по-рано да бъдат изнесени на пазара. Тук духа слаб и почти постоянен вятър „Речнико", който се спуска от югозапад по долината на р. Новоселска и прохлажда селото през летните месеци;от запад духа „Горняко"; откъм Кюстендил се прехвърля през Хисарлъка „Северняко", а южният вятър, наричан„Развигоро", навлиза в селото като югозападен, понеже пряката му посока се променя от връх Сипельо /Бялата шума/. Духне ли от изток, хората казват: „Иде самоковецо, времето ще се оправи".

Оградните планински височини пазят селото от силните въздушни течения /ветрове/, които не позволяват и сериозни природни бедствия върху територията на селото.

ДИВИЯТ ЖИВОТИНСКИ СВЯТ на територията на с. Слокощица В миналото не е много разнообразен. Освен вълкът, лисицата, заекът и глиганът/дивата свиня/ и то в малък брой, други хищници не са вървлували, тъй като последната мечка в Осоговската планина е убита през 1891 год.

От птичия свят, най-характерен със своята многобройност е славеят, който мъти в глоговите и трънковите храсти. Също голям е броят на гугутките, които турците в миналото са много опазвали. Не малко са и скорците, двата вида лястовици и много други.

На изчезване в Кюстендилския край са чичопейовците, гарваните, свраките, орела, сокола и др. от птичия свят.

КЛИМАТИЧНО и ХИДРОГРАФСКО положение на с. Слокощица

От минали години, пък и сега с малки изключения, селото има благоприятен климат, въпреки че има долинен характер. Слокощица, от десния бряг на реката, който по-късно е бил застроен, търпи повече от другите села сянка от Осоговската планина. Тази част от селото е защитена от северозападния вятър от спускащите се хребети на планината. Наличието на вода, която задоволява нуждите на населението и средиземноморското течение, идващо от Струмското дефиле, оказват благоприятно влияние върху плодородното поле на селото.Примерно, за един десетгодишен период от 1903 -1912

год. включително, метрологичната станция от Кюстендил ни дава следните данни за средната месечна и годишна температура за с.Слокощица, видно от таблица I.

Т А Б Л И Ц А I

Средната месечна температура от 1903-1912 год. за с. Слокощица

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	За 10 год.
-2,3	0,5	5,5	10,1	16,5	18,9	20,8	21,0	15,9	11,0	5,2	2,3	10,4

Средната месечна температура от 1903-1912 год. за с. Слокощица

През тези десет години, средната годишна темпуратура не е надминавала повече от 10,4°, най-ниската е била през м. януари /-2,37, най-високата през м. август /21.07, а средната годишна амплитуда за горното време е била 23,3.

Най-голямо влияние върху темпуратурата в Слокощица оказва е нейната околност и Новоселската река. Лятно време тя прохлажда въздуха над нея, а зимно го овлажнява. От друга страна Слокощица е запазена от северните и североизточните ветрове чрез Саманли баир и Петъртепеси, поради което селото е по-топло от селата Граница и Багренци.

За един двадесетгодишен период, от 1900-1919 год., можем примерно да разберем количеството на валежите и средното число на дъждовните дни за този период за Кюстендил, което е валидно до известна степен и за с. Слокощица, от таблица II за средните валежи в литри на кв. метър и средното количвство на дъждовните дни за годините от 1900 -1919 год.,от която е видно, че средно за всяка година от горния период валежите са били 566,4 литра на 1 кв. метър, а дъждовните дни за годината от този период са били 96,5 дни. Общо взето валежите в селото са средни, по-близо до недостатъчни, защото годишен валеж от 566,4 литра на кв.м е крайно недостатъчен, особено като се има предвид и песъкливата почва на слокоското землище.

От таблица II е видно, че най-дъждовният месец е бил май за този период с 67,6 литра на кв.м и най-много дъждовни дни - 11,2, а с най-малко валежи е бил м. февруари - 32,4 литра на 1 кв. метър и 7,7 дъждовни дни.

Според годишните времена, най-много валежи падат през пролетта -152,5 литра; лятото -148,6 литра;есента - 150,4 литра и зимата - 114,9 литра, или общо за годината - 566,4 литра на кв.м.

Кюстендилската котловина, в която с. Слокощица заема важен дял, притежава преди всичко климат, господстващ над западната

ТАБЛИЦА II

Среден валеж в литри на кв. метър и средно количество на дъждовните дни за годината /1900 - 1919 г./

Януари		Февруари		Март		Април		Май		Юни		Юли		Август		Септември		Октомври		Ноември		Декември	
валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни	валежи в литри	дъждовни дни
39,9	7,6	32,4	7,7	36,1	7,5	48,8	8,7	67,6	11	59,5	8,2	59,1	11	36,0	5,3	45,3	6,0	53,1	8,1	52,0	8,4	42,6	7,5

Общо за годината: валежи в литри - 566,4
дъждовни дни - 96,5

ТАБЛИЦА III

Разпределение на експлоатираната земя по критерии и притежания на 1.I.1908 год.

Брой притежания	Ниви, зеленч. градини, бостани, угари, орници всичко в декари	Ливади в декари	Овощни градини в декари	Лозя в декари	Пасища и мери в декари	Гори в декари	Друга земя в декари	Всичко декари	Частни притежания				
									Местни бр.	Декари	Парекендетни	Декари	Обществени притежания в декари
1135	6503	1597	1063	1410	1850	4280	6	16712	295	7079	833	4608	7 - 5025

част на северна България и е разположена на 42°17' северна ширина, т. е. в средата на умерения пояс. Надморската височина на котловинното равнище се движи между 450 м. при Кадин мост /в крайния югоизточен дял на котловината/ и 560 м при с. Горановци /в крайния северозападен дял/. В склоновете на оградните планини тя се движи между 720 м при с. Грамаждано и 850 м при с. Гърбино. Билата и върховете на тези планини имат следните височини:Връх Гробо - 1322 м, било Памука - 1582 м, връх Кюнек -1929 м, връх Кулин камък - 1966 м и връх Църнотрав -1872 м - всички в Осоговската планина.

връх Орлова чука - 1187 м, връх - Риша - 1143 м и връх Виден - 1487 м, където е и телевизионната кула.

Като се има превид географската ширина, умерената надморска височина, благотворното беломорско влияние върху с.Слокощица и нейното поле,които са на въздушно разстояние 270 км от Адриатическо море, 180 км от Бяло море и 380 км от Черно море, климатът тук се очертава близък до континенталния. Горните данни са ни известни от съществуващата и провеждаща редовно метрологични наблюдения за температурите на въздуха, валежите, облачността, относителната влажност на въздуха, атмосферното налягане, ветровете и др. от 1.1.1892 год. до наши дни.

За сравнение с горните метрологични данни, които заемат един близо 50-годишен период от 1892 - 1945 год.включително,ще си служим и по-нататък.

Сведението, което дава Сефтерски за земята на с. Слокощица в края на XIX век показва, че землището на селото обхваща една площ от 19,552 дка, от които: гори -9681 дка, засети със зърнени култури - 6,002 дка, ливади - 1635 дка, овощни градини - 820 дка и пасища - 300 дка, а сведенията от статистиката от 1.1.1908 год. пък показват по таблица III,че общата площ е била 16,712 дка., разпределена по видове култури, както следва по таблицата и броя на стопаните и.

През горните 50 години наблюдения, най-високата средна годишна температура в с.Слокощица е около 12,6°, а най-ниската до 10°. През този период между 10° и 11° имат 24 години; между 11° и 12° - 17 години и над 12° - 5 години. Най-топъл е периодът между 1915 -1920 год., когато средната годишна температура е била между 11,4° и 12,6°.

Характерна особеност за с. Слокощица се явява увеличаването на температурата от по-ниските към по-високите части или така наречената „термическа инверсия". През зимата, когато времето е ясно и тихо, тук стаба чувствително бързо топлинно излъчване и тогава над селото и околността му се натрупват студени въздушни маси. Към тях се прибавят и свлечените от Осогово и останалите отградни планини студени въздушни маси, които при застой на

барометричното налягане /антициклон/ не се оттичат в скоро време и предизвикват по-продължителни застудявания и образуване на радиационни мъгли. Тогава над селото и околността залягат дебели маси от неподвижна мъгла, от която оставените на открито предмети се заскрежават, студът едва се понася от хората, а във високите места като с. Богослов, Горна Брестница, Блатец и др. грее слънце, там е топло и заснежените покриви на къщите капят.

В рамките на горните 50 години наблюдения са измерени средните сезонни температури, както следва:за пролетта - 10,9°; за лятото - 20,5°; за есента - 11,3° и за зимата - 0,5°. По климатичния справочник на НРБ от 1959 год., като най-късна дата на последния мраз от годишните времена се смята 5 май, а за първия мразовит ден - 17 септември.

ИзВестно е, че колкото една местност е с по-високо надморско равнище, толкова по-голямо е количеството на влежите и.

Най-много мрачни дни има месец декември -15 дни, след това м. януари -12,1 и ноември -11,2, което показва, че лятото в с. Слокощица и околността й е най-ясно и слънчево, а зимата най-безслънчева.

РОСА се образува най-вече през късна пролет, късно лято и ранна есен, след ясни и хладни нощи. Тук най-изобилно росата се образува и полепва върху тревните стръкчета в котловинните равнища в близост до р. Струма. За с. Слокощица съществуват малки изключения.

СЛАНАТА най-рано се образува по нашите места през есента, а и късно през пролетта, пак в ниско разположените, в котловинните землища, там, където през лятото се е образувала най-изобилната роса. Обикновено първата слана изненадва зеленчукопроизВодителите и „попарва" ранните чушки и домати.

МЪГЛИТЕ са едва ли не изключително зимно явление и най-често се образуват, когато над тях цари инверстно състояние на температурата. Тогава те най-напред се настилат в котловинното раВнище и сетне постепенно се изкачват на височина 60 - 80 м от оградните склонове и покриват селото. Жителите му знаят, че мъглата до Атанасов ден /18.1./ е по полето, а след тази дата се вдига по високите места.

СИЛАТА на ВЯТЪРА тук за десетгодишен период е измерена средно към 1,5 м/сек. При такива обстоятелства добре вирее овощарството, което подсказва, че нашата котловина е безветрена или слабо ветрена. Ако например в Кюстендилската котловина духа софийския вятър със своята двойно по-голяма сила спрямо кюстендилския,не биха могли да се задържат ябълките и крушите по дъретата необрулени. В края на месец август, когато ябълките

и крушите зреят и са най-податливи на обрулване, тъкмо по това време в нашия район ветровете са слаби, която сила не достига и един метър в секунда, за което най-голямо значение имат оградните планини. Типичният падащ откъм Осогово вятър „фьон" /топъл и сух силен вятър/, който често посещава със своята неочаквана топлина и сухост селото ни, обикновено предвещава промяна на времето. Климатът на Кюстендилската котловина се определя от средиземноморското влияние, поради което тук пролетта е мека и приятна, лятото топло, есента преминава като едно от най-приятните годишни времена и продължава често за сметка на зимата, обикновено до второто десетдневие на м. декември. Зимата е мека с рядко остри студове. Не са редки и пролетните топли дни през м. февруари.

Сега обаче, поради масовите залесявания, понякога тези показатели се изменят временно. Тук пролетта е близка до астрономичната на 21 март, но понякога я предхожда с по 10 -15 дни. Жълтите пролетни минзухари тук почват да цъфтят още в края на м. феВруари, а понякога и по-рано. След тях веднага се показват из тръната сините дъхави теменуги. От овощните дървета най-рано цъфтят кайсиите, след тях се покриват като с памук джанките, после крушите, ябълките и най-после сините сливи.

Пролетта обикновено е дъждовна и то най-вече през м. май, когато както казва народът: „Всяка капка майски дъжд е злато".

КОСИТБАТА започва в края на м. май и не продължава повече от десетина дни.

ЖЪТВАТА започва към 15 - 20 юни, което е и началото на лятото. И то понякога започва с десетина дни по-рано от астрономичното. Към края на м. август / Голяма Богородица/ почват да се берат крушите, по-ранните сортове ябълки, сливи и др. Дойде ли /Мала Богородица/ 21 септември, чувства се, че есента е в своето начало. Голяма част от нивите се изорават до 27 септември /Кръстовден/, сливите са обрани, ябълките чакат своя ред с гроздобера. Ония, които имат дребен добитък и ще го зазимуват у дома си, кастрят шума от дъбовите дървета за храна на добитъка през зимата, а за семействата се снабдяват с дърва за огрев.

Такава е есента на с. Слокощица. Зимата обикновено настъпва към 19 декември /Никулден/, която не е много мразовита и не трае много дълго време.

Не са рядко годините, когато още от 15 февруари настъпват топли и приятни пролетни дни. Рядко снегът се задържа тук повече от 2-3 дни, но напоследък горните закономерности не са постоянни.

До 1878 год. жителите на с. Слокощица са се хранили обикювено с ръжен и царевичен хляб, мляко, малко месо /само на празник/, повече боб, леща, зеле, лук, пипер и понякога по малко винце.

Доматите са ползвали само зелени, като са смятали, че узрелите / червените/ не са вкусни и отровни, а краставиците чакали да узреят добре, че да им извадят семето, което им пречело и събирали за семе. От варивата в селото най-много са сеели боб - 96 декара. Сеели са още бакла и леща, но в по-малки количества. Картофи са сеели покрай другите варива, а не на специално отредени за тях ниви, почти всяка къща /семейство/ е имала зеленчукова градина, от която са чакали голям дял за своето препитание. За подправка на ястията са произвеждали: магданоз, копър, джоджан, керевиз, чубрица и др. Всяко домакинство, покрай нивите, лозята и царевиците са сеели по малко дини и пъпеши, колкото за собствена консумация, а по-заможните са сеели по 1 - 2 декара за продан. Количеството на декарите, засети с фий, е достигало до 296 и други селскостопански произведения.

В с. Слокощица са подържали над 27 сорта ябълки, за които споменава през първата половина от XVII век турският географ Хаджи Калфа като: качовки, скринянки, бухавици, кандилета, клапаташки, самораски, тетовки, гюлебий, нарки и други. След тези сортове като нови са засаждали: златна пармена, канадска ранета, касалска ранета, бела зимна, калвала, зимна лимоновка, зелена княжевска и др. От крушите, най-предпочитаните сортове са били: водниците, топавците, беграми, сулий, рашки, стамболки и др., а като по-нови сортове са: попска, ангулемска, масловка и др.

Главно в Кюстендил, на пазара, от Слокощица са носили сурови овощия и зеленчуци, а сливовите плодове сушили и изпичали, други изварявали на ракия и до 1909 год., на товари прекарвали до гр. Солун, за износ в други страни. След построяването на ж. п. линията Кюстендил-София, слоколяни са изнасяли още по-голямо количество сушени и печени сливи и сливова ракия. Целият този износ от селото е бил на дребно и едва към 1926 год. се образуват по-големи овощни стопанства като това на Георги Еремиев и други, които създават и промишлена обработка на овощията.

КОНЯТ и НЕГОВИТЕ РОДНИНИ - мулето и магарето са отглеждани изключително за товарен добитък, а съвсем малко за впрягане, както е видно от статистиката до 1920 год., в която за Слокощица са показани само 9 конски коли в цялото село. До това време коне за езда рядко са отглеждали, а главно за транспортна цел-коня, мулето и магарето. Говеждата порода е била дребна - планинска и цялата оран е извършвана само с волове и биволи.

ОВЦИТЕ и КОЗИТЕ, като по-дребни домашни животни, между тях са предпочитали козите, защото давали повече мляко и за по-дълго време. Броят обаче на козите в с. Слокощица, в миналото и сега, е много по-малък от броя на овцете, в сравнение с другите населени места. По време на преброяването на животните през 1905

год., в Слокощица е имало 72 кози или на 1000 души спрямо броя на жителите тогава - 1275 души са се падали 56 броя кози, а овцете били 929 броя или на 1000 жители са се падали 729 броя овце, докато общо за цяла България, на 1000 жители са се падали: кози - 342 броя и овце - 2014 броя.

ПЧЕЛАРСТВОТО в Слокощица не е застъпено като поминък, въпреки че условия има, особено от лявата страна на реката, която има хубаво слънчево изложение и е защитена от северните ветрове.

/Вижте таблици V и VI за три преброявания на Слокощица и България/

ТАБЛИЦА V

Домашен добитък, птици и кошери с пчели според преброяването на 31.XII.1905, 1910 и 1920 год. за с. Слокощица

Години на преброяване	Брой на населението в с. Слокощица	Брой на домакинствата	Коне		Мулета		Магарета		Биволи		Говеда		Овци		Кози		Свине		Птици		Кошери с пчели	
			Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители	Общо число	Над 1000 жители
1905	1275	259	205	160	1	0,8	30	21	2	1,5	339	266	929	729	72	56	367	287	1850	1451	74	58
1910	1408	282	167	133	2	1,4	27	19	10	7,1	492	349	831	591	150	107	197	141	2021	1439	109	74
1920	1492	301	157	105	20	14	75	50	13	9,2	616	412	1101	738	179	120	342	229	1752	1174	42	28

След като разгледаме и сравним таблиците за домашния добитък за с. Слокощица с тези за цяла България, ще видим по отношение на броя на жителите (1000 души), спрямо броя на добитъка, ще разберем колко много нашето село е бедно откъм скотовъдство и въпреки това от табл. VI е видно

ТАБЛИЦА VI

Домашен добитък, птици и др. за цяла България,според преброяването на 31.XII.1905, 1910 и 1920 г.

Години на преброяването	Коне	Мулета	Магарета	Биволи	Говеда	Овци	Кози	Свине	Птици	Кошери-пчели
	На 1000 жители	На 1000 жители %	На 1000 жители %	На 1000 жители бр.	На 1000 жители бр.	На 1000 жители бр.	На 1000 жители бр.	На 1000 жители бр.	На 1000 жители бр.	На 1000 жители бр.
1905	133	2,96	30	118	420	2014	342	115	1587	59
1910	110	2,82	27	95	370	1898	337	121	2003	89
1920	81	5,___	32	86	386	1835	273	224	1500	58

Само по броя (на1000 души) на конете и свинете и за трите преброявания, а говедата само за последното преброяване - с. Слокощица има по-голям процент от тоя на цялата страна. Всичко друго е по-малко, особено овците и козите.

МИНЕРАЛНИ БОГАТСТВА тук не са открити, освен едно находище на въглища, което дерето в горния край на Мемишов дол беше открило, но остана неизвестно, защото наскоро след това дерето го пак закри. Тук няма и добри каменни кариери за строителен материал, защото скалните масиви, които съществуват от двете страни

на реката над селото, са от неправилно цепящ се гнайс, познат като лош строителен материал. Сега тези находища остават в басейна на язовира, строящ се в близост до селото.

Доказано е, че долините: Мемишов, Скендерски и Баба Марин дол са златоносни и от 1900 до 1944 год. ръчно са вадили злато: Никола Гълъбов, Ангел Михайлов, Йордан Андонов, Кирил Кацарски и др., но не са се възмогнали от този тежък труд.

Т А Б Л И Ц А XVI

За сравнение на броя на жителите на Кюстендил с тези на някои села - най-гъсто и най-малко населените през годините на преброяване от 1880-1956 г.и домакинствата за 1880, 1926 и 1934 год.

Град, село	Години на преброяване											Домакинства		
	1880	1887	1892	1900	1905	1910	1920	1926	1934	1946	1956	1880	1926	1934
Кюстендил	9590	10689	113882	12943	12334	13743	14887	15440	16241	19309	25025	20484	2154	860
Слокощица	958	1100	1109	1206	1275	1406	1492	1632	1799	1617	1309	193	338	359
Граница	940	1012	1026	1216	1335	1394	1419	1510	1570	1507	1272	170	271	296
Колуша	239	313	262	360	309	419	421	474	Слята с Кюстендил			50	96	128

Данните са взети от книгата „Кюстендилска котловина", стр. 106

Населението по пол в Костендилската котловина е както в цяла България -преобладава мъжкия пол над женския. На 1000 мъже се падат жени: през 1880 г. -958, през 1887 - 993, през 1892

- 958, през 1900 - 956, през 1905 - 954, през 1910 - 957, през 1920 - 972, през 1926 -1015 и през 1934 - 1002.72

По народностен състав Костендилската котловина /без града/ е в същото положение, в каквото са и съседните й покрайнини. Тя е чисто българска. Малкото на брой от малцинствата са представени само от цигани- 0,3 % от цялото население през 1920 год. Всички цигани са на постоянно местожителство. В селата Николичевци и Коняво се намират двете най-големи цигански колонии. По вяра всички са православни. Българи са 99,7 % от населението.

Горните данни са от кн. „Костендилската котловина", стр. 111.

След Освобождението 1878 год. в с. Слокощица се заселват три семейства лингури /цигани/, на които основното препитание е производството на вретена, лъжици и дървени скрипци. След 9.IX. 1944 год. те се преориентираха и потърсиха препитание по ТКЗС и ДЗС и изчезнаха от Слокощица завинаги.

ФИЗИКО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА на СЛОКОЩИЦА

Изходът на р.Новоселска от полите на Осоговската планина, от двете й страни, в продължение на близо 4 км е разположено с.Слокощица. През този терен реката носи името „Слокоска река", а от изхода й от селото, до вливането й в р.Струма, жителите на селата под Слокощица я наричат „Суа река", поради това, че през лятото дебитът на водата намалява, а и много се отклонява за напояване

на ливадите в горния край на селото, до такава степен, че от Слокощица до Струма, реката в последно време напълно пресъхва.

По-голямата част от селото е заселена върху левия бряг на реката, където лежи върху 5-6 метрова дебела тераса, а от дясната страна са разположени по-голям брой къщи, построени върху по-висока тераса, която е съставена от гнайси, пресечени от тънки и дебели глинести почви замърсени с кварцови находища. Тя е по-устойчива на речната ерозия, отколкото лявата част на селото, защото е изградена от наносен баласт по време на първоначалното й корито.

От юг селото се загражда от върха Сипельо /Белата шума/, а от север - със Саманли баир и неговото продължение Петъртепеси, към запад и изток се оставя Новоселско-Слокоската долина. Южните, до скоро оголени хребети на връх Сипелъо, които се спускат много стръмно към селото, са издълбани от няколко поройни долини като: Мемишов дол, Баба Марин дол, Скендерски дол и др. /виж картата за кулите и крепостите в началото на книгата/. Другите долини не заплашват селото с наноси, защото от 1935 год. започна залесяването с бор на тези склонове и пороищата изчезнаха. Опасен порой обаче е Гроздин дол, който слиза в северния край на селото и заплашва няколко къщи в устието си. Реката протича през селото от югозапад към североизток. Коритото й е тясно, едва 10 - 20 м, скалисто и с чувствителен наклон, поради което водата й е всякога бърза. За укрепване на бреговете й от нейните поройни води служат гъсто засадените по двата бряга елешки и върби. Върху реката, в района на селото, са построени пет моста. Средната част на селото е най-широка и гъсто населена. В здравословно отношение центърът му има не дотам изгодно положение, тъй като връх Сипельо хвърля сянка през зимата и стичащата се вода от топящия се сняг засипва улиците. По-изгодна за селище, от хигиенна гледна точка, би била изложената цял ден на слънце местност Адата /второто място на заселване на селото/, намираща се на десния бряг на реката на изток от селото сега.

Пътят от Кюстендил за с. Граница, който минава през Слокоската река,покрай Питаковия хан в кв. Адата, мостът му се наричал „Дудин мост", но реката, особено зиме и пролет, често го отвличала и се налагало и често да го престрояват. Лятно време, когато водата намалее, хората са преминавали реката и без мост. След 9.IX. 1944 год. мостът е направен по съвременните технически изисквания и старото име вече не се споменава.

Слокощица е богата с вода за всякакви нужди. От реката се напояват зеленчуковите и овощните градини. Днес водохранилището за питейна вода е също в нейното корито. В миналото населението е използвало водата направо от реката и

кладенците в нея, защото водите й са били безупречно чисти за пиене, готвене, пране и поене на добитъка. Вододайната зона за питейната вода остава на дъното на строящия се язовир, който в бъдеще ще обезпечава не само Слокощица и Кюстендил, а всички села под тях с питейна и промишлена вода. Строителството на язовира започна от 1980 год., но още не е завършено. Поради това, че миграцията В Слокощица започна още през 1987 год. и още не е завършила, днес селото значително нарастна и питейната вода вече стана проблем, ако не се подсигури от язовира или друг водоизточник.

В миналото Слокощица е имала три главни улици. Едната е образувана от шосето за Кратово и Раково, като клон от него при Барутчийския род до Питаковия хан, успоредна на реката. Другата, спускайки се откъм черквата по стария римски път, събирала покрай себе си къщите на Гребенарската махала, минава през моста при Рошковата кръчма, след който от нея се отделя пътя за Брезовски рид за мах. Рошковци и Македония, а улицата продължава в дъговидна форма през кварталите Брезовски и Азната до Натиния род. Преди края и се е отделил пътят за Пиянеца. Третата е като продължение на най-стария път /римския път/, който съединява Кюстендил със селото, минавайки през Везирската махала, пресича реката срещу Пляковия род и продължава в източна посока към Пиперков чифлик, където се съединява между могилите с пътя за Самоков. Улиците са били тесни и криви, като на места постлани с калдръм /виж картата на пътищата в началото на книгата/.

От 1922 год.Слокощица има вече регулационен план,но поради ред причини този план не се прилага веднага. В него не е предвидено място за център с площад и други обществени комуникации. Осен училищния двор, който е използван за хороигрище през празнични дни, друго място за такива нужди не е предвидено. Като купно село през 1926 год. с 215 къщи, 9 махали и 4 отделни двора, регулационното изграждане на селото е било необходимо, но е било спъвано от по-заможните семейства, които не са искали да отстъпят от дворните си места за улици и други мероприятия.

Като образцов отделен двор в най-долната източна част на селото на Георги Еремиев, който създава овощна градина към 90 декара, засадена с 30 дка сливи, 40 дка ябълки и 15 дка круши, праскови, кайсии и др. закупил я от Тодор Паница, а преди това бившият й притежател Георги Динев там построил първата спиртоварна фабрика в Югозападна България. В този имот е имало около 2500 кв. метра други постройки, които Еремиев превърнал в тютюневи работилници и складове. По-късно построил дъскорезна и воденица и закупил съседната сливарска фурна от Л. Асеев. Ябълковите и сливовите дървета са засадени през 1916 и 1921 год.,

а сливарската фурна, система „Хавелма", е събирала при един цикъл по 6 тона сурови сливи за изпичане. Тази фурна е изкарвала по 7 - 8 вагона печени сливи за един сезон. В тютюневите работилници са намирали поминък над 150 души, главно момичета от Слокощица и Кюстендил. Оформено стопанството около 100 декара е ръководено от собственика Еремиев с шест души постоянни работници, които, между другото са гледали десет свине-майки, около 70 кокошки и две крави.

В миналото на много места в селото е имало гробища, но след Освобождението само на три места: в центъра на Слокощица, в мах. Рошковци и мах. Пиперков чифлик, с една черква в селото. Близо до най-новата черква сВ.Богородица, от признателното население е построен паметник в чест на загиналите слоколяни през войните 1912 - 1918 год. Всякка година на 27 октомври се прави панахида на този паметник сутринта, а след обяд събор на горното соборище. Събори също са правени на 14 май-празника на св. Еремия, като сутринта молебен за дъжд, а след обяд събор в дворното място на началното училище, също и на празника Томина неделя /една седмица след Великден/ в махалата Кьошко към ПиперкоВ чифлик. След 9.1Х.1944 год. тези три събора са изоставени.

Няколко дни преди да пристигнат в Кюстендил руските войски /30.1.1878 год./, голям брой от турското население напуснало града, движейки се в западна посока по пътя за Крива Паланка и в югогозападна през с. Слокощица по стария път за Пиянеца. Според сведенията от Георги Ангелов, турското население от града до момента на „бежанията" наброявало около 6000 души турци, които обитавали към 1300 къщи. След две години при първото преброяване на България /31.XII.1880 год./, заварило в Кюстендил 1572 турци, т. е. само една част от тези до Освобождението. Изселването обаче продължило и през второто преброяване / 31.Х11.1887 год./ заварило в града 581 турци; третото - 462; четВъртото - 225 и т. н., за да останат на 31.XII.1934 год. 78 турци в Кюстендил.

При първото преброяване В Кюстендил са отбелязани 959 души евреи, които са имали и еврейска черква /авра/; около 320 цигани и 6520 българи. Нито през турско и сега турчин в с. Слокощица не е живял, а от малцинствата през първото преброяване са регистрирани 16 души румънски цигани.

През 1905 год. в Кюстендил евреите наброяват вече към 1271,а след това започнали да намаляват и особено през 1948 год., когато започва изселването на евреите за Израел и преди 9.IX. 1944 год., когато Хитлер значително ги прореди, то в Кюстендил към 1952 год.са останали 125 души. /Данните са взети от кн. „Кюстендилската котловина"

По брой на населението, от 1880 до 1926 год. с. Слокощица държи трето място между всички села в Кюстендилска околия. Според преброяването на 31.XII.1926 год.има 1643 жители. Пред него са само Трекляно с 1941 жители и Еремия с 1916 жители, а след Слокощица остават Граница с 1512 жители, Перивол с 1456 жители и всички останали.

От табл. VII е видно увеличаването на населението през посочените години на преброяване и неговия народностен състав в с. Слокощица, както следва:[67]

Година на преброяване	Всичко жители	Българи	Турци	Евреи	Цигани	ЗАБЕЛЕЖКА
1880	968	952	-	-	16	Отнася се само за с. Слокощица
1887	1100	1097	-	-	3	- „ -
1892	1109	1096	-	-	12	- „ -
1900	1206	1186	-	-	20	- „ -
1905	1275	1251	-	-	24	- „ -
1910	1406	1383	-	-	23	- „ -
1920	1492	1492	-	-	-	- „ -
1926	1643	1632	-	-	9	- „ -
1934	1799	1792	-	-	7	- „ -
1946	1633	1617	-	-	16	- „ -
1956	1315	1309	-	-	6	- „ -

ТАБЛИЦА XIII

За постоянното население по пол и възраст през 1975 год. в гр. Кюстендил и с. Слокощица

Селища	Постоянно население			Възраст и пол само до 1975 год.							
	Общо	Мъже	Жени	До 15 години		От 16 - 54 год.		От 55 - 59 год.		Над 60 години	
				Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени	Мъже	Жени
Кюстендил	58407	28401	30006	7627	7494	16740	17705	1028	1091	3006	3716
Слокощица	1924	961	963	247	247	501	484	43	59	149	172

Данните са взети от изчислителния център гр. Кюстендил

ТАБЛИЦА XIV

За постоянното население по степен на образование от 3 и повече годишна възраст към 2.XII.1975 год.

Селища	Общо	Висше и полувисше в бр.	Средно специално техн. и реало	Основно от I-ви - VIII клас
Кюстендил	41843	3363	11556	26919
Слокощица	1686	31	134	1521

ТАБЛИЦА XV

За постоянното население по икономическа активност към 2.XII.1975 год.

Селища	Общо жители - бр.	Активна възр. - бр.	Неактивна възр. - бр.	Неграмотни - бр.
Кюстендил	58406	30986	27420	няма
Слокощица	1924	918	1006	няма

Данните са взети от изчислителния център гр. Кюстендил

ЕТНОГРАФСКИТЕ ПРОУЧВАНИЯ

за Кюстендилския край са значително най-пълни в сравнение с проучванията, правени в други райони на страната. Нито един район не разполага с толкова богати и изчерпателни материали за бита и културата на своя край, както Кюстендилския. Доказано в изследванията на Йордан Захариев и публикувани под заглавията:„Кюстендилско крайще", „Село Слокощица", „С. Каменица", „Кюстендилската котловина" и др., тези етнографски разновидности са и ще си останат завинаги едно огромно богатство по отношение на етнографията на Кюстендилско.[79]

Обзавеждането на къщите в с. Слокощица през XVII - XVIII век се е състояло от едно огнище, построено в средата на одаята /стаята/ или близо до входната врата. Коминът на огнището не е излизал над покрива, а пушекът е излизал между керемидите или каменния покрив. Там, където покривът е бил от слама или суха трева, огнище не е имало, а членовете на семейството и домашните животни, като коне, магарета, говеда и др. са били в едно и също помещение-в едната половина са животните, в другата хората. При този случай въздухът в това помещение е бил просто непоносим, но народът се е примирявал с несгодите, поради ред причини.

Там, където има огнище и няма комин, таваът на къщата е само от греди и пушекът свободно е излизал през покрива.

През лятото обиковено са спали под солдрамата, в плевнята или под някой навес.

В собата, освен одъра /леглото/, покрай незаетите стени са поставяли отураци /дълги пейки/, покрити с черги, а за облегалки - дълги възглавници, пълни със слама. Пред отурака- дълга тясна маса, а над него малко стенно огледало с кланячката /дълга памучна кърпа/. За украса служи някой портрет или купена картина. Зимно време, когато престане полската работа, в собата се слага разбоят. Горните дрехи са окачвани на пирони по стените и на таваните, като са ползвани и за сушене на дрехите и опинците при лошо време. Прозорците са били малки и рядко са пригаждани за отваряне, тъй като стъклата са зазиждани в самата стена и омазвани с кал. В такава обстановка въздухът в собата става непоносим, особено пък когато се вари вариво /кисело зеле/.

В с. Слокощица са съществували в миналото така наречените едноделен тип къщи, изграждани без основи и покрити със слама. Имали са правоъгълна форма с обща квадратура 16 - 20 кв. метра. На четирите ъгли забивали по един здрав дъбов кол, а по страните на правоъгълника поставяли други по-тънки, също така забити в земята и всички стърчали с 1,5 м височина. Отгоре били схванати с ъгловите тънки греди /атъли/, а помежду си изплетени с плет, омазан

с кал само отвътре за таван. Върху атълите са издигали наколибени по-тънки гредички - един вид дебели пръти - хванати в горния край всички на куп, като конус. Тези гредички, наречени „мертеци", също били преплетени с лескови или върбови пръти, без мазилка, а отгоре върху плетката поставяли сламен пласт, дебел до 30 см. Повечето от тези къщи са били без таван или „таваносани" с грубо издялани букови или борови дъски или пък с плет, измазан с кал. Таванът не бил по-високо от пода с 1,30 -1,50 м и затова възрастните ходели в къщата наведени. Този вид къщи са били без комин, та всичко вътре било окадено /очадено/, полировано с черна глеч;били са тъмни, защото нито едно прозорче не ги осветявало. Обиковено са имали по две врати - малка и голяма, срещуположно поставени, за да се образува течение, когато къщата се „затести" от пушека, та да го издуха навън. Огнището стояло в средата на къщата, а около стените били наредени качета, нощви, разбой, подници, връшник и други неща. Спали върху стъпкания глинен под на рогозки и черги.

За добитъка построявали отделни такива къщи /трли, кошари/ , без основа и без отвесни стени: гредите, върху които ще се крепи покрива, били наколибени направо от земята, като между тях слагали пръти, за да задържат сламения покрив, а върху сламата слагали пак пръти, за да задържат да не я отнесе вятъра.

В миналото, пък и сега, няма и не е имало в Слокощица обичай да живеят хора и добитък в едни и същи помещения, каквито случаи и до скоро е имало в по-високите махали из балкана.

След този едноделен тип къщи са строили по-късно двуделни и още по-късно триделни и двуетажни къщи. Двуделните се състоят от: кащи /мутвак/ и одая / стая/. В този случай мутвакът е по-голям от одаята и главния живот на семейството се е извършвал В него, макар тук никой да не спи - ни зиме, ни лете. Там е изпичан хлябът, там се е готвило, около огъня семейството е намирало място, където да се обмислят някои семейни проблеми, край него е споделяно всичко-хубаво и лошо. Мутвакът е бил едно от най-обитаваните жилищни помещения, докато одаята главно е използвана за спане и евентуално ако дойдат гости, което е било рядкост да се посрещат по начина, по който се посрещат днес.

Този тип къщи рядко са имали зимниник /мазе/, където да се съхраняват запазените за през зимата храни, инвентар и багаж.

Твърде бедна е била обстановката в това отделение – мутвака.

МУТВАК

Отдолу глинен под, отгоре опушен табан. Отстрани, покрай едната стена, се издига 60 - 70 см зидана „секия" /от основата на зида/, върху която са поставени нощви, котлета и какви ли не дребни предмети, покрити с прах. До сакията е водникът /място за стомните/ с две-три ощърбени стомни, до него стои права бучката /бутимът/,

до нея подници и връшник, а по стените на няколко места са заковани дървени куки, върху които са закачени котли, кратуни, кошници, гърнета и тенекиени съдове. Огнището в някои къщи е до стената, а в други - на средата. То е с правоъгълна форма, издълбано с 20 - 30 см в набития гленен под и с размери 60 - 80 см, оградено с каменни плочи. Над него стои коминът, който се издига над покрива с 1 - 1,5 м височина. Изграден е от непечени тухли /кирпич/, размесени с керемидени парчета и е измазан с глина. Над огнището е препречена тънка греда, на която е закачена желязна верига с няколко куки по нея за закачване на месо за сушене или мокрите опинци /цървули/. Мутвакът в този тип къщи се осветява много слабо, или само от вратата, което е крайно неудобно, или от едно малко прозорче /30 на 40 см/, което често пъти е и без стъкло.

Освен посочените два типа къщи, в с. Слокощица са съществували и по-модерни от описаните дотук, така наречените триделни, които са най-разпространени, но не са били малко и тия, които са имали повече отделения и са били на по два етажа. Заможните и по-многобройни семейства вече след Освобождението са правели къщите си двуетажни, с повече отделения, а старите къщи са използвали за готварница, килер и други неща.

Почти всяко домакинсто има в двора си и други сгради освен къщата за живеене - най-малко плевник, яхър и кочина, а в по-заможните домакинства има още хамбар, казан, фурна за хляб, кошара или тръла за дребния добитък, нужник /тоалетна/, кокошарник /курник/ и сушилня за тютюн.[80]

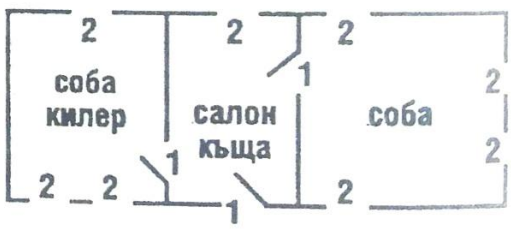

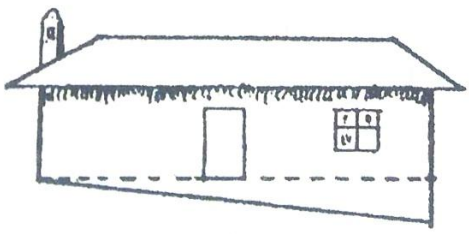

Двуделна къща
на Елена Врачова

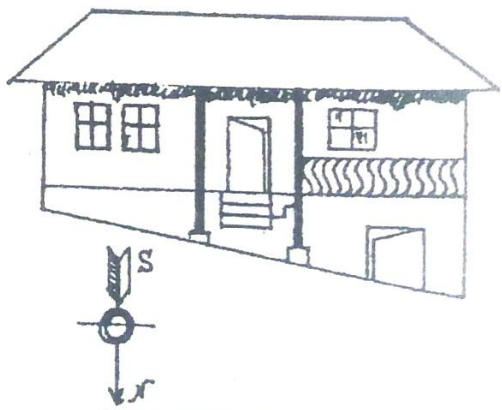

Триделна къща
на Йордан Стаменов

1 - врата
2 - прозорци
3 - огнище

Всяка година - пролетта след „чисти понеделник" /сирни заговезни/ „на тайфи, на тайфи", под предлог „на работа у дунгерлък" слокоските дунгери /строители/ се отправят по Кюстендилската и други околии, пък дори и „по Загоре" и крайдунавските села, в които по-рано съществували уземни къщи, да строят по-съвременни, отначало паянтови къщи само с дървен материал без „долма" от кирпич, а плетеница с кал върху нея, обикновено на един етаж. При всеки такъв строеж дървените части на къщата са носели различни наименования: атъли, кушаци, табани, кюприй, бундруци, астари, маий, мертеци, чакми, баский, кенарки, попове, макази и други. Освен дървените материали за строеж са били необходими и камъни, кал, пирони и слама за покрив или керемиди. За прозорци са оставяли място по големината на стъклото, в което, без каса, са замазвали в стената, а на мястото на вратата - черга или скована от дялани дъски врата.

Строителството след Освобождението 1878 год. започва по-модерно, на основание изискванията на времето и усъвършенстването на занаятите и уфатността на дунгерите.

ХЛЕБАРСКИТЕ ФУРНИ в с. Слокощица са строени от стопаните си, а фурните за обществено ползване са ги строили майстори, квалифицирани в тази насока. Изпичането на хляба е добре познато на човека, но начините са много. Отначало хлябът са изпичали върху нагорещена каменна плоча. След известно време този начин се подобрява, като се правят от глина така наречените подници. След изсушаването им не ги изпичат, а в тях разстилат тестото, като посолват под него брашно, за да не се залепи. В огнщето се изгарят доста дърва, за да се създаде много жар, върху която предварително загрятата подница с тестото се слага в огнището и върху подницата слагат връшника /железен похлупак, малко по-голям от диаметъра на подницата/ и върху него натрупват жар и пепел. Така, по силата на навика, обикновено изпичането се извършва от жените, които определят и времетраенето на изпичането. Върху връшника слагат жар и гореща пепел, за да се изравни температурата от двете страни, за да не се обръща хлябът, както при изпичането върху плоча хляба се обръща няколко пъти, за да се изпече от всички страни. Особено за забелязване е, че при този начин на изпичане, хлябът става много по-вкусен и не се втвърдява така бързо. Изпичането на хляба в подница и сега и сега се прави в доста райони на страната, заради качествата на хляба.Производителността на този начин на изпичане е твърде малка, защото докато не се изпече първият хляб, втория не може да се постави, за което е необходимо много време или повече огнища и подници, та едновременно да се изпичат по няколко хляба. За този им недостатък хората са създали домашни фурни за

изпичане на 8 - 10 хляба едновременно. Тези фурни са били различни по конструкция и с течение на времето са били усъвършенствани. Отначало ги строили приземно, като дъното застилят с каменни плочи, върху които изграждат свод от кирпич и подходящи късове камъни, споени с кал. Този тип домашни фурни показват неудобства, първо че са ниско и работещия с тях трябва постоянно да се навежда и подът трудно се загрява, защото лежи на земята и разхода на дърва е голям. Тези причини подбуждат идеята подът на фурната да се повдигне на един метър от земята и огнището да бъде под него. За тази цел дъното застилат със специални печени тухли и в центъра му оставят един отвор от 25 - 30 см, през който минава пламъка, загрява пространството, където ще се изпича хлябът, а на свода в страни се оставя комина. За врата на фурната се намира предварително каменна или желязна плоча, която при изпичането се омазва по крашцата с кал, също и комина, за да не изстива фурната. Времетраенето и тук се определя опитно, за изпичането на хляба. В други места домашните фурни си строят пак на тази височина от земята, но без огнище и дупка на дъното. Огънят се пали върху дъното на фурната и след нажежаването й жарта и пепелта се изхвърлят и с влажен парцал, завързан на един прът се помита дъното, след това се затваря коминът, подрежда се вътре хляба за изпичане и се омазва вратата. Върху нагорещения под и свода хлябът се изпича за определено време.

За всяко семейство и дом, фурната става първа необходимост и хората рядко търсят майстори за направата им,а сами си ги изграждат. Не всеки дом е имал такава фурна.Още преди Освобождението, преселилият се от Кочани – Македония- Иван, тук наречен Ресански, като майстор-строител построил голяма фурна, която събирала по 100 -150 хляба и обслужвал тези, които нямат собствена фурна. Иван Ресански в началото работил със съпругата си, а след това работата поел синът му Андон. Иван продължил да работи по строежи на къщи в селото. Когато Иван Ресански дочул, че в Русия се събират опълченци за освобождението на България, оставил жена си Гона и синът си Андон на фурната и заминал за Русия, където се събират всички български опълченци, за да вземе участие в освободителното дело. В него взимат участие и други слоколяни, едни от които не се връщат, но той преминал през виелицата на легендарната Шипка и оцелял от турските куршуми и снаряди, дочакал Освобождението.

Като храбър български войн Иван Ресански получил много военни отличия, които на погребението му съпругата Гона закачила всички медали на гърдите му, но като ги видял командирът на отделението, дошло от 13-ти Рилски полк -Кюстендил да отдаде последна почит на героя от Шипка, взел ги под предлог, че ще ги

сложи в музея.

Пак преди Освобождението в с.Слокощица се заселва от с. Бобешино, Кюстендилско, Васил Георг.Зверийски, който също построява голяма фурна и работят с брат му Костадин, като между другото се занимават и с търговия. Продавали са във фурната газ за осветление, олио, ориз, тютюн и цигарени книжки, бонбони и саморъчно произведените баници и симиди, които Костадин е разнасял из селото. Също такава разносна търговия е извършвал и Андон Ресански.

Като юноша от турски произход, роден в с. Калище, Радомирско, приел християнската вяра и за да не бъде „обесен" /убит/ от турците, се преселил в с. Слокощица с име Георги. Още В Калище той работил като фуруңджия и идвайки в Слокощица, се оженва за Елена от селото и вземат фурната от Иван Ресански, която е била на мястото на къщата на Стоян Ст. Восокарски, където работят до края на живота си. Въпреки че е имал пет деца, нито едно от тях не е продължило професията на баща си, а фурната към 1911 год. била разрушена. От професията на Георги останало и името му Георги Фурнаджиев, каквато фамилия носи цялото му поколение - Александър Фурнаджиев /Кучев/.

След Освобождението, като четвърта фурна в Слокощица, построява в долния край на селото до шосето за с. Граница Стефан Анд. Чингарски, преселил се от с. Граница. И той също подържал бакалия и продавал из селото баници, симид и др. И той има шест деца, но нито едно от тях не продължава фурнаджилъка.

Нито една от фурните днес не съществува, освен обществената фурна на Наркооп в селото, която е строена след 9.1Х.1944 год.

До 1909 год. сливовата реколта в с. Слокощица е използувана за производство на прочутата до тогава „Кюстендилска сливова ракия", но и печените сини сливи са били много търсени извън границите на страната. За изпичането на сливите в Слокощица е имало няколко сливарски фурни. Една от първите е била Велинската / Сурковата/ фурна в най-горния край на селото. В центъра му е построил такава фурна Гоге Гребенаров, а в най-долния край, извън регулацията на селото, е построил сливарска фурна един евреин от Кюстендил, от когото я закупува след това Георги Еремиев. Тази фурна последна е разрушена, вероятно след 1956 год. и е била много по-модерна от останалите - тип „Хавелка".

НОСИЯТА В с. СЛОКОШИЦА, по отношение на мъжкото и женското облекло преди и след Освобождението, по горното облекло, селото спада в областта на чернодрешковската носия. Но преди и след Освобождението, до към 1935 год., носиите не са се отличавали твърде много. Едва след 1935 год., когато населението вече стабилизирало семейните си проблеми и започва да контактува с

по-широк кръг хора, култивира и външния си вид. Това първо се проявява в жените и по-късно в мъжете. В миналото връхните дрехи на мъжете са били: потури, долама, шапка кожушка и опинци, а тези на жените - сая, дълга риза с дълъг ръкав, окрайчена с дантела, собствено производство, шамия, чорапи ръчно плетиво, но шарени, опинци, но малко по-модерни от мъжете. Все още по високите места хората носят същата носия, с разлика в качеството на платовете, начина на ушиването, което, съгласно изискванията на съвременната мода, особено в женската носия малко се е изменило. Започва и предпочитането на фабричните, по-тънки, по пъстри и по-скъпи платове.

Старата мъжка носия се състояла от риза /кушуля/ от конопено платно, дълга до коленете, която до известно време е била без копчета отпред, а по-късно я правят с копчета и шевица около шията и края на ръквите. Потури, обличани на голо /без долни гащи/ от домашен дебел вълнен плат. Вълнен черен елек без ръкави. Червен вълнен пояс върху горния край, намотан върху потурите, който пази и притяга стомаха и кръста. Отгоре вълнена долема, подплатена с кожи, а на главата рунтава черна или тъмно кафява „капа" от щавена овча кожа.

Мъжете в по-старо време си бръснели главите, като оставяли по един перчик /кичур/ най-отгоре, който сплитали на плитка. Чорапи носили от разноцветна вълнена прежда, изостанала от други плетива, като върху тях обували опинци /цървули/ от свинска нестригана кожа. Почти никой не носел „градски" обувки. Цялата материя за дрехите била от домашна изработка, с изключение на шапката и цървулите.

Старата женска носия била от конопена риза, на която само яката и ръкавите били от домашно памучно платно. Полите, ръкавите и яката били украсявани с везба и дантели. Върху ризата обличали сая, която наричали шаек, ако е от вълнен черен плат, а сая, ако е от памучен черен, зелен или бял плат. Рядко обаче са носили тогава саи, защото този плат е трябвало да се купува, а вълнения шаек си тъчали у дома. Саята /шаека/ е разцепена отпред и се закопчава под гърдите. Отгоре опасвали пояс, дълъг 2-5 метра и широк 8-10 см, ръчно изтъкан от разноцветна вълнена по-тънка прежда. В горния край саята /шаека/ прилично отпред обрязана и по традиция обшита с няколко реда гайтани, а по-късно и със сърма, също и късите ръкави украсявали до раменете. Върху всичко това обличали през по-студените дни контуш /вълнено черно късо палто от домашен шаек подплатено с кожа/. Контушът е бил подплатен на по-бедните с плат, но и при двата случая е бил с дълъг ръкав и окрайчен с гайтани. По това време някои мъже и жени са носели вместо долома овчи кожуси. Жените покривали главите си с бял яшмак или цветна

Семейството на Христо Ст. Границки - от ляво на дясно: Димитър (син), Христо (бащата), Ана (майката), Кръстю (Ставри-син), пред Христо е Александър (син), а зад тях стояща прислужницата им държи бебето Атанас (син)

шамия /забрадка/. И те са се обували с шарени, вълнени дълги чорапи и опинци /цървули/. Пред гърдите си са правили от купен свилен /копринен/ плат, или домашно памучно платно елеци, които украсявали според възможностите си. Отпред са опасвали разноцветни вълнени скути /скутачки-престилки/.

Новата мъжка носия вече /след 1878 год./ се отличава от старата, главно по кройката на потурите, които сега са с по-прибрано дъно, с повече гайтани около джобовете и крачулите, а също и по кройката на доламата, която също така е по-къса, прибрана и с гайтани обшита. Освен това, елекът в мнозина е заместен с „градската" жилетка, а

пояса не е бил толкова пъстър и е бил по-дълъг, за да опасва два пъти без да се закопчава, а върху него е връзвана скутата / престилката/. Отпред опасват тясна и тънка „скутачка", а върху нея по-широка, изтъкана с разноцветни прежди със златисти или сребристи телени нишки. Вместо фермене, момите носят големи и тежки шалове от домашно платно, а по-старите - ферменета. Обувките са вече градски, с които безмилостно са им се измъчвали краката, защото на младини са ходили боси и на свобода са се развивали стъпалата, които не са отговаряли на калъпите, по които са изработвани обувките. По-късно възрастните на главите си са носили черни и бели памучни забрадки, а по-младите - купени цветни или за празник дувалета /копринени забрадки/.

Все пак облеклото на българина е било под контрола на турците, които изпълнявали заповедта на султана. За такива заповеди пише Стефан Герлах: „Никой християнин или евреин, които са под властта на султана, с изключение на чужденците и търговците, не бива да носи нещо от коприна, дори не и фини чорапи, а само груби за половин талер. Може да носи само груби, прости, некрасиви обуща...без чорапи. Когато заптиетата видят копринен колан на християнин или евреин, откъсват го от тялото и го водят при съдията, който на туй отгоре нарежда да му ударят няколко тояги. Защото наказанието е такова от султан Мурада - който носи копринена дреха,вземат му я, дори трябва да изтърпи няколко удара по стъпалата и да плати няколко дуката.Такава заповед е издавана преди от Султан Селим и Сюлейман-добавя по този повод Герлах.

Чуждите историци по-голямо внимание са обръщали върху пъстротата на женското облекло, докато мъжкото не толкова ги е привличало. Ханс Дернщвам обаче за него пише: „Българите нямат право да носят хубаво облекло. Ходят всички с дрехи от сив или бял вълнен плат /шаек/, нямат нито обуща, нито ботуши, а само цървули от необработена волска кожа и чорапи до колене /или навуща/. Шапките им са от бял плъст или шаек, със заострена форма. Мъжете рядко носят горна дреха, ходят само по риза. Не са дори остригани като турците, а отзад им висят дълги кичури коса, по което се познава, че не са турци. Никой не носи оръжие, само големи тояги".[77]

Малко по-късно Карстен Нибур пише за облеклото на мъжете. Освен за калпака от овча кожа, той подробно пише за цървулите и навущата, без които не бихме могли да си представим фигурата не само на българина от XVIII век., но и този на хайдутите и въстаниците от епохата на Възраждането. „Селяните, пише той, тук вместо обуща, носят само цървули от сурови кожи и вместо чорапи –парче груб шаек/навуща/. То се навива около стъпалото на краката с дълги върви, които са завързани за цървулите. Този вид обуща са дали

пояса не е бил толкова пъстър и е бил по-дълъг, за да опасва два пъти без да се закопчава, а върху него е връзвана скутата / престилката/. Отпред опасват тясна и тънка „скутачка", а върху нея по-широка, изтъкана с разноцветни прежди със златисти или сребристи телени нишки. Вместо фермене, момите носят големи и тежки шалове от домашно платно, а по-старите - ферменета. Обувките са вече градски, с които безмилостно са им се измъчвали краката, защото на младини са ходили боси и на свобода са се развивали стъпалата, които не са отговаряли на калъпите, по които са изработвани обувките. По-късно възрастните на главите си са носили черни и бели памучни забрадки, а по-младите - купени цветни или за празник дувалета /копринени забрадки/.

Все пак облеклото на българина е било под контрола на турците, които изпълнявали заповедта на султана. За такива заповеди пише Стефан Герлах: „Никой християнин или евреин, които са под властта на султана, с изключение на чужденците и търговците, не бива да носи нещо от коприна, дори не и фини чорапи, а само груби за половин талер. Може да носи само груби, прости, некрасиви обуща...без чорапи. Когато заптиетата видят копринен колан на християнин или евреин, откъсват го от тялото и го водят при съдията, който на туй отгоре нарежда да му ударят няколко тояги. Защото наказанието е такова от султан Мурада - който носи копринена дреха,вземат му я, дори трябва да изтърпи няколко удара по стъпалата и да плати няколко дуката.Такава заповед е издавана преди от Султан Селим и Сюлейман-добавя по този повод Герлах.

Чуждите историци по-голямо внимание са обръщали върху пъстротата на женското облекло, докато мъжкото не толкова ги е привличало. Ханс Дернщвам обаче за него пише: „Българите нямат право да носят хубаво облекло. Ходят всички с дрехи от сив или бял вълнен плат /шаек/, нямат нито обуща, нито ботуши, а само цървули от необработена волска кожа и чорапи до колене /или навуща/. Шапките им са от бял плъст или шаек, със заострена форма. Мъжете рядко носят горна дреха, ходят само по риза. Не са дори остригани като турците, а отзад им висят дълги кичури коса, по което се познава, че не са турци. Никой не носи оръжие, само големи тояги".[77]

Малко по-късно Карстен Нибур пише за облеклото на мъжете. Освен за калпака от овча кожа, той подробно пише за цървулите и навущата, без които не бихме могли да си представим фигурата не само на българина от XVIII век., но и този на хайдутите и въстаниците от епохата на Възраждането. „Селяните, пише той, тук вместо обуща, носят само цървули от сурови кожи и вместо чорапи –парче груб шаек/навуща/. То се навива около стъпалото на краката с дълги върви, които са завързани за цървулите. Този вид обуща са дали

повод на европейските художници да поставят в изображенията на всичкии светии подобни цървули с дълги връзки по стенописите в черквите".

С подробност Антон Вранчич описва външността на жените и се спира на начина на подреждането на косите, на накитите по главата, шията и ушите: „Те разделят косата си на челото - пише авторът - и я събират на гъсти и тънки плитки. Така събраните коси прокарват покрай слепоочието и над ушите. В плитките прибавят боядисани нишки в цвета на косата, прибавят към тях и допълнителни украшения, за да изглеждат по-богати, мятат плитките зад гърба си, завръзват ги и спускат чак до пояса. Омъжените жени пък събират косите си по-високо и спускат краищата на завързаната панделка, както и косата от тила". „Освен това носят и огърлици, но не от злато, а от някакви особени и разноцветни предмети, подобни на морски миди".

Една българка запитала Вранчич дали техните жени се украсяват така хубаво като българките. „Щастливи бяха тези българки, казва сръбският историк.Те не познаваха нашия разкош, а своя свеждаха до предмети,които не струваха нищо. Те бяха не по-малко доволни от своята бедност, отколкото нашите жени от своето богатство".

Българите ходят бръснати, само оставят косата си отзад да расте до раменете като калугери. Турците пък напротив, оставят на темето си кичур коси, които никога не се стрижат.

Ергени от с. Слокощица: Герасим М. Стоянов, Георги Н. Гребенаров и Костадин Хр. Кюшев

По-голямата контактност на българската жена от оная епоха и обичая,именно тя да излиза да посреща външните хора, са били социално и политически обусловени. Българинът е бил третиран в турската държава главно като обект на експлоатация, той бил търсен от представителите на властта само тогава, когато от него е трябвало нещо да се вземе или когато е трябвало да изпълнява различни ангарии и тегоби. Ето защо той предпочитал да не се показва много на публични места, да се крие, докато не преминат външните посетители на селото или да прекарва повече времето си на полето или с добитъка в гората. В такъв случай жената е трябвало да поема функцията на представител на къщата и стопанството, тя е поемала в ръцете си дребната търговия с хранителните продукти и занаятчийски произведения, които донасяли известни допълнителни приходи на семейството. Изглежда че българките от онова време са се справяли добре с тази задача.

Сред пътешествениците от XVIII век, французинът Феликс Божур пише, че българите не живеят в градовете, където били притеснявани от турците, а предпочитали селата, където се занимавали със земеделие, отглеждали много добитък, занимавали се с разни занаяти и запазвали пасторалните нрави на своите предци. Любовта към труда и вкусът към чистотата го различава от османските нашественици, а постоянните истезания, на които били изложени, не им пречели да засяват нивите им като свои. „Това е най-добрата раса хора, най-трудолюбивата и наи-търпеливата", пише Флик Божур за българите от Кюстендилския край. На друго място като говори за Кюстендил, Божур казва, че той се намира в дъното на богата на пасища долина, която храни много хубави стада и красиви хора, еднакво способни, както за полската работа и за война".

ПОМИНЪКЪТ на жителите на с. Слокощица е бил главно от занаятчийството, дърбарството и земеделието. През XV и XVI век занаятчийското производство в разните му сектори придобива непознати преди мащаби на територията на Слокощица, които били свързани с нови явления, както в неговата организация, така и в технологическите процеси. Много съществено значение имало обстоятелството, след като селото се е изнесло покрай реката, че към известните до тогава източници на енергия, като мускулната човешка сила, теглителната сила на добитъка, енергията получена от дървата и дървените въглища, сега се прибавило едно по-рационално използване на механичната сила от бързо течащата вода в реката.

ТоВа се постигнало чрез въвеждане на така нареченото „Горнобойно" или „Надливно колело". Поставено вертикално, чрез свойте лопатки, то могло да бъде движено от малки потоци, падаща

върху него вода. Посредством зъбни колела /правени от дърВо/, то могло да придава пет пъти повече обороти на други, свързани с него механизми. Такива двигатели в средновековна Слокощица е имало много, които са привеждали в движение машините /механизмите/ на водениците, чарковете, тепавиците и много други, където човешката сила или силата на добитъка е била заменена от буйната Новоселска река, минаваща през Слокощица.

Едва ли има друго населено място в Кюстендилска околия, така многообразно да е използвана толкова много в миналото двигателната сила на водата, както в с. Слокощица, където са съществували над 82 воденични витла, повече от 8 чарка, тепавици, въжарници, ковашки духала и разни занаятчийски механизми и обработка на всички видове кожи.

Строителната дейност през XVII и XVIII в. е изразена по нашите земи в крепостните съоръжения, архитектурното оформяне на монументалните обществени сгради, които са изисквали много работа от каменоделците за изработване на разни колони, капители, корнизи, постаменти, облицовъчни плочи и др. Широко разпространеното керамично производство в нашия край и с неговата разнообразна форма и днес буди възхищение в строителството от умението и сръчността на тогавашните майстори, едни от които са ползвали и грънчарското колело. Грамадните керамични делви, които са събирали по 200 - 600 кг жито, днес представляват трудност за тяхната изработка и изпичане, а в Слокощица в местността Алигурица са произвеждани в големи количества при примитивни условия. В тази местност пък и на други места в селото са произвеждани големи подови плочи, водопроводни тръби и тръби за строителна инсталация, битова керамика от червено и черно палеща глина като стомни, разни паници, гърнета, лампи, лули, чашки и мн. др., гладки и излъскани с щемпелована украса. От находките на няколко места в Слокощица се вижда, че керамичното производство е било добре застъпено и е заемало важен дял в поминъка на жителите на селото.

Слоколяни, през епохата на турското робство, поради това, че голяма част от имота им е бил в ръцете на турците, са се насочили към занаятчийството, за което в селото са съществували всички условия. От занаятите, разбира се, са били упражнявани тези, които с малко средства да дават по-големи доходи, като са използвали най-рационално пълноводието на реката. Покрай двата й бряга са били построени над 25 воденици преди и след Освобождението от турско робство.

И така българина е вършеел житото си с воловете

Гъстотата на съществуването им показва, че в никое друго кюстендилско населено място не е имало толкова много воденици, а в много села изобщо не е имало. Водениците са построени по поречието на реката из цялото село и ако започнем от най-горния край на селото, те са съществували по следния ред: 1. Никовата воденица, намираща се над местността „Тихия кът", западно от селото, с едно витло; 2. Воденицата на Тодор Гребенарски под „Тихия кът" в бахчата му над горния мост, с едно витло; 3. Поп Николовата, по известна с името Везирската воденица, между двата моста над селото, с две витла. Днес тези три воденици са разрушени и техните места остават на дъното на строящия се язовир. 4. В началото на селото е Сурковата воденица с едно витло; 5. До нея е Кучевата воденица, също с едно витло; 6. По-надолу е черковната воденица с две витла;7. Под нея е Аджийската, по късно наречена Атковата воденица, с едно витло; 8. Не далеч от нея е Ризовата, по-късно наречена Мановата воденица, много по-модерна от изброените до тук, с две витла; 9. След нея е Скендерската или така наречената Николчовата воденица, с едно витло. Тя е правена от Скендер бей; 10. По-надолу е Воденицата на Александър Рошков и до нея - 11. На Давидко Деянов, които са вече в центъра на селото; 12. Под тях е воденицата на Али ефенди или Тановата /Кокевата/, с две витла; 13. След нея е воденицата на Цинца Мара в дворното място на Лиляна КоВачка сега, с едно витло;14. По-надолу е Гребенарската воденица, с две витла; 15. Срещу нея е Йорданината воденица, с две витла; 16.

Малко по-надолу е воденицата на Атанас Кучев, с едно витло;17. До нея е воденицата на Никола Кучев, с едно витло;

18. Срещу тях е воденицата на Иван Метуски, с едно витло; 19. Под шосето Кюстендил - Граница е воденицата на Йордан Берсински, с две витла; 20. Близо до нея е Згуровската воденица, с едно витло; 21. Под нея е Страдалската, с едно витло; 22. А срещу нея е воденицата на Георги Еремиев, с едно витло; 23. На отсрешния бряг на реката е воденицата на Димитър Еремиев; 24. Източно от нея под Страдалската е Лулевата воденица, с едно витло; 25. И Граничката воденица, с едно витло.

В така изброените воденици в с. Слокощица, не влизат водениците от Никовата към с. Ново село в горния край и след Граничката, в долния край на селото към с. Пиперков чифлик, които преди са били в слокоското землище.

От посочените воденици в Слокощица, 16 от тях са с по едно витло, а 9 с по две витла или това ще рече, че в Слокощица са съществували 34 воденични витла, които са млели житото на Кюстендил и околните села.

Четири от горните воденици са били на времето едни от най-модерните в Кюстендилска околия. От тях Везирската воденица е била на водна сила и със сита за окачествяване на брашното, на което са отделяни триците и е произвеждала много по-качествено брашно от останалите караджейки. В тази воденица Петър Мачев, като слококоски зет, инсталира едно динамо през 1919 год. и най-заможните от селото се електрифицират. Тази воденица е построена от кюстендилеца Попниколов, който до нея е имал сушилня за изсушаване на билки, които е събирал по планината и продавал. След него я закупува Димитър Анд. Везиров от Слокощица и към нея пристроява дъскорезна с един трион, а по-късно я преустройва на гатер с четири триона. През 1941 год. Събев от Кюстендил поставя два банцига и започва производството на пулпови бурета. През това време Везиров построява и два рибарника за развъждане на риба.

ВЕЗИРСКАТА МЕЛНИЦА построена от Димитър Везиров от с. Слокощица, движеща се с водна сила от слококоската река над горния мост, за това време е една от най-модерните след Кокевата мелница. Между шосето за с. Ново село и мелиицата, с която я свързва мост на слококоската река /на снимката в седнало положение е самият стопанин Димитър Анд. Везиров иа моста/. В дъното се вижда стопанската /жилищната/ постройка, а пред нея стените на двата рибарника, в дясно на моста. Днес всичко е разрушено и изравнено за дъно на язовира.

Воденицата и гатера се експлоатират от собственика Д. Везиров до 1956 год. и при кооперирането на земята в селото тя преминава към ТКЗС, а след 1960 год. към ДЗС и след известно време е бракувана

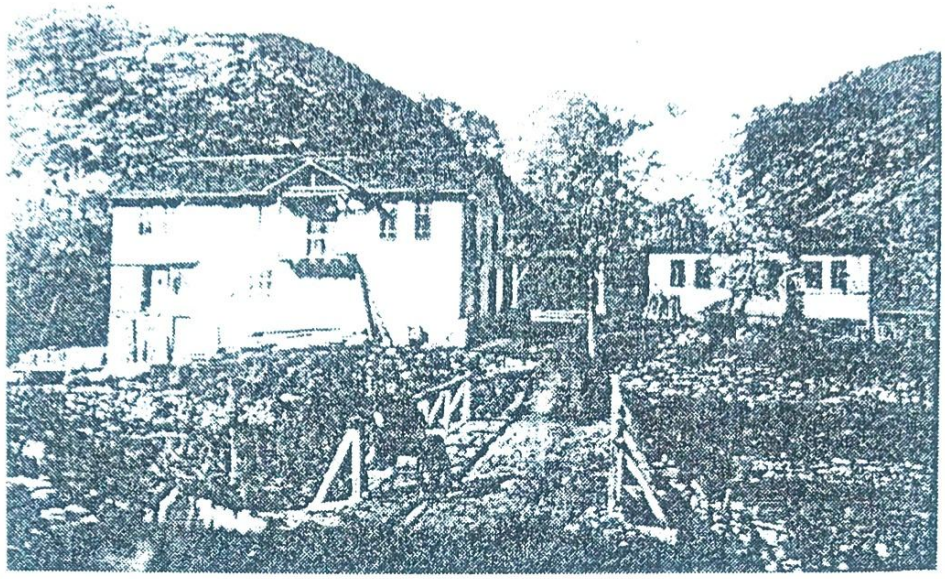

Везирската мелница построена от Димитър Везиров от с. Слокощица движеща се с водна сила от слокоската река над горния мост, за това време една от най-модерните след Кокевата мелница. Между шосето за Ново село и мелницата, за която я свързва мост на слокошката река (на снимката в седнало положение е самият стопанин Димитър Анд. Везиров на моста). В дъното се вижда стопанската (жилищната постройка, а пред нея стените на двата рибарникав дясно на моста). Днес 2000 год. всичко е разрушено и изравнено за дъното на язовира

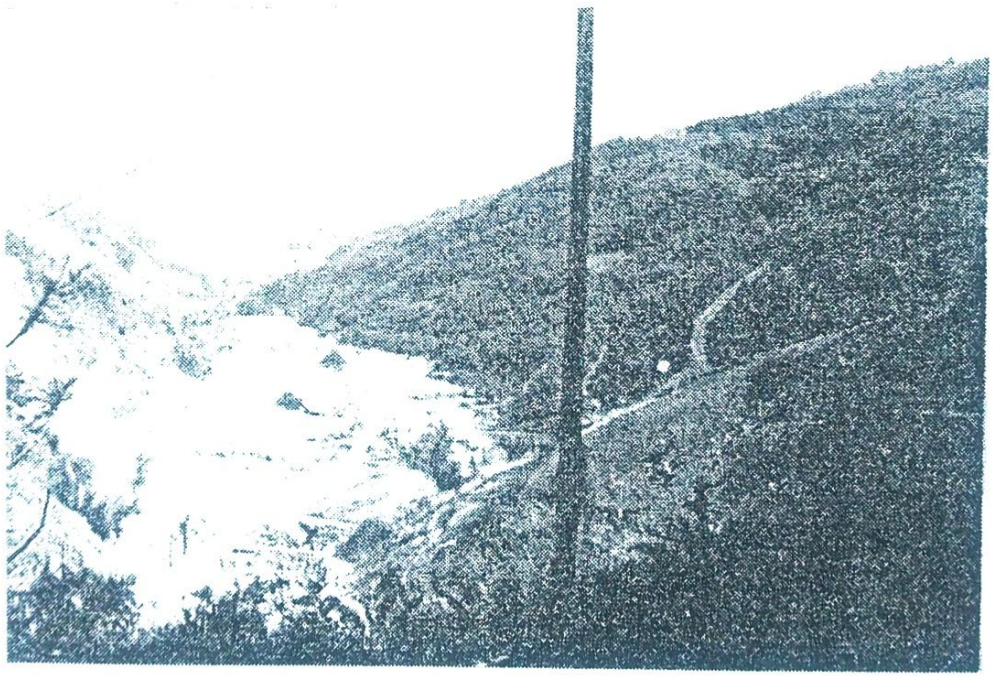

Дъното на строящият се язовир

и разрушена. По нея сега се изгражда стената на язовира и мястото й остава на дъното.

Кокевата мелница някога е била турска караджейка и я закупува дядо Тано от Али ефенди. Към воденицата пристроява тепавица, гайтанджилница, дарак и по-късно кръчма. След известно време дядо Тано ликвидира всичко, като оставя само воденицата. През това време Иван Георг. Кокев от гр.Кюстендил се оженва за дъщерята на дядо Тано - Евгения и след смъртта му, Иван преустройва воденицата с две витла и я оставя на двамата си синове Георги и Константин. През 1939 год. воденицата бива основно преустроена в нова сграда и от обикновена караджейка става валцова мелница на водна и електрическа сила, като произвежда четири нули брашно. Мелницата остава в дял на Константин Ив. Кокев, а до нея Георги Ив. Кокев построява дъскорезна с банциг. През 1948 год. мелницата е национализирана, като работи до 1974 год. и е изоставена. Днес тази мелница е единствената в селото, която все още напомня за нейната дълга история, но не се експлоатира.

Преди Освобождението в Слокощица се преселва Андон Манов от Берово и заедно с Диме Ризов работят като воденичари на черковната воденица при черквата св. Никола в горния край на селото. Двамата решили да построят собствена воденица с дъскорезна и успяват, но след две години се скарват и разделят. Андон МаноВ оставя неговия дял на Диме Ризов и си прави отделно воденица, а по-късно до нея построява и дъскорезна. След известно време закупува парна машина от чужбина и подобрява мелницата към 1890 год., като използва водата и парната машина за мелницата и дъскорезницата. През същото време построява дъскорезница и в Скоковска река при водопада. Андон МаноВ ползва двете дъскорезни и мелницата до 1918 год. и след смъртта му я наема под наем Иван ПопниколоВ до 1924 год., а след това съпругата на Андон продава парната машина, като дъскорезната престава да работи, а мелницата взема под наем Григор Гагарски до 1938 год. След тази година Никола Драгоданки и Методи Анд. Манов реставрират мелницата и дъскорезната и работят до края на 1940 год., след което завинаги престават да работят, а от тях е останала само сградата.

Четвъртата модерна мелница е така наречената Берсинска, построена от Йордан Берсински и двама съдружници от гр. Кюстендил на общинско място на десния бряг на реката под Дудин мост през 1927 год. Използвани били най-съвременните мелничарски машини и двигателната сила била заменена с парна машина. До мелницата построяват и дъскорезна. Поради разногласията между съдружниците, мелницата и дъскорезната биват ликвидирани, а мястото си взема общината и там построява

обор на общинския кон и бик за разплод, която сграда още съществува, но не се ползва за нищо.

Към 1988 год. в с. Слокощица не работят нито една мелница, но като веществени паметници съществуват още 3-4 воденици, които са забравени дори и от собствениците си, а останалите са разрушени.

Чарковите /дъкорезните/ в с. Слокощица, както ги посочихме по-горе са били: на Андон Манов- единият в Скоковска река и другия почти в центъра на селото;третата дъскорезна на Йордан Берсински е в най-долната част на селото; четвъртата дъскорезна на Димитър Везиров е в най-горната част на селото и петата дъскорезна на Георги Ив. Кокев в центъра на селото и като последна - шестата дъскорезна е на Георги Еремиев, в най-долната част на селото.

Тепавиците в с. Слокощица са строени до самите мелници, за да се използува по-цялостно водната сила. Тепавицата на дядо Тано е била до воденицата му в центъра на селото; втората тепавица на Иван Васев от Кюстендил е била до къщата сега на Иван Трифунов, малко по-нагоре от центъра, а третата е била до воденицата на Давидко Деянов, почти в центъра на селото.

Гайтанджилници в с. Слокощица е имало много преди 1878 год., на една от които е сложил ръка Али ефенди, сетне я закупил дядо Тано, който, както описах по-горе, до мелницата е имал тепавица, гайтанджилница, дарак и кръчма, на които поставил фирмата „Еврика". Втората гайтанджилница била на Деспод Ветренски близо до воденицата на Андон Манов и третата била на Ресанския род, построена на десния бряг на реката срещу Вранянската махала. Всички гайтанджии в Слокощица са доставяли вълнената прежда за гайтаните от гр. Серес и Самоков през турско време, а боядисването й са си извършвали сами. Гайтанджилниците са съществували в Слокощица до 1895 год. след която на пазара излизат в голямо количество фабрично производство гайтани, по-евтини и по-разнообразни, които подобрили цената на ръчното производство и по тази причина гайтанджийският занаят замрял.

Освен това в с. Слокощица е имало не малко хора, които са се занимавали покрай земеделието с разни други занаяти. В селото е имало двама коларо-железари със собствени работилници; единадесет души работили като налбанти /подковачи на работния добитък/, без работилници, като услугата е извършвана под някое по-голямо дърво; имало е към осемнадесет души дърводелци, от които двама са имали собствени работилници, докато останалите са работили по домовете на хората и в Кюстендил; четири души са били кацари,двама от които са имали в селото работилница, а другите двама са работили в града; трима терзии са обслужвали селото със собствени дюкяни; двамата кожухари са били

недостатъчни за селото, които са си имали собствени дюкяни; мутавчия е бил само един, който не е можел да изпълнява всички поръчки, тъй като неговите произведения били от първа необходимост за всеки дом, като: чулове, аби, торби, козинави черги, въжа, бели и черни върви и мн. др.; сарачите били трима и смогвали да направят на момите и невестите хубави опинци /цървули/ за добитъка оглави, седла, юзди и др.; кондурджиите били четирима, но само с една работилница и горе-долу изпълнявали поръчките, защото малко били хората, които носели обувки; между тях имало и един ботушар, който имал малко повече работа от кондурджиите;абаджии били двама със собствени работилници; железари били много, които работили групово по обработката на метала в леярните работилници покрай крепостните кули в горния край на селото и кулата в квартал Азната. Към 1878 год. останал само един, който имал железарска работилница на мястото на къщата на Костадин Тавалички в долния край на селото, а към 1918 год.железарска работилница подържал Михал Ст. Лучки в центъра на селото.

През XVIII - XIX век е имало на четири места табачници / работилници за обработка /щавене/ на кожи/, в с. Слокощица и преди Освобождението са останали само двама, чийто табачници са продължили да работят и след 1878 год. Едната от тях е била на мястото на къщата на Лиляна Ст. Ковачка, където са щавени само кози кожи, поради това, че обработката на тези кожи се отличавала от обикновената. В съседство до тази табачница е имало друга, в която са обработвали останалите видове кожи. Тя е била на Георги ХристоВ /Табако/, който е работил в табачницата на Христо Табако в долния край на селото, на мястото на къщата на ИВан Матуски. След известно време Христо предлага на Георги място за табана в центъра на селото, срещу училището, на десния бряг на реката. Георги построява табаната и работи почти до 9.1X.1944 год.

Държавна кожарска фабрика в с. Слокощица

Ако трябва да узнаем кои са, кога са и защо са се заселили жителите на с. Слокощица на сегашното място, то на първите два въпроса с точност не можем да отговорим, но защо са подбрали това място за заселване, категорично сме убедени, че примамката е пълноводната Новоселска река. Тя се явява като основния живец от преди много векове и сега. И през други населени места преминават реки, но не като Новоселската /наречена още Слокоската от селото надолу/, която все още пази известна част от дебита си и своята чистота. Наклонът й през селото създава възможността да се построят множество воденици, дъскорезници, тепавици, гайтанджилници, табачници и много други занаятчийски работилници, като замества мускулната сила на човека, коня,

магарето и др. и извисява Слокощица като занаятчийски, просветен и религиозен център в Кюстендилска околия.

Да се спрем на един от многото занаяти, който е обувал, обличал хората и оборудвал добитъка - кожарския занаят. От незапомнени времена в с.Слокощица са съществували повече от шест табачници /кожарски работилници/, които са обработвали животинските кожи за облекло и цървули на хората. След XVIII век тези кожарски работилници започват да се модернизират и увеличават асортимента и качеството на обработените кожи, а след XIX век те прерастват в модерни фабрики и заводи за производство на гьон, юфт, лицеви кожи, мешин /хастар/ и кожи за финни горни облекла.

Преди и след Овобождението /1878 год./, горните преимущества на реката, примамват много хора отвъд българската граница. Един от тях като пример е Анани Марков, който се преселва от Македония в с. Слокощица, където строи къща до реката и решава да построи кожарска работилница. На неговото решение се противопоставят жителите на селото, защото ще замърси реката, чиято вода хората ползвали за всичко, а този занаят изисква много вода и от отпадъците се замърсява и околната среда. За тази цел общината дава на Анани Марков подходящо място за кожарска работилница в най-долния край на селото /под шосето Кюстендил - с. Граница/ до реката, където той построява кожарската работилница през 1922 год. Двамата му братя Исай и Атанас /наречен Тасе табако/ му помагат, като закупуват сурови кожи от околните села, а Анани наема още 10 - 12 души работници от селото.

Анани обработва кожите и отпадъчната вълна

изпира и обработва /влачи/ на дарака на Иван Георг. Кокев в гр. Кюстендил, където открива и магазин за продажба на промишлена вълна, а отпадъчните мазнини от кожите продава на сапунените фабрики, като по този начин използува 95 % от отпадъчните суровини. Малко по-късно и Атанас Марков открива кожарска работилница в чифлика на кюстендилеца Георги Диновски, недалеч от работилницата на брат му, на десния бряг на реката.

Анани Марков бил много контактен човек и останал в паметта на слококите жители като станал кум /кръстник/ на много семейства, с пословичната му мисъл: „Ке пиемо по ракия, ке апнемо, па ке обидемо и винцето", като отивал в чужда къща.

През 1942 год. в с. Слокощица търси работа като кожарски майстор Димитър Тилев от гр. Етрополе и се зачислява като член на БКП В селото. Намира работа по неговата професия в кожарската работилница на Анани за майстор-кожар, по което време двамата кюстендилци Иванов и Веселинов са наели работилницата под наем. През същата 1942 год. Анани се е преселил в гр.Кюстендил, където

живеят и семействата на братята му и решава да продаде работилницата. Димитър Тилев уверява двамата кюстендилци Иван Ев. ИВанов и Димитър Богданов Веселинов да закупят работилницата, като я обзаведат с по-модерни машини. Двамата, /зет и шурей/, Иван и Димитър пазарят кожарската работилница за 400,000 лв. през 1942 год. и я обзавеждат с по-съвременни машини и регистрират: „Кожарска фабрика - Иванов исие Веселинов" с. Слокощица.

През това време Исай Марков е закупил керамичната фабрика в с. Багренци, където произвежда строителни тухли и керемиди, а брат му Атанас продължава да работи в неговата кожарска работилница.

Новите стопани на фабриката продължават да работят със старите работници, като вече произвеждат лицеви кожи, кожухарски кожи, мешин /хастар/, гьон, юфт и други видове произведения. Иван Ев. Иванов, като по-находчив се захваща с доставката на суровините /кожи и химикали/, а Димитър Богданов Веселинов с производствения процес.

Фабриката заработила с пълно темпо и спечелила доверието на търговците и частните услуги, като разширила района на авторитета си в много по-далечни краища от страната с качествените си произведения.

Много труд и старание полагат за авторитета на фабриката Иванов и Веселинов, но за малко време. Фабриката съществува до 27.Х11.1947 год.,когато е национализирана. При национализацията фабриката е отценена за 1 600 000 лв.,но тази сума собствениците не получават.

След национализацията, фабриката бива преименувана с името: „Държавна фабрика с. Слокощица" и работи като такава до края на 1949 год., след което бива закрита като нерентабилна, а машините закарват в гр.Кюстендил.

През 1952 год. кметът на селото Драган Ст. Кашкин, взема протоколно решение на кметството, с което иска сградите на Фабриката да бъдат прехвърлени безвъзмездно на селкоопа „Съгласие" с. Слокощица, което се осъществява, а след уедряването на селкопите към „РПК Наркооп-Кюстендил", през 1956 год., той заменя съседния на Фабриката парцел, собственост на Пене Георг. Мицов от селото и по този начин Наркооп разширява парцела на бившата кожарска фабрика и използва сградите за хранителен магазин, помещение за ракиеизваряване и складове за изкупуване селскостопански произведения до края на 1960 год., когато ТКЗС „Кюстендил" преминава в ДЗС, след което сградата на бившата кожарска фабрика бива разрушена и на нейно място ДЗС построява Дом на механизатора, без съгласието на" Наркооп"- Кюстендил.

Още от далечни времена в с. Слокощица е имало много майстори строители /дунгери/, които са отивали на „дунгерлък" по Загорието и по-далеч. От тях в последно време все още се помни като дунгерин /баш майстор дядо КОТО МЕТЛАРСКИ, който винаги ходил с потури и имал дълги побелели мустаци - тих, спокоен и инициативен. Той превръща кладенеца в махала „Азната" в чешма, която и днес утолява жаждата на жителите на квартал „Кучова махала", когато няма вода във водоснабдяването.

Керемидари е имало двама в с. Слокощица, които са работили извън селото /керемидарницата над гр. Кюстендил/. От този им занаят остава фамилният им прякор „Керемидарски".

След Освобождението /1878 год./ неколцина слоколяни едновременно със земеделието започват и да кръчмаруват. Последователно в с. Слокощица се откриват над 26 кръчми, които са плод на развитото лозарство,което е заемало голям дял от обработваемата земя на селото.

От дясната страна на шосето Кюстендил - с. Граница, в полите на Осоговската планина и по-нататък,от билото при местността „Герена" и „Галевишките лозя" - /Змиярнико/, та до с. Берсин, тези земеделски площи са били засадени с лозови насаждения, поради което броят на кръчмите в този район на селата е бил винаги голям.

След като консумацията на виното и ракията нараснала, в страната се създават разни ограничения под формата на данъци, като акциз върху алкохола; позволително за откриване на кръчма; фирмени такси; монополи и др. От тази гледна точка народът започнал лозовите площи да превръща в житни посеви, но за домашна консумация са запазени по-малки лозови площи. По стар български обичай вино и ракия трябва да има във всяка къща, с което се посреща всеки гост и родственик.Вероятно, от високата консумация на виното и ракията в Кюстендилския край е запазена пословичната мисъл: „Къща, в която няма свинско и винско, не е българска".

Населението на с. Слокощица, преди и след Освобождението, не е консумирало много месо, но в Слокощица е имало много касапи, които всяка събота привечер и неделя сутрин, изнасят на открито месо за продан, като център за продан е било срещу къщата на Димитър Везиров на площадката между воденичната вада и реката под ореха, където на няколко скели е окачвано месото /сега мястото на спортния клуб/.

Касапите не пропускали минаващите по главната улица да ги поканят с прясно месо. Като касапи на това място са работили Стоян Тамакярски, Георги ПетроВ /Лишко/, Георги Гребенарски, Костадин Иванов, Ангел Клямбарски и други. По-късно открива по-модерна касапница и Йордан Вранянски в къщата на Александър Рошков, с

фирма „Гълъбица", в която месото е продавано вътре в магазина, а не на открито, където се събират кучета. Като наследник на Йордан Вранянски, за касапин остава неговият син Георги Йорданов Вранянски, който и днес отглежда собствени овце за месо.

Както занаятите, земеделието, скотовъдството и др. отрасли са били основия поминък на населението в с. Слокощица, така също е било застъпено и дърварството, с което са се занимавали почти безимотните, които с по едно или две магарета или коне всеки ден са набирали по един- два товара дърва за огрев /един товар е 30 еднометрови цепеници/, които закарвали в града или по керемидарниците около него. По-късно, след Освобождението и дърварството претърпяло своята криза, защото таксите / баждарлъка/ станал 10 лв. за един товар дърва, а цената на дървата в града според сезона е била между 18 и 30 лв. Този отрасъл от поминъка, след като станал недоходен, неколцината безимотни се ориентирали към исполицата /делене добитото по равно/ или взимали земя под кесим /по 300-500-1000 лв. на декар земя/. Под кесим са давали земя неколцина кюстендилци, които успяли да закупят от турците земя в слокоско землище, но не я обработвали и я давали на исполица или под кесим.

Най-богати и последни чорбаджии в с. Слокощица са били турците: Мехмед Забитов, Асан Заимов и Али Ефенди, които са владеели земя в слокоското землище и още преди 1878 год. са разпродали заграбените имоти.

Поминъкът на населението от с. Слокощица по време на турското робство не е бил много тежък, в сравнение с този на околните села, защото една част от работната земя стопаните са си я обработвали;

занаятчийството било добре развито; селото било няколко века митрополитски център на Кюстендилската кааза; скотовъдството е подкрепяло апетита на турците и др. преимущества, които са накарали турците да сложат българин да събира данъците, за които са построили хамбар за житото, в който след като приберат всичките данъци, оставят в хамбара жито, което стои през зимата и пролетта, та ако на някого не стигне неговото за храна и семе, да вземе взаимообразно от него. Този хамбар е построен от Али ефенди, който е помагал при строежа на трикласното училище в селото. Същият Али ефенди е владеел кулата в центъра на селото и го е охранявал чрез нея, но в Слокощица турци не са живеели.

Както е известно, землището на Слокощица обхваща едно пространство от 19552 дка. Според преценката на вещи хора, едно средно по броя на свойте членове семейство от 6-7 души за това време можело добре да живее в Слокощица, ако притежава 50 - 60 дка земя, един чифт волове, два впрегатни коня, две крави, 30 - 40 овце и малко гора, в случай, че други приходи няма. Като се има

предвид, че в с. Слокощица се намира в много благоприятни климатични и хидрографски уловия, а освен това икономическият му център Кюстендил го крепи и правилно насочва в развитието му, то това определение е било валидно в миналото, когато не е имало никаква промишленост и всеки е разчитал на земеделието и скотовъдството. Днес тези условия коренно са променени и техническият прогрес сочи други условия. От миналите времена жителите от околните села на Слокощица са упреквали слоколяни, че неоснователно се оплакват, като казвали: „Вие, слоколяни, сте много разглезени. Продавате и цръвците /червливи сливи, ябълки, круши и др./ на гражданите и пак се оплаквате! А какво да кажем ние, където не дохожда никой нищо да купува, освен някой яйчар, който здраво лъже жените и купува яйцата на половин цена, отколкото у вашето село". И наистина, абсолютно нищо не се връща назад от онова, което жителите на селото носят ежедневно, а понякога и по два пъти на ден на пазара в Кюстендил.

Горните показатели до известна степен доказват защо в с. Слокощица изселници няма, а от 1936 год., когато започва миграцията от планинските села към полските и града, Слокощица по това време имаше около 1700 жители и днес при последното преброяване през 1985 год. /без Пиперков чифлик/, /защото в горната цифра влизат жителите и на него/, селото днес наброява над 2600 жители, в което число влизат живеещите в Слокощица, а са жители на града и нерегистрираните. Първото семейство от началото на миграцията от с. Червена ябълка в Слокощица е на Георги Стоименов Попрадински и сега новозаселилите се спрямо староседелците заемат около 50 %. в Слокощица, както преди Освобождението, така и сега има най-много новозаселили се от другите места в Кюстендилска околия.

С намаляването на пасищните площи, поради залесяването им с борови гори, от година на година животновъдството значително намалява.Южно от Слокощица, върховете Сипельо и Бандерата бяха оголени и се ползваха за пасища, но от 1937 год., започна залесяването им и продължи 7-8 години, докато се залесиха всички площи от тази страна на селото до къщите с бял и черен бор. Североизточно от селото на баира Петъртепеси имаше само три стари дъба и при дъждовно лято се използваше за паша на овцете, но през 1964 год., по инициатива на Аспарух Тод. Воденичарски и Димитър Велинов като служители в Горско стопанство Кюстендил, го залесяват с бор. Остана само Саманли баир незалесен, защото е засаден с лозя и в последно време раздаден като вилна зона. Сега за пасища се ползват частните имоти и тези на АПК в селото, поради която причина животновъдството напълно замря. В последно време в Слокощица се очертават от 3-6 семейства с по 10 - 20 овце, две от

30 - 40 и останалите са на АПК.

От преброяването на животните към 31.XII.1987 год. в Слокощица има: говеда - 21 бр., коне - 13 бр., магарета - 37 бр., овце - 442 бр., кози - 92 бр., свине - 379 бр., птици и др. - 3375 бр. Данните са от Изчислителен център Кюстендил.

След Освобождението, жителите на с. Слокощица, след като се повъзмогнали, си закупили още земя от упълномощените от турците, но не успели да си възвърнат цялата заграбена земя, защото и тези, които се преселили в Слокощица си закупили земя, също и някои от близките села, като Богослов, Граница, Багренци, Кюстендил и др., които закупили от слокоските имоти и затова сега са толкова много паракендетните имоти на територията на слокоското землище. Поради тази причина слокоските жители се делят на староседелци и новозаселници. Онези преселници, които са дошли от Македония 20 - 30 години преди Освобождението в Слокощица, си знаят своя произход на родовете и по приблизителни данни староседелските родове в Слокощица до 1920 год. са били към 71 рода, като преди и след Освобождението са се заселили още 43 семейства от Македония. Така,нараснало селото, според Йордан Захариев се е делило на следните махали:

ВЕЛИНСКА /Суркова/ МАХАЛА

1. Шовевци 21къщи староседелци
2. Велинци/Сурко/ 8 къщи староседелци
3. Вранянци 3 къщи дошли от с. Сажданик
4. Иванови 2 къщи староседелци
5. Ресанци 1 къща староседелци
6. Дунгерци 1 къща староседелци
7. Спасеви 11къщи дошли от с. Търново /Кръкля/ Кр.Паланско/
8. Десподови 1 къщадошли от с. Ветрен Кюстендилско
9. Рамаданци 1 къща староседелци
10. Баба Даниите 2 къщи староседелци
11. Пиперковци 1 къща староседелци
12. Баба Ваклинци 1 къща староседелци /Манови/

Всичко: 24 къщи

АХЧИЙСКА МАХАЛА

1. Ахчиите 6 къщи староседелци

БАРУТЧИЙСКА МАХАЛА

1. Барутчиите 9 къщи староседелци
2. Миленкови 1 къща староседелци
3. Ташкови 21къщи староседелци

4. Георг.Фурнад. 1 къща дошъл от с. Калище Радомирско
Всичко 13 къщи

МАЛИНСКА МАХАЛА

1. Ресанци 5 къщи староседелци
/от горните Ресанци/
2. Скендерци/Ник./1 къща староседелци /Воденичарци/
3. Биджови 5 къщи староседелци
4. Ямпоросци 6 къщи староседелци
5. Джанковци 3 къщи староседелци
6. Чотинци 2 къщи староседелци

7. Малинци 41същи староседелци
8. Стаменови 21къщи дошъл от с. Царево село в Македония

Всичко: 27 къщи

ГРЕБЕНАРСКА МАХАЛА

1. Гребенарци 8 кьщи староседелци
2. Яневци 2 къщи дошли от Македония
3. Тодоровци 1 къща .....
4. Македонски 1 къща
5. Клечковци 3 къщи староседелци
6. Деяновци 1 къща староседелци
7. Г.Кюшев 1 къща староседелци
8. Рошкови 1 къща староседелци
9. ПетроВи 2 къщи староседелци

Всичко 20 къщи

ВЕЗИРСКА МАХАЛА

1.Везирци 2 къщи староседелци
2.Тамакярци 4 къщи староседелци
3. Малинци 4 къщи староседелци
4.Цветкови 1 къща дошли от Бобешино
5.Смричкови 1 къща дошли от Гирчевци
6.Цекови 1 къща дошли от Раненци
7.Велкови 2 къщи староседелци
8.Танови 1 къща дошли от Ново село
9.Кюшеви 1 къща староседелци
10.Кашкини 1 къща староседелци
11.Накеви 1 къща староседелци
12. Стефанови 1 къща дошли от с.Кръкля /Македония/

Всичко: 13 къщи

ПЕРЧАКОВА МАХАЛА

1. Перчакови	2 къщи	староседелци
2. Перчакови	5 къщи	пришелци
3. Кашкини	1 къща	староседелци
4. Пейчеви	1 къща	дошли от Чуденци
5. Гълабови	1 къща	дошли от с. Зли дол
6. Тренкови	1 къща	староседелци
7. Миразчийски	1 къща	дошли от с. Полска Скакавица
8. Дръчкови	1 къща	дошли от Македония

Всичко: 13 къщи

КУДУСКА МАХАЛА

1. Стоянови	2 къщи	дошли от с. Царево, Македония
2. Кудусци	3 къщи	староседелци

Всичко: 5 къщи

МАХАЛА ПИТАКОВИ ХАНОВЕ

1. Кучеви	2 къщи	староседелци
2. Ив. Матуски	1 къща	староседелци
3. Чутуранци	1 къща	староседелци
4. Границки	3 кьщи	дошли от Котел
5. Чингарци	1 къща	дошли от Граница
6. Диновци	2 къщи	дошли от Кюстендил
7. Кочови	2 къщи	.....
8. Пешови	2 къщи	дошли от Вратиславци

Всичко: 14 къщи

От дясната страна на реката, като се захване пак от горния край на селото, са разположени следните махали, фамилии и отделни къщи:

ХАДЖИЙСКА ВОДЕНИЦА - 1 къща, сега притежание на юстендилеца Атков - воденицата разрушена.

СТОИЛОВИ - 1 къща – староседелци,

БИВОЛАРСКИ - 1 къща - староседелци.

МАНОВИТЕ - 1 къща - дошли от с. НеВестино

БРЕЗОВСКА МАХАЛА

1. Копривкини	4 къщи	староседелци
2. Колибарци	1 кьща	староседелци
3. ИВанови	1 къща	дошли от Пиянеца
4. Хр. Китанови	1 къща	староседелци
5./Попови/	1 къща	дошли от с. Касилак
Панайотови		Радомирско
6. Дръвнички	2 къщи	староседеци

7. Приткарци	1 къща	староседелци
8. Метларци	1 къща	староседелци
9. К. Янкови	1 къща	дошли от Царево село
10. Гьоргинци	1 къща	дошли от с.Кръкля /Й.Стаменов/
11. Тамакярци	1 къща	староседелци
12. Чекенци	3 къщи	староседелци
13. Метларци	3 къщи	староседелци
14. Гяволци	1 къща	староседелци
15. Берсинци	1 къща	староседелци
16. Бърдарци	2 къщи	староседелци
17. Жабокрътци	1 къща	дошли от с.Жабокрът

Всичко: 27 къщи

МАХАЛА АЗНАТА

1. Митренци	1 къща	дошли от с.Кръкля
2. Таскови	1 къща	староседелци
3. Гр. Симов	1 къща	староседелци
4. Мане Гьорев	1 къща	дошли от Назърица
5. Вранчови	1 къща	дошли от Трънско
6. Радуйчеви	1 къща	дошли от Трънско
7. Чекенци	2 къщи	староседелци
8. Берсинци	1 къща	староседелци
9. Йовеви	3 къщи	староседелци
10. Кучеви	3 къщи	староседелци
11. Митови	1 къща	староседелци
12. Метларци	2 къщи	староседелци
13. Берсинци	1 къща	староседелци

Всичко: 19 къщи

ДОАНА МАХАЛА /ЛИНГУРСКА/

1. Шопови	1 къща	дошли от с.Кръкля
2. Таскови	1 къща	староседелци
3. Гр. Симов	1 къща	староседелци
4. Мане Гьорев	1 къща	дошли от с.Назърица
5. Лозенски	2 къщи	староседелци
6. Фурнаджиеви	1 къща	дошли от с.Калище
7. Цветковци	1 къща	дошли от с.Кръкля
8. Ортачки	2 къщи	дошли от с.Николичевци
9. Новоселски	1 къща	дошли от с.Ново село
10. Цигани	5 къщи	изчезнали /преселили се /

Всичко: 16 къщи

КАШКИНА МАХАЛА

1. Чекенци	2 къщи	староседелци

2. Кацарци	3 къщи	дошли от с.Дулица
3. Кашкини	3 къщи	староседелци
4. Костови	1 къща	дошли от с.Ветрен
5. Гроздини	1 къща	дошли от с.Вратиславци
6. Натини /Кръстовци/	5 къщи	староседелци
7. Тлъменци	1 къща	дошли от с.Тлъмино
8. Гьоревци	5 къщи	дошли от с.Назърица
9. Табаци /горни/	1 къща	дошли от Цръквинец
10. Табаци /долни/	1 къща	дошли от с.Вратиславци
1. Кашкини	1 къща	староседелци
12. Черемидарци	1 къща	староседелци
13. Гирковци	1 къща	дошли от с.Гирчевци
14. Ковачки	2 къщи	староседелци
15. Стоянови	1 къща	дошли с.Луке
16. Канини	1 къща	староседелци
17. Давидкови	1 къща	староседелци
18. Кучеви	2 къщи	староседелци
19. Плякови	1 къща	дошли от с. Дворище

Всичко: 35 къщи

Под пътя Кюстендил - Граница от десния бряг на реката са се заселили преселниците: ГОШКОВИ /Згуровци/ -1 къща - дошли от с. Згурово, Кюстендилско и Страдалци - 1 къща - дошли от с. Страдалово.

Останалите домакинства на селото са пръснати в осем махали и четири единични двора. Махалите в с. Слокощица не са възникнали чрез постепенно отделяне на къщи в събраното село, а са се образували на самото си място от пришелци, дошли на турска земя и пустеещи земи.

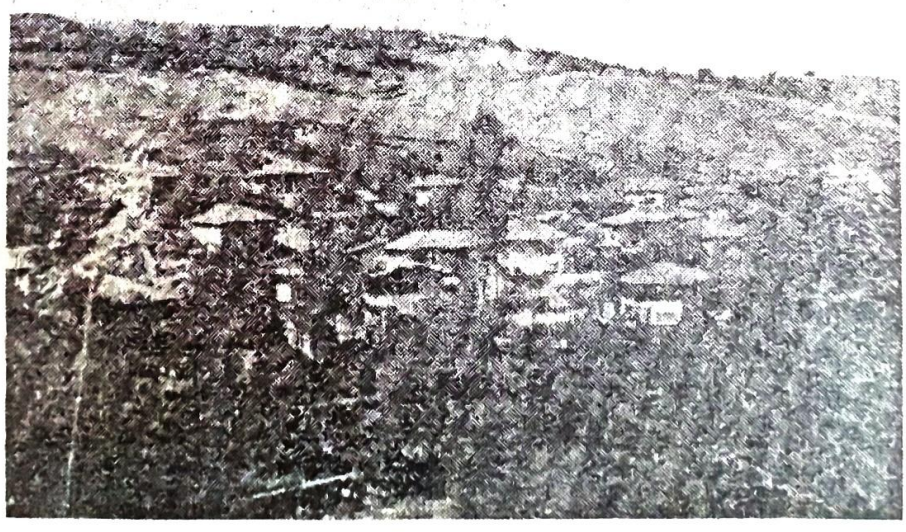

Горната махала на с. Слокощица

Касапин

ОКОМЕРЕН ПЛАН на с. Слокощица
Притоци на реката, махали и пътища в с. Слокощица към 1878 г.

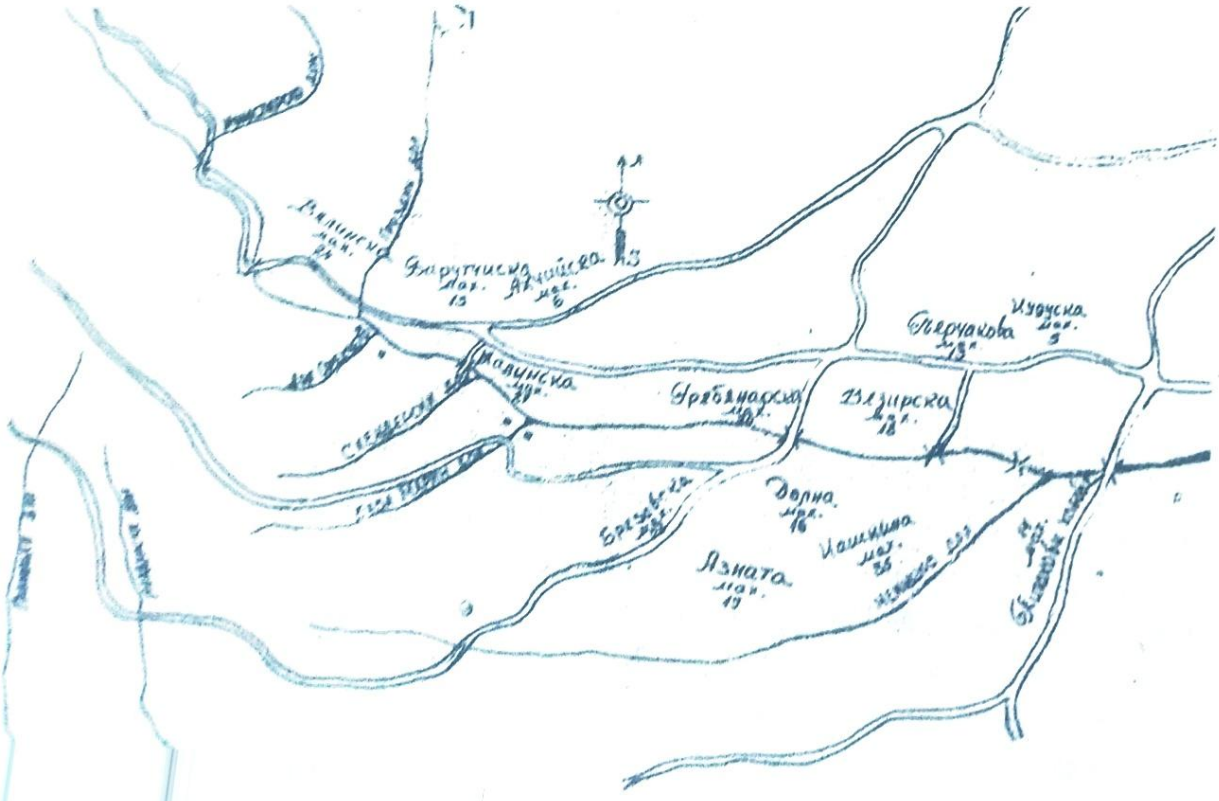

Най-отдалечената махала от селото е ТРЕНЧОВЦИ - 6 къщи, а най-голямата е махала РОШКОВЦИ - 9 къщи,след тях са МАРКОВИ - 2 къши, ВАРАДИНЦИ- 4 къщи,ВРАТИСЛАВЦИ /НИКОЛОВЦИ / - 2 къщи, ЧУТУРАНЦИ - 2 къщи И БАБА ДАНИНИТЕ - 1 къща. Много от тях се преселиха в Слокощица.

Тренчововската махала е разположена на една височина 970 м.над мсрското равнище сред гъста букова гора.Произхождат от някое мякедонско село.Дедо Тренчо е дошъл тук към 1865 гсд.и заедно с Рощковци и Баба Данините,които също били по една къща,са били първате отделни дворове /махали не е имало тогава, освен Пип.Чифлик и дядо Мановия чифлик/ в селото,които после пораснали в махали,освен баба Данините,за които има поверие,че вечно ще си бъдат само една къща.

Рошковци е била най-голямата махала в тази част на слокоския синур.Основана е от двамата братя Георги и Лесо/Алекси/,които са дошли от с.Селник, Царевоселско,където ги наричали "Цървенджии".Като напуснали Селник,преселили се в пелатиковската махала Егюптен на турска земя, която обработвали на изполица.Отгледали много кози и от тях се възмогнали доста много.Тогава решили да купят земята в днешното Рошковци, притежание на Атанас Границки отсо.Граница и в влезли в пазарлък.Изплатили му я в петгодишен срок.Тук започнали да ги наричат ЕГЮПТЕНИ,а после ГОРУНОВЧАНЪЕ / ТАКА се наричала цялата меотност,където се заселили/. Най-после тази местност нарекли на името на една голяма нива-Рошко,поради което ги нарекли Рошковчанье и като се поувеличили, махалата нарекли Рошковци.Георги и Лесо се дошли една година преди дядо Тренчо. Дядо Георги оставил трима синове: Ангел,от когото остават три къщи,Иван - от него остават две къщи и Андон - една къща. Всичко шест къщи, разположени в различна форма.

От дядо Лесо, който имал само един син-Иванчо от него се създава отделния двор МИШЕВЦИ, където Михал Рошков се оженил за звучката на Лесо. Те били отдалечени на около 800 м.южно от махала Рошковци.

На север от Рошковци, в местността "Кандуша" е разположена мах.МАРКОВКОВЦИ, Те са дошли от Паланечкото село Цръцория през 1885 год. и построяват две къщи.

На север от Марковци,половин километър от Варадински дол, са редично разположени покрай дола три къщи от различни родове.Най-отгоре е къщата на Михал Арсов Янев,дошъл от царевоселското село Вирче след Освобождението/1878 г./, под неговата къща са дядо Котевите, а най-отдолу тези на Иванчо Стоянов, който е дошъл от село Кръкля, Кривопаланечко,а дядо Кетевите са от Слокощица.

Срещу Варадинчане, на източната страна на Брезовскш рид,в началото на Борин дол,до самото било на рида е разположена махала Никови или Вратиславчанъе с две къщи, дошли тук след Освобождението от Вратиславци, Царевоселско.Мястото, където са се заселили, са закупили от Радуичеви и Ресанци от Слокощица.

На север от дядо Никовите, от двете страни на връх Бандерата/ 847м./, най-високата точка на Сипельо, са разположени Чутуранци с две къщи от източната страна,а от западната отделния двор на баба Даниите/Кьор Пешовите/.Чутуранци са дошли от с.Млещица, Царевоселско около 1888 год., където строят две къщи.Наричали ги още и Десподови.Баба Даниите са дошили от Паланечкото село Кръкля и са най-старите заселници в тази част на селския синур.НИКОЛОВЦИ, МАРКОВЦИ,ВАРАДИНЧАНЬЕ И БАБА ДАНИНИТЕ ги наричат с общото име МАЛОВРЪХЦИ, защото заобикалят с къщите си възвишението Мали връх /885 м. над морското равнище/

Между Мемишов дол и Борин дол се е намирал отделния двор на Александър Пандурски, дошъл от с.Църварица през 1927 г., който държал имота на Рада Границка под наем до 1957 г.

Най-голямата махала на Слокощица е Пиперков чифлик, разположена в полето на два километра от селото в източна посока. Преди 1878 г. чифликът е образувал закръглен имот на турчина Мехмед Пиперко.Покрай него имало и други имоти,работени на исполица,защото били турски, на фамилиите Янинци, Тасови, Бурнасци, Митринци и др. В Мехмедпиперковия чифлик пък работили като момци от родовете Поповите, Парлапано, Младенови,Петрови, Кумишо, Врачанье и Ангел Говедаро. След 1878 г. момците изкупили имота от турчина и махалата се оформила след Освобождението от 35 български къщи, със самостоятелно училище.

От тази махала през 1887 г. се отделили пет къщи и образували отделна махала в местността Кьошко.

Като отделен двор е съществувал на Стоймировци до граничкото шосе срещу Тренковата могила от 1912 до към 1932/34 год. Стоймировци са от рода на Берсинци.Като отделен двор е и този на дядо Гико,наречен "Гиковия хан", построен през 1911 год. на левия бряг на река Новоселска на 2-3 км западно от с. Слокощица, до пътя за Ново село. Сега остава на дъното на строящия се язовир.

Дядо Мановия чифлик, който бил около 50 дка закръглен имот до Пиперковия чифлик, бил на богатия граничанин дядо Мано.Той похарчил много пари, за да има своя вода за поливане на чифлика си.За тази цел той направил много дълга вада през югозападните склонове на Осоговския връх Кюнек, която и сега се нарича дядо Мановата вада,събрал в нея най-горните и обилни извори на река Млачка/приток на река Елешница/ и ги вкарал в Новоселската река/ чрез притока и Скоковска река/. А след това отбива своята вода от

общата в реката на долния край на с.Слокощица за чифлика си. Сега дядо Мановата вада е суха и на няколко места и се губят следите, защото Кюстендилската община е каптирала своите извори за питейна вода на града в Осоговската планина.

Пиперков чифлик, като най-голяма махала на с. Слокощица до 1944 год., се отделя от селото през 1945 г. като самостоятелно село и при преброяването през 1956 г. има 261 жители. Днес обаче миграцията и създаде още по-големи възможности за растеж.

През турско време в чифлика на Мехмед Пиперко е имало седем къщи, чиито обитатели до един били безимотни. Хората се препитавали с труда си като момци в чифлика на Пиперко, а някои като исполничари на малки имоти, притежавани от кюстендилски турци и евреи. Чифликът на Мехмед Пиперко бил обширен. Днес, където е селската чешма, през турско е била издигната яка кула на два етажа, а около нея, в обширния и двор е имало хамбари,постройки за добитъка и къщи за живеене на момците. Преди Освобождението /1878 г./, Мехмед Пиперко избягал в Македония и след две-три години се върнал и продал земите си на момците. На тръгване подарил на махалата около 5-6 декара място за обществено ползване.Днес на това място е площад-градина и читалището.

Като стари родове на с.Пиперков чифлик, но пришълци преди 1878 г. са: Тасовите-4 къщи,Яначковци-5,Бурнаските-4,Врачани-2,Тасевци-3 къщи,Багалийте-7, Петрови-2, Цековите-6,Младеновите-1, Домозетовите-3 Дядо Котевите-2. Покрай пътя за Кюстендил живеят: Клямбарските-8 къщи,Боровите-1, Сипаничарските-1,Говедарските-1 и Ковачовите-1 къща. Всички останали родове са новозаселени в последно време.

Като най-стари рсдове в с.Слоксщкца се смятат:

1.	Ахчиите	6	къщи
2.	Барутчиите	9	-"-
3.	Гребенарци	8	-"-
4.	Велинци/Сурковите/	8	-"-
5.	Ресанци/Горни/	6	-"-
6.	Ямюросци	6	-"-
7.	Шовевци	2	-"-
6.	Кудусци	3	-"-
9.	Черемидарци	2	-"-
10.	Кучеви	4	-"-
11.	Метларци	4	-"-
12.	Биджови	5	-"-
13.	Везирци	2	
14.	Клечкови	3	-"-
15.	Перчакови	2	-"-

16. Баба Панинци/ Паневите/ 1 -"-
17. Баба Станинци 1 -"-
18. Судуларци 1 -"-

Всичко: 73 къщи или 18 рода.

Броят на къщите по махали, както е бил до 1920 год., днес не е същия

1. Велинска махала 24 къщи
2. Барутчийска махала 13
3. Ахчкийска махала 6
4. Малинска махала 27
5. Гребенарска махала 26
6. Везирска махала 18
7. Перчакова махала 13
8. Кудуска млахала 5
9. Махала Питаков хан 17
10. Хаджийска махала 5
11. Брезовска махала 27
12. Махала Азната 19
13. Долната махала 16
14. Кашкина махала 35
15. Рошковска махала и дворове 28
16. Махала Пиперков чифлик 57

Всичко: 330 къщи от 130 рода / до 1920 г/

ТАБЛИЦА IX

Следните годишни изселвания на мъжете и жените от 1931 до 1940 год. за България е:

Години	Изселници		Всичко
	мъже	жени	
1931-1935	8924	3731	12655
1936-1940	14083	7329	21412
Всичко:	27007	11060	34067 души

Забележка: *Данните се отнасят за средно пет годишни изселвания от България*

ТАБЛИЦА X

Средно за България абсолютния брой на изселниците емигранти и българи през годините от 1931 до 1941 г , както следва

За Бльгария по години	Емигранти	От тях българи
През 1931	10696	9400
- 1932	6843	5917
- 1933	5695	4280
- 1934	11318	5142
- 1941	18461	14694
Всичко:	53013	39433 души

Забележка: *От статистическите данни е видно, че изселилите се от България, като емигранти в др. страни за периода 1931-1941 г. всичко са 53013 души, от които са българи 39433 души или чужденците са 13580 души*

ТАБЛИЦА XI

За преброяването на населението и ижилищния фонд през 1946, 19561 965 и 1975 г.за гр. Кюстендил и с . Слокощица

Селища	Година на преброяване	Жилищна площ кв. м.	Година на преброяване	Жилищна площ кв. м.
	31.12. 1946 г.	на глава от населението	1.12. 1956 г.	на глава от населението
Кюстендил	19238	-	25025	-
Слокощица	1633	-	1309	-
Селища	Година на преброяване	Жилищна площ кв. м.	Година на преброяване	Жилищна площ кв. м.
	1.12. 1965 г.	на глава от населението	2.12. 1975 г.	на глава от населението
Кюстендил	37707	9,3	48239	12,0
Слокощица	1413	10,6	1924	12,8

За годините от 1946 и 1956 нямаме данни за жилищната площ, а за останалите две преброявания на всеки жител от с. Слокощица се е падало за 1965 г. по 10,6 кв. м.; за 1975 г. по 12,8 кв. м. жилищна площ.
Данните са взети от изчислителния център

ТАБЛИЦА XII

За жилищните сгради, жилища и жилищна площ, според преброяванията през 1965 и 1975 г за гр. Кюстендил и с . Слокощица

Селища	Сгради - броя			жилища- броя			жилищна площ в кв. м.		
	1965 г.	1975 г.	прираст в %	1965 г.	1975 г.	прираст в %	1965 г.	1975 г.	прираст в %
Кюстендил	8227	9798	19,1	10994	15922	44,9	444102	730122	64,4
Слокощица	386	552	43,0	415	556	34,0	14942	24610	64,7

Данните са взети от изчислителния център

ТАБЛИЦА XVII

За броя на домакинствата и лицата живеещи в тях към 2. 12 1975г за гр. Кюстендил и с . Слокощица

Селища	Домакинства в броя	Лица живеещи в тях	Среден брой в едно домакинство	Забележка
Кюстендил	18716	57899	3,1	В таблица XVI са дадени само броя на домакинствата без живеещите в тях.
Слокощица	561	1924	3,4	

Данните са взети от изчислителния център

ТАБЛИЦА XVIII

За броя на на жителите и живеещите към 16.02. 1987 г. в гр. Кюстендил и с . Слокощица

Селища	Брой на жителите в града и селото	Брой на живеещите в града и селото
Кюстендил	77434	63916
Слокощица	1686	2005

При преброяването на Кюстендилски окръг към 2.12. 1975 г. броя на жените надвишава този на мъжете с 896.

През 1956 г. . на 1000 мъже се падат 1055 жени за Кюстендилски окръг.

- 1965 г. на 1000 - - - 1031 - - -
- 1975 г на 1000 - - - 1009 - - -

Данните са взети от изчислителния център

НАРОДНИТЕ ХОРА и ВЕСЕЛИЯ са нераделна част от живота на населението от с.Слокощица.То е понасяло теглилата в миналото,но е умеело и да се весели. Докато да се създадат музикални инструменти,то е играло и се е веселило на песни,чрез които е изразявало несподелената любов и мъка.

Хората и веселията, създавани по най-различни поводи, са били връхна точка на всяко тържество. В тях винаги са присъствали млади и стари. Младите обаче се увличали във вихъра на хората,за да забравят мъките и страданията,а възрастните на групи около хорото се възхищавали на буйните младежи и едновременно споделяли новините и несполуките от изминалите дни.

В миналото повод за веселие са били сватби,кръщенки и по рядко празници,докато след Освобождението станало традиция всяка неделя, пред старото училище да се организират хора, под звуците на гайдата,кеменето или тъпана. По-късно са използували музиканти с кларнет,барабан и тъпан, а след 1939 год.радиограмофона на читалището,където се организирани и танцови забави.

След 1878 год.в Слокощица се утвърждават и три събора, провеждани на двете съборища/над Христо Китанов и срещу обществената фурна/и един в мах.Кьошко от Пип.чифлик,на които майсторите на кръшните хора са показвали своето изкуство,особено тези, които водят извода и опашката на хорюто.

Народните хора и танци на мегдана на селото са играни за удоволствие от млади и стари.Най- предпочитаните хора са били: селско за пояс,градско за ръка и индивидуално ръченица. В началото и края на хорото са се хващали най-добрите играчи.Този, който води хорото, наречен "изводчии' с кърпа или бастун в дясната ръка води и командва темпото на хорото и е най-темпераментния играч, заради което момите и младите булки се надпреварват коя да играе до него.

Обикновено по-възрастните и децата, в хорото играят по средата,където хорото е по спокойно.На края /на опашката/са пак младите,които обичат да играят малко "по-лудо",за което опашката се носи по-вихрено, по гъвкаво и оформя художествения стил на хорото. Опашкарът държи лявата си ръка на хълбока с кърпа и следи играчите да не задържат "излитанията"и със свойте движения показва накъде ще извие хорото,а "изводчията",в зависимост от броя на играчате, разгъва хорото в по-малък или по-голям кръг и от време на време се провиква и размахва кърпата или бастуна във въздуха.

Ергените не се хващат в хорото един до друг,а по избор до всяка мома и ерген, за да е пъстро хорото. Там, на хорото, по време на играта,сред щума на играчите и музиката ергените имат възможност

да кажат нежни думи на любимата си девойка,да уговорят среща,да поръчат нещо, без да чуят и разберат останалите.

Пак на хорото,ако някой от ергените е харесал някоя девойка,за да й подскаже,че я е харесал и иска да разговаря по този въпрос, трябвало да я пощипне по ръката,което е било знак"за обяснение в любов"и ако девойката не възрази,то това ще рече, че е съгласна.но ако възрази, значело момчето да си оттегли предложението. В Слокощица има най-различни случаи, които и днес се разнасят с усмивка.Някои дори и името на фамилията си спечелили по този начин.

Обикновено на големите празници, ако някой от възрастните поиска да води хорото, мястото веднага му се отстъпва и музкантите отиват пред него и свирят с повишено настроение,а хорото, успокоено от физическите възможности на изводчията,"бие на място, та прах се вдига". Майките и бабите гледат отстрани свойте синове и дъщери с повишено внимание,кой в коя се заглежда и гадаят дали ще има сватба или не.

Българският народ от незапомнени времена е известен и извън пределите на страната със свойте темпераментни хора и танци. Още през X1V век историкът Грегоар пише,че населението на Югозападна България играе чудно хубави хора. От това и други такива изказвания е видно,че на чужденците нашите хора и песни им доставят много по-голямо удоволствие,отколкото да гледат на атиняните и спартанците безплътните зрелща.

В с.Слокощица, само на песни са играни хората: за ръка с песните "Боряно, Борянке","Елено моме","Синьото цвете"кукунешкото хоро ,"Чок, стой, стара магаричке",за рамо-"Заниша се Шар планина","Хоро се вие край монастира","Сеяла баба леща на могила",а за пояс: "Е,Гьоргиьо, свет Гьоргиьо", "Било е една неделя","Каним те куме, у нас да дойдеш".

НА НИВАТА
Рано ми е слънце огреяло,
Обед дойде, а ручок не дойде.
Дали чорбаджийка се успала
Та лебо не омесила
Или манджа не направила
та гладни аргаке оставила

РАНО МИ Е СЛЪНЦЕ ОГРЕЯЛО
Рано ми е слънце огреяло,
йош по рано море,роса заросила
Огреяло море у момини двори,
у момини и у невестини.

СЛАДУНО МОМЕ

Сладуно моме,Сладуно
Сладуно,сладка ябълко,
от хубост ненаситена
от хубост ненагледана.

Що рано раниш за вода
с тия менци шарени?
Дали си болна лежала4
или си болен гледала?

Проклета да е майка ти,
че тя ни двама раздели
и те на турци продаде
за една шепа жълтици.

Турските зверства не са били в състояние да спрат българите да се веселят

СЕЛО СЛОКОЩИЦА В МИНАЛОТО

Още през V - IV век преди новата ера пък и по-далеч, нашите земи, според изследванията на проф.Йордан Иванов, се населяват от племето "Дантелети".На юг от гр.Кюстендил, към село Палатиково, та и по-долу от гр. Скаптопара/Благоевград/ и на запад цялото Осоговие от племето "Пеонци", а на североизток към гр.Трън, до поречието на река Стримон /Струма/ от племето "Агриане" и източно от Земенското дефиле до планината Скомбър /Рила/ е населявано от племето "Лей" /виж картата/.

Горните данни са ни известни от археологическите и исторически открития, че преди новата ера,пък и по-рано,източната половина на Балканския полуостров е била заселена с тракийски племена, индийци,иранци,славяни,гръко-латинци и германци.Едни от траките минали през Европа и заели Троя,Мизия,Витиния и Фригия. За общото потекло на европейските и малоазиатските тракийски племена говорят всички запазени останки за тяхното минало,погребалните могили и находките в тях. Древните историци, като Херодот,Страбон и др.,твърдят същото и го подкрепят с много доказателства. Това родство е било запазено и в народните тракийски предания и спомени,та когато избухнала прочутата "Троянска война" в XII век пр.н.е.,пеонците откъм Струма и Вардар се озовали на помощ на съплеменика си Приам, против елините/гърците/.

Илиадата,която възпява събитията на тази война, ни разказва как Рез,цар на струмските траки, отишъл да помага на Троя и че тракийският цар Рез бил толкова богат, че се возил в обкована със сребро и злато колесница и имал великолепно оръжие. Пеонците били от тракийско потекло и днес целият край от Кадин мост до Малешево /Македония/ носи името "Пиянец" и това име е свързано с името на племето. Северно от пеонците, при изворите на р.Струма /във Витоша/, живяло сродното тракийско племе Агриане, точно там, където днес живеят българите, наречени "Граовци",което се свързва с местността Граово. Името агриане ще рече полци-хора от полето, от нивите.Понеже името е сходно с гръцкото "агрос", което означава нива, с латинското "агер"-нива и албанското "ара"-нива, подсказва, че това са хора от нивите и полето.

През IV век п.н.е. тук, по нашите земи, започва да се чува името на тракийско племе-Дантелети или Дентелени, които обитавали, според изследователя Томашек, земите между горно Струмската долина, от връх Руен в Осогово, та до планина Витоша и Знеполе /

Трънско/, главен пункт Пауталийската котловина. Селището на мястото на гр.Кюстендил и някои други около него са създадени още в древното минало, но имената им все още не са известни.

От местните предания, че първо топлата вода е извряла на територията на с.Слокощица и че на това място са строени минерални бани от римляните, ни уверяват и останките от много древни строежи в местността Адата, Скендерска бахча и навсякъде из стара и нова Слокощица.

След завладяването на тези места от римляните около 84 год. п.н.е. преди римският военноначалник Сула,който подчинил дентелатите и минералните извори послужили на римляните за лечебна база, която подобрили, а на Кюстендил оставили тракийското име Пауталия.[3]

Няколко вековния свободен живот на пеонците и дентелетите-траки по тези места, ни навежда на мисълта,че тук е имало и по-голями заселени центрове,което узнаваме от Тит Ливий, който споменава,че в 181 год.преди н.е.македонска войска ограбила няколко дентелетски паланки/населени места/ около Пауталия,но имената не са посочени.

От проучванията на Йордан Иванов в м.Адата,източно от центъра на Слокощица се знае,че е съществувало на това място селище от II-III век. На територията в източната му страна съществуват тракийски гробища, а още по на изток три тракийски могили, но не проучени,което потвърждават доказателствата на проф.Иванов. В центъра на това селище още съществуват останки от тракийски и римски строежи и битова керамика. Също такива останки има и в м.Скендерска бахча и цялата територия на нова и стара Слокощица.По тези места още се намират монети от римски владетели, езически жертвеници и др. На 1 - 2 км.югозападно от м.Адата, по посока с.Граница, се откриха грънчарски огнища, много зидове от тракийски строежи, отломки от стара битова керамика и др. Всичко това е открито на повръхността на оранта, без да е копано или проучено. От Александър Пандурски,който се е заселил до това място през 1927 год.,знаем древния път от Кюстендил през Слокощица за Пиянеца,който е минавал през центъра на Слокощица, покрай тракийското селище Алигурица и е вървял южно над граничкия монастир св.Лука за Палатиково,останки от които съществуват и днес.Останките в м.Цръквенци,между Алигурица и Адата от няколко черкви, вероятно ще покаже еволюционния път път на Слокощица, от Алигурица-Адата-центъра на днешна Слокощица,спирайки се на последното място, което е осигурявало в изобилие вода,залесената неуязвима клисура, важен кръстопът,защитено от северните ветрове и след като са построени четири крепости и четири отбранителни кули, селището е станало

непревземаема крепост в древни времена и всичко това му е осигурило спокойствие за неговото икономическо развитие. Действително, няма друго селище с толкова много черкви,монастири,килийни и светски училища,воденици, дъскорезни и всички видове занаяти.

За този разцвет на с.Слокощица, Йордан Иванов в кн. "Северна Македония" на стр.262 пише:"Това село е старо;при черквата св.Никола,вътре и под селото се намираха римски древности-дялани камъни,сводови гробници и други. Някога, казват,селото било голямо 700 къщи и имало много черкви, от тях сега са останали здрави две:служебната св.Богородица на северния край на селото и св.Никола-на гория край. В развалини са: св.Арахангел, току под св.Богородица с вековни дъбове,от които един има 5 м. окръжност в дънера; св.Димитър-още по-долу,с врата от дялан гранит за други цели и престол,стар езически жертвеник. Св.Петка или "монастиро"над селото половин час път, дето отиват на Гьоргьов ден да колят курбан.Тук можем спомена и три оброчища-едното "под Слого",второто "у нивите"- и двете под селото и третото на връх Петърътепеси. Пътникът Курипешич минал през Слокощица 1530 год.,той нарича селото "Ослокостаница". След стотина години/1644 г./, името на селото е записано "Ослокощаница"в една книга, употребявана в черквите на същото село св,Никола,св.Петка" и св.Благовещение.Подновяването на книгата станало при ерхирея/ епископа/ Пуспуна и ...при архиепископа Анания,владика бивш Бански,които ще да са пребивавали в Слокощица/записано Ослокощица/,изглежда, че името е произведено от от думата осел / магаре/.Турците викали селото Дермен-дере/воденична река/

В кн."Археологически паметници в Кюстендилски окръг"на Цв.Дремсизова и Л.Слокоска, на стр.27 за с.Слокощица пишат:

"190.Антично и късноантично селище.На територията на селото,при строеж в центъра разкрити основи на базилика със запазен праг,капители,гранитни стълбове,касети от тавана,бази,строителна и битова керамика. Открит водопровод от глинени тръби, споени с хоросан.Оттук произхожда езически жертвеник с гръцки надпис,посветен на Аполон,датиран от първата половина на III век,част от оброчна плочка на тракийски конник,бронзова статуйка на Зевс и др."

Близо до крепостта Петъртепеси е открит гроб през 1937 год.на знатен тракиец,където е намерен тракииски кинжал,части от конска амуниция,бронзови гривни и др.неща,

На различни места из терена на Слокощица са открити сводови единички и семейни гробници, в които погребението е извършвано чрез трупополагане.

Римляните, като покорили съвсем тракийската земя през 46

год.след н.е.,разделили я на отделни воеводства/стратегий/,които съответствали на заварените местни племенни делетия. Дентелетската област също била преименувена на дентелетско воеводство около Кюстендил. Така, на север Пауталия е включвала в нейното воеводство: Трънско,Брезнишко и Пернишко. На юг:Скаптопара/Благоевградско/цялото поле. На изток – Дупнишкото поле с гр.Германея/Саперева баня/.

На основание останките, които откриваме днес на територията на Слокощица, трябва да вярваме,че през това време на тракийско и римско владение колко е процъфтявала Пауталия, за което съществуват много доказателства. Например, за името на Пауталия, което все още се тълкува като произход и защо не е известно името на Слокощица през тракийско и римско време. Смесването на икономическите и културни постижения остават Слокощица в неизвестност, както днес язовира, който носи името Кюстендил, а не Слокощица.

Слокощица през средновековието, като културен и икономически център, не е ограждана с крепостни стени,а е опазвана от пет крепости и четири отбранителни кули,всички построени на входни пътища. Вероятно голямата и територия и стратегическите и условия са наложили този вид охрана. Формите на кулите обикновено е била квадратна, с покрити входове и оградни постройки,което показва тяхната цел. Тези отбранителни кули и крепости не са проучвани, но до една от кулите са открити три гроба на два метра дълбочина, единият от който е бил с главата на изток, покрит стреховидно с големи керамични корубки и паница на главата. Само на един метър от него, във втория, погребението е извършено в седнало положение, с краката на изток. Този случаи специалистите определят като погребение на черковен служител с висок сан-владика. Третият гроб е до самата кула и е от ранното християнство. Южно, около 200 метра от същата кула, е съществувал монастир, където на 8 м. дълбочина са открити бронзови отливки на полюлей и други железни части от църковни потреби, а източно от тази кула, на разстояние 100 метра, е открито находище с желязна сгур, което показва, че до кулата е претопявано желязо. Тази кула с гробовете се намира в парцела на Иван Ст.Васев.

Професор Йордан Иванов пише: "...въз основа на нумизматиката, градът /Кюстендил/ се е радвал на голямо богатство, оживена търговия и околност,надарена с всякакви земни богатства...и множество други старини, едни пръснати и затрупани в града, други из околността."

През турското робство черквата в Колуша е била разрушена и близостта и до града не е разрешавала да бъде реставрирана до 1881 год. и не случайно побягналите кюстендилски граждани са

предпочели да се заселят в с. Слокощица, където по-заможните построили шест параклиса в местността Цръквенци, от което местността носи името си.

Не е известно кога в Слокощица са разрушени черквите,но се предполага, че това става по време на битката между кюстендилския аянин Едиб ага, който бил "цар и паша" на кюстендилския санджак и дупнишкия аянин Сюлейман Карагалията през 1805 г. на територията на Слокощица, в местността Галевишките лозя. Това била причината част от кюстендилнското население да напусне града и да се пресели на територията на Слокощица. Дупнишкият аянин не успял да победи в тази битка и като отмъщение решил да разруши черквите в селото и всеки, когото срещне по пътя си, да го убие. Няколко години труповете на убитите не били погребани и къщите стояли разрушени, поради което там се развъдили много змии и започнали да наричат местността "Змиярнико, а жителите на околните села нарекли селото Злоколяно.

Според проф.Йор.Иванов и проучванията на местния историограф Владимир Караманов,в резултат на колонизаторската и асимилаторска политика на поробителите, от втората половина на XV век до края на XVIII век в Кюстендил не е имало българско население.Това твърдение се обосновава върху стигналите до нас разкази на тогавашни западни,руски в турски пътешественици, според които в Кюстендил живяли само турци и малко евреи.

Съдбата на с.Слокощица е била винаги тясно свързана с тази на Кюстендил, поради това,че самите римляни не са слагали граница между територията на града и селото, през най-тежките времена жителите на града са намерили добри условия в Слокошица,където са пренесли и своите занаятчийски работилници, тук, в Слокощица, българите са намерили най-подходящо място за опазване на българщината си сред монастирите и черквите,в които три века са се подвизавали кюстендилските митрополити и са подържали в този край българския дух и вяра, не случайно турчин в с.Слокощица не е живеял,въпреки че са владеели слокоски имоти,а някои от тях са помагали при строежа на трикласното училище през 1847 год., сред слокоските воденици,дъскорезни,тепавици и др.занаятчийски работилници се намирали на територията на селото и турски, без да си пречат едни на други, което показва,че Слокощица оъс своята стара история, с промишлените си произведения и плодородието си, е накарала турците да бъдат снизходителни към нея,само няколко прояви на зверства са нарушили спокойствието на населението в селото.

Ако повярваме на народното предание във връзка с убийството на бъл.цар Михаил Шишман във Велбъждската битка край с.Ръждавица и Шишковци през 1330 год.срещу сръбския крал

Стефан Урош и мястото на неговия гроб,както някои историци твърдят,то основание за належащите проучвания вероятно ще се намери. Знае се,че убийството на цар Михаил Шишман е станало на 28 юли 1330 год.,но неговия гроб не е открит.Победителят в тази война Стефан Урош заловядал да го погребат с почести, като негов зет, в черквата св.Георги, но не е казано точно в коя. Именно преданието,че Михаил Шишман е погребан в черквата св.Никола,която по това време е наричана св. Георги в с.Слокощица,но това предание не е проучено,а се твърдеше, че е погребан в колушката черква, където е извършено цялостно проучване и не е открита такава следа. Черквата св.Никола в Слокощица, при построяването и са я нарекли св.Георги,но при първото и реставриране,в основите е намерена икона на св.Никола, поради което са я преименували и може би затова във вътрешността до олтара,в голям стенопис е изобразен св.Георги.

Това предание,пък и мнението на някои специалисти доказват, черквата св.Георги /св.Никола/, също и частичните разкопки около нея, е строена преди 1330 год. или през XII век, а в Слокощица се знае, че четирите черкви са строени в една и съща епоха,с малка разлика в годините.

СТАРИТЕ ПЪТИЩА ПРЕЗ С.СЛОКОЩИЦА

Кюстендил, като главен център е бил главно кръстовище на пътищата по всички времена, а Слокощица се определя като едно от второстепенните му кръстовища. Останки от стари пътища има много из Кюстендилския край, част от които и сега личат на територията на Слокощица.

Пътищата трябва да търсим там, където са били антични селища, защото е съществувала обществено-икономическа необходимост от постоянна връзка с административния и стопански център./25/

На основание на това твърдение и картата, която ни е оставил проф. Йордан Иванов в книгата си "Северна Македония",за древните пътища из Кюстендилския край, доказват, че пътя от гр.Кратово, като монетен център и голямо рудно находище, свързано с това около връх Руен, където от предания знаем, че войводата Костадин Драгаш е имал точно там развъдник за коне. /26/. Този път от Кратово е минавал през връх Руен, именно затова още по същото време отговаря на въпроса: Защо този път е минавал през върха, а не по високите места? Този път е продължавал през седловината и вододела "Грамадите",спуснал се по левия приток-Ореовски дол в р.Новоселска, където е минавал през укрепен отбранителенн пункт при малкото ждрело на Ореовски дол и е вървял по дефилето на реката,между двете укрепления /крепости/ на двата бряга на реката-

от дясната страна крепостта "Габрите", а от лявата крепостта "Имането" и преди да влезе в Слокощица,е минавал покрай трети охранителен пункт "Беклемето" /стражевата кула/. Оттук, през горния край на Слокощица, над черквите св.Димитър и св.Рангел,през седловината между Саманли баир и крепостта Петъртепеси, се е спускал в Кюстендил.

Близо до стражевата кула се откриват големи площи от желязна сгур, което показва, че около кулата е имало пещ за топене на метал, който е докаран от Кратово и Осогово по този път. Обслужвал е и барутчилницата,монастира св.Благовещение и другите черкви по дефилето.

Пътят от Кюстендил, минавайки през квартал "Катранлия", по стар римски калдръмен път в югозападната посока минава през седловината покрай крепостта Петъртепеси и слиза в Слокощица. През кварталите Бреза и Азната излиза югоизточно за Пиянеца, като минава покрай две отбранителни кули в селото и продължава в южна посока, покрай първото селище на Слокощица-Алигурица и над Граничкия монастир св.Лука продължавал за Палатиково.

Друг път от Кюстендил за гр.Средец /София/ и гр. Самоков е излизал през Границката капия и се отправял югоизточно през Слокощица,покрай Питаковия хан до Дудин мост и е продължавал между двете могили, вече в източна посока, през Багренци и Тръновлак.Там е минавал през 70-метров гранитен мост на р.Струма под с.Долна Гращица и през Таваличево се е отправял през гр.Елея/ Диканя/, откъдето се е разделял за градовете Средец и Самоков.

За този път сръбският пътешественик Курипешич,в бележника е писал, че през 1530 год.,на 8-ми януари, е минал и е преспал в Питаковия хан в Ослокощаница /Слокощица/.

Пътят за Пиянеца, преди да излезе от Слокощица, през 1878 год.,когато турското население започнало да напуска Кюстендил, едни са бягали по посока към Крива Паланка,а други към Пиянеца, тогава група слоколяни са си отмъстили на бягащите турци, като са стреляли от последната отбранителна кула, намираща се в нивата на Георги Ан.Кашкин, а други са ги гонили по пътя и са ги избивали.

В центъра на селото, в квартал Бреза,пътят за Брезовски рид се е отклонявал от пиянечкия при Никола Нешов и е продължавал в западна посока за Сажданик и Македония.Този път някога е бил на преселниците от Македония, покрай който преди и след Освобождението,са се образували няколко махали към Слокощица,а в последно време е бил и един от каналите на ВМРО след 1922 год.

Тези два пътя за Пиянеца и Сажданик са вървяли през стара дъбова гора,която е прикривала пътниците от окото на разбойници и турци.Някои от преданията за тези пътища са накарали кюстендилеца Ал. Розев да търси през 1937 г.на пиянечкия пък край

м.Алигурица чешма, около която имало заровени пари от хайдути, а по Брезовския път, в м."Канлуша", са намерени между два камъка златни пари, вероятно от хайдутско време.

От тези стари пътища са се образували трите главни улици в Слокощица, около които селото е намерило най-подходящо място за заселване и между тях развива и центъра си.

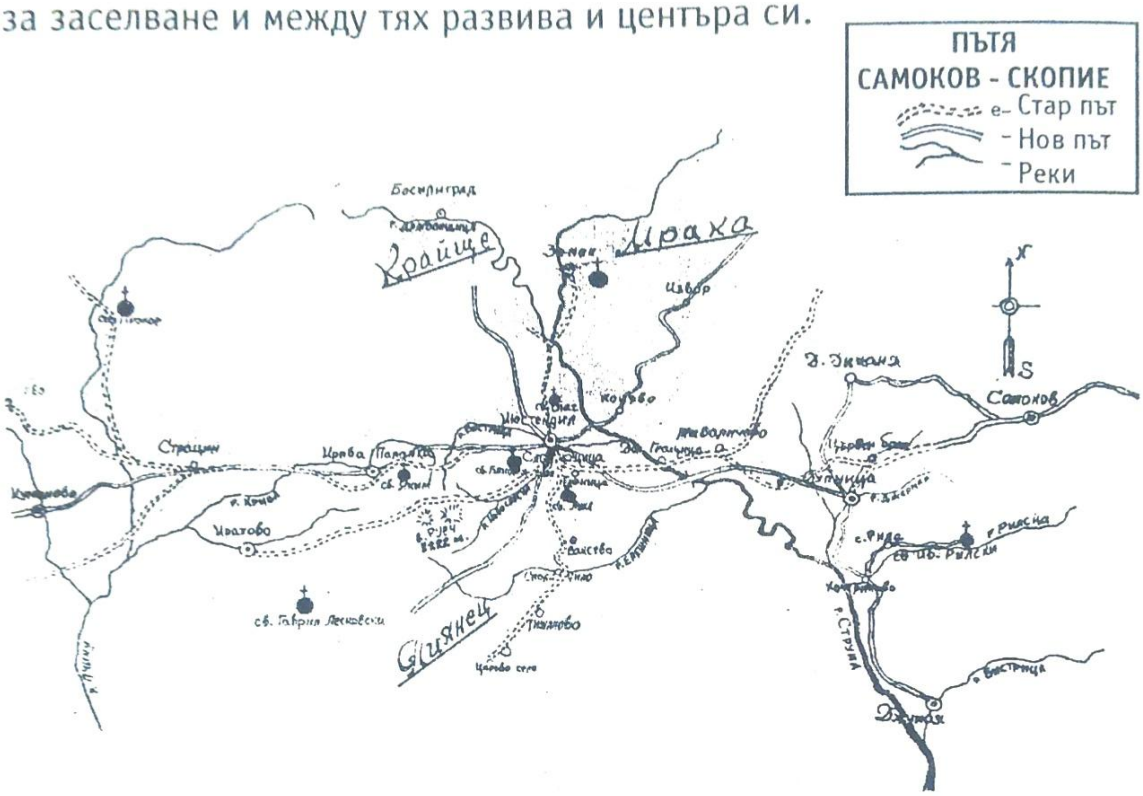

За ЗАСЕЛВАНЕТО на СЛАВЯНИТЕ по нашите земи е трудно да се отговори на въпроса:какво е станало със самия град Пауталия, след завладяването му от славяните и каква е била съдбата на околните селища.Знаем само, че след 553 год.името Пауталия не се среща вече в писмените паметници и изчезва окончателно.Загубват се без следа и други местни названия от античен произход.От това може да се заключи,че когато славяните се заселвали по нашите земи, тя /Кюстендилската територия/ е била вече в значителна степен обезлюдена и поради това е бяла забравена и постепенно изчезнала. Между изоставените и обезлюдени селища се е намирала вероятно и Слокощица, чието население било отчасти избито или пък избягало.Кога в опразнената и обезлюдена Слокощица са се заселили славяните,за да започне отново нейния живот,не може да се каже с положителност, поради липса на данни. Можем да бъдем сигурни само в това,че при новото заселване на Пауталия, някогашното му име е било вече забравено.Поради това градът получил вече съвършено друго,чисто славянско название,а именно Велбъжд,което се е запазило през цялата средновековна епоха, до падането му под турска власт.През цялото това време,каква е била

съдбата на Слокощица и какво име е имала, не е известно.Заедно с промяната на своето име,древна Пауталия изменила коренно и своя етнически облик,която участ е преживяла и Слокощица,което от трако-римско селище, се е превърнала в чисто славянско.

Известно е обаче,че през VI до VIII век, т.е. в продължение на две столетия, градът и околните селища са били в пределите на Византийската империя.Славяните обаче не били доволни от зависимостта си от империята и правили опити да извоюват самостоятелността си.Така те предприемат една голяма обсада на Солун, вероятноно през 675 г. В тази обсада взели участие и славяните около Велбъжд,които се вдигнали с оръжие в ръка и се присъединили към останалите свои съплеменници,за да завземат богатия и важен византийски пристанищен център Солун. /84/

Между това,към 70-те години на VIII век,към Македония и Струмската област започнали все по-настойчиво да обръщат погледи владетелите на славяно-българската държава.Пръв опит в това направление направил хан Телериг /768 -777/.Няколко години по-късно,през 789 год.,по време на хан Кардам /777 – 803г./,български войски нападат в Струмска област и разбиват византийския пълководец Филип.При наследника на Кардам,хан Крум /803 –814г./ ,Крумовите войски отново навлизат в Стрмската област,където разбиват една византийска войскова единица,като й отнемат 1100 кг. златни монети./85/

Известия за присъединяването на Струмската област към територията на България не са запазени.По всичко изглежда обаче,че това е станало по време на хан Персиян /836 - 852/,когато той присъединява областта на Горна и Средна Струма,в т.ч.и Велбъжд,с останалите селища,или това ще рече,че към средата на IX век Велбъждският край е бил вече включен в славяно-българската държава.По такъв начин,в резултат на успешната и последователна политика на българските владетели,този славянски край се е избавил от заплахата да бъде елинизиран и да остане на територията на Византия.

Въпреки упоритата борба на българите и здравата крепостна система, изградена в югозападна България през 1018 год.,те не устояли срещу безмилостния враг и цяла България паднала под тежко и продължително византийско владичество /от 1018 до 1185 г./ .

През втората половина на XI в.,положението на българския народ под византийско иго става все по-тежко.Расте броят на данъците,усилва се духовния гнет на Византийската църква.При така създадената обстановка се изостря борбата срещу чуждата власт,вдигат се редица въстания и бун-това/през 1066, 1072, 1074, 1078 г./,които обхващат различни краища на страната.Засилва се

твърде много богомилското движение,като израз на недоволство на широките среди от населението.В този кипеж,обхванал българския народ,значителен дял се пада,както това е добре посочено и от Й.Иванов,на оня български край,който обхваща Рила,Витоша и Осогово, чийто гънки са били осеяни с множество малки и големи монастири,част които съществуват и днес в Слокощица.

През 1187 год.,в резултат на успешното въстание на братята Асеновци, част от българските земи били освободени от византийската власт и се поставя началото на Втората българска държава.Едва в началото на XIII век,когато на търновския престол се намирал Калоян /1197 -1207 г./ Велбъжд и околните селища били освободени най-сетне от продължителното византийско иго и присъединени към границите на Втората българска държава[88].

След смъртта на Калоян,българската държава,както се знае,се разпокъсала на части, в резултат на засилени сепаратистки настроения.Една значителна част покрай река Струма паднала под власта на болярина Стрез, но след идването на Иван Асен II на престола /1218 г./териториалното и политическо единство на Второто българско царство било отново възстановено и границите му опряли на трите морета-Черно,Бяло и Адриатическо.[9]

Както за другите български градове,така и за Велбъжд и околните му села, настъпил икономически и културен подем по времето на Иван Асен II, когато в държавата царял мир и започнали да се секът първите български монети.Започнало по-интензивно разработване на калаени,медни и сребърни находища в Осоговската планина,където саксонски рудари /саси/,под чието ръководство е започнала оживена работа по добиване на различни руди в околността на Велбъжд.Тези саксонски рудари,наричани саси, една част от тях са живеели на едно место в Осоговската планина,където сега селото се нарича Саса-име, останало от рударите.

Предполага се,че едновременно с развитието на рудното дело във Велбъждския край,започнали да се развиват по бързо различните занаяти:

железарството,медникарството,бижутерийството и др.На територията на с.Слокощица са открити няколко места,където е топено желязо и други рудни изкопаеми. Две от тези места будят интерес,защото са в непосредствена близост до две от отбранителните кули,а третото място е в местноста Пандурски дол. В тези места и сега се намират буци от шлак /отпадък при претопяването на рудата/.

Когато на търновския престол бил Георги Тертер I, от 1282 год.,в продължение на половин столетие Велбъждският край бил под сръбско робство и преживял няколко бурни събития. Сведенията обаче за това време са много оскъдни. Името на Велбъжд се появява

само веднъж на страниците в историческите извори,във връзка със започналата война между сърби и българи през 1330 год.-битката между българския цар Михаил Шишман и сръбския крал Стефан Дечански/Урош/ на 28 юли 1330 год.в Земенското дефиле,в която сам Михаил Шишман паднал в боя. Така пропаднал последния опит да бъдат изтръгнати от властта на сърбите заетите от тях югозападни български краища. Велбъждският край продължавал да се намира под чуждо владичество до към 1355 год.,когато сръбската държава започнала да се разпада,защото сръбските феодали започнали сами да управляват своите земи,един от които бил Константин Драгаш и брат му Йоан.Те създали едно голямо владение,център на което станал по-късно гр.Велбъжд/Кюстендил/. Спокойният живот на Велбъждското воеводство бил скоро нарушен от започналото нахлуване на турските нашественици. Последвал бърз и неудържим натиск от страна на турците,които, водени от султан Мурад I, нахлули в югозападните български предели и превзели Велбъждския край през 1372 год.

Макар под власта на турците,двамата братя Константин и Йоан,запазили самоотоятелноста на воеводството си,като станали васали на султан Мурад. Към 1379 год.Йоан Драгаш починал и Константин останал сам да управлява воеводството.

През 1395 год.Турция решила да продължи своите завоевания към Македония и Унгария,за което Константин като васал, против волята си, трябвало да участвува с войската си против влашкия войвода Мирча, на страната на турците.По време на битките край с.Ровине, на 17. V.1395 год.,Константин пада убит.След смъртта му управител на Велбъждското воеводство станал някой си Юсуф,който вероятно е бил българин, но приел мохамеданската религия.През негово време негодуванието на населението от Велбъждския край нараснало толкова много,че през 1428 год. се изразило в бунт против турците.Те обаче потушили бунта,подчинили и включили в границите на турската държава целия Велбъждски край. Така той пада последен от територията на България през 1428 год.под турска власт./90/ Турхан заде,след като превзел Кюстендил,разрушил крепостта на Константин Драгаш в Хисарлъка.

Земите, обитавани от траките, са завладяни от римляните от II век преди новата ера до II век от новата ера, вследствие на което една част от траките била руманизирана /римляните създали нова романска народност-румани /,а другата, по-малка част /в южните краища/ - елинизирана.

Част от траките били славянизирани след масовото заселване на славяните на Балканския полуостров, в началото на VII век.

Славяните, с името си"Скити",при заселването си на Балканския полуостров,са причинявали безмилостни опустошения и избивания

на местното население, докато се слеят с траките и римляните.

На съжителството с траките славяните дължали редица заемки и владения,както във веществената,така и в областта на духовната и обществената култура.

СЛОКОЩИЦА ПРЕЗ СРЕДНОВЕКОВИЕТО

Историческите извори нееднократно потвърждават,че още преди идването на римляните и превръщането на Тракия в римска провинция, земите, които по-късно преставляват територия на Пауталийската котловина, са обитавани от тракийското племе дентелети,за чиято тракийска принадлежност не съществува никакво съмнение. Дентелетите населявали земите по горното течение на р.Струма,Кюстендилските полета и планините на запад към долините на р.Морава и р.Вардар в Македония.

Историографът Гай Юлий Солин, живял в III в.,пише: "При Стримон/Струма/ са поселени от дясната му страна денселетите". Съседи на денселетите,от юг били медите,от югозапад-пеоните,от север–агрияните.Дентелетите, подобно на другите тракийски племена, били вече заседнали и се занимавали,особено в равнините и в плодородните части на Кюстендилската котловина, със земеделие,лозарство,винарство/което е видно от специалното устройство за приготовяване на виното в тракийското селище край с.Горановци/ и овощарство,а в планинските райони със скотовъдство,развъждали и отглеждали коне,мулета и овце,развивали и грънчарството.

За поминъка на дентелетите, Плини Стари пише: "Траките,които живеят около р.Стримон/Струма/,угояват конете си с листята на водния кестен, а използвали ядките му за приготвяне на хляб,който е твърде сладък к затяга стомаха."

Дентелетите вероятно са познавали разработването на рудните залежи и металообработването. В Омировия епос се говори за тракийски мечове, сребърни съдове,за обковани със злато и сребро колесници на тракийски племенни вождове. Проучванията,макар и незадоволителни,показват добиването на сребро,злато и мед в Осоговската планкна. Иречек съобщава за намерено гърне с необработено злато над с.Коняво, в планината през 1880 год.,за добива на сребро под връх Руен,в местността Сребърно коло. Изглежда,че тук е работено още в предримската епоха и римляните са заварили находището в експлоатация.

Солин смята,че всички тракийски племена презират смъртта поради някакво естествено внушение на мъдростта. Те зачитали единодушно доброволната смърт,като едни от тях вярват,че душите

на умрелите отново се връщат в горния свят, а други мислят,че душите след смъртта не загиват,а стават по-щастливи,отколкото са били приживе.Имущественото неравенство между траките е намерило отражение и във вярванията им. Траките обожествявали природните сили. Важна роля в тракийския пантеон играел култът към тракийския кон,свързан с вярата в задгробния живот. /29/

Навсякъде,където са живяли на по-големи групи, траките са строили светилища в чест на боговете, които са почитали,като богиня Бендида,Арес, Дионис,Збелсруд,Хермес и др.

Археологическите находки,с които разполагаме от времето на траките и римляните на територията на Слокощица, са случайни/за местностите вижте картата/.

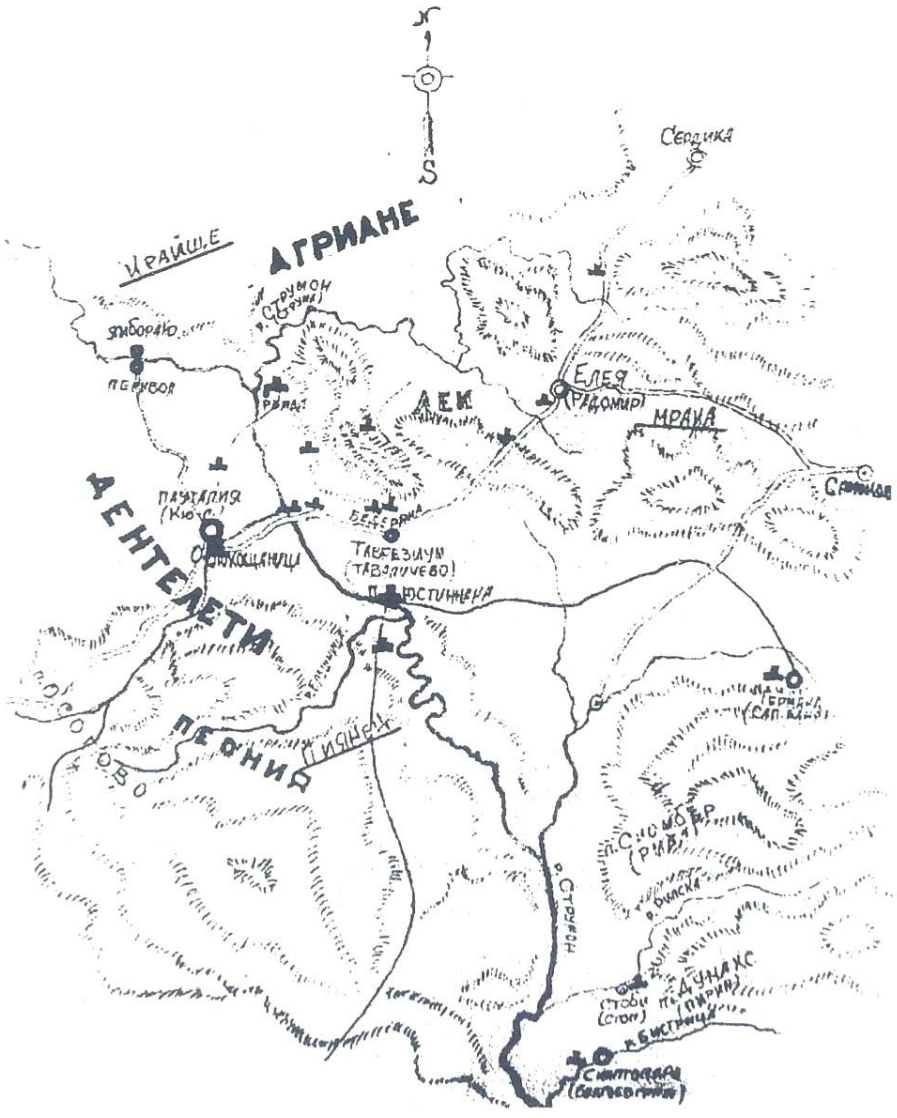

1, МЕСТНОСТТА "АЛИГУРИЦА", намираща се на юг от центъра на селото,ревностно е пазила в тайна присъствието на траките и тяхната култура,а по-късно и на римляните. Едва през есента на 1987 год.,когато ДЗС извършва дълбока оран в тази местност,излезе на бял свят онова,което за нас все още е загадка, защото от времето, когато там е кипял живот векове наред,това, което непрекъснато се открива,ни дава право да знаем, че на територията на Слокощица са живяли народи,част от тяхната култура сме наследили и ние.

Известно е,че през V - IV век пр.н.е.тракийските селища и племена били наричани на името на техния вожд,управител или стерейшина, но не ни е известен произхода на името Алигурица.По аналогия можем да предположим, че е близка вероятността тази местност да носи името на някой си Алигурко като знатен тракиец,вожд или старейшина и от това име да е останало името на селището Алигурица.Ако предположенията ни се потвърдят, в този случай ще остане да издирим произхода на името,дали е тракийско или римско. Имаме основание да вярваме,че на това място, първо са се заселили траките, защото мястото за заселване е подбрано по всички тракийски традиции:да бъде неуязвимо от три страни,да има паша за конете и поминък, вода и глина за керамични изделия. Дотук мястото отговаря на изброените показатели.От южната му страна се врязва дълбоко дере,в което е имало постоянно изворна вода/ сега носи името Борин дол/, от североизточната страна има също дълбока долина с постоянна изворна вода, източната страна е голям наклон и се открива цялата Кюстендилска котловина с оградните и планини, а от западната страна,чрез малка седловина,се изравнява с полите на Брезовски рид от Осоговието.

Цялата тази местност представлява един връх, на който е имало езическо светилище,а в подножието му са градени жилища от кал и събиран камък от околноста. Покрай тази местност е минавал древен път от Кюстендил,през Слокощица за Пиянеца,където е живяло друго тракийско племе, наречено "Пеонци" и от тях остава името на този край Пиянец. Та на този път,близо до Алигурица,кюстендилецът Александър Розев е търсил през 1937 год.чешма, което показва,че изворна вода е имало от тази страна на селището.

Почвата е глинеста и подходяща за керамични произведения,което е дало възможност да се развие грънчарството, лозарството, зърнопроизводството и животновъдството. Навсякъде тази местноот е осеяна с отломки от стара тракийска отроителна и битова керамика. Правят впечатление и отломките от черно-палеща пресята глина, от която са изработвани стенни домакински съдове с орнаменти по тях.Тези съдове,като чаши,паници лампи,гърнета и др.,вероятно са донесени от други места, тъй-като в близост до

селището няма находище с черно-палеща глина. Тези съдове за изработвани на трънчарско колело, което показва, че то е било познато за това време на майсторите-грънчари.По строителната керамика са отбелязани различни знаци чрез пръстите на майсторите-формовчици. Големите строителни детайли, така заровени в земята и оцелели до наши дни здрави и неповредени,говори за отлична технология на производство,при естествени условия.При оранта са разкрити девет огнища,върху които са формирани,изсушавани и изпичани грамадни питуси / делви/, които събират от 200 до 800 литра течност,хранителни продукти др.

За технологията на производство на тези огромни делви може да се каже, че за да се изработи такъв огромен съд от сурова глина е необходимо глината да има добри качества-да бъде чиста от горивни вещества, камъни и варовикови замърсявания. За да бъде пластична и хомогенна при формирането,трябва да претърпи предварителна обработка-пресяване, почистване, измесване с необходимата влажност и оставена на открито да отлежава. За да започне самото формиране,обемът на делвата не позволява това да стане на грънчарското колело, а за тази цел са правили подходящи огнища от печени тухли, върху които са оформяли делвата според обема. Формирането са започвали от гърлото /отвора/ на делвата и са я изграждали отвесно нагоре към дъното, което има форма на конус.

Самото гърло са изработвали с по-твърда глина и много дебел чембер /периферия/, за да може да издържа собственото си тегло. Самото формиране са извършвали няколко майстори евновременно,като окръжността на делвата са контролирали с дървен инструмент във вид на пергел, поставен отвътре или отвън и преди завършването на делвата този инструмент се отстранява,за да се завърши конуса на дъното.

За изработването на такава делва са необходими около 100-200—кг.подготвена глина. При това положение и суровото и състояние не е възможно да се помества от мястото на формирането и.Поради тази причина делвата са оставяли на подготвеното легло върху огнището /без да е запалено/ до завършване на сушенето. През това време,на разстояние 10-15 см.от най-външната част на делвата, гръгово се набождат дървени прави пръти, по-дълги от общата дължина на делвата и в горния край се завръзват във вид на конус,като се оставя отвор за излизане на изпаренията и пушека по време на изпичането. Прътите са набождали на десетина сантиметра един от друг и са ги оплитали хоризонтално с по-тънки пръти, което по оплитане прилича плетенето на кошове за слама. Докато завърши сушилния процес,това оплитане е пазило делвата от прякото

въздействие на слънцето и вятъра. Първоначалното хоризонтално оплитане е извървано малко по-ниско от средата на делвата и е омазвано с глина от двете страни/отвън и отвътре/. След като е завършен сушилния процес,са доизмазвали "коша"до горния край, където оставят отвор/комин/ за контролиране на температурата на изпичане. Когато и кошът изсъхне, тогава се запалва огън в огнището, след като върху коша са сложени достатъчно сухи гранки/дърва/.Огънят се запалва от всички страни и се контролира от най-вещия майстор, който определя и времето на изпичането.

При неблагоприятни климатичнн условия върху "коша" са слагали дървесна шума,ръжена слама или рогозки, за да се предпази делвата от деформация.Този "кош"след изсушаването е служил като пещ при изпичането. По време на изпичането непрекъснато е подържан равномерно от всички страни огън от един работник,докато останалите подготвят друго огнище за формуване.

По време на изпичането,дървената плетка на "коша"изгаря, но глината остава и се разчупва едва когато делвата изстине.Сваля се от огнището и се поставя на земята, пак с отвора надолу.

До тук предполагаемата технология на производство на тракийски грамадни делви ни дава по-друга характеристика на обемното керамично производство, докато дребното траките са извършвали на грънчарското колело.

Интерес представлява намерената около тези огнища една подничка /керамична тава/, вероятно за изпичане на обредни или ритуални питки, по дъното на която са направени още на сурово,с пръст,вдлъбнатини и при изпичането на питките те придобиват релефна повърхност, която са имали като украса, или за обичая, за който са я приготвили.

Останките от тънкостенни домакински съдове, изработени от пресята глина, като стомни,паници плитки и дълбоки, малки делви, лампи и други се намират из цяла Алигурица, както и различни размери строителни материали от червено палеща глина, което говори за съществуването на разнообразно керамично производство. Намерен е и един бронзов пул и една фибула, която,според специалистите-археолози,е втората по реда на откриване в Кюстендилския край и датира от ранния римски период. Това ни подсказва, че римляните са заварили тук, на това място,траките, а след това заедно са слезли в местността Адата, където първо там е извряла топлата вода.

Преди 9.9. 1944 год. върхът в местността Алигурица се пада като дял на Маруша Йор.Лешнакова от с. Слокощица, която помолила зетя си Димитър Стамболийски от с. Багренци да изчисти този връх от развалините, за да се използва мястото за нива. По повърхността на върха са стърчали гранитни блокове и колони,основи от камък и

кал и ясно личали две стпроителства-тракийско и римско. Димитър е закарал целия гранитен материал в Багренци на новостроящата къща,като останал един блок около 3 куб. м.,върху който има издълбани от три страни канали с дълбочина и ширина около 10/15 см.,който е останал на място. Този камък ни напомня за събитията,развивали се в древността, за да отстоява присъствието и културата на един непознат народ и да ни подскаже откъде е тръгнала Слокощица.

2.МЕСТНОСТТА "АДАТА" се намира в източната страна на Слокощица и за нея съществува поверие, че името и произхожда от собственото име на сина на един знатен богаташ. Адан дълги години боледувал и знахари му препоръчали да дойде на това място и да пие от минералната вода, за да оздравее. Бащата повярвал на приказките и довел сина си и го оставил на лечение. За щастие,младежът оздравял и в чест на тази знахарска сполука селището добило името на оздравялия син и започнало да се нарича Адата.

В турския именен речник думата "Ада" на български означава остров. Ако пък повярваме на преданието, че някога кюстендилската котловина е била езеро, то неминуемо вода е имало и по поречието на слокоската река, а тази местност е начало на слокоското поле,но не съществуват никакви сведения за езеро. Съществуват много предположения, но трябва да признаем, че не са правени никакви проучвания и не може да се твърдят със сигурност добили популярност исторически моменти.

Местността, наречена Адата, обхваща територия около 300-400 декара и днес е квартал на с.Слокощица. Цялата местност е осеяна с останки от траки и римляни, което достоверно потвърждава тяхното присъствие. След завладяването на Кюстендилския край от римляните към 84 год. пр.н.е. от римския владетел Сула, който подчинил дентелетите /траките/, но много неща накарали римляните да се отнасят дружелюбно с траките, което личи от речта на Цицерон пред Пизона в сената. /31/ Това вероятно е първопричината римляните да намерят съжителство с траките и в Алигурица, както и тук, в местността Адата и след настаняването си да започнат голямо строителство заради топлите минералини извори.

Тази древна историческа местност Адата е тясно свързана с Пауталия. В миналото тя е представлявала нещо като предверие на града и през нея са минавали почти всички пътища за Пауталия.

Тракийското присъствие в местността Адата е подчертано по време на изместването на коритото на Мемишов дол през 1936 год.,което днес минава по средата на тази местност. По направения проект са открити много зидове от тракийски строежи, отломки от битова и строителна керамика, големи делви, пълнени със зърнени

храни, заровени на различни места.

В централната част на това селище, в имота на дядо Нешо, който е преселник от Кратово и го закупил от кюстендилец, имало много останки от строителни материали,гранитни колони, два езични жертвени камъка,фасадни блокове и корнизи. Когато започнал строителството на Педагогическото училище в Кюстендил през 1893 г.,предприемачът Христо Гребенарски от с.Слокощица/33/,взел осем кръгли гранитни колони от Нешовото място в Адата и ги поставил по две,една върху друга,от двете страни на долния етаж и образувал четири колони от тях, ретуширал ги с нови пиедестали и капители.По тях личат и други гнезда, което означава, че са донесени отнякъде и са били за друго предназначени. Един от престолните камъни е откарал в махала "Кьошко" в Пиперков чифлик, за да придадат религиозно значение на махленската чешма,на която започнали да колят курбан на празника "Томина неделя"/първата неделя след Великден/, а другият,с останалите колони, бази и корнизи,са вложени в новопостроените къщи на Георги и Асен Нешови. Един орнаментиран блок има заровен пред входната врата на Асен П.Георгиев. В съседство до него,на същата улица, пред входа на Олга Георгиева,има старинен гроб, на който мястото днес не личи. На югоизточната страна на Адата,в една улица,през м.юли 1988 г.бяха открити два гранитни блока,по-големи от куб. метър и с по една 40-сантиметрова дупка през целия блок, които останаха под настилката на улицата непроучени. Навсякъде из тази местност се намират медни монети от II-III век от новата ера,едни от които много повредени. В същата посока,при изкоп за трафопост,е разкрит тракийски гроб, застлан с каменни плочи отдолу и в страни и в него са намерени части от конска юзда, меч, няколко повредени бронзови гривни на ръцете и краката /виж т.40 в картата/. Все в тази посока, под пътя за с.Граница,се намират две тракийски могили, които също не са проучени, но едната от тях,наречена "Симбаева",на името на собственика на нивата,през пролетта на 1988 год.е направен опит да бъде разкопана от иманяри и е отворена от източния и край. Втората, която също носи името на стопанина "Тренкова", е по-малка и е под угрозата да бъде ограбена. / Виж т.11/ В източна посока,на около 100-150 метра от Дудин мост, от дясната страна на реката и в коритото,е заровена една статуя, неизвестно каква и вероятно още не е извадена,/34/. В дворното място на Стефан Г. Чутуранов, при изкоп на бунар, са открити гранитни стълби, слизащи на 6-7 м. по посока Кюстендил. Слокоската река в миналото е била много по-пълноводна, което е пречило при първия строеж на моста, наречен "Дудин мост". За строежа на моста се помни преданието, че в основите му е зазидана сянката на мома Дуда, която сянка и сега блуждаела и се явявала на моста при зори в определени дни от

годината. Но с думите: " Иии, да те убие Господ Дудо,защо си застанала тука?" тя изчезвала/35/. Този мост многократно е отвличан от реката и често се налагало хората и превозните средства да минават направо през реката. До 1862 год. през този мост е минавал главния път Самоков-Кюстендил-Скопие /36/, а за този път споменава и сръбския пътешественик Курипешич. Днес мостът е построен от желязо и бетон, пък и реката не идва така буйна и опасността от отвличане е ликвидирана.

Западно от центъра на Адата, в имота на Костадин Панайотов, на десния бряг на реката, при прокарване на нова улица, през 1981 г.е открит рогов капак от римски саркофаг. Този капак е прибран в Кюстендилския музей / виж т.5/.

В центъра на селото,в дворното място на Владимир Яневски, до който е минавал пътя за Пиянеца, при изкоп на бунар, на дълбочина 6 м. дълбочина е открита стара мозайка, която не можали да разбият при изкопа, а и водата излязла и мозайката останала на дъното. Източно от този бунар,на 30-40 м.,при изкопи за строеж на Кооперативен дом на селото, Цв.Дремсизова и Л.Слокоска пишат в историческия си очерк: "При строеж,в центъра на селото,разкрити основи на базилика/ това е черквата св.Петка/, със запазен праг, капители, гранитни стълбове, касети от таван, бази,строителна и битова керамика. Открит е водопровод от глинени тръби, споени с хоросан и водещ от Хисарлъка през крепостта Петъртепеси и продължавал до Земеделското училище. От него е вземано отклонение,през Саманли баир за черквата св. Рангел /виж точка 4/.

Пръснати из селото, на няколко места са открити сводова единична, в дворното място на Манол Ст.Цветков /т.9., семейни в долния край на днешните гробища, които хората смятали за костница/т.12I и в местността Белио камик /т.8/ римски гробници.

През 1939 г.,в местността "Разкръсето", близо до крепостта Петъртепеси,е открит гроб на тракийски конник,в който са намерени меч,бронзови гривни, конска юзда и др./т.41/.

ЗА МЕСТНОСТТА ЦРЪКВЕНЦИ археоложките Дремкизова и Слокоска пишат: "Има в местността Цръквенци, източно от селото/ между Адата и Алигурица/ светилище, с което са свързани и няколко оброчни плочи на тракийския конник-рег.№1709/74 г." Там е намерена една желязна икона, каквато в Кюстендилска околия не е откривана, също така са пострени шест параклиса през турско робство, от което местността носи името Цръквенци. Около тези параклиси са намерени няколко християнски гроба,вероятно на тези, които са ги строили.

годината. Но с думите: " Иии, да те убие Господ Дудо,защо си застанала тука?" тя изчезвала/35/. Този мост многократно е отвличан от реката и често се налагало хората и превозните средства да минават направо през реката. До 1862 год. през този мост е минавал главния път Самоков-Кюстендил-Скопие /36/, а за този път споменава и сръбския пътешественик Курипешич. Днес мостът е построен от желязо и бетон, пък и реката не идва така буйна и опасността от отвличане е ликвидирана.

Западно от центъра на Адата, в имота на Костадин Панайотов, на десния бряг на реката, при прокарване на нова улица, през 1981 г.е открит рогов капак от римски саркофаг. Този капак е прибран в Кюстендилския музей / виж т.5/.

В центъра на селото,в дворното място на Владимир Яневски, до който е минавал пътя за Пиянеца, при изкоп на бунар, на дълбочина 6 м. дълбочина е открита стара мозайка, която не можали да разбият при изкопа, а и водата излязла и мозайката останала на дъното. Източно от този бунар,на 30-40 м.,при изкопи за строеж на Кооперативен дом на селото, Цв.Дремсизова и Л.Слокоска пишат в историческия си очерк: "При строеж,в центъра на селото,разкрити основи на базилика/ това е черквата св.Петка/, със запазен праг, капители, гранитни стълбове, касети от таван, бази,строителна и битова керамика. Открит е водопровод от глинени тръби, споени с хоросан и водещ от Хисарлъка през крепостта Петъртепеси и продължавал до Земеделското училище. От него е вземано отклонение,през Саманли баир за черквата св. Рангел /виж точка 4/.

Пръснати из селото, на няколко места са открити сводова единична, в дворното място на Манол Ст.Цветков /т.9., семейни в долния край на днешните гробища, които хората смятали за костница/т.12I и в местността Белио камик /т.8/ римски гробници.

През 1939 г.,в местността "Разкръсето", близо до крепостта Петъртепеси,е открит гроб на тракийски конник,в който са намерени меч,бронзови гривни, конска юзда и др./т.41/.

ЗА МЕСТНОСТТА ЦРЪКВЕНЦИ археоложките Дремкизова и Слокоска пишат: "Има в местността Цръквенци, източно от селото/ между Адата и Алигурица/ светилище, с което са свързани и няколко оброчни плочи на тракийския конник-рег.№1709/74 г." Там е намерена една желязна икона, каквато в Кюстендилска околия не е откривана, също така са пострени шест параклиса през турско робство, от което местността носи името Цръквенци. Около тези параклиси са намерени няколко християнски гроба,вероятно на тези, които са ги строили.

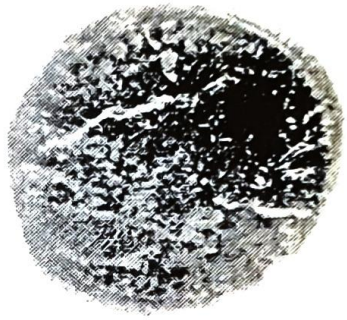

Антична монета намерена в местността "Адата" от времето на римски император Флавий Ювион - 363/364 г. след н. е. сечена в Тесалошикис (Солун) с надпис: "Виктория романорум" - римска победа. До 1990 г. в тази местност са намерени 11 римски монети, част от които се намират в Йордан М. Манов от селото.

4.СКЕНДЕРСКАТА БАХЧА се намира на юг от центъра на селото,на десния бряг на реката,върху една наклонена тераса.Предишното название на тази местност не е известно, а също и дали е имала друго име,но днешните жители на селото я наричат "Воденичарската бахча",защото притежателят и,след 1878 год.е закупил и воденицата срещу нея,на левия бряг на реката. Населението не е искало да се чува турско име и я нарекли с българско.

През турско време този имот и воденицата са притежавани от турчина Скендер бей,от когото е останало и името и. До продажбата тази местност е ползвана от турчина за ливада и с воденицата я е свръзвало дървен мост на реката. След 1878 год.бива закупена,заедно с воденицата,от Николчо Стоименов, преселил се от с.Скряняно,който след известно време засажда ливадата с трайни насаждения. По време на засаждането се откриват навсякъде тухли, споени с хоросан и случвйно попадат на купчина медни монети в един зид,които в последствие като ненужни,стопаните разпиляват,а по-късно намират и една златна монета,която не запазили. На мястото на дървения мост е съществувал в най-тясната чест на реката гранитен мост, от който има останки и днес.

Този район от селото също не е проучван,а историческите му данни будят голям интерес и особено най-много от иманярите.За него Цв.Дремсизова и Д.Слококска пишат:"От тук произхожда мраморен жертвеник,с гръцки надписи, посветен на Аполон, датиран от първата половина на III век,част от оброчна плочка на тракийскн конник,бронзова статуетка на Зевс я други. Останки от живот - основи,тухли,керемиди и др./Виж т.3/

За Скендерска бахча не е доотатъчно само това,което в открито по повърхността,защото стопаните на това място казват,че навсякъде при копане излизат строителни материали и различни неща. Хората помнят от предание,че там е съществувала голяма римска религиозна сграда,както това се подчертава и от повърхностните находки,а мястото, върху което се откриват строежи, захваща повече от 30 - 40 декара площ, все покрай реката. В тази местност преди 9.9.1944 год.,бившият директор на Кюотендилския музей Александър Розев е правил разкопки,където е намерил монети,релефни образи върху мраморни плочки и други неща,които не е обявил.В югозападната страна на този район към 1940 год.,в мястото на Крум Бойков прави тухли Крум Симбаев,който открива тунел със сводова тухдена зидария,който 3 - 4 м. навътре бил затлачен и не е проучен докъде продължава и каква служба е изпълнявал,след което е отново зарит./т.10/

Тълкуването за този "тунел" е различно. Едни смятат,че това е било римска гробница,а други вярват,че този тунел е построен за укриване на черковните книги и пособия от турските нашественици,а те са успяли да унищожат много от културните и историческите паметници на Слокощица. Това предание засега ни кара да вярваме,защото мястото на този тунел е на десния бряг на реката,в подножието на стръмно спускащия се Брезовски рид,гъстата гора го е скривала от погледа на турците и такова място за гробница римляните не би предпочели. Това предание ни кара да вярваме,защото в един фрагментиран миней,намерен в една от черквите в Сло-кощица,в който като заклинание пише:"В 1644 год.поднови се тази книга, наричана "Гласник" в с.Ослокощица при архиерея Пуспуна и при архиепископа кир Анания,бивш владика...да служи светому Николи и света Петка и светого Благовещение и кой тази книга изнесе из църквата,да му бъде св.Никола и светаго Благовещение и света Петка милостива на страшния съд...[37].

От исторически извори и предания се знае,че в местността Скендерска бахча е съществувал голям римски комплекс,но не е проучван и засега не е известно и каква е била неговата роля и историческата датировка.

Между местностите Адата и Скендерска бахча,прорязват полите на Осоговската планина под връх Сипельо/висок 847 м.над морското равнище,докато центърът на селото е на 550 м.над м.р./три дерета наречени:Скендерски дол на името на Скендер бей; Баба Марин дол,на името на баба Мара,която е живяла до устието му,където се влива в р.Слокоска и Мемишов дол,около който Мемиш ефенди е владеел имоти. Тези имоти е искал да завладее бей Пиперко-владетелят на Пиперков чифлик и там са предизвикали бойни

действия,от което време този дол носи името на Мемиш.

Тези три дерета днес не заплашват селото от пороища, защото са залесени с акация и бор.

В северозападната страна от центъра на селото,на лявия бряг на реката, се спуска четвъртото дере,наречено првз турско "Гроздин дол". От Барутчийския род е имало една мома, на име Грозда. Тя била със свободолюбив характер и нейната непокорност един ден предизвикала турците,които я убили в това дере и от този ден жителите на селото го нарекли Гроздин дол.В миналото този дол застрашаваше от пороища горната част на селото,днес обаче браговете и околноста му са залесени,а лявата му страна влиза във вилната зона,поради което и този дол престана да заплашва тази част на селото от пороища,а общината направи неговото устие до реката хубава асфалтова площадка/виж картата за старите пътища и деретата през Слокощица/.

В района на с.Слокощица се спускат още няколко безименни малки дерета,които минават през обработваеми площи и хората не им позволяват да се разширяват и да причиняват щети на населението.Те се проявяват само при силни поройни дъждове,но са ограничени и техните води при такива случаи са вкарани в канали и рядко причиняват щети върху пътната настилка на улиците.

Тракийски и римски строежи на територията на с. Слокощица стари пътища и водопроводи

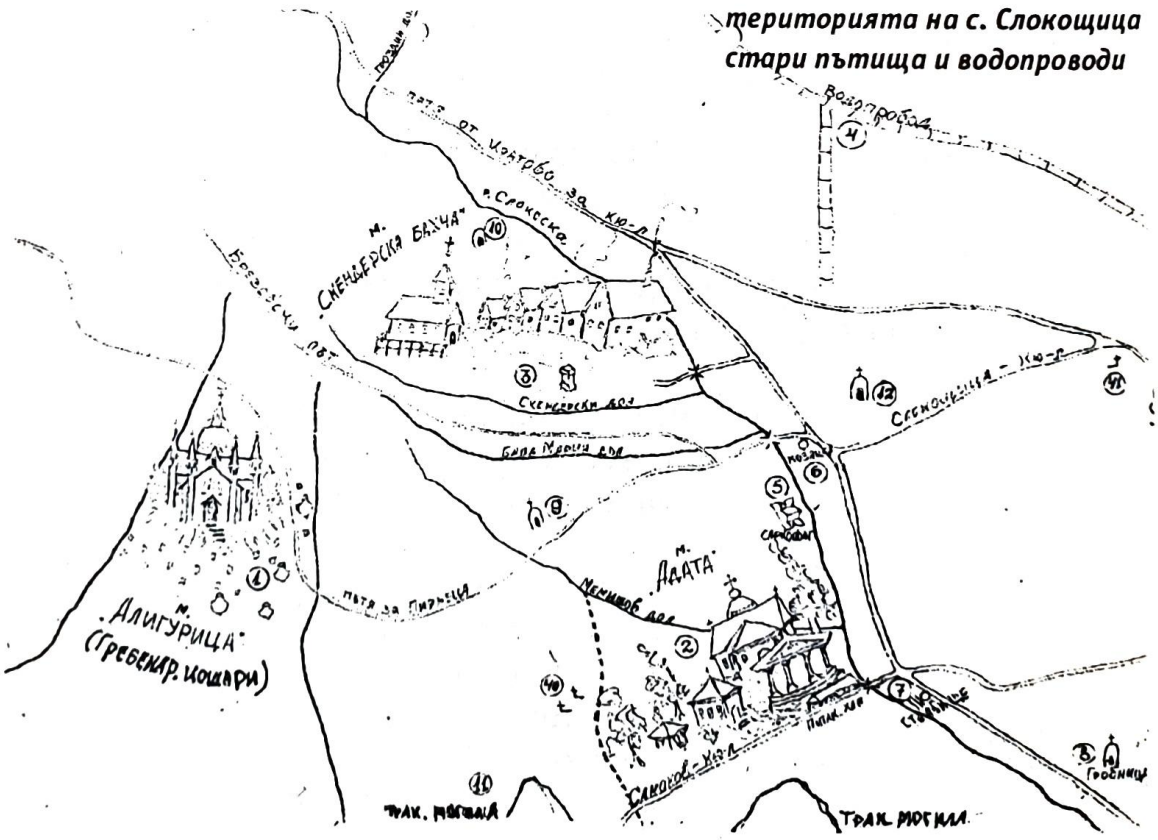

КРЕПОСТИТЕ И КУЛИТЕ са били за охрана на с.Слокощица.Те денонощно бдяли за свободата и спокойствието на населението,за да остане човешката кръв завинаги във вените,а на земята само белия цвят на радостта,кръвта да не се смесва оъс земята,водите на реката и моретата,които от сълзите на жените и майките се станали солени. Трудно е днес човек, без да познава историята на родния си край, да си представи облика му в миналото и да се пренесе, поне мислено, в него. –"Няма по-беден народ от този, който не знае собствената си история"-гласи народната мъдрост. Това налага и задължава да изучим подробно миналото,за да го съпоставим с настоящето.

Не по задължение, а като учен-родолюбец, проф.Йордан Иванов през 1904-1906 год.прави частични проучвания върху историческото минало в с.Слокощица и публикува неговите открития в книгата си "Северна Македония"- 1906 год.По-късно антропогеографски проучвания прави Йордан Захариев върху етнографската дейност на селото и публикува материалите си в книгата "с.Слокощица"- 1929 год.,като споменава бегло и за старините и. Няколко повърхностни проучвания правят Пветана Дремсизова и Людмила Слокоска в Слокощица.

В много от тези описани до тук старини,в с.Слокощица намират място и преданията,останали в паметта на народа,но колко тези предания отговарят на истината,е трудно да се каже.

Като критерии върху историческото минало на Слокощица посочваме няколко примера,придружени с логически въпроси:

ако с.Слокощица в миналото е било в икономическо състояние както всички околни села, защо и е била тази добре организирана охрана от 4 - 5 крепости, 4 отбранителни кули и други съобщителни средства? Градският народен съвет провежда строежи на територията на Слокощица,като резервоара на мястото на древната крепост Петьртепеси и унищожи останките от крепостта и не проучи този обект,за да се разкрият нови страници от историята, както на селото, така и за Кюстендил. Когато К.Иречек към 1883 год.търси черквата св.Рангел в Кюстендил,защо никой не го информира, че тя се намира в с.Слокощица? За черквата св.Рангел пише:"...До старинната черква св.Арахангел, под голям дъб,зее дупка между гранитни камъни,вероятно гробница. Отговорът е,че това е входната врата на самата черква! Посочва "до голям дъб",дъбът по това време не е е бил само един,а няколко,от които сега стои само един овъглен дънер,който в това си състояние има около 3 м. обиколка. На стр. 47 от същата книга "Село Слокощица" пише:"Стари водопроводни тръби са намерени само на едно място".Този водопровод обаче преминава през цялата територия на Слокощица,от Хисарлъка,през

Саманли баир,крепостта Петъртепеси,по билото на Галевишките лозя и слиза до Земеделското училище.От него,през Саманли баир,е взето отклонение за черквата св.Рангел в Слокощица. Владимир Караманов в очерка си "Миналото на с.Слокощица пише: "До началото на втората половина от XV1 век,с.Слокощица е едно от най-големите в Кюстендилската кааза.То е наброявало до 700 къщи и хората били в добро материално състояние.

Ще се спрем на охраната на с.Слокощица.

КРЕПОСТТА ПЕТЪРТЕПИСИ (т.30)

Намира се на хълма на източната страна от центъра на селото. Този хълм е висок 680 м.над морското равнище, а от нивото на центъра му - 130 м. За този връх има няколко предания, за които които пишат Й.Иванов и Й.Захариев,че през времето на цар Петър/ 927-969г./,на този връх той е имал укрепен дворец.През лятото го е ползвал със семейството си, от което е останало преданието,че бавачката на малките му деца ги е приспивала на открито и им пеела приспивни песни,обикновено привечер, по едно и също време.Тези песни останали като ориентир за време и хората смятали /понеже ямали часовници/,че денят преваля и отстъпва на нощта и започват да се подканят да напуснат работа в полето с думите:"Ай да сидеме, Петровите песни начная!" От тези песни вероятно е останало името на този връх"Петрови песни",а по-късно съкратено го наричали "Петри песи". През турско време върхът е наричан Петър тепе си,но и в други варианти името Петър все стои в началото на наименованието и показва, че действително този връх е свързан с цар Петър.Той е бил много религиозен и е търсил св.Иван Рилски,за да му даде дарове и чрез неговите войници го открил над Рилския монастир.През цялото си съществуване дворецът е представлявал крепост на границата на слокоския и кюстендилския синур, откъдето е имало видимост с пътищата до крепостта на Константин Драгаш и крепостта Дабие.

Каква информация е имал ГНС-Кюстендил за този исторически обект не ни е известно,но важното е това,че на същото място строи резервоар за питейна вода,при който са разкрити основи на древни строежи,като крепостни стени и жилищни сгради и е пренебрегнал заповед № 146/16.II. 1961 год.на ОНС-Кюотендил,във връзка със 165-то Постановление на МС от 5.VIII.1958 г.,което налага глоба за такова отношение към културните паметници у нас.

Този връх отдавна е засаден с трайни насаждения и по повърхността му не личат останки от миналото. Северозападно от тази крепост, през седловината, наречена "Разкръсето"/понеже

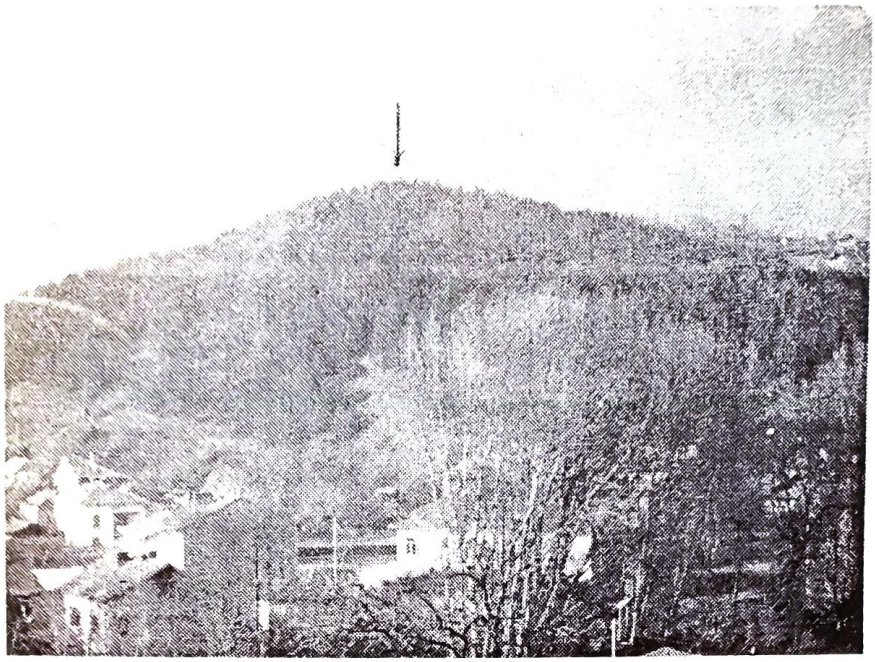

Хълма, на който е съществувала крепостта ПЕТЪРТЕПЕСИ

представлява кръстопът на древни и сегашни пътища/, е минавал път през Саманли баир и се е връзвал с крепостта на Константин Драгаш и Дабие,покрай който е вървял и водопровода. На югоизточната страна на този връх,откъм Слокощица,има подравнена площ, наречена "Тамакярска нива" и там също в миналото е имало строежи.

Като продължение от Петъртепеси,по-ниско,върви в източна посока хребета,който се разнася при градските гробища и от южната му страна,от Петъртепеси до шосето Кюстендил- Граница,тази местност се е наричала "Галевишките лозя", където са открити останки от строежи,сребърни императорски монети и битова керамика. Това показва,че територията между Кюстендил и Слокощица е била засадена и граница вероятно не е съществувала. Кюстендилският аянин Едиб-ага,който бил цар и паша в Кюстендилската кааза, през 1805 год.е воювал с Дупнишкия аянин Сюлейман Карагалията, който го нападнал в местността Галевишките лозя,където станало голямо сражение. За числото на участниците в този бой и за тяхната свирепост може да се узнае от големия брой човешки черепи и кости, които и днес се ровят по Галевишките лозя /39/.Известна е тази битка на слоколяни, от която селото е най-пострадало и че името му е променено на "Злоколяно".

2.КРЕПОСТТА на КОНСТАНТИН ДРАГАШ в Хисарлъка/т.29/ северозападно от крепостта Петъртепеси, стратегически тя е бяла укрепление на Кюстендил,но е служила като укрепление и на Слокощица. В този случай северозападната страна на Слокощица е

охранявана и от тази крепост,която е свързана с двете крепости Петъртепеси и Дабие. За крепостта в Хисарлъка има достатъчно писан материал,поради което няма да се спираме на този обект. Знае се,че около 1381 год. войводата Константин Драгаш е станал владетел на Велбъждския край,като Велбъжд/Кю-л/ става столица на Велбъждското воеводство,което доказват и турските историци Нешри,Сеадедин,Хаджи Калфа, Рамазан заде,Феридун бей и др./41/ . Константин и дъщеря му Елена построяват Поганския монастир край гр.Трън,който покрили с крущум/олово/ и в него било записано на три места името му "княз Константин".През това време българите са имали само царе,а сърбите князе, което ще рече,че тази титла "княз" му е дадена от сръбски владетели,поради което за българския народ Константин си остава като войвода и от това неговото владение,със столица Велбъжд,се нарича Велбъждско воеводство,а неправилно Велбъждско княжество. По същото време Константин реставрира монастира св.Яким в Осоговската планина, строи крепости по пътя за Кратово и подържа другите, сякъл златни и сребърни грошове,/43/, подържал силна конница, но като васал на Турция народът му е бил обременен с всевъзможни средновековни кожодерства:данък на глава/човек/, данък на къща /димнина/ градозидина, наметък, десятък, от овце, свине, мед, волоберщина, кошарщина, лазарщина, разни ангарии,прехранване на войската, огато минава през населени места и др. Като прибавим към тези кожодерщини и разни мита, които Константин е налагал на населението от Велбъждското воеводство, като броднина,мостница и всевъзможни глоби, ясно можем да си предствим положението на работния народ, как е издържал да плаща за всичко, да строи и да работи ангария, като войската се е събирала и от всички слоеве на населението.

През 1389 год.Султан Мурад тръгнал срешу сърбите и минал през Кюстендил,където Константин, като негов васал, го посрещнал с войската си,приготвил за Мурат безброй дарове,като израз на дълбока почит него, за което устроил в града богата трапеза за цялата Муратова войска.На гощавката медът и маслото, което раздавали на турската войска, са текли в изобилие./45/

Богатствата от златните,сребърните,медните,железните и др.рудни изкопаеми, огромните приходи от данъците и ангариите,направили войводата Константин мощен владетел на Велбъждското воеводство,което преживяло и Търновското царство. Всичко това е дало възможност на Константин спокойно да укрепва пътищата, по които са прекарвани неговите богатства от гр.Кратово през връх Руен,където е отглеждал коне за войската си през вододела Грамадите, откъдето пътят се е спускал покрай ждрелото в Ореовски дол, където е построил крепост за охраната на пътя,който слизал

при Новоселската река.Нейното дефиле също укрепил с две крепости от двете страни на реката, едната от които под мах. Рошковци,наречена Габрите,а другата от лявата страна,наречена Имането. Преди пътя да влезе в Слокощица,в най-тясната и дълбока част на реката,където тя прави най-големия и остър завой,от дясната страна,на 100 - 150 м.от пътя,на неуязвимата височина е построена отбранителна кула,от която пътя е охраняван и в двете посоки. Крепостта Петъртепеси е охранявала седловината "Разкръсето" през която пътят, излизайки от Слокощица,е влизал във Велбъжд.

От едно известие на писателя Скилица,което се отнася към 1018 год.,се вижда,че през периода на царуването на Самуил, този бурен период от нашата история,когато българският народ водел борба на живот и смърт срещу византийските завоеватели,в югозападните български краища се е изградила система от укрепени селища и пътища,чието предназначение било да възпира нашествениците.

Съобразно с местоположението на крепостите се резделят на:

външни-по границите на държавата и вътрешни,които се управляват от един топарх/общ началник/. Такъв бил по това време боляринът Богдан.[46] Всяка крепоот била под командването на местен войвода,който разполагал със собствена войска и се подчинявал на заповедите на общия комендант/войвода/.Известни са имената на няколко войводи на български крепости по това време,като войводата Кракра на Перник, Драгаш на Воден, Добромир на Верея,Никулица на Сервия, Илица на Мъглен и мн.други,но кои са били войводите на Велбъждските и Слокоските крепости,не е известно. /47/

КРЕПОСТТА ДАБИЕ - /т.31/ се намира западно от селото, върху възвишение с конусообразна форма, известно с името на крепостта "Дабие".Тази крепост е е имала форма на неправилен кръг,поради неравностите на терена, върху който е построена.При строежа върху това възвишение е подравнен и оега представлява пресечен конуо.Гладан от Слокощица създава вид на някогашно вулканично гърло и закрива от погледа централната част на с.Богослов. По ръба на този пресечен конус личат останки от крепостния зид,граден от ломен камък и хоросан. Около тези стени се намират късове от стара керамика, предимно от амфори в долиуми. Крепостта има стретегическо положение и е била свързана с път към крепостите на Хисарлъка и Петъртепеси.

Предполага се,че първоначално с.Богослов,което се намира още по на запад сега,е съществувало през XI-XII век в местността "Грамаге",в горния край на дерето "Гушавица",което влива водите си в Слокоската река и по това време е имало около 7 къщи - вероятно богомили. До преди 1428 год. селото/махалата/ е било на това място и в северната му страна крепостта Дабие е съществувала.

Едва през турското роботво,турците насила са накарали жителите му да се заселят по-високо върху водопроводите за Кюстендил, за да не помръзват зимно време. Пътят от местността Грамаге,където е било богомилското селище, е слизал по Гушавица на слокоския път при реката и през Слокощица е влизал в Кюстендил.

Не е известно времето кога е строена и от кого тази крепост, нито кога е разрушена, но мястото и потвърждава необходимостта и за тези времена,защото от нея се виждала цялата Кюстендилска котловина и е имала видима и пътна връзка с останалите кули и крепости, охранявали Слокощица.След Освобождението богословчани нарекли тази местност оброчище св. Спас.

4.КРЕПОСТТА ИМАНЕТО- /т.32/ се намира на около 5 км. югозападно от с.Слокощица,от лявата страна на реката,където сега стърчат полуразрушени зидарии. Не е известно местността ли носи името на крепостта, защото тя сега носи такова име.Тази крепост е имала връзка с главния път покрай реката за Кратово. Тя също не е проучвана и нейното минало не е известно, освен предназначението и да охранява пътя към Кратово. Около крепостта,при оран,са открити няколко гроба с инвентар,като гърнета, лампи, стомни и др. съдове от глина. От гробния инвентар можем да предположим, че жената,като член на семейството, е отсъствала там и крепостта е обитавана само от мъже-войници.

5.КРЕПОСТТА ПРИ ЖДРЕЛОТО на Ореовски дол се намира на около 2.5 км от левия бряг на Новоселска река в западна посока.Този дол влива водите си в нея на около 8км.от с.Слокощица,като ляв приток на реката. Води началото си от местносите "Разколо"между мест.Памука и Хижата в Осоговската планина и от началото,до устието му,още стоят останки от древен път.Сега той е в граница между синурите на с.Богослов и Ново село.

Крепостта е построена в най-тясната и стръмна част иа този дол,наречен ждрелото,но кога е построена и кога е разрушена,не е известно.Знаем само,че тя е била една от охранителните крепости на пътя Кюстендил - Кратово. Този път е излизал от Кюстендил през Слокощица и е вървял в западна посока из дефилето на Новоселска река до местността Ореовица/на 2 км под Ново село/, откъдето е продължавал повече от лявата страна,през дерето на Ореовски дол. Пътят нагоре е минавал през една скалиста теснина, наречена Ждрелото, където на левия бряг се е намирала крепостта, продължавал е през местността "Байрам преслап" "Разколо", "Грамадите", връх Руен до гр. Кратово. Прави влечатление наименованието "Байрам преслап", за което от народни предания научваме,че през турско време, по този път, турците често преследвали харамии и хайдути и са ги гонили до това място и не са продължавали повече из планината. Почти всякога,при такива

преследвания,тук са организирали "байрам"/гощавка/,след което са се връщали.По-късно тази местност нарекли "Байрамица". Тази местност и особено районът, който се е намирал около крепостта, винаги е бил на особено внимание от страна на иманярите, защото са знаели, че в него хайдутите са закопавали парите си,за да не попаднат при гонитбата у турците. Затова цялата местност е основно разкопана.

Различните мнения за трасето на този път за Кратово пренебрегват миналото и важността на тези крепост.Тя друга цел не е имала,освен да охранява тази пътна артерия,за която е била построена. За тази крепост нямаме други сведения, освен оскъдните й останки,които ни напомнят за нейното съществуване и по това уточняваме древния път през връх Руен.

Тази крепост не е посочена в картата за кулите и крепостите на територията на Слокощица,поради нейната отдалеченост.

6.КРЕПОСТТА ГАБРИТЕ се намира на десния бряг на Новоселска река под мах.Рошковци, където още стоят останките от крепостните и зидове,сринати до повърхността на земята от иманярите, защото там за първи път е намерена златна монета, сечена от войводата Константин в монетарницата в гр. Кратово. Други исторически известия не открихме, освен че тя е играла същата роля,както останалите крепости по този път.

Крепостта на картата има точка 33.

Въпреки упоритата борба на българския народ и здравата крепостна система,изградена в югозападна България, византийците стъпка по стъпка са превземали от територията и, затова скоро паднала цяла България под властта на завоевателите от 1018-та до 1185 год./48/

КУЛИТЕ В СЛОКОЩИЦА,които са били една от формите на укрепленията до към 1771 год.,са били четири на брой, като три от тях са били на дясната страна на реката, в квартал Азната две и една в най-горния край на селото,а една в самия център. От югоизток те са наредени както следва:

1.БЕКЛЕМЕТО /стражарницата/ - /т.35/ наречена още от населението "Кулàта",която е изградена на дясния бряг на реката,в тясно скалисто дефиле,на около 150 - 200 м. високо от нея в южна посока и в най-острия и голям завой до стената на строящия се язовир над Слокощица.От стратегическа гледна точка мястото е така подбрано,че от нея се виждат четирите крепости: Габрите, Имането, Дабие и Петъртепеси.Целта на тази кула е била да контролира всички, които влизат и излизат от югозападната страна на Слокощица, по пътя от и за Македония. Да сигнализира при евентуално появяване на вражески сили из дефилето и да води боеве с тях.Острият завой на реката,току над селото и височината в

него, върху която е изградена кулата,закриват селото от югозападната му страна и създават условия в теснината да се нанасят изненадващи поражения на врага.Кулата е била висока около 25 м.,с квадратна форма и много мазгали от всички страни,а най-високата част, под бойниците,с малки прозорчета.На източната и част е имало триъгълен придатък, в който е бил входа. На около 60 -70 м.източно от иея,е имало висока звънарница /камбанария/,която е била използвана за сигнализация при нападение и за нуждите на черквата св.Никола,която е на отсрещния бряг на реката. В югоизточната страна на кулата личат останки от постройки,вероятно за войсковата охрана и работилници за обработка на метал,което е видно от останките на много желязна сгур. За тази кула Й.Захариев,в книгата си "с.Слокощица" пише: "В местността кулата,която се намира под Хаджийска чешма,иманяри са копали за пари.Намерили са разни железни потребици от сгради и едно голямо желязно парче,с което се залостват врати.Парчетата тухли и хоросан показват,тук е съществувала крепостна сграда,чието предназначение навярно е било да пази селището от вражески нападения от тази страна. Останките около тази кула са силно обгорели, което показва,че е опожарена,но кога- не е известно." Този обект от Слокощица също не е проучван,а язовирното строителство вече е унищожило 50 процента от неговото минало. От завоя при реката, покрай кулата, се е изкачвал път към Хаджийска чешма, който излизал на пътя по Брезовски рид.

2.Кулата между къщите на Иван Ст.Васев и Кирил Геор. Михайло в квартал Азната е била правоъгълна с вход откъм южната страна и е била с много различни постройки, градени от речен камък и кал. Останки от кулата и сградите е имало до 1919 год.,след това мястото е резчистено за градина, а по-късно на това място се строят две къщи. Кулата до 1912 год. е била почти цяла, но без покрив и само са стърчали външните стени. Разрушавана е за строителен материал и последните останки се изчистват от Никола Ст. Дръвнишки към 1957 год.Около кулата са открити много късове от желязна шлак и сгурия, което показва, че и тук са съществували работилници за обработка на метал. Южно и наделеч от тази кула се е намирал монастира св.Тодор, а около него и кулата се откриват стари тракийски и християнски гробове.При строежа на къщата на Кирил Мих.Георгиев са открити много зидове с речни камъни и кал и два гроба на 1.50 м. дълбочина. Единият от тях е бил с главата на изток и върху главата му дълбока калена паница от черно палеща глина, а върху тялото наредени стреховидно 70/50 см.три керамични корубки с форма на турски керемиди. Това погребение не е християнско и е много старо, защото костите едва са се очертавали в пръстта и са станали на пясък.Паницата и корубките са били

изпочупени и гробен инвентар не е намерен. Само на един метър от южната страна на този гроб, на същата дълбочина,е открит друг гроб, в който погребението е извършено в седнало положение,с краката на изток и върху тях две корубки, а третата изправена отвесно пред гърдите.Не е забелязано трупът да е поставен на стол, а скелетът е бил по-добре запазен от първия, което показва, че това погребение е по-късно от първото.

Из строежите около тази кула е открито много сгурия и желязна шлак, от която има запазени късове в Кирил Михайлов. Тези останки също показват, че и тук е имало леярни, в които са отливани железни потреби или са произвеждали суровина за железарските работилници, от които най-много са работили клинчарските. /Кулата по картата има т.37/

3. Кулата, която се намирала в югоизточната част на селото зад къщата на Георги Анд.Кашкин,е построена близо до пътя, който иминавал през Слокощица за Пиянеца. До нея е имало водопровод за питейна вода от чешмата, носеща името на квартала-Азната/ днес Кучова чешма/. Останки от кулата има на по-дълбоко, защото мястото е почистено за нива, а днес раздадено за парцели и застроено с масивини къщи.

През 1878 г., по време на Освобождението на Кюстендилския край от турско робство, когато руските войски вече са били в гр. Радомир, някои от турците започнали да бягат по посока за Крива Паланка, а други за Пиянеца.Група слоколяни, виждайки възможност за отмъщение се укрепили в тази кула и стреляли по бягащите турци и не е оставен нито един да избяга.

Тази кула е била квадратна, но дали е имало постройки около нея,не е известно. Кулата на картата има т.38.

До тук изброените три кули са охранявали Слокощица откъм югоизточната и страна, която е по-открита.

4. Кулата, намира се в центъра на селото до административната и търговска сграда, е оцеляла до Освобождението. През турско време тя е била заграбена от Али ефенди, който я е ползвал до 1878 г. и я е продал с мястото на един кюстендилски евреин.След известно време той пък я продава на новозаселилите се двама братя Лазо и Атанас. Мястото е на две улици и е доста голямо, поради което те го разделят на две части и кулата се пада в дела на Атанас Яневски. Лазо Яневски си построява къща в неговия дял, а Атанас,за да не строи нова къща, разрушава до половината кулата и я надстроява за жилище, при което положение стои и днес. В долната част на кулата стоят непокътнати мазгалите, входната врата и дупките за залостването и. Али ефенди я е ползвал за собствено укрепление, но той не е живял в Слокощица. Тази кула е била близо до черквата

св.Петка и други римски сгради. В дела на Лазо Яневски, при изкоп на бунар, на дълбочина около 6 метра,откриват старинна мозайка,която не можали да пробият и останала на дъното на бунара. Площтта на мозайката не е установена, а при опита да я разбият, ударите са звучали на кухо под нея. /т.6/

В далечното минало, когато селото е било в местността Алигурица, след нова в Адата и когато се преместило на сегашното си място, склоновете на Осоговската планина са били обрасли с дъбова гора. Тя до голяма степен е укривала населението от чужди нашественици, а реката е давала поминък. Днес обаче селото не се развива икономически нормално, защото Кюстендил влияе лошо върху неговото развитие.

Открити украшения от XIX век в с. Слокощица

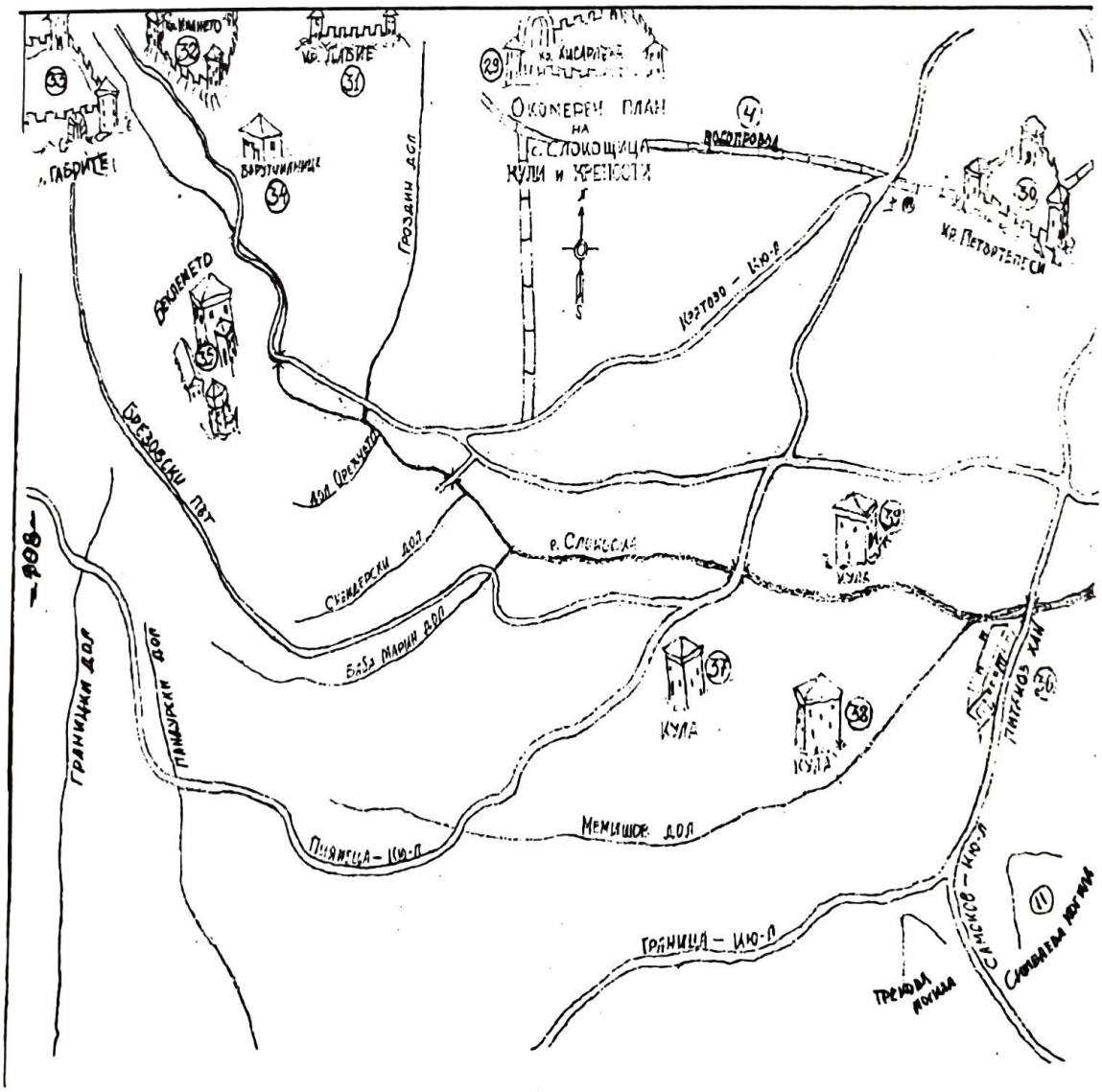

ИДВАНЕТО НА ТУРЦИТЕ В МАЛА АЗИЯ И ЕВРОПА основно разстройва икономиката на завладяните от тях територии. Нахлувайки в Мала Азия,виждат несметните богатства и затова продължават похода си към Европа.Той е бил икономически обоснован, защото те са търсили добри условия за живот, различни от онези, при които са живяли.

Покрай източните Средиземноморски брегове и Азия,които места са били владения на арабите, в средиземноморската област се е водела оживена търговия.Римската империя била разделена на две части от нахлуването на готи, франки, германци, вандали, хуни и чергарски орди/турци/. Като средище на западната империя станал гр.Рим,а на източната-Византия/построена от гърците/,станал Цариград-Константинопол/по името на императора, който град му е бил столица. / Победителите научили много неща от покорените византийски народи,а християнската църква разпространила наследството от римската култура, приспособено към потребностите на завоевателите. Съществуващата ленна феодална система - една своеобразна смес от варварство и цивилизация-е била естествен резултат от политическите,икономическите и географски условия на това време.През този период на приспособление и видоизменение от страна на нахлуващите цивизации, започнали да се образуват държави в западна и централна Европа,върху териториите на двете Римо-Византийски империи.

Проникналите завоеватели-чергари от пустинята на югоизток,се настанили по крайбрежието на Егейско море,а западната Римска империя била раздробена на малки кралства.Така отслабналата Римо-Византийска империя станала толкова уязвима,че през XI век,много от византийските и арабски земи преминали в ръцете на монголите-турци. Завоевателите се появили от югоизток,от към прикаспийските степи. Към средата на XV век те вече завладяли цяла Сирия и Мала Азия,а през 1453 год.превзели Цариград.В ръцете на арабите останал само Египет. Турците не станали като арабите търговци.След всички зазоевання,те си останали войнствени вавари и заплашвали търговските кораби по цялата източна част на Средиземно море,които пренасяли най-различни стоки и най-вече подправки.

В сравнение с времето,когато се създава Турция като самостоятелна държава,осем века преди този период,селището Слокощиа е съществувало-със собствена територия, култура и традиции.

Монголите/турци/ успяват да заграбят азиатската част на византийската империя през XI век и създават собствена държава, наречена по-късно Турция и с течение на времето укрепнала икономически, а по характер си останала войнствена и

варварска.Започнала да нападa европейските земи и през този период и България пада под турска власт.

Да се върнем мислено към най-страшните години от живота на народа ни,през турското робство,е мъчително и сърцето на всеки българин болезнено ще тръпне.Трудно е за нормалния човешки разум да си представи апокалиптичната катастрофа,постигнала България в края на XIV век.Зловещата сянка на османския завоевател покрива опустошената, разграбена и обезлюдена българска земя.За цели пет века тя е попивала кръвта на собствените си чада.

Безспорно,най-жестоко и гибелно за България е времето от края на XIV до края на XV век.През това столетие кръвта на десетки хиляди, посечени от османския ятаган българи напоявала изтръпналата от ужас родна земя.Превзетите крепости,градове,села били разрушавани,опожарявани и ограбвани,а техните жители отвличани на тълпи като пленници и роби или изселвани в далечни и враждебни земи.Така се стигнало до чудовищния демографски резултат - над 2600 села били обезлюдени/ станали "мерзии"/ ,опустели,разрушени. Много градове се превърнали в пустинни руини или в малки села,а други били заличени от картата на България. Над 680000 българи били зверски избити,откарани в плен,продавани като стока по робските пазари. В края на XV век в границите на унищожената държава оцелели едва 890000 българи.

Невъзможно е да се определят днес точните параметри на тази катастрофа за българския народ.Цифрите са резултат от анализа на официални турски документи – регистрите за събиране на данъка "джизие",с който са били облагани само християните в османската империя. Пак от документи-османски данъчни регистри, описания на чужди историци и пътешественици,преписки от стари книги,жития на мъченици и други,можем да проследим съдбата на останалите живи българи и техните потомци в пределите на предишна България.Най-красноречиво доказателство за техната злощастна съдба е признанието на османския реформатор и държавник Митхад паша,направено през 1878 год.на страниците на едно френско списание:"Трябва да се отбележи-казва той,- че сред българите има повече от 1,000,000 мохамедани...Тези мохамедани не са дошли от Азия,както обикновено се мисли,това са потомци на същите тези българи,прекръстени в исляма/помохамеданчени/през епохата на завоеванието и през следващите години. Това са чеда на същата тази раса, на същата тази страна,произлезли от същото това коляно".

През 1373 год.плененият от френския крал папа Григорий XI пише от гр.Авиньон до архиепископа на Стригониум в Маджарско: ".. .Безбожните неверници,наречени турци..завладяха и свирепо разориха обширни области на ромейското и българското царство..

.Самите обитатели бяха или жестоко изтребени,или отведени в жалка робкия..."Но още преди битката при Черномен през 1371 год.,османските турци вече са завладели и опустошили редица български градове и крепости в южните и югоизточните райони на страната. За това говори османският хронист Саадедин от XVвек:"Султанът /Мурад I/ кзпратил и Лала Шахин към Пловдив,Загора и към др.места на север...,покорил градове и земи...и взел в плен много неверници... , чудно красиви момичета и момчета. Също Лала Шахин,като опустошил Самоковска и Ихтиманска области, довел роби,хубави като слънцета..."

Автори на сведения за масово поробване и изселване на българи от османските завоеватели през XIV - XV век са и византийските историци и хронисти като Кантакузин,Халкокондил,Дука и чужди пътешественици.

Плачевна била участта на старопрестолния град Търново.След неговото падане 110 боляри били повикани от турския управител уж на съвещание в патриаршейската църква "Възнесение".Изклани били до един,а труповете им оставени"за храна на птиците небесни". Продаването в робство на българи е била масова практика на сюлейманските завоеватели.По това време Средиземноморието и Черноморието са били центрове на оживена търговия с роби.Преселването,отвличането и продаването на българите продължава през всичките 500 години на османското робство и дори по време на Освободителната война 1877 -1878 год.

Година след година,столетия наред, в условияна на най-тежък гнет, България само лекува осакатеното си и разкъсано тяло,напряга неимоверни сили,за да превъзмогне зловещия тласък,отхвърлил я далеч в миналото, за да да възкръстне от пепелищата и мрака.

Малко обаче се знае за Константиновото воеводство след смъртта му, защото последният кюстендилски местен български войвода приел мохамеданството и продължил да управлява Кюстендилската област с Юсуф и първи в Кюстендил построил джамия, наречена "Мурад Челеби джамиси".Така продължило Велбъждското воеводство и в началото на турското робство,като по този начин надживяло Търновското и Видинското царства и последно пада под турска власт през 1428 год. В началото на XV век все още се чува"Константиновата земя"под управлението на войводата Юсуф,за когото се предполага,че е Константинов син, приел мохамеданството. Окончателното поробване на Кюстендилския край се отнася към това време и след 1460 г.градът се нарича вече Кюстендил и става административен център.

След падането на Цариград през 1453 год.и Сръбската държава през 1459 год. под турска власт, турците сложили ръка върху целия Балкански полуостров. Тогава Турция придобила имперска власт и

разделила на две административни единици територията на завладяната европейска част - Румелия и Босна. Румелия, към която се числи Кюстендилска околия, разделят на 26 санджака,в които Кюстендилския санджак/окръг/бил най-голям,с 14 каази /околии/ .В Кюстендил и околните села веднага били настанени около 60 малоазиатски семейства,дошли от с.Коня-Мала Азия.

Турската администрация в Кюстендил имала следния състав:

1. Каймакам казаи - окр. управител с 2250 гроша и 500 гр. секретни, заплата.
2. Мезлиши идаре казаи - окръжен управителен съвет.
3. Мезлиши даави - окр. съдебен съвет,на председ.1500 гроша, а на сек. 400гр.
4. Тапу меемуру - чиновннк за издаване на тапий /документи/.
5. Ашар меемуру - чиновник по десятъка/данък/ със заплата 500 гроша.
6. Мал сандък одас - говчежничество/касиер/ - 400 гроша
7. Ерази ве хитам сандъчи - земеделска и сиротска/сгромашка/ каса.
8. Беледие дайресик - градско управление - пред.неплатен,а на секрет.250 гр.
9. Русумат ве мусекерат дайреси - митническо и акцизно у-ние. На управ. 400гр
10. Орман меемуру - горски чиновник със 170 гроша
11. Редиф кятиби - чиновник по паспортите със заплата 250 гроша.
12. Редиф юзбашиси - войнски началник с 500 гроша.
13. Заптие дайреси - Полицейско управление,на нач.500 гр.,а на заптие 170гр.
14. Телеграф ве поща дайреси - на нач.400 гроша,а на пощенския раздавач 80 гр.

Животът,имотът и честта на раята/българите/ зависели от волята на управниците и затова, когато селянинът - българин,по неволя се обръща към някой от турските управници, трябвало да казва:"Господар! Ти господ,ти баща,ти майка,моля ти се..."Болюк башията разглеждал и разрешавал в селата всички спорове и молби.Каймакаминът се занимавал само с обществени въпроси.

Всеки ден при ковчежника/касиера/ постъпвали най-малко по 20 товара юка/пари/ от даждия/данъци/ за:данъка емляк-4% върху имота; иджар 30% върху общия доход; титджарет 30%върху общата печалба; бедел/военен налог/ 28 гроша и 5 пари на всеки мък; гюмрук/аксиз/ 8%; ашар/десятък/ 10%налог на животните - 3 гроша на глава и много други са плащали всяка година.Най-голям дял от слокоските имоти и най-хубавите са били завладяни от Мемиш ага,Али ефенди, ага Пиперко и Скендер бей.Останалата работна

земя,като неплодородна и тази по стръмните места,е оставена на по-заможните и влиятелни занаятчии-българи,от които турците са имали нужда.Известни са като най-големи чорбаджии-българи в с.Слокощица: Стоьо Бошков,Давидко Деянов, Гоге Гребенаров,Стоичко хаджи Велков,Дядо Аджия,Кръсто Карапетков,Велин Стоименов,Атанас Сурков и др.,а занаятчиите са били много повече,тъй като голяма част от работната земя слоколяни са я работили,като са плащали данък и са работили ангария/ безплатен труд/.

Малко по-късно,след заселилите се 60 малоазиатски семейства от с.Коня,дошли още повече техни сънародници и се заселвали главно по градовете, а една малка част се заселила в с.Коняво,от които останало и името му и днес. Съжителството на българите с турците в гр.Кюстендил станало невъзможно.Кюстендилските граждани били принудени да напустнат града и по-голямата част от тях се преселили в Слокощица,други били избити, едни потурчени,които останали като помощници на турците да живеят в града. Кюстендил и някои села започнали да намаляват по броя на жителите,а на Слокощица жителите се увеличили,защото турците не възнамерявали да се заселят в нея,а прокудените кюстендилски граждани не са били малко,които са намерили спокойствие и уют в Слокощица и големия им брой доста увеличил броя на жителите на селото.Необезпокоявани от турците,кюстендилските граждани построили малки къщички из селото,но най-много в местността Галевишките лозя.По- заможните семейства дори си построили шест параклиса в местността"Цръквище",по-късно наречена "Цръквенци", която се намира в източната долна част на селото.Вероятно по това време черквите в Слокощица са били разрушени, за да се наложи строенето на параклиси.

Постепенно Кюстендилските жители се намалили до 1000 души и градът загубил старата си средновековна физиономия. За сметка на това с.Слокощица е нарастнала,занаятчийските работилници се увеличили от новозаселилите се,което създало възможност да се развие още повече духовната култура, както и просветната дейност,особено след XVII век,когато се открили килийни училища,които запазили българския език и дали грамотност на ученолюбиви жители на селото,създали и грамотни занаятчий,които не само са търсили водната сила на реката,а са търсили и техниката на запада,откъдето са докарали в Слокощица и парна машини за своята индустрия.В с.Слокощица за първи път в Кюстендилска околия се построява модерна за това време мелница от Диме Ризов,който след известно време я пренася в Кюстендил и я построява от северната страна на ж. П. гара.В нея също за първи път се произвежда електрическа екергия и по-заможните слоколяни през

1919-1920 година са електрифицирали своите домове,преди в Слокощица да има електричество.Вълнената прежда за гайтаните е доставяна от гр.Серес и Самоков за гайтанджийските работилници в Слокощица.Голяма част от износа на сушените сливи и сливовата ракия е изнасяла Слокощица. По обработката на сурови кожи не е имало в друго населено място в Кюстендилско, както се е славила Слокощица с много табачници.

Към XVI век гр.Кюстендил изгубил предишния си разцвет от римското владичество и придобил неугледна, ориенталска физиономия на нечист град, с множество джамии и капии,с тесни и криви улици,оградени с високи каменни зидове,ниски, неугледни паянтови къщи с решетки на прозорците,покрай които, особено зимно време, се вдигала воняща пара от течащата по улиците топла и студена вода и всевъзможни боклуци по нея.Турските къщи били оградени с високи дувари/зидове/.Там, където имало високо дърво до техните огради,веднага заповядвали на българите да го отрежат, за да не прави сянка върху техните дворове.Не са разрешавали на българите да имат по-високи къщи от турските, за да не виждат булите през оградата.

Село Слокощица,вероятно през това време е било още на второто си място в местността "Адата",където, според проф. Йордан Иванов,то там датирало от II-III век и след като животът станал непоносим от своеволията на турците,жителите на селото започнали да строят над него по дефилето на реката воденици,чаркове,тепавици и други занаятчийски работилници, за които са използвали водата и наклона на терена,като по този начин постепенно са се изместили от тази равнинна част на "Адата"и се заселили по двата бряга на реката,където околността била обрасла със стара дъбова гора. Причините за второто поместване на селото в югозападна посока са били: първо,да се укрият жителите му от погледа на турците; второ,те са си подсигурили по-добър помитък чрез създаването на работилници, а питейната вода и дървения материал са били съвсем близки.

Така Слокощица се развива на това място за трети, последен път от XV век до Освобождението /1878 г./,след което,нараствайки,днес заема предишното си място,което става квартал "Адата" на селото.

През втората половина на XVII век,след разбиването на турската военна сила при гр.Виена през 1683 год.,започва упадъкът на турската империя. През това време започва и разложението на спахийската ленна система,която се видоизменя в чифликчийска.Феодалният период е съществувал на територията на нашата страна и преди завладяването и от турците и тяхното идване не е довело до ликвидиране на съществуващия средновековен феодализъм,а напротив-той продължил през цялото

турско робство,но малко по "турски" променен.Турците наложили върху българските земи своя феодална система,която претърпяла два стадия на развитие,а именно:ранен турски феодализъм,познат с името"спахилък" - времето на спахиите-/Спахия - войн от феодалната лека конница,което в замяна на службата си е получавал 10 - 15 декара земя за лично ползване/ и по-късен турски феодализъм,който е свързан с преминаването на спахийството в чифликчийство.

Спахийството било във възход до края на първата половина на XVIII в.,обаче не всички спахий станали чифликчии, както и не всички чифликчии били по-рано спахии./93/

Освобождението на България/1878 г./заварило Кюстендилската котловина с 92 чифлика в 31 села.Чифлиците обикновено са били турски, но в Слокощица турски чифлици не е имало.Един единствен български чифлик на слокоска територия, които бил създаден малко преди Освобождението,със закупена земя от турците,е бил чифликът на дядо Мано Стефанов Границки. Чифлиците са били на заможни турци,които използвали

отслабналата власт на султана,придобили самовластие и разделили земята на чифлици и ползвали благата само за собствени нужди,без да дават нещо на държавата.Ползвали още по-ревностно безплатния труд на раята.По-късно чифликчиите-турци, като усетили още по-осезаемо упадъка на Турция и надигането на българското население, започнали да дават земя на българите на исполица и кесим.

Всички ЧифликЧиии обикновено са заемали най-равнните и най-плодородни почви на Кюстендилската кааза.Само в някои села, в планинските райони, които са били 12, не е имало чифлици, но в някои села е имало от 1 до 9 чифлика. Жителите на тези 12 села в Кюстендилската кааза свободно са работили собствената си земя, но са давали аргатлък на турците-чифликчии от другите села.Тези села са били ратайски и са плащали данъци в пари и натура.Такива данъци преди Освобождението е събирал в с. Слокощица дядо Стамен,които е знаел турски език и всяка есен,на определена дата,е излизал на върха на Петъртепеси и на висок глас е подканял селяните да донесат в следващата неделя кой какъвто и колко данък има. Парите е съхранявал в къщи,а житото в хамбара при училището.След като събере данъците,за което е било необходимо най-много една седмица/,защото селяните са знаели строгостта на турските наредби/,дядо Стамен съобщавал на каймакамина в Кюстендил и той изпраща своите хора,за да приберат данъците.Парите са вземали всичките,но от житото са оставяли в хамбара до пролет,ако на някой не му стигне за храна или за семе,да му се даде заем.

През втората половина на XVII век,от гр.Кюстендил през с.Слокощица е минавал пътя за с.Царево село,откъдето е продължавал по долината на р.Брегалница.По този път турците решили да помохамеданчат българските села,но в Слокощица не са опитвали,а са успяли само в четири села-Згурово, Рашка Гращица, Берсин и Пелатиково,защото като разбрали жителите

на другите села,се изпокрили из гората и по Осогово,и по този начин си запазили вярата. От другата страна на р.Струма са потурчили малка част от населението на селата:Коняво,Горна Гращица, Долна Гращица и Лиляч. След Освобождението /1878 г./ ,тези набедени български турци, от тези села се изселили от срам в Македония. Опитът да бъде потурчено изцяло Кюстендилското население,не е успял, поради вдигналото се Чипровско въстание 1688 год., също и Видинското и Нишкото през 1689 год. Разярените от неуспеха и озлобени турци разрушили почти всички български църкви по Кюстендилската котловина,а вероятно са пострадали и църквите св. Никола, св.Димитър,св.Рангел и св.Петка в Слокощица.

През времето на цар Петър/927-969 г./ и цар Самуил/978-1014г/ съществувала новопокръстената Велбъждска епископия,но по-нататъшната и съдба върви със съдбата на България,като двувековното византийско робство, а след второто двувековно българско царство пък започва петвековното турско робство. Още неукрепнала добре,християнската религия е била потискана от гърци,римляни и турци, и въпреки жестокото дълговековно, придружено с хиляди жертви геноцидно отношение към българската църква,поробителите не са успяли да я ликвидират.

От многото писма на българските митрополити и настояването на чуждестранните дипломати в България до Султана в Цариград,едва с ферман/заповед/ от 28.II.1870 год.,турската власт разрешила България да има своя самостоятелна българска църква и през 1872 год.е назначен Иларион Ловчански за Кюстендилски митрополит от екзархията.По това време се започва строеж на черквата св.Богородица в Слокощица. След 12 години Иларион починал на 2.II.1884 год.в Кюстендил и е погребан в черквата св.Богородица в града.След него не е назначаван друг митрополит в Кюстендил, поради това Кюстендилската митрополия преминала към Софийската.

Както отбелязва турският историк Евлия Челеби през 1660 год., в Кюстендил е имало само турски 3 медресета/класни училища/ и 6 начални, но не за огрaмотяване на турското население,а за обучаване по мохамеданска религия. По това време в Кюстендил е имало 12 джамии с минарета, 6 мечеди/джамии,без минарета,13 текета/един вид монастири за_ дервишите-монаси/ и няколко тюрбета/ мавзолей,гробница на знатни турци/ докато български

училища и черкви до построяването на черквата св.Богородица в Кюстендил 1816 г. не е имало.

В края на XVIII век Кюстендил представлявал град на безделници, защото във всяко теке живеели по 20 - 50 дервиши/ безделници/,които се издържали чрез просия. Лятно време текетата били посещавани от чуждестранни дервиши-азиатци и африканци. По същото време в Кюстендил е имало десетина български къщи, останали по периферията на града, като маловажни за турците, а извън града скитали въоръжени турски разбойници, кърджалий, албанци, дезертьори от турската армия, какъвто е бил Мустафата, който обирал само заможните селяни в кюстендилското краище. А българските хайдушки чети, като тази на Румена войвода и др.са отмъщавали на злодеите там, където ги срещнат. Разпадането на турската власт довело до несигурен живот на турските чифликчии, пък и на българското население в полето,което наложило на централното турско управление да издаде ферман/заповед/за въоръжаване и на българското население покрай пътищата и клисурите за отбрана. Презрението на турците към българите започнало да изчезва.Безредиците накарали кюстендилските бейове и аги-чифликчии да строят яки кули в чифлиците си и да водят с тях въоръжени ясачии /телохранители/ за охрана, когато пътували на дълги разстояния.Турското население започвало да намалява поради честите войни и постоянните преследвания между българи и турци.Почувствала се нужда от занаятчии в града,което наложило на турците да заселят българи-занаятчии в Кюстендил,защото занаятчийските произведения от с.Слокощица и други места,не можали да задоволят нуждите на пазара в града.Към 1800 год.,в Кюстендил се увеличили къщите и достигнали към 320,докато при Освобождението /1878 г./българските къщи станали над 600 с 3600 души българско население,спрямо турските 1300 къщи с 6000 турци.

В началото занаятчийството не е имало никаква подкрепа от турската власт и за да просъществува, е било необходимо по видове занаяти да се образуват занаятчийски сдружения, (**"Руфети"**) но на самостоятелни занаятчии турците не са разрешавали да работят, а на заловените ограбвали производството.

КЕРВАНСАРАЯ /хана/ - /т.36/,който се е намирал в долния край на с.Слокощица, до Дудин мост, от дясната страна на шосето Кюстендил - с.Граница, след Освобождението местните жители го наричали "Питаковия хан"на името на турския му стопанин Питак ага,а днес и кварталът носи същото име - "Питакови ханове".

Пътищата в България преди турското нашествие били построени по- рано за волски каруци,но след нахлуването на османлиите едни

били разрушени,други сами запустяли,защото турците обичали да пътуват на коне,а не с каруци.

Пътищата, водещи от Цариград до вътрешността на България, са били дълги и уморителни.За тази цел турците са строили на еднодневен път разстояние кервансараи/ханове/за почивка и подкрепа,които имали големи помещения /яхъри/,с циментови или дървени широки ясли за храната на животните, пък и за спане на хората-пътници. Обикновено тези кервансарай са строени в населени места и то повече в градовете.Питак ага построил кервансарай в с.Слокощица на пътя Самоков-Кюстендил-Скопие,а в града е имало повече от 5 - 6 такива и охраната на товарите е била по-сигурна. Всички ханове са имали помещения за животните,но не всички са имали стаи за спане на пътниците,а и някои търговци предпочитали да пренощуват в яхъра, за да пазят стоката си.Към тези ханове е имало и кръчми,които турците в последно време са давали под наем на българи. В Слокощица, в Питаковия хан, преди Освобождението е кръчмарувал и подържал хана Христо Гребенарски към 1859 год.

Питаковият хан е известен още през 1530 год.от пътните бележки на сръбския пътешественик Курипешич,който през м.януари преспал в този хан, идвайки от гр. Самоков и пътувайки за Скопие. След 30 години по същия път минава и един венецианец,който описал по-подробно и някои разстояния от него,а мостът на р.Струма му много харесал.

Повече от имотите, заграбени от турците в слококоско земяще, са били бахчи/овощни градини/ в близост до Питаковия хан,между които е била и бахчата на владиката Дионисий,където неделно време булите/жените на турците/ са идвали с чадъри и са прекарвали по цял ден под тях на почивка и "кеф". Поради тези турски чадъри хората нарекли и местността "Чадъро", което име и днес носи.

Роля на подкрепителни пунктове след Освобождението играят и българските ханове. По-късно такъв хан се строи на 2 - 3 км. над Слокощица, на лявия бряг на реката през 1911 год.,наречен на името на стопанина му Гико - Гиковия хан. Този хан при корекция на пътя за Ново село през 1947 год. бива разрушен, но просъществува над 36 години. Поради наименованието на хана и местността носи името Гиковия хан. Преди 9.9.1944 год., до хана на кюстендилеца Райчеловски, построил няколко басейна за развъждане на риба, от която не спечелил, въпреки че и в хана през цялото време съществувала кръчма. Този хан нямал яхъри и място за пренощуване, защото стаята, която в началото е служила за тази цел, след това е наета от Горско стопанство-Кюстендил и денонощно е пребивавал горски пъдар. Онези, които не са имали разрешение да извозват дърва за огрев, са минавали по други пътища, за да не ги види пъдаря,

от което клиентите на хана значително намалели. По-късно, след 9.9.1944 год., Горско стопанство премахва този контрол от Гиковия хан, а Наркооп-Кюстендил, в същия район, но в друга сграда,открива кръчма-ресторант с фирма "Тихия кът". Този кът не беше толкова тих, отколкото красив и създаваше истинско удоволствие за една пълноценна почивка. В миналото пътят, който е минавал през тази местност, е бил оживен малко повече от днес, а пътниците му са били рудари,извозвачи на рудни изкопаеми и дървен материал, войници,богомолци, бежанци и хайдути и най-вече кърджалии и сердари. Той е лъкатушел заедно с реката сред вековните дървета, а тишината над него, от време на време, е нарушавана от камбаните на монастирите и крепостите, които са го пазели или някой зловещ куршум от нечия пушка да не пропее из дефилето на Новоселската река. Шепотът е разказвал за богатствата на Осогово,кристално чистата вода е освежавала растителността и животинския свят, птичия хор е карал по-дълго да поема чистия балкански въздух човек, дърветата се навеждали и са галили главата му, като са го пазили от кръвожадното око на османлиите. Сред цялото това богатство на тази неописуема природа, човешкият живот е намирал и свой край от злодей-турчин сред този рай. Днес обаче, тази местност остава на дъното на язовира и населението от Кюстендилския край е лишено от една чудно красива местност-Тихия кът.

В по-големите населени места,свързани с главни пътища, след Освобождението е имало ттук-там по един български хан, където по- далечни пътници са намирали подкрепа. Днес рядко на междуградските пътища има по някой и то в "супер категория" ресторант, където не всеки може да се нахрани, а за спане и дума не може да става.

/Виж картата на пътя Самоков-Скопие през Кюстендилско и др. стари пътища /.

ТУРСКИТЕ ЗВЕРСТВА И ДЖЕЛЕПЕШАНИТЕ са нечувани и останали всички неописани, както казва една поговорка:"Човек може да види в тях това, което на сън не е сънувал". Турските варвари са обичали да пътуват с коне, мулета и камили. Те не подържали пътищата да бъдат проходими с коли. При война обаче, турците изкарвали българското население да строи мостове и пътища за колите им със свои средства и труд по тези места, където смятат, че ще минат техните войски.

Турските султани и сановници бързали да увековечат имената си, като навсякъде изграждат със средствата и труда на "българската рая" джамии,имарети, керван сараи,хамами, чешми и мостове. А безименни оставали изкусните български майстори-строители.

Никой не е броил колко кервани с камъни и вар, пясък и чакъл, мрамор и олово, използвали ден след ден, в зной и студ раята, за да се множат минаретата в покорените земи,колко стотици хиляди акчета от данъците и налозите били хвърлени в основите на тези дълговечни паметници на османската власт,докато децата на раята,едно след друго, измирали от глад и недоимък.

Турските зверства

С много акчета и алтъни, скъпоценности и красиви вещи се пълнела турската хазна. На претъпкани сандъци и каси се радвали цял рояк високопоставени османски сановници.Всички тия са забогатявали за сметка на българската рая. При неизвестен виновник за кражба или убийство, отговорността се търсела от жителите на селището или стопаните на дома, в непосредствена близост до мястото на произшествието. Когато се намирало на улицата убит турчин-пише по този повод Стефан Герлах/немски професор през 1573/78год./- съседите трябва да платят на близките или на приятелите на убития 40000 аспри, а ако убият някой турчин в къща и убиецът избяга, домакинът трябва да отговаря, докато намерят убиеца и ако не могат да го открият, то домакинът трябва да даде също 40 000 аспри, а на субашията и други, да подари още повече. Ако домакинът няма толкова пари, трябва да ги отлежи в затвора, дори могли да го обесят.

Турците, през три години събират аджимиоглами /християнски деца от българите,гърците,хърватите,унгарците и други подвластни на тях народности/. Едни от тях правели занаятчии,други използвали за гледане на добитък, трети за прислужници на видни

турски граждани.

От такъв произход бил по това време и всесилният велик везир Мехмед паша Соколович от Хърватско, станал зет на турския султан и по-богат от всички немски князе, който ръководел всичко в турската империя. Назначавал и уволнявал, срещу подкупи, висши османски сановници и срещу дарове или рушвети сключвал и разтрогвал мирни договори и примирия с други страни.

Истанбул, като най-голям консумативен център на месо,зърнени храни и друго продоволствие, бива снабдяван чрез проинудително изземане от българското население на овце,жито, мед и масло, фураж, брашно, тархана,булгур,нахут,леща и др.хранителни продукти./99/

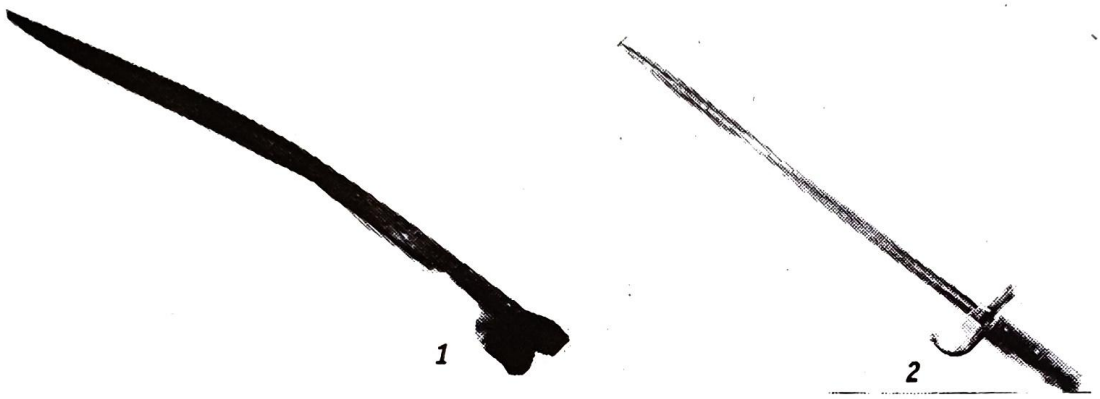

1.Турски ятаган, принадлежащ на Юмер Мехмед с надпис:
"Хайруалах-Алах да му носи доброто. Упованието ми е в моя създател-т.е.Аллах"-Изработи Али. Година 1798.
2.Турски нож, произведен от частната фабрика на еврейна ЕзаШам "Вирстерхауз" в Австрия през 1903 год. за новото въоръжение на Турция. Ножа има № 9056,пригоден за поставяне на пушка.

В една заповед от 1576 год.Султанът разпорежда населението на каазите незабавно в Истанбул да бъдат доставени стотици хиляди овце, та да не страдат турците от недостиг на така предпочитаното от мюсулманите овче месо.За тази цел се заповядва на местните кадии да съставят списък на собствениците на стадата в каазите, които биха дръзнали да проявят непокорство,за да бъдат сурово наказани.

Във всяко населено място в Кюстендилската кааза, са определени собствениците на овце и броя, който трябва да представят и то лично в Истанбул.По това време само турците са наричали село Слокощица Дегирмен дереси.Било определено да се представят 695 овце през 1576 год. на джелепешаните, както следва:

1.Иван Петре.....40 овце
2.Велко Димитри.....50
3.Йове Добрислав.....50
4.Йовчо Стоян.....25
5.Йове Милош.....50
6.Цветко Степан.....30
7.Йове Ерменин.....50
8.Угрин Иван.....50
9.Михаил Кою.....25
10.Божко Керанин.....25
11.Петко Марко.....25
12.Димитри Братан.....25
13.Митре Дамян.....50
14.Степан Стоян.....25
15.Велчо Стоян.....25
16.Митре Йове.....25
17.Стоян Богдан.....50
18.Бою Йовчо.....25
19.Пенчо Йовчо.....25
20.Петко Йовчо.....25

==========

Всичко: 300 овце
ОБЩО 695 овце

Всички тези 20 души слоколяни, през турско време наричани джелепешани и регистрирани в турските списъци, са били задължени всяка година да предават в Истанбул определения им брой овце, а след Освобождението, Стоьо Бошков,Лазо Яневски и др. от Слокощица са карали овце в Истанбул за продан и не са наричани джелепешани, нито хаджии.

Адресът на с. Слокощица през 1576 год., на турски език е бил: Дегирмен дереси кааза Илидже, в превод-Слокощица, околия Кюстендилска. Името Дегирмен дереси на с.Слокощица не е употребявано от местното население, а само от турската администрация, а Кюстендил е наричан Илидже./100_/

Така Истанбул никога не е изпитвал никакъв недостиг на жива стока. Пленници от всички поробени страни, които всекидневно са докарвани с вериги по робските тържища, са били непрекъснат извор на чиста печалба на султанските хора. От тези пленници изпращат по рудниците, като гребци на османските галери / параходи/,където доживот превиват гръб, под камшика на надзирателите.От тези робски тържища са поемали пътя към турските харем млади български красавици с тъжни очи, чиято участ е била да множат османския род. /101/

За тези робски тържища в Истанбул пише французинът Филип

дю Френ през 1572 год.:" В един малък безистен се продават роби от двата пола, от всички краища на света. Ония,които искат да си купят от тях, повдигат покривалото,за да разберат дали не са боядисани или гримирани и плюели по лицата,отваряли им след това устата,опипвайки и броейки зъбите им,за да видят дали не са изкуствени или развалени, или да не се клатят.После минават по мишците и ръцете,после по краката и бедрата и там, като опипат чак задницата,проучват и най-интимните им части. Клетите, както мъже,така и жени,мълчаливо като роби, се оставят да ги мъчат-голи с наведени и угаснали очи..." С угаснали очи ни гледат и други изтерзани от смъртта лица-набучени на колове глави,обесени,разпънати,изтърбушени,провесени по градските стени и мегдани-за страх и назидание на живите.

През XVI век вече е в сила бил закона възкачилия се на престола султан да избива всичките си братя, за да предотврати по такъв начин евентуални бъдещи претенции за първенство в държавата. Друга заповед на султаните Селим и Сюлейман гласи: "Никой християнин или евреин няма носи копринени дрехи и финни чорапи и кърпи, а само груби, за по половин талер и прости обуща. Залови ли се такъв, ще му бъдат взети дрехите и обувките и ще бъде бит по стъпалата и ще плати няколко дуката.

Стотици заповеди издават турските султани, особено през XVI в. Баязид II /1481-1512 г./, Селим I /1512-1520г./,СюлейманI /1520-1566 г./, СелимII/1566-1574 г./, Мурат III /1574-1595 г./, Мехмед III /1595-1603 г./ и др. /102/

Навсякъде са върлували разбойнически шайки, убийци, джебчии, които нападат изневиделица мирното българско население, грабели храни и имущества,избивали невинни хора. И по-неуловими ставали тези турски злодеи,въпреки воплите и жалбите на раята, защото субашиите не позволявали да се хвърля вина върху турците.

Къде насила,къде на съблазън, с и без провинение, били помогамеданчвани всички българи, на които се нагледали.На такива българи,приели турската вяра, слагали вторите имена едни и същи "Абдулах", като окачвали списък сред селото с турските имена на покръстените българи, примерно: Ахмед Абдулах, Хасан Абдулах, Хюсеин Абдулах, Ханза Абдулах, Салтън Абдулах и т. н. За да се знаят от поколенията, че това са потурчени българи. Такива е имало в Пелатиково, Тишаново и др. села,които след 1878 г. от срам са се изселили далеч от родния край.

Обикновено чифликчиите-турци притежавали, освен многото декари земя и по 100-200 брави овце 10-20 коня и други животни, които свободно пускали на паша в посевите на българите, без да бъдат наказвани, а ако се случи обратното, то българинът ще бъде

наказан дори и със смърт и вземане на животните. /103/.

От пътеписа на Ханс Дернщвам е видно, че със специална заповед, турците са взимали за конегледачи мъже, наричани "войнуци", в конюшните на султана.

Ферманите на султаните за разни доставки за Истанбул постоянно хвърчали до длъжностните лица, чрез които се настоявало спешно да се изпращат пари,животни и др. видове храни. Като пример, от една такава заповед се иска, за нуждите на Истанбул, да се изпрати сумата 29 912 000 акчета, като 750 000 акчета от тях за султанската кухня, 28200000 за държавната хазна, а останалите за закупуване на някои скъпоценности, от които: 700 000 акчета за пет пръстена, два от които с рубини и три с елмази /диаманти/, 120 000 акчета за голям рубин /червен диамант/,92 000 акчета за четири пръстена със скъпоценни камъни за терджумана /преводача/ на султана Али, 50 000 акчета за Курд паша и др. Ето по какъв начин са събирани тези големи суми от раята, под формата на данъци и за какви цели са били използвани. 104.

Много от данъците, оформени с общото название "мукатаа" са били давани за събиране от раята на частни турски лица, чрез откуп, като държавата оформяла размера на данъците и кой от тях за колко акчета и колко години да ги събира. По този начин, чрез наддаване, богати турци ги взимат и за колко са ги откупили,десетократно събирали повече, защото самите те са ги събирали и колко кажат на раята, толкова събират. По този начин турската държава си взимала данъците наведнъж и предотвратява ограбването на хазните от хайдути и разбойници. 105.

"По време на пожар идва еничар агата и неговите главни помощници, наричани яяпаши, заедно с еничарите, защото никой друг, освен тях, нямал право да гаси пожара-пише Герлах.-Те обаче идват повече за грабеж,отколкото да гасят. Когато знаят някой богат еврейн,те дори сами хвърлят дърво, увито с кълчища или слама, напоено с катран, запалено в къщата му и щом пламне, веднага нахлуват вътре,събарят всичко и търсят съкровище и скъпоценностите..." Очевидно, твърде явното обирджийство не е носило щастие никому в империята, защото самите еничари палили къщите и на богатите турци, с цел грабеж.106.

Стефан Герлах, в своите пътеписи пише, че на много из населените места е виждал опожарени черкви, на които останали здрави някои стени или само олтара и християните между тях кръщават децата си и благославят сватбите си, но не им се разрешава да възстановят черквите. Почти из всички населени места имало по много забулени в черно млади жени,останали вдовици отпреди 20 години. Нарочно са омъжвали момите още 12-13 годишна възраст, така че задомени и под мъжка закрила, по- трудно щели да ги грабят

и резилят османлиите. Не малко са били и случаите, когато задомявали момчета на по 8-9 годишна възраст, за да не могат да ги вземат султанските чиновници за аджеемиоглани/малки мъжки деца/, за да ги правят еничарй. 107

Не случайно гозбите с месо се считали през XVI в. за привилегия само на големите господари и паши. Най-хубавото им ядене било овчето месо, споделя за трапезата им Ханс Дернщвам-режат го на малки парченца, слагат отгоре пържен лук и се поднася като ястие сухо,пресните тиквички и патладжани /сини домати/ издълбават и ги пълнят със ситно накълцано овче месо и чесън, като слагат с него подправки и сол и ги вварят малко във вода. Върху такива и подобни ястия сипват и малко югурт /кисело солено мляко,като гъсто овче мляко /.Също така слагат по една лъжица ситно скълцано овче месо върху лозов лист и го увиват като топка. Между лозовите топки накълцват и кисели сливи,варят ги само във вода. И за да не стане грешка, след всяка от изброените рецепти, Дернщвам бърза да добави: "Това е ядене за голям господар..." Що се отнася за простолюдието,неговото всекидневно ядене е чесън, лук, ряпа, моркови, сирене и обикновено онова, което не струва много парализелен боб, леща, фасул. На тях разчитал народът, да да се изхрани и оцелелее,за да отгледа челядта си, този поробен български народ, който е крайно измъчен и ограбен, че не може да се съвземе,пък и не го оставят да се съвземе, обират му всичко.108.

От пътеписите на Жан Палерн от 1582 год.узнаваме за неизвестната българка и варварските и нечовешки насилия и жестокости, с които турците при събиране на малки мъжки деца за еничари,затова тя укрила своето осемгодишно дете,за да я накарат да каже къде е,те и изтръгнали зърната /пъпките/ на гърбите, с нажежено желязо. Като се има предвид,че тази част от тялото е толкова чувствителна, че почти е невъзможно да се извърши това без да последва смърт. Красивата и млада българка, непрежалила чедото си и не казала,но останала нещастна за цял живот.

Според донесенията на австрийския пратеник през 1598 год. Георг Сирмеи, по българските земи са бродили по планините и проходите над 12 000 български хайдути. Като неотменна част от хайдушката дейност са взели участие и хайдутите от Кюстендилската кааза. Засега от с. Слокощица са известни като хайдути само Иван и Христо Гребенарови, които след като били подозрени от турците като хайдути, са били бити до смърт.

Хайдутите са се появявали у нас твърде рано,би могло да се каже, преди окончателно да са завършени турските завоевания в Европа. От рицарските прояви на хайдутите, имената им се превръщат в легенди. И сякаш измислицата създава най-големите страхове сред врага,което е най-хубавото и което остава вечно и живо в народната

памет. Години след като Румена войвода е мъртва, нейното име продължава да стряска бейовете в Югозападна България и всяко друго отмъщение, всяка дързост, се приписват на тая ввеликолепна жена. Тежкият хайдушки живот са могли да издържат само хора със силна физика и корава душа. Дядо Ильо Малешевски хайдутувал 30 години и има десетки рани, но въпреки това-осемдесетгодишентой взима участие в Сръбско-Българската война.

Подбудите, които тласкали хайдутите срещу спахий,заими и бирници, както посочва и народния певец, са политическото потисничество,икономическия гнет,потъпканото човешко достойнство и издевателствата,които намерили дълбоко отражение в народните песни,в които народът намирал и малко успокоение:

"Рахат от турци нямаме,
секи ден тук гости идат
остри ножове се въртят,
агнета да им печеме,
ракия да им наливаме,
невести да им търсиме,
невести и млади девойки,

на гърди турят вериги,
вериги, леле, нагорещени,
да гинат българи непрежалими.

Пълното си безсилие да обезпечат сигурността и да охраняват имота и живота си,турците, през последното десетилетие на XIX век, ангажират и държавните служители в обширния Кюстендилски санджак. Затова е със султанска заповед на кадиите/съдиите/ от 26.X.1585 год., се е настоявало да бъдат впрегнати и използвани всички възможности за ликвидирането и обезвреждането на хайдушките дружини,действащи в санджака.Въпреки всички закани,заповеди и закони, жив и непомръкнал останал да свети хайдушкият огън по българските земи, още векове наред:

"Дорде си земята отнемем
децата откупим,
жените избавим,
бащите поменем,
за майките отмъстим..."

Дали те своя принос за опазване на българщината,именни и безименни, монаси,даскали,хайдути и граматици, са оставили дълбоки и неизлечими следи в безрадостното битие на българите до Освобождението. Днес никой не се съмнява в заслугата на тези далечни поколония,съхранили и пренесли до наши дни, песните и легендите за хайдути и войводи,буйните български

танци,пъстроцветните шевици,украсените със символите на живота и плодородието.

Възрастните хора от Кюстендилско още разказват за злочестията на много жители от околията, като за Младен Панагонов от Гороно Уйно и Янко Бързака от с. Любата, които местният аянин Челеби ага, край с. Горановци в м. Сухите бахчи, ги набучил на колове 8 аршина дълги. В с. Стенско, в кулата на Едиб ага, след Освобождението са намерени колови,човешки черепи и кости на избити и хвърлени в подземието българи. Турците жив опекли под нажежен връшник поп Стоимир от с.Ямборано.В хановете на с. Каменица турците избили български търговци, за да им вземат парите и стоката. В Галешевските лозя над Слокощица посред гроздобер били убити Стоян Велинов,Иван Лазов и Руфо Чохаджи от Кюстендил, в в собствения му дом турците удушили Георги Митрев от с.Соволяно. Прочутият главорез Сульо хвърлил в бунара чорбаджгията Стоимен от с. Граница,Татар Малла али в центъра на Кюстендил пребил от бой един селянин, защото не искал да му продаде по-евтино изварата си. Наклеветен на турците от Мега Музикова, че е имал злато Атанас Сурков от с.Слокощица и четирима турци веднага идват от Кюстендил в дома на Атанас и искат да им предаде златото. Таой отрича, че има златни пхарии, но турците още по-настойчиво и с бой го принужждават да им даде парите. След като разбрали, че Атанас само с бой няма да ги предаде,тогава напалили огън на двора и нажежават един връшник и като повалили Атанас на земятая, сложили нажеженния връшник върху него и ого запалили. Атанас изгорял пред очите на домочадието си, но синът му Христо, който не можал да издържи как баща му гори и избягал в местността Аджийска чешма и се обесил.

През есента на 1862 год. Велин Стоименов /Кюшев/ от с. Слокощица посреща един турчин на кон като гост. По реда на християнските обичаи Велин и семейството му посрещат турчина, който нслед като хапнал и пийнал добре казал, че е дошъл да вземе красивата дъщеря на Велин на име Корча за ханъма. Дълги и нескончаеми били молбите на родителите на Корча,но турчинът бил неумолим. Той закарал Корча и при дворната врата Велин убива турчина със секирата и избягва. Известно време той се укрива по роднини в близките села, докато се успокои положението, след което се прибрал в къщи. Корча обаче от този случай заболява и умира.

Като съвременник на тези събития в последно време Георги Ангелов пише: "На който българин се нагледаха турците той вече не се избавяше от злонамереността им. Явно убиваха, коляха, удушваха, в реки и бунари хвърляха, изгаряха, биеха,ограбваха, изнасилваха раята и пак престъпниците оставаха незаловени и ненаказани. 109.

Жителите на с. Слокощица освен горните случаи за турските зверства други не помнят, но зверствата им не само в Слокощица и околните села, а из цяла България нямат чет, за което те намират отзвук в будната съвест на много родолюбиви българи, както и в пламенното сърце на бележития син на българския народ Христо Ботев, който пише: "Молим читателите си да обърнат внимание на плачевните известия, които прочитаме в една дописка от гр.Кюстендил до в."Източно време" и ако някой от тях, който като прочете тия жалостни и унизителни за народа ни известия, се ненапълни сърцето му със силен гняв и не поиска да отмъсти на убийците на народа ни-той не е човек, той няма честно и благородно сърце..." 110.

Турците бавно усвоявали българските земи, за което са им били необходими десетилетия.Тласкани от глада,жаждата за плячка и кръв, не са имали повече възможност да изграждат своята власт, а са настанявали само своите бейове и кадии в градовете,където унищожавали българските боляри и първенци и са продължавали все на запад. Така от Багдад до Австрия начертават свойте граници на бейлербейлици, санджаци и каази, но с това не постигнали най-важното. Из черните полета живеят и орат селяни, а това е силата, която трябва да придвижи тежките колела на османските завоевания и това не закъснява много.

Над Балканите е хвърлена мрежата на спахилъка. Самият султан не е нищо друго, освен върховен началник на алчните за грабеж пълчища.Вайниците са неговите везири, паши и бейове. Армията живее и богатее от плячките и големите заплати, които се създават от ограбването на поробеното население. Новите феодали-спахиите, които не само пият труда на селянина, но и могат всеки час да задушат прелялата в непокорство невъздържаност към нетърпимите страдания, които преминали всякакъв предел. Българският селянин,прикован към земята, плаща данъци на спахията за всяка леха лук,всяко орехово,крушово и др. дървета, отделя от своя добитък и пчели за него и му поднася подарък за Коледа печена кокошка,погача и вино,въпреки че спахията не уважава този празник.

Вярно е, че спахията е изискал по-малко ангария отколкото българските боляри от селяните, но спахията е искал повече пари, защото той малко се е задържал върху земите,които е заграбил и не е държал да обработва стопанство,което му създавало затруднения, а парите смятал за чиста печалба. На държавата също били нужни много пари за нейните платени войници и за организирането на грабителските и походи. За плячката, която носи много големи печалби на империята, везирите за нея казвали, че само онова, което било натрупано от пълководците, би стигнало за една 80-годишна

война срещу целия християнски свят. Въпреки това до 1520-1566 год. османската война смятала, че не се била заела здраво да граби раята,защото нейните интереси били насочени към завоеванията,за които и трябвало човешка сила.

От всички краища на поробените страни турците набирали мъже и добитък, за да возят боеприпаси и храни, да подържат пътищата и крепостите, да теглят натоварените кораби срещу течението на пълноводните реки и да се грижат за лагерите и прехраната на турските войски.

Турските завоеватели натрупали големи състояния и живеели охолно, за което им било необходимо повече занаятчийски и търговски стоки. Обаче търговците и занаятчиите били ограбвани от султановите хора и били жертва на всякакви насилия.

В своите чести и дълги войни, османската държава има нужда и от метал за изработване на оръжия,боеприпаси,кораби и укрепления, за които създава мини, че господарите-турци в тях не работят, защото османският закон дава право на всеки турчин да разполага със живота, имота и честта на българина. Ограбван и недоял, той така е бил и в своята държава, когато българският болярин е слагал ръка и върху последното му зърно в хамбара и го е карал да работи даром на феодала и царя.

Османлиите не са обичали да строят, а големите християнски храмове превръщали в джамии. Градежът на всяка черква бил съпроводен с големи ходатайства и подкупи.Тези черкви при всички случаи трябвало да бъдат малки и полузарити в земята и да не се отличават от бедните къщурки на раята. Камбаните им,чиито звън не само призовава на молитва, но дава и ритъма на деня на средновековния българин и те биват свалени и претопени за оръдия на империята. Българите тогава ги заменили с клепала, които остават дълго и след Освобождението, ударите на които да напомнят за нечуваното робство.

Без съмнение, при жестоките нрави на Средновековието, всяка проява на непокорство срещу турската власт е била повече или по-малко примесена с разбойничество. Не малко от възпяваните хайдути са били просто обирници по пътищата и проходите. На тези полуразбойници народът е приписал делото на съзнателни отмъстители, едва ли не освободители. Тази необходимост българинът да извае и украси образа на българския хайдутин е трябвало да подмине някои неща, но да изрази неговата непресъхваща вола за свобода в тъжните песни на българина.

Безименните хайдути будили надеждите на българите през бурните последни години на XVI век, но били забравени от историята. Народът, за чиято мъка те мъстят, им дава своята благодарност чрез песента.В нея ярко и неувехнало от забравата

на вековете са запазени имената на много хайдути, както в последно време и нашия Ильо войвода. Неговият легендарен образ е образът на бореца срещу робията такъв,какъвто сам той е мечтал,търсил и желал. Осогово е било дом, а хайдушките дружини-майка и на слококоските хайдути-Гоге и Христо Гребенарови.Дубровнишкият търговец Павел Джорджич пише: "Аз добре познавам характера на българите. Те са горди и благородни, не понасят обиди, за които мъстят със смърт..." /201/.Илия Марков от Чипровец пише: "Българите, чиито гръб носи цялата тежест на турските произволи,не намират достатъчно черни бои,за да опишат живота си. Турците се станали нетърпими! Ако не им се дадат пари и подаръци,разрушат черквите..."/202/.

Острата липса на пари принуждава турската империя да продава всички длъжности,дори духовните.През XVII век патриаршейската длъжност вече струва огромна сума. За да покрият пък разходите си,тези патриарси започват да продават владишки длъжности, а владиците-свещеническите.Нашите черковни служители-простите попове-задлъжняват на лихварите и залагат имот и добитък.През 1622 год. поп Константин пише: "Нека знае всеки християнин, че заложих едно четвероевангелие за дълг към евреи." /203/. Въпреки всичко, още през XVI век/1595 г. Никополския заговор/ по време славянското раздвижване българите замислят масово организирано въстание,което дава богат плод.204.

МЕДИЦИНСКАТА ПОМОЩ В КЮСТЕНДИЛСКА ОКОЛИЯ през XIX в. се е извършвала от грък, доктор Алексо хекиминът/докторът/, родом от Янинското село Франгадес,където се раждали повече биляре/доктори/.Той бил кюстендилски хекимин през третата четвърт на XIX в."Алексо жекиминът,казва д-р Любенов, беше около 60-65 годишен с нисък ръст,но здрав и пъргав.Лицето му беше червено,малко хемороидално,очите му живи, а косата му бяла като сняг. Той носеше дълга шарена антерия,препасваше се с широк бял пояс,по средата на който стърчеше жълт пиринчен дивит / мастилница/.Върху антерията беше облечен с дълъг лисичи кожух, който по кроежа приличаше на чувал от сукно. На дъното на чувала беше поставена една дупка за главата и две за ръцете.Изобщо дрехите му приличаха повече на калугерски,отколкото на мирски...Той беше врял гастроном и всякога намираше дълго разстоянието помежду обеда и вечерята. Той имаше здрави всичките си 32 зъба.Алексо хекиминът изпълняваше всичките външкашни и вътрешни длъжности на един истински християнин. В едно село правеше изключение-при всичката негова набожност,виждаше се, че само душата му беше православна, а стомахът му протестантски, защото блажеше през всичките пости,сряда и петък пък караше

народа да постят. Само на разпети петък и Кръстовден постеше. Всеки празник,след черковен разпус,големците се събираха у дома му да разискат за благосъстоянието на града и да се допитат до него за много работи,защото той не беше само лекар, но и политическа личност. Турците за всичко го слушаха." Ето какъв е бил дюкяна-аптека на хекимина,какви са били лекарствата и как се е церело/лекувало/ тогава?

"Отпред на дюкяна-аптеката,наместо фирма,беше нарисуван с различни бои сам хекиминът /доктора/ със своя национален костюм. Този дюкян беше толкова голям,ако се изтъркаляше вътре магари,опашката му щеше да остане отвън. На пръв поглед той приличаше много на налбатски дюкян,защото по стените му висеха големи клещи, но в същото време имаше сита и хавани, които в налбатските дюкяни си нямат място, а ноже се намираха вътре и стъкла с лекарства, затова смело можеш да кажеш,че това е аптека. Тази аптека беше четвъртита с две врати.Едните парадни,служеха за влизане на болните, а другите за излизане на непотребните неща и на примрелите от кръвоизпущане пациенти, което често се случваше. В аптеката имаше 6 полици/рафтове/ и на тях бяха поставени 19 стъкла/шишета/ запушени с кърпички наместо тапи и съдържаха масла, сирапи и дори тинктури.Маслата бяха от анасон, мента, дори имаше и заешка мас,масла от мравки и мишки. Освен стъклата в аптеката имаше имаше и газгиени тенекета,пълни с разни корени,ллиста и цветя, а такива бяха:липов цвят, мирвер, дулкамар, валериана, беладона, лайкучка, трендафил, сена, кинкина, папавер и още някои.В земнени гърнета имаше английска сол,горена магнезия,сяра и няколко екстракта." Като аптечни инструменти и принадлежности имаше п о средата на аптеката една голяма, над която висяха от тавана големи везни, на които грамовете /тежестите/ бяха камъчета,тенекиени късчета и пшеничени зърна. До тях имаше и малки костени везни,които повечето служеха за измерване на жълтици. Имаше още 3 шпатули, две половини от костени лъжици,които по-рано са служели за кусане ошаф и една пилюлна машина. В аптеката имаше и една голяма дървена чутура,един железен хаван, ощърбен от едната страна, две ферфорови хавани и те счупени. На единия късовете залепени с туткал, а на другия обвързани с тел. Имаше окачени на тавана тенекиени джезвета за правене на инфузии и декокти,две хунии,които от ръжда едва се познаваха, че са от тенекия.Висяха на тавана и няколко сита за пресяване на лекарствата.Имаше и едно кръгло огледало,каквито има по малките берберски дюкяни и което от едната страна увеличаваше.Като хирургически инструменти на стената висяха 11бръснача с различна големина,един скарификатор,17 криви рога за пущане на кръв, на които кожичките от смучене бяха

полуизядени,4големи клистира,които можеха да служат повече във ветеринарната практика,отколкото за човеческа.Имаше в две големи стъкла пиявици,които бяха турени на прозорците да се гледат отвън и да привличат мущерии.Имаше и 5-6 жълти легена за пущане на кръв и 3 тави за приготовляване на лапи,2 големи пръстени/ земнени/ кюпа, в които всякога се намираше вода,варена с горчиви лекарство,каквито са генциана,пелин,кваси и др. Тази вода често биваше плесенясала,защото стоеше готова със седмици,но от нея пиеха всяка заран по 1-2 чаши всички ония, които искаха да се предпазят от някоя епидемия.По средата на аптеката имаше окачени по 10 глави морски кромид,от който се приготвяше лекарства.Щом една глава се похарчеше,на мястото и се доставяше друга. Те служеха повече за украшение и на приходящите в аптеката болни се разправяше,че другаде в турската империя такъв лук нямало,само нему се изпращало това лекарство от гръцкия цар всяка година по няколко глави.

На източната страна имаше нещо като иконостас,дето висеха 3 икони.Едната на св.Богородица,втората на св.Пантелеймон, а третата на св.Козма и Дамян.На едната страна бяха залепени портретите на гръцкия крал и на няколко гръцки философи и войводи, а на всякъде празното място беше изпълнено с фигури от цигарени кутии и книги.Но всичко това беше нацапано от мухите,тъй-щото едва ли можеше да се различи един портрет от друг. На един край от дивана,близо до вратата, бяха окачени късове от стари панталони и гащи,които слежеха както за прецеждане на лекарствата,така и за избърсване на хаваните,чутурата и везните. В аптеката имаше малко долапче със стъкла,това беше библиотеката на хекимина /доктора/ . Тя се състоеше от 3-4 гръцки книги,една патология от Пиру,един вечен календар,една ръкописна рецептура подвързана с дебели кори,оцапана и почерняла като попски требник и един тефтер за събиране на вересиите. В тази рецептура саморъчно беше записано от хекимена Алексо всяко лекарство,което подействало, от кого е научено,кому е давано и колко е платено за него.Така например цер за уши,съставен от такива и такива лекарства,научени от владиката Захария. Нищо не плащано за научването му. Или-лекарството за глабовоболие,научено от баба Струма,заплатено 13 гроша и 30 пари и т. н. Имаше любими от него лекарства,които се състояха повече от звучни названия. Например вземи индийски орех 20 зърна/ вместо с грамове лекарствата се измервали с пшеничени зърна/ перуански балсам 190 зърна, Смирненски афион 3 зърна и Халепска смокиня 15 зърна и т.н. За много лекарства имаше писано:това лекарство дадено на Мехмед ага,подейства изведнъж и усили половите му органи,заплатено за него 15 гроша и една татлия/сладка погача/. С еди кое си лекарство е излекуван кривио Цветан, който

заплатил 5 гроша и 5 оки боб.

Относно лекуването и болестите ето още някои интересни сведения в записките на д-р Любенов все за Алексо хекимина. Той опериpаше и катаракти, за които имаше специално направена един вид дълга чорапена игла. Ваксинирането той извършваше от ръка на ръка. Когато нямаше ланцет със себе си,правеше тези операции и с трън.Когато хекиминът преглеждаше болни, въпросите му нямаха край. Той питаше болния на колко години е,де се е родил,кой го е кръстил, женен ли е, в черква ли се е венчал или у дома си и пр.Гледаше езика му,броеше пулса, преглеждаше пикочта /урината и изпражненията/ мереше носа му,броеше зъбите му и правеше други такива неща,които само неговата глава измъдруваше.Уловеше ли болния на мястото на престъплението с някое запретено ястие, с часове продължаваше уморителните обяснения-единия обвиняваше, а другия се оправдаваше. Той имаше и нахалството на бърка в джобовете на болните, за да види от какви ястия имаше остатъци. Той имаше и билярска /докторска/ книга, в която гледаше за бъдещето на хората. Помня, че всекиму комуто гледаше,казваше, че имал неприятел и че една жена дохождала в къщата му уж за огън, но с тайната цел да прави магии. Прибавяше още: "Благодарение че си стъпил на онуй място с десния крак,ако беше с левия,щеше да останеш на мястото." Дойдеше ли м. април,захващаше се почистването на кръвта. Това пречистване започваше с даване на лекарства за изкарване,едно подир друго няколко пъти наред. Започваше се от английската сол и рициново масло и се свършваше с кротонтиглово масло. И когато се явеше в изпражненията малко кръв,което ставаше,разбира се, след 15-20 пъти отиваше по нужда,тогава вече болния е сигурен, че му е пречистена кръвта. Като настъпеше месец май,започваше кръвопущането,било с обща кръв,било с пиявици,било с байки /рогове/ под езика, на челото и т. н. Хекиминът като мушннеше с ланцата в набъбналата вена,кръвта започваше да тече...Оставаше да изтече толкова кръв,колкото се изискваше според цената. Когато пациентът премреше, хекиминът знаеше вече, че кръвопускането е подействало, натискаше вената с памук и превързваше раната. За пречистване на кръвта се туряха често и пиявици, особено на задника, тъй щото на онова вереме рядко можеше да се срещне лекуван човек, на когото задницата да не беше прошарена от пиявици. Даваха се вътрешни церове,пак за пречистване на кръвта, а такива бяха симпурно цвете,крем-тартар, мътеница и др. Даваше се голяма свобода и на дървениците,пак за пречистване. Хекиминът казваше: те смучели само нечистата кръв,дървениците не трябва да се требят. Дойдеше ли есен, даваха се лекарства за сила и то повече на половите органи.Тези лекарства се наричаха кушкалдъран. Тук влизаха всички ароматични вещества-

миск, ванилия, дарчин, индийски орех и др. Тези лекарства, направени на прах се разбъркваха с мед и от тях се правеше маджун, с който се тъпчеше стомаха повече на бейовете и чорбаджийте. Тези лекарства обикновено нямаха такса, а се заплащаха повечето от жените на болните с долни ризи и татлии...Таксата за пущане на кръв беше-за едно кръвопущане до 2 оки кръв-5гроша, за една ока кръв-3 гроша,за поставяне на клизма-60 пари, за две-100 пари, за едно слабително-1 грош и т.н.

По едно време е имало само един доктор невеж и една аптека-дюкян в Кюстендил, а в околните села не е имало и всички селяни за медицинска помощ са търсили градския хекимин. Той обаче повечето си е служил с чути рецепти от други и измислени лекарства,които сам си правел, като използвал хороскопи от вечния календар,библията и светената вода.

В Слокощица не е имало нито аптека, нито доктор. Хората са прибягвали само в краен случай до този хекимин. Обикновено са ползвали народната медицина и предания от дядо,баща,майки и т.н. Особено впечатление прави годишното пречистване на кръвта през м. април,през м. май кръвопущането и през есента даване лекарства за сила и то на половите органи. Това пречистване,кръвопущане и засилване има нещо и логично в него, но било ли е то като държавна програма,религиозна догма или хрумване на хегимина, за да провежда и отчита дейност не е известно,след като не е извършено задължително и по всички медицински правила и кръвта, която не е използвана.

От всичко това можем днес да направим извода, че османските завоеватели изцяло са преследвали геноцидната цел във всички възможни аспекти да унищожат българското население по един или друг начин.

Ежедневните безотговорни убийства, робският труд,робските тържища, безбройните данъци, своеволията,отнемането правото на собствена вяра и просвета,ограничаването на облеклото и храната, феодалното и чифликчийското закрепостяване, безчестията и отвличанията и накрая под предлог за неговото здраве.Все пак той е бил толкова твърд и не се е чувствал подценен, въпреки изменниците и е устоял на тези нечувани зверства.

КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНАТА ДЕЙНОСТ В С.СЛОКОЩИЦА,особено след османското нашествие,просветата и книжовността понасят тежък удар,но продължават да съществуват, макар непоносимите варварски отношения към българската книжовност и култура. В продължение на близо 4 века /1427-1878 г./ черквите и монастирите са били единствените просветни огнища и пазители на традициите от официалната българска култура и подържали неизменно

ограмотяването на българския език. Политическите и военни събития пречат на едновременния възход на Възраждането в нашия край. То започва в Слокощица след XVIII век и завършва до 1878 год., а за българите,които по силата на Берлинския договор от 13.VII.1878 год. останали под османското робство като Македония и други краища на страната,то продължава до 1912 год. През това време килийните училища преди Освобождението обучението е било изцяло подчинено на схоластичните принципи,свързващи знанието единствено с религията, в условията на робството те са били живи огнища за опазване на българските културни традиции.

След килийните значително се увеличава броя на училищата, за откриването на които не са вече инициатори черквите и монастирите или някои български първенци, а общините и занаятчийските сдружения.

В началния период на килийните училища е давана богуслужебна грамотност, но икономическите интереси на производителните сили са наложили промяна на учебните предмети, да бъдат застъпени: смятане,история, землеописание и др.,които дават грамотност на занаятччиите,административния персонал, видни представители и др. Този кръг хора първи свързват националноосвободителната борба с просветата и я виждат и насочват към светско образование,към училището на живота.

Необходимостта от здрава връзка между възрожденското дело и националната революция се чувства във всеки българин.

В началото на XIX век, броят на образованите българи-чужди възпитаници, с всяка година значително се увеличава. Те донасят не само нови педагогически знания, но едно идейно богатство, в което доминират модерните възгледи за национално устройство и модела на светското образование. Като един от многото завършили в чужбина е Иван Ничев Везиров и др. от с. Слокощица,който пръв завършва висше образование в Париж, след като учителствува в Слокощица, като директор и учител в с. Соволяно и др. места. Видял и добре разбрал френската система на образование, той значително подобрява педяагогическата дейност в училищата на Слокощица и оставя трайни спомени не само в учебното дело, но и в овощарството. Той донася от Франция един сорт грозде, което засажда в местността Галевишките лозя, което и днес съблазнява апетита на много хора. По същото време засажда два бора, които и днес съществуват-единия пири училището, а другия при черквата св.Богородица. Облагородил е и една череша,поникнала в подпорната стена на същата, която и днес, макар изкривена, но ревностно пази своята свежест без грижата на човека.

Природните дадености на с. Слокощица като буйна и чиста река,плодоносната и защитена от северния вятър долина, обрасла с

дъбови, букови и борови гори, богатата с рудни изкопаеми Осоговска планина и средиземноморския мек климат, създават условия на населението да се развива във всяка една насока.

Естествената двигателна сила на реката, обработката на златото,среброто,желязото, неизчерпаемия дървен матуериал,добре развитото земеделие и скотовъдство,тук най-добри условия е намерило добре развитото занаятчийство и ред други условия, каквито околните села не са имали.Всичко това от своя страна пък е създало предпоставка за създаване на просветни огнища и тържища за занаятчийските произведения, които са намирали добър пазар не само в Кюстендил, но и извън околията, та дори и страната.

Още през XVI век нуждата от грамотност по естество се налага за населението на Слокощица, защото ведно със земеделието, то се насочило повече в обработката на метала,чиито транспорт от Осогово е минавал през селото. Реката е движила техните воденици,дъскорезници,тепавици, гайтанджилници, работилници за обработка на кожи, за въжарските, самарджийските, абаджийските, железарските, грънчарските и др. работилници, които са се нуждаели от грамотни хора.

Всичко това е наложило още преди 1800 год. тук да се създадат килийни училища в монастирите и частна къща, а в самото начало на XVIII век Рилския монастир открива в Слокощица килийно трето училище /т.14/в собствения си метох в центъра на селото. В чест на това благотворително начинание за подържане на рилския метох,заинтересовани слоколяни подарили по едно парче ниви,лозя,ливади,бахчи и гора. За завеждащ метоха монастирът изпратил един монах /таксиот/ и / изповедник/. Освен таксиотарската и изповедническа длъжност, монахът ограмотявал и желаещите ученолюбиви селяни. По същото време,както посочихме и по-горе,ограмотяването не е прекъсвало в монастира и частната къща. Не е известно защо в с. Слокощица килийното училище е датирано от 1810 год.,след като Владимир А.Караманов в статията си "Из миналото на село Слокощица до Освобождението не България-1878 г." Пише: "...Така в с. Слокощица още през XVII и XVIII век е имало грамотни, по-скоро полуграмотни хора, които са били най-рано грамотни хора в Кюстендилската кааза...И ако тук-там се е срещал по някой грамотен човек в околните на Слокощица села, както и в самия град Кюстендил,...до откриване на училище в града през 1920 год., то това ограмотяване тези хора са получили в с.Слокощица, било в монастира "Благовещение", било в метоха на Рилския монастир. Че в с. Слокощица е имало най-рано грамотни хора в Кюстендилска околия съм слушал и от наследниците на знатните и стари семейства в това село Геребенарци и Везирци. В техните родове, прадедите им от незапомнени времена били

грамотни хора,добили грамотността по всяка вероятност от служилите тук монаси..."

От статията на Кирил Поромански във вестник "Звезда" от 23.V.1985 г. Под заглавие"Училища-столетници" четем: "Колкото и странно да изглежда, но първото училище през Възраждането не е открито в Кюстендил, а в с. Слокощица. Това става през 1810 год.Защо именно в Слокощица? Навярно обяснението трябва да се търси в особеното местоположение на селото в началото на Осоговския балкан. В него са построени и няколко църкви и монастири.За известно време дори е било епископски център.Рилският монастир също има тук свой метох,запазен и до днес, в вековни шимширени дървета в двора.Училището се помещава в частни къщи..." На основание и други материали смятаме, че са достатъчни доказателствата за съществуване на килийни училища в селото преди 1800 год.,като килийното училище в монастира "Благовещение" /т.19/ в частната къща на Цинца Мара /т.13/, която е имала воденица и работилница за щавене само на кози кожи,почти в центъра на селото.Като учители в тези килийни училища са били от свещениците по черквите и монастирите, като дякони и архимадрити при митрополита. Обучението е било килийно, колкото да се научат да четат и пишат, за да могат да прочитат по някоя книга и да усъвършенстват занаята.

Агресивната дейност, която са провеждали турците из цяла България,не са дали възможност дори и на София да развие по-рано просветната си дейност. Така за първи път София има килийно училище през 1825 год.,взаимно училище през 1849 год.,мъжко народно класно училище през 1857 г., девическо училище през 1858 год., две гимназии през 1879 год и висше педагогическо училище/ университет/ открива на 1.X.1888 год.,през 1869 се открива Българската академия на науките, през 1895 год.-Художествената гимназия./52/

Кюстендил, като важен административен ценвтър,където турците са се стремили да ликвидират всички българи и са предприели геноцидни мерки особено срещу българската просвета и религия, според сведенията на Ефрем Каранов с големи трудности кюстендилските граждани са успяли да открият килийно училище през 1820 год. /51/

Като едни от будните села в Кюстендилска околия, които са имали училища преди Освобождението, са с. Таваличево през 1857 год., село Лозно през 1860 год., с.Ръждавица около 1852 год., с.Ямборано през 1859 год., с. Перивол през 1868 год, за селата Соволяно и Граница-1916 г., а останалите села имат училища още по-късно. Горните даннни за Кюстендилска околия са според сведенията на Ефрем Каранов за училищата преди Освобождението.

От таблиците: VIII,XXII,XIX и XX за грамотността на населението в с.Слокощица по пол до 1910 год., в сравнение с това за цяла България, съгласно статистическия годишник на Българското царство. Год.XIX-1927 г.

стр.37 е видно в проценти,че през 1910 год. общо грамотните хора в Слокощица са били: за мъжете-49.6,% а за жените-13,7%, докато за цялата страна селски грамотни мъже са били 41.8 %, а за

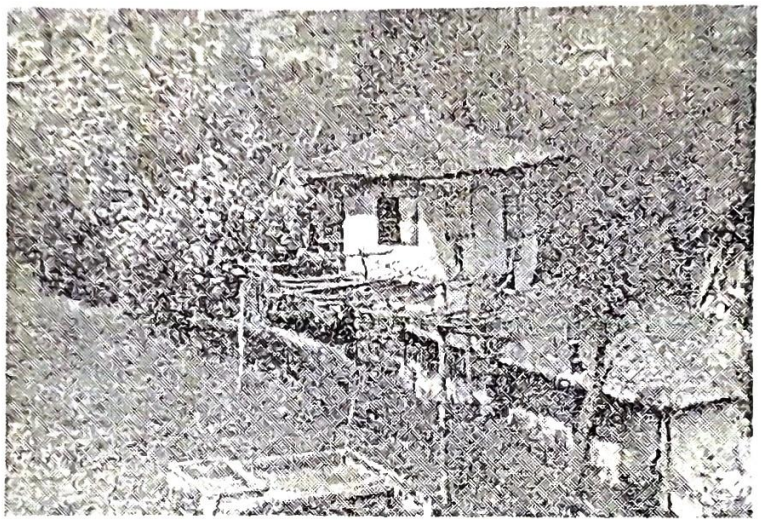

Второто килийно училище в с . Слокощица наименованието "Рилски метох" днес в дворното място на Ангел Велинов, закупил мястото от Рилския монастир, но сградата се поддържа като културен паметник от новите собственици

Първото трикласно училище в с. Слокощица - 1847 г.

жените-селянки-14.8%, което показва, че грамотните мъже само в с. Слокощица процентно са със 7.8% в повече от тези в цяла България, а жените грамотни селянки от с.Слокощица с 1.1% в по-малко от тези за страната.

Първото килийно училище в собствената къща на Цинца Мара в Слокощица преди 1800 год. се е намирало почти в долния край на селото.Къщата е била на два етажа като стаята за учениците е била на втория етаж,а на първия е използвана друга, в която са оставяли без обяд ученици,които са дошли неподготвени на училище.Единственият прозорец на учебната стая не е имал стъкла, а залепена прозрачна хартия /пенджера кеят/. Децата са седяли на пода и пред всяко е имало куп дребен пясък, върху който са писали.По-късно, преди Освобождението, учениците са писали на така наречените "плочи" с калем, който по начин на писане е продължил и след Освобождението.

Второто килийно училище е било открито в монастирската сграда с.Благовещение, в което са учили от Слокощица,Богослов и някои от близките до монастира отделни къщи.Монастирът построил двуетажна шестогълна сграда с помощта на населението и до нея друга, приземна с две стаи /мутвак и соба/.Сградата, наречена по-късно монастирска кула и три шимшира в южната и страна и днес съществуват, като за шимширите специалистите доказват, че са на 600 год. и местоположението, което те заемат до кулата не уверява, че са засадени преди строежа.

Третото килийно уччилище в Слокощица съществува до 1848 год до построяването в селото на светското трикласно училище, а Рилският монастир подържа метоха до 1900 год. след която го продава на Ангел Велинов от Слокощица.

В горния край на шестъгълната сграда/монанстирската кула/ се влиза по дървени стълби,и там има две стаи. В една от тях се е помещавало килийното училище, а друга е била използвана за изповеднья. Като първи учители в килийните училища в Слокощица са били: Софрони архимандрит,Кесар архимандрит,Агапий тексидит и след това назначават Нако Полеган.След него са назначени Георги Стоичков Джангьозов,Георги Вариклечков,Давидко поп Георгиев от с. Слокощица, Тодор Златашки,Георги Панагюреца, който взима участие в Априлското въстание /1876/ и не се връща,след него назначават Костадин Ил.Кожухаров, Алексо Максимов Кукуреко от Кюстендил,Ангел Джоков от с.Белут Босилеградско, Атанас Коларов от с. Соволяно и др.

Като най-ранни грамотни родове в с.Слокощица са Гребенарския от който Гоге Гребенарски е бил председател на рев. комитет преди Освобождението и е бил съратник на Ильо войвода. Григор Гребенарски е стигнал до най-високия чин по това време-капитан /

Учителя Йордан Анас. Сурков с учениците му в III-то отделение(клас) родени 1921 -1923 г. в с. Слокощица

1885г./, а Христо Гребенара е бил главен предприемач на строежа /1885 год./ на Педагогическото училище в Кюстендил. От Везирския род Иван Ничев Везиров пръв е завършил висше образование в Париж и става директор на училището в Слокощица. От Клечковия род има двама учители, единият през 1858 год. бива назначен за първи учител в с.Таваличево и през 1860 год. става поп и отива в Кюстендил, като такъв и неговият син бива бива назначен за учител в Слокощица и се казва Давидко поп Гергиев Вариклечков. От Границкия род, като студент в Прага преди 1878 год., Стефан Анастасов Границки прекъсва последната си учебна година и се връща в България, за да се включи в освободителното движение, като влиза в четата на Филип Тотю. /53/.

Смайваща е наистина духовната енергия на нашите първоучители, духовни просветители и възрожденци,въплатили сякаш запазената през вековете на робството прабългарска твърдост,сила и дързост и славянска широта на духовните стремежи. Колкото по-късно е в сравнение със Западноевропейското възраждане, толкова по-бързо и бурно протича и Българското възраждане. В него всяко поколение е една епоха.

Само ако можем мислено да се пренесем в онези времена на духовен мрак, можем да си направим вярна сметка и за нашата страна, за най-великия прогресивен напредък и да разберем трогателната радост на ония българи, които не само като възрастни посещават училището, но и в своите дюкяни търговците, майсторите

и калфите започват да се обучават взаимно на четмо и писмо, благодарение на всеотдайния труд на българските учители, които са се раздавали без остатък, в полза роду.

След откриването на Габровското училище през 1835 год., само за няколко десетилетия нашият поробен, но ученолюбив народ открива над 1500 нови училища по подобие на Габровското. С такъв успех в миналото не може да се похвали нито един народ.

През годините на Възраждането българското занаятччийство нараснало толкова много и за да върви към добро, то се е нуждаело от грамотни хора, които да знаят да четат, пишат и смятат. Килийните училища не можали да дадат такива знания и по тази причина по-заможните давали децата си в гръцки училища, където придобивали по-високо образование.Много от тези деца,след като завършили гръцките училища, се погърчавали.Този проблем по грамотността и образованието не давал спокойствие на будните слокоски родолюбци и те се заели с построяването на трикласно светско училище,което да задоволява техните духовни потребности. Жаждата за свобода и наука, слоколяни приели предложението с радост и започват задружно да събират средства и материали. Определят и мястото за строежа в долния край по това време на селото до реката /сега мястото на последното училище/. За построяването на училището дори помогнал и турчинът Али ефенди,който имал имоти на територията на Слокощица, владеел кулата в центъра на селото и заемал длъжност в управлението на кюстендилската кааза.Под негово покровителство и под предлог, че тази сграда ще бъде хамбар за събиране на даждията /данъците/ населението на селото съградило сградата с четири стаи и коридор на метър над земята, така, както Али ефенди искал да построи хамбара.Източните и западните стени били с дебелина 80 см. Каменен зид от долу до горе, а северната и южните стени били паянтови /плетеница с кал/, както и вътрешните. Цялата сграда била с размери 15/15 м., а коридора 3 м. широк, като двете му противоположни врати били толкова широки, колкото коридора с условие, че волски каруци ще влизат от едната и ще излизат от другата страна. Дворното място заема 4 декара равна площ, като в източната му страна изкопали и бунар.

От преданията на Стоимен Велинов като съсед на училището, роден през 1841 год., след Освобождението е бил кмет на селото знаем, че трикласното училище е било построено през 1847 год.,като строежът му е продължил около една година и било открито през пролетта на 1848 год. Следващата година Али ефенди построил в горния западен край на дворното място хамбар за борови дъски със същото разпределение и размери 686 м. Този хамбар и училището са били покрити с турски керемиди. Хамбарът след

Освобождението го ползва училището за склад на горивни материали и бракуван инвентар до 1949 год., когато започна строежа на новото училище до старото.

След поредните три войни /1912-1919/, жителите на с. Слокощица вече забравили мъките и страданията и замислят откриването на прогимназия,защото децата само на по-заможните отиват в Кюстендил да продължат образованието си. Като инициатори за откриването на прогимназията са Ангел Велинов, Георги Кудуски, Христо Миразчийски и др., които към 1926 год. предлагат за прогимназия да бъде закупена къщата с постройките на изселилия се Стоьо Бошков, който като общински съветник,кмет, кръчмар и най-богат в Слокощица се е разорил и от срам напуснал селото и се е заселил в гр.Фердинанд /Михайловград/, а след това в София.

Общината взима решение да закупи къщата на Стоьо Божков и да открие прогимназия.Неочаквано обаче се явяват противници на това решение от страна на по-имотните. Решението на общината бива изпълнено и през 1927 год. къщата е закупена и есента прогимназията е открита. Дворното място е било два декара, в него е имало плевня /навес/, заемащ около 60 кв. м и друга постпройка, ползвана за лятна кухня с мазе и балкон, която още се ползва от Васил Ангелов.Дворното място е било достатъчно за провеждане на физкултурни занимания, а при дъждовно време са се провеждали под навеса. Сградата за тогавашните нужди е била удобна, тъй като е имала четири стаи, от които три за класни и една учителска с коридор и мазе. Другата, по-малка сграда, е ползвана за трапезария за децата на социално слабите родители.

Учители в с. Слокощица към 1930 г.: Георги Табаков, Йордан Сурков, Аска Божкова и Георги Топалов

Ученици родени 1931 г. от класът на Георги Топалов

Дворното място на началното уичилище е ползвано за зеленчукова градина, продуктите от която са предназначени за безплатна храна на учениците.

Последната училищна сграда /новото училище т.17/, е построена в дворното място на старото начално училище, като площта му се е увеличила с отчуждаването на съседните дворове на Владимир Васев Тренев и Евтим Г.Стоилов. Училището се строи на три етапа, от 1940 до 1984 год. В тази сграда дес се помещават класните стаи от I до VIII клас със съответни учебни кабинети, физкултурен салон и др. помещения. Към училището има ученически стол, в който се сервират безплатни закуски на учениците, които ползват и открита физкултурна площадка. Учителският персонал е високо квалифициран и достатъчен по всички предмети и се ползва с авторитет.

През 60-те години на XVIII век османлиите правят опит да сложат ръка върху самостоятелността на българските училища и по този начин да пресекат неговия национален подем. Масовата съпротива обаче проваля правителствените проекти на Турция и спечелва голяма победа между поробени и поробители, а Освобождението България с 2 000 училища.

До началото на 1800 год. значителен брой българи получават елементарно религиозно образование, което прави впечатление на чужденците,преминаващи през страната ни. През 1876 год., след Априлското въстание, българските земи били посетени от европейски анкетни комисии, журналисти и общественици. Те се

учудват от големия брой светски училища не само в градовете, но и в селата, от доброто равнище на познанията не само на учителите, но и на учениците, от факта, че българските училища били достъпни за всички слове от населението. За момичетата и момчетата образованието било еднакво важно и най-вече от това, че прогресът на образование не е бил резултат на държавна грижа и средства, а бил дело на самите българи. Те събират помежду си доброволно средства, за да строят и обзавеждат училищни сгради, да плащат заплати на учители, да подпомагат авторите на учебници, на литературните произведения и издатели на вестници и списания.

Създаденото през м. юни 1877 год. временно руско управление на България, което действа до м. юли 1879 год., има за задача да организира най-важните учреждения на българския държавен апарат. Към него функционират осем отдела, играещи ролята на министерства. Един от тях, наречен отдел за народно просвещение и духовни дела, оглавяван от проф. Марин Дринов, родом от Панагюрище, поема грижите за просветното и културното развитие на България след Освобождението и. Проф. Марин Дринов и сътрудниците му, на 29.VIII.1878 год. издават "Привременен устав на народните училища", в който се регламентира структурата на училищата и тяхната програма в страната.

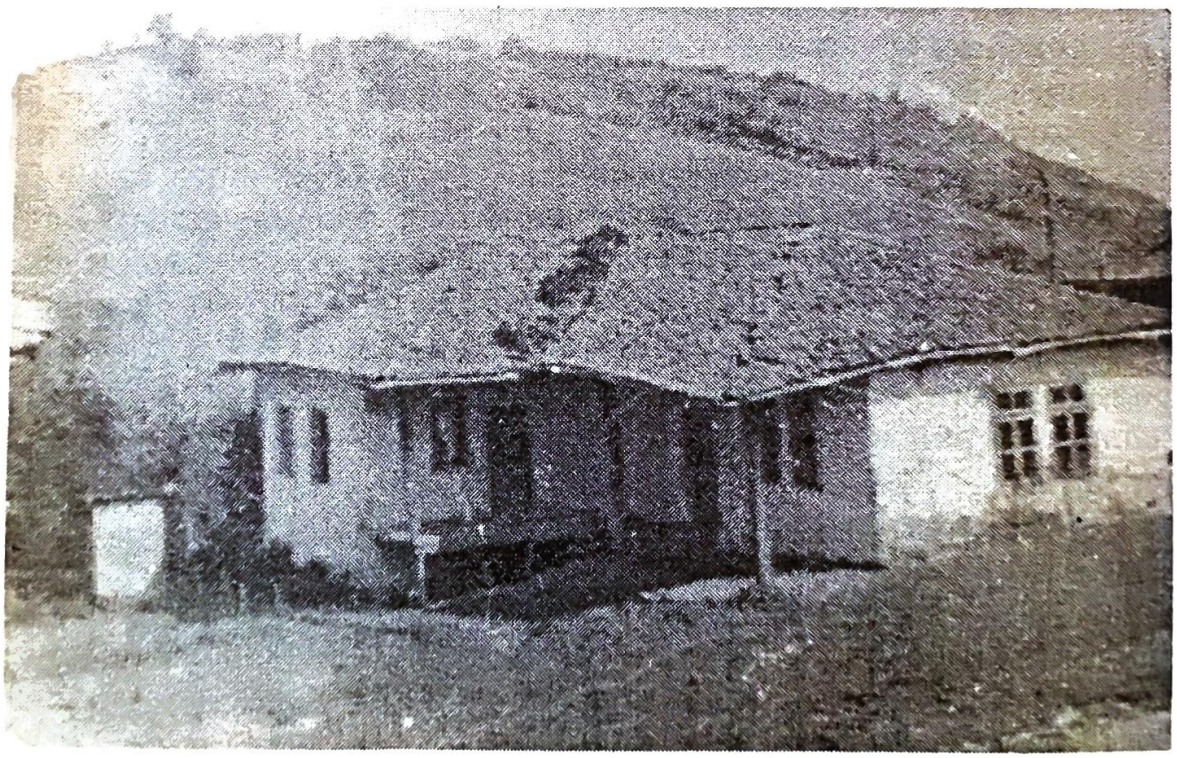

Прогимназията в с. Слокощица открита през 1927 г. Стара сграда, закупена от общината от Стоьо Бошков - изселил се от селото

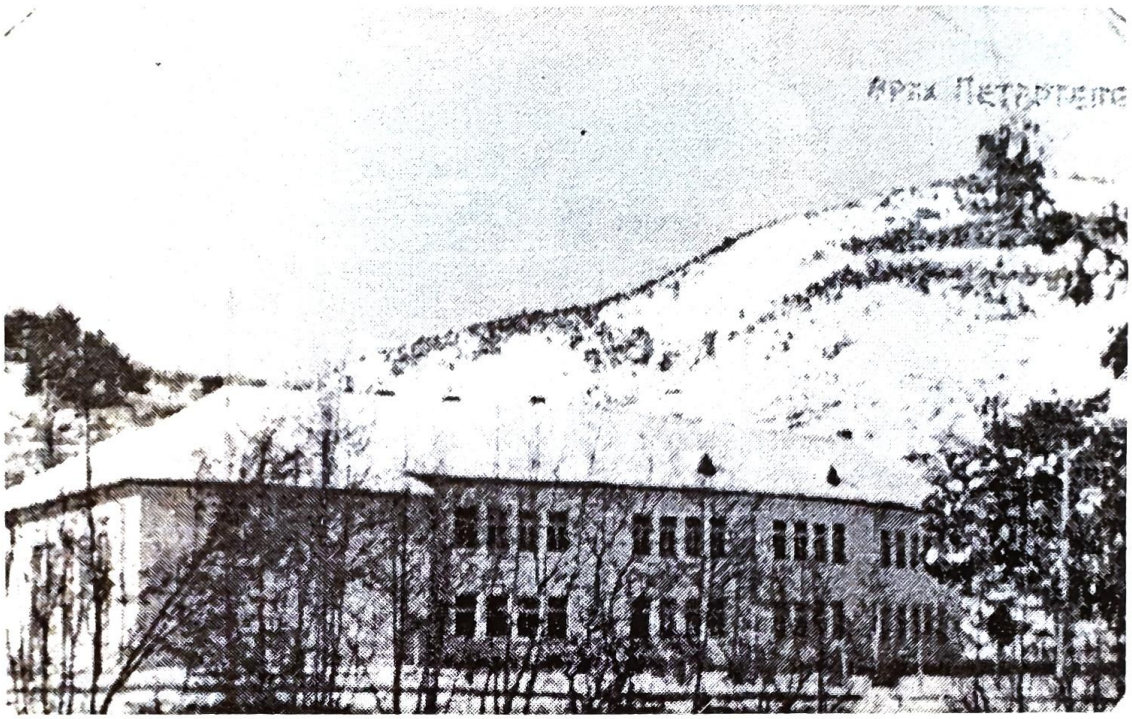

Новото осмокласно училище в с. Слокощица, на което строежа е започнал през 1940 г. и неговото усъвършенстване още продължава

Взимат се бързи мерки чрез курсове за педагогическа подготовка на учители, както и за издаване на учебници и пособия.

Временното руско управление отпуска средства за построяване на още нови училища и 60 000 франка за степендии на бедни деца.

Необходимостта от ранна просветна нужда в с. Слокощица е исторически закономерна и обусловена. Тя преминава през стадиите на първите занаятчийски интереси,просветители и книжовници, които надмогват петвековното турско робство, за да достигне до равнището на зрялата идейна революционна мисъл по време на Възраждането, пък и след него.

Тревожният зов от историята на великия хилендарец Отец Паисий: "Четете и знайте, за да не бивате подигравани и укорявани от други племена и народи" става верую на мнозина ученолюбиви слоколяни, които посвещават живота си на най-благородната професия-просветното дело и биват негови инициатори на територията на Слокощица като:

1.Георги Вариклечков
2.Давидко Г. Гребенаров
3.Георги Ст.Джангьозов
4.Иван Ничев Везиров
5.Евтим Г.Гребенаров
6.Йордан Стаменов
7.Йордан Ат.Сурков
8.Георги Мих.Табаков

9.Георги Дим.Табаков
10.Климентина Йор.Суркова
11.Георги Кост.Топалов
12.Асен Ст.Лозенски
13.Гуна Ал.Михайлова
14.Гълъбина Анас.Облачка
15.Асен Мих. Петров
16.Асен Ст.Барутчийски
17.Димитър Хр.Керемидарски
18.Михал Г. Михайлов
19.Венета Евт. Суркова
20.Иван Евт.Сурков
21.Илинка Спиридонова
22.Живка Кост.Михайлова
23.Мария Йор. Чотинска
24.Здравка Г.Михайлова
25.Райко Й.Чотиннски
26.Иван Ст.Тамакярски
27.Славка Дав.Никова
28.Анака Б. Страдалски
29.Райна Ст. Русийска
30.Райна Ан. Георгиева
31.Асен Ман. Гребенарнско
32.Асен В. Гребенарски
33.Соня Г. Янкова
34.Веригиния Гроз. Янкова
35.Людмила Лоз. Якимова

Тези, които са по-късно завършили не са ни известни, за което не ги посочвам в книгата и ги молим да ни извинят.

Всички горепосочени учители са родени в с. Слокощица и много малко от тях не са учителствували в селото. Не посочваме имената на учители, у които са родени в други места и трудно можем да им издирим имената.

Българският учител винаги върви с вдигната глава, повишено самочяувствие и се гордее със своята благородна професия и всеотдайния си труд. Той първо е отворил очите на всеки българин към наука и прогрес и заслужено има свой химн.

УЧИТЕЛИТЕ ОТ С.СЛОКОЩИЦА, ЗАВЪРШИЛИ ОСНОВНОТО СИ ОБРАЗОВАНИЕ В СЕЛОТО ДО 2000-ТА ГОДИНА

1.Иван Ничев Везиров
2.Йордан Атанасов Сурков
3.Йордан Стаменов
4.Герги Михайлов Петров
5.Георги Димитров Табаков
6.Асен Михайлов Петров
7.Георги Костадинов Иванов
8.Асен Гаврилов Лозенски
9.Гуна Александрова Пандурска
10.Климентина Йорданова Суркова
11.Гълъбина Анастасова Копелярска
12.Венетка Евтимова Суркова
13.Иван Евтимов Сурков
14.Димитър Александров Рошков
15.Веселина Андоново Митова
16.Асен Ст.Барутчийски
17.Михал Георгиев Михайлов
18.Соня Грозданова Янкова
19.Живка Костадинова Михайлова
20.Иванка Костадинова Михайлова
21.Здравка Герасимова Михайлова
22.Райна Стоянова Русийска
23.Татяна Асенова Барутчийска
24.Христина Христова Османлийска
25.Гинка Костадинова Кашкина
26.Венка Симеонова Николова
27.Йорданка Иванова Монева
28.Виолета Живкова Николова
29.Марияна Живкова Цветкова
30.Янка Боянова Лудачка
31.Мария Йорданова Чотинска
32.Райко Йорданов Чотински
33.Здравчо Витански
34.Анка Борисова Страдалска
35.Славка Давидкова Никова
36.Веска Драганова Цветкова
37.Людмила Лозанова Якимова
38.Асен Василов Гребенарски
39.Асен Манасиев Гребенарски
40.Велка Стойнева Давидкова
41.Крум Рошков
42.Таска Борисова Спасова
43.Илинка Спиридонова

44.Иван Стоянов Тамакярски
45.Димитър Христов Керемидарски
46.Даниела Мил. Петракиева
47.Сашка Димитрова Иванова
48.Венетка Димитрова Кашкина
49.Иванка Станимирова Кашкина
50.Галина Манова /Старадалска/
51.Маргарита Стойнева Маркова
52.Анелия Йорданова
53.Мариола Владимирова Шопска

Учителите към 1970 г. в с. Слокощица: Благой Андонов, Виолета Стоименова, Стоян Колев, Гълабина Облачка, Таска Спасова, Стоянка Костова, Гуна Михайлова, Славка Давидкова, Иванка Манова, Вера Бечева, Славчо Облачки, Йорданка Миразчийска, Боян Васев пред новото училище

ПЪРВЕНЦИ НА ОСНОВНИЯ КУРС, ЗАВЪРШИЛИ ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ ДО 2 000 ГОДИНА

Даниела Райкова Чотинска
Даниела Мил.Петракиева
Снежана Сп.Михайлова
Аделина Кир.Панева
Соня Ив.Барутчийска
Георги Васев Тамакярски
Стефан Янчев Ников
Янка Бор.Страдалска
Асен Мих.Петров

Герги Вл. Яневски
Евтим Ал.Пандурски
Кирил Васев Тулечки
Митко Йор.Чотински
Цветанка Йор.Стоянова
Василка Гер.Велкова
Георги Ас.Йорданов
Боян Алексов
Емил Грозданов Янков
Велка Стой.Давидкова
Милена Ас.Барутчийска
Радостина Дим. Андоново
Цветанка Асенова Стаменова
Димитър Йорданов Гергиев
Галина Ив.Георгиева
Климентина Йор.Суркова
Христо Б.Терзийски
Станимир Ас.Ахчийски
Веска Др.Цветкова
Снежана Д.Деникова
Елена Мих.Арсова
Соня Б.Иванова
Кирил Е.Ников
Евгени л.Якимов
Пламен Бор.Страдалски
Димитър Ал.Рошков
Вера Ив.Накева
Стоян Г.Костадинов
Радостина Йор.Николова
Никола Ст.Дръвнишки
Светанка Ст.Тамакярска
Васил Ст.Дамидков
Маргарита Жив. Цветкова
Цветанка Ас.Стаменова
Валери Ал.Цветков
Йоанна Кир.Стойнева
Татяна Среброва Стоименова
Вергиния Гроз.Янкова
Снежка Кирилова Рошкова
Даринка Кр.Чутуранова
Василка Ст.Колева
Татяна Ас.Барутчийска

Родени 1972 г. ученици в III-ти клас с класен учител Гуна Михайлова

В биографичния очерк на учителя Димитър Миленски-роден в с. Граница четем химна на учителя:

Далеч от нас богатства,
награди и хвалби.
Далеч от нашето братство, нечестните борби.
За работа сме жадни.О, дайте ни дела,
да пръснем ний сме длъжни, вековната тъма.

Народът,брате, тъне в невество и мрак.
А кой ще му помогне да види ден пак?
Целта ни е висока, о,дайте ни ръка!
В гърди ни сила блика.Напред на борба в света!

Френският учен Робърт Пелетие, в речта по случай празника на Кирил и Методий на 23 май 1930 год. в Париж казва: "Аз винаги си спомням за далечния ден, в който отворих историята на Паисий. Той е толкова голям, по-голям може би от военните герои, както всички знаменити държавни мъже,този монах непознат и упорит, който прекарва свойте дни и нощи за събуждането на един народ,заспал от вековете, с перо и слово той е един жив пример за всички живи хора, които мислят..."

Кой знае колко души ще могат да се събудят по-късно от един "мрачен ръкопис". Нищо не е загубено и бъдещето е винаги отворено и за най-отчаяните каузи, когато в някоя част, някой непознат човек бди, за да не се изгаси пламъка на жадуваната совобода. Монашеството,преследвано от турците и от гръцкото духовенство, то тези наставници трябваше да имат куража на мъченици. Затворът и смъртта се отваряха пред тях, но всяка година броят на училищата и учениците в България се е увеличавал.

България искаше да възкръсне по-скоро с книгата, отколкото с меча, а това упорито усилие има своята отплата-независимостта и. За това упорито усилие пише един американски журналист за килийните училища: "Образованието, което се дава в тези училища е безплатно и еднакво за бедни и богати.Едва ли има българско дете, което да не може и пише така, че процентът на грамотните е равен на този в Англия и Франция. Знаят ли тези факти хората, които считат българите за диваци."

Най-трайната съставка в историческото битие на всеки народ е неговата култура. Не случайно миналото на с. Слокощица, белязано с шеметните завои на историческата съдба, тъкмо духовните му постижения са издигат като най-високи върхове в неговата историческа летопис.

Известно е, че след османското нашествие, българската просвета

и книжовност понасят тежък удар, но продължават упорито да съществуват. В продължение на близо 4 века църквите и монастирите в с. Слокощица са единствените пазители на традициите като официална българска култура и ревностно са огрaмотявали все повече и повече народа.

За грамотността на селските мъже и жени в с.Слокощица и за цяла България от 1887 до 1910 год., в брой и проценти, вижте таблица VIII и XIX.

По отношение на грамотността на населението на с. Слокощица, за посочените преброявания до 1910 год. е видно от таблица VIII и таблица XIX.

ТАБЛИЦА XIX

Година на преброяването	Общ брой на населението	От тях са в брой		Грамотни в брой		Неграмотни в брой		Грамотни в %		Неграмотни в %		Всичко грамотни в %
		м	ж	м	ж	м	ж					
1887	1100	528	572	87	3	441	569	16,5	0,5	83,5	99,5	8,1
1892	1109	577	532	152	11	425	521	26,2	2,1	73,8	97,9	14,1
1900	1206	628	578	228	22	400	556	36,3	3,7	63,7	96,3	20,0
1905	1275	658	617	286	48	372	569	43,5	7,8	56,5	92,2	25,7
1910	1406	719	687	357	94	362	593	49,6	13,7	50,4	86,3	31,7

От таблицата става ясно голямата разлика в грамотността между мъжете и жените през петте преброявания в с.Слокощица. Грамотните жени са едва 0,5 процента през 1887 год. срещу 16.5 процента грамотни мъже.През 1910 год. този процент значително нараства. Грамотните мъже са 49.6 на сто, а този на жените е вече 13.7 на сто.

Сравнени тези цифри със съответните за цялата страна показва, че в с. Слокощица има повече грамотни мъже от тези в селата на цялата страна. За 1910 год., на 100 души селяни за цяла България, грамотните са 42, а в с.Слокощица са 50. Грамотността за двата пола в България за 1910 год. е 33.5 на сто, а тази на Слокощица е 31.7 на сто.

Преди Освобождението до 1878 год., в с. Слокощица са се преселили от Македония 222 души от 51 семейства и след Освобождението, до 1920 год., се преселват 143 от 31 семейства или всичко до 1920 год.-365 души от 82 семейства.

Средно годишните изселвания за цялата страна, от 1931-1941 год., е: изселени мъже 23 007 души, а жени 11 060 или всичко 33 965 души.

Въпреки малоимотността на селското население и сравнително

големия му брой, в сравнение с градовете, селото е излъчило до 1934 год. малък брой изселници-15 семейства. По-късно обаче изселническият поток се засилва и се ускорява значително, особено след 9.9.1944 год., което е видно от преброяванията от 1880-1956 год.

ТАБЛИЦА XXII

За грамотността на селското население в Кюстендилска околия по пол през 1887-1926 г.

Година на преброяването	За Кюстендилска околия Грамотни		Неграмотни		Всичко грамотни на 100 д. м. и ж.	Всичко неграмотни на 100 д. м. и ж.	Всичко грамотни в България			Всичко грамотни само селяни в България		
	на 100 м.	на 100 ж.	на 100 м.	на 100 ж.			На 100 мъже в %	На 100 жени в %	Всичко в %	На 100 мъже в %	На 100 жени в %	Грамотни в селата в %
1887	11,7	0,2	88,3	99,8	5,9	94,1	17,6	4,1	10,8	-	-	-
1892	22,1	1,3	77,9	98,7	11,7	88,3	24,3	6,5	15,4	-	-	-
1900	31,1	3,4	68,9	96,6	17,2	82,8	36,0	11,2	23,6	30,8	5,8	18,3
1905	40,5	7,3	59,5	92,7	23,9	76,1	40,6	14,6	27,6	35,6	8,9	22,3
1910	48,1	11,5	51,9	88,5	29,8	70,2	46,1	20,4	33,2	41,8	14,9	28,3
1920	62,4	30,4	37,6	69,5	46,4	53,6	55,8	33,2	44,5	51,9	28,0	39,9
1926	65,4	31,4	34,6	68,6	48,4	51,6	58,5	37,2	42,9	55,1	32,5	43,8

Данните са взети от изчислителния център

Трябва да добавим, че по време на първото преброяване на населението на Б-я /1880/, е пропуснато да се съберат даннни за грамотността. Освен това, данните за грамотността през 1934 год. не са обработени за селата, затова не са и публикувани. Нека добавим, че за преброяванията през 1887 и 1892 няма обработени данни за грамотността на селяните,каквито има за градовете./75/

При преброяването на Кюстендилски окръг към 2.XII.1975 год., от всичко 177855 жители в окръга, с висше и полувисше образование са 7337 или 4.1 на сто,със средно специално и общо образование 140496 души или 79 на сто.73.

От данните за грамотността на цяла България през 1887 год., за мъжете е 17.8 на сто и за жените 4.2 на сто, докато общо за Кюстендилска околия, грамотността на населението на града е 5.9 на сто, като за мъжете е 11.7 на сто и за жените 0.2 на сто. Кюстендилското краище показва общо 3.8 на сто, където за мъжете е 7.6 на сто и за жените 0.7 на сто.Каменица показва обща грамотност 3.6 на сто,където за мъжете е 7.1 на сто и за жените 0.09 на сто. Пиянец пък показва обща грамотност 2.8 на сто, където за мъжете е 5.5 на сто и за жените 0.07 на сто. За същия период с. Слокощица показва 8.1 на сто, за мъжете-16.5 на сто и за жените-0.5 на сто.

ТАБЛИЦА XIX

За броя на жителите на с. Слокощица по пол и възраст при преброяването на 4.12. 1985 г.

Жители броя	от тях		По възраст							
	м	ж	До 15 год.		От 16-54 год.		От 55-59 год.		и над 60 год.	
			мъже	жени	мъже	жени	мъже	жени	мъже	жени
1994										

Данните са взети от изчислителния център

ТАБЛИЦА XX

За броя на жителите на с. Слокощица по образование при преброяването на 4.12. 1985 г.

Жители броя	По образование		
	с основно	със средно	с висше и висше
1994	1463	489	42

Данните са взети от изчислителния център

ТАБЛИЦА XXI

За състоянието но жилищния фонд но на с. Слокощица при преброяването на 4.12. 1985 г.

Жилищни сгради броя	Жилищата в тях	Жилищна площ в кв. м.	Жилищна площ в нежилищни сгради в кв. м.
599	657	33066	112

Данните са взети от изчислителния център

ПЪРВИЯ ВИПУСК НА Кюстендилската вечерна вечерна гимназия завършил през учебната 1952/1953 г. 11 клас с кл. ръков. Виктория Димитрова от гр. Кюстендил.(Инициатор на снимката е последния от стоящите Кирил Гер. Михайлов)

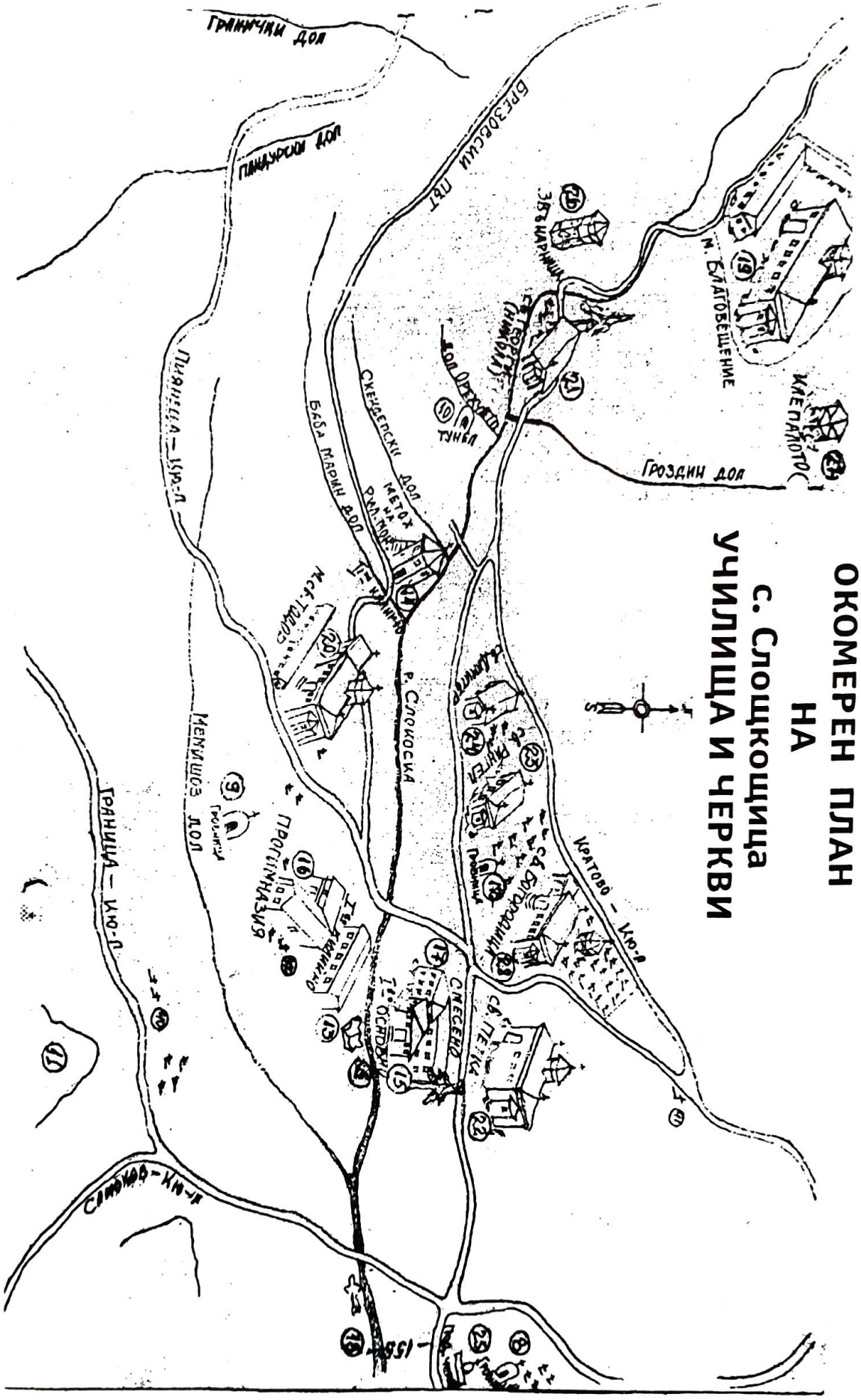
ОКОМЕРЕН ПЛАН
НА
с. Слощкощица
УЧИЛИЩА И ЧЕРКВИ
Гранички дол
Пандурски дол
Брезовски дол
Гроздин дол
Граница – Ихт.
Граница – Ихт. – Л.
Граница – Ихт. – Л.
Р. Слокоска
Менишов дол
Баба Марин дол
Скендерски дол
Метох на Рилския
Ман. Благовещение
Кладенец
Гробищен парк
Ман. Св. Пантелеймон
Ман. Св. Богородица
Ман. Св. Спас
Ман. Св. Спас
Ман. Св. Спас

Петко Рачев Славейков е роден през 1827 год. в гр.Търново. Той е бил голям общественик и възрожденец, вестникар и поет, председател на Камарата, министър и радетел по вероизповеданията в България. Народът го цени като живата история на българските движения, както по църковния въпрос, така и по развитието на училищата в страната.

След продължително боледуване, Петко Рачев Славейков, в ден събота, на 1 юли 1895 год., умира в София, правителството решава да бъде погребан на държавни разноски в Софийските централни гробища в ден понеделник, като се стичат хиляди столичани и граждани от цялата страна. Той оставя богат литературен труд и като народен представител е бил непримирим с продажниците и родоотстъпниците.

Част от рода Славейкови са заселени в с.Ябълково Кюстендилско.

Иван Ничев Везиров
първия учител
с висше обр.

Климентина Йорданова Анастасова -
първото момиче от с. Слокощица завършило
висше педагогическо образование -

Възпитаници на училището в с.Слокощица

Александър Димитров - общественик, министър на Вътрешните работи и народното здраве (1919 г.) В кабинета на Ал.Стамболийски и министър на войната (1921 г.); Георги Струмски - поет; Боян Алексов юрист, нотариус; Вера Накева - научен сътрудник, агроном; Димитър Чотински - научен сътруднк; Асен Андреев - общественик; Георги Яневски - инженер, директор на ДАП; Стоян Костадинов - икономист; Йордан Сурков - учител, общественик; Йордан Стаменов-Даскала - учител, общественик; Валери Цветков - художник; Тодор Димитров - дипломат; Стойне Андонов - профсъюзен деятел; Димитър Керемидарски; Цветанка Стаменова - медицина; полк. Евтим Пандурски - лекар; Стоян Костадинов -икономист; Цветанка Михайлова - лекар-гинеколог; Климентина Атанасова - учителка по география; Христо Терзийски - инженер; Станимир Ахчийски - ж.п. инжнер; Веска Драганова - френска. филология; Даниела Петракиева - география; Снежана Деникова - икономист; Снежана Михайлова - инженер; Елена Арсова - юрист; Соня Богомилова - агроном; Соня Барутчийска - агроном; Георги Тамакярски - икономист; Евгени Якимов химия; Пламен Страдалски - Ветеринарна медицина; Анка Страдалска - биология; Димитър Рошков - българска филология; Асен Михайлов - педагог; Йона Ортачка - социална педагогика; Кирил Тулечки - инженер; Емил Янков - история; Велка Давидкова - българска филология; Митко Чотински - научен сътрудник; Васил Чотински - инженер; Милена Барутчийска - икономика; Цветанка Тамакярска - машинен инженер; Вергиния Янкова - музикант; Цветанка Стоянова - ветеринарна медицина; Василка Велкова - агроном; Маргарита Цветкова икономист; Марин Стоименов- електроинженер; Никсола Тулечки- инженер в МВР; Тодор Димитров - дипломат; Христо Осоговски - поет и журналист, и още много други, с чиито имена при едно следващо проучване списъкът ще бъде дообогатен.

ДО
КОЛЕКТИВА НА
ОУ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"
с. СЛОКОЩИЦА
ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ
ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ

Уважаеми госпожи и господа!
Скъпи учители и ученици!

В дните преди майското тържество на духа ни, когато всички търсим светлата диря на българските писмена в душите си и за пореден път отдаваме почит пред иконографския образ–светиня на първоучителите Кирил и Методий, се чувствам особено щастлив да Ви поздравя от името на Министерството на образованието и науката и лично от мое име със 190–годишнината на Вашето училище, сляло пророчеството „За буквите" на Черноризец Храбър със съдбовния знак на просветителската си съдба, назовавайки огнището на знание с имената на Солунските светци Кирил и Методий.

Но ако Философът – Кирил откри АЗ–а на българското самосъзнание с първия буквен знак на своята глаголица и предопредели светостта на името си в духовното пространство на българската културна памет, не по–малко свят и „каноничен" като народна почит и любов е споменът за онези Ваши предци, основали преди 190 години училище в родното Ви село Слокощица.

Дирята на отминалото време търси настоящият празник на духа Ви, за да се прогласи светлото слово и на първоучителите Кирил и Методий, и на първосъздателите на ОУ „Св.св. Кирил и Методий" в с. Слокощица, община Кюстендил.

„Проглас" към светилниците на българското знание е 190–годишният юбилей, който чествате на родното си училище.

„Проглас" към мъдрия глас на дедите и светлия вик на духа е почитта на всички събрани тук към кирилските писмена на родното слово, опазено и съхранено от поколенията ученици на ОУ „Св.св. Кирил и Методий" село Слокощица. То е малкият родов храм, пред чийто духовен олтар смирено изповядвате огъня на сакрална почит и уважение към паметта на миналото. Тя е Вашият „кръстен" родов корен, като „кръстното" дърво на съзиданието и вярата, Вашият духовен извор на „жива вода", от която черпите сили, за да устоите на трудния напор на своето ново българско време.

Словото на духа повелява, задължава, но без паметния сакра-

лен знак на училището и българския учител, то изтлява, не оставя диря в паметта на поколенията и времето.

И за да ни има, и след нас дори, нужна е „светаята светих" на българското самосъзнание, нужен е светилникът на българското училище и гласът на българския учител, който звучи със силата на традицията и приемствеността в душата на всеки от нас. Това е „прогласената" радост от „чутия" зов на дедите, който оставяме в наследство на внуците.

На всички, докоснали се до светлината на знанието и раздали я щедро на другите, честит 190-годишен юбилей на ОУ „Св.св. Кирил и Методий" – село Слокощица.

Да бъде паметен мигът на озарение, просветил взора на дедите Ви, запалили първия светилник на знанието във Вашия край.

На всички учители и ученици честит празник и „светла бъднина", както благославя химнът на възродения светилник на българска светла духовност, написан от Стоян Михайловски в първите години след Освобождението на България.

Освободени от духовния мрак, да погледнем в бъдещето, за да съхраним и почетем миналото.

Още веднъж Ви поздравявам със светлия 190-годишен духовен юбилей на училището Ви и да пребъде паметта му като „светла бъднина" за българското слово и на всички следващи поколения!

Честито!

23.V.2000 г.
София

проф. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ
МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ЧЕРКВИТЕ И МОНАСТИРИТЕ в с. Слокощица са дали най-голям тласък в нейното развитие. Известно е, че почти във всяко село или град е имало по една или повече църкви, а монастирите са строени по-настрана, но толкова църкви и монастири, както в Слокощица, дори и в Кюстендил не са съществували. За тяхното минало много малко знаем, а тяхното съществуване по територията на Слокощица съвсем непринудено откриваме, обикновено при разкопки за строежи. На този етап на развитие, колкото повече са те от далечното минало, толкова повече загадки и бели полета остават в историята на селото. Броят им обаче възбужда непримирим интерес за тяхното проучване, което ще внесе ценен материал не само в историята на Слокощица, но и на Кюстендилска околия. Преди да започнем с пророкуването на резултатите,твърдо можем да кажем, че в квартал Азната на селото е съществувал монастир, наречен св.Тодор /т20/, намиращ се зад къщата на Димитър Сл.Димитров.

МОНАСТИРЪТ св.Тодор не беше известен до тогава, когато собственикът на това място решил да изкопае кладенец. От предания на възрастни хора, пък и от останките му по повърхността на тази местност и водата, която извираше, местните жители я смятаха за лековита/светена/ вода. Тази местност в миналото е била прорязана от малко дере и от двете му страни личат останки от стари строежи. При изкопа на бунара, който е от дясната страна на това дере, са изровени много железни и бронзови късове от църковен инвентар, но най-голям интерес представлява една бронзова отливка, която представлява венец от цветя в дълговидна форма и в двата си края венецът изтънява, а от вътрешната страна, откъм долната част на венеца има изпъкнала ивица и в нея наредени симетрични 12 дупки, вероятно за някакви висулки. Всеки такъв венец представлява част от окръжност, като в отливката е свързан в двата края с пандела със следващите венци. Броят им в окръжността не е известен, но във всеки възел има една по-голяма дупка, в която вероятно е стояла чаша за свещ. На обратната страна под тази дупка, на всеки възел има една и съща цифра-1441. Засега тази цифра остава неразгадана, дали е година на производство или някакъв друг номер, не е известно. Намерени са две такива отливки и една от тях се намира в Стоян Г. Костадинов. Незнанието на стопаните, че всяка част или къс от нещо ще изясни една страна от миналото на този монастир, не ги е задължило да съхранят тези находки и да ги представят на вещи лица, то всичко, което е изровено е разпиляно и поломено. Отломките от подови и строителни тухли и керемиди също са потвърждавали съществуването на църковна сграда. За съдбата на този монастир нямаме повече известия, освен че около него е имало и други постройки и на голяма площ гробища и на един от

високопоставените му богуслужебни лица, на когото погребението е извършено в седнало положение, е открит гроба.По сведенията на свещеника Васил Михайлов, по стар християнски обичай владиците са погребани в седнало положение, но гробен инвентар не е намерен.

ОСТАНКИ ОТ МОНАСТИРА СВ.ТОДОР в с. Слокощица

В източната страна на с.Слокощица, в местността Цръквенци, от преданията и описанията на Георги Ангелов,Ефрем Каранов и Владимир Караманов ни е известно, че там е имало шест частни черквички, чиито руини са изчистени от стопаните на имотите, а останки от тях могат да се намерят на по-голяма дълбочина.В тази местност е намерена след Освобождението една желязна икона и други отломки от желязо,тухли и камъни.За тези шест черкви се знае, че са построени от преселилите се кюстендилски граждани в Слокощица, когато животът на българите в града станал непоносим. Те са били разрушени по време на Галевишщката битка между кюстендилския аянин Едиб ага и дупнишкият Сюлейман Карагалията през 1805 год. Тази битка се предава от поколение на поколение между населението в Слокощица, защото след нея не е останала нито една черква здрава и всички, които са хванати, са били избити от войниците на Карагалията. Само на черквата св.Никола са били стените здрави, но слоколяни са продължили да кръщават децата си между голите стени и да венчават синове и дъщери. От тази битка се променят имената и на местностите.

Упадъкът на турската империя започнал още през XVII век, когато централната власт се знаела само по име, защото областните представители на тази власт заграбили в свои ръце управлението и всеки командвал съгласно личните си интереси. За това време в

книгата си "Северна Македония" проф.Иордан Иванов пише: "През края на XVIII век и началото на XIX век, турската държава била дошла до невъобразима анархия. Войните и с Русия,кърджалийските и даалийските свирепства, Пазвантоглу, сръбското въстание, хайдутството и мн. други, всичко това отслабило съвсем държавата и съсипало населението. /55/

До това време Слокощица е била спокойна от турските набези, но след като валиите,санджак-бейовете,мютеселимите, аяните и др. заграбили властта и управлявали кой как може,започнали и помежду си да се нападат и заграбват имоти и тези на българите. Тогава и Слокощица е пострадала, като насила заграбили имотите и от населението, колкото се възпротивили, били избити, а монастирите и черквите св. Никола, св.Димитър, св.Рангел и св. Петка са били разрушени и това принудило по-заможните преселници от Кюстендил да построят шестте черквички, за да има къде да се черкуват.

Около 1800 год. градовете Кюстендил, Дупница, Радомир, Брезник и др. биват превзети от самовластни аяне. Кюстендилският аянин Едиб ага се биел с околните аяне-Кара Фена от гр. Трън, Билял ага от Радомир и Сюлейман Карагалията от Дупница, които нападнали и санджакския Кюстендил."Едиб ага и Челебията ще да са едно и също лице. Челебията обикновено живеел в своята кула в с.Соволяно, ...но при една несполука в тези боеве избягал в София, но там бил убит./56/

От тези две тълкувания за времето,когато са разрушени четирите черкви в Слокощица,въпросът не се изяснява достатъчно, но от предание се знае, че Галевишката трагедия е станала на територията на Слокощица, където са съществували много приземни къщички на преселили се от Кюстендил българи. Останало е в паметтта на жителите на селото Галевишкото сражение като един от най-зловещите деяния на турците в Слокощица. Години наред развалините и труповете са стояли незарити и собствениците на тези имоти не са ги ползвали.По-късно,когато споменът поутихнал, върху коловете на лозовите насаждения собствениците поставяли черепи, за да напомнят за тези зловещи събития и турските зверства. При дълбокото копане на много места в Змиярняко /Галевишките лозя/ са намерени императорски монети, отломки от домакинска и строителна керамика, основи от строежи и това показва, че тази местност е била някога застроена.

ЧЕРКВАТА СВ.НИКОЛА-/т.21/ се намира н най-горната югозападна страна на Слокощица и има размери 7 м. дължина и 5.30 м. ширина при основите. Тя е без предверие, еднокорабна и без кубе. Имала ли е кубе преди последното разрушаване не е известно,защото е разрушавана няколко пъти и дълги години е

стояла без покрив. Аспидата /олтарът/ е изградена с тухли, най-проста зидария,стените-дебели с тухли и камъни, тук-там заобиколени с тухлени пояси. Тухлите не са еднакви по големина, еднаква е само дебелината им. Това показва, че са взети от друга сграда. Вратата е от дялан гранит, оформен за друга цел, което ще рече, че също е взет от друга постройка, а е широка 95 см и висока 1.60 м. Такива гранитни блокове,взети от друго място, са поставени и до западната стена /до входа и/ за сядане. В дворното и място има един изправен езически жертвен камък, който сега служи за основа на стълб, подпиращ покрива от северната страна на черквата. Също из района има много заровени строителни материали, за да се подравни дворното място от старите строежи.

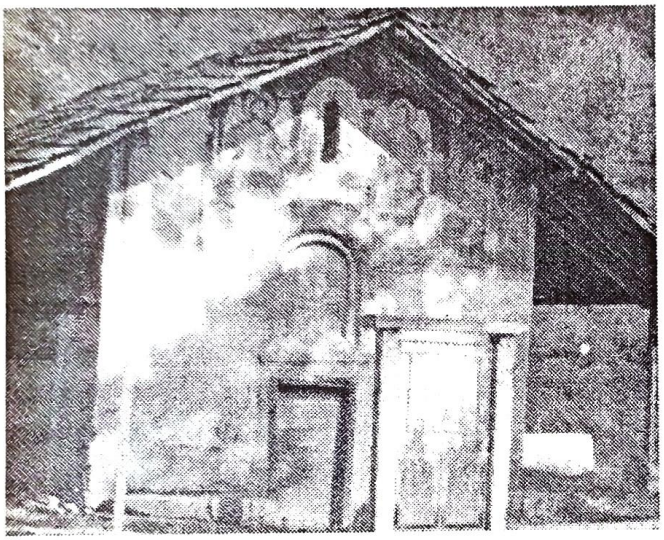

Черквата (св. Георги) - св. Никола

Съдбата на черквата св. Никола не е известна, защото не е правено научно проучване, независимо че е била митрополитска. Знаем, че е разрушавана няколко пъти, но при първото и реставриране е намарена при основите икона на св.Никола, а до това време черквата се е наричала св. Георги.От тази икона са преименували черкавата на св. Никола, което име носи и днес. Ако е вярно преданието, че по време на Велбъждската битка през 1330 год. между сръбския крал Стефан Урош и българския цар Михаил Шишман, че тялото на Михаил Шишман е погребано в черквата св.Никола, това ще рече, че по това време черквата е била здрава и се е наричала св. Георги. Поради това предание пред нищо неспиращите се иманяри през пролеттта на 1988 год.разкопават цялата вътрешна част на черквата, като изваждат престолния камък в олтара, за да намерят съкровището на Михаил Шишман.

ЧЕРКВАТА СВ. НИКОЛА стои до 1886 год. без покрив и много от стенописите са били похабени. По инициатива на Стоимен Златев от селото и с помощта на населението е направен стреховиден покрив /а той е бил полукръг/ и е омазана отвътре и отвън, след което е частично изографисана и открита за ббогуслужебна дейност на 24 юни 1886 год. Като ктитори /реставратори/ са записани Стоимен Златев с дом и чадом за духовно спасение, а вътре, над входната врата, са отбелязани имената като "потрудници" на Васе,

Митре, Бошко, Георги, Златан. На северната страна, отвън на стената, е изобразен сиромах Лазар,който чака подаяние до богатата трапеза на богаташа. В дясно от този стенопис са изобразени мъките на грешните воденичари,кръчмари и шивачи. Черквата последно е изографисана от Евстати Димитров.

До 1949 год на празниците св.Георги-6-ти май и Никулден-6-ти декември всяка година е коляно курбан, но сега черквата не се подържа и е в много лошо състояние,въпреки че тя крие голяма част от историята на селото. Около 1973/75 год., една група, назовали се "археолози", правят разкопки до северната стена и откриват гробове,застлани отдолу и в страни с каменни плочи и в тях по два, а други и по три човешки скелети, нетрадиционно, по християнски положени. На два от тях е имало обеци на по едно ухо,а на други устната кухина е била пълна със земя. В едни от гробовете е имало само черепи. Тази група е задигнала всички намерени вещи, заедно със скелетите, които са били 24 на брой. Иротей Георгиев,който е присъствал на тези разкопки разказва, че тези хора са били със софийска кола и всички находки са сложили в подходящи сандъчета и са си заминали, без да се обадят нито в кметството, нито на свещеника.

Голям интерес представлява неофициалното идване на Людмила Живкова през 1976 год. в с. Слокощица при воденичаря на черковната воденица, която е била в дворното място на черквата св.Никола-Павел Араонов, по народност еврейн. Тя иска от него сведение за два ръкописа върху кожа, поставени в мазилката на една от вътрешните стени на черквата, ако знае нещо по тях. На въпроса, той отговорил: "Ако Ви кажа,вие ще разтурите черквата!" и повече не искал да отговаря. Горните данни са от присъстващия на разговора Иван Суриков. Данните за тези ръкописи Павел научил от един грък, по време на великденските празници дошъл в Рилския монастир, по което време бил там и Павел. При случаен разговор гъркът, като разбрал откъде е Павел, ммежду другото му казал, че в една от черквите на Слокощица има замазани два ръкописа на кожа за историята на този край, като посочил името на черквата св. Никола. Какво е съдържанието на ръкописите, ако отговаря на истината този случай?

ЧЕРКВАТА СВ. ДИМИТЪР /т.24/,намираща се почти в центъра на селото, до къщата на Христо Османлийски. Нейното минало също е малко известно.От картата,която ни е оставил Йордан Захариев, в книгата си "С. Слокощица" се вижда, че тя е граничела с черквата св. Рангел, а тя с днешната черква св.Богородица или това показва, че в миналото тези три черкви са захващали неразделна площ,заключена между пътя Кюстендил-Ново село,прекия път от

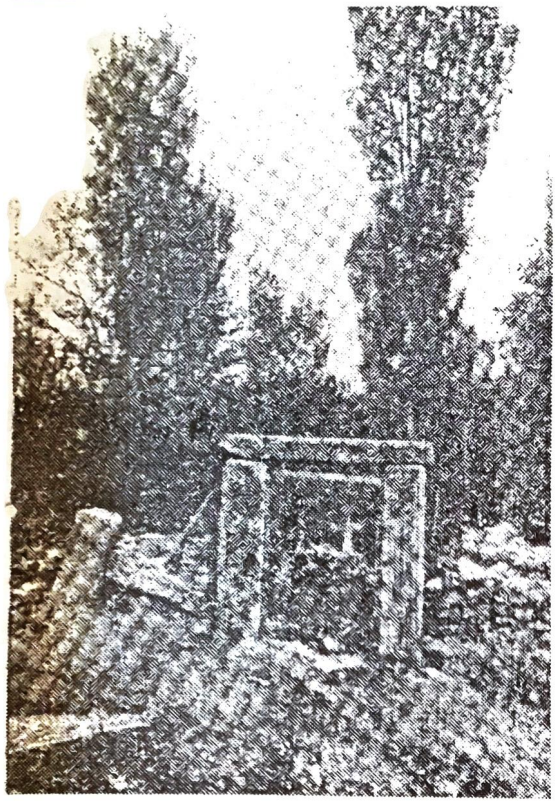

Черквата св. Димитър

седловината "Разкръсьето", спускащ се до главната улица пред кооперативния дом, която служи за източна граница. Оттук по главната улица, до дворното място на Христо Османлийски, като южна граница и перпендикулярно на нея в посока Саманли баир до пътя за Ново село като граница от запад, а пътя за Кюстендил като граница от север. Върху цялата тази площ е имало в миналото само две къщи-къщата на Димитър Костадинов и на Захари Укалски.

Известно е, че тези къщи са построени на обществени места /селска мера/, но не е известно как е разпокъсана тази голяма площ на отделни парцела и черковни места са притеснени, след като черквата днес съдържа необходимите документи. Свободната площ между трите черкви е била гробища в миналото и при строежа на новата черква св.Богородица /1873/, гробищата и се ограничават до дерето, слизащо от Саманли баир.

Притиснато е, но още пази границите си мястото на черквата св.Димитър,където до скоро стояха гранитни блокове, очертаващи входната врата на черквата, стар езически престолен камък,гранитни кръгли колони и много камъни и тухли. Тези детайли очертаваха мястото на черквата, а около тях разсеяни различни детайли,зарити в земята, едни сложени за ъглени колове на близки дворни места,други квадратни колони за сядане пред оградите, а четвърти поставени за мостове на воденична вада. До 19.IX.1934 год. е стоял голям дървен кръст, обшит с цинкова ламарина в мястото, където е бил олтара, поставен символично./виж снимката/

Черквата не е проучвана и не е известно имало ли е други сгради около нея и какви? Аналогично погледнато, ако тази черква съществуваше от XIX век, то щеше все пак да останат някакви сведения за нея в паметта на населението, пък и някой от историците щеше да напише нещо повече. Днес много от жителите на селото не знаят дори, че е съществувала такава черква. На черквата св.Димитър до 1912 год. е коляно курбан на празника Димитров ден, след която година само мястото напомня за нея. Границата между двете черкви св.Димитър и св.Рангел, в последно време е

била дерето,слизащо от Саманли баир, което сега е канализирано и покрито, за да не затлачва главната улица. До тази черква не е открито до сега място за камбанария, а са открити много гробове и това потвърждава, че мястото около нея е било гробище. Според данните на Йордан Захариев, че около всички черкви в с.Слокощица е имало гробища,което също е установено при строежите на къщите до черковните места, от това пък можем да направим извода, че тези черкви не са строени по едно и също време.

ЧЕРКВАТА СВ.РАНГЕЛ /АРАХАНГЕЛ МИХАИЛ/ Т.23/ се намира в центъра на с.Слокощица между старинната черква св.Димитър и служебната св. Богородица. Малко са известията за тази черква и се предполага, че не е строена по едно и също време с черквата св. Димитър. След последното и разрушаване не е раставрирана. От останките се разбира, че черквата не е била много голяма, защото от развалините около външните и стени всичко е затрупано със строителни материали, а вътрешността и без олтара е изчистена.Ако не стояха двата големи гранитни блока, определящи входната и врата, не може да се разбере черква ли е или мазе. Целият терен около нея е с доста голям наклон и вероятно до входа на черквата се е слизало по стълби. Апсидата също не може да се определи от развалините,но вътрешната част на черквата е разчистена и има размери 3/4 м.Имала ли е предверие не е известно,защото и тук не са правени проучвания. Точно тази черква през 1883 год. търси К.Иреачек в Кюстендил, но не е имало кой да му каже, че се намира в с.Слокощица. За нея Йордан Захариев пише: "Стените на черквата се познават само от вътрешната страна, а отвън са разрушени до нивото на земята. На входа има два гранитни камъни като корони,взети от друга постройка. Зидария-прост речен камък.В края на полукръглата апсида стърчи кръст,символично поставен от селяните върху мраморен орнаментен камък,почернял от паленето на свещи. До черквата още стои овъглен дънер с обиколка 5.40 м /62/. Днес обаче не личи апсидата,няма

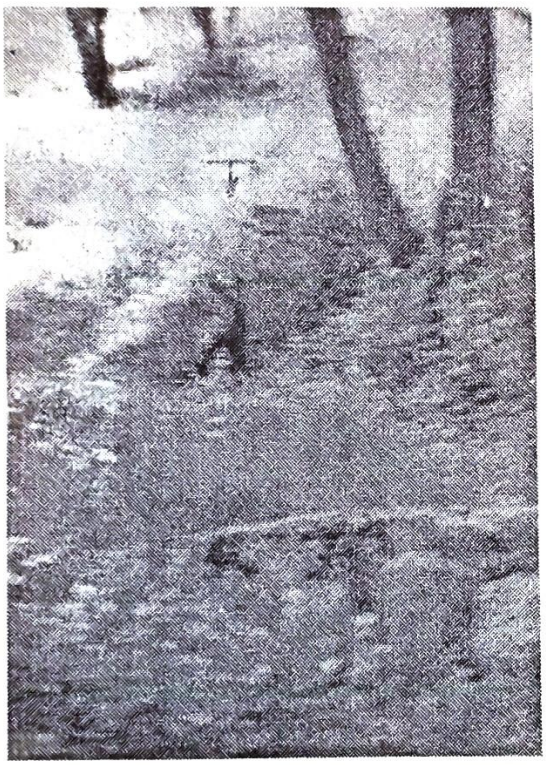

Черквата св.Архангел
(повален камък определя вратата и)

кръста и орнаментния камък.Източно от черквата на 30-40 м и сега стои надгробен блок от бутобетон, по средата на който е поставено парче от желязна тръба. Около черквата е имало вековни дъбови дървета,които са стояли към 1926 год. и са паднали от престаряване. През 1923 год. поп Иван Апостолов помолил Михаил Ст.Лучки да отреже един от тях, защото имало опасност да падне и да убие човек. Михаил, заедно със сина си Герасим, отрязали грамадния дъб. При падането му Михаил чул някакъв звън и се сетил, че може да има скрити в хралупата пари и за да не види синът му, го изпратил до дома да му донесе джага/голям трион/,клинове и вария.През това време Михал извадил от хралупа една кожена шапка жълтици и ги скрил. До това време Михал живял със семейството си под наем в една от къщите на голям чорбаджия Стоьо Бошков,защото бил бежанец от с.Леке-Крива Паланка. След случая Михал купува къщата, в която живее за всичките неброени жълтици.

За черквата св.Рангел е докарана вода за пиене от Хисарлъка през Саманли баир по керамични коруби и е построена чешма над черквата по пътя за Ново село, която не е стопанисвана добре и водата много пъти се е губила. През 1957 год. за последен път тази чешма бива реставрирана от кюстендилеца М. Докурчев,който поставил на лицевата и страна мраморна плоча с надпис: "Паметник на Мира Вечен спомен на заслужени почетни граждани за Родината

1.Ген. Савойски, освободител на К-л
2.Митре,залесил Х-ка и пороищата
3.Д-р Астарджиев и др.бол К-л
4.Храбрият пълк.Б.Драгов 5.м.п.
5.Кап. чешм. К. Метларски и М.Докурчев,хидролог,построили чешмата 1.Х.1957 г."

Чешмата е разрушена.

Тази плоча, намерена в района на черквата и счупена на четири парчета,защото чешмата е разрушена поради направения път за с.Ново село, днес се намира в Кирил Михайлов от Слокощица.

Въпреки стоежът на новия път над чешмата и новата асфалтова настилка на стария, водата е излязла под настилката и е образувала кладенче точно под развалините на черквата. Старите хора смятат тази вода за лековита и светена. Дворните площи от черквата св.Никола,св.Димитър и св.Рангел се стопанисват от черковното настоятелство при черквата св.Богородица.Оскъдните данни за черквата св.Рангел я правят по-неизвестна и до сега не е влизала в сметките на иманярите, а на въпросът защо я е търсил К.Иречек до днес не е отговорено.

Във всички черкви, посочени до тук, при строителството им са

вземани строителни материали от старите римски строежи в селото. Тези строителни материали от езическите светилища говорят, че в далечното минало на Слокощица са съществували няколко религиозни сгради, които още от тогава са ни оставили тракийските традиции,римската култура,докато след идването на славяните по нашите места животът на населението става по-друг, но традициите,културата и битът не се променят. Не е бил в състояние и петвековният непримирим стремеж на османлиите да изтрие от картата на народите българскахта нация.

ЧЕРКВАТА СВ.ПЕТКА /т.22/ някои определят мястото и на служебната св.Богородица, но това не се доказва. В книгата си "Северна Македония" Йордан Иванов споменава за нея и я сочи като митрополитска, но не се посочва мястото и. Едва когато беше отчуждено мястото на Никола Стаменов за Дом на културата в центъра на селото, се доказа от наследниците му, че на това място, по предание на прадядото Стамен, е съществувала черквата св. Петка. Като останки от нея е имало две гранични квадратни колони,дълги около 4 м.Едната от тях дядо Стамен слага пред кръчмата си за стъпало. На същата колона е имало надпис, но е оставен отдолу, за да не се вижда. Когато правнукът му Стоян Н. Стаменов строи новата си къща, тази колона е раздробена на парчета и е вложена в строежа. Другата колона преди това дядо Стамен зарил в земята, за да не му пречи.

В историческия си очерк Цв.Дремсизова и Л. Слокоска пишат:..."При строежи в центъра разкрити основи на базилика със запазен кръг,капители,гранитни стълбове,касети от таван,бази,строителна и битова керамика."

Това се отнася за мястото на черквата св.Петка, през което днес минава главната улица. Съществуването на тази черква се споменава в една преписка, намерена в една от черквите в Слокощица,която е датирана и в превод от черковнославянски гласи: "В 1644 год. поднови се тази книга,наречена Гласник в с.Ослокощица при архирея Пуспуна и при архиепископа кир Анания,бивш владика Бански. И беше ктитор кир Бошко и майка му Ерина и баща Стоян и поднови се тази книга да служи светому Николи и света Петка и светаго Благовещение..." Това научаваме от преписката,намерена в началото на един фрагментиран миней/откъс от служебна книга/, намерен в черквата св.Богородица Слокощица,който започва на 14 октомври и съдържа стари листове от българска редакция от XV век. /57/

Като обърнем по-сериозно внимание на имената и датите, ясно се вижда, че четирите църкви не са строени от кюстендилски граждани,преселили се през турското робство в селото,както твърдят някои сега.

Като старинна черква, св. Петка не е много известна на днешните жители на Слокощица, но тя не е била съвсем малка и като митрополитска е взела дейно участие в религиозната и просветна дейност на Слокощица.

МОНАСТИРЪТ СВ.БЛАГОВЕЩЕНИЕ /т.19/ се намира в югозападна посока от с.Слокощица в местността "Плео".От историческите извори определяме, че той е строен от войводата Константин Драгаш през XIV век в слокоско землище.

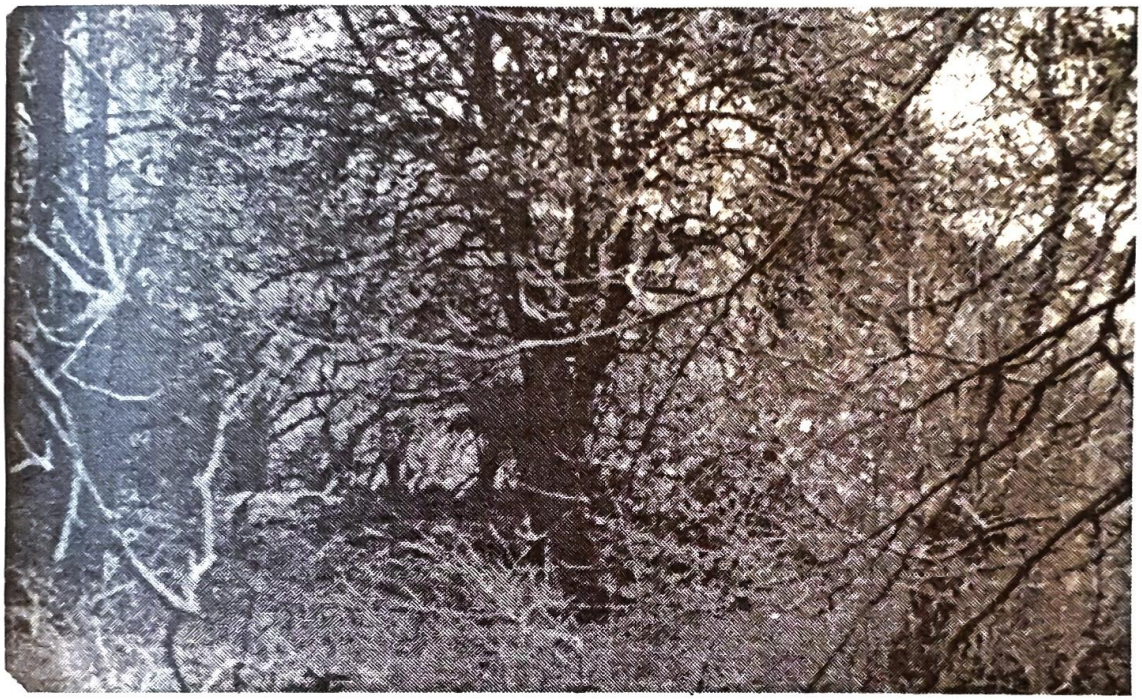

Монастира св. Благовещение (развалини) в местността "Плео"

През турско време е бил един от главните седалища на кюстендилските митрополити. Монанстирът е притежавал собствени земи, обработвани и подържани от монасите. В него жени за черкуване са пускани само няколко пъти в годината и то на големи празници. Храмът е бил ограден с жилищни и други постройки и влизането в него е било само с разрешение на игумена. Това научаваме от наследниците на баба Райна Котева Борунсуска от с.Богослов, починала на 97-годишна възраст,без да има следи от склеротично заболяване. Тя е разказвала, че монасите от монастира помагали и давали подслон на хайдутите, които бродили из Осоговския балкан. Като най-възрастен човек от с.Богослов, баба Райна е запомнила и разказвала на нейните потомци за много случки в монастира като: Една турска потеря нахлула в монастира и между другото турците наредили да бъдат нахранени. Монастирът е имал винаги храна не само за монасите, но и за гостите-богомолци,която се раздавала безплатно. След като турците яли и пили доволно и на тръгване обслужващият ги монах поискал да заплатят

храната,турците, обидени от тази постъпка на монаха се развикали и казали: "Вие,гяури,требе да ни платите дека сме си абили забите, а не ние!" След това подпалили една от сградите и си отишли. Благодарение на многобройното братство в монастира успяли да потушат пожара и да го запазят. Веднъж по донесение турците разбрали, че един от монасите, който всеки ден слизал в Слокощица с два коша на едно муле за хляб,укривал жени, които непозволено вкарвал в монастира и решили да заловят този монах. Случайно монахът действително укрил една слоколянка в един от кошовете, като върху нея сложил хляб и по този начин жената влязла в монастира. Турците пристигнали със закъснение и искали да запалят монастира. От религиозна гледна точка турците са търсили повод за да унищожат тази българска светиня.

Около монастира е съществувала вековна гора, която го е предпазвала известно време от злодействата на турците, докато го открият. От северната му страна минава дере, а откъм южната се простира обширна ливада. Подпочвената вода около монастира е била достатъчна да покрива нуждите, а приходите от имотите са го отличавали в неговата гостоприемност.

Преди 9.9.1944 год. минаващото дере покрай монастира открива в десния му бряг един съд с медни монети, близо до развалините. Видял този съд един от близко живеещите и го занесъл в къщи. За кратко време този случай стигнал до ушите на баба Райна и тя веднага наредила да и бъдат занесени, защото са били монастирски и светени-лековити. Занесли монетите на баба Райна и тя дълго време лекувала с тях, като давала на всеки болен по една монета да носи със себе си и тя щяла да пропъжда болестите и злите духове от него.

Монастирът Благовещение е бил няколко пъти разрушаван и опожаряван от турци, кърджалии и земетръси, но отново е бил издиган и е продължавал да бъде център на духовното паство. В него, както и в дрруги черкви на Слокощица, през вековете на турското робство са пребивавали митрополити, архиепископи, архирейски наместници и всички останали висши духовници. През вековете в друго населено място не е имало толкова много черкви и монастири, както в Слокощица и с право някои историци заключават, че през вековете митрополитска Слокощица ревностно е пазила българския дух,вяра, език и традиции и нейната твърдина заслужава сериозно научно проучване и едно по-достойно място в историята на Кюстендилския край. Не случайно владиката Висарион е решил през 1585 год. да търси помощ дори и от Москва, за да бъдат подържани всички черкви и монастири в Слокощица.

От писмени известия,запазени в Министерството на външните работи и Москва е известно, че митрополитът Висарион, придружен

от Гервасий-игумен на монастира св.Яким Сарандопорски и свещеника Стефан от Билинския монастир край гр. Трън тръгнали от Слокощица за Москва. Митрополитът Висарион занесъл молба на царя Тодор Иванович/син на Иван Грозни/, с която го моли да стане нов ктитор на разшушения в с. Слокощица монастир Благовещение и да го възобнови. В просбата е упомената, че монастирът е съграден от великия кюстендилски войвода и княз Константин и при силен земетръс е разрушен. Просбата е била уважена и те се завърнали в края на същата 1585 год./58/

Какво са донесли от Русия за изграждането на монастира, не е известно, но както пише в своята статия "При извора на една вековна любов"-Денчо Митев-" че митрополитът Висарион посещава Русия точно една година след смъртта на Иван Грозни /1585 г./ и е един от първите българи /от Слокощица/, донесъл в страната си вестта за победата на руското оръжие над татарите и турците и спомогнал по такъв начин за утвърждаването на вярата в освободителната мисия на дядо Иван. Донесено е още нещо-вярата. Вяра, че дядо Иван мисли за многострадалния български народ и ще го избави от робството. 59.

След Освобождението жителите на с. Слокощица и с. Богослов решават всяка година на Гьоргьовден, в чест на монастира да колят курбан. На 6-ти май 1882 год., след като събрали хората от двете села,похапнали и попийната повече отколкото е необходимо и започнали да спорят за владението на монастира.Алкохолът разрешил спора-един от жителите на с.Богослов бил убит от костеливите бастуни на слоколяни. Дълго време след този случай не се провеждало курбан на монастира. Заведено било дело за убийство и съдът те произнесъл, че тази местност, наречена Плео,където се намира монастира Благовещение, да се отпише от синура на с.Слокощица и да се впише към синура на с.Богослов като данък "кръвнина" на Слокощица. От 1882 год. насам монастира се води към Богослов,макар и да не съществува вече.

Днес само развалините,премятани всяка година от иманярите,напомнят за богатия му дял в историята на Кюстендилска околия.Като говорим за иманярите, неизменно ни спохожда пословичната мисъл, че природата е създала всякакви хора-едни да градят, а други да рушат!

От нечуваните зверства на един варварски турски народ по време на робството, България е изостанала векове назад спрямо развитието на другите поробени народи. За това българският народ днес цени и добре знае за черквите и монастирите,пръснати навсякъде по българските земи, са играли изключителна роля за утвърждаването на християнството и запазване на българщината. След обявяването на турското правителство, че разрешава на

българите да строят самостоятелни черкви през 1870 год., веднага в Слокощица е започнало събиране на средства и материали, търсене на майстори и място за нова черква. Вече сме убедени, че на това място, където е построена последната черква св.Богородица не е имало друга черква. Ферманът бил издаден през 1870 год., но не е бил официално приет от областни и околийски турски управници и се наложило българският народ да води отново църковна борба и едва към 1872 год. е постигнат успех. За две години слоколяни успяват да издигнат новата си черква.

ЧЕРКВАТА СВ. БОГОРОДИЦА /Т.28/_ в с. Слокощица е от втория период на Възраждането.Дълга е 27 м и ширина 15.м. Вътрешната и архитектура е по-усложнена от старите черкви, с два реда колони с които се явява като трикорабна с базиликален вид. В свода на средния кораб се вместват четири сляпи кули,които не са изявени като обикновения седловиден покрив. В западната и страна е изградена нартиката,подържана от две стени и няколко колони.

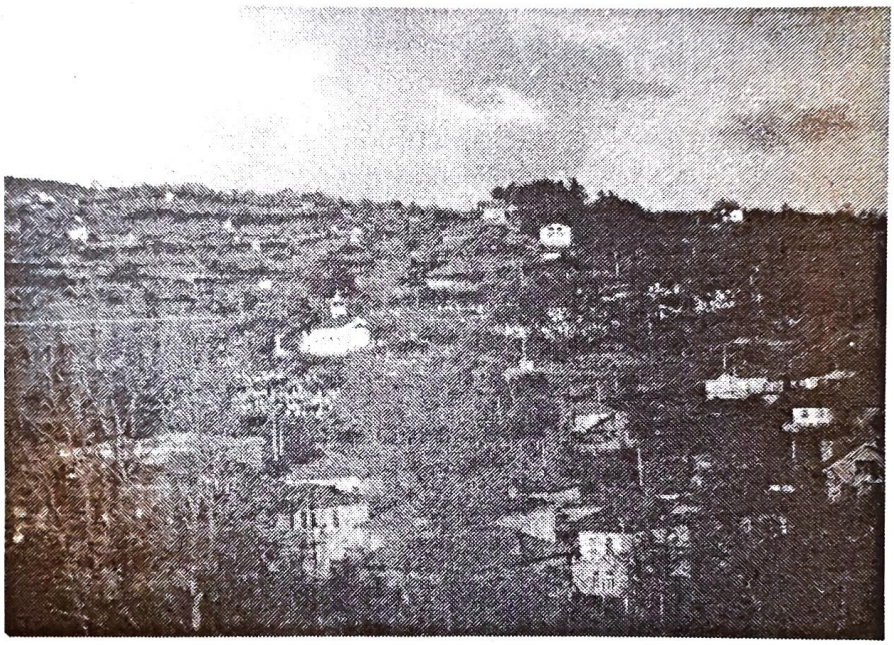

Черквата св. Богородица построена през 1874 г.

В служебната част на черквата, откъм нартиката, е изграден балкон /отделение за жени или хор/ ограничен с дървени решетки. Служебният и вход е от южната страна и до него по вътрешни стълби се изкачва на балкона, а ритуалния и вход е от западната страна през нартиката. Във вътрешността между двете леви колони е построен и оформен с резба владишкки стол, а срещу него от дясната страна на една от колоните е изграден амвон/място за проповеди, за който се изкачва по дървени стълби/.Иконостасът е от дървена резба и е изографисан от иконописците Марко и Теофил.

На лявата му служубна врата има голяма икона на св. Иван Рилски и цар Симеон,рисувана от иконописеца Иван Д. Доспевски 1870 год., а апсидата /олтара/ е изписан от презвитер Христо и съпругата му Телисъвета и децата му-1883 г. Изписаните икони по иконостаса са от 1874 год. Централните врати са целите от стари резбовни мотиви, а в най-горната им част стои голям кръст с резба и под него иконостасът завършва с цял ред светии. Веднага след строежа на черквата е започнало изографисването и от вътрешната страна, като стенописите са изпълнени от няколко зографи-художници и за година време успяват да изпишат стените и куполите.

Иконописецът Мино е роден в края на XIX век в с. Каратъи-Сереско,откъдето се преселва в с.Галичник-Македония. Той е представител на Дебърската художествена школа. Заедно с двамата си сина Теофил и Марко през 1874 год. изписват сненописи и иконостаса на черквата св.Богородица в с. Слокощица.

Теофил, Мино и Марко

Снимката е направена от стенопис в черквата в с. Багренци, която те също са изписали. На преден план е бащата Мино, а след него синовете му Теофил и Марко.

Почти всеки стенопис е дар на черквата от по-заможнни слоколяни и занаятчийски сдружения. На всеки стенопис е написано по чия поръчка е с думите "приложил" и дата или "подарил" и ако стенописът е от един, то пред името му стои буквата "Г", което означава господин. По стенописите четем имената на поръчителите им Г.Стоименов,Христо Янев Пешов,Манол Стефан Границки,Георги Христоф, Дедо Коле,Геня Колева,Иван Милошев,Г.Г.Христо, Стоил, Тоне, Молно,Г. Мицо Николов, Точе, Юван, Велин Христов, Г.Г.Стойо Бошков /стенописа голям/,Г.Г.Ане Пешов/ стенописът голям/ Иван Ангелов, Давидко Деянов, Костадин Янков-гайтанджии, Дружество касапско, Илчо Тасов, Тано и др.

Един от най-заможните кюстендилски граждани Иван Георгиев Кокев, който притежавал в Слокощица двувитлова воденица, тепавица и кръчма, е подарил на черквата най-големия и хубав полюлей, който се спуска пред олтара, а иконата "Тайната вечеря" над царските двери е подарък от Райна Ив.Кокева. Иконостасът е оформен с няколко еднообразни резбови колонки и такива окантовки на всяка икона. В олтара на престола имаше голям

сребърен кръст и от двете му страни поставени две релефирани сребърни репити,които се ползваха при особени случаи, но са откраднати заедно с девет оригинални икони. Покрай северната и южната страна във вътрешността на черквата са изградени индивидуални места за сядане на възрастни хора. Църквата разполага с електричество,вода и неголяма библиотека.

Първоначално черквата е именувана "Покров Богородичен", но напоследък я назовават св. Богородица. При освета и през 1874 год. пръв в нея запопват Георги поп Христов от с. Граница и той остава първия свещенник на новата черква до 1890 год., през което време и учителстввува в Слокощица.

От 1874 до днес в с. Слокощица, по години са били следните свещеници:

1.Георги поп Христов -1874 до 1890 г.
2.поп Пикола от Кюстендил-1890 до1910 г.
3.Панайот Георгиев от с.Касилак-1910-1921 г.
4.Васил Трайчев от Кюстендил-1921-1923 г.
5.Иван Хр.Апостолов от Слокощица-1923-1961 г.
6.Васил Михайлов от Лиляч 1961 г-28 години.
7.Георги Николов Яневски 2000 г.

По време на строежа на черквата св.Богородица не са стигнали средствата и се наложило да бъде изпратен Велин Ангелов на Света Гора и от монастирите да иска помощ за достояването и. През същата година е закупена една голяма камбана. Колко пари е донесъл дядо Велин от Света Гора не е известно, но с неговата пожертвователност допринесъл за достояването на черквата. Неговият син Ангел Велинов дълго време е бил черковен настоятел, училищен настоятел л инициатор на много обществени прояви.

След построяването на черквата св. Богородица и отчуждаването на известна част от долните /старите/ гробища, дядо Стамен като заможен, подарява собствената си нива за гробища при условие, че след смъртта му ще бъде погребан в най-горния край под голямата круша. Такава поръка дава и Стоимен Златев, след като е подновил черквата св.Никола да бъде погребан до нея. Поръката и на двамата е изпълнена.

ПОДЗЕМНАТА ЧЕРКВА /Т.25/ на територията на с. Слокощица е известна само на иманярите, защото няма сведение да е съществувала такава черква на друго място. Според описанието и тя се намира в източна посока и в най-горния край на Слокощица и местността "Белио камик" край брега на реката, в лозето на кюстендилеца Ристо Зелнико. В това лозе е открита случайно голяма дупка, в която се слизало по гранитни стълби. Това подземие, по описание на стопанина, наподобявало църковно пространство. За

да не страда от иманярите, Ристо Зелнико зарил дупката и покрил следите.От сведенията на проф.Йордан Иванов, местността "Белио камик" е била стари гробища, сред които е открита сводова римска семейна гробница. Подземните църкви са били една от възможностите да оцелее християнството.

ГРОБИЩА на територията на с. Слокощица е имало около всяка църква и монастир-около подземната църква в местността "Белио камик", в местността "Конските гробища" октоло шестте малки църкви в местността "Цръквенци", около монастира св.Тодор в кв.Азната, около черквата св.Никола в горния край на селото, около черквата св.Димитър, св. Рангел, св. Петка и днешните гробища при черквата св.Богородица или всичко на осем места. Тези гробища са от времето на траките,римляните, славяните и българите и са специфични за всяка епоха.Като тракийски са открити няколко гроба /т.40,41 и 42/, и две могили /т.11/, като римски единични и семейни гробници има навсякъде из селото / т.8,9,12, и 5/ и в тях не включваме селището Алигурица, като славянски и християнски са останалите /т.21,20,24,28,22 и40/, не посочваме гробищата около монастира Благовещение, махала Рошковци и махала Пиперков чифлик.

На няколко места из Слокощица са откривани единични гробове от различни епохи и като присъединим към тях могилите-гробници и горобищата около черквите ще установим, че не са малко.Има обаче неизяснени случаи с гробищата около черквата св. Никола, където в един гроб има погребани три трупа и полагането не е езическо или християнско. Това е все още загадка за учените.

Признателното население на с. Слокощица, в лицето на инициаторите подофицер Владимир В. Тренчев,Георги Ан.Пляков и др. и построило със собствени средства до източната стена на гробищата ПАМЕТНИК на падналите във войнните 1912-1918 год. Паметникът е висок към 4 м. и представлява квадратен тесен конус, по средата с релефна част и на върха завършва с голям кръст с мечове. Той е изработен от бял врачански камък. На източната му страна са изписани словата: "СЛАВА НА ГЕРОИТЕ, ПАДНАЛИ ЗА ОТЕЧЕСТВОТО 1912-1918 год." и под тези редове изписани имената на 49 загинали от с. Слокощица през трите войни-Балканската,Междусъюзническата и Първата световна война, както следва:

Върху южната страна на паметника

1.Ст. подп.Христо Иванов
2.Ст.подп.Александър Воденичарски
3.мл. подп.Стоян Лозенски

4.мл.подп. Кирил Тамакярски
5.ефр.Йордан Лешаков
6.ефр.Александър Карамфилов
7.мл.подп.Йордан Чекенски
8.мл.подп.Ангел Смричков
9.мл.подп.Стоян Копривкин
10.ред.Димитър Тамакярски
11.ред.Симеон Вранянски
12.лед. Богдан Станков
13.ред.Йордан Цветков
14.ред.Андон Лозенски
15.ред. Никола Орташки
16.ред.Георги Гребенарски
17.ред. Миленко Стоюв
18.ред.Стоян Д. Ников
19.ред. Никола Перчаков
20.ред.Стоян Стойков
21.ред.Димитър Кумишов

Източната страна

22.ред.Стоичко Рощво
23.ред.Димитър Анакиев
24.ред.Атанас Кертев
25.ред.Стоян Кочов
26.ред.Стоимен Клечков
27.ред.Александър Метларски
28.ред.Никола Ахчийски
29.ред.Илия Кудуски
30.ред.Димитър Чекенски
31.ред.Христо Кудуски
32.ред.Димитър Руменин
33.ред.Симеон Васев
34.ред.Костадин Иванов
35.ред.Георги Младенов

Северна страна

36.ред.Вангел Георгиев
37.ред.Ангел Галабов
38.ред.Ангел Войнов
39.ред.Манаси Тасев
40.ред.Васил Десподов
41.ред.Стоян Черемидарски

42.ред.Георги Григоров
43.ред.Яне Тасев
44.ред.Васе Говедарски
45.ред.Таско Фильов
46.ред.Васил Кламбарски
47.ред.Стоимен Тулечки
48.ред.Григор Врачнов
49.ред.Георги Анг.Расийски

В основата на този паметник, от южнната му страна, има надпис: Н.Бараби, което не е известно какво означава.На него се извършва панихида и курбан през м.октомври в неделя сутрин, а след обяд се организира събор в местността "Соборището" над мястото на Христо Китанов.

Населението на Слокощица си е създало три събора. Освен споменатия,на 15-ти май /св.Еремия/ с молебен и обществена трапеза. В селото има две местности, наречени "Соборище". Третият събор е провеждан една седмица след Великден-Томина неделя в местността "Кьошкко",сега Пиперков чифлик.

КАМБАНАРИИТЕ в с.Слокощица будят голям интерес,както на черквата св.Никола /т.26/ и на монастира/т.27/. Техните места не са в билост до самите храмове, а в страни на 60-200 м. от тях. Строителството на тези камбанарии не е било единствено с религиозна цел, а и като предвестници на идващата опасност. Камбанарията на черквата св.Никола отначало е била на десния бряг на реката до Беклемето /отбранителната кула/ и е имала звукова и зрителна видимост по дефилето на Новоселската река и чрез безредно биене на една камбана се известя на населението да се укрива или да идва на помощ. Монастирската камбанария е била в северна посока на 150-200 метра на една височина, сега наречена "Клепалото", защото в нея е имало окачена тополова дъска дълга 1,50 м. и широка 25 см. Удряна с дървен чук бързо е било сигнал за опасността, а от религиозна страна всеки ден към 17 часа, за вечерня, на интервали е удряна с чука.Не е известно черквата св.Димитър дали е имала камбанария. Черквата св. Рангел е имала една камбана,окачена между два дъба, без градеж около нея. Камбанарията на днешната черква по план е предвидена на покрива, но по време на строежа е решено да бъде на по-високо място, за да може със своята гласност да покрива по-голяма част от селото. И е построена от северната страна. За черквата св. Богородица е закупена една голяма камбана, защото камбаните от другите черкви са унищожени. След известно време игуменът на Рилския монастир поискал тази камбана, срещу размяна на три по-малки. Тази молба на игумена се изпълнява и той дал за голямата три по-малки, които са производство на "Ростов на Дону завод Ефима Василенко Русия."

На всички три камбани има на външната страна срещуположно едни и същи в отливката икони на св.Богородица с младеанеца, а другата св. Георги убива ламята. Отливките са еднакви с барелеф в горната и средната част. Трите камбани са различни по големина и звук. На най-малката по средата на външната страна има цифрата 1 22, на средната 3 15 и на най-голямата 4 99. Тези цифри не са разгадани.Днес редът на биенето им е:за празник последователно по един удар, чрез глаголеца, първо от най-малката,средната и голямата, като непрекъснато се повтарят през 10-15 минути, за смърт, в зависимост от възрастта на починалия, от 1 до15 години на интервали се бие само малката, от 15 до 45 годишна възраст също на интервали се бие средната и от 45 години нагоре се бие най-голямата.

За пожар или тревога всички три камбани бият бързо и в неопределено време.

За вечерня само голямата, в интервал от по три удара. До 1936 година в камбанарията е имало и клепало, но то е вече изхвърлено.

ЗА МОНАСТИРА СВ.БЛАГОВЕЩЕНИЕ
КЛЕПАЛОТО БИЕ

В глуха планинска равнина стояла
в стари години обител свята,
кандилца блестяли,молитва се пяла
в монастира беден,далеч от света.

И всяка неделя там старец пречестни
клепалото биел, за служба в зори...
Ехтели долове от глас благовестни
И отпращали ека гори и канари.

И радостно будел покоя им вечни
пустините горски приветния зввук,
и селяни прости от близки и далечни
села на молитва се стичали тук.

И много години в усоя нечути
клепалото биел калугера стар,
но лош ден настъпил-неверници люти
земя ни сториха в плен и пожар.

Стоял, не побегнал монахът пречестни
и продължавал да удря клепалото пак.
Ехтели горите от глас благовещни-
за срам и за чудо на божия враг.

Загинал моанахът под ятагана душмански
на служба черковна останал до конец.
Не трепнал духът му от страх мохамедански
и приел за Христа мъченически венец.

И скоро ограбен пламнал манастиря,
млъкнала навеки молитва свята.
От божия дом не останала ни диря...
само едни развалини стърчали над земята.

А селянин,сепнато с очи застреля,
прекръсти се набързо и нататък завий
и плахо си шушне: Света е неделя!
А калугерът божи клепалото не бий! / 206/

Малко знае за произхода и началото на употребата на камбаните. Известно е само, че старите египтяни са си служили със звънци за оповестяване на религиозни празници. Още през 2601 год. п. н. е камбаната е била позната в Китай, а по-късно и в Индия. Името "Камбана" е останало от времето на св. Павел Нолски /406-431/, по което време се е и разпространило и леенето на камбаните /199/.

Най-хубавият звук са имали камбаните, лети от сплавта при 75 на сто мед, и 22 на сто калай, лети в гр.Нола-Кампания.

В Гаоцеделчевско, където се леели звънци, пропорцията е следната-400 гр.мед,80 гр. цинк и 50 гр. калай. За да имат по-хубав звук в сплавта се слага и малко сребро./200/

РИЛСКИЯТ МЕТОХ /т.14/ като част от Рилския монастир, взел примера на монастира Брлаговещение, става открита школа за грамотност в с. Слокощица. Построен не само да изпълнява религиозна мисия, но и да огрaмотява населението на селото и района. На върха на шестоъгълната сграда стоял железен кръст, когато монахът бил в метоха,кръстът е повалян върху керемидите, а когато е отсъствал е изправян. Покрай дворното място на метоха и баба Марин дол е имало една ивица земя, която ползвал дядо Велин Ангелов.

Много пъти, когато монахът излизал, ключовете от метоха оставял на него, защото имал за честен човек. През 1900 година Рилският монастир продава мястото и метоха на синът на дядо Велин-Ангел Велинов, но скоро след продажбата дядо Велин намира в долния етаж на сградата, наречена Монастирска кула,един кожен калъф със 150 жълтици и един гребен от слонова кост. Като честен човек, взел жълтиците и ги занесъл в Рилския монастир и ги предал на игумена.

За тази му честна постъпка бил записан в монастирската книга на дарителите и на тръгване игуменът наредил тържествено да бият камбаните, докато дядо Велин не се изгуби от погледа на монасите-изпращачи. Той е знаел гръцки и турски език и е работил при турците в склада за опаковка на масло и сирене за Истанбул. Ангел Велинов е роден около 1864 год. и е бил връстник и съученик на Владимир Караманов от Кюстендил, който пък му съобщил, че Васил Левски е идвал в Слокощица в този метох. Този факт не е потвърден, защото Левски е имал в Кюстендилско най-доверения от рев.комитет човек-Тодор Пеев, който е бил апостол за кюстендилско.

Покрай южната страна на метоха и днес стоят три шимшира, който според специааллистите са над 600 години или това ще рече, че са засадени през 1360 година. От тази година до продажбата на метоха през 1900 год. не е известно как са оцелели и кой ги е подържал. От сведения на дъщерята Елена Анг.Велинова знаем, че всяка зима тя ги изртъсва от снега и ги подпира, за да не се счупят. Днес стоят три от тях. До построяването на кулата, според възрастта на шимширите, времето крие живота на едно далечно минало.

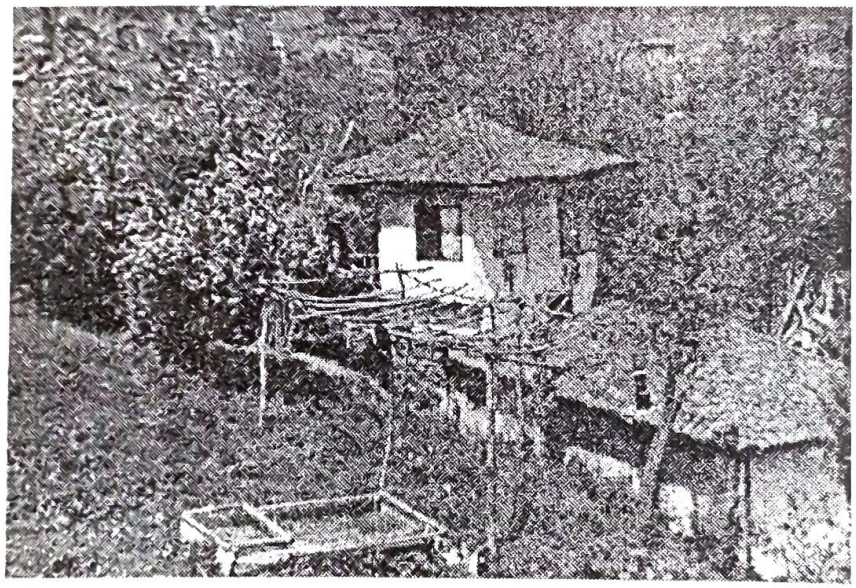

Рилския метох - Второто килийно училище

БАРУТЧИЙНИЦАТА /т.34/ е едно от историческите места на Слокощица,където до 1878 год. се е подържал революционния дух на хайдути,харамии и революционери. Тя се е намирала на 2-3 км. Западно от Слокощица, под монастира Благовещение.

Едно родолюбиво семейство решава да участва в леенето на куршуми и познавайки добре технологията на производството на барута, то избира подходяща местност, обрасла с лескови дървета. Построило една приземна сграда и започнало да произвежда черен

Барутчилницата в местността "Плео" (мястото в дъното)

барут за революционното движение в Кюстендилската кааза.Трима души-баща и двама синове започнали тази дейност през 1859 год. и целият им род до ден днешен се нарича Барутчий.През тази барутчилница са минали цели две поколения.

Барутът ппроизвеждали от лескови въглища, амониева силитра и сяра и техния барут бил по-търсен от този, който се правел в Длъхчево Сабляр. Старият барутчия, чието име потомците не помнят, е имал една сестра Грозда. Тя се е грижила повечето за храната на тримата барутчии. Била е със свободолюбив характер,непокорно българско сърце и често отправяла упреци към турците. Един ден те я залавят в в дерето,слизащо към крепостта Дабие и убиват. Днес това дере се нарича Гроздин дол. Наскоро преди 1878 год., турците открили барутчийницата и я унищожили, а стария барутчия напуснал това място и заедно със синовете си се заселил в най-тясната част на селото и левия скален бряг на реката, където днес е неговия род. Там той остава с единия си син, а другия постоява воденица над Ново село, но турците го убиват.

За оръжие и хубав барут не веднъж в Слокощица е идвал и Стоян Разловски,Димитър Беровски и много други, а най-чест гост е бил Ильо войвода.

ИЛЬО МАРКОВ поп ГЕОРГИЕВ е роден на 28 май 1805 год. в с.Берово Македония. Той имал брат на име Станко и две хуббави сестри. Ильо останал неграмотен, защото в Берово не е имало училище. През 1833 год. Ильо станал пандурен /пазач/ на Рилския монастир. През това време е извършено последното възстановяване на монастира и Ильо е пазил не само строителните материали, а и работниците от турци и кърджалии.

От многобройните поклонници в монастира, Ильо е научавал за ежедневните злодеяния над народа и особено когато слушал за неговия край, дъхът му спирал.Ильо се задомява с Цона, която става смела и вярна негова съпруга. Раждат им се три деца-Велика,Никола и Иван. Наскоро след това той напуска монастира и се захваща със земеделие в родното си село.През 1850 год. той дал три оки масло на беровския турчин Мехмед Байрактар и когато поискал

парите,турчинът му се надсмял,обидил го и му се заканил, че ще му отмъсти. Още през същата година, през един летен горещ ден, Ильо и брат му Станко полегнали на сянка до близките шубраци на нивата, за да си починат. Скрилият се в шубраците Мехмед Байрактар стреля по Ильо, но улучва Станко и го убива. Скочил Ильо и успял да изтръгне ножа от ръцете на турчина и го убил. Това станало повод Ильо да напусне дом и семейство и да започне люто да отмъщава на всички злодеи и турци. Излязъл в Малешевската планина,където събрал по-стари харамии, оскърбени и пострадали от турците 10-15 четници и образувал дружина, на която байрактар станал Стоимен. Първите му четници били Георги Грънчаро,Златко Голчо и др. от Берово, Цеко от Гърляно,Стаменко Мицов от Очипалия,Нико Камбера от с. Ваксево и др. Ильо с дружината си убива посред бял ден българския чорбаджия-подлизурко и гръкоман на име Доказана в центъра на Берово. От този случай народът го приема за свой закрилник.

За Ильо войвода Филип Симидов пише: "Ильо Марков поп Георгиев, народът го наричаше с няколко имена:Ильо войвода, Капетан Ильо, Ильо Харамията,Ильо Шопът,Кара Илия, Ильо Беровчина и др. През 1861 год. се включва в I-ва българска легия в Белград като помощник на Г.С.Раковски, взима участие в Сръбско-Турската война през 1876 год., за което сръбското правителство му отпуска пенсия, през 1878 год. дейно участава в освобождението на Кюстендилско, а през 1885 год., вече 80-годишен, участва в сръбско-Българската война./62/

Дядо Ильо е бил вещ лечител на рани, познавал е народната медицина и лечебните билки. Разказвали са, че по тялото си имал 15 рани от куршуми и ножове.Ильо войвода не е бил само страшилище за злодеите. Той осуетява и замислено изтребване на християните през 1957 год., когато турците се готвели да изколят цялото българско население в Дупница и да се роди втори Батак. Около личността на този прославен български войвода се носели различни легенди.Какви ли не клопки му устройвали турците, но все не успявали да го убият.Установил се да живее в Кюстендил, признателното население се отнасяло с уважение и признателност към него и семейството му. Молили го да стане кмет на града, но той отказал. Той е получил уважението на народа, но българското правителство скоро го забравя. Дядо Ильо е принуден да се моли за пенсия, която му отпускат едва през 1880-та година.

След Сръбско-Българската война през 1885 год., в която Ильо войвода участва на страната на България, сърбите му отнемат пенсията. След това и българското правителство съкращава половината от нея и той остава да живее с болната си съпруга със 100 лева пенсия. /63/

Ильо войвода изпраща три прошения/молби/ до Народното събрание в София, в едно от които пише: "Господин Председателю! Господа народни представители! Като чели дългогодишните ми борби,мъки и страдания, придружени с непрекъснати преследвания и гонения от турците не са се свършили.Като чели след Освобождението на милото ми Отечество, за свободата на което толкова много съм се борил и толкова много съм страдал, има да се плаща още бащини и майчини грехове и то в престаряла възраст, с разбито от неприятелските куршуми и ятагани тяло и със сакати ръце, или по-добре казано без ръце, а при това и със стара и болна, немощна, телесно разстроена и схваната лежаща съпруга, едничка моя подръжка в тежките дини на страданията ми. Като чели всичко това не беше достатъчно, та на 1 юли 1896 год. пенсионната комисия отне половината от кървавата ми 200 лв.месечна пенсия.

Умът ми не достига и аз не мога да се начудя и да разбера защо става това нещо? Защо ми се отнема кървавия залък от устата, залък, половината от който аз употребявах да изхранвам нещастната си съпруга. Може би това се прави за икономия?Не, нима моето мило Отечество е достигнало до такаво мизерно положение, щото и без друго за да се подкрепи от моята кървава пенсия, та да излезе от това положение? Ако е така, тогава проклети да бъдат заедно с мен всички ония, които са работили за свободата на това Отечество, което още в пеленките на своя зародиш и в първите си младенчески години е достигнало до такова безизходно положение. Това е позорно! Ако ли пък по нещастие действително страната ни е достигнала до подобно безизходно положение, тогава дайте да съберем всичко, щото имаме, да го превърнем в пари и да избавим Отечеството от пропаст!"

Дядо Ильо умира на 17 април 1898 год в гр.Кюстендил, а признателното кюстендилско население превърна старата му къща в музей и до нея паметник с поглед към Македония, за която даде най-голямата си част от живота, а останалата за свободата на България.

След Освобождението обаче буржоазната върхушка не признава заслугите на този национален герой и го обрича на забрава, но народът на България вечно ще го помни.

ТЕОЛОГИЯТА днес, като наука, третира понятието за Бог у българите, като равнозначно на Господ и е напълно под влиянието на Библията /стар и нов Завет/.Смята се, че той всемогъщ и всезнаещ,направил е света, грижи се за всяка гадинка на земята и е крайно справедлив,дори когато нарежда на някого нещастие. Исус Христос обаче в значителна степен съществува, независимо дали като най-голям светец се идентифицира с дадо Господ.

Вярата,упованието и надеждата се отправят съгласно традициите най-силно към Бога-постоянните молитви и благословии във всекидневния речник са в негово име-"Бог да ти е на помощ","Да чува Господ", "Да не чува Бог", "Пази Боже", "Бога ми", "Господ да го убие", "Бог да го пази", "Сбогом" и др.Най-употребяваните възклицания на учудване у жените са "Боже", "Божичко", "Господи", "Господи Боже" и др.

Думата Бог произлиза от старобългарската, общославянска дума, свързана с индоевропейското значение "който дава богатство", "който храни". Светците са органическа съставка на християнския култ. Те обикновено са богоугодници,мъченици на Христовото учение, апостоли или по-стари библейски пророци като св.Георги, св.Димитър, св. Тодор, св. Петка,св.Лука, св.Иван и др., като съществуват и богоугодници с чисто национален произход. Те са св. Иван Рилски, св.Георги Софийски, св. Яким Осоговски и др.

Култът към светците е изразен в страхопочитание със съответни само към тях молитви, жертвоприношения, в определени за тях дни, коленопреклонение и ходене на черква по календар, палене на свещи пред иконите им и др.

Едни са покровители на живота като св.Георги, св.Влас, св.Модест, св.Тодор и др., на земеделието като св.Георги, св.Трифун, трети пазят от определена болест като св. Харалампи от чумата, св. Богородица от родилни болки, други, които властват над морето като св.Никола, над природните стихии като св. Герман, св.Илия, св.Вертоломей и др., пазители от злосторниците като св. Мина,който прибира душите на хората, св. Рангел и др. В някои семейства са предпочитани светци, приети за семейни покровители и в деня му се дава курбан и се канят гости-служба или на новородените се дава името на светеца.

В българската народна традиция са запазени вярвания за свръхестествени същества като самодивите /самовилите/, към които човек има повече поетическо или художествено съзерцателно отношение. Те не са свързани с никакви форми на култ-палене на свещи, молитви и др. Силата им е в облеклото и поведението.Тези същества владеят кладенците,езерата и скритите полянки за тяхната игра и след петльово време изчезват яко дим.Ако някой влезе в техния свят,жестоко го наказват. Обичат музиката и и тя е тяхната сила.

Вярва се, че самодивите предизвикват ветрове, яздят ветрове, имат деца и ги къпят в езерата или реките. Омъжват се за обикновени хора, обаче не стават добри домакини. Те са носители на стихийна любовна страст и измъчват с любовта си до смърт. Те закърмят младежи,които стават славни юнаци като Крали Марко, Момчил юнак, Секула и др.

Днес все още съществуват места, наречени Самодивски кладенец, Самодивско сборище,Самодивско езеро и други, свързани със съответни предания.

В Слокощица съществуват вярвания и сега, че има "навяци" и други демонични същества. Навяците били душите на умрелите невръстни деца. Смятало се, че те са превърнати в нощни птици,хвърчали по дърветата и къщите и пищяли,нападали хората и изпивали кръвта им.

Други демонични същества,така наречените "стопани" или "таласъми", за които представата на хората за тях е неопределена. Най-често те са виждани като змия или смок, главно в къщите,синурите,ливадите,нивите и лозята.На тях не се посяга. Къщният стопанин/таласъм/ се е явявал във вид на човек, но в много критични моменти. Той обикновено бил невидим, само тропането му се чувало. Тези стопани живяли под огнището или под прага. Били покровители не само на жилището, но и на благоденствието на семейството.

В Кюстендилско съществува и вярването в демоническото същество "Караконджулото", което по същество не се различава от таласъма. Този термин е възприет от турския език и означава страшилище, което кара хората да не излизат нощно време от къщите си и да заключат всички врати.Вярва се и днес от иманярите, че във всяко заровено съкровище покровител му е таласъма / караконджулото/ и при ровене, докато не излезе имането, не се показва, също при говорене не излиза, поради което иманярите мълчат по време на копането.

Вампирът също е неопределено демонично същество, което се смята, че е уплътнената душа на починал човек,прескочен от него.Той бил като сянка на човек или на някакво животно-котка,куче,кокошка и др. Излизал обикновено нощно време,ходил по тавана,по полиците, премятал паниците,измъчвал близките си,яздил коне и другия добитък. Вампирът обаче се страхувал от вода,тръни, светлина, от животински череп и желязо. Поради тази причина вечерно време в Слокощица на вратите са слагали нещо, което ги прогонва и те могли да бъдат хванати от хора, наречени вампирджии,които имали способността да ги виждат. Вампирът обикновено върлувал до 40 дни след смъртта,докато главата на мъртвеца се отдели от тялото. /142/

ОБРЕДИТЕ И ОБИЧАИТЕ

Винаги, когато говорим за тях, на първо място се поставя въпроса за тяхната принадлежност към общобългарската национална култура. Обичаите и обредите са част от историята на всеки един народ и те са плод на неговия труд и творчество и са го крепили и са създавали единство.През своето хилядолетно съществуване са отразявали духовната същност на българския народ,неговото светоусещане и активно световъзпроизвеждане пред различните периоди на историко-културното и обществено развитие.

Обичаите и обредите по своята същност са неповторими явления, изпълнявани във всеки дом,село,град и край през определени периоди от четирите годишни времена. По начина им на изпълнение и връзката им с техните изпълнители представляват факти,които имат масов характер,типичен за духовната култура на народа или на населението в дадена етнографска област.

В зависимост от мястото и функциите на обичаите и обредите в бита на хората, те могат да се класифицират по следния начин: семейни-свързани с най-важните моменти от живота на човека като раждане, женитба и погребение.Родовите обичаи, които са израз на кръвните и родствени взаимоотношения между хората, като гостуване след сватба, честване на род и др. Трудовите-свързани непоследствено с трудовия процес и поминък.Календарните обичаи и обреди са свързани с различни годишни времена,които съдържат елементи от всички дейности на хората и са свързани с живота на отделния човек,семейството и рода, с пожелание за здраве и щастие през цялата година.

Обредите и обичаите,извършвани в Слокощица, не се различават много от тези,които се изпълняват в другите села, но има и такива,които са останали като задължителни традиции и не се изпълняват в други населени места като: при майски засушавания се прави молебен на празника на пророк Еремия за дъжд,извън обичая Дудулица,всяка година през м. октомври се прави събор-помен на загиналите през войните,напоследък през м. септември, всяка година, се организира Слокоска вечер-среща на младите семейства и др.

Първият поп Петър Цв.Любенов в с.Горни Кортен през 1816 год. е описал почти всички песни,обичаи,фолклорни традиции,суеверия и умотворения в Кюстендилско до 1896 год. Той умира през 1905 год. и оставя описани оригинални традиции. За него учителят Барутчийски от с. Слокощица пише: "Дядо Петре, дано твойта дейност послужи за пример на мнозина твои събратя!" /140/

С какво внимание хората са се отнасяли към създадените

традиции, защото са живата връзка между тях,те подържат вярата и ги сплотяват и сродяват.

Ако проследим обичаите и обредите в с. Слокощица последователно през цялата година,трябва да започнем от 1-ви януари /Нова година/.

НОВА ГОДИНА-По стар български обичай на 31-ви декември през нощта се събират група по-млади и се маскират така, че да не ги познаят.Тази маскирана група в селото наричат Джамалджии. В нея от маскираните трябва да има невеста и младоженец, които събират подаръците от всяка къща, където влизат.Поп, който ръси и благославя стопаните на къщата, полицай и пъдар с дефектно оръжие за охрана, окъсана селянка със заденато дете /кукла/,дрипав просяк с магаре, което носи подаръците като брашно,плодове, вино, месо, ракия, царевица и др. В зависимост от броя на участниците, останалите се маскират кой какъв реквизит намери, но от тях обезателно трябва да има звънчар,за да е по-шумна групата. Обшикновено групата се придружава с музика-гайда или цял оркестър/кларнет и тъпан/ и музикантите се маскират. Този начин на празнуване на Нова година е създаден в Слокощица след Освобождението. Събраните пари до 1936-та година са се делили по равно между всички участници, а от събраните продукти се приготвя богата трапеза. След тази година събраните пари се влагат в читалището и това продължава до 1956-та година. Днес тази традиция съществува и е една от най-атрактивните.

ЙОРДАНОВДЕН-6/20/ януари като религиозен празник е доста популярен сред населението. Група младежи заявяват пред свещеника,че ще се хвърлят в реката за кръста. За тази цел свещеникът избира подходящо място,където реката се завирява и след приключване на литургията в черквата всички присъстващи се отправят към определното място. Налице са купела и хоругвите и свещеникът хвърля кръста в реката и в този момент влизат младежите в студените води, за да го извадят. Този, който намери кръста, излиза и целувайки ръка на свещеника му го предава.Групата на вадещите кръста обикновено се състои от 6 души. След церемонията по изваждането му сѐ разделя на две групи по трима, като едната група тръгва с кръста и посещава всяка къща за драве, а другата с икона и двете групи пеят заучена песен "Вой Йордане". Хората слагат пари върху кръста и иконата. В началото парите са се делили между участниците в ритуала, а след това са били предназначени за читалището. Днес традицията продължава.

ИВАНОВДЕН-7/21/ януари се смятало, че с хвърлянето на кръста цялата вода е осветена и на този ден е кръстен Исус Христос и се създава обичая сутринта млади и стари да се окъпят в реката, за да се пречисттят в осветената вода. След създаването на тази традиция

хората са се къпали с дрехите си в завирената вода, а напоследък започнали само да си замиват очите и ръцете на реката и тази традиция постепенно изчезна.

АНТОНОВДЕН-На 17 януари празнуват имен ден всички, които се наричат Андон, Андонка /Донка/ Антон, Антоанета и техните производни.

ТРИФУНДЕН-На 1/14/ февруари е празникът на лозаря.От тази дата се смята, че трябва да започне рязането /кроенето/ на лозята,закрилник на който се смята св.Трифун и обичаят е създаден в негова чест. На този ден всеки стопанин взима вино и сурово свинско месо и с ножица в ръка тръгва към собственото лозе. Първата му грижа е да запали огън и да се обади на съседите. След това отрязва няколко лозови пръчки и при всяко отрязване сипва по малко вино и благославя.По-късно се събират със съседа и веселбията започва, като в центъра на разговора е бъдещата реколта.

Известни са като религиозни обичаи местни и сирни заговезни, които се отличават с по-интересната подготовка на вечерята. Предварително сварено и обелено и вързано с дълъг червен конец яйце се поднася към устните на наредени на колене и в кръг млади членове на семейството. Яйцето се върти в кръг и се поднася към към всеки един и този, който успее да го улови с устата, ще бъде най-щастлив през годината. Обичаят не е свързан с гостуване. Преди Освобождението на този ден са се палили огньове, с което е демонстрирано единство и готовност за борба.

Седмицата между тези две недели/датата се мести/, се нарича "ПРОЩАЛНА НЕДЕЛЯ".Всеки може да съгреши през годината и през тази седмица се иска прошка от най-близките в семейството и от кумовете,приятелите и др. Всяко населено място, както и всеки дом си има определен и стриктно спазван обичай. В с.Слокощица,през тази седмица, хората си определят една вечер за семейна прошка, която минава при по-тържествена вечеря.Всеки, който ще иска прошка, взема чаша вино в ръка и с думите: "Прости ми.../ тате,майко,бате/ целува ръката на този, от когото иска прошка.Молбата се изговаря три пъти, като след всяа се челува ръка. След последното целуване на ръката се поднася чашата с вино,което трябва да се изпие от този, който прощава. При всяко изричане"Прости ми" трябва да последва отговор "Просто да ти е". Има случаи, когато последва отговор "Да не ти е просто", което разваля общото настроение и вечерта като цяло. В тесен семеен кръг,всички членове искат прошка от бащата и майката, малките от по-големите. Извън семейството, брачната двойка иска прошка от кумовете и от староките. При посещение в техния дом,булката носи специална кърпа, която придружава сватбения и тоалет и се нарича

"Кланячка". Тя се използва за поклони пред свещеника и възрастни хора,както и за искане на прошка. През останалото време тя стои върху огледалото в помещението на брачната двойка. Тази кърпа се отличава от другите с това, че е много по-дълга и се тъче специално за този случай с кенарени мотиви и дантели в двата и края. На края на вечерята булката става с кланячката и с дясната ръка придържа единия и край върху челото си, а с лявата ръка другия край върху пояса. При това положение три пъти пристъпва към кума с поклони и с думите: "Прости ми, куме", а кумът отговаря: "Просто да те и е,от мен и от бога" и на третия път поднася чаша с вино,която кумът изпива, булката взима чашата и пак му целува ръка. Същото прави и мъжът и, но без кланячка. По същия начин се постъпва към кумата, староките и др. Когато младоженците за първи път отиват да искат прошка от кумовете, те се придружават от свекъра и свекървата. Друга вечер младоженците отиват на прошка при родителите на булката.

Прошката е символ на раздялата. Когато възрастните хора не са в състояние да ръководят семейството, те дават право на по-младите да се отделят и да заживеят самостоятелно. Този ритуал е създаден, за да се прощават грешките на младите.

СВ.ХАРАЛАМПИ-10 ФЕВРУАРИ

В навечерието на този ден се носят нови дрехи на болен от семейството,за да пренощуват в черквата. Заедно с дрехите се отнася и пресна питка,мед,захар,върху които свещеникът прави водосвет. На другия ден питата се раздава в черквата за здраве, а медът и захарта се съхраняват през цялата година в къщи, та като някой от семейството се разболее, му се дава от тях за лек.

БЛАГОВЕЦ-25 март

Срещу този празник, на 24-ти март привечер, се обикаля три пъти къщата с тенекия, по която се удря и се вика с висок глас: "Бягайте змии и гущери,утре е благовец", с което се цели да се напъдят тези животни. Между съседите се раздава мед за здраве.

БАБА МАРТА

До скоро празникът на баба Марта е бил един,единствен на този свят,почитан само в България. Етнографите от много страни проявяват голям интерес,особено към фигурите на мартениците и техните цветове.

На първи март,българинът се закичва с мартеница. В началото мартениците са изработвани във фигури на момче и момиче, като едната фигура се прави от червена материя, а другата от бяла.По-късно фигурите са в много варианти, но винаги в двата

традиционни цвята. Мартениците се носят през целия месец за здраве и щастие,като предвестник на пролетта. Защо са подбрани тези цветове? Според Д.К.Зеленин, червеният цвят е символ на силата и огъня,поради което мъжката фигура на мартеницата е в червен цвят, а белия символизира свободата и нежността, за което женската фигура е в бяло.

В Кюстендилско, пък и на други места в страната, се хвърля китка босилек, вързан с червен конец, върху храсти от шипка или се окачва на входната врата,като магическо средство за предпазване от лоши сили/злото да отиде на трънка или на друг/. Червеният цвят участва и в сватбения ритуал. Запазени са спомени за употребата на червеното венчално було. На новороденото дете се поставя червена шапка.Червена е и детската пелена, а напоследък по цвета на корличката може да се познае какъв пол е детето.

22 МАРТ

Астрономическата дата за начало на пролетта. Седмица преди този ден кюстендилската общественост избира,чрез конкурс, най-красивата девойка за "Мис Кюстендилска пролет". На 21.III. хората от града и околността се събират в местността "Хисарлъка", където се провежда самия празник. Изнася се предварително подготвена артистична програма и народът се весели. През тази нощ млади момичета и момчета будуват и изчакват изгрева на слънцето,като се поднасят най-хубавите пожелание в първия ден на пролетта.

За Кюстендил това е централното културно събитие и първия пролетен ден е обявен за празник на града. Придружен е с много и най-различни изяви-културни, спортни и др.

ЛАЗАРОВ ДЕН-11 април

На този ден се организира лазаруване, което е седмица преди Великденските празници и в навечерието на празника Цветница. Момичета и момчета, облечени в селски носии,влизат във всеки двор и половината от тях пее подходящи песни, а другата половина играе под такта на песента. Песента, която обикновено се изпълнява в Слокощица е:

Ой, Лазаре, Лазаре,
що побърза да дойде.
Ризата ми на гръсно,
сукмана ми на руно.

Лаленце се люлее
на зелена ливада.
Не е било лаленце,
а е било детенце.

Ален чембер на пазар
златен колан на златар,
чехли ми са на калъп
чорапи ми са на памяк.

Очите му звездици,
лицето му трендафил.
Де е играло,
там заспало.

Чрез лазаруването се предупреждават хората, които не са си свършили работата през зимата да я довършат, защото пролетта е дошла и кани хората на полето. На групата лазари се дават яйца и пари. Традицията се е извършвала след 9.9.1944 г. с децата в училището, а днес е изчезнала.

ЦВЕТНИЦА-22 април

Празник на цветята, поради което на този ден се носят клонки от развита вече върба, заради което се нарича още и "Връбница". Посещава се черквата с букет цветя. Момите се закичват с цветя, за да са хубави като тях.

ВЕЛИКДЕН

Седмица след Цветница/празникът няма определена дата, но винаги е в неделя/, съгласно религиозните канони се смята, че Исус Христос е разпънат на кръста в петък и в черквата през тази нощ се извършва символичното му погребение. В неделя сутринта е възкръснал, поради което този ден се нарича Великден и се празнува три дни. През тези три дни, при среща се казва "Исус возкресе" и се отговаря "Воистина возкресе". През тези празнични дни хората не излизат на работа на полето, не се впряга добитък и са празнували.

За праника Великден, от първия ден след сирните заговезни, се пости 49 дни до първия ден от великденските празници.Понеделникът се нарича "чисти понеделник" и в този ден всички хранителни прибори се очистват от блажнини. През последната седмица от тези пости,възрастните хора се хранят един път дневно на 16 часа, за да се очисят от греховете си.През последния ден от постите се боядисват червени яйца, предварително сварени,месят се сладки,тевреци и кукулници /малка питка с яйце в средата/, а в последно време се месят и козунаци. Всички тези лакомства се приготвят за гостите, които идват през празничните дни. Всички отиват на гости с червени яйца и също биват черпени с такива яйца.

ТОМИНА НЕДЕЛЯ

Една седмица след Великден се е състоял голям събор в местността "Кьошко"-квартал от с.Пиперков чифлик, в който участва населението от всички села на околността. За да се създаде този събор е трябвало там да има някакво оброчище или светилище и затова са докарали от м. Адата от Слокощица един езически жертвен камък и го поставили до чешмата, на който започнали да палят свещи. Така мястото добило религиозен характер.Днес този събор е забравен.

ГЬОРГЬОВДЕН-6 май

Това е празник на овчаря, не само местен, но и национален. Той винаги е на 6-ти май и е посветен на храбростта и на овчаря. На 5-ти май,вечерта, на реката момци и ергени правят символични мостчета, за да узнаят кой от любимите на сън ще мине по него. От предания е останало, че там, където има заровено съкровище, през тази нощ се издигат пламъци и затова иманярите не спят и си търсят късмета. Сутринта на 6-ти май,обикновено най-старана жена от семейството става рано и набира клони от върба, с които закичва всички входни врати на дома, на кошарите и се опашва през кръста с една върбова клонка. Някои пък правят през тази нощ магии. Сутринта всеки бърза да се залюлее на дряново дърво, за да е здрав през годината. Връзват се люлки,на които се люлее младо и старо и люлеенето е съпроводено с много шеги и веселие. На този празник обичайно е да се заколи агне, а на овцата да се сложи венец от живи цветя. Овцете през този ден се хранят по-богато, а за овчаря и останалите се меси баница с масло,поднася се прясно сирене. На този празник се коли курбан на св. Георги. В Слокощица такъв курбан се е правило на черквата сз.Никола, защото първото и име е било св.Георги.

Гьогьовден е най-уважавания празник от циганското население, което го празнува много шумно и весело.

СПАСОВ ДЕН

Датата се мести, но обикновено е една седмица след празника Кирил и Методий. Та този ден се е правило събор на Кадин мост и от с. Слокощица, с каруци е отивало на събора младо и старо.

ПЕТРОВ ДЕН

На 29 юни се е организирал събор в местността "Предел" в Осоговската планина.

ДИМИТРОВ ДЕН

На 26 октомври дълго време е коляно курбан на старинната черква св.Димитър.До тази датата са се цанили /пазарили/ наемни работници/слуги/.

РАНДЖАЛОВ ДЕН

Приемайки за вадодушник св.Архангел Михаил, много хора от Слокощица,срещу този празник, си обричат служба, на която канят близки, с цел да не им се случи нещо лошо. Някога е празнувано с курбан на черквата св.Арахангел.

НИКУЛДЕН

На 6-ти декември на черквата св.Никола се е коляло курбан и на този ден е празник на рибаря и се поднася на трапезата рибно ястие.

КОЛЕДА

На 25,26 и 27 декември се празнуват три дни религиозни празници Рождество Христово. На 24-ти декември вечерта, наречена "Бъдни вечер", се готвят посни ястия-зелеви сърми,вари се ошав,меси се голяма пита, наречена "Бъдник", върху която се правят различни фигури от тесто,свързани с животновъдството или полето. След като се приготви яденето, се постила сламена рогозка или слама, върху която се поставя трикрака маса и се нарежда яденето,вино и ракия. Най-възрастният взима наредената маса и я изнася навън, като се провиква: "Хеййй, Джермане, ела сега да вечеряме, па цело лето да се не видуваме". Смятало се е, че бог на градушката,бурите и силните ветрове е Джерман и с тази вечеря трябва да се омилостиви, за да не прави злини през цялото лято.

На другия ден рано сутринта, един или двама от по-младите членове на семейството взимат от ръжената слама, върху която са вечеряли и тръгват по нивите и градините, като връзват по една връзка слама на плодовите дървета и с висок глас викат: "По пара окатаа", което ще рече, че през следващата година плодовете трябва да са скъпи. За вечерята се прави и малка пресна пита с паричка и се слага на трапезата паница със счукан чесън лук, примесен с вода,оцет и сол. Преди вечерята, най-възрастният къса от нея за всички членове на семейството, включително и животните и имота. Всеки търси паричката и този, която я намери, ще бъде късмета на дома през следващата година.

Освен пссоченете до тук ястия, за тази вечеря се меси зелник с кисело зеле по средата,а в корите се поставят смляни/счукани/ орехи.Обкновено жените приготвят трапезата и наблюдават да не забравят нещо,което е необходимо,защото след като седат всички край трапезата, до края на вечерята не трябва никой да става от

мястото си.След вечерята масата не се вдига,като се покрива с покривка и на другия ден /първия ден от коледните празници/ ,семейството закусва и тогава се прибира масата.

През трите дни всяко семейство спохожда свои близки и посреща гости, с пожелание следващата година да бъде плодовита, всички живи и здрави и с голям берекет/плодородие/да са пълнилни къщите и хамбарите,а плодовете на пазара"по пара оката", сиреч, по един лев килограма.

По традиция всяка година на 1 януари се маскират група младежи карнавално да посрещнат Новата година. Демонстрират погребението на Гьобелс по читалищна линия на 1.01. 1945 г.

Стоящият е Георги Стефанов Чингарски, отляво седящия е Асен Кост. Чекански и Кирил Гер. Михайлов - група от горната снимка.

Събраните средства са за полза на читалището от с. Слокощица - Кюстендилско - (Джамаджий)

Възприето е новото летоброене да започва от раждането на Исус Христос, в чийто култ религията е създала много традиции, много от които и днес се зачитат.

Новата година, преди известно време, е започвала от 14 януари/ Василовден/, но за да се уеднаквят астрономичните дати в цял свят,началото на годината навсякъде е възприето да започва от 1 януари;началото на пролетта от 22 март,началото на лятото от 22 юни;началото на есента от 22 септември и началото на зимата от 22 декември.

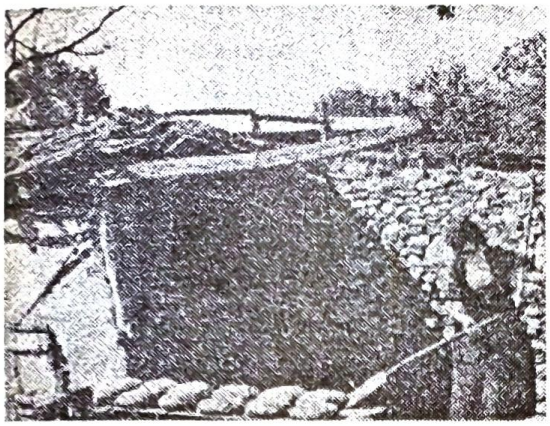

Изваждане на печения хляб

По стария обичай, на 14 януари, в с.Слокощица се маскират кукери илк така наречените "джамалджии",чийто ритуал е да внасят успокоение в народа. Еуфорията е много голяма, чува се звън на хлопатари, музиката гърми, маски на най-различни животни се носят на групи из улиците. Така се гонят злите духове. Срещу първия ден от коледните празници, до 1900 год., в Слокощица са ходили коледари, но след това обичаят изчезва.

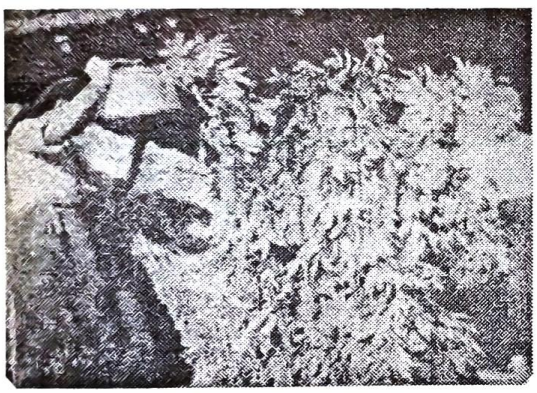

Дудулица

Още един от забравените обичай в Слокощица, това е молебен за дъжд - ДУДУЛИЦАТА - който се прави при продължителните засушавания, в началото на месец май. Народната поговорка казва: "Всяка капка майски дъжд е злато". Група момичета или жени, една от които опасват навсякъде по тялото със стъркове от обикновения бъз, завързан с върховете надолу,така, че да не проникне вода върху тялото и под звуците на останалите,тя играе във всеки двор.Песента е една и съща навсякъде.

"Дудулица бога моли, дай боже дож/2/
Да се роди жито, просо. Дай боже дож/2/
Да се хранят сирачета. Дай боже дож/2/
Да пораснат юначета. Дай боже дож/2/

По време на играта на дудулицата,стопанката изнася лейка с вода и я полива, след което дарява групата с жито,царевица и плодове. Ако в някоя къща не ги приемат, то цялото село презира тези стопани, защото означава, че не искат дъжд.

ОБИЧАЙ ПРИ ЖЕНИТБА

Периодът на турското заробване всекидневно е бил придружен с много страдания и рядко българин е имал възможност да се развесели свободно и спокойно.

Заграбването на мъжките деца до 5–6-годишна възраст за еничари, по-големите за слуги и роби, вземането на хубави момичета от 13-16 години за ханъми характеризират османската "цивилизованост" и са принуждавали родителите още от ранна възраст да сгодяват децата си, за да имат някаква закрила. за да не им бъдат отнети от озверените турци,по който начин дацата са ивдали по сигурна закрила. Сватбата е протичала тихо и скромно, подчинена на старите български традиции.Интересното е това, че при избора на на брачните парньори, в много случаи участват до някаква степен и младите хора, което за времето е било напредничав акт и оцеляването на тези обичаи през вековете говори за прозорливоост и неразривна връзка с нашата духовност.

След като момчето си е избрало за бъдеща съпруга, обявява решението на родителите си и ги праща с 2-3 близки роднини при родителите на девойката на"питанье", където отиват без момчето и с шише ракия или вино.Тогава те искат съгласието им за омъжването на дъщеря им точно за техния син, дали и кога ще ги приемат на официален годеж. При добро разположение уточняват деня на годежа и редица други подробности като какъв дар ще искат или дадат,ако момичето има по-възрастни братя или сестри,които не са задомени, какъв откуп ще искат,какъв дар да приготви момичето за близки и далечни роднини,шафери и шаферки,предконче и др.

Стигне ли се до споразумение за годеж и сватба, бъдещата булка дава малък подарък/нишан/- кърпа,чорапи или риза за бъдещият й съпруг,което означава,че са съгласни с искането на младоженика и родителите му. Има случай и на отказ,което се смята за голям срам на момчето,а за момичето, че е с големи претенции.

За деня на годежа родителите на момичето се готвят с голяма гощавка за годежарите, чийто брой е горе-долу определен, а момичето готви по-голям подарък за бъдещия си съпруг,който на годежа отива с родителите си и подарък за тях. Денят на годежа не бива да бъде на "разсип", което ще рече,че времето от първия до четиринадесетия ден от фаза пълнолуние на Луната се нарича"расип".Тогава дискът на Луната се засенчва и до фаза новолуние става като сърп и от този момент,когато диска започне да се изпълва до фаза пълнолуние,през това време трябва да се започват всички по значителни събития, като сватби,започване

строеж на къща и др. В деня на годежа момчето лично пита бащата на момичето ще му даде ли дъщеря си за невяста.Тогава се поставя годежната китка на двамата бъдещи съпрузи. Тази китка представлява стръкче от шимшир,ендрише или бръшлян, в което се връзва златна или сребърна пара и двамата годеници са длъжни да носят китката до сватбата си. Тази китка е знак, че те са сгодени и нямат да избират други, след като я носят.

За този ден на годежа момчето кани към 15 - 25 най- близки роднини и съседи,а от страна на момичето колкото намерят за добре, толкова канят.

След като момчето получи отговора на бъдещият си "тъст","дядо" или "татко", целува ръката му,а момичето дарява по-голям подарък на момчето и неговите родители,а майка му закичва всички гости с китка шимшир. От този момент вече започва обяда, след като момичето седне до момчето и примат поздравления от гостите. Любопитните жени изчакват връщането на годежарите, за да видят даровете на младоженята,свекъра и свекървата,а по време на обяда сватовете сядат едни срещу други и се стремят да се харесат едни на други, като бъдещи роднини. В началото целувката и усамотяването на годениците не е била разрешено до сватбата. Веселието по време на годежа е винаги придружавано с подходящи песни от приятелките на момичето,които са обслужвали и гостите-годежари. Денят на сватбата се определя от двете страни. Байрактарят е грижа само от младоженята и с него, седмица преди сватбата, се канят гостите с шише ракил тези от селото,а далечните със симид, бонбона,а в последно време с писмена покана. Първо се канят кумовете и староките/помощник кумовете/,шафери и шаферки от най близките родове и приятелки на булката.

Сватбата обикновено започва от събота,неделя и понеделник вечер завръшва,но се е случвало в по-заможни семейства, след Освобождението да продължи и във вторник.

В събота веселието започва след обяз,като сигнал за него е музиката.Това веселие е посветено на момите, наречено "Момино оро" и на кумовете с името "Кумова вечер". Тогава младоженята, заедно с байрактаря,шафера и няколко близки, с музика отиват да вземат кумът и кумата,които за този случай са приготвили обичайната бахча/малко борче,накичено с пуканки и лъскави ивици/, с която ги завеждат в дома на младоженката. Бахчата стои на масата пред кумовете, докато продължава веселието,а през това време музикантите свирят навън хоро,което е изпъстрено от пременените моми и ергени и е под командването на шафера и шаферките.

В неделя сутринта отиват да вземат кума, кумата и староките. Те черпят всички сватбари и оттам, заедно със свекърва,свекър и младоженец,както и поканените гости,отиват в дома на булката. До

това време дружките на булката я нагласяват, а шаферът, който предварително е купил дувака/валото/, го донася и кумата го слага върху главата на булката - символ на женското покорство и мъжката закрила. Родителите на булката също черпят сватбарите, с много пожелания за щастлив живот на младото семейство. Булката дарява бъдещия си съпруг с риза, която поставя върху дясното му рамо или около шията, а през това време на кола се товари чеиза й. При тръгване дружките на булката запяват прощалната песен "Мома се с род прощава", но колата с чеиза не тръгва. Не разрешават да тръгне, докато свекърът не плати чеиза. В този случай той им дава малко пари и те се отстраняват от пътя,а свекърът повежда колата след младоженците, като на двата вола/коне/ булката е вързала по една кърпа.

В новия дом чеизът се внася в стаята, определена за младоженците и тогава свалят годежната китка, на мястото на която поставят хубава кърпичка и върху нея китка от естествени цветя или венче от изкуствени /митало/, подаряват се кърпички на байрактаря,шафера е шаферките, а на останалите,кумовете и най-близките роднини-обикновени кърпи. Всички обичай трябва да завършат до обяд. Кумата е подготвила един диск/поднос/ с жито, леблебия,бонбони и монети, върху които поставя две големи хубави свещи, вързани в крайщата с дълга, бяла или розова пандела, символизираща връзката между двамата съпрузи. Сватбарите, подредени по обичайния ред:първо музикантите, след тях кумът води булката,а зад тях кумата с младоженята и всички останали. Те тръгват за черквата,в която свещеникът ги очаква.

Българската черква не винаги е била в приветливо състояние,но винаги е била в центъра на всички ритуали, за добро и лошо, защото тя е здраво свързана с вяра, род и език.Застанали пред олтаря, младоженците, със запалени свещи, тържествено заявяват пред свещеника,кумовете и останалите сватбари, че се обичат и желаят да бъдат щастливо семейство.

Пръстените, символизиращ връзката между съпрузите, се слагат от свещеника или от кума,които са първите свидетели на това радостно събитие.На края на черковния ритуал свещеникът изпраща извън черквата младите съпрузи и им пожелава щастлив път в живота. Започват възгласите: "Кумо пари нема" и тогава кумата хвърля с шепа върху сватбарите от това, което е приготвила в подноса, като всеки се стреми да улови нещо. Голяма радост е за децата, когато уловят бонбон или монета. По това време се "обира" и байрака, като байрактарът нарочно го накланя към група младежи. Години наред той е важен сватбарски атрибут с поставените кръстообразно три"позлатени" ябълки и букет цветя. Ако сватбарите минат покрай вода,тогава шафераът събува дясната обувка на

булката, гребва с нея от водата и поднася на булката да пие.

Когато сватбеното шествие се приближи до къщата на младоженците, от нея излизат двама мъже,яхнали по една притка / прът/ със завързана на предния край кърпа и с шише ракия в ръка посрещат всички сватбари с "Добре дошли". Тези двама души в нашия край ги наричат "Утръчньяци".

На входната дворна врата ги чакат свекървата,свекъра,една жена с мъжко дете на ръце и много сватбари около тях. От дворната врата до къщната са застиляли с платна от черги, по които ще минат младоженците. С "Добре дошли"свекървата целува булката, като и дава едно решето/сито/ с жито.Булката първо си слага няколко зърна в деколтето,след това хвърля една шепа върху покрива на къщата, за да изкласи ръжта по-висока, хвърля една шепа пред нея, за да има винаги жито в този дом,хвърля и в страни, за да се роди жито навсякъде,след което хвърля решетото на покрива на къщата.Всеки от сватбарите се отреми да улови от това жито, за да има и той богата жътва. След това поднасят детето, наречено "Предконче" пред булката,която го целува, за да потвърди майчината обич и го пощипва, за да чуе по-скоро първия детски плач в семейството си и го дарява с дреха, за да бъдат и нейните деца винаги хубаво облечени. След този обичай свекървата слага по един хляб под мишниците на булката и дава на двамата младоженци по едно захарче или лъжичка мед в устата им, за да им бъде живота сладък и сит. Булката носи със себе си кланячка /кърпа,вързана с дантели в двата края за този и други обича/ и се покланя на свекъра и свекървата и им целува ръка, за да изрази уважението си като бъдеща снаха,а свекърът я хваща под ръка и въвежда в новия и дом. Веднага след тези обичаи,които непрекъснато са придружени с музика, сватбарите се подреждат около масите и всеки носи "поклон" - пита или баница със специално подготвено ядене,шише с ракия и вино и чакат кума да каже: "Наздраве",за да започне пиенето и яденето. Преди това,след въвеждането на булката, кумата, младоженята, шафера и музиката отиват за багажа на кумовете. След като кумът поздрави всички,започва черпенето. Като обичаен подарък, който се поднася преди започването на обяда от кума, е

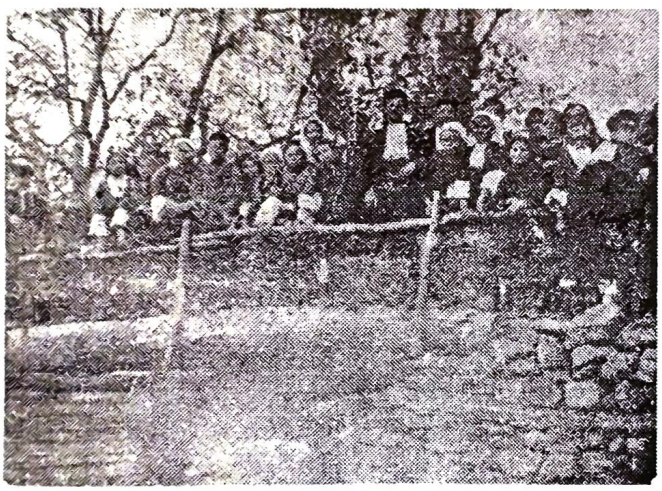

Стария мост пред Георги Пляков

бакър - медна тепсия/тава/ или котел, надписани по случай на сватбата.Тези съдове са се смятали за най-големия подарък и са пазени като най-скъпа семейна реликва.След подаръка на кумовете се приемат обещанията на свекъра, като нива, лозе,крава, овце и др.и се събират подаръците от останалите сватбари. След това булката дарява първо кумовете,свекъра,свекървата и всички останали и с покана на кума започва обяда. Староките през цялото време взимат участие в обичаите и сядат от лявата страна на младоженците,а кумовете от дясната.

След обяда млади и стари се играят хоро до вечерта,а след като повечето от гостите си отидат, кумовете чакат "блага ракия". През това време музиката и особено тъпанът вдига наи-големия шум,докато младоженците не излязат от брачната си стая. Сладостта и количеството на"благата ракия" зависят от девствеността на булката и дали веселието ще продължи до по-късно и ще има пушечни гърмежи.

В понеделник сутринта двама девери/братя или братовчеди на младоженята/, с приготвена погача /пита/, отиват с коне при родителите на булката, за да оповестят честа й. През този ден се събират най-близките роднини и съседи, но най-голям интерес скришом проявяват жените към ризата на булката, върху която понякога оставят и пари. След като пият топла ракия, всички тръгват групом към къщите на присъстващите и навсякъде биват черпени с ракия или вино, а байрактарят и шафера се стремят да откраднат различна покъщина, да уловят някоя кокошка или низа със сухи чушки, без да ги види някой. Това се приема с усмивка като помощ за младото семейство, но на другия ден всички откраднати вещи се връщат, а кокошките се колят за вечеря, като не се оставят да пренощуват в двора на младото семейство. През същия ден, привечер, група по-възрастни мъже, преди да приключи веселието, вземат преднище от кола,върху което поставят търни, хващат старокята и го слагат върху тях и по този начин го закарват у дома. Там той дава гощавка и в една тепсия поставя жито, в което събира пари от присъстващите и после ги дава на младоженците.

Сватбеното веселие приключва с най-далечните гости, които са останали на спане и ще се приберат по домовете си на другия ден.

Традиция остава след една седмица родът на момчето да отиде на гости в родителите на булката, а на втората седмица пък роднините на булката да гостуват на родителите на момчето.

Женитбеният обичай се отнася за територията на с.Слокощица, но не е общоприет в цялата страна,защото всеки регион си има нещо специфично, характерно само за този край.

ОБРЯД ПРИ СМЪРТ В С.СЛОКОЩИЦА

Известяването за смърт ставало, пък и сега става, с редки удари на черковната камбана, а в по-малките села и махали, където няма камбана,със силно и продължително изплакване /виене/.

В с. Слокощица, след построяването на последната черква с. Богородица, постамят в камбанарията три камбани: малка, средна и голяма. Когато починалият е възрастен, с редки удари се бие голямата, когато починалият е на средна възраст, се бие средната и когато е дете до 15-годишна възраст, се бие малката. На много места, при смърт на стопанина се съобщава освен на селото или града и далечните близки, а така също с плач и на добитъка в кошарата. Оплакването в миналото в Слокощица се е извършвало с висок глас и от най-близките на покойника и се е смятало за срамно и грешно, ако не се оплаче. Дори са наемани жени-оплаквачки, без да имат родствени връзки с починалия. Днес много рядко се подържа оплакването на висок глас, особено пък в градовете. Оплакването обикновено съдържа спомени, характерни за починалия, възхвали към добрите му отношения. Потякога има и клетви към Бог за неговата жестокост, че им е отнел толкова свиден човек. Оплакват само жените, а за мъжете е срамно.

В помещението, където е поставен покойника,за да няма огледално отражение, огледалата се покриват, обръщат се гладките чинии и паници, излива се водата от котлите и ако има други огледални повърхности също се покриват.

Много е стара традицията починалият да се слага в ковчег, но в определени периоди са го отнасяли в черги и в гроба от свете страни са слагали дъски или плочи. Такива гробове са открити при черквата св. Никола в селото.

До 1944 год. общината в с.Слокощица е подържала винаги по един ковчег в камбанарията за социално слаби, самотни хора, за които няма кой да се погрижи.

В миналото, пък и сега, преди изнасяне на покойника от дома, свещеникът прави прощална молитва в помещението, където е поставено тялото му или пък на двора. Покойникът се поставя винаги с краката на изток и по този начин се носи и към гробищата. Когато погребението се извършва със свещеник, той спира на всеки кръстопът погребалното шествие,всички се обръщат на изток и и произнася кратка молитва. Черковното опело е възприето по религиозен път и най-много от създаденото поверие, че ако покойникът не се опее в черквата, той щял да вампиряса. Същото ще се случи, ако го прескочи човек или животно. Пак по тази причина, когато се занасят цветя на покойника, те се поставят от

страната на посетителя и ако той пожелае са ги сложи от другата страна, трябва да заобиколи ковчега.

/210/

ХАДЖИЙСТВОТО

До голяма степен се дължи на интересите на патриар-шията у нас за популяризиране на поклоннически пътувания до Ерусалим и Синай. Очертават се контурите на един далечен примамлив мир, за който станствуващите монаси разказват чудеса и легенди,славят светостта на благочестивото странствуване,опитват се да спечелят и привлекат поклонници и последователи. "На всеки християнин - пише Иван Селимински-се препоръчва поне веднъж през живота си да посети свещенните места,за да подаде скъпонните дарове на своето благочестие" Или, както се казва в така наречената "Велика пандахуса"-"за прощение грехов наших", вярващите да отидат "у истий Йерусалим, кому йе возможно поклоицы, бити с омити се на истий Йордан"/река Иордан/.

Първите достоверни данни за това късно българско поклонничество датират от началото на XVI век, годините 1527 - 1728 год.,под които в поменика на Зографския монастир са споменати като поклонници от българоките места, вече наричани с турската титла "хаджия" всички ония, които са ходили в Ерусалим на"божи гроб".

Още по-масово става движението през XVIII век.Увеличва ое броя на хаджийте, представители на укрепващото оелско и градско съсловие,свързано със занаятчийското производотво. В бита и живота на българите навлиза едно странствуване,което в продължение на десетилетия ангажра интересите, активността и материалните възможности на голяма част от българското население, сочи една по-голяма обществена и духовна позиция,воля за духовна роля. Пътуването е било с месеци и е струвало много пари,които са били по джоба на една малка част от българите. Много често това пътуване е било свързано и с преките търговски ирнтереси. "В по-стари времена - разказва М.Маджаров-отиването от гр.Копривщица до Ерусалим беше един истински подвиг.Пътуването траеше около два месеца за отиване и около същото време за връщане.За да стане някой хаджия, трябваше да загуби осем или девет меоеца време...и няколко хиляди гроша." По средата на XIX век, един виден търговец от гр.Калофер-Петър Аврамов разпилява в светите места 9.000 гроша. От историческа и социологическа гледна точка е факт,че българинът тръгва на път едва след като е стабилизирал доотатъчно матеркиалното си положение. Според историка Симеон Табаков от гр. Сливен, в

Ерусалим отивали тези,коитс имали повече от 20,000 гроша сермия, т.е. едно завидно за времето състояние. Но една голяма част от търговците, пътувайки за Ерусалим, стават жертва на бури и разбойнически нападения,на размирици е болести. Други се разоряват по пътя и биват принудени да останат за дълъг период в чужди градове,да търдят препитание и прехрана. Пътуват дори и в най-смутните кърджалийски времена, когато цели градове и села са били опожаряване и разпилявани, а пътищата завардени от разбойници. Може би продължителните религиозни борби са ставали причина хората да търсят спасение на душите си не в местни черкви,а в Иерусалим, където се опитват да спечелят милостта на светеца/Исус Христос/, да измолят нещо,като даряват пари, за да бъдат позлатени нимбовете/ореолите/ и кръстовете в черквите, подарявали икони, книги, земя, занаятчийски произведения и други вещи, но без съзнанието за истинския духовен смисъл на очистителния ритуал.

"Хаджийството,пише Иван Добровски,беше едно време много почетно, както се казва-като барон в Европа". Оттук и упоритото желание на българина да получи титлата "Хаджия", чрез която да се прочуе, той жертва сили, средства, а понякога и живота си,за да извоюва обществен авторитет и признание.

Много от придобилите името "Хаджия" не са ходили на "божи гроб" в Ерусалим,но и до днес родовете им носят представката "хаджи". В с. Слокощица е живял един заможен човек,който действително е ходил в Ерусалим и е имал титата "Хаджия", но е бил без деца, което може би го е накарало да потърси помощ оттам. Името му не ни е известно,но като чорбаджия в селото го знаят с името дядо Аджия. Той е отглеждал много домашни животни в горната, южна част на селото,високо на дясния бряг на реката, където направил една чешма с шест чучура, с дълго корито за водопой на добитъка си и по тръбопровод спускал млякото от овцете и козите до воденицата си, която била от същата страна до реката.По-късно хората нарекли чешмата и воденицата Аджийски/Аджийска чешма и Аджийска воденица/.

Стоичко Велков от с.Слокощица е син, на име Велко, който е бил слуга в турска къща. Като обикалял, турчинът реши да вземе и Велко със себе си. Не е известно до къде го е завел, но като се върнал в селото Велко вече го нарекли хаджия. След това и целият му род става "хаджи Велкови", което име носи и днес. Над 18 - 20 души от с. Слокощица често са ходили до Истанбул на търговия, но нито един от тях не се нарекъл хаджия.

ТРК - Таен революционен комитет в с.Слокощица

е съществувал преди 1874 год.,оглавяван от Гоге Христов Гребенаров. По същото времв е имало и в с. Соволяно и с. Горна Гращица. Малко преди Освобождението, на тези комитети се е наложило да засилят дейноста си поради смьртта на председателя на Кюстендилския таен революционен комитет - даскал Димитри Стоянов,починал на 17.Х.1874 год.,но поради Априлското въстание, Кюстендилският ТРК преустановил дейноста си./139/

ВЪЗРАЖДАНЕТО в с.Слокощица

започва с развитието на занаятчийството на територията на селото.Въпреки различните мнения,като начало на българското възраждане се смята средата на XVIII век,което съвпада с появата на Паисиевата книга-"Славяно-българска история за народите и царете,за българските светци - 1762 год". Тази книга се е явила като един послание към българския народ,в което се е напомняло, че той е имал свои царе и свое царство, свой език и го упрекнал, че се срамува от своето име и се е гърчее. В страната не е имало условия за създаване на национално движение, нямала я класата, която да сложи началото на такова движение за национално самосъзнание и да го направи свое дело.От началото на 1800 година такива условия се създават, след като започва бурното развитие на занаятчийството. То слага началото на просветната дейност и и се появяват килийните училища, които малко по-късно, от духовни се превръщат в светски.

Настъпилото затихване на вътрешните размирици в Турция като-разтурянето на еничарската войска, създаването на редовна войска по европейски образец, унищожаването на кърджалийството и края на бунтовете между отделни паши и бейове за завладяване на повече територии, дали възможност за по-спокойното развитие на много занаяти. Огрaмотяването тя харата от с.Слокощица станало по целенасочено,подема ое инициатива за строеж на трикласно училище и нова черква, обработваемата земя се увеличила, някои от караджейките билн модернизирани със съвременни машини и двигателната сила на водата била заменена с парната машина. Ревоционният дух постепенно нараснал със създаването на Таен комитет. В средата на XIX век Слокощица започнала да дава учители учители в съседните села, хайдути, опълченци и четници за освобождението на България. Така до Освобождението селото коренно променя облика си, което е сигурен белег на възрожденския процес.

Упадъкъта на Турция довежда до редица изменения и в

социалната сфера.Всички тези промени обаче не са изразени в законодателната дейност на Турция.Едва на 3.XI.1839 год.се обявява така наречения султански манифест "Гюлхански хати-шериф" или "Танзимат", чрез който се въвежда равноправност пред законите за всички султански поданици,без разлика на вяра и народност,свобода на вярата и съвестта,гаранция за живота и имота,премахване на откупа за събирането на данъците и най-главното-премахването на спахилъка и феодализма.Ясно е,че и след издаването на Танзимата,феодалният строй продължава да съществува,но той повдига духа на българската народност,въпреки че оповестените промени чрез Танзимата до Освобождението не се прилагат. Това неизпълнение предизвиква и народното недоволство, което се изразява чрез редица въстания.

УЧАСТИЕТО НА С.СЛОКОЩИЦА В РАЗЛОВСКОТО ВЪСТАНИЕ

Разловската буна /въстание/ през 1876 год.,в което изпъква като голям организатор поп Стоян Разловски, е първото мекедонско въстание. Като заможен,влиятелен, решителен и народен човек е станал свещеник, за да бъде по-близо до народа си. През 1875 год.започва да събира оръжие и идва в с.Слокощица за барут и други боеприпаси,необходими за вдигане на въстание.Прави се повсеместна подготовка, а българската учителка Славка, която учителствува в гр.Солун и е дъщеря на първата мекедонска учителка баба Неделя, ушила знаме за бъдещето въстание. Знамето било извезено на жълто поле с лъв без корона./ Това знаме доскоро се е намирало в кюстендилеца Димитър Беровски/. Пътят за прекарване на оръжието към с.Разловци е минавал през с.Слокощица поп Стоян се е отбивал до барутчилницата. Войвода на това въстание е бил беровчанинът Димитър Попгеоргиев Беровски-българин от Македония и Стоян Разловски,които са истински патриоти, прегърнали революционната идея.

През 1876 год.още не е утихнала аферата по трите калугерки от Царево село,както не е отзвучало Средногорското въстание и Баташкото тлане на 6.V.1876 г. 4 - 5 души от въстаниците в с.Разловци убили трима турци и се оттеглили в Малешевската планита.Турпите веднага съобщили за този случай на Махазар паша и на 12.V. 1876 год. той изпраша от гр.Батак известния главорез Кел Хасан паша с един батальон ападолска войска и две оръдиЯ в Кюстендил. Възнамерявал да направи от Кюстендил втори Батак. За идването на Кел Хасан турците веднага научили и го посрещнали с почести при с.Багренци,а българите-първенци при Кьошко / Пип.Чифлик/ с молба за милост. На другия ден една част от войските на Кел Хасан се отправила за с.Раздовци.Там заклали десетина

българи,обрали и запалили няколко къщи и се пръснали по съедните села да плячкосват.В Кюстендил веднали започнали да търсят бунтовници и ги затворили. Много българи,от които Христо Гребенара и Георги Хр.Гребенаров от с.Слокощица са хвърлени в турски зандан и жестоко бити. Поп Стоян Разловски бил хванат и затворен в кулата на Рилски монастир и не издържал на жестоките инквизиции и се самоубил.Останалите след месец били пустнати.

Както Априлското,така и Разловското въстания били кърваво потушени, но това не сломило българите, а още по-силен станал бунтовния им дух.

БЪЛГАРСКОТО ОПЪЛЧЕНИЕ Е било създадено в навечерието и първите дни на освободителната руско-турска война 1877 год. Идеята за създаването му принадлежи на запасния руски генерал Ростилсав Фадеев, която била възприета от руското командване. За създаването на опълчението помогнали твърде много и последният Български таен революционен комитет в Румъния.

Български хайдути

Първите български доброволци, около 700 на брой, желаещи да участват във войната, пристигнали в гр.Кишинев,Русия, още в края на март 1877 год. Повечето от тях били стари революционери, хайдути, участници в Априлското въстание и сръбдно-турската война от 1876 год. От Кишинев сборния пункт на българското опълчение е бил преместен в гр. Плоещ, Румъния. Въоръжаването и обличането на българските доброволци станало със събрани средства от Московския славянски комитет. Командният кадър бил от руски офицери, сред които имало и 12 български. На 18.V. 1877 год. в опълченския лагер в Плоещ станало голямо тържество, на което представители на руския град Самара, заесно с кмета на града Е.Т. Кожевников и общинския съветник П.В. Алабин донесли бойно знаме за опълчението, дар от жителите на гр. Самара. С голяма церемония княз Николай Николаевич връчил знамето на командира на опълчението генерал Столетов. То било поверено на 3-та опълчевска дружина и знаменосец станал Антон

Марчин. Самарското знаме било ушито още през 1876 год в гр.Самара по идея на Алабин и било преназначено за Априлското въстание, но поради бързия разгром не могло да бъде изпратено.

Опълчението след този случай наброявало 5 000. Опълченската униформа се състояла от тъмно зелен мундир с обърната яка,жълти копчета и зелени пагони. Панталоните били от същата материя и цвят. Шинелите им били пипелявосиви с червени пагони. Обути били в ботуши, а по-късно и в цървули. Калпаците им били от черна овча кожа, със сукнено дъно, отпред с бронзов кръст. Въоръжени били с пушки "Шаспо", а след Шипченските боеве с "Кринки"

Всички български опълченци съзнавали своя дълг към Отечеството, а притокът на нови опълченци непрекъснато нараствал. Това наложило реорганизация та формированията и се образували 12 опълченски дружини, като всяка се състояла от по 5 роти. Българските опълченци,командвани от руския генерал-майор Йосиф Гурко, взели участие в боевете при Стара Загора, Шипка и село Шейново и заедно с руските войници показали безпримерен героизъм и саможертва.

От пенсионните списъци, намиращи се във Военно-историческия музей-София се знае, че в руско-турската война 1877 год., по тайни пътища, от Кюстендилския край са се отправили към Русия 108 души, за да се влеят в българското опълчение. Малко по-късно 12 от тях са преминали в четата на Ильо войвода. Поради това, че на много от опълченците от Кюстендилския край рождените места не са отбелязани и не са известни всички, което ще рече,че те са били много повече.

През тази война опълчението дало 667 души убити българи и 74 души руски войници.От с.Слокощица до сега са издирени само пет души опълченци: Иван Ресански, Михал Метларски, Васил Гагарски,които се завръщат живи, а Антон Янков от 1-ва опълченска дружина, на която е бил касиер, е безследно изчезнал при боевете на Шипка. За С. Янков няма никакви сведения след същите боеве. Първите,които се връщат живи, си идват с опълченската униформа и при всяко честване след Освобождението на Шипченската и Булайрската епопеи са канени в Кюстендил униформени на празненствата.

При погребението на Иван Ресански, съпругата му сложила всички негови медали на гърдите му. В чест на заслужилия родолюбец било изпратено едно отделение от 13-ти Рилски полк-Кюстендил, чрез три залпа да отдаде последна почит на опълченеца и на тръгване командирът, водещ отделението, взел медалите под предлог, че ще ги предаде в музея в Кюстендил,но до сега не са открити.

В музея на Ильо войвода в Кюстендил има снимка под № 4 на

Антон Янков, а горните данни са от ВИМ - София и спомени от Вл.Караманов.

През пролетта на 1878 год.от с.Слокощица заминават за гр.Плоещ Иван Ресански, Михал Метларски и Васил Гагарски и се записват опълченци.Те участват до края на Освобождението.От окопите край върховете св. Никола, Орлово гнездо и седловината Зелена гора,те с около 6000 българи н руси са обладани само от желанието да опрат фанатизираните атаки на 100-те турски табор и да не се огънат под залповете на многобройните турски оръдия. Те са знаели само едно:воюват за свободата на България. В съзнанието на всеки български опълченец е била мисълта, че крачка назад не е спасение,а предателство към родината и народа, към себе си.

До края на живота си тези трима слокоски опълченци са разказвали със сълзи на очи за преживяното на заветния връх,под бурите на зловещата зима и до бледите, помръзнали лица на свойте, вече безмълвни другари, единственото желание е било да пропъдят завинаги този варварски народ далече зад пределите на България.

Шипченската епопея е била неповторим миг в Българската история. Към саможертвата на българските опълченци, историците и днес взират поглед и съзират безпримерен героизъм.

Голям символичен израз на саможертвата на войнската чест и българо-руското бойно братство е рисунката на худ.Ярослав Вешин "Самарското знаме". Там, нейде в дивния Балкан,смирено прегърнал светинята,опълченецът Никола Корчев е склонил побеляла глава във вечна благоговейност.

На Шипчевския превал са издигнати три паметника през 1910 и 1934 г. Най-внушителния от тях е "Паметника на свободата",започнат през 1926 год и завършен на 26.VIII. 1934 год.Инициатор за неговото построяване е Централното поборническо опълченско дружество-София, с участието на целия български народ.

По случай 45-годишнината от боевете на Шипка, на 26.VIII.1922 год. се полагат основите на паметника. Чрез конкурс печели проекта на арх.Атанас Донков и скулптор Александър Андреев. Строежът започнал през 1926 год. Издигането на паметника станало съвсем проблематично през м. април 1928 год. Строителството вървяло много трудно. Един ден с майстора Пеньо Атанасов тръгнал касиерът на инициативния комитет, седемдесетгодишния опълченец Киров и още неколцина опълченци. "Когато стигнахме горе-разказва майсторът-гледам, Киров паднал на колене и плаче. После, бършейки си сълзите, ми вика: Младо, ей тука дето съм стъпил сега, ми беше окопа, тук, заедно с братушките отблъсквахме турците. Моля ти се като на баща:заеми се със строежа. Иска ми се видя този паметник,

па тогава да лягам в земята, дето заради нея се бихме."

Историческата заслуга на нашето опълчение е не само тяхната жертвоготовност в тези епични боеве, но и заразителния им пример,вдигнал духа на цяла една нация. Опълченците успяли да изпълнят своя дълг към родината,"венчали България с лаврови венци". И славата им ще бъде вечна!Разкажите им за тези епични битки ще се предават от поколение на поколение и докато има родолюбци, спомените няма да помръкнат и да бъдат забравени.

Състав на българското опълчение по народностен признак

№	Народност	Колко човека
1	Българи	10 152
2	Руси	555
3	Сърби	21
4	Гърци	4
5	Италианци	4
6	Черногорци	3
7	Херцеговци	2
8	Австрийци	2
9	Поляци	1
10	Чехи	1
11	Молдавци	1
12	Турци	1

Технически данни на оръжието на опълченците българи на руската и на турска армия през Освободителната война 1878 г.

Наименование на пушката	калибър в мм	начална скорст м./сек.	далекобойност в м.	прицелна далекобойност в м.	пределна далекобойност в м.	тежина на пушката
"Шаспо", обр. 1866 г. еднозарядна	11.00	430	-	1200	1700	4,685 кг с нож 4,050 без нож
"Кринка", обр. 1867 г. еднозарядна	15.24	305	280	854	1600	5,100 кг с нож 4,700 без нож

Освен с "Кринка" в навечерието на войната руската армия била въоръжена и с пушките:

Наименование на пушката	калибър в мм	начална скорст м./сек.	далекобойност в м.	прицелна далекобойност в м.	пределна далекобойност в м.	тежина на пушката
"Бердана 1", обр. 1867 г. еднозарядна	10.67	437	360	1200	3600	4,600 кг с щик 4,250 без щик
"Бердана 2", обр. 1870 г. еднозарядна	10.67	437	450	1500	4000	4,890 кг с щик 4,300 без щик
"Карле"	15.24	305	320	854	1600	4,900 кг

Технически данни на турското стрелково оръжие но турската армия:

Наименование на пушката	калибър в мм	начална скорст м./сек.	далеко-бойност в м.	прицелна далеко-бойност в м.	пределна далеко-бойност в м.	тежина на пушката
"Шнайдер", обр. 1867 г.	14.70	360	320	1040	1600	4,900 кг
Карабина "Винчестер" магазинна	10.67	190	280	1040	1600	4,000 кг
-	11.43	415	360	1440	3600	4,170 кг с щик 3,800 без щик

БОЕН ПЪТ НА БЪЛГАРСКОТО ОПЪЛЧЕНИЕ ПРЕЗ 1878 Г.

Легенда

1 — *Боен път и маршрут, извървян от българското опълчение и дружината му*

ЩБО — *Място, в което за по-дълго време е отседал щабът на опълчението*

Район, в който опълчението е водило големи боеве с противника

Район, в който опълчението е имало по-малки стълкновения

СЪСТАВ НА БЪЛГАРСКОТО ОПЪЛЧЕНИЕ ПО ТЕРИТОРИАЛЕН ПРИЗНАК В КЮСТЕНДИЛСКИ ОКРЪГ

Кюстендил-61 опълченци,Дупница-22,Радомир-5,Рила-4, Слокощица- 5. От селата около Кстендил не са посочени опълченци или ако е имало, те влизат в цефрата на Кюстендил.

Когато Актон Марчин развял Самарското знаме,мощното ура на опълченците се сляло с ентусиазираните овации на хилядите български гости,дошли тук от далечни краища, за да изпратят своите освободители. За този тържествен неповторим момент кметът на гр.Самара Е.Кожевниковпише: "Тази минути порази всичко, че много, особето българите, не издържаха. Не само лицата на жените, но и закалените в мъка и боеве лица на мъже се оросиха със сълзи." Стихийно чувство овладява опълчевците, когато знамето се понесе из техните редици.Във въздуха хвърчаха хиляди шапки, опълченски калпаци и едно гръмогласно и нестихващо ура се изтръгна с необикновена сила от гърдите на опълченците, раздра просторите на равната като длан румънска земя и се понесе по сините простори сякаш да стигне там, далеч на юг, към притихналия в очакван Балкан.

Жадуваният час настъпил и още със стъпването на българск земя хилядното свищовско гражданство и селяните от околностите посрещнали патриотите и "българското знаме" с цветя и песни. Военният кореспондент на в. "Правителствен вестник" В. Крестовски пише, че че по призива на Олимпий Панов опълченците паднали на колене и плачейки целували свещената българска земя. Подполковник Калитин, с навлажнени очи произнвесъл: "Тези момци ще прославят името на своето отечество и ще направят от Самарското знаме своя светиня." Пророчеството на Калитин се сбъднало.

Българското човеколюбиво настоятелство в гр.Букурещ през м. май 1877 год. събрало над 8000 франка за изработване на две знамена мза българското опълчение и една "амбуланца" /болница/ , но по различни причини те не били предадени на опълчението и не били използвани от дружините.

Едно от тези знамена, шито в гр.Браила в дома на Иван Параскевов от неговата дъщеря Стилияна, родом от гр. Ямбол, но заселени в Браила, не било използвано дори и след Освобождението.

Въпреки че знамето било прието от главнокомандващия, който обещал да го предаде на 4-та опълченска дружина, не успял.Знамето било интересно - в него да първи път се срещат водоравно, подредени отгоре надолу бял, зелен и червен цмят. На плата, върху сърмения лъв има надпис "България". След Освобождението

Учредителното народно събрание, което има първо заседание от 10.II. 1879 год. до 16.IV.1979 г. на което като народен представител присъства и Стефан Границки, го приема като образец на националния ни трибагреник, който и днес е символ на народа ни.

Бойният вик "Ура", употребяван в руската армия по време на цар ПетърI, е използван и от априлските въстаници 1876 год., които под командването на Петър Пармаков в Друновския монастир се хвърлят срещу турците с този вик "Ура" и разкъсали обръча. След този случай Ура на нож"става синоним на българския войн. /120/.

Група опълченци от Кюстендилско

На първия ред долу от ляво на дясно: 1. Михал Николов от с. Д. Гращица, 2. Григор Костадинов от Кюстендил, 3. Михал Метларски от с. Слокощица, 4. Илия Мицов, 5. Ангел Зонзиньов. На втория ред: 1. Неизвестен, 2. Никола ?, 3. Никола Парталев от Кюстендил, 4. Неизвестен, 5. Димитър Манов (Голчо), 6, 7 и 8 неизвестни. На третия ред:1, 2, 3 неизвестни, 4. Пано Секулечки - знаменосец, 5. Иван Ресански от с. Слокощица, 6, 7 и 8 неизвестни.

При ОСВОБОЖДЕНИЕТО на гр.Плевен и София,черкезите и турското население от Кюстендилския край започнали масово да напускат заграбените земи.Бежанците турци от Плевен, Ловеч,Враца и София изпълнили турските ханове и текета в Кюстендил. Преди това обезлюдените сокаци и опустялата чаршия в града били задръстени от турски коли и заграбен добитък. Турските нашественици бягали. Само зад високите дувари/огради/, зад тройно залостените порти,зад притулените прозорчета на

схлупените къщурки тупкали 3600 български сърца в Кюстендил,а в Слокощица група селяни,снабдена тайно с малко оръжие, се организирала да отмъсти на бягащите турци за тяхното многовековно ограбване. Турците се изтегляли от Кюстендил по две направления: към с. Гюешево за Крива Паланка и през Слокощица за Пиянеца. Групата слоколяни вземат позиция покрай и в кулата, намираща се в нивата на Георги Анд.Кашкин до пътя за Пиянеца, откъдето отрелят по бяга-щите турци. Радостта от свободата и омразата към бягащите поробители били неописуеми. Отмъщението било пълно и не допуснали жив турчин да се измъкне.

Заедно с бягащия от София мютесариф паша към Крива Паланка побягнал и кюстендилския каймакамин,придружен от кадията/ съдията/Мехмед Нури. Градът останал без власт. Турците, които живяли по селата, също бягали,но както в Слокощица, така и по селата българите си уреждали "сметките" с бягащите османлии.

В голямата одая/стая/в текето на шейх Али ефенди, се събрали местни български първенци, начело с владиката Иларион Ловчански и представители на турското и еврейско население, за да изберат временен управител на града. Владиката Иларион Ловчански бил съобразителен човек и заради евентуален обрат в събитията той предложил за член управителния съвет бежанецът-турчин от Ловеч Мустафа ефенди, който бил негов познат и му имал доверие.

Първата грижа на новата власт на града е била запазването на реда и опазване от набезите, които се очаквали от въстаналите от околните села селяни. Това въстание е било организирано от българина Симо Тополов от Трънските села, който е бил офицер в сръбската армия, и е бил в руското разузнаване.

В самото начало на м. януари 1878 год.,за да се изяснят намеренията на въстаналите селяни, временното управление на гр.Кюстендил изпратило свои делегати в с. Соволяно,където се е намирал главният щаб на въсталото население. Като делегати били изпратени избраните първенци на града Христо Стефанов Границки и зет иу Христо Векиларчев. Делегатите обаче били задържани и под конвой препратени в гр.Радомир,където се намирал щаба на руските войски.По пътя при с.Извор конвоят бил спрян от четата на Ильо войвода.От тях Ильо разбрал оботановката в Кюстендил и придружил конвоираните до Радомир,като лично помолил руските офицери час по скоро да влязат в Кюстендил. Руският подполковник Юрий Антов Задерновски изслушал молбата на Ильо и делегатите Христо Гратицки и Христо Векиларчев и ги информирал,че без разрешение от руското командване в София,не може да изпрати войска за освобождаването на Кюстендил и посъветвал спешно да се изпрати делегация с молба до руското командване в София, а на Ильо войвода дал съгласието си да влезе с четата си в в с.Коняво,

откъдето да наблюдава събитията.

Временното управление изпратило като делегати в София кюстендилеца Мито Чорбаджи Гогев и татарина Молла Али, който знаел руски език. Делегатите заминали на 6-I.1878 год. за София, но срещнали големи трудности. На помощ им се притекъл италианският посланик Позитано и вицегубернатора на София Марин Дринов, които успяли да убедят руското командване да изпрати свои войски в Кюстендил. Докато пристигнат руските войски на 11.I.1878 год. в града, от турското население останало съвсем малко.Въстаналото българско население продължавало да се урежда сметките с турците, но радостта от това освобождение била кратка. На 12.I. 1878 год. дошла тревожна вест, че от Крива Паланка идва редовна турска войска, състояща се от два табора анадолска пехота, една кавалерийска част, два планински оръдия и башибузук. Малобройният руски ескадрон и малката чета на Ильо войвода се изтеглят към Коняво, като оставят двама руснака при черквата св. Мина да посрещнат турската войска, предвождана от Миралай Асафа бег и да му предадат града, като целта е била да не пролива излишна кръв и да не се разрушава града. На тръгване, в кв. Аджундар, фанатизирани турци убиват единия от руснаците, които били кавалеристи и това е първата жертва по време на освобождението на Кюстендил. Руското командване сформира по-голяма руска руска войска и я поверява на генерал-майор Майендорф. Той се установява в ханчето край моста на левия бпряг на река "Струма, където разработва оперативен план и според който разделя войските на три колони.Първата, водена от полковник Кръшевицки трябвало да премине през селата Николичевци, Скриняно и Лозно и да се яви в турския тил при с. Вратцата. Втората лява колона, водена от Виктор Иванович да премине през с. Багренци до с. Слокощица и да се яви в тил и фланг на турските части, взели позиция при днешните градски гпробища. Третата колона,водена от капитан Базилевски, трябвало да тръгне по пътя Коняво-Кюстендил. Времето на 17.I.1878 год. е било много лошо и калта не е позволявала бързо да се придвижат дясната и лявата колони. Турците, като разбрали, че от всички страни идват руски войски, изнасят позициите си от гробищата и се настаняват в Хисарлъка.

Между всички тези операции поручик Николай Василевич Савойски събрал група доброволци от околните села и се явява в гръб на турците. Колоната на Виктор Иванович откъм Слокощица се вдига на атака към Хисарлъка, а мощното "Ура,напред на нож!от групата на Савойски уплашило турците, които панически напуснали Хисарлъка. Оставили цялото си оръжие, боеприпаси и хукнали към Гюешево.Едни избягали, други били пленени, а в това сражение руските войски дали осем ранени и един убит.

ПОЛИТИЧЕСКИТЕ БОРБИ СЛЕД 1878 ГОД.В С.СЛОКОЩИЦА

Непосредствено след Освобождението,българската буржоазия е слаба и политически разкъсана.Съществуват много партии без особено големи идейни различия помежду си, но защищаваши интересите на различни среди от господстващата група.Вътре в самите партии също липсвало единство.Привържениците им в голямата си част проявявали готовност да подкрепят едно или друго течение или да преминат към някоя друга партия, в зависимост от създадената обстановка.

Това състояние на годсподстващите партии след 1878 год.създава условие при Уредителното събрание през 1879 год.,в което участвува като народен представител от консервативната партия Стефан Границки,открито от императорския комисар княз Дондуков от 10.11.1879 до 16. IV. 1879 год.във Велико Търново с 229 представители.Задачата е да се изберат по равен брой представители от двете партии:либералната и консервативната.

В Първото Велико народно събрание от 17.II.1879 до 27.V1.1879 год., се избира за княз на България Александър Батенберг. До Второто Велико народно събрание от 1.VII.1881 до 1.VIII.1881 год.правителството се ръководи от двете партии,след което Батенберг иска пълномощия сам да определя водещата партия и по този начин различните буржоазни партии губят своя престиж пред народа.

Въпреки усилията на буржоазните кръгове, консервативната партия не се оформя с изключително влияние в политическия живот на страната.Част от бившите консерватори се ориентират към либералната партия, възглавявана от Константин Стоилов,в която от с.Слокощица членува Ангел Велинов,а след смъртта на Стоилов партията се оглавява от Евстати Гешов. Тази партия, наречена "Народна либерална партия", е политическа организация на буржоазията- търговци, индустриалци, банкери, земевладелци, селски кръчмари и др.Основният и лозунг е: "Ред и тишина"- Необходими условия за стопанска дейност.

Народната партия декларира миролюбива външна политика и настоява за разбирателство, както с Османската империя,така и с другите съседи на България.Пред обществеността се представя като русофилска партия.

Във вестник "Югозападна поща," година 1-ва, брой 6 Кю-л от 5.XI. 1900 г.,орган на кюстендилското окръжно бюро на Народно-либералната партия - партиен отдел, в статия "Възпоменателната книга, по случай срещата на народно-либералите на 13.IX.1900 год./

продължение от бр.4/ пише:

"Присъстваха от с.Слокощица:Стоьо Бошков-имотник, търговец,замеделец, бивш общински кмет и окръжен съветник; Александър Ив.Рошков-кръчмар,земеделец; Георги Анев Пляков-земеделец; Мите Йовев-земеделец,бивш общински съветник; Анастас Атанасов-земеделец, бивш общински съветник; Иванчо Стаменков-земеделед; Велин Цветанов Чичев-земеделец, Андон Геор.Валявичарски-земеделец, Миленко Богданов-земеделец; Мите Анг.Рошков-земеделец; Петре Андонов Рошков-земеделец; Деспод Илиев-земеделец; Стефан Анг.Ковачки-земеделец; Деспод Лазаров-земеделец; Стефан Ст.Восокарски-земеделец."

В бр.2 на същия вестник пише:" Още в първия брой на вестника ни, в описанието, което направихме на горепоменатата среща,споменахме,че между събралите се тогава приятели /членове/ се породи идеята за съставянето на самото място /Кю-л/ и същия ден една възпоменателна книга,в която да се разпише всеки присъстващ, като освен името си означи и местожителството си. В същото описание казахме,че до започване на речите се разписаха повече от 900 души приятели/членове/.

Считаме,че изпълняваме един приятен и приятелски дълг,като от днешния брой нататък даваме място във вестника ни и публикуваме имената на всички тия приятели, които така с готовност е отзоваха на тая среща.

От своя страна правим само едно допълнение на тоя списък, като към всяко лице означаваме занаятието му и общественото му положние,което е имало и има по настоящем."

/Изреждат се имената на всички представители по населени места/.

Работническата класа по това време също се организира и увеличава.Според официални данни, през 1911 год.в странета е имало 15.886 работници в покровителствуваната индустрия.Общо в промишлеността, транс-порта,пристанищата, гарите, занаятчийските работилници, строежите и в селското и горското стопанства са били заети около 400,000 наемни работници. Трудовите условия са били много тежки. Според официалните данни, средния работен ден във фабриките възлиза на 11 часа. До 1905 год.в страната не съществува трудово законодателство.И макар да отбелязва напредък в икономическото си развитие, България си остава слабо развита страна.

В политическия живот на страната започва да играе важна роля и селското движение. Селските маси, както преди,така и след Освобождението, са отрупани с тежки данъци и страдат много от лихварския капитал. Тяхното недоволотво расте, но поради политическата си непросветност и неорганизираност, агитаторите

на буржоазните партии, с демагогски обещания, мамят селяните и печелят гласовете им в изборите.Сред селските маси възниква движение за създаване на самостоятелна организация,която да ръководи борбите за защита на техните интереси. Нв 21.III.1899 год.,в с.Баладжа, Варненско, е свикана конференция,която решава да се създаде земеделска организация във Варненски окръг.През същата година дейци на селското движение, начело с поета Цанко Церковски, в с.Бяла Черква-Търновско се издава манифест към селяните в отраната за образуване на селска организация.В края на същата година- 28.XII. - 31.XII.1899 год. -в гр.Плевен се свиква конгрес,който поставя основите на Българския земеделски народен съюз /БЗНС/.

Съюзът е оформен като професионално-прссветителска организация. Постепенно тези функции минават на заден план и той се превръща в демократична политическа партия.Новите задачи са формирани на III-ия конгрес 1901 год,,а VII-я конгрес приема съсловно политическата програма,разработена от Александър Стамболийски.Основната членска база на БЗНС съставляват бедните и средните седяни,които водят борба срещу политическата реакция на едрата градска буржоазия и БЗНС израства като едно от най-прогресивните селски организации в Европа.

Характерно явление си остава в историята на нова България създаването и укрепването на самостоятелна партия на българските селяни - БЗНС. Той бил образуван, за да бъдат защитени интересите на българските селяни и специално бедните,дребните и средните от угнетението и експлоатацията на едрата спекулативна буржоазия и за издигане на тяхното материално и културно равнище. През първото десетилетие на XX век, Земедедският съюз се превръща в масова партия.В с.Слокощица тя е наброявала до 120 членове.

Идейното избистряне и организационно укрепване на БЗНС става под ръководството на Ал.Стамболийски.Той формулира основните положения в програмата на Съюза и ръководи неговата политическа борба. Тази борба се свежда до до откъсването на селските маси от влиянието на буржоазните партии и установяването по парламентарен път на самоотоятелна селска власт;запазване на селската собственост и създаването на мрежа от потребителни в производствени кооперации.Под ръководството на Ал.Стамболийски, Земеделският съюз се оформя като радикално-демократическа партия с антибуржоазна и антимонархическа насоченост.

Напрежението в борбата на едрата буржоазия против БЗНС нараства в края на 1921 и през 1922 год. На нейна страна определено застава десницата на ВМРО,която е недоволна от усилията за подобряване на българо-югославските отношения при

съществуващия терор върху българското население в Македония.

По тази причина от югославска,гръцка и румънска страна се отправят ултиматуми до правителството на БЗНС със заплаха от окупация на части от българската територия,ако не бъдат прекратени въоръжените действия на ВМРО. Но конфликтът между ВМРО н БЗНС продължава.

Един от най-верните и предвани съратници на Ал.Стамболийски по това време е Александър Димитров.Той е роден в с.Слокощица през 1878 год. Завършва Педагогическото училище в гр.Кюотендил и като учител се запознава с идеологията на БЗНС и става ревностен активист. Тази му активна и последователна дейност наскоро е забелязана от Ал.Стамболийски и го издига в ранг на министър на външните работи и министър на войната. 13 години е народен представител и парламентарист от групата на БЗНС.

Като неудобен за политиката на ВМРО, организацията взема решене Ал.Димитров да бъде ликвидиран. На 22.Х.1921 год. – събота, към 13 часа в Конявската планина, на острия завой над с.Цървеняно заемат позиция членовете на ВМРО Трифун Саев,Шарен Ампо и Иван Балвайски, а за охрана на тях са един от с.Коняво и от с.Слокощица Т.М.Г.,Александър Димитров идва от София със служебен открит "Щаер" със 126,000 лева за изплащане на надниците на работниците от Валцовата мелница, която строи в с.Горна Козница и с него е взел телохранителя си Методи Георгиев, инж.Марек и Ото Нехелес,който по чудо остава жив,докато останалите са избити по най-зверски начин и ограбени.

Траурният влак с тялото на Александър Димитров потегля от София на 26.Х. 1921 год.,сряда, за Кюстендил в Г.Козница.През този ден Александър Стамболийски говори на осем места пред тленните останки на своя незаменим другар,приятел и съратник,продължавайки речта си,започната още в църквата св.София.В тази реч - един истински бисер на ораторското изкуство и философско обобщение на идеала на самия Стамболийски за жвота и смъртта -той произнася пророчески и за себе си думи:"За първи път в живота си излизам да говоря пред мъртвец и ми се струва,че нито словото ми,нито тонът,нито разбиранията ми за живота и за смъртта ще съвпаднат с общоприетия начин за говорене в подобен случай. Адександър Димитров е един великан като човек,като другар,като приятел, като работник в земеделското сдружение,като кооператор,като публицист, като политик,като оратор,като борец и като държавник...смъртта на моя велик другар е идеална смърт за борека,за която сам ламтя и жадувам и за която съчинения съм писал,за да я препоръчам на всички наши другари и последователи.

Аз ценя живота на човека не по количеството на изживяните

години,а по количеството и качеството на изпълнения дълг."

Погребват Александър Димитров в центъра на с.Г.Козница,до входа на валцовата мелница,заради която бе тръгнал в последния си час,точно срещу бедния селски дом.[34]

На същата дата Сергей Румянцев, в брой 94 на в.Земеделско знаме", вместо некролог пише:

"Дух мощен,трезвен и спокоен,
сърце, препълнено с любов,
с достойните - борец достоен
и в боя беззаветен войн -
това бе Димитров!
Другари, шапките снемете
в тоя болно скръбен миг,
молитва тиха промълвете
и в няма скръб се поклонете
пред тоя дух велик"

Още един голям патриот на БЗНС от с.Слокощица-Костадин Панайотов раздразнил апетита на Брульо войвода и дълго време го лишил от сън и спокойствие,докато Брульо не постигнал целта си. Оклеветен от представителя на Тютюнева промишленост в цяла България и съдържател на тютюнев склад в гр.Кюстендил- Жак Асеев,че Костадин Панайотов има пари и Брульо войвода започва денонощно да го преследва,с цел да му ограби парите. Един неделен ден Брульо успява да арестува няколко от членовете на БЗНС в с.Слокощица и посред ден, пред старото училище, сред насъбралите се млади и стари хора на хорото, Брульо с четата си нанася жесток бой на арестуваните Трайчо Ив.Гирков,Никола Кучев и Костадин Панайотов.На това зрелище Брульо е запланувал да арестува и други членове на БЗНС,но те успяли да избягат като Васил Анев Новоселски,Григор Натин и др. Нито един не се е осмелил от присъстващите да се притече на помощ на съселяните си. След побоя Костадин Панайотов задържа,а останалите освобождава. Разбирайки целта на Брульо,съпругата на Костадин,колко пари намерила в къщи, ги занесла в къшата на Цветан Стойчев,с когото Брульо контактувал. След няколко дни Костадин Панайотов бил освободен.

Биографията му е изпъстрена и посветена изцяло на Земеделската партия. Не един враг е вървял с години по следите му.Костадин не е имал мир и спокойствие,зашото непрекъснато участвува в политическия живот на селото,а като участник във Владайските събития, в които на 25.IX.1918 год.,заедно с Райко Даскалов и Александър Ботев, организирайки Радомирския гарнизон от демобилизираните войници се отправят за София,но

на Владая ги посрещат юнкерите с една германска батарея и ги разбиват. Панайотов лежи 6 затвора с Трайчо Костов,след което преминава 6 нелегалност. След потушаването на въстанието, Александър Димитров назначава Панайотов за началник иа акцизно управление в Кюстендил,където на 9 юни 1923 год. го сварва превратa на Кимон Георгиев и преминава отново в нелегалност.

Сложен наниз от организаторската дейност стои като ореол върху неговата съдба до пределна възраст и служи като пример на останалите членове на БЗНС в селото, като едни от първите от 1921 год. са:

1.Ангел Г.Русийски
2.Атанас Дав.Деянов
3.Атанас Д.Чотински
4.Атанас Митов Копелярски
5.Васил Анев Новоселски
6.Владимир Ат.Чотински
7.Васил Ман.Гребенарски
8.Григор Хар.Тулечки
9.Георги Д.Чотински
10.Георги Ив.Смричков
11.Георги Анас.Велков
12.Григор Хр.Натин
13.Григор Симов
14.Георги Д. Тръговски
15.Деян Давидков
16.Драган Н. Гребенарски
17.Евтим Анас.Сурков
18.Иван Кот.Барутчийски
19.Йордан Деянов Давидков
20.Йордан Геор.Клечков
21.Йордан Панев
22.Йордан Ат.Чотински
23.Йордан Ник.Чотински
24.Иван Петров Давидков
25.Йордан Анд.Берсински
26.Костадин Панайотов
27.Костадин Анас.Сурков
28.Кроне Ил. Кудуски
29.Любен Ил.Кудуски
30.Маринко Костов
31.Милан Алекс.Чекенски
32.Никола Анг.Кучев
33.Никола Митов Копелячки
34.Никола Манкин

35.Никола Анас. Велков
36.Никола Гер.Яневски
37.Никола Пет. Давидков
38.Стоян Котев Барутчийски
39.Стоян Петрушов Тонев
40.Стефан Анг.Смричков
41.Трайко Иванов Гирков
42.Тодор Н.Воденичарски
и други, като БЗНС в с.Слокощица достига до 121 члена.

БЗМС-Български земеделски младежки съюз в с.Слокощица се създава през 1932 год. и съществува като легална земеделска организация до 9 юни 1934 год.

В БЗМС от с. Слокощица, като първи членове са: 1.Асен Ст.Лозенски-председател,2. Васил Ман.Гребенарски-зам.председател, 3. Георги Кост.Иванов,Кирил Н.Копривки,Никола Ат.Велков, Йордан Д. Чотински и др.

БЗМС възстановява легалната си дейност след 9.9.1944 год.

Открита е оригинална членски книжка на Христо Петров от с.Слокощица като член на БЗНС от 1910 год., в която е отпечатан Устава и Програмата на организацията.Това показва, че БЗНС в с.Слокощица е създаден десет год.след създаването му в България,а Младежкият земеделски съюз -след тридесет години.След 9.9.1944 год. БЗМС се разцепва в с.Слокощица на две групи:

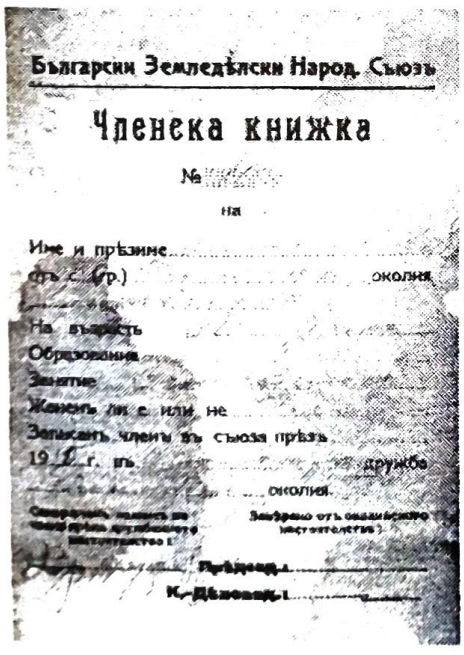
Български Земледѣлски Народ. Съюзъ

Членска книжка

№

на

Име и прѣзиме

околия

На възрастъ

Образованиe

Занятие

Жененъ ли е или не

Записанъ членъ въ съюза прѣзъ

19 г. въ дружба

околия

Основната с идеите на Ал. Стамболийски,другата с идеите на Никола Петков/опозиционна/. Към групата на Никола Петков остават: Иван Йор.Сурков, Иван Ев.Сурков, Георги Ив.Чекенски, Никола Гаврилов Лозенски,Милан Дим. Дръвнишки и др.

Оригиналната членска карта се намира в Стоян Георгиев Костадинов от с.Слокощица

Факсимиле от ЧЛЕНСКА КНИЖКА на Христо Петров от с. Слокощица

112 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА АЛЕКСАНДЪР ДИМИТРОВ ВЕЛИНОВ

"И В БОЯ БЕЗЗАВЕТЕН ВОЙН "

Трудовите условия в България след Освобождението(1878 г.) са били непоносимо тежки.Според официалните данни работният ден във фабриките възлизал на 11 часа. До 1905 год.в страната не съществува трудово законодателство,макар да отбелязва напредък в икономическото си развитие,България си остава слабо развита страна.В селата не са съществували производствени предприятия,които да поемат безимотните бедни селяни преди и след Освобождението,което създава условие тази бедна класа да търси препитание другаде.

Семейството на Димитър Велинов от с.Мехомия(сега гр.Разлог) не е било голямо,а твърде бедно,.състоящо се от двама души-съпруг и съпруга, което едва е свързвало двата края,като Димитър работи дърводелство и като строителен работник на турците, почти без пари.Това накарало младото семейство да напусне родното си място, за да търси поминък в гр. Дупница, където се преселва преди 1878 год. Там престоява 2-3 години под натиска на неволята и денонощните разкарвания,измъчвания и гонения от турците.Димитър потърсил помощ от сестра си,която била омъжена за Петър Кръстев Карапетков от с.Слокощица, Кюстендилско и тя приютила младото семейство временно в собствената си къща.Бедните и честни съпрузи се захванали с аргатлък и не след дълго закупили в селото една градинка,където Димитър сам си построил една приземна къщичка.Така семейството на Димитър Велинов създава собствено гнездо,.където им се родил през 1878 год.син,когото нарекли АЛЕКСАНДЪР. През 1884 год.майката умира и е погребана в слокоските гробища, но днес гроба и не е известен.

Останал сирак, Александър навършил 10 години,когато баща му решил да се пресели в гр.Кюстендил в квартал Катранлия,като продава мястото и къщата в с.Слокощица на Михал Петров за 600 лв. Къщата се е намирала на мястото на обществената фурна днес в селото.

Наскоро след това умира и бащата на Александър и той остава кръгъл сирак, без родителска ласка и подкрепа.Окъсан и гладен, мизерията го принуждава сам да се грижи за прехраната си като работи всичко, каквото му предложат и каквото намери.Кюстендилци свикват да виждат това слабовато,изтощено и пожълтяло от гладуване детете, ту да мете някоя бръснарница,ту да слугува в някоя от трите църкви в града - "Св. Богородица", "Св.Мина" и "Св.Димитър" или пък да върви черната работа в някоя

касапница или гостилница.Гражданите са го познавали и от състрадание са му давали повече пари, отколкото е заработвал.Така Александър Димитров успява да се запише и завърши през 1895 год.Педагогическото трикласно училище в Кюстендил на 17-годишна възраст.При дипломирането съвипустниците му купили едни потури и салтамарка(палто), за да не ходи така окъсан.

След завръшването на Педагогическото училище с висок успех, 17-годишният Александър бива назначен за учител в о.Новоселяне, Кюстендилско. Там научил за идеите на Янко Ст.Забунов и след като се запознал добре с тях, през м.декември 1899 год.учредява БЗНС в с.Горна Козница, Кюстендилско. Това не се харесало на някои големци от селото и те започнали да го разкарват от едно село в друго като учител.

Увлечен в идеите на БЗНС - Александър Димитров е изпратен на VII-я съюзен конгрес през м.ноември 1905 год.на БЗНС във Велико Търново, където със своята си външност(потури,салтимарка и бяла кенарлия риза, закопчана до горе и пламенната реч грабват вниманието на всички присъстващи. На 25.V.1908 год.бива избран за народен представител на БЗНС и като народен избранник престоява цели 13 години.

В с.Новоселяне Александър Димитров среща бъдещата си съпруга - Апрагия Тенева,която става негов добър другар до края на живота му. След женитбата си, задно с нейните родители, се преселват в с.Горна Козница. На младото семейство се раждат три дъщери; Ирина,Василка и Поликсена.След това семейството се преселва в София.

На седмия съюзен конгрес,състоял се на 8,9 и 10.XI.1905 год. във Велико Търново, от името на Управителния съвет Александър Димитров говори за пропорционалната избирателна система, която БЗНС предлага да бъде въведена на мястото на мажоритарната. На този конгрес много от присъстващите го виждат за първи път. Той имал среден ръст,слаб с дълги мустаци,харамийски завити в двата си края нагоре. Облечен в типичните за дупнишките шопи селска носия- потури,салтимарка и бяла кенарена риза, винаги закопчана до горе. Говори бавно,мисълта му ясна,езикът –литературен, изпъстрен с цветисти народни изрази, а гласът висок и гърлест. Той разкрива предимствата и по-голямата демократичност на пропорционалната избирателна система пред мажоритарната, с което кара Земеделския съюз да настоява за въвеждането ѝ.

Александър Стамболийски,като лидер на БЗНС, се уверява многократно в способностите на Александър Димитров и през м.октомври 1919 год.го назначава за министър на вътрешните работи и народното здраве в България, по-късно, на 25.VI.1921 год.и като министър на войната.

Винаги ревностен пропагандатор и защитник на БЗНС, Александър Димитров с дейността си подклажда апетита на организаторите на неговото убийство.С него се заема ВМРО финансирано от демократическите богаташи и монархията. В подготовката на убийството взимат участие членовете на ВМРО Иван Янев(Бръльо войвода/ и Трифун Саев,които няколко пъти, по тъмно, към голяма вечеря, отиват двамата в дома на Ал.Димитров,който живее на ул.Шипка в София със семейството си през месеците август и септември 1921 год.,като Бръльо интимно го предупреждава с думите:"Санде, откажи се от това БЗНС, защото ще те убият!" През това време второто лице винаги стои в сянка и не издава самоличността си.

По това време Александър Димитров строи обществена модерна валцова мелница в с.Горна Козница и около нея засажда всякакъв сорт овощни дървета.Всяка събота той отива след обяд и плаща на работниците заработката през седмицата.Между работниците е имало едно лице, член на ВМРО,което редовно е давало информация на Тодор Александров кога и по кое време идва при строежа Ал.Димитров.

Убийството е запланувано за една седмица преди фактическото уйийство, по пътя между гр.Радомир и с.Извор, където през месеците август и септември 1921 год.от време на време в Радомирското поле се чуват пушечни гърмежи и са пуска слух,че се стреля по вълци, за да не се проявява излишен интерес. По една случайност Ал. Димитров бил възпрепятстван в тази събота и идва в следващата.

Въпреки многобройните молби на съпругата му Апрагия да отложи и това отиване, поради годежа на една от дъщерите му, Димитров не се съгласява и взима със себе си чужденците инженер Марек и Ото Нехелес за консултация по строежа и овощната градина.Взима и 126,000 лв. за заплатите на работниците. Пътуват със служебната кола, открит "Щаер," с шофьор Никола Бояджиев и личната му охрана Методи Георгиев.В събота след обяд,на 22.X.1921 год.към 14 часа, колата преваля билото на Конявската планина и на острия завой внезапно, от засада, се изстрелват няколко пушечни изстрела,които улучват шофьора и той изпуска волана на колата, която се спира в един телеграфен стълб. Ал. Димитров е улучен в слепоочието и моментално умира. Охраната прави опит да изскочи от колата, но бива ударен с приклад на пушка по главата и пада с разбит череп.Марек също е убит, а Нехелес изпада от отворената задна лява врата и се търкулва в дерето,като по този начин се спасява. В засадата са били трима членове - четници на ВМРО - Трибун Саев, Иван Балвойски и Харалампи Златанов(Шарен Ампо), на които се заплаща от предадените пари от монарха Борис-III и едрата буржоазия. За охрана на тримата участници в убийството на

долния край на острия завой е бил Тодор от с.Слокощица, от горния - Костадин от с.Коняво. Убийците са намушкали на няколко места с нож Александър Димитров и са ограбили всичко, което са намерили в колана. На около 500 м. от местопрестъплението, в долния край на шосето е работило едно трудово отделение, на което Нехелес е съобщил за жестокото убийство и войниците се затичали към мястото, но убийците през това време избягали.

Вестта за убийството на Александър Димитров идва неочаквано в кабинета на Александър Стамболийски като градушка в горещ летен ден. За да се увери в истинността,той веднага тръгва с двама министри със служебната кола на мястото на убийството,защото бе убит не кой да е,а министър на войната,един от стълбовете на БЗНС в на земеделското правителство, неустрашимия, железния Димитров!

Опелото на Ал.Димитров се извършва на 26.X.1921 год.в черквата Св.София, откъдето Александър Стамболийски говори на осем места пред тленните останки на своя незаменим другар,приятел и съратник.

Александър Димитров е погребан в центъра на с. Горна Козница, до входа на валцовата мелница, заради която бе тръгнал в последния си час, точно срещу бедният му селски дом.

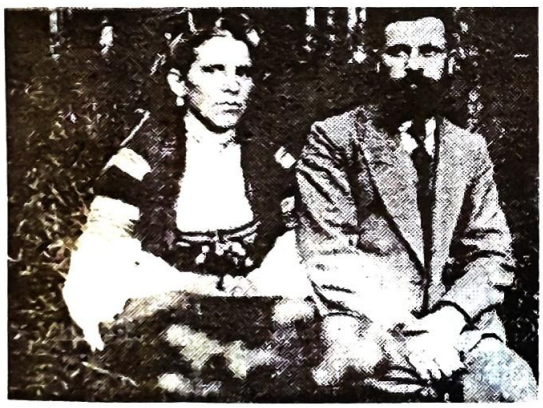

Александър Димитров със съпругати си

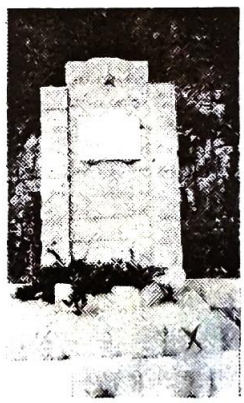

Паметника на Александър Димитров на острия завой в Конявската планина

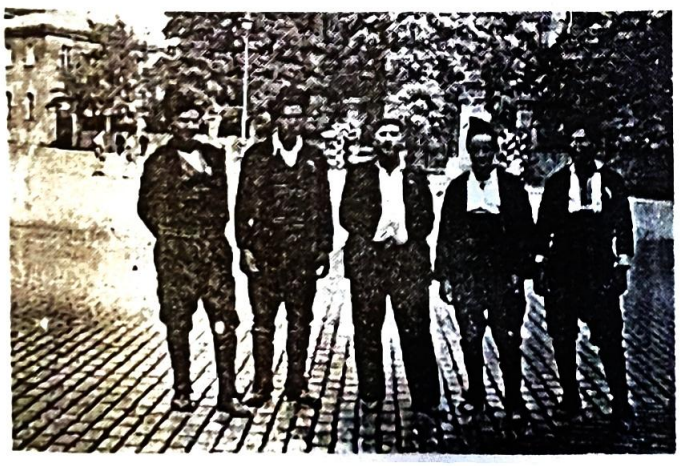

На снимката са от ляво на дясно: Борис Станимиров,Стойне Г. Давидков, Асен Йор. Стаменов, Райко Тод. Воденичарски и Йордан Г. Яневски. Тази група от с.Слокошица са представители на една от

долния край на острия завой е бил Тодор от с.Слокощица, от горния - Костадин от с.Коняво. Убийците са намушкали на няколко места с нож Александър Димитров и са ограбили всичко, което са намерили в колана. На около 500 м. от местопрестъплението, в долния край на шосето е работило едно трудово отделение, на което Нехелес е съобщил за жестокото убийство и войниците се затичали към мястото, но убийците през това време избягали.

Вестта за убийството на Александър Димитров идва неочаквано в кабинета на Александър Стамболийски като градушка в горещ летен ден. За да се увери в истинността,той веднага тръгва с двама министри със служебната кола на мястото на убийството,защото бе убит не кой да е,а министър на войната,един от стълбовете на БЗНС в на земеделското правителство, неустрашимия, железния Димитров!

Опелото на Ал.Димитров се извършва на 26.X.1921 год.в черквата Св.София, откъдето Александър Стамболийски говори на осем места пред тленните останки на своя незаменим другар,приятел и съратник.

Александър Димитров е погребан в центъра на с. Горна Козница, до входа на валцовата мелница, заради която бе тръгнал в последния си час, точно срещу бедният му селски дом.

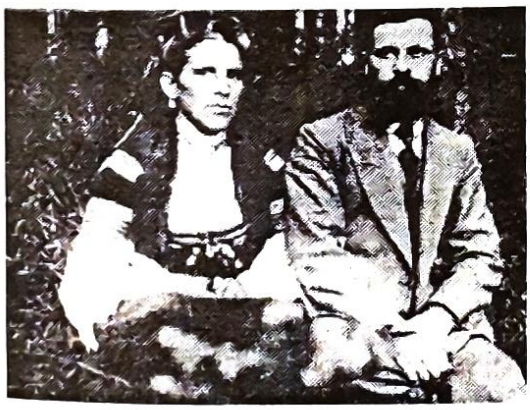

Александър Димитров със съпругати си

Паметника на Александър Димитров на острия завой в Конявската планина

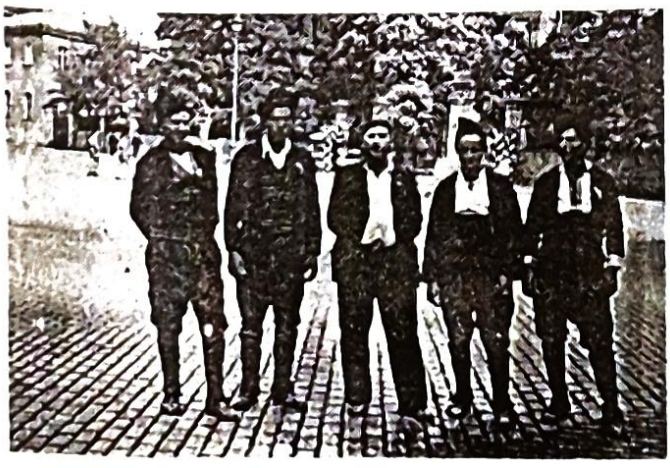

На снимката са от ляво на дясно: Борис Станимиров,Стойне Г. Давидков, Асен Йор. Стаменов, Райко Тод. Воденичарски и Йордан Г. Яневски. Тази група от с.Слокошица са представители на една от

конференциите на БЗНС "Ал. Стамболийски" през 1939 год. в София.Тази снимка е направена пред източната входна врата на царския дворец в София и е притежание на Стойне Г. Давидков

Облечени в селска носия като представители на земеделската дружба в с.Слокощица, а по улиците на София ехти земеделския марш:

Другари, наша е земята
и наший труд я оплодява.
Да вдигнем гордо знамената,
за да гръмне земеделската слава.

По време на БАЛКАНСКАТА ВОЙНА 1912 - 1913 год., югозападната граница на България остава при сегашното си положение с малки изключения. Македония,която остава под турска власт след 1878 год., съгласно Берлинския конгрес от 1 юли 1878 год.,при който България била ограбена и озлочестена,като Македония и други части от нея останали да пъшкат под турския ятаган. България, изтощена от петвековното турско робство и сръбско-българската война 1885 год. слабо въоръжена и с малочислената си войска,водена от буржоазната върхушка, решава да води война срещу Турция за освобождението на българския народ, останал в Македония под турско робство.

Вестта за мобилизацията на 17 октомври 1912 год.,въпреки всичко се посреща от кюстендилското население с радост.Тази радост, че най-после е настъпил момента да се помогне за освобождението на поробените братя е всеобща. Освен мобилизираните мъже,по улиците на Кюстендил се срещат върволици от коне,каруци,волски коли,карани от стопаните им по посока казармата на 13-ти Рилски полк,между които и множество жени с невръстни деца, за да ги преставят в реквизиционните пунктове.

На 23 октомври 1912 год.,13-ти Рилски пехотен полк е окончателно мобилизиран и в състава му има има 48 офицери,4 лекари, 4 чиновника, 4984 бойци и 557 коня.

В помощ на редовната българска армия постъпват и доброволци,като 65 бежатци от Македония,25 души от кюстендилските села и 26 души от Радомирско.На всички доброволци населението от околните села оказва топло гостоприемство, като ги прютява безплатно на квартира и ги храни в продължение на един месец. Когато войсковите части тръгват към границата,населението от близките села се стекло да изпрати своите близки. Още в началото на бойните действия 13-ти Рилски полк

започнал да жъне славни победи,докато стигне до освобождението на гр.Дойран и Солун. На 14. XI. 1912 год.с гръцки параход 13-ти полк е прехвърлен от Солун в Дедеагач и останалите части от 7-ма рилска дивизия.Продължителните дъждовни дни и снеговалежите не уплашили смелите и боеспособни рилци. Многочислените турци,застрашавайки българските позиции, предизвикват полковник Матов да заповяда на 13-ти Рилски полк да контраатакува и той се вдига с такава бързина и устременост срещу врага, че на много от бойците затънали в калта в нивите,ботушите останали в калта и те боси продължили да атакуват.Така те спират напиращите турски вериги, а настигнатите турци били унищожени с щиковете.

В 16 часа на Булаирските замръзнали позиции,когато гъстата мъгла започнала да се вдига,смелите рилци започват да преследват отстъпващите в безпорядък турци,които оставят на позициите труповете на 6345 убити и тройно повече ранени и пленени,а само от 13-ти полк в този бой падат 5 убити и над 600 ранени и много излезли от строя с помръзнали крака и уши. В тази Булайрска епопея са участвували над 60 души от с.Слокощица, като до сега са издирени следните герой:

1.фел. Никола Анд.Кашкин
2.фел. Георги Ст.Величков
3.ст.под.Георги Анд.Кашкин
4. ст.под. Христо Иванчов
5.ст.под. Александър Воденичарски
6.мл.под.Владимир Васев Тренев
7.мл.под. Никола Геор.Гребенаров
8.мл.под. Стоян Лозенски
9.мл.под. Кирил Тамакярски
10.мл.под. Йордан Чекенски
11.мл.под. Ангел Смричков
12.мл.под. Стоян Копривкин
13.ефр. Йордан Лешнаков
14.ред. Христо Кюшев
15.ред. Костадин Янков
16. ред. Петър Ан.Чекенски
17.ред. Димитър Ан.Чекенски
18.ред. Цветан Стойчов Кацарски
19.ред. Маринко Костов Маринков
23.ред. Стефан Ст.Восокарски
24.ред. Христо Ст.Стоименов
26.-"- Мано Невестински
27.-"- Георги Ив. Кудуски
28.-"- Стоимир Стоименов
29.-"- Велин Георг.Здравков
30.-"- Андон Ст.Лозенски
31.-"- Стоян Цв.Младенов
32.-"- Никола Анд.Ангелов
33.-"- Костадин Чутуранов
34.-"- Андон Ресански
35.-"- Йосиф Тодоров
36.-"- Костадин Ив.Велков
37.-"- Анастас Ив.Велков
38.-"- Вангел Георгиев
39-"- Ангел Гълъбов
40.-"- Васил Десподов
41.-"- Стоян Черемидарски
42.-"- Георги Григоров
43.-"- Васил Говедарски
44.-"- Таско Фильов
45.-"- Стоимен Тулечки
46.-"- Григор Вангев
47.-"- Андон Г.Лозенски

48.-"- Стоимен Клечков
49.-"- Стоян Кочов
50.-"- Никола Ахчийски
51.-"- Илия Кудуски
52.-"- Христо Кудуски
53.-"- Александър Метларски
54.-"- Костадин Метларски
55.-"- Димитър Руменин
56.-"- Симеон Васев
57.-"- Миленко Стоюв
58.-"- Михал Дав.Милошов
59.-"- Георги Дав.Деянов

След като преминали цяла Македония и Тракия пеш повече от 620 км. и по море над 400 км., търпейки всички несгоди, трудности и лишения, гладни, голи и боси, мокри, те стигнали пред стените на Булаир и Одрин и в неравна борба, с нечувана храброст и себеотрицание, победили османските нашественици. Тази победа е ознаменувана в цяла Българил с биене на камбаните, песни и хора.

Днес, безмълвните паметници, с потъмнелите, изтъркани имена на героите, са единствените свидетели за техния героичен подвиг.

Булаирци: Владимир В. Тренев, неизвестен, Никола А. Кашкин, Георги Анд. Кашкин

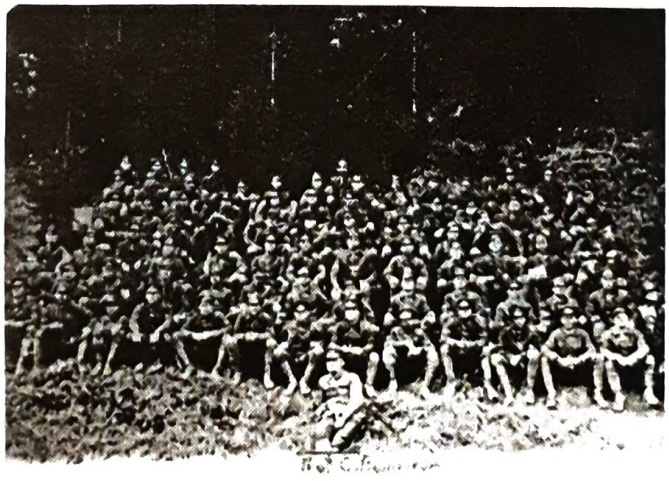

Ротата на фелдфебел Георги Стефанов Величков след Булаирската епопея

ВЪВ ВОЙНИТЕ през 1912 - 1918 год.велик военен подвиг извършва малкият на брой, но корав по дух български народ,който в читири десетилетия независим живот след Освобождението - 1878 год.,направи за четвърти път ново върховно усилие да събере зле орисаното ни племе под хубавото българско небе и да хвърли отново в няколко годишни кървави борби,в които повече от един милион българи, неподготвени, истерзани, голи, боси и гладни да водят на длъж и шир по Балканския полуостров войни, ненужни му и то не само с турци, а и съседите си: сърби, румънци, гърци и дошлите от далеч французи, англичани, американци, руси и италианци.

Само през войната между българи и турци 1912 - 1913 год.,наречена Балканска, само от 13-ти Рилски полк- Кюстендил са убити над 700 души,ранени и пленени повече от 1500 души,като само от с.Слокощица са убити над 50 души.

Няма населено място в Кюстендилска околия,което да не е дало свидни жертви в тези за освобождението и обединението на българския народ войни.

В началото на XIX век, новосъздалата се Германска империя се опълчва срещу Англия - вековната господарка на моретата и пазарите и отново възвеличава изтощена България в следващите войни.

Около създадения конфликт времето,страхът и реванша и интересите,създават в Европа два могъщи противни лагера,които бързо тласкат света към нови кървопролитни войни,каквито историята на народите не познава.

След войните на балканските съюзници срещу Турция през 1912 год., а след нея и помежду им през 1914 год., от която Сърбия излиза победителка, то в тази война пак участват почти всички от Балканската война от Слокощица. В тази междусъюзническа война са пленени от сърбите Костадин Ив.Велков и Атанас Велков и като пленници ги закарват в Белград, където работят дълго време по строежи и пътища.

Заплашена от Германия, за късо време около Англия застават Франция, Русия, Сърбия, Белгия и Черна гора от една страна,а към Германия се присъединява Австро-Унгария, по-късно Италия, Румъния и България.

За кратко време, от 28 юли до 23 ноември 1914 год.,са във война Русия, Франция, Англия, Белгия, Сърбия, Черна гора и Египет под названието "Съглашение"срещу Германия, Австро-Унгария, Италия, България и Румъния, под названието "Съюзници" и така е сложено началото на Първата световна война.

Независимо от голямите обещания на Германия,че ще възвърне

на България всички отнети земи от предишните войни и от многото победи и завоевания в тези войни,българските войски биват изоставени от останалите съюзници сами в тази война,при която биват пленени много български войници, един от които е и Григор Тулечки,когото закарват във Франция като пленник.

Едва на 21 септември 1918 год,изтощените и отстъпващи български войски ги посещава цар Фердинанд,но общото отстъпление продължава и на 29.IX. 1918 год.в 11 часа, преди пладне, се подписва примирие. В тези войни съюзниците/на страната на Германия/са победени и всички български завоевания са отнети.

Примирието има следното съдържание:

1.Опразване териториите, завоювани от българите, принадлежащи на сърби и гърци.

2.Освен войските,които ще охраняват Добруджа и източната българска граница/черноморската/,всички останали войски се демобилизират.

3.До сключване на мира,българските пленници да работят по пътищата, а сръбските да се освободят веднага.

4.Оръжието на демобилизираните да се складира в определени пунктове, под контрола на Съглашението.

5..Всички военни части, западно от Скопския меридиан, временно остават в плен.

6.Германските и Австрийските войски и консултските си представители,в срок от четири седмици да напустнат България.

7.Всички български пристанища да бъдат отворени за съглашенските параходи и др.

В тази световна война, срещу 6801000 съюзнически войски, са стояли 17650000 съглашенски войски.Англия,Франция и Америкака не изпълняват задълженията си,което е равносилно на предателство.

По това време демобилизираните български войски около гр.Кюстендил и гр. Радомир правят опит да отмъстят на българските управници,които изпратили малобройната и изтощена българска войска срещу тези мощни велики сили и въпреки многото победи и излишни жертви, България е пак ощетена. Във всички тези войни, от 1912 - 1918 год.,от Слокощица са участвали над 90 души,от които са загинали към 50 души както следва:Вангел Георгиев,Ангел Гълъбов,Ангел Войнов,Манаси Тасев,Васил Десподов, Стоян Черемидарски,Георги Григоров,Яне Тасов,Васе Говедарски,Таско Фильов,Васил Клямбарски,Стамен Тулечки,Григор Врачов,Христо Иванов, Александър Воденичарски,Стоян Лозенски,Кирил Тамакярски,Йордан Лешнаков, Александър Карамфилов,Йордан Чекенски,Ангел Смричков,Стоян Копривкин, Димитър Тамакярски,Симеон Вранянски, Богдан Станков, Йордан

Цветков,Андон Г.Лозенски,Никола Ортачки, Георги Гребенарски,Миленко Стоюв, Стоян Д.Ников, Никола Перчаков, Стоян Стойков,Димитър Кумишов,Стоичко Рошков,Димитър Ананиев, Атанас Куртов, Стоян Кочов, Симеон Клечков, Александър Метларски, Никола Ахчийски,Илия Кудуски, Димитър Чекенски, Христо Кудуски, Димитър Руменин,Симеон Васев,Костадин Иванов, Костадин Трифунов и други, които са неизвестни и неиздирени.

ВОЙНИШКОТО ВЪСТАНИЕ ПРЕЗ 1918 ГОДИНА.

По време на Първата световна война, Войнишкото въстание поведе българските войници,които първи в света последваха примера на руския народ,заклеймиха империалистическата война и обърнаха пушките назад срещу ония, които я създадоха в България.

От южния фронт,след пробива на Добро поле,напускайки го, те тръгнаха да търсят сметка на виновниците за причинените им неизброими страдания и жертви. По пътищата от Берово,Пехчево и Царево село през Цървариица,Тишаново, Ветрен и Гюешево, на 24 септември 1918 год., те се събират в с.Слокощица при училището,където се сформират първите въстанически отряди. Вечерта, към 21.30 часа, един отряд е под командването на запасен поручик Иван Асенов Димитров от гр.Севлиево.Той е войник,който при отстъплението се облича в офицерска униформа и предводителствува въстаническия отряд, като щурмуват Главната квартира на действащата армия в гр.Кюстендил, настанена в сградата на Общинския народен съвет. В бюлетина на щаба се казва, че една група от 30-40 войника, с натъкнати ножове на пушките влеза в двора на щаба,почва да стреля и заема бързо входовете. Едни от офицерите напускат щаба през задните прозорци, а други се укриват в противоаеропланнота скривалище в мазето.

При нападението войниците прекъсват телефонните линии, унищожават портретите на царя и царското семейство,обръщат бюрата на щабаджиите. В една от залите събират арестуваните и пред, тях с планенни речи, революционизираните войници разобличават антинародната политика на българската буржоазия и се заканват за възмездие. Застанал сред залата един войник показва на арестуваните ръчна бомба с думите: Вижте, господа, колко е хубава, колко е силна. С нея до сега гонихме французи,англичани,сърби и др.,сега ще гоним вас!" Заловените щабаджии са изкарани на двора. Тук са събрани и арестуваните

войници от школата,от сборната дружина,чиновници от телеграфопощенската станция и войници от камионното отделение. След обезоръжаването им, под конвой ги закарват за Радомир. В склоновете на Конявската планина войнишкият комитет, недоволен от бавното придвижване на конвоираните, ги освобождават с ултиматума да се приберат при семействата и домовете си и да не участват в действия против народа си. Разбунтуваната войнишка маса продължава по пътя на изток, където е обявена Радомирската република.

На площад "Кюстендилска комуна", пред гарата в гр.Кюстендил, е вдигнат паметник на Войнишкото въстание-първото революционно събитие след Освобождението в света,избухнало пряко под влиянието на Октомврийската революция. Този паметник е открит през 1973 год. и негов скулптор е Стефан Стоймиров.

По пътя от южния фронт към София, с. Слокощица е първия пункт, в който войниците с революционния си патос изпълват селото и се събират в дворното място на училището,където получават по малко от събраната храна от населението на селото и напътствия за по-нататъшната дейност. Освен превземането на Главната квартира, други отряди на 24.IX.1918 год. щурмуват и казармата. "Болшевиките",както сами се наричат войниците, които приждат на групи от Черната скала и Деве баир,окъсани и гладни, постепенно се съсредоточават на гарата, където очакват извозване към София. Ливадите около гарата/сега застроени с обществени и жилищни сгради/,са превърнати във въстанически лагери. На запалените огньове се варат картофи, гозби от конфискувани продукти от вагоните на гарата.

Войнишкото въстание било жестоко потушено от правителствените войски, в чиято помощ са докарани германски оенни части. Това въстание е все пак плод на победилата ктомврийска революция в Русия,която разтърсва целия апиталистически свят и полага началото на прехода на човечеството от капитализъм към социализъм.

Ето какво пише в своята автобиография участника във Войнишкото въстание през 1918 год.Костадин Панайотов от с.Слокошица: "...По време на пробива на фронта аз бях в домашен отпуск и по силата на едно нареждане трябваше да се явя в Кюстендилския гарнизон, където ми се възложи да записвам всички отпускари, от които ще се сформира бойна част, която ще задържа дезертьорите /напускащите фронта войници/. Стоях три дни и записвах явяващите се войници и с една група от Чирпански полк заминах за гр.Радомир.В града положението било много лошо.Завърнали се бяха много войници от разни части и сред тях цареше пълна демобилизация, вагоните на гара Радомир бяха

разбити и разхвърляни големи количества брашно, захар и много други продукти, предназначени за фронта. Аз успях да се свържа с Александър Ботев, който по това време се намираше там и беше заел Радомирския гарнизон, полагаше свръх усилия, за да може да организира и въоръжи приждащите войници от фронта и да се предприеме поход за София.На 25.IX. 1918 год. се яви Райко Даскалов и потеглихме за София. При Владайските възвишения се яви редовна армия,начело с юнкерите от военното училище и софийските гарнизони, заедно с един немски артилерийски полк и се завързва сражение, в което дадохме достатъчно жертви, но опитът ни пропадна,понеже нямахме достатъчно оръжие и боеприпаси..."

Така угаснала последната надежда да се отмъсти на виновниците, създали тези необмислени войни от страна на цар Фердинанд и неговото правителство.

ИКОНОМИЧЕСКИТЕ РЕФОРМИ В С. СЛОКОЩИЦА СЛЕД 1944 год. Въпросът за уедряване на частните земеделски стопанства в Кюстендилска околия започва още през 1948 - 1950 год. частично. През 1956 год.,по решение на правителството, започва масовото коопериране и в с. Слокощица. През м.март същата година, тук започва кампанията за уедряване на частните земеделски стопанства.С тази задача от ОК на БКП - гр. Кюстендил е натоварен за Слокощица Стойне Милев,който заедно с партийното бюро на селото обсъждат въпроси и се взема решение няколко двойки, добри комунисти, да посетят всяко домакинство и го убедят в правотата на делото на Партията и Правителството. По това време кмет на Слокощица е бил Никола Хр.Миразчийски,а партиен секретар - учителят Славчо Кир.Облачки. От Кю-л идват на помощ членовете на ОК на БКП Стойне Милев, Павел Гроздановѕ Борис Цеков. Първо се провежда общоселско събрание, на което е разяснена платформата за коопериране на земята и създаване на общо кооперативно стопанство, като молбите-декларации се приемат в кметството. Членовете на партийната организация в селото почти всички първи внасят свойте декларации,а след тях и тези с по-съвременни разбирания и малоимотните. Онези, които са притежавали повече имот,не били достатъчно убедени в "новото" и се проточила цялостната организация. Това наложило повторно и индивидуално някои да бъдат убеждавани и около 10 - 15 стопани групово да бъдат повикани в кметството като Манол Ст. Цветков, Драган Н. Гребенаров, Владимир Г.Яневски, Костадин Г.Кашкин,Георги Ив.Велков, Стоян Вл.Тренев,Стойне Г.Давидков, Кирил Цв.Стойчев, Васил Д.Везиров, Асен Мих. Андреев и др., които твърдо отстоявали интересите си.На въпроса ще влязът ли в кооперативното стопанство, те млъквали. На другия ден, 16 март

1956 год., пак ги повикали и ги оставили да си помислят и към 14 часа влизат кметът и Павел Грозданов и питат:"Е, какво измислихте?" Всички обаче мълчат. Тогава Павел Грозданов взел една декларация и я поднесъл на Георги Ив.Велков с думите: "Георги, заедно бяхме в затвора и сега ще бъдем заедно в кооператива" и иу поднесъл декларацията. Георги помислил, но взел деклерацията,попълнил я и му я предал.След него и останалите сторили същото.Така, един след друг, почти всички имотни стопани влизат в ТКЗС,.но остават на страна,очаквайки сами да дойдат Кирил Йор.Лешнаков,Велин Захариев Здравков,Георги Н.Тръговски в Иван Геор. Чотински.От тях по-късно влиза в кооператива Иван Чотински,а останалите не влязли.

Учредителното събрание било проведено на 22.III.1956 год.и за управителен съвет избират:за председател Драган Станимиров Кашкин н членове Никола Хр.Миразчийски,Веселина Геор.Кръстевв и за домакин Кирил Гер.Михайлов. За председател на Контролния съвет избират Георги Кост.Иванов и др.и две комисии за събиране на инвентара.Селото разделят на две части по течението на реката.Комисията от дясната страна с Манол Ст.Цветков,Стоил Пенев Георгиев и Владимир Геор.Яневски,а от лявата страна Асен Мих.Андреев и др. Комисия за раздаване земя за лично ползване от Георги К.Иванов,Иван Хр.Кюшев и Георги Ник.Копелячки. В началото добитъкът бил събиран в частни яхъри на Гаврил Мил.Лозенски с коне,на Кирил Г.Стоимиров с волове,на Стоян Цв.Стойчев с крави,на Йордан Десп.Чутуранов с волове,под навеса на прогимназията също с волове и др.

За складове на инвентара определят частните дворове на Георги Анд. Кашкин и дворното място на прогимназията.

От началото храна за добитъка е била събрана от бившите стопани,но е била крайно недостатъчна.За складове на дребния инвентар били анганжирани кафенетата на Георги Смричков и Христо Османлийски,където заскладяват след прибиране на първата реколта зрял фасул,леща,кромид лук,ракия и др.

Недостатъчната храна за добитъка е била причина той да гладува.Някои от бившите му стопани скришом са носили храна на техните животни, но общия глад не е можал да се притъпи и постоянния рев на животните принудило гледача да отвори вратите и кравите излизат на улицата.Случайните минувачи, като видяли техните животни свободни, ги хващат и си ги закарват в къщи.Управителният съвет на стопанството таксува тази постъпка като кражба на добитъка и той се изземва повторно.Гладът обаче продължава да се шири из оборите,а хората съжалявали добитъка, че гладува.Това създава голямо недоразумение и негодувание в бившите стопани заради лошата организация от страна на

ръководството на стопанството и гледачите.Тези и други причини прерастват в масово недоволство и бунт.Местното ръководство не е било в състояние да успокои насъбралите се мъже и жени и от ОК на Партията-Кюстендилл идва спешно Стойне Милев,но настроението на хората не се променя.В този случай мъжете се държат на страна,а жените,смятайки че на тях няма да се търси сметка, още повече нажежават настроението на хората.Наложило се да се повика на помощ милиция.През това време жените искат обяснение за станалото от Стойне Милев,но той не излиза от кметството.Бунтът взима още по-големи размери,което налага да дойде една част от военното поделение от града. Без сериозни стълкновения народът се разпръсва по домовете си,но на другия ден не излиза на работа.

За допустнатите грешки от страна на ръководството, ОК на Партията нарежда на ръководителите те да отидат да орат.В изпълнение на нареждането излизат председателят Драган Кашкин,бригадирите Георги Копелячки,Стоил Пенев и Георги Иванов и др.и орат през целия ден.Когато народът видял справедливото наказание, се убедил в истината в на другия ден всички излязли на работа.

Като подбудители биват наказани и работещите:Мария Г.Страдалска, Вита Г.Ковачка.Гълъбина Трайкова,Йорданка Г.Стоимирова,Димитър Г.Стоянов и Йордан Кир.Лешнеков,които изтърпяват наказанието си.

За полевъдни бригадири били назначени най-добрите бивши стопани като: Стойне Геор.Давидков,Георги Н.Копелячки,Стоилд П.Георгиев,Стоян Вл. Тренев и Петър Вас.Кашкин,а за животновъден бригадир - Асен Мих.Андреев.

Когато започва да се събира първата реколта, за складове на зърнени храни се използуват частните хамбари на Владимир В.Тренев.Стоян Цв.Стойчев,Стойне Г. Давидков, мелниците на Димитър Везиров и Методи Манов, за царевицата са ползвани други хамбари и навеси. В мах.Рошковци, в хамбара на Петър Рошков - ръж и овес,а на Тасе Анг. Рошков - ечемик и овес. Картофите и овощията настаняват в тютюневия склад на Георги Еремиев. Сламата и сеното заскладяват по частните дворове, където са животните, а също така и на нивата на Василко Кашкин и Костадин Панайотов.

Първата година започва вършитбата с вършачки от най-стария тип,а на следващата МТС-Кюстендил осигурява съвременни комбайни.Първата и втората година жътвата се извършва на ръка,след които се механизира.

За канцеларии на ТКЗС първо се наема къщата на Георги Ан.Плячков,а по-късно на Васил Д.Везиров. В стопанския двор,след като са построени обори, складове, лечебница, овчарници,

построяват и административна сграда. Стопанският двор своевременно се електрифицира,водоснабдява и оборудва с помощна механизация и тракторен стан.

Още в началото на задружния труд възниква въпросът за храната на кооператорите,за което се открива стол в къщата на Стоян Цв.Стойчев.След известно време се построява модерен стол в стопанския двор,с което се събират всички отдели на ТКЗС в общия стопански двор, откъдето известно време се носи топла храна на кооператорите по блоковете,където работят.

Казаните за ракиеизваряването първоначално били под навеса на Никола Стаменов, след което се монтират в стопанския двор.Първата година стопанствово произвежда към 600 литра ракия,която раздава на кооператорите,но за следващите години няма съдове и се използват свободните траншеи за силажа, при което добива на ракията се увеличава значително. Между несгодите и трудностите е имало и много радостни моменти.Сватбите и кръщенетата започнали да стават по-масови и по-весели. Трудът на полето сплотил хората и започнали да се чувствуват по-близки.

ТКЗС "Съгласие"- с. Слокощица е основано на 22.III.1956 год.с 335 частни стопанства.През 1968 год.се обединява с ТКЗС "Кюстендил", през 1960 год. преминава в ДЗС, а от 1979 год.в АПК "Осогово"- Кюстендил, с основна насоченост животновъдство, полевъдство,тютюнопроизводство, а от 1988 год. е към обединено ДЗС с.Граница.

Кметовете на с. Слокощица след 1878 г.

Име	Дата на избиране	Дата на на отзоваване	год.	мес.
1. Стоимен Кюшев	14.12.1883	14.12.1889	6	-
2. Стоьо Бошков	14.12.1889	01.02.1893	3	2
3. Давидко Деянов	01.02.1893	30.09.1894	1	8
4. Манаси Гребенаров	01.10.1894	29.11.1894	-	2
5. Григор Тонев	30.11.1894	28.11.1896	2	-
6. Стоимен Митрев	28.11.1896	30.09.1898	2	2
7. Манаси Гребенаров	01.10.1898	24.10.1899	1	1
8. Иван Стоичков	24.10.1899	24.12.1900	1	2
9.Георги Иванов	24.12.1900	14.03.1901	-	3
10. Васил Анев Новоселски	14.03.1901	15.05.1901	-	2
11. Йордан Младенов	15.05.1901	07.02.1902	-	9
12. Михал Петров Кръстев	07.02.1902	04.11.1904	1	9
13. Никола Гребенарски	04.11.1904	01.01.1908	3	2
14. Григор Тонев	01.01.1908	18.05.1908	-	5
15. Илия Накев	18.05.1908	18.07.1908	-	2
16. Анани Марков	18.07.1908	16.12.1908	-	5
17. Илия Накев	16.12.1908	16 12.1909	1	-
18. Никола Гребенаров	16.12.1909	30.06.1911	1	6

19. Георги Петров Цеков	01.06.1911	31.12,1911	-	6
20. Харалампи Васев	01.01.1912	20.10.1913	1	10
21. Георги Анев Пляков	20.10.1913	25.05.1914	-	7
22. Александър Иванчов Рошков	25.05.1914	25.11.1918	4	6
23. Георги Андонов Кашкин	18.06.1919	21.05.1919	-	6
24. Цветан Стойчев	21.05.1919	18.06.1919	-	1
25. Григор Симов	18.06-1919	17.02.1920	-	8
26. Георги Петров Цеков	17.02.1920	03.09.1920	-	7
27. Димитър Ст. Дръвнички	03.09.1920	01.05.1922	1	8
28. Георги Андонов Кашкин	01.05.1922	03.06.1924	2	-
29. Цветан Стойчев	03.06.1924	01.11.1926	2	5
30. Стоян Яначков Кашкин	01.11.1926	31.12.1926	-	2
31. Никола Дим. Митов	01.01.1927	01.04.1928	1	3
32. Михал Янев Арсов	01.04.1928	14.03.1930	1	11
33. Георги Стоянов	14.03.1930	23.05.1930	-	2
34. Стоян Цветков	23.05.1930	27.02.1931	-	9
35. Никола Яначков Кашкин	27.02.1931	17.06.1931	-	3
36. Ангел В. Клямбярски	17,06.1931	15.10.1931	-	4
37. Стефан Ангелов Чингарски	15.10.1931	31.12.1931	-	2
38. Андон Мицов Буцлев	01.01.1932	20.09.1932	-	9
39. Александър Иванчов Рошков	20.09.1932	31.12.1932	-	3
40. Иван Стоименов СТефанов	01.01.1933	13.03.1933	-	2
41. Григор Христов Натин	13.03.1933	24.06.1933	-	4
42. Иван Георгиев Котев	24.06.1933	31:12.1933	-	6
43. Георги Андонов Ортачки	01.01. 1934	30.08.1934	-	8
44. Георги Вас. Богданцалийски	30.08.1934	05.09.1935	1	2
45. Александър Хр. Недялков	05.09.1935	03.08.1936	-	11
46. Костадин Толев Ненков	03.08.1936	26.07.1938	2	-
47. Милан Петров Радомирски	26.07.1938	31.12.1938	-	6
48. Костадин Петров Баталов	01.01.1939	25.09.1939	-	9
49. Илия Захариев Миленков	25.09.1939	29.03.1941	1	7
50. Константин Д. Коев	29.03.1941	02.10.1943	2	6
51. Стефан Ст. Базовички	02.10.1943	30.12.1943	-	3
52. Владимир Ев. Дончев	30.12.1943	07.09.1944	-	8
53. Никола Иванов Гълъбов	07.09.1944	16.09.1944	-	-
54. Кирил Христов Ангелов	16.09.1944	05.04.1945	-	7
55. Георги Кръстен Мутафчийски	01.04.1945	04.09.1945	-	5
56. Васил Николов Расипийски	04.09.1945	02.10.1946	1	1
57. Стойне Александров Илиев	02.10.1946	19.11.1946	-	2
58. Борис Анакиев Митов	19.11.1947	12.02.1947	-	3
59. Стоян Вас. Русийски	12.02.1947	30.05.1947	-	4
60. Христо Симеонов Стоянов	30.05.1947	01.01.1951	3	7
61. Никола Митов Мирасчийски	01.01.1951	11.12.1960	9	11
62. Веселина Георг. Чингарска	11.12.1960	18.05.1978	17	6
63. Христо Стоименов	18.05.1978	18.05.1979	1	-
64. Емил Асенов Станоев	18.05.1979	08.06.1986	7	1
65. Стоян Георг. Костадинов	08.06.1986	22.12.1990	7	7
66 5 членно временно правителство	22.12.1990	До изборите		

До 1991 г. като кмет на с. Слокощица с най-голям трудов стаж е Веселина Георгиева Чингарска - 17 г. и 6 мес., след нея е Никола Хр. Миразчийски - 9 г. и 11 мес. и Стоян Георгиев Костадинов - 7 г. и 7 мес.

ЗЕМЕДЕЛСКО СПЕСТОВНО ЗАЕМНО ДРУЖЕСТВО "СЪГЛАСИЕ"С.СЛОКОЩИЦА

Основано на 15.XII. 1910 год.и утвърдено с определение/ писмо/ № 240 от 31.1.1911 год. на Кюстендилския окръжен съд и регистрирано в дружествения търговски регистър под № 176 / 1.1911 год., а публикувано в дър.в. бр.60 от 18.III.1911 год.

Целта на дружеството е била да подпомага нуждаещите се се членове с евтин и леснодостъпен кредит, да развие и засили спестовността между тях и да помага за умственото и нравственото им повдигане.

Отначало работи само с влогонабиране и кредитораздаване.

От 20.VI.1924 год. дружеството е преобразувано на кредитна кооперация "Съгласие"- с.Слокощица.

През 1933 год.кооперацията открива в селото потребителен магазин, като общината дава 30 декара обществени имоти за ползване и бивши църковни ливади, които в последствие влязли в ТКЗС.

След 9.9.1944 год.кооперацията разширила търговската си дейност. Открила три магазина в с. Слокощица в кв .Пиперков чифлик и мах.Рошковци и две пивници, по една в двете села Слокощица и Пип.чифлик.

Освен потребителната дейност, коопацията извършвала изкупуване на селскостопански произведения и ракиеизваряване на ишлеме /производство на промишлена продукция с материали и суровини от клиента срещу заплащане /. През 1948 год. кооперацията е преобразувана във всестранна кооперация "Съгласие" с.Слокощица. Същата година пък е била уедрена в елкооп "Черни връх" с. Ново село .

През 1956 год. уедрената кооперация "Съгласие" се уедрява с ПК "Наркооп" гр.Кюстендил.

През това време кооперацията има набрани средства за строеж на собствен Кооперативен дом, но уедряването с Наркооп възпрепятства строежа.

С молба вх.№ 22216 / 17.XII. 1910 год. до окръжния съд-Кюотендил от първоизбрания Управителен съвет на земеделското спестовно-заемно дружество в с.Слокощица избраните:за председател Йордан Стаманов, подпред. Димитър Тод. Канин, за касиер-деловодител Георги Ан. Кашкин и съветник Спас Атанасов,молят за утвърждение. Следват подписите им.

Заверили молбата:кмет-Н. Гребенаров, секретар-Йор. Христов.

. Списък на членовете, основатели на земеделското заемно-спестовно дружество в с.Слокощица, Кюстендилско.

1.Александър Н.Воденичарски - обущар, Буцлев –земед. 2.Атанас Ангелов-земед. 3.Велин Геор.Чичев-земед. 4.Георги С.Воденичарски - шивач, 5.Димитър Анд.Везиров- земед. 6. Димитър Т.Каник -земед., 7.Иван Манов Невестински-земед. 8. Йордан Стаменов -учител, 9.Симеон Костов -земед. 10.Станоя Якимов - кръчмар, 11.Стоян Кот.Барутчийски - земед., 12.Андон Митов Буцлев –земед., 13.Атанас Хр.Чотински - земед., 14.Георги Ан.Плякой - земед.; 15.Георги П..Цеков - земед., 16.Димитър А.Чекенски - земед., 17.Димитър Хр.Чотинскй -земед., 18.Илия Накев Черемид.- земед., 19.Никола А.Кучев - земед., 20.Спас Атанасов - писар, 21.Стефан Стоянов - земед., 22.Христо Андонов - земед.

с.Слокощица 15.XII.1910 год.

Следват подписите на управ.съвет от пет души.

Заверили: кмет - Никола Гребенеров

секретар - Йордан поп Христов. Списък на първоизбрания контролен съвет:

1. Димитър Ан. Везиров - председател, 2. Димитър Хр. Чотинскн - деловод. 3.Стоян Котев Барутчийски - съветник.

За учредителни резноски всеки член внася по един лев на касиера срещу подпис и членските си вноски.

За увереност подписват: кмет - Илия Накев /заместник/

секретар - Йордан Попхристов

На общо събрание се приема устава на дружеството на 15.XII.1910 год. Към устава е прикрепена и спестовна книжка. Уставът се подписва от всички членове и заверява от кмета Н.Гребенаров и секретар-бирника Йордан Христов.

Иа 4.I.1920 год.се провежда извънредно общо събрание,на което от 55 членове присъстват 43.На това събрание има нови членове:Георги Ан. Кашкин, Стоян Цветков,Григор Симов,Йордан Ан.Кашкин,Георги Давидков,Георги А.Кудуски,Маринко Костов.Михал Ив.Рошков, Костадин Д.Чутуранов,Васил Анд.Кашкин,Станимир Стоименов,Димитър Ст.Дръвнишки,Стоян Ст.Дръвнишки,Тодор Н.Воденичарски,Цветан Стойчов,Костадин Иванчов,Никола Ян.Кашкин, Мане Г.Здравков,Георги Цеков,Стоян Ян.Кашкин,Димитър Ст.Дръчков, Михал Петров, Христо Ст.Чернев,Георги Ив.Смричков, Костадин Янков, Христо Анг.Тулечки, Никола Гребенаров и Христо Петров.

На това извънредно събрание е избран нов управ.съвет,а за председател е избран Георги Анд.Кашкин, за касиер-деловодител - Тодор Николов Воденичарски,за подпредседател - Георги Анев Пляков,за съветнитници Йордан Стаменов и Димитър Хр.Чотински. За контролен оъвет: Михал Петров и Цветан Стойчев.

За помирителен съд:Георги Цеков,Никола Гребенаров и Васил Анд.Кашкин.

На това събрание се приема нов Устав, подписан от горните избранници:

Заверили: кмет - Георги Анд.Кашкин

секретар - Иван Стоянов

Кооперацията иа 31.XII. 1920 год. приключва със следната равносметка

ПРИХОД	РАЗХОД	АКТИВ	ПАСИВ
44848.74 вл.	44848.74 лв.	10877.49 лв.	10877.49 лв

На 31.XI1.1920 год, кооперацията е със 78 членове, от които през месеца напускат 9 члена и остават 69.

През 1924 год.за председател избират Цветан Стойчов.а за касиер-деловодител - Георги Анд. Кашкин, но на извънредно събрание на 6.VII.1924 год. се избира за председател Михал Петров и за касиер-деловодител ос-тава Георги Анд.Кашкин.

През 1929 год.избират за председател пак Цветан Стойчов,а за касиер-деловодител - Йордан Стаменов,на което събрание от 76 члена присъствет 45 члена,а отсъстват 31 члена.

Заверил кмет: Михал Арсов

От 1933 год.кооперацията открива един смесен магазин в къщата на Асен Андреев и той става първия магазинер. За касиер-счетоводител е назначен Драган Ст.Кашкин. След Асен Андреев за магазинер назначават Евтим Сурков до към 1949 год., когато смесен магазин разделят на два магазина и за магазинери са назначени Кирил Гер. Михайлов и Асен Кост. Чекенски. След тях назначават Лиляна Д. Давидкова, Стойне Н.Давидков и др, като преди тях е открита и пивница в къщата на Димитър Везиров.

Първата земеделска пенсия на жителите на с. Слокощица и Пиперков чифлик

Кооперацията се уедрява с РПК "Наркооп" през 1956 год., като през това време имаше четири магазина и се готвеше да строи търговски дом, но уедряването и забавя строежа,който започна едва 1968 год. и завърши през 1970 година.В новопостроения търговски дом се откриха: магазин за хранителни стоки, магазин за железария и ел. материали, магазин за текстилни произведения и кинкалерия

и пивница-ресторант. В същата сграда сега се помещават пощата,здравния пункт,кметството и телефонната централа.

Освен магазините в центъра на селото, се откриха още два по-малки магазина,единият от които е в долния източен край на селото,а другия в горния западен край на селото. Наркооп също изгради и пусна в действие обществена фурна, чиито капацитет днес не се използва.

На основание усиления миграционен процес, до 1985 год., Слокощица се разрастна толкова много, че тази търговска мрежа днес не е в състояние да задоволява покупателните потребности на 2,600-те жители на селото,

Към 31.XII. 1986 год.в Наркооп-Кюстендил членуват от с.Слокощица 226 членове с общ дялов капитал 3,806 лв.,което е крайно недостатъчно спрямо обема на селото и нуждите на жителите му.

ИДЕЯТА ЗА ЧИТАЛИЩЕ В С.СЛОКОЩИЦА се подхвърля през една декемврийска привечер на 1910 год. в кръчмата на Никола Стаменов в селото от инициаторите Йордан Гьоргински и Никола Анастасов Сурков. Те отишли там, за да създадат интерес сред народа към просветната и културната дейност. Йордан Стаменов говорил убедително пред присъстващите за необходимостта от създаване на читалище в селото, макар че в тези размирни времена няма условия. Привършвайки, казал: "Просвета,просвета ни е необходима,братя!" Разбъбрили се присъстващите и дали съгласието си да се учреди читалище, като поставили въпроса как да бъде именувано то. "Само "Просвета"казал Йордан Сурков и всички го подкрепили.

На другия ден двамата учители обявяват взетото решение сред останалите учители, след което настъпило затишие. От време на време запалената искрица ту приплямва, ту загасне през продължителните войни, но никой не запретва ръкави. Заредили се войни от 1912-1919 год. не създават условия за читалищна дейност. Само събирането на книги от населението напомняло за читалището.

Първата неизгода организаторите срещат за мястото на книжния фонд.Учителите решават да зазидат един от прозорците от външната страна на дебелата източна стена на училището и в отвора му отвътре на две полици, върху които събраните от 1912 год. 167 тома прочитна литература от населението на селото поставили там. По време на войните тези книги не се увеличили, а дори започнали да изчезват. До 1922 год. друга дейност по читалищна линия не се провежда, обаче театралното в с.Слокощица започва през 1903 год., когато улителката Шопова подготвя и поставя пиесата "Геновева" с учителския колектив и младежи от селото. Като най-удобно място

за представлението намират кръчмата на Александър Рошков, а като организатор действа Йордан Стаменов и в следващите театрални постановки.

Едва през 1922 год., след като са заздравели раните от продължителните войни, се свиква учредително събрание, на което официално се учредява читалище с име "Просвета" и се регистрира в БНБ гр. Кюстендил като отчетна единица. В първото ръководство са избрани за председател Йордан Ст. Гьоргински и членове Йордан Ат. Сурков,Анна Поборникова, Владимир В.Тренев и др.

След учредяването читалището започва усилена дейност като подготовка на пиеси, събиране на книги, събиране на членски внос от всяка къща в селото, събиране на средства за закупуване на шкафове за книгите и закупуване на радиограмофон. Традицията да се събират пари на Нова година чрез кукери и с кръста на Йордановден от частни лица вече става "монопол" на читалище.Така от членския внос, от организираните танцови забави, томболи, пиеси, заеми и дарения и др. се открива в БНБ-Кюстендил влогова с/ка № 006535 с партида 21/2149 фонд "читалищно радио", по който начин читалището до 1938 год. събира над 3000лева и тройно увеличава книжния фонд.

През 1939 год. са елекрифицира Кокевата мелница и от нейния електропровод се взема за старото училище и по този начин се използва електричеството за радиото и за училището. За закупуването на радиото се дава поръчка на инж.Асен Тасев от гр.Кюстендил да направи радио-грамофон с два говорителя, което до края на годината е инсталирано в стаята на първи клас в училището, за което е заплатено 1500 лева.

Театралната дейност от самото начало се провежда в частни къщи на Ал.Рошков,Костадин Панайотов, под навеса на прогимназията, докато през 1937 год., по предложение на група членове на читалището Асен Андреев, Гроздан Янков, Кирил Десподов, Васил Дръвнишки,Драган Кашкин и др., без да се иска разрешение от директора на училището Георги М. Петров, предварително се прави двойна врата и за една вечер се разбива стената между двата класа и там се поставя тази врата,замазва се около нея и боядисват замазаното, като почистват и подреждат чиновете в двата класа така, че да не пречат на учебния процес на другия ден.Ентусиазмът на групата младежи предизвикал голям възторг сред Йордан Стаменов,Йордан Сурков и другите учители и младежи, но директорът бил против тези инициативи. Въпреки повиканата полиция за разрешаване на спора, решението е в полза на читалището и младежите. По време на тази реконструкция, направена с цел едната стая /първи клас/ да бъде салон за публиката, а другата/четвърти клас/ да се използва за сцена, като при провеждане на читалищни

и общоселски мероприятия чиновете се използват за столове. За първата пиеса Йордан Стаменов дава поръчка на един художник да нарисува върху завесата идването на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа на българска земя. Тази завеса дълго време е била единствения реквизит за театралната дейност на читалището от 1903-1939 год.

Всяка година от 1922 год. се провежда отчетно-изборно събрание, на което се избира или преизбира ръководство на читалището и се прави ревизия на имуществото му. През 1939 год. Кирил Геор.Михайлов закупува две кутии грим от Съюза на артистите в София,подготвя декори,подобрява театралната техника и ел.инсталация и театралната дейност вече придобива по-близък до действителността вид. Тази подобрена техника увлича повече младежи и се създават два театрални колектива. Постановките започват масово да се посещават от населението и често се е налагало по няколко пъти една постановка да се повтаря в селото и да се посещават и други села.

От театралния репертоар най-много са известни постановките Боряна, Иво и Калина, Люти клетви, Пленникът от Трикери, Свекърва, Връжалец, Две майки /унгарска рапсодия/, Ревниви съпрузи, Бюро за женитби, Службогонци,

Един ден жена,Блудния син,Нашето момиче,Анга хан,Странджата и мн.други.

Сдед като се построи втория етап на новото училище, прогимназията е преместена в него и старата сграда общината я предоставя за нуждите на читалището. Благодарение на ентусиазъма на читалищните членове,по предложение на председателя Кирил Г.Михайлов и майсторската помощ на Димитър К.Кашкин, се извършва подходящ ремонт на освободената училищна сграда със собствени средства и труд се оформя по-добър театрален салон, добре уредена ел.инсталация, читалня с библиотека, подвижни и по-удобни столове и др. удобства.

Години наред старата прогимназия,превърната в читалище от ентусиазираните младежи, е била средище за култура и просвета, център за забавление на младежите и за обществени мероприятия. Радио-грамофонът е събирал почти всяка неделя на забави млади и стари.

Като най-проявени читалищни дейци са били Йордан Стаменов,Василка Йорданова, Асен Андреев, Гроздан Янков, Райна Панайотова, Кирил Десподов, Георги Велков,Методи Ангелов, Лиляна Чотинска, Йорданка Кръстева, Кирил Михайлов, Анка Костадинова, Никола Дръвнишки, Стоян Костадинов и много други. Като постановчици най-много са се проявили Йордан Стаменов, Методи Ангелов, Кирил Михайлов, Никола Дръвнишки и др.

Театралните колективи, танцовият състав "Росна китка", певческият състав и индивидуалните изпълнители-певци и музиканти към читалищната самодейност са завоювали много първенства и награди. До 1989 год. читалището е живяло пълноценен творчески живот. Дейността му намира прием във всеки дом, в душата и нрава на всеки жител на с. Слокощица се се ползва с голям авторитет. До този читалището е провеждало семинари по грим,декор,техника и режисура сред читалищните колеиктиви на околните села, за което са наградени от Министерството на просветата Кирил Михайлов и Никола Дръвнишки,много самодейци са наградени на различните прегледи в с.Жиленци, гр.Копривщиа и други места. Този младежки жар обаче угасва през 1969 год.,когато общината продава сградата, където се е помещавало читалището на Ангел Фильов и Никола Тонев, радиограмофонът е ограбен и библиотеката пренесена в къщата на Георги К.Топалов, а след известно време в къщата на Стефан Смричков,където се намира и днес.

Така пламва и така утихва думата "читалище" на територията на с.Слокощица. Книжният фонд не е малък,но днес читателите са твърде малко!

Двете снимки горе и долу представляват театралната група на читалище "Просвета" от с. Слокощица Кюстендилско представили театралната постановка "Вражалеца" през 1938 г.

Снимките са направени пред старото основно училище и в "Мръселийската ливада". Учасващите най-отгоре са: Драган Кашкин, Георги Велков, Асен М. Андреев,; Втория ред: Василка Данина, Славка Т. Воденичарска, Методи Ангелов, Райна К. Панайотова, Венка К. Топалова, (неизвестен); Третия: ред отдолу са: с тоягата непознат, Асен СТ. Лозенски, попа непознат, Стоян В. Тренев и Елена Ангелова

Група Джамалджии (кукери) към читалището на с. Слокощица - 1967 г.

ДЖАЛМАДЖИИ - КУКЕРИ, маскирали се на 1-ви януари 1967 год..

за празника НОВА ГОДИНА, в която група участват под ръководството на ремсиста Васил Ст. Давидков.От събраните средства от този карнавал са за полза на читалището "ПРОСВЕТА" в с. Слокощица от името на РМС.

В групат в участват:

НЕВЕСТАТА - Иван Атанасов Шильов, МЛАДОЖЕНЯТА - Марин Димитров Арсов

С КЕМЕНЕТО - Димитър/Митко/ Маринов, МЕЧКАТА - Борис Ст. Миленков

СТРАЖАРА - Никола Борисов Манов, ПОПА - Сашо Димитров Рошков

ПРОШЛЯКА - Райко Крумов Русаков, ПРОШЛЯК - Райчо Кирилов Тонев

ЦИГАНЕ - Никола Георгиев Тръговски, ХАЙДУТИН - Васил Стоянов Русийски

ЦИГАНКА - Никола Кирилов Кашкин, циганин - Калоян Василов Овнарски

*БЕЗ ГРИМ И ДРЕХИ - Венци Ник. Мирасчийаки и др.**общо групата се състои от 18 младежи, Гримьор на групата е Валентин Василиев Копелячки.***

Снимката е притежание на Никола Георгиев Тръговски.

Анка Ст. Тамакярска

Дача Грозданова и Райна Костадинова

Дача Грозданова, Христо Османлийски и Виктория Д. Яневска

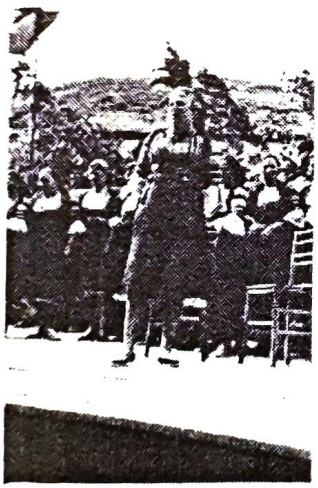

Венка Пет. Заячка

Лиляна Кирилова Натина

Горните снимки са по времето
на честването 160 години народно училище
"Кирил и Методий" в с. Слокощица през 1970 г.

Театралната група при читалище "Просвета" в с. Слокощица представя пиесата "Иво и Калина", в която участват: седналите, като главни действащи лица са Анка Костадинова Панайотова и Райко Тод. Воденичарски с останалите Никола Ст. Дръвнишки, Асен Кост. Чекенски, Иван Евтимов Сурков, Вера Плякова и други с постановчик Методи Анг. Велинов, Първия в ляво е Кирил Петров, който прави снимката през 1947 г.

Група представители от с. Слокощица на празника "9-ти септември" 1947 г. на площада в гр. Кюстендил. В колоната първи е Миле Ямпорски с пушката, а след него група девойки под звуците на акордеона играят хоро и след тях колоната от селото със знамената

180 ГОДИНИ НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "КИРИЛ И МЕТОДИЙ" С.СЛОКОЩИЦА

ПРЕЗ 1990 г, се навършиха 180 г. от откриването на първо училище в с. Слокощица - Кюстендилска община, носещо името на двамата славянски прооветители, братята Кирил и Методий, То е най-старото училище в Кюстендилския край. През неговите класни стаи са преминали вече 179 випуска, деца от с. Слокощица, Пиперков чифлик и махала Рошковци, които са завършили своето основно образование,

През годините на петвековното турско робство училището е обучавало и възпитавало своите ученици в дух на родолюбие, на виоок патриотизъм и готовност на борба за свобода. Скътани в тази долина, селището и неговия светилник – училището, остават съпричастни с възрожденските идеи, в името на жадуваната свобода.

В училището хората са прозирали истината и пътя за човешкия прогрес и неговите възпитаници постепенно са се отърсвали от религиозните заблуди, от мизерията и изостаналостта.

След Освобождението и в годините на социалистическото строителство, на два пъти се прави пристойка на училищната сграда с доброволен труд и лични средста на населението от селото и средства от държавата, с единствената цел да се създават по-добри условия на подрастващите поколения за овладяване тайните на науката, за възпитанието им в дух на социалистически патриотизъм и интернационализъм, предани потомци на основателите на училището и на неговите дядовци и бащи. Едновременно с разширението на централното училище в махалите Рошковци и Липерков чифлик, също с доброволен труд и лични парични вноски, се построяват начални училища, с цел да ое обхванат повече деца,да се повишава грамотността на младите хора. В училището с. Слокощица са завършили прогимназия и много деца от селата Богослов, Ново село, Червена ябълка и Савойски.

Отчитайки факта, че с.Слокощица е най-голямо в общината и че е единственото село с най-голям естествен прирът на населението, където ежегодно през последните 10 години се раждат по 25-30 деца, училищното настоятелство и ръководството на училището, подкрепяни от ППО и кметството, полагат не малко усилия за създаване на всички необходими условия за качествена и резултатна учебно-възпитателна работа и за провеждане на целенасочена, разнообразна по форми и съдържание дейност за правилното педагогическо възпитание на учениците.

Ежегодно се обогатява учебната материална база в кабинетите

и работилниците по трудово обучение. В началото на миналата учебна година, с помощта на шестващото предприятие ПП"Успех" беше обзаведена съвременна пионерска стая, където се провеждат сбирките на пионерския актив,пионерски сборове, различни тържества и други мероприятия. Отремонтирани са помещенията в мазето на училището. В тези помещения беше направено луминисцентно осветление и баня с бойлер и топла вода.В момента едното от тези помещения се използува през зимата за физкултурен салон и за репетиционна зала на танцовия състав, а другото за игротека, третото за тенис-зала.

През лятото на 1988 г. беше преасфалтирана спортната площадка, с което се създадоха нормални условия за качествена работа в часовете по физическо възпитание. Направихме основен ремонт на всички кабинети, работилници, коридори.

В процес на преустройство е общоучилищната украса, ежегодно училищната библиотека се обогатяза с нови 200-300 тома книги.

Въпреки усилията и разходваните не малко парични средства, учебната материална база в училището все още не отговаря на всички съвременни изисквания за най-резултатна организация на работа и постигане на възможно най-добри резултати в обучението и възпитанието на учениците.

Поради това, че училището не е заградено, не може да се благоустрои източната страна на двора и сега не се осигурява място за почивка и за игра на децата от полудневната детска градина и началния курс в часовете за игри и свободни занимания и на останалите ученици в междучасията. В тази част на двора трябва да има алеи със зелени цветя, пейки, кътове с различни уреди и съоръжения за игри, малко изкуствено езеро, различни дървета и декоративни храсти.

Липсата на ученически стол с кухня и достатъчно места за сядане на всички ученици е причина храненето да бъде нередовно и нерационално. Не може да се осигури необходимата култура на хранене. Учениците не получават достатъчно количество така необходимите за детския организъм прясно и кисело мляко, плодови млека,сокове и нектари,безалкохолни напитки и боза. А всичко това се отразява неблагоприятно върху здравословното състояние на учениците и умствените им способности.

Както в оелото,така и в училището няма салон, поради което не може да се разгърне мащабна и разнообразна художествена самодейност и културно-масова работа с учениците. По тази причина през есенно-зимния сезон са недостатъчни общоучилищните мероприятия, като вечери на партията, тържествени чествания с концертни програми и видеофилми, срещи с дейци на науката, изкуството и културата,със знатни хора на труда, активни борци и

други.

Проблем за ръководството на училището е отоплението през зимните месеци. Ежегодно от бюджета на училището харчим по 7-8 000 лева за дърва и въглища, за закупуване на печки, кюнци и чистене на комини. И въпреки това, в учебните стаи не може да се осигури постоянно 18-20 градуса температура, защото коридорите не се отоплявaт. Ако има парно отопление много по-рационално могат да се използват всички налични помещения. Училището може да се озелени и чувствително да се подобри хигиената в учебните стаи. Ще бъде по-уютно, ученици и учители ще могат да работят по-спокойно, без да им се отнема много време за подръжка на хигиената за хигиенизиране, а на жените-чистачки ще им остава повече време за подържане двора на училището. Всичко това ще се отрази на успеха на учениците, ще бъде гаранция за намаляване на простудните и други заболявания.

Библиотеката в училището разполага с много нови и хубави книги, албуми, справочници, речници, но тъй като няма удобно помещение, където да се разположи, дейността и не отговаря на изискванията.

През зимните месеци не е пълноценно физическото възпитание, защото размерите на помещението,което ползваме за физкултурен салон, не позволява да се монтират различни уреди за гимнастика.

От всичко казано до тук е видно, че ако искаме да превърнем най-старото училище в Кюстендилска община в модерно,съвременно учебно заведение и да се подготвим най-добре за юбилейното честване на 24-ти май 1990 г., когато в селото ще дойдат бивши учители и ученици и други гости, с обединените усилия на Отечественофронтовската организация и кметството, Училищното настоятелство и родителската общественост, на ръководството на училището, учители и ученици, под ръководството на ППО в селото, трябва да направим следното:

-до началото на следващата година да построим парно отопление;

-до началото на следващата учебна година да довършим оградата на двора и благоустрояването му;

-да довършим реконструкцията на тоалетните и барака за дърва;

-да отремонтираме покривната конструкция на училищната сграда и да извършим цялостно пребоядисване на кабинетите и коридорите през пролетта на 1990 г.;

-да подредим и открием музейна сбирка за историята на училището;

-да се възложи проектиране на пристройката на училището, в която да има физкултурен салон,ученически стол с кухня, салон със

сцена, библиотека с читалня и помещения за дирекция, учителска стая и канцелария.

Ето защо училищното настоятелство и ръководството на училището се обръщаме с призив към цялото население на с.Слокощица да участвуват с доброволен труд и доброволни средства, да напишат спомени за родното училище, за да продължим родолюбивото дело на основателите на училището и да се създадат условия за превръщането на най-старото училище в общината в образцово учебно заведение.

Това е призивът на директора Райчо Петров навечерието на 180-годишнината на училището в с.Слокощица.

ДО
КОЛЕКТИВА НА
ОУ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"
с. СЛОКОЩИЦА
ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ
ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ

Уважаеми госпожи и господа!
Скъпи учители и ученици!

В дните преди майското тържество на духа ни, когато всички търсим светлата диря на българските писмена в душите си и за пореден път отдаваме почит пред иконографския образ–светиня на първоучителите Кирил и Методий, се чувствам особено щастлив да Ви поздравя от името на Министерството на образованието и науката и лично от мое име със 190–годишнината на Вашето училище, сляло пророчеството „За буквите" на Черноризец Храбър със съдбовния знак на просветителската си съдба, назовавайки основището на знание с имената на Солунските светци Кирил и Методий.

Но ако Философът – Кирил откри АЗ–а на българското самосъзнание с първия буквен знак на своята глаголица и предопредели светостта на името си в духовното пространство на българската културна памет, не по–малко свят и „каноничен" като народна почит и любов е споменът за онези Ваши предци, основали преди 190 години училище в родното Ви село Слокощица.

Дирята на отминалото време търси настоящият празник на духа Ви, за да се прогласи светлото слово и на първоучителите Кирил и Методий, и на първосъздателите на ОУ „Св.св. Кирил и Методий" в с. Слокощица, община Кюстендил.

„Проглас" към светилниците на българското знание е 190–годишният юбилей, който чествате на родното си училище.

„Проглас" към мъдрия глас на дедите и светлия вик на духа е почитта на всички събрани тук към кирилските писмена на родното слово, опазено и съхранено от поколенията ученици на ОУ „Св.св. Кирил и Методий" село Слокощица. То е малкият родов храм, пред чийто духовен олтар смирено изповядвате огъня на сакрална почит и уважение към паметта на миналото. Тя е Вашият „кръстен" родов корен, като „кръстното" дърво на съзиданието и вярата, Вашият духовен извор на „жива вода", от която черпите сили, за да устоите на трудния напор на своето ново българско време.

Словото на духа повелява, задължава, но без паметния сакрален знак на училището и българския учител, то изтлява, не оставя диря в паметта на поколенията и времето.

И за да ни има, и след нас дори, нужна е „светлата светиня" на българското самосъзнание, нужен е светилникът на българското училище и гласът на българския учител, който звучи със силата на традицията и приемствеността в душата на всеки от нас. Това е „прогласената" радост от „чутия" зов на дедите, който оставяме в наследство на внуците.

На всички, докоснали се до светлината на знанието и раздали я щедро на другите, честит 190–годишен юбилей на ОУ „Св.св. Кирил и Методий" – село Слокощица.

Да бъде паметен мигът на озарение, просветил взора на дедите Ви, запалили първия светилник на знанието във Вашия край.

На всички учители и ученици честит празник и „светла бъдница", както благославя химнът на възроденския светилник на българска светла духовност, написан от Отец Михайловски в първите години след Освобождението на България.

Освободени от духовния мрак, да погледнем в бъдещето, за да съхраним и почетем миналото.

Още веднъж Ви поздравявам със светлия 190–годишен духовен юбилей на училището Ви и да пребъде паметта му като „светла бъдница" за българското слово и на всички следващи поколения!

Честито!

23.V.2000 г.
София

проф. ДИМИТЪР ГАНЧЕВ
МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УЧИЛИЩЕТО В МАХАЛА РОШКОВЦИ

Махала РОШКОВЦИ е част от с.Слокощица,намиращо се югозападно от селото в полите на ОСОГОВСКАТА планина. Към 1922 - 23 година в махалата е имало 4-5 семейства, преселили се от Македония преди и след Освобождението. Като по-купна кахала около нея се заселват и други семейства, малко по-далеч около баира "Бялата шума",наречен "Мали връх".Така бежанците около махала Рошковци и Мали връх се увеличили, което наложило да се открие основно училище за нарастналите деца,защото при зимните условия децата не могат да слизат в с.Слокощица, където да завършат основното си образование.

Като начало родителите на децата и инициаторът Атанас Рошков решили докато се построи училищна сграда децата да учат в една стая в къщата на Атанас Рошков. Обучението там е организирано слято /I,II,III и IV клас/ в една стая от есин учител.

Като инициатор за построяване на училище в махала Рошковци се знае от населението е Стефан Атанасов Рошков, а учебната дейност е провеждана от първия учител Евтим Лазов, който е учил децата пет години. На учителя е заплащащано от родителите на децата, докато е построена отделна сграда. По решение на местните жители, с техен труд и строителни материали и средства инициаторите пазарят майстор-строител през 1924 год.Станимир Гелев Ников, родом от Саса-Македония, преселил се в гр.Кюстендил, а занаята изучил от майстор-строител от с.Богослов.

Преди да се засели майстор Станимир в Кюстендил, търсейки препитание на семейството си отива в Унгария като селскостопански работник, където работи 2-3 години и напуска Унгария. Като честен майстор-строител Стнатимир спечелва голям авторитет и построява много къщи в с.Слокощица, с.Пиперков чифлик, а за семейството си строи къща в Кюстендил на ул. "Илинден"22.

Училищната сграда, построена на общинско място, захваща около 34 кв. м.,състояща се от две стаи и коридор, като едната е за учебна цел, а другата за квартира на учителя. Не е известно точно коя година две деца, играейки си край стената на училището, случайно запалват сградата и се наложило отново да я изграждат.

Жителите на мах.Рошковци и тези около Мали връх помнят реда на учителите,преподавали в това училище от 1922 до 1992 година. Днес училището е продадено за вила.Около 25 учители са обучавали децата за тези период в махленското училище до четвърти клас, а прогимназията са учили в с.Слокощица. Почти всички жители на мах.Рошковци и Мали връх се изселиха в различни кюстендилски села.

УЧИТЕЛИТЕ В РОШКОВСКОТО УЧИЛИЩЕ:

1.Евтим Лазов
2.Атанас Ников
3.Кирил Карагеоргиев
4.Йордан Ат.Сурков
5.Георги Куилички
6.Атанас Кръстев
7.Надка Касабова
8.Живка К.Михайлова
9.Веска Г.Рошкова
10.Атанас Спасов
11.Никола Бумбаров
12.Василка Ризова
13.Славка от с.Ново село
14.Крум Рошков

Село Пиперков чифлик, като бивша махала на с.Слокощица, през 1947 год. преминава в самостоятелна административна единица и запазва старото си име. За училищата в селото е написал местния жител Иван Багалийски.

ЗА УЧИТЕЛЯ АГАПИЙ В РИЛСКИЯ МЕТОХ

На 16.07.1813 год. в с. Рила-Кюстендилско, е роден духовникът Агапий, който се е проявил като добър учител и изповедник в Рилския монастир и е изпратен като таксидиод и изповедник в кюстендилска околия със седалище Слокощица, ккъдето Рилския монастир има собствен имот и къща. Постройката е друетажна, с външни стълби, мазе и две стаи на втория етаж. Една от стаите е използвана за изповедня и килийно училище, а другата за спалня и кухня. Третото му задължение е било да събира наемите от имотите на монастира. Със същата задача е бил натоварен и за Старозагорска, Чирпански, Хасковска и др. околии.

След строежа, успоредно на южната страна, са засадени четири шимшира и три от тях са в отлично състоянание,благодарение на грижите на Ангел Велинов. Агапий много години е учителствувал в селото и в гр. Кюстендил и умира през 1868 год. в Кюстендил, където е и погребан.

ПЪРВИЯТ РОМАН В ЛАТИНСКА АМЕРИКА

Първият роман като литературно произведение е отпечатан през 1816 год. в Южна Америка, защото в Зеления континент романът се появява едва в разгара на борбите за национално освобождение през 1785-1826 год. в Америка.

СЪЗДАВАНЕТО НА ГРЪЦКАТА АЗБУКА

През VIII век п. н.е. се създава гръцката азбука, пригодена от финикийската писменост,която е имала само съгласни буквознаци. Гърците, към съгласните финикийски букви създали и

прибавили гласни и я пригодили като звуко-писмена азбука. По-късно от гръцката азбука, която започва да се пише от ляво на дясно, докато финикийската е обратно, се създават етруската,латинската,кирилицата и др. азбуки.

Когато гърците, някъде към 900-та год. п. н. е. започнали да употребяват финикийските букви, те взели всички 22 буквознака и така се появила гръцката архаична азбука, в която нямало нищо гръцко, обаче гърците правят своя велик принос в п исмения развой на човечеството като превръщат съгласната финикийска азбука в първата в света гласно-съгласна азбука, която става тяхна класическа гръцка азбука.

Латинската азбука се появява VI вес п. н. е. и е съдържала не 25, а само 21 букви, всички взети от гръцката азбука. Днес обаче латинската азбука има 26 букви, а гръцката-24.

Съгласни азбуки са финикийската,хунобългарската рабошница и турската рабошница.

Най-стара и наистина оригинална е финикийската азбука, защото е първа от всички буквени азбуки в света. Тя идва от тъмнината от второто хилядолетие преди новата ера и има само 22 съгласни букви.

ПЛАНИРАНЕТО НА с.СЛОКОЩИЦА - Дълго време след Освобождението, населените места в страната много бавно са придобивали планов тип.С изграждането обаче на нови училища,търговски сгради,читалища и оформяне на съвременни административни центрове, се е наложило и планиране на селищата, с което да се избягнат много неприятности между съседи и близки.

Така за първи път едва група землемери от София през 1922 год.извършва първото планиране на с.Слокощица и се създава първия регулационен план на селото.Това планиране обаче е извършено не по всички изисквания и перспектива.По това време пък народът не е чувствал нужда от широки и прави улици, от модерни административни центрове и др. преспективни нужди, а всеки се е стремял да запази границите на собственото си дворно място и особено много са държали на крушовите дървета и шимшировите храсти да не са засегнати. По-заможните в селото проявили материална хитрост, като са предлагали на землемерите угощавка. На тези предложения софийските землемери не са могли да откажат и улиците в селото до една останали криви. От това време е една пословична слокоска мисъл: "Видиш ли завой, знай, че там е пролята кръв на агне или прасе."

Хората обаче, ако не са държали толкова на крушовите дървета и на шимшировите храсти, днес няма да съществуват в Слокощица. В двора на Костадин Патайотов има крушово дърво на 300 години и

четири шимширени храсти в дворното място на Ангел Велинов над 600 години,въпреки че не са до улици. Една рядкост, която можем да вземем като положителна страна от това планиране.

Днес землемерите-техници не могат да създадат в Слокощица една правилна нивелация на дадена улица, без да имат неприятности от живущите на нея, защото всеки отчаяно се бори с всички възможни средства, за да наложи нивелацията пред него, както нему е угодно, а що остава да му се вземат няколко квадратни метра за изправяне или разширение на улицата. Проблеми, които на този етап трудно се решават, а от друга страна пречат на общественото развитие на селото.

ВОДЕН СИНДИКАТ "ОСОГОВО" В С. СЛОКОЩИЦА

Напояването на земеделските култури в Кюстендилското поле вози началото си от дълбока древност. През турското робство и след Освобождението - 1878 год.,в нашата страна се извършва частично напояване на земеделските и овощните градини,на ливадите и другите култури, но особени резултати не са постигнати. По-находчивите земеделски стопани в Кюстендилско и други населени места, търсейки изход от ниските добиви и от бедствените положения, стигат до извода, че промяна може да се постигне чрез обединяване на усилията и изграждане на кооперативни сдружения за цялостно напояване.

Първото такова дружество в Кюстендил и околията е създадено на 20.XI.1911 год., което фактически започва да действува в началото на 1912 година под името "Воден синдикат". В Кюстендилска околия този воден синдикат обединява 48 члена, които са една малка част от имотните кюстендилски, жиленски и колушки земеделци.

Учредителното събрание се провежда в гр.Кюстендил, на което се приема Устава на дружеството и се избира управителен съвет и контролен съвет. Дружеството е регистрирано в окръжния съд и е записано в търговския дружествен регистър. Член на дружеството можел да стане всеки стопанин на недвижими имоти в напоявения регион,който изпълнява устава на дружеството и решенията на управителния съвет. Към 1932 год. дружестото имало 84 члена с притежавана за напояване земя 150 декара.

През м.май 1920 год.в гр.Кюстендил се създава Околийски воден синдикат. През м.октомври 1920 год.е приет и закона за водните скндикати,а през 1921 год. са създадени няколко водни синдикати в гр.Кюстендил и околията.

На основание създадените условия за организирано напояване на земеделските култури, на 23 юни 1935 год.в с.Слокощица се

свиква учредително събрание за създаване на воден синдикат в селото. Събранието се състои при следния дневен ред: 1.Вземане на решение за образуване на воден синдикат в Слокощица. 2.Приемане на Устав 3.Избор на Управителен съвет.

По първа точка от дневния ред се взема решение да се създаде Воден синдикат с име "Осогово" в с.Слокощица окол.Кюстендилска.По втора точка се приема устава на водните синдикати в страната и по трета точка се избира Управителен съвет в състав: Димтър Анд. Везиров - председател и членове Георги Анд.Кашкин,Давидко Деянов, Симо Костов и Ангел Финчев. С протокол № 1 от 26. VI .1935 год.е утвърден горния управителен съвет с председател Димитър Анд.Везиров.С протокол 2 /6. VI I-1935 год.е назначен за касиер-деловодител Костадин Панайотов,за която длъжност той трябвало да внесе 2000 лв.гаранция.Със същия протокол биват назначени двама вододелители с месечна заплата по 600 лв. - Асен Ман.Гребенаров и Борис Хр.Стредалски.

На основание протокол №» 19/ 23.VIII.1935 год. на околийския воден синдикат гр.Кюотендил и писмо 11 4607 / 5. VIII. 1935 год.се иска утвърдаване на воден синдикат "Осогово с.Слокощица от министеротвото и министър Стойчо Мушанов потвърждава учредяването на 14.X.1935 год. Към 1937 год.площта за напоявне към синдиката в с.Слокощипа е достигнала 1540 декара.

Водният синдикат, като самостоятелна стопанска единица оъществува до 30.X. 1949 год. с.Слокощица,след което се обединява с Воден синдикат"Струма" гр.Кюстендил и това продължава до 1955 год.,когато всички синдикати преминават към Държавна напоителна система.

Водният сндикат в Слокощица разпределя напоителната площ на участъци, създава график за напояването и го дава на вододелителите Асен Гребенаров и Борис Хр.Стредалски за изпълнение. Дава квитанция за събиране на глобите от нарушителите на графика.

Първите актове обаче се правят на членовете на Управителния съвет за неспазване графика за напояването на председателя Димитър Анд.Везиров, Георги Анд. Кашкин,Двидко Деянов и др. На следващото събрание с протокол № 3 /21 .VII. 1935 год.вододелителите Асен Гребенаров и Борис Стредалски са уволнени и на тяхно място назначават Васил Анд. Кашкин и Никола Ив. Гълъбов. Следващият месец, с протокол № 4 /3.VIII.1935 год., по същата причина бива уволнен Никола Ив. Гълъбов, а назначен Весил А.Яневски.

С протокол № 15 / 15.XI.1936 год. е подменен председателят Димитър Анд.Везиров,но оставен за член, за председател е избран Владимир В. Тренев и за член е избран и Васил Г.Русийски.

През пролетта на 1948 год.водният синдикат "Осогово"в Слокощица започва строеж на най-дългия напоителен канал в селото,който тръгва от черквата св. Никола в горния край на селото и продължава зад с. Граница и строителството се извършва на бригадирски начала. В селото се сформира младежка местна бригада на три смени от по 45 дни, финансирана от водния синдикат в селото.Каналът и днес един от най-големите водни артерии за напояване на земеделските култури на с. Слокощица, с. Граница, с. Берсин и др. Сведенията са взети от държавния архив гр.Кюстендил.

СПОРТНАТА ДЕЙНОСТ в с. СЛОКОЩИЦА започва през 1926 год.,когато се слага началото на строителството на пътя Слокощица - Н.село.Този строеж е извършван от трудово военно поделение. Двама запалянковци-войници решават през свободното си време да организират в с. Слокощица Футболно дружество,като едновременно те се играчи и треньори. Дружеството нарекли "ХРАБРОСТ" и всеки член е притежавал членска карта, която е била със син цвят. Поради липса на подходящо игрище, тренировките са провеждани по ливадите в местността "Кьосовица" източно под селото.По това време друго футболно дружество в Кюстендилска околия не е известно да е имало, с което да се състезават, затова отборът се е състоял от 34-ма играчи. След уволнението на войниците-треньори,футболното дружество постепенно преустановило дейността си и това е станало към края на 1928 год.

През 1934 год. Славчо Ат.Границки организира младежите от долната махала на Слокощица и създава футболен отбор,който наричат "СТРУМСКА СЛАВА".В него участвуват 11 души: Славчо Ат.Границки,Йордан К. Чутуранов,Георги К.Златев,Методи Анд.Манов.Александър Анг. Чешлярски, Мирчо Ст.Чингарски, Димтър П. Георгиев,две момчета от с.Пиперков Чифлик и др. Този отбор просъществувал 2-3 години и се разпаднал.

След 9.9.1944 год. Костадин Сотиров подновява идеята за футболен отбор и организира около 25 младежи от селото и веднага започват тренировките по ливадите.Като треньор в началото е Костадин Сотиров. Този отбор вече наричат "СЛАВИЯ". По това време все още стоките за широко потребление са били по наряд,но за отбора, комисията по нарядите отпуска платненки за тренироки и срещи.След известно време Сотиров напуска отбора и той започва да се разпада.Тренировките не се провеждали редовно, текучеството на играчи било голямо. По този въпрос вземат отношение някои от обществените организации и запалянкови, с което отборът се съживява, попълва се с нови играчи. Подобреният състав започва системни тренировки и състезвния.Създава се по-добра организация, по-здраво ръководство и така се оформя ново

футболно дружество, наречено "Спортист". Спортните амбиции са големи, редовно се тренира в двора на училището,докато кметството отпусне място за игрище.Със своята спортна упоритост, младежите още в началото се очертават като едни от най-добрите в четворката на междуселските футболни отбори. Макар и със слаба спортна база,отборът, понатрупал спортна слава, започва да мери сили с отбора на града "Велбъжд". Кметството отпуска място за игрище и съдейства за неговото оформяне,построява се съблекалня.

В отбора участват:

1.Валентин Пет. Симеонов
2.Валери Васев Николов
3.Васил Сим. Витански
4.Георги Йор. Вучков
6.Георги Милчов Весев
7.Емил Иванов Барутчийски,
8.Кирил Богомилов Коркински
9.Красимир Ст.Величков
10.Красимир Дим.Николов.
11.Красимир Геор. Харалампиев
12.Кирил Асенов Тонев
13.Никола Васев Киров
14.Орлин Грозданов Палчев
15.Райчо Славев Борисов
16.Румен Захариев Григоров
17.Росен Кирилов Янкулов
18.Стефан Захариев Григоров
19.Юлиян Асенов Тренев
20.Юри Георгиев Балев

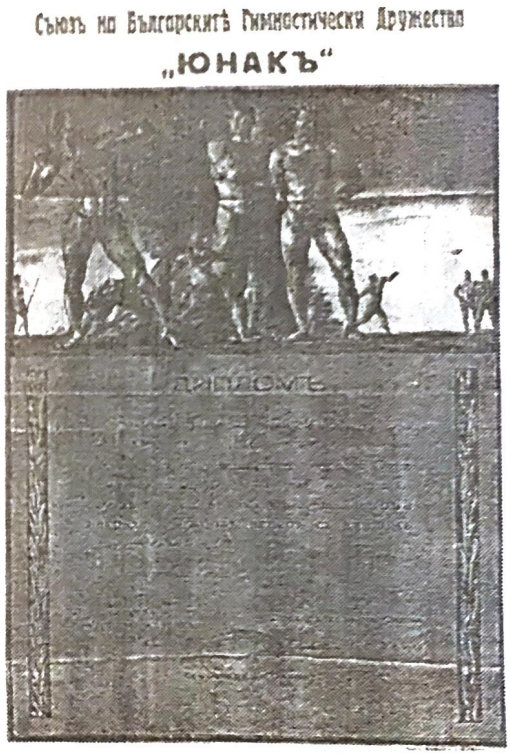

Треньор и домакин-Васил Ив. Василиев

В с. Слокощица през 1988 год. в центъра, с помощта на кмета Стоян Геор.Костадинов, се изгражда съвременна спортна площадка за футбол на малки вратички, волейбол, баскетбол, но все още тези спортове не са добре развити в селото.

Преди 1930 год. Харалампи поп Анастасов от с.Слокощица тренира лека атлетика /многобой и уреди/ и става първия национален състезател от селото, като печели първа награда "Дъбов венец" и диплом.

Харалампи П.Анастаов създава първета атлетическа секция в гр.Кюстендил, като става и първия нейн председател.През 1936 год.тази секция се присъединява към юнашкото дружество на града и се развива под негово ръководство.

През 1934 год.в Слокощица се създава младежка юнашка чета към юнашкото дружество в Кюстендил,ръководено дълго време от

Димитър Еремиев,но нямаме сведение кои са били първите юнаци от Слокощица. След тази чета, по инициатива на Асен М.Гребенаров, се създава юнашка чета,също към Кюстендилското юнашко дружество,на която четник е бил Асен М.Гребенаров. Като юнаци на слокоската чета са били: Гроздан К.Янков, Димитър Г.Яневски, Крум Д.Чотински, Стоил П.Георгиев, Кирил К.Десподов, Крум К.Малински, Методи Ив.Тамакярски и др.Четата първоначално е наброявала към 25 души и е имала собствено знаме,което се е съхранявало в черквата св.Богородица в селото,а формата е била от бял калпак със зелено дъно,горна бяла риза с дълъг ръкав,потури и опинци/цървули/.

В с.Соволяно също е имало по това време юнашка чета, с която слокоската е провеждала състезания.Упражненията, които са правили, са били с дървени тояги.Слокоската юнашка чета е отивала в гр.Русе и София на юнашки събори, на които в София са правени демонстрации-скачане от най-високата част на Народния театър върху платнище,държано от шест души.В тези състезания Асен М.Гребенаров си убива една ръка.

По традиция всяка есен, на празника на паметника в селото,построен в чест на падналите през войните 1912 - 1918 год.,на които юнашкото дружество от гр.Кюстендил идвало с музика и устройвало разни игри, в които е участвувала и четата от Слокощица.

През 1950 год.,по инициатива и организация на Костадин Сотиров, е създадена колоездачна група в с.Слокощица,която без тренировки, през същата година, на проведеното състезание между селските колоездачни групи в с. Багренци с пътнически велосипеди,първо място е присъдено на състезателя от Слокощица Кирил Гер.Михайлов. Стартът е даден в с.Багренци и маршрута минава през селата Жабокрът,Гирчевци, Ябълково и през Кюстендил и Пиперков чифлик се финишира в Багренци.

В с.Слокощица е имало всякога добри спортисти,като в борба се изяви Юри Геор.Балев,но не продължи състезателната си дейност, автомобилен състезател от национален мащаб изпъкна Георги Кост.Кашкин и мн.други,но в селото винаги е липсвало дълготрайни спортни ръководители.

През лятото не 1988 год.в Кюстендилско се провежда национална селска ученическа спартакиада по хандбал, волейбол, баскетбол, футбол на малки вратички и др. В нея с.Слокощица е била домакин на състезанието по хандбал, в което учениците от Слокощица участват с два, бързо сформирани мъжки и женски отбора.Мъжкият отбор по хандбал, въпреки липсата на тренировки, завоюва IV-то място.

ЕЛКТРИФИЦИРАНЕТО НА С. СЛОКОЩИЦА

Новоселската река играе необикновено важна роля за историческото и икономическото развитие на с.Слокощица.Тя през селото вече носи името Слокоска.От незапомнени времена е подържала един постоянен дебит,заради което не случайно населението се е ориентирало към заселването край нея.През 1918 год.,когато вече Слокощица има частично електрическа енергия,по инициатива на Харалампи Костантинов и др.от гр. Кюстендил, замислят електрифицирането на града.По това време електротехникът Петър Мачев от София е станал слокоски зет и закупил едно динамо, което монтирал в мелницата на Димитър Везиров в най-горния край на селото. Капацитетът на това динамо за прав ток е бил 36 V и е могло да задоволи само осветителните нужди на 40 - 50 семейства.Още същата година най-заможните електрифицират домовете си с не повече от 2 ~ 3 лампи.

Това подстижение подбудило още повече интересите на кюстендилските граждани и в града била създадена комисия към Популярната банка,която да търси място за строеж на електроцентрала.Комисията първо се спряла на Новоселската река, в ливадата на Александър Рошков от Слокощица, но той, като кмет, не само не разрешил, но и подготвил съветниците твърдо да застанат на това становище с информацията, че ако се построи електроцентрала, водата в реката постоянно ще се замърсява от машинното масло и няма да може да се ползва за битови нужди,дори и за напояване. Така комисията намерила сериозен отпор. Поради тази причина комисията се спряла на Гърлянската река и жителите в този район с радост приели предложението.Популярна банка поела строителството на електроцентралата и част от инвестициите били на банката. Отказът да не се строи централа над с. Слокощица закъснява строителството и с 3-4 години. Обявено е, че се търси изпълнител за строежа и се получават три оферти от чехословашки предприятия. Банката прима офертата на "Шкодови заводи" гр. Пилзен. Съгласно договора ел.централата е трябвало да бъде завършена и пусната в експлоатация до края на 1924 год. Фирмата я завършва един месец предсрочно и пуска ток за града на 8.XI.1924 год.и тази дава става начало на електрифицирането на гр.Кюстендил.

Не е известно защо, след като в Кюстендил вече има електричество, в с.Слокощица прстава да работи динамото на Петър Мачев, който се изселва от селото и едва през 1939 год., след като е електрифицирана Кокевата мелница в селото и покрай нея, започва второто електрифициране на с. Слокощица. По това време

материалите за ел. итсталации са били дефицитни и електрифицирането е продължило и след 9.9.1944 год.

В началото на електрифицирането на селото един трафопост е бил достатъчен за покриване на нуждите, днес обаче селото има шест трафопоста, които го захранват и въпреки това не са достатъчни. Няма къща, която да не е захранена с електроенергия и да няма съвременни ел. консуматори.

СРАВНИТЕЛНА СТАТИСТИКА между преброяванията през 1926 и 1986 год.

През преброяването на 31.XII.1926 г.

1.Сгради в Слокощица	-362
2.Домакинства	-336
3.Местно население	-1619
4.Пришълци	-18

При преброяването на 4.XII.1986 г.

1.Сгради	-599
2.Домакинства	-657
3.Местно население	-1994
4.Пришълци	-608
ЖИЛИЩНА ПЛОЩ	-33066 кв.м
НЕЖИЛИЩНА ПЛОЩ	-112 кв.м

От тези 1994 жители през 1985 год., мъже са 975, а жени - 1019. По образование: с висше – 41, със средно – 409, с осн. и начално – 1363, като останалите 181 са деца до училищна възраст.

От тези 1994 жители по възраст и пол са както следва:

Мъже до 15 год. - 201 души Жени до 15 год. - 206 души

-"- от 16-54 " - 588 " " от 16- 54 " - 548 "
-"- " 55-59 " - 42 " " " 55- 59 " - 71 "
-"- над 60 " - 144 " над 60 " - 194 "
Всичко: 975 души мъже. Всичко жени 1019

Към 9.9.1944 год.с.Слокощица има 9 махали: 1.Рошковци, 2.Тренчовци, 3. Мишевци, 4.Варадинска, 5.Марковска, 6 .Никовска, 7.Чутуранска. 8.Пиперков чифлик.9.Кьошко с център Слокощица. Към 1985 год.вече тези махали са на изчезване.Много малко и то възрастните хора от някои родове все още не могат да се разделят с родното огнище и подържат името на рода и махалата.Прави изключение само махала Пиперков чифлик, която се отдели от Слокощица и прерастна в самостоятелно село, махала Кьошко днес е най-големия квартал.

ВЪОРЪЖЕНАТА БОРБА 1941 - 1944 год.на българския народ за оовобождението от хитлеристката зависимост и монархо-фашистката диктатура започна в самото начало на Великата отечествена война на Съветския съюз.

На 22 юни 1941 год.хитлеристка Германия нападна миролюбивия СССР - първата социалистическа страна в света. Това предизвиква изменение в характера и мащабите на Втората световна война. Хитлеристките цели и задачи на тази война бяха да лишат прогресивното човечество от най- мощната опора в борбата му за свобода и социална справедливост.

Капиталистическите държави, воюващи срещу Хитлер, бяха заинтересовани от единодействието със СССР. Те, разбира се, останаха идеологически противници на комунизма,но пред заплахата да бъдат победени от хитлеристка Германия, предпочетоха да сътрудничат и взаимно да се подпомагат със съветската страна, която винаги е следвала и следва миролюбива външна политика.

Народите и преди всичко трудещите се, се определиха на страната на Съветския съюз. Създава се движение в негова подкрепа,начело на което застават комунистическите партии. На заседание пред Секретариата на Изпълнителния комитет на Коминтерна на 22 юни 1941 год. Георги Димитров подчертава: "Интерес на всички народи-това е поражението на немския фашизъм" Лозунгът за общонационална антифашистка борба по своята същност бил лозунг за борба в защита на националната независимост,за демокрация и против фашисткия гнет.

Възмущението на българските трудещи се от германското нападение над СССР, тяхното братско съчувствие към съветския народ,вярата и надеждите в неговите непобедими сили били изразени още на 22 юни 1941 год. в позив на Българската работническа партия към народа. Позивът завършва с лозунг за непримирима борба срещу общия враг.

На 12 ноември 1943 год., след подготвителната работа на околийската партийна организация в гр. Кюстендил и нейния секретар Стоян Лудев, се поставя началото на Кюстендилския партизански отряд от първите шест души партизани – Кирил Богословски, Иван Янакиев, Йордан Аначков, Боян Савов, Боян Александров и Мирчо Христов.

На 12.II.1944 год.в с.Полетинци всички партизани от Кюстендилския отряд полагат тържествена клетва за вярна служба на партията.Избрано е ръководотво на отряда,а всеки от партизаните е получил нелегално партизанско име.

Главният щаб на Народоосвободителната войска,който по това врема се намира в района на Калне - Югославия, поставя задачата

пред Кюстендилския партизански отряд да се увеличи състава на отряда на 200 души.

През лятото на 1944 год., Кюстендилският отряд се увеличава значително и вече представлява сериозна бойна единица, която извършва редица смели акции.

На 6 май 1944 год.от с.Слокощица излизат в нелегалност като партизани Георги Кръстев Мутафчийски и дъщеря му Йорданка Г.Кръстева; На 22 август 1944 год. излизат партизани от с. Слокощица Илия Йор. Чотински, Асен Кост. Чекенски и Драган Григ. Копривкин и по-късно излизат и Александър Г. Попрадински, Кирил Гер. Михайлов, Стоян Вас. Русийоки и Крум Григоров Тулечки.

Отрядът води сериозни боеве с многочислена войска,жандармерия и полиция. В същото време извършва значителна политическа и пропагандна работа сред населението. В тази борба срещу капиталистическата експлоатация са взели участие и голяма част от членовете на БЗНС и много безпартийни.

Първоначално партизанският отряд се състои от 25 - 30 души,предимно български войници и железничари, напуснали окупационния корпус.Постепенно се разраства чрез навлизане на хора от селата и в навечерието на 9.9.1944 год. съставът му достига близо 200 души.

На 9 срещу 10 септември 1944 год.много от прогресивните младежи от с. Слокощица се присъединяват към партизанския отряд и след това се включват в партизанската бригада "Георги Димитров",както оледва:

1.Кирил Бор.Анакиев
2.Крум Ал.Георгиев
3.Георги Ст.Чингарски
4.Димитър Г.Стоянов
5.Борис Ст.Стоименов
6.Георги Н.Копелячки
7.Йордан Г.Яневски
8.Стойне Йор. Панев
9.Славка Т.Воденичарска
10.Стоян Йор.Чекенски
11.Стоян Ст.Стоянов
12.Сотир В. Десподов
13.Йордан Н.Андонов
14.Кирил Г.Костадинов
15.Тодор Д.Андонов
16.Димитър П.Георгиев
17.Александър Н.Гълъбов
18.Лиляна В.Метларска
19.Георги П.Начев
20.Йордан Н.Стоянов
21.Катерина Атг.Михайлова
22.Димитър П.Музиков
23. Борис Ан.Стоицов
24.Крум Кир.Малински
25.Никола Хр.Миразчийски
26.Георги Кир.Стоименов
27.Георги Н.Гълъбов
28.Стойне Г.Велинов
29.Георги Хар.Николов
30.Иван Г.Стоилов
31.Невена Д.Андонова
32.Веселина Анд.Митова
33.Стоянка Йор.Берсинска
34.Станка П.Миразчийска

В началото на м.септвмври 1944 год.Кюстендилският

партизански отряд се прехвърля в Осоговската планина и на път за Ооогово е проведена акция в с. Жиленци,при която е запалена общината.След това отрядът преминава през с.Червена ябълка, с.Раково,запалва архивата на общината в с. Страдалово и няколко дни преди 9.9.1944 год.се установява в махалите на с.Раково,намиращи се до седловината "Предел". Там през нощта, по време на поход, на 8.IX. 1944 год. пратениците на ОК на партията от Кюстендил Асен Матуски и Никола Гълъбов срещат отряда с указание веднага да тръгне за гр. Кюстендил.

През Ново село, с бърз ход, отрядът идва в с.Богослов и заема позиция,но тъй като обстановката в Кюстендил още не е изяснена,командирът на отряда Кирил Велинов и политическия комисар Мирчо Асенов слизат в града, за да разузнаят положението.По това време в града са освободени от затвора политическите затворници, а представителите на властта са се разбягали и войската преминава на страната на Отечествения фронт.

Преди обяд на 11. IX. 1944 год.Кюстендилският партизански отряд пристига в Кюстендил.На площада се провежда голям митинг,който прераства в спонтанна манифестация, в която взимат участие партизаните,политзатвортиците, трудещите се от града и селата и много младежи,които остават в партизанската бригада "Георги Димитров"/122/.

След 9.9.1944 год. почти всички партизани и доброволци,организирани в бригада "Г. Димитров", участват в първата фаза на Втората световна война срещу германските войски на западната граница на страната.Едни към Враня, а други на Деве баир,трети към Черната скала,заедно със съветските войски,които продължават да гонят останалите германски войници до Берлин..

В боевете за освобождението на Македония и Сърбия, българските войски изпаднали в тежки условия." През Македония за гр. Лесковац-пише маршал Бирюзов-водеше само една планинска пътека и това не позволяваше използването на тежка техтика.Българските войници бяха принудени на ръце да мъкнат разглобените оръдия. С трепет на душата наблюдавах как те се промъкват с този тежък товар между скалите,катереха се по падините като алпинисти. И оттук, отгоре, засипваха противника с гранати и дори с камъни. Българите воюваха великолепно. Личеше, че желязната им издръжливост се определяше от съзнанието за справедливостта на целите,за които воюваше българския войник,въодушевен от примера на неговите съветски братя по оръжие..."

Когато започнаха изпитанията в междуречието на река Сава и Дунав от своя страна,като не допуснали излизането на германските войски на Дунав, Българската армия подсигурила левия фланг на

трети украински фронт. Трогателни дни и нощи на бойното братство имало и при форсирането на Дунава. Проява на пълно бойно единство и братска дружба изобобилствува и в тежките сражения на Балатон, на р. Пчиня, на Драва Соболч,Драва Полоня,Драва Чехи, където тежките сражения продължават 14 денонощия.Когато нашите пехотинци,подчертава командирът на дивизията,свършваха патроните си или противотанковия огън повреждаше техните оръдия, те изскачаха от окопите и с прикладите на пушките смазваха врага. Тогава съветските герои прегръщаха и целуваха своите български "братушки" за тяхната наустрашимост и им подаряваха своите шмайзери. Българските санитари пренасяха под огнения дъжд ранени руски бойци и обратно-руските санитари предпочитаха първо да помогнат на българските бойци.

БКП и РМС в с.Слокощица до 1944 год.

Преди Освобождението на България 1878 год.политически партии не е имало, но политическите борби се изразявали чрез хайдутството, четничеството, опълченството и др., главно като освободително дело на страната от турското робство. Едва след създаването на социалдемократическата партия на Димитър Благоев/Дядото/ в България през 1891 год.,която остана на такава височина, недостижима от останалите политически течения и вписана в гранитната скала на Бузлуджанския конгрес,където хилядите българки опълченци и руски войници оросиха с кръвта си и оставиха костите си, за да никне Българската комунистическа партия.

От хвърлените семена на социлдемократическата партия падат и в с. Слокощица.Едва след двадесет и осем години от тази дата, където зазрява то в самотния селски труженик Димитър Тодоров Канин и неговите съмишленици.Той все още не е узрял като политически дееца,но слага началото на комунистическата партия в Слокощица на 15.IV.1919 г. На нея той става и първият секретар-организатор и в късо време успява да масовизира партийната група,да създаде здраво ръководство и да представи на кюстендилската окръжна партийна конференция-събор през 1922 год. 70 представители-комунисти от с.Слокощица.

Като учредители в началото са: Димитър Т.Канин,Андон Ив.Ресански, Атанас Анд.Кучев,Величко Арсов, Георги Ив.Кудуски, Костадин Хар.Чекенски, Костадин Янков, Кръстю Гълъбов, Стоян Хр. Метларски и др.

Съгласно поставените директиви от партийната конференция в Кюстендил през 1922 год.за масовизиране на партията, в с.Слокощица се приемат нови членове :Атанас Йовев

Жабински,Ангел Михайлов Стоянов,Георги Кръстев,Герасим М.Стоянов,Димитър Станин,Никола Радев Мирчев, Раде Мирчев, Стоян Г. Генералски и Тодор Й.Гребенаров. След известно време са били приети и Васил К.Метларски и Никола Гълъбов, Никола Хр.Миразчийски и др.

През 1931 год., в с.Кадин мост /Невестино/се провежда пунктова конференция, на която като представител от с.Слокощица е бил изпратен Никола Хр.Миразчийски,на която е избран за протоколист. Наскоро след конференцията започват арести и от Слокощица са арестувани Георгн Кръстев, Васил Метларски и Никола Миразчийски. Полицията започва усилени репресии срещу Комунистическата партия и като най-вражески настроена срещу нея е била цанковистката партия,която не жали труд и средства, за да я ликвидира.

Мизерията и безработицата по това време принуждават много младежи от с. Слокощица да напуснат родното си село и да търсят поминък в някои градове. Повечето от тях се насочват към София,където политическите борби са по изострени и те попадат в жестоката класова борба и немилостивата буржоазна експлоатация. Това от своя страна ги кара да се включат в младежкото революционно движение и стават членове на работническия младежки съюз - РМС.

Активът на партията се проявява във всички обществени мероприятия, което вбесява най-много оъмишлениците на на Цанков в с.Слокощица.

Сборна група от селата Слокощица, Соволяно и Жиленци, Кюстендлиско, на културнопросветен излет из Осоговската планина - 1941 г.

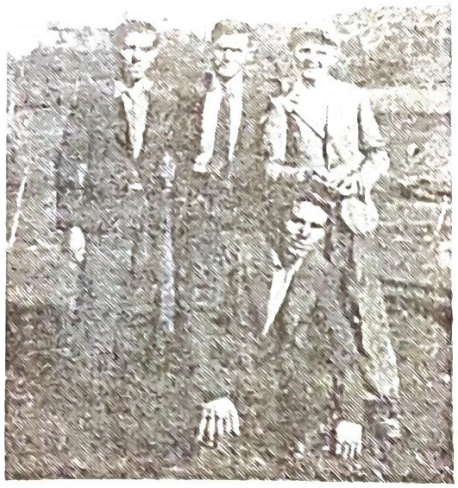

Членове на РМС

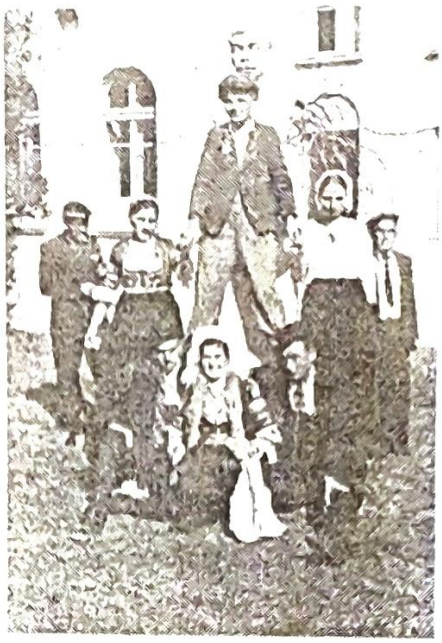

РМС - на бал с маски в Кюстендил

Младежи от с. Слокощица

През 1927 год.,за секретар на партийната организация в селото е избран Атанас Митов Жабински. През м. февруари 1928 год. цанковистите в селото се наговарят да ликвидират създателя на партийната организация Димитър Тодоров Канин.Целта за това ликвидиране на Канин в последствие се разбира, че не е била само политическа. Димитър Х. Канин е притежавал около 14 декара работна земя като ниви, градини и лозя,а останалия имот, освен лозята, е давал под наем на Иванчо Гирков със съпругата му Яна като родственици и съседи, а лозята е обработвал сам.

Родителите на Димитър Т. Канин починали и той останал самотен, без близки около него.Нямал привързаност към употребата на алкохол, но продавал вино и ракия в къщи, без да открива кръчма.От тази му дейност кръчмарите в селото негодували,защото им превземал клиентите,второ-понеже политическата му принадлежност не е била цанковистка,а комунистическа и трето-Димитър Канин, като самотен човек, имал припечелена някоя пара,която носел във вид на злато винаги с него.

Тези три фактора стават причината той да бъде убит.Самото

убийство се налага да се ускори, защото Канин решава да се ожени за Йона Маринкова, чийто мъж е починал, за да не се усложнят събитията след оженването им.

За тази женитба Йона извиква сестра си от с.Мърводол, за да вземе и нейното мнение. Това дава повод бързо да се разнесе тази новина из селото и само една седмица след този случай, когато Йона се е готвила,чува вестта за убийството на Димитър Канин през м.февруари 1928 год. В това убийство са замесени по доказателства:Петър Димитров Везиров, Стефан Анг.Ковачки,Атанас Давидков и Трайчо Ив. Гирков, като от тях убийството извършват Петър Д.Везиров и Стефан Анг. Ковачки, а останалите са били отвън за охрана. По време на убийството Петър Д.Везиров ограбва жертвата си, като взима пистолета на Димитър Канин за себе и по-голяма част от жълтиците и житото.На останалите дава по 6 - 7 жълтици и по равно от житото.На хамбара,който е бил под навеса на къщата, пълен с жито,охраната провъртяла в долния край дупка, откъдето изтекла голяма чест от житото и го поделили.

Веднага след убийството биват задържани от полицията Петър .Везиров, Стефан Анг. Ковачки, Трайчо Ив.Гирков,Атанас Давидков ,еянов и др. Тъй като по това време е била най-влиятелна политическата партия на Цанков, а Т.Канин, като комунист и без близки роднини,които да се застъпят за неговото убийство,съдът не бил склонен да издирва виновниците по делото и произнесъл присъда:"Делото остава без последствие, поради липса на доказателства",въпреки, че на Стефан Анг. Ковачки като полицай е открито кръв по гамашите от това убийство, че откраднатият пистолет от Величко Арсов на Стефан Костадинов-воденичар в Кокевата мелница и продаден от него на Димитър Какин,а след убийството, без да знае чий е бил този пистолет Петър Д.Везиров го предлага за продан на бившия му притежател Стефан х. Костадинов, който му показва за уверение номера. Без да отговори, Петър си прибрал пистолета и излязал от воденицата. Цялото жито от подялбата участниците го смляли във Везирската мелница.

При женитбата на Невенка Ив.Гиркова/сестра на Трайчо Ив.Гирков/ за Димитър Анастасов Фильов - Трайчо подарява четири жълтици на Невена,която след известно време ги оставя на съхранение в Йона Маринкова.Изминало доста време и Невена и Димитър решават да се разведат, но Димитър избързва и взима от Йона жълтиците под предлог,че с Невена ще ходят на гости и тя искала да ги носи.Това, разбира се, се извършва без знанието на Невена,а тя разбрала след развода и многократно си ги е искала,но Димитър не и ги е дал.

Петър дава на съпругата си Добра от жълтиците да си направи накити и облече зъбите. Стефан Анг.Ковачки дава от тях на жена си

за "пендарки", като пускат мълва, че те са от турчина, който я взел за ханъма и тя избягала с тях. Свидетелите и времето на този случай дават горните показания, но политиката винаги взима известен дял от личния живот на човека и дава съвсем друга посока на действието.

Бащата на Димитър го наричали Тодор Канин на името на съпругата му, тъй като тя била по-влиятелна в семейството,поради което Димитър носил като фамилия нейното име.Тя е имала една сестра, омъжена за Коте Златанов Голчов от гр.Берово, но живяли в гр.Кюстендил и след убийството на Димитър Т.Канин - тетка/леля/ му остава като единствен наследник на неговото имущество и Коте З.Голчов продава всичко,чиято къща купува Георги Станимиров Стоименов от с.Слокощица.

През периода 1928-1934 год. партийната организация в с.Слокощица се отчита с марки. Събранията се провеждат,където се намери най-подходящо място. По време на Соболевата акция, през есента на 1940 год., партията развива активна дейност,като събира много подписи за установяване на дипломатическите връзки между СССР и България и за подписване на пакт за ненападение между тях.През 1932-1934 год., по време на изборите,са избрани комунистите Ангел Михайлов, Георги Кръстев и Ангел Кудуски за общински съветници,които издигат червеното знеме на партията над общината в Слокощица, в знак на партийната победа.По- късно, след изборите, реакционните сили умишлено поставят червено знаме на общината, с цел да предизвикат конфликти между партията и другите организации и да създадат неприятни отношения сред съветниците-комунисти и членовете на другите партии.

Преа времето от 1927-1934 год.,последователно, като партийни оекретари се сменят: Атанас Жабински, Никола Миразчийски, Васил Метларски и Герасим Михайлов.

През 1932 год.се заселва в с. Слокощица Васил Калеов от с.Граница и се включва в редовете на партията и за активната му дейност е осъден на 3 години лишаване от свобода условно.Малко преди делото, членове на ВМРО хвърлят бомба до къщата на Васил Калеов и по време на избухването и се чува химна на ВМРО - "Изгря зора на свободата",след който случай са арестувани шест души от партийната организация. За периода от 1934-1944 год. партийната организация съществува също нелегално и чрез тройките подържа връзки с околийските организатори на партията.През 1936 год.отново е арестуван Васил Мвтларски от провала на жиленската конференция,след което прекарва 6 месеца в затвора.По време на изборите през 1938 год.,линията на партията е да се гласува с бели бюлетини и разпространение на лозунги с организационно съдържание.

По организационна линия в Слокощица, като нелегални идват:Странджата, Китодар,Кирил Богословски,Стоян Лудев,Сашо Стоянов,Аничкин,Кортенски, Стоян Стоименов и др.,които дават информация за политическия развой в страната;за провеждане на акции;за събиране на помощи за политзатворниците;за укриване на нелегални другари;за подържане на връзка с партизанския отряд и други указания по линия на партията и РМС. В Слокощица нелегалните са приемани в домовете на Георги Кръстев,Никола Миразчийски, Ваовл Метларски,Васил Русийски,Атанас Митрев и др.,а събрания са провеждани в подходящи места в домовете на Кръстев,Миразчийски, Герасим Михайлов,Васил Русийски и др.

Заякнала добре, партийната организация в Слокощица започва сериозна политическа борба за представители от комунисти във всички обществени мероприятия и организации, като Селкоопа, Читалището, Водния синдикат, Общината и др.

Много от младежите напуснали Слокощица и отивайки в София и други градове да търсят препитание, се включват в ремсова дейност,в София ремсова организация съществува още през 1938 год.под името:"Кюстендилско краище", в която участват всички прогресивни младежи от Кюстендилския край като работници и занаятчии в София,през периода 1938 - 1944 год.Участието им се изявявало в това, че всяка неделя, след обяд в 14 часа,сборен пункт при "Руския паметник",под формата на туристи, с определен маршрут и програма, се провежда ремсова дейност из Витоша, Люлин,Авча купел и други места. Като организатор на тази дейност се очертаваше Тодор Н.Ямборски, който по това време работеше в София.

Работническият младежки съюз - РМС в с.Слокощица е основан официално в началото на 1938 год.от Илия Йорданов Чотински.В него първоначално като членове влизат:Илия Чотински,Лиляна и Костадинка Д.Чотински, Славка В.Кашкина,Йорданка Кръстева,Стойне Н.Давидков,Стоян В.Русийски,Стоянка Хр.Петрина,Златка Ямпорска,Живка Ст.Восокарка,Славка Т.Воденичарска и др. Като първи секретар на РМС е избран Илия Д.Чотински,.който най-активно се среща с всеки младеж,в когото можеше да бъде сигурен и го напътстваше към прогресивните идеи на комунистическата партия и по този начин, за кратко време, масовизира РМС в селото.

След като създаването на ремсовата организация придобива известна популярност в Слокощица, всички ония младежи,които се връщаха от "печалба" от София и други места и там са членували в "Кюстендилско краище" и ремсови групи се включват в РМС и в Слокощица.Като първи ремсови организатори в София Тодор Н.Ямпорски и Тодор Д.Андонов оказали голяма помощ на РМС в

селото.Освен местните организационни мероприятия,РМС в Слокощица се включва и в околийските.Провежда съвместни събрания,излети,бал с маски и др.с градския,жиленския и лозенския РМС по поречието на река Струма,към Гиковото ханче,из Осогово,към Гола Велика и др.места, а бал с маски в грънчарските работилници под чифте баня в Кюстендил. РМС в селото не веднъж е служил за охрана при провеждане на партийни събрания и е изпълнявал партийни поръчения.По време на евакуацията 1941 -1944 год.в Слокощица идват няколко семейства от Ссфия,от които семейството на Методи Тодоров потърил връзка с партийната организация,а синът му Иван Методиев връзка с РМС.Започнал работа като бомбиер в Кюстендил на скривалищата, Иван Методиев се свръзва с Кирил Герасимов и др.членове на РМС от с.Слокощица и чрез тях снабдява голямо количество взрив, капсули и фитил за партизанския отряд. Взривните материали се заскладяват в къщите на Герасим Михайлов и други ремсови и партийни членове.

Активната дейност на РМС в Слокощица от 1941 - 1944 год.предизвиква много конфликти между членовете на РМС и другите буржоазни партии,които се опитват по всички начини да провокират дейността на РМС,дори и убийството на Атанас Хр.Османлийски да го превърнат от обикновен младежки конфликт в политически и вината да прехвърлят на РМС.Борбата в читалищното ръководство през тези години също не беше лека,особено за подбора на прочитната литература. Ремсови събрания, освен тези в Кюстендил, Лозно и Жиленци, са провеждани в дома на Илия Чотински, Кирил Гер. Михайлов и др.

В началото на 1944 год.полицията от гр.Кюстендил и жандармерията, съвместно с 13-ти Рилски полк, засилват акциите срещу партията и нелегалната борба.Някои от членовете на партията бяха застрашени от арестуване, което наложи на Георги Кръстев Мутафчийски и дъщеря му Йорданка Р.Кръстева да оставят гостите на 6 май 1944 год.и да преминат в нелегалност. Оставяйки дом и семейство, те се свързват с партизанския отряд "Георги Димитров" и преминават в Югославска територия,където ги сварзва 9.9.1944 година.Само след един месец, към 10 часа, на 6 юни 1944 год.къщата на Георги Кръстев е заобиколена от няколко полицаи и един цивилен.На улицата пък стоят други полицаи с началника на полицията и наблюдават полицейската акция. Току навършила 20 години, Йорданка Кръстева, момиче в най-хубавата си възраст,радвайки се на собствената си красота и добро здраве, тя тръгва с баща си по хайдушките и партизански пътища, за да влее личния си пример към делото на партията и народа.Какво преживяха останалите три деца и съпругата на Георги Кръстев през тези няколко месеци,само те могат да кажат,защото през нощта на 6.VI. 1944 год.семейството

на Георги изживява страшен кошмар от неизвестността.Час след като си отишли гостите, тя чува глас отвън е излиза да види кой вика.Полицаят, който е бил отвън, до вратата, строго и нарежда да излезе навън. Влизайки навътре, той изкарва и трите деца Радка, Веселинка и Димитър. Митко е само на 5 годинки и плачът му трогва сърцата на съседите.На съпругата на Георги полицаите позволяват да вземе от къщата само малко дрехи за нея и децата.Четири невинни,заобиколени от полицаите, не могат да преглътнат сълзите и не чувстват земя под краката си като гледат как цивилният С.А.Ш запалва къщата им.Един живот не е достатъчен, за да се създаде семейно гнездо, а за минути,под зловещите пламъци, контурите и започват да се губят. Настъпва голяма паника и сред съседите-виковете им за помощ не трогват мрачните полицейски силуети и те не позволяват да се гаси. Тези силуети ще останат завинаги запечатани в съзнанието на децата, които се притискат с плач към гърдите на майката.

Не отминава незабелязано и поведението на Димитър Атд.Везиров.Нестихващият плач на малкото дете събужда още повече злобата на Димитър, който го грабва за износеното палтенце,вдигайки го във въздуха го поднася на полицейския началник с думите: "Това утре ще иска възмездие и трябва да се унищожи!"Разтърсени от болка и ридания, Спасена, Радка и Веселинка гледат драмата с малкия Митко. Покъртителната гледка не остави нито един от съседите неразплакан. Милостивото сърце на Христо Османлийски не издържа,плачейки грабва Митко от ръцете на Везиров с думите: "Аз ще се грижа за това дете, аз съм му кум и няма да позволя да го унищожите!" Полицаите не напускат мястото, докато не изгаря и последния остатък от къщата. След това пропъждат насъбралите се и подкарват съпругата на Георги-Спасена, 18-годишната Радка и 16-годишната Веселинка, за да ги интернират...

Полицията интернира останалата част от семейството на Георги Кръстев на другия край на страната, в с. Йонково,Исперихско. Там, където през турско робство са го наричали "Дели Орман", а населението му е копаело по 30 метра кладенци, за да има вода за пиене. Сред този безводен край,хора непознати и повечето турци,да плащат наем за квартира, да се грижат за прехраната си и всеки ден да се разписват в общината на селото-трябвало да издържат на тези репресии. Но те-Спасена,Радка и Веселинка издържаха, за да се порадват на извоюваната свобода.

ДОКТОР АНА ДИМИТРОВА ГРАНИЦКА, като член на Партията много преди 9.9.1944 год.подържа връзки с членове на ЦК на БКП и нейния частен зъболекарски кабинет във Враца и София преди 9.9.1944 год. е бил място за срещи на партийни функционери и за

разпространение на нелегална литература и партийни материали.

По време на евакуацията 1941 -1944 год.,тя често пребивава в родната си къща в с.Слокощица и се свързва с Лиляна Д.Чотинска, на която възлага задачи като ремсистка и и предава материали и прочитна литература. Тук тя се свързва и със съпругата на Харалампи Аничкин от с.Граница и често пъти самият Аничкин намира убежище в нейния дом.

През 1944 год.полицията в Кюстендил подразбира дейността на Ана Границка и началникът извиква брат и Асен Д.Границки и го предупреждава като офицер, ако има подобно нещо, да вземе необходимите мерки. Братът от своя страна веднага предупреждава Ана да действа по прикрито.

Двете дъщери на Ана-Радка и Евгения, не остават на страна от комунистическите идеи на майка им. Те израстват като ревностни ремсистки, за което са осъдени и победата ги заварва в затвора.

Ана Д.Границка е родена на 27.V.1899 год. Тя завършва зъболекарство в гр.Лайпциг-Германия през 1926 год., където едновременно е работила във фабрика и е следвала. През 1936 год. става член на БКП и развива активна дейност, като подържа връзка с партийното ръководстоь,укрива материали и членове на партията. За нейното активно участие в съпротивата е наградена с орден "За народна свобода"-II степен.След 9.9.1944 год. участва с още по-голяма активност в живота на партията.

Като главен лекар, доктор Ана Д.Границка работи с рядък ентусиазъм и чувство на отговорност за укрепване и подобряване качеството на стоматологичната помощ в Софийски окръг.,полага големи грижи за възпитанието на младите медицински кадри. Носител е на много отличия на Министерството на здравеопазването и правителствени награди.

Д-р Ана Границка умира в София като докладчик на едно

Погребението на Д-р Ана Дим. Границка. Надгробно слово произнася Цола Драгойчева

партийно събрание на 24.IV.1957 год. на 58-годишна възраст. /126/

Филип Симидов пише:"..Имаше между нас трима момци,които бяха напуснали училището в гр.Прага и дошли в нашата чета на Филип Тотю и те да освобождават бащинията си. Тези запалени патриоти бяха Хаджи Митов ог гр.Враца,д-р Стефан Данев от гр.Шумен и Стефан Ат.Границки. Те бяха настигнали четата и не могли да си набавят цървули и други за балкана дрехи..." /127/

Димитър Тодоров Канин- за неговия род са много малко сведенията. Знае се,че е бил самотен човек с комунистически възгледи.Притежавал е малко имот-градина в м.Адата, нива под Тренковата могила, лозе в Средните ливади и др. Едни от имотите си е давал под наем, но лозето си е обработвал, като е продавал чисто натурално вино и ракия. Търговията с алкохол е дразнела кръчмарите, но окото им повече вървяло към богатството му в жълтици.Комунистическите му възгледи натежали везната към неговото убийство.Димитър Канин е имал сестра, която се омъжва за преселилия се от с.Берово в Кюстендил Димитър Кацарски / Голчо/.

Убийството на Димитър Канин е колкото политическо, толкова и авантюристично, защото убитият е бил ограбен. По задигнатия пистолет се разбира кой е физическия извършител на убийството. Майката на Димитър Канин се наричала Кана и от нея Димитър носи фамилното си име.

В средата на м.август 1944 год. се провежда събрание в с.Слокощица по партийна и ремсова линия със Стоян Лудев, който след първата околийска партийна конференция,състояла се в Кръстовска махала,взела решение за изграждане на гъста мрежа от партийни и ремсови организации, за създаване на бойни групи и отечественофронтовски комитети във всички села. По тези въпроси Стоян Лудев говори изчерпателно и за привличане ана земеделци и безпартийни в О.Ф. и за излизане в нелегалност в кюстендилския партизански отряд.

На 22.VIII.1944 год. втора група ремсисти от с.Слокощица като Илия Йор.Чотински,Асен Кост.Харалампиев и Драган Григоров Копривкин излизат в нелегалност като партизани.

На Александър Г.Попрадински и Кирил Г.Михайлов се поставя задача да установят връзка с РМС от с.Граница и да се уточни датата на излизане в нелегалност, едновременно с ремсисти от с.Слокощица. Първата среща не се е състояла и на втората на 17.VIII.1944 год. към 19 ч., на определеното място в Мемишов дол идват от с.Граница Георги Хард.Попов, Георги Д.Михалков,Димитър Кир.Миланов,Иван Ст.Разсолков,Илия Кир.Шукеров и Атанас

Ал.Мирчев /Ковачки/, а от с.Слокощица излизан Александър Г.Попрадински,Кирил Гер.Михайлов, Стоян В.Русийски и Крум Григ.Тулечки и всички едновременно установяват връзка чрез Илия Д.Чотински с Кюстендилския партизански отряд, който по това време е бил в Пашалийска махала.

От с.Слокощица излизат девет души партизани и след 9.9.1944 год. едни от тях взимат участие в Отечествената война, а други остават по укрепване на новата власт, а донаборниците отбиват военната си служба.

Трябва да спомена за политическите прояви на някои младежи още преди 1914 год. От едно удостоверение, издадено от Държавно низше

земеделско училище-гр.Кюстендил, под № 1286/28.VIII.1915 год. издадено на Георги Стоьов Бошков от с.Слокощица, че е бил редовен ученик в горното училище от 1.IX.1913 до 10.VIII.1914 год. и с протокол №22 от 10.VIII.1914 год.утвърден с Министерско продписание № 8726 от 15.VIII.1914 год.че е взключен от всички земеделски училища в царството,като главен инициатор и подбудител на съучениците си в страната. От това удостоверение е видно, че преди създаването на комунистическата партия и РМС в с.Слокощица е имало прогресивни младежи, които са ратували за правда и независимост, но не са били организирани.

С Постановление на Министерския съвет от 11.IX.1944 год. се създава народна гвардия, която става ядро на новата народна армия и надеждна опора на новата отечественофронтовска власт. "В тези части-се казва в постановлението-ще трябва да влязат на първо място истинските български патриоти. В гвардейските полкове трябва да влязат и всички млади и стари български граждани, които в първите дни излязоха с пушка в ръка и пазят своята народна власт." /128/

В тези гвардейски полкове взимат участие като доброволци от с.Слокощица на 11.IX.1944 год. по списъците на БПФ гр.Кюстендил:

175 ,1.Кирил Борисов Анакиев р. 1926 г. във II-ра ударна рота
310 .2.Крум Алекс.Георгиев
321 ,3.Георги Стеф.Чингарски р. 1925 г.в 1-ва теж.картечна рота
330 ,4.Димитър геор.Стоянов ЗАПАСНИ ДОБРОВОЛЦИ
331 ,5.Борис Станимиров Стоименов - " -
332 ,6.Георги Ник.Копелячки - " -
333 ,7.Йордан Геор.Яневски ~ " -
334 ,8.Стойне Йор.Панев
335 ,9.Стоян Стеф.Стоянов
336 ,10.Славка Тод.Воденичарска
337 ,11.Стоян Йор.Чекенски

338 ,12.Сотир Вас.Десподов
339 ,13.Йордан Ник.Андонов
418 .14.Кирил.Геор.Костадинов р. 1926 г.във II-ра теж.карт. рота
488 .15.Тодор Дим.Андонов
489 ,16.Димитър Пенев Георгиев
490 ,17.Александър Ник.Гълъбов
491 ,18.Лиляна Вас.Метларска
492 ,19.Георги Петров Начев
523 ,20.Йордан Николов Стоянов
524 ,21.Екатерина Анг.Михайлова
525 ,22.Димитър Петров Музиков
527 ,23.Борис Анг.Стоицов
528 ,24.Крум Кирилов Малински
529 ,25.Никола Хр.Миразчийски
978, 26.Георги Кир.Стоименов
986 , 27.Георги Ник.Гълъбов р. 1926 г. в щаба на домакинството
985 , 28.Кирил Гер.Михайлов р.1924 г. в I-ва теж.карт. рота
995 29.Стойне Геор.Велинов
011 30.Георги Хар.Николов
187 31.Крум Григ.Николов р.1925 г. в V-та ударна рота
32.Иван Геор.Стоилов
33.Йорданка Геор.Кръстева
34.Евтим Ал.Пандурски
35.Атанас Геор.Русаков

Първите цифри показват поредния номер в списъците, преставени от военно окръжие в комитета на БПФ гр.Кюстендил.

В бригадата участваха като медицински сестри:
36.Стоянка Йор.Берсинска
37.Веселинка Анд.Митова
38.Станка Пет.Миразчийска като готвачка
39.Невена Д.Андонова.

ОТЕЧЕСТВЕНАТА ВОЙНА на България 1944 - 1945 год.е част от общия антифашистки фронт в заключителната фаза на Втората световна война.Тя е непосредствено свързана с Великата отечествена война на съветския народ и стана обективно възможна в резултат на мощното настъпление на Съветската армия на Балканите и на победата на Деветосептемврийското антифашистко въстание 1944 год.на нашия народ.Прогресивния и освободителен характер на тази война обуславя активното участие на народните маси в нея. От с.Слокощица в нея са взели участие:

1.Атанас Мишев Рошков - ред.
2.Атанас Ник.Шильов - "
3.Асен Кост.Харалампиев-"

4.Александър Г.Стоиметов-"
5.Ангел Йор.Вранянски - "
6.Борис Д.Велинов – убит 30.Х.44г.
7.БлагоЙ Ад.Фурнаджиев - ред.
8.Борис Ангелов Пейчев -старшина
9.Васил Геор.Вранянски -ред.
10.Васил Хар. Васев -"
11.Васил Хар.Тулечки -"
12.Велин Миш.Рошков -"
13.Васил Стои.Вранянски –"
14.Георги Ев.Георгиев -"
15.Гроздан Кост.Янков -мл.сер.
16.Георги Ст.Биджов - "
17.Георги Григоров Гагарски-ред.
18.Гуеорги Ник.Копелячки-сержант
19.Георги Ил.Клямбарски-ред
20.Георги Вл.Тренев -"
21.Георги Кост.Иванов -ст.л-т
22.Георги Кръст.Мутафчиев-ред.
23.Георги Ангелов Стоицов –уб.30.11.44г.
24.Георги Лазов Раковски-ред
25.Георги Мишев Рошков -"
26.Георги Младенов -уб. неизв.
27.Георги Йорд. Вранянски –ред.
28.Георги Ев.Сурков -"
29.Драган Ст.Кашкин - "
30.Димитър Геор.Стоянов - старшина
31.Димитър Вл.Тренев - ред
32.Димитър Анд.Стоименов - "
33.Давидко Хр.Шилежов -"
34.Димитър Ив.Чичев -старшина
35.Димитър Сп.Рошков –ред.
36.Димитър Кост.Митрев -мл.с-т
37.Димитър Ал.Рошков -капитан
38.Димитър Ник.Копривкин -ред.
39.Деян Ал.Рошков -мл.с-т
40.Димитър Нет.Музиков -мл.с-т
41.Димитър Мих.Арсов -мл. с-т
42.Драган Ев.Барутчиски-ред.
43.Димитър Гр.Гагарски –"
44.Евтим Ал.Пандурски-капитан
45.Йорданка Г.Кръстева-ред
46.Йордан Кост.Десподов-"
47.Илия Гиков Тренчов –"

50.Крум Кир.Малински -мл.с-т
51.Крум П.Рошков -мл.л-т
52.Кирил К.Десподов -мл.с-т
53.Крум Г.Русаков -ред
54.Крум К.Чутуранов -лейт.
55.Кирил Гер.Михайлов -ред.
бб.Кирил Геор.Стоимиров –"
57.Кирил Геор.Костадинов –"
58.Кирил Ван.Ников -"
59.Кирил Вел.Ташков -"
60.Костадин Мар.Костов -"
61.Любен Мих.Арсов -мл.с-т
62.Любен Ст.Ангелов -ред.
63.Мирчо Ст.Чингарски -мл.с-т
64.Методи Ив.Тамакярски –ред.
65.Васил Дим.Везиров -ред.
66.Методи Мих.Арсов - мл.с-т
67.Миле Ев.Барутчийски-ред.
68.Никола Т.Лазов - ред.
69.Нанко Ман.Ильов -ред.
70.Нанко Ат.Рошков -"
71.Павел Гиков Тренчов -"
72.Стоян Дав.Петров -мл.с-т
73.Стоян Хр.Керемидарски-"
74.Стойне Ив.Ортачки -".
75.Стефан Г.Десподов -ред.
76.Стойне Геор.Давидков -ред.
77.Стойне Сп.Османлийски -ред.
78.Станимир Г.Ахчийски -ред.
79.Стоил П.Георгиев -сержант
80.Стойне Сп.Рошков -мл.сержант
81.Стоян Вл.Кучев -ред.
82.Стойне Ник.Давидков -старшина
83.Славчо Ат.Границки -лейтенант
84.Стоян Вл.Тренев -мл.с-т
85.Стоян Ст.Стоянов -ред.
86.Стоян Мил.Богданов -мл. с-т
87.Стойне Йор.Барутчийски -мл.серж.
88.Стоян Ст.Колев -ред.
89.Тодор Ев.Барутчийски -ред.

В годишника на Центъра по културата- Кюстендил, в кн. 2-ра от

1986 година, са вписани имената само на 30 души от с.Слокощица,които са участвували в Отечествената война,а останалите допълнително издирихме. Въпреки усърдието да отбележим имената на всички, е възможно да сме пропустнали някой.

Под ръководството на Партията и активната дейност на отечествено-фронтовските комитети,в това число и ОК на БКП в гр.Кюстендил, се разгръща активна дейноот в помощ на фронта. Под лозунга "Всичко за фронта, всичко за победата над фашизма",се изгражда здраво единство между фронта и тила. Съвременниците помнят и знаят за тази помощ,колко седенки,забави,трудови дни за изплитане и събиране на подаръци и храни за фронтоваците и техните семейства са организирани и проведени навсякъде в Кюстендилска околия. До 10-ти декември 1944 год., в Кюстендилска околия са събрани 176,666 кг.плодове, 34,965 кг.зеленчуци, 1426 литра ракия, 292 броя пуловери и фланели, 101 чифта ръкавици, 1798 чифта чорапи, 1856 броя кърпи за лице, 329 броя мъжки ризи, 140 броя къси и дълги гащИ, 313 чифта партиенки, 142 кг.месо, 981 бр.кокошки, 3603 бр.яйца, 47 бр.овце,100 литра вино, 10,000 кг.грозде и др. Няма българско семейство,което да не е отделило част от своите скромни материални и парични средства.[129]

Ремсистите от Кюстендилска околия проявяват още по-голяма дейност по събиране на подаръци за бойците на фронта и оказване на помощ на техните семейства. В докдада на ОК на РМС в гр.Кюстендил от м.март 1945 год. се пише,че в околията/в т.ч.и с.Слокощица/са събрани от ремсистите и изпратени за Фронта: 490,320 лева, 2,811 колети, 13,766 яйца, 4,321 писма, 2,696 вестника и др. Подпомогнати са 557 войнишки семейства, като са изорани повече от 150 декара ниви,окопани са 90 дка лозя, докарани са 283 коли дърва и са организирани и проведени 28 младежки трудови бригади.

Организатор и вдъхновител на победите на Фронта и в тила е БКП,която обедини в борбата против коварния Фешизъм в неразривно единство армия и народ.

Статистиците социолози изчисляват,че човечеството от зората на своето появяване до избухването на тази война е дало приблизително толкова жертви, загинали във всички войни,колкото в нея,че всички разрушения, предизвикани от природните стихии на изграденото от човешкия труд са по-малко,отколкото разрушенията,предизвккани от оръдията, употребени в тази война. Съветският съюз и съветските народи дават най-много жертви- над 20,000,000 души,най-големи разрушения - над 1710 града,над 70,000 села, над 32,000 промишлени предприятвия, а мъките и страданията на съветския народ са неописуеми.На Германия пък са разгромени

507 от всичко 687 дивизии и над 10,000,000 от всичко 13 600,000 убити и ранени, или това ше рече,че Германия, само на съветска територия, е загубила 70 от самолетите, 75% от танковете и 74% от артилерийските оръдия.

От началото на войната, през м.октомври 1944 год.,до завършването и на 9-ти май 1945 год.,Германия е загубила само от БНА на чужда територия: над 35,000 души ранени,убити и пленени,32,000 моторни коли, 32 танка, 20 самолети, 277 оръдия, над 100 минохвъргачки,над 1000 картечници,повече от 10.000 пушки,76 влекача, 35 локомотива, 2450 вагони, 24 склада с бойни и хранителни припаси.

Тази победа на Българските народна армия е заплатена от българския народ с 18,193 убити,ренени и изчезнали и чувствителни загуби бойна техника и въоръжние.

Сдед повече от осеммесечни боеве,лишения и скръб по загинали бойни другари, гр.Кюстендил и другите селища на окръга, след тази ненужна война, посрещат свойте синове-герои.Но не всички. По чукарите на Македония и Сърбия,по равната унгарска пуста и по полетата на Хърватско остават навеки над 450 кюстендилски герои,от които двама слоколяни. С"Велик е нашият войник" към вечността е маршът им последен"[133]

Още през 1762 год.Отец Паисий възкликна:
Ти българино...Знай своя род и език.
От целия славянскн род
най-славни се били българите.
Първо те са се нарекли царе,
първо те са имали патриарх,
първо те са се кръстили.
Най-много земи те са завладели.
Така от целия славянски род,
били най-силни и най-почитани.
И първите славянски светци
просияли от българския род и език.
И затова българите имат
свидетелство от много историй,
защото всичко е истина за българите,
както и споменах.

СЪЗДАВАНЕТО на ВМРО.

Със съединението на княжество България и Източна Румелия се решава само една страна на българския национален въпрос. Основната историческа задача на епохата остава освобождението на българското население в Македония и Одринско от турското робство.

Македония, с етнографските си граници, има 1.942,832 жители към 1900 год.от които българи - 1.176,220 души,турци - 415,878,албанци-100.366,румънци/власи/ - 60,110, гърци - 53,907, евреи, цигани и др. към 135,465 души. Тези данни са от етнографа Васил Кънчев през 1900 г./

По същото време пък в Одринско живеят 968,675 души, от които българи - 410,407, турци - 366,779, гърци - 180,612, разни малцинства -40.877 души.

На основание тези данни, които показват, че само българи са били 1,586,627 души,които са останали след Освобождението / 1878 г./ под турско робство и 542,220 души македонци, албанци, румънци, гърци, евреи, цигани и др.заедно с които са съществали и 782,657 души турци в границите на Македония и Одринско.

Тези факти подклаждат идеята за създаване на революционно освободително движение, което в последствие придобива масов характер.

Не 23.X.1893 год.в Солун, по инициатива на Дамян Груев, се създава Вътрешно Македоно-Одринска революционна организация-БМОРО, на която силен тласък дава Гоце Делчев.Той внася съществени подобрения в устава и правилника на организацията, в която прокарва идеите на интернационализма. Републиканските му убеждения предизвикват безброй търкания и конфликти между балканските монархии. Делчев основава и става ръководител на четническата революционна борба на ВМОРО. В България се създават легални организации от многобройната емиграция от Македония и Одринско, сред които се създава Върховен Македоно-Одрински комитет-ВМОК през 1895 год.

Положението на народните маси в Македония и Одринско става непоносимо,безправието расте, теророт на османлиите взима невиждани размери, а данъците и разбойническите произволи все повече се увеличават. Готовността на народа да се вдигне с оръжие в ръка става все по-настойчива. Свикват се конгреси,взимат се решения за въоръжена борба,подготвят се въстания. Към края на 1903 год. и началото на 1904 год. големи групи от въстаници и бежанци преминават турско-българската граница и мнозинство от ръководните кадри в България и правят редица съвещания във

връзка с освободителното дело на Македония и Одринско. По това време се оформят две течения към ВМОРО в освободителното движение: левица-начело с Гьорче Петров, Яне Сандански, Христо Чернопеев и др., десница-начело с Христо Матов, Борис Сарафов и др. Организацията се преименува на Вътрешна македонска революционна организация - ВМРО. Македонският народ очаква и разчита на ВМРО за освобождението му от турско и сръбско робство.

Село Слокощица се превръща като център на Бръльо войвода / Ив.Янев/през годините 1923,24 и 25-та,които са само част от събитията и са връх на неговия "девети кръг". Тук е отнет живота на повече от 100 - 150 човека, докарвани и подлагани на ужасни мъчения.

Тодор Александров

Природните дадености на с.Слокощица и нейната затънтеност в подножието на Осогово е имала нещастната участ да се превърне в истински ад за комунисти,леви земедеци и други. Прогресивните сили в Кюстендилския край тогава са воювало срещу два, еднакво жестоки фактора: единият-режима на Цанков и другия - мракобесието на ВМРО и по специално на нейната върховистка десница,узурпирала ръководството на организацията. Върховистите са знаели само три присъди-оправдание, сто тояги на голо и смърт.

Първата значка на ВМРО

Втората значка на ВМРО

След убийството на Тодор Александров на 31.VIII.1924 год.,на негово място е избран Иван Михайлов /Радко/.Поради това,че ВМРО се разделя на две групировки: Автономисти и Федералисти. Автономистите искат народа да бъде потиснат от господстващите класи,докато федералистите искат автономия и свобода на Македония. Иван Михайлов оглавява федералната групировка, наречена по-късно "Михайловисти". В спомените си той пише:"Иван Янев /Бръльо/ бе интересен с доброто и с лошото.Двадесет години неговата популярноот в Овче поле бе свързана с редица ловки акции сред онеправдания народ.Тя премина и в съседните области,а се разнесе и в България, главно с участието му в превземането на Кюстендил през зимата на 1922 год."

Брълъо войвода се установява в с.Слокощица, въпреки че купува къща в Кюстендил на ул."Лавеле" 3,където живее неговата жена Стоя и трите му деца.Той използува три - четири семейства от Слокощица като доносчици и в техните къщи е малтретирал, по негова преценка, обвинени противници. Рядко през деня е можело да го види човек. Обикновено през нощта той и четниците му бродили из околията и набелязаните взимат от леглото и по пътя Брълъо им поставя присъдата.Безбройни били "вътоломеевите нощи",публични побоища,на едно от които биват бити до смърт земеделците Костадин Панайотов,Трайчо Ив.Гирков, Никола Кучев, а няколко, като Васил

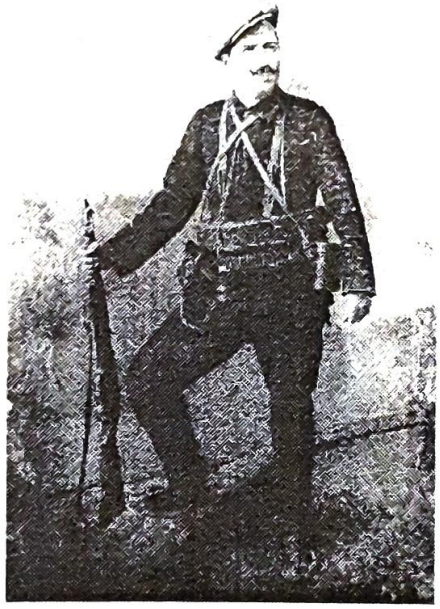

Войводата на ВМРО - убиеца на Ал. Димитров: Иван Янев - Брълъо

Новоселски и Григор Натин успяват да избягат.Побоят Брълъо е смятал като лека форма на възпитание, а обирите и гуляйджийството са му били мярка за предупреждение.

В централното ръководство постоянно идвали сведения за зулумите на Брълъо и на други войводи. Той става нетърпим, особено след случая със жената на кюстендилския граждани Джамбазов. Жената на Брълъо не е имала смелостта да му направи бележка, защото е знаела,че в такъв случай той няма да изтърпи и ще я убие. Чашата обаче на търпението прелива, когато се разнася слух,че Джамбазов е убит в наскоро една вечер намират Стоя - жената на Брълъо- убита на прага на къщата. В тези убийства Брълъо ангажира трима от четниците си. От тримата, физическият убиец на Стоя е четикът Йордан от с.Лезово, Кратовско,който заедно с останалите

веднага след убийството избягват в Македония, за да не бъдат убити от Брълъо.

Димко, синът на Брълъо, не издържа от поведението на баща си и лично се оплаква на Иван Михайлов за това,че е баща му убива майка му и моли да бъде сурово наказан.За всички непозволени деяния ЦК на ВМРО осъжда тайно Брълъо на смърт,но за да се избегнат излишни жертви, залавянето и изпълнението на присъдата се обмислят добре,като за тази цел свикват конференция на всички войводи в местността "Воденицата" на р. Бистрица над гр.Горна Джумая/Благоевград/,където сега се намира ресторанта "Воденица". Присъствието на всички войводи било задължително.По това време ЦК на ВМРО има сведение,че Брълъо се готви да избяга в Америка с една от любовниците и ограбените пари от народа,което наложило да се ускори изпълнението на присъдата.Часът и датата били опредалени и почти всички войводи дошли на конференцията. Брълъо почти последен пристигнал, добре въоръжен.Веднага след пристигането му се нахвърлят пет-шест души,обезоръжават го и му връзват връзват ръцете с думите:"Брълъо, до сега ти убива,кла, безчести,сега е твой ред!"Напразни били опитите на Брълъо да избяга,закарват го настрани от тази местност, където присъдата му е изпълнена. Така завършва живота си Иван Янев-Брълъо, на когото малцина знаят гроба.

Шарен Ампо с група български войници, които е превежда през границата. (Той е с револвер в ръка)

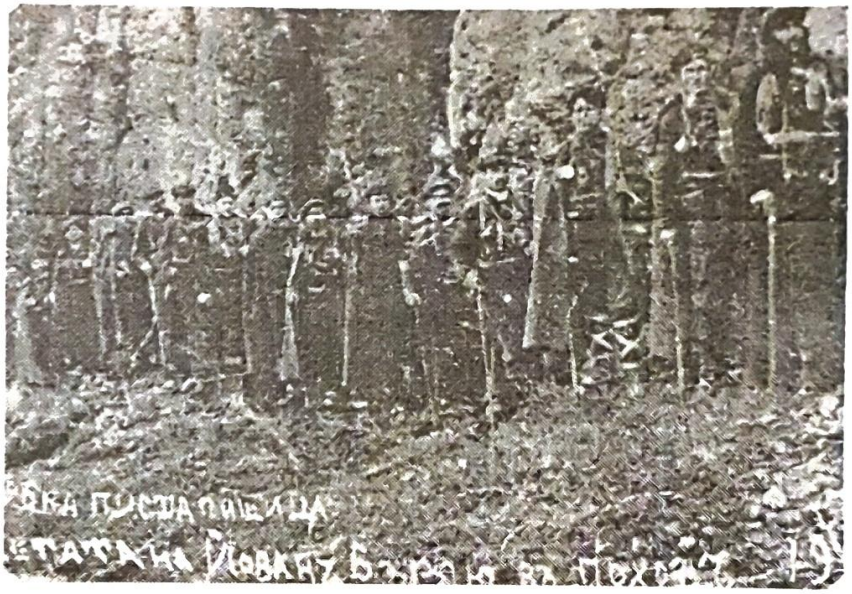

По река Поста Пищица четата на Иван Брульо в поход - 1923 г.

Харалампи Ст. Златанов - "Шарен Ампо"

В с.Слокощица е добре известен и члена на ВМРО Харалампи Ст.Златанов, под името "Шарен Ампо", който е роден в с.Дулица,Царевоселско.На 16.Х.1925 год., при сражение със сръбски чети, но далеч от родното си село, с още трима негови четници, е пронизан с два куршума и виждайки края си, той извиква на сърбите, че иска да се предаде и хвърля пушката. Когато един от сърбите се приближил, за да го хване, Ампо изважда револвера си и го застрелва, като веднага възпламенява една бомба и ляга върху нея.Не са малко зулумите и на Шарен Ампо по Слокощица, където между другото е станал кум /кръстник/ на много млади семейства по това време.

Димитър Медаров, който също върлува из Слокощица, решава да убие жена си Яна, която обвинява в любовни връзки, с цел да се освободи от нея. Нарочен е Давидко Лазаров, който от шест дни е назначен за полицейски агент. Замисленото убийство се извършва с помощта на неговите четници Милуш Веселинов, Дане Йорданов,

Никола Бегов. Местната полиция, под ръководството на областния началник Панов, разкриват три гроба край чифлика на Г. Диновски, в землището на Слокощица.В тях идентифицират телата на Яна Медарова,Давидко Лазаров и Никола Пириншанин от гр.Банско. Убийството е било жестоко.Бесени са за ръце и при заравянето са обезобразянати с търнокоп.До идентифицирането поставят патрул и от страх патрулиращия Петър Г.Гоцев умира.Този случай е подробно описан във в."Бран" от Владимир Караманов през 1935 год. За известно време убийците изчезнали.На 6.IX. 1944 год.,след няколкократни преминавания на границата при Сажданик, Димитър Медаров идва в Кюстендил,за да убие Боян Игов, но при срещата с човека от ВМРО при "Чифте баня" узнава, че Боян отсъства от града и Медаров веднага решава да се върне в Македония. При преминаване на границата е открит от граничарското куче, което вдига по тревога граничния пост и при престрелка, Медаров е убит.

Като удобно стратегическо място за ВМРО, с. Слокощица създава уют на много от ръководителите и войводите на организацията. През лятото на 1932 год.,в дома на Михал Арсов край махала Рошковци, Иван Михайлов пребивава заедно със съпругата си Менча Кърничева, откъдето ръководи ВМРО и подготовката за освобождението на Македония и Одринско. През това време денонощно бродят войводите Брълъо,Шарен Ампо, Димитър Медаров,.Ев.Калимански и др. От селото са вербувани младежи, които под ръководството на ВМРО се изпращат в София на обучение.

В Слокощица през м.юли 1902 год. пребивават по няколко дни преминаващи чети за Македония,сформирани от Христо Чернопеев. По това време Павел Шатев, идвайки от София, носи на гемеджиите /атентаторите/ в Македония около 100 кг. взрив и отсяда в Кюстендил при Иван Коларов, докато установи връзка за прехвърлянето му в Македония. Научава, че в Слокощица има отседнала една чета, която също чака прехвърляне. Влиза във връзка с четата и разбира, че охраната на границата е усилена и прехвърлянето е много трудно и се налага да чакат. Прехвърлянето на взрива е било почти невъзможно и той го връща обратно в София.

Павел Шатев, като член на ЦК на ВМРО, е бил привързан към политиката на Съветския съюз и през живота си смело е воювал против сръбските, турските и фашистките управници.Кочанският войвода често е преминавал границата, идвайки в Слокощица по организационни въпроси. В спомените си Иван Михайлов пише:"...най-верният, най-културния и безпристрастен войвода на ВМРО-Георги Йос.Спанчевски /баща на Санда Дим. Рошкова/, най-чист, най-завършен образ на революционер-хъш и истински борец. Дребнавостите и завистта са чужди за неговата култура. Съвършен деец-изпълнител, на когото бяха поверени най-трудните задачи, с

пълна сигурност, че ще ги изпълни, защото той, в името на организацията, се бе обрекъл да умре. Поради широтата и богатството на своята натура ценеше всичко в живота. Обичаше песните на Яворов и Ботев и често пееше, особено песента "Желание" на Яворов.

"Една съблазън ме опипва,
зоват ме шепотно мечти,
далеч де никой не отива,
далеч в пустинни самоти..."

Едни от комитските песни са:
"Хайде,синко,паша ми те вика..."
и "Прости,прости,народ нещастен..."

Георги Спанчевски загива на 36-годишна възраст,а неговия физически убиец е кметът-продажник на с.Плоча, Босилеградско - Стоян Филипович. Същият обаче на 1.IX.1931 год. е наказан със смърт от Асен Спасов Северински. По инициатива на всички македонски организации, на 27.IX.1931 год. в Кюстендил е отслужена всеобща панахида на последните жертви, паднали в борбата със сръбските потераджийски банди.

Каква огромна дейност е развивала ВМРО не само на македонска територия,а и на българска, гръцка, румънска, полска, сръбска и др.и всички тези територии е оросила със собствената си кръв.Жертвите, паднали от страна на враговете и, не се повече от тези на самата организация.

Гнетът обаче над българското население в Македония и след освобождението и от турско робство не спира,след като и децата вземат отношение към сръбските зверства.На 26.IV.1932 год.на българската погранична стража, от с.Долна Любата, Босилиградско/ на 30 км.от границата/, се предават три деца: Цветана Александрова – 16-годишна, Цветана Дойчинова – 15-годишна и братчето й Стоян Дойчинов – 12- годишен. Офицерът, който ги е разпитвал, им казал,че ще бъдат върнати в Сърбия и предадени на властите им. Децата обаче отговорили:"Главите си ще отрежем,но под сръбско робство наново няма да отидем!"

Корнегиевата анкетна комисия дава ужасяващи подробности за моралния и физически натиск,за обезчестяванията, палежите, грабежите и убийствата, извършвани от сръбските държавни органи и четници, веднага след 1912 год.в Македония над българското население.Само от Паланечка околия избягват повече от 2800 души в България и се заселват най-много в кюстендилските села,като в с.Слокощица се заселват 46 семемейства за кратко време.Тук те са с по един вързоп и най- необходими дрехи, но заживяват нов, спокоен живот завинаги.

ВМРО на територията на Македония не е имала възможността да действа лагално и е търсила подкрепата на България,откъдето прехвърля организирани чети и оръжие.След известно време това усложнява освободителното дело на организацията,защото нейните дейци на българската територия, почувствали свободата,започват да си превишават правата, незачитайки устава на организацията. Със свойте своеволия и безчинства, нарушават спокойствието на населението и икономически го разстройват, с което изменят и на програмата на оргатизацията. Това и други обективни и субективни причини налагат на българското правителотво и най-много на Фердинанд, да вземе специални мерки, а ЦК на ВМРО да наложи дори и смъртни присъди върху някои членове на организацията, Фердинанд замисля да превземе ръководството на ВМРО, като го подчини под негово командване, но успява само да го разцепи на две групировки: Централисти - начело с Гоце Делчев и Яне Сандански и Върховисти - начело с офицерството на Фердинанд.

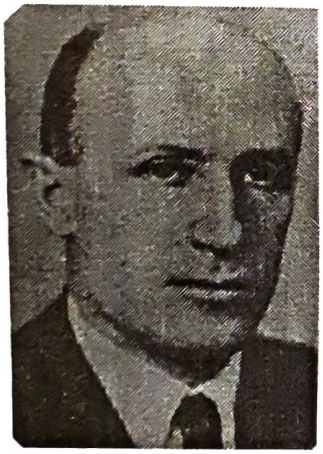

ВАНЧЕ МИХАЙЛОВ

Тежкото положение на българите в Македония и след 1912 год.,малтретирано от шовинистичното правителство на крал Александър-I-ви, в стремежа си да ги посърби, започва нечувани репресии. От несполуките на цар Борис III да създаде добросъседство между Сърбия и България,убийството на крал Александър-I-ви много други неудачия, принуждават Кимон Георгиев-министър-председател на България-да разтури ВМРО чрез преврат на 9 май 1934 год.и по-късно да помилва Иван /Ванчо/ Михайлов,на когото е била присъдена смъртна присъда от правителството на България. Тази постъпка Ив. Михайлов счита за неправилна и помилването не приема.

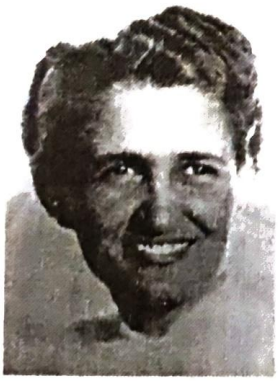

МЕНЧА КЪРНИЧЕВА

Още през лятото на 1932 год.Иван Михайлов и съпругата му Менча Кърничева са в дома на съмишленика на ВМРО Михал Арсов от с.Слокощица.Там прекарват към месец и половина,а през следващото лято на 1933 год.,в същия дом, докарват и държат под арест повече от един месец един от дейците на ВМРО - Йонко Вапцаров.През цялото време къщата на Михал Арсов е била под охраната на организацията, докато се разгледа делото.

При разглеждане на делото, като свидетели на ВМРО са съпругата

на Ионко Вапцаров и една от дъщерите му и др.,а на страната на Вапцаров са синът му и другата му дъщеря и други свидвтели.Обвинението се е състояло в това, че Йонко Вапцаров бил нает един катранджия, хвърлил бомба в събранието та ВМРО в гр. Джумая /Благоевград/, но бомбата не избухнала и жертви не е имало. Съдът обаче се произнесъл в полза на Й.Вапцаров и той бил освободен.

Сдед разтурянето на ВМРО, през 1936 год.полицията от гр.Кюстендил прави разкопки, по донесение, в м.Гребенарски кошари",в дела на Маруша Йор. Лешнакова, съмишленичка на ВМРО и разкриват четири убийства, но не установяват самоличността на жертвите.

Във ВМРО до 1923 год.са членували и комунисти,които не са преследвани заради техните идеи, защото в устава на ВМРО е вписано, че всеки може да членува в нея, независимо от политическите си убеждения, достатъчно е да възприемат идеите на ВМРО.

Трифун Саев

Октомврийската революция съумя да слее в едно обща и могъща революционна борба: работниците за социализъм, жаждата на селяните за земя, стремежът на подтиснатите народи за национално самоопределение и общо демократично движение за мир,а в България не можа да се постигне сговор между най-масовите революционни и демократични сили – БКП, БЗНС и ВМРО, което остана като историческа беда за България и тази грешка погуби хиляди невинни хора.

За двете десетилетия, между световните войни, в борбата си срещу поробителите, ВМРО дава 22,000 жертви, от които 14,000 във Вардарска и 8,000 в Егейска Македония.

ХИМНЪТ НА ВМРО-МАРШ НА МАКЕДОНСКИТЕ РЕВОЛЮЦИОНЕРИ Е:

Изгрей, зора на свободата.
Зора на вечната борба.
Изгрей в душите и сърцата,
на всички роби по света.
ПРИПЕВ:
Юнаци смели пак развиха
окървавени знамена.

Комити нови забродиха
из Македонската земя.
Ечат гори,поля,балкани,
от бойни песни и ура.
Сноват борците-великани
навред,готови за борба.
ПРИПЕВ:
Нас нищо веч не ще ни плаши.
И тъй живеем ден за ден...
Свещени са горите наши,
из тях свободни ще измрем.
ПРИПЕВА:
Тирани, чудо ще направим,
ний чуждо иго не търпим.
С юнашка кръв ще ни удавим
и пак ще се освободим!

Любимата песен на ръководиля на ВМРО Тодор Александров е: "Нещо ще те питам, бабо"
Като членове на ВМРО от с.Слокощица са издирени:

1.Тодор Ман.Гребенаров-куриер
2.Цветан Стойчев Кацарски
3.Александьр Границки
4.Ангел Ив.Чешлярски
5.Георги Кръс.Мутафчийски
6.Никола Ив.Гьлъбов
7.Асен Ман.Гребенаров
8.Илия Ник.Ямпорски
9.Георги Васев Ташков
10.Димитър Анас.Фильов
11.Георги Стеф.Ковачки
12.Йордан Стеф.Ковачки
13.Маруша Йор.Лешнакова
14.Георги Диновски
15.Михал Арсов Янев
и др.

КЛЕТВАТА Е БИЛА: "Катанец на устата"

На 23.V. 1990 год. Кеворк Кеворкян се среща в гр. Рим-Италия с лидера на ВМРО - Иван/Ванче/Михайлов, който е роден на 26.VII.1896 г. в мах. Ново село от гр.Щип-Македония, а умира на 5. IX. 1990 г.в гр. Рим, на 94-годишна възраст. Той е погребан в едно село край гр. Рим-Италия.

Йонко Вапцаров от Банско, Благоевградско, притежава 103,000 лева организационни пари на ВМРО,които не връща, но след три предупреждения със смърт ги връща на ВМРО, след което е съден и за други негови грешки. / От в."Зора"/

ПО – Пионерската организация в с.Слокощица се създава в началото на 1945 год., с ръководител Сребро Георг. Попрадински от селото, докато се създадат специални кадри ДПО "Септемврийче".

Пионерската оргатизация официално е създадена на 8.V.1954

год., съгласно Постановление № 230 на МС и заповед на МНП № 1251/1954 год., а Окръжният пионерски дом гр. Кюстендил се създава през 1959 год. До 1968 год. домът е на административно подчинение и ръководство на МНП, в в организационно/ методическо/отношение на ЦК на ДКМС. Съгласно Постановление №53 на МС от 1968 год. преминава на административно и методическо ръководство към ОК на ДКМС.

Пионерската организация цели развитието на техническите, художествените, спортните и др. способности на учащите се от основния курс и политическото оформяне на подрастващото поколение.

МООД-Македоно-Одринско опълченско дружество е създадено през 1894 год. в гр.Кюстендил от видния революционер Стоян Заимов, който учителствува в Кюстендилската реална гимназия. По това време в първия випуск е бил ученик Димитър Велинов Ангелов/брат на Ане Биволарски/ и му е бил класен ръководител./ Стоян Заимов е баща на ген.Владимир Заимов/.

МООД е младежко дружество, а през 1895 год. се учредява ново с по-възрастен състав, на което първи председател е видния книжовник, патриот и учител Ефрем Каранов. В тези дружества членуват граждани-бежанци от Македония и изиграват важна роля в развитието на революционните борби в Македония, което се оценява много високо от Гоце Делчев. От с. Слокощица в МООД членуват: Димитър Вел.Ангелов, Величко Арсов и др.

След 1912 год. дейността на МООД отслабва поради освобождението на Македония от турско робство, но сръбското робство на македонския народ продължава и след 1919 год.МООД прекратява дейността си, но на 23.I.1933 год. отново се възстановява.

ОФ КОМИТЕТ в С.СЛОКОЩИЦА се създава преди 9.9.1944 год.и в много от кюстендилските села и града. През м. февруари 1944 год. в Кюстендил е създаден нелегален Околийски ОФ комитет с председател Емил Шекерджийски, а на 9.9.1944 год. веднага е учреден легален ОК на ОФ и във всяко населено място ОФ комитети, които установяват и укрепват народодемократичната власт. В с.Слокощица почти всички жители та селото, след 9.9.1944 год., стават членове на ОФ.

БЗНС В БЪЛГАРИЯ се създава през 1899 г. от Янко Ст.Загубанов, след което в много населени места в страната се учредяват местни дружби.

В с.Слокощица БЗНС се създава през 1899 год., а БЗМС към 1932 год., на който първи председател е Асен Ст. Лозенски, а след него през 1933 год. е избран Васил Манасиев Гребенаров, роден на 30.XI. 1910 год.

През това време младежкият съюз е наброявал 120 души младежи. Околийското ръководство на БЗНС в Кюстендил действа от 1945 год. като изборен орган,който ръководи местните земеделски дружби в околията. То прекратява дейността си през м.януари 1959 год., когато се създава Окр.рък. на БЗНС. След БКП в с.Слокощица, БЗНС има най-голям дял в политическите борби.

БСД - Съюз на българо-съветската дружба в с.Слокощица е създаден през 1948 год.,в който членуват всички членове на БКП,РМС,учителите и много безпартийни от оелото,като при училището е създаден курс по руски език.В него участвуват и го завършват всички учители и част от останалите членове на съюза и при раздаването на дипломите дружно всички изпяват песента на политзатворника "СЬІЖУ за РЕШЬОТКЬІ".

Окр.Ком.за българо-съветска дружба в гр.Кюстендил е създаден през 1959 год. Основната му дейност е: успехите на Съветския съюз във всички области на комунистическото строителство, организирано, чествания на годишнини на видни дейци и важни политически и културни събития, мероприятия, свързани с моралното и настоящето на съветските народи и с българо-руската и българо-съветската дружба и организиране изучаването на руски език и др.

КБПФ - Комитет на бойците против фашизма в с.Слокощица е създаден през 1946 год.с председател Васил К.Метларски, в който членуват членове на Партията, участници в партизанското движение и Отечествената война.

Околийският комитет на БПФ е създаден на 15.V.1945 год.в гр.Кюстендил на събрание на партизаните от Кюстендилския партизански отряд,където се избира ръководство от 5 души, с председател Кирил Йор.Велинов - командир на отряда.Комитетът има за цел да съдейства за укрепване на народнодемократичната власт,да полага грижи за борците и пострадалите в борбата против фашизма,да подкрепя инвалидите, вдовиците и сираците,да се грижи и увековечава паметта на загиналите за културното и духовно издигане на бойците и др. Закрит през 1951 год., като голяма част от дейноста му се поема от новосъздаденото ДОСО - Доброволна организация за съдействие на отбраната.

ДРУЖЕСТВОТО НА МНОГОДЕТНИТЕ е създадено на 19.1V.1939 год.,като клон от Съюза на многодетните родители в България, утвърден със заповед № 804 от 9.II.1939 год.от министъра на вътрешните работи и народно здраве. След 9.9.1944 год. продължава дейността си по защита интересите на многодетните майки, грижи се за опазване привилегиите им. На 1.VII.1949 год.преустановява дейността си поради вливане в женските дружества към ОФ.От

с.Слокощица има наградени с медали над 47 жени-многодетни майки.

БРИГАДИРСКОТО ДВИЖЕНИЕ през 1946 - 1950 год. в страната и с. Слокощца започва още когато кръвта на жертвите от съпротивата не беше изсъхнала по лобните места,когато свободата озари изстрадалата българска земя. Този ден /9.9.1944 г./ днешната младеж не познава. Но"Младата гвардия"от първото димитровско поколение помни тези паметни дни. То помни и призивната бригадирска тръба,която го повика да възроди Родината,да строи за народната република градове и заводи,язовири,пътища и напоителни канали.

Бризентената палатка е била бригадирския дом, бригадирската форма, кирката и лопатата били почти единственото оръжие на този грандиозен стопански фронт, с който младежите започнали да изграждат бъдещето на България.

Тази младеж помни високия силует на Г. Димитров при бригадирските огньове, как той напътства, че за едно-две десетилетия България трябва да направи това, което другите народи са постигнали за столетия.

Вярна на народа,нашата героична младеж влиза в бригадирското движение с традициите, дързостта и с нищо не опетнената смелост на героичните подвизи на бойците и доброволците при Сливница 1885 год., при Булаир 1913 год. и при Драва Соболч 1945 год.

На младото поколение е била предадена, като щафета, вярата в утрешния, по-честит ден на Родината, любовта към труда и огъня на дръзновението.

Всеки, който е бил макар и една смяна на обектите из страната, пази като скъпа реликва бригадирската карта и значка, които са частица от неговия живот, безкористна дан за народа и Отечеството.

Младежкото бригадарско движение е едно от най-характерните прояви на българската младеж през първите години след 9.9.1944 год. То носи революционният огън на Деветосептемврийската победа,ентусиазма и високото национално чувотво на нашата демократична младеж.

До 1946 год.доброволната младежка трудова дейност е била насочена главно в благоустрояването на селищата.След това младежите се включват и в големите национални обекти,като изграждане на язовири,пътища, ж.п.линии, нови промишлени центрове,нови градове,мини и селскостопански мероприятия.През същата година, на строителството на Хаимбоазкия проход,от Кюстендилска околия участват 15 души.

Положителните резултати и големия икономически ефект от младежките бригади дава възможност за по-нататъшното

разгръщане на бригадирското движение в страната.

Едни от най-важните национални строителни обекти,включени в народостопанския план 1947 - 1948 год.са: ж.п.линиите Перник-Волуяк, Ловеч-Троян,Самуил-Исперих и др., язовирите "Росица"/сега Ал.Стамболийски/, "Копринка"/сега Г.Димитров/,Тополница,"Васил Коларов" и др., 15 електроцентрали, Азотноторовия завод,циментовия завод"Вулкан",разкриване на каменовъглени мини и строежа на комуникациите им в Димитровград и др.,които БКП и Правителството предоставят на многочислената бригадирска армия.

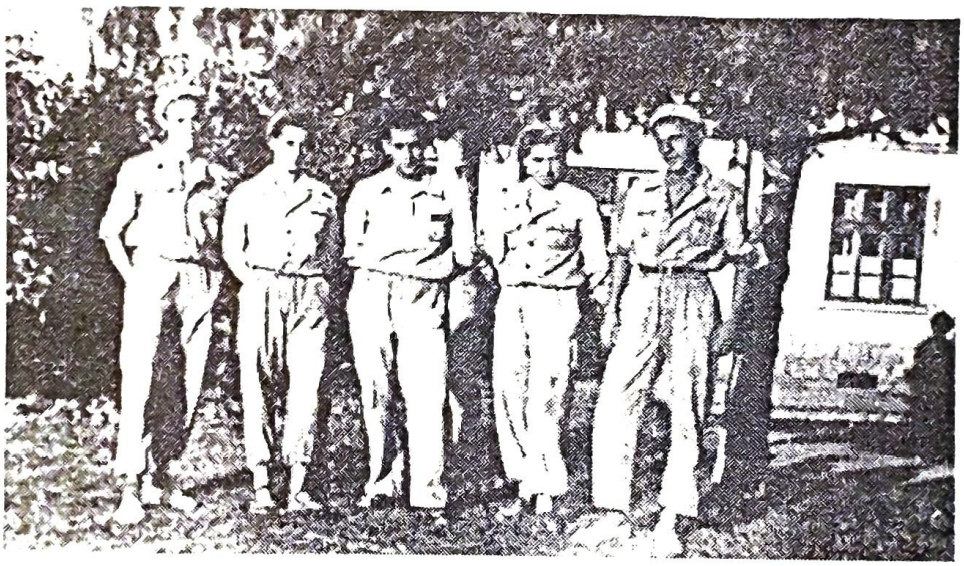

Група бригадири на обект "Напоителен канал" - август 1948 г.

Сборна бригада в обект АТЗ - Димитровград, в която участват от с. Слокощица Тодор Ал. Фурнаджиев, Иван В. Кашкин и др. с ръководител Г. Възкресенски - 1949 г.

Състезание: "40 години организирано бригадирско движение" между градовете Кюстендил и Станкедимитрово.

В журито му от с. Слокощица участва Кирил Гер. Михайлов

Бригадири в Димитровград: стоящият Кирил Гер. Михайлов, седящи Иван Николов и Крум Трайков от гр. Кюстендил

Почти във всички национални,околийски и местни бригадирски обекти участвуват дейно и младежите от с.Слокощица. На ж.п.линията Перник-Волуяк през 1947 год.са: Асен Григ. Манкин, Георги Ст.Ямпорски, Кирил В. Метларски, Тодор Г.Стоянов, Иван Йор. Сурков, Методи Йор.Берсински и др. През 1948 год.в Димитровград от Слокощица заминават: Кирил Гер. Михайлов, Георги Н. Гълъбов, Иван Бор. Лазов, Методи Йор.Берсински,Тодор Ал.Фурнаджиев, Васил Н.Тамакярски,Иван В.Кашкин, Георги Ил.Ковачки,Здравка Люб. Манкина и др. На язовир "Сталин" работят: Андон Йор. Берсински и др.

На околийските обекти:"Горски път

р."Глогоска"от с.Слокощица участват:

Иван В.Копелячки,Иван Хр.Стоимиров,Георги Ив.Чекенски, Стоян Ник.Стаменов, Здравка П.Георгиева и др. през 1948 год. На обект "Две реки - Три буки" от Слокощица се трудят: Димитър Хр.Керемидарски, Славчо К.Облачки, Аспарух Дав. Митов, Асен Ст.Чингароки в др.през 1948 год.

На местния обект в с. Слокощица - "Напоителен канал", първа смяна от 15.V.1849 год., бригаден ръководител Йордан К.Чутуранов,домакин-снабдител Стойне Геор.Чичев, готвач Костадинка Ат.Пейчева и бригадирите: Йордан Б. Кацарски,Стоян Бл.Кучев, Димитър Хр.Османлийски, Георги Зор.Тамакярски, Васил Кост. Топалов, Кирил Кост.Дамянов,Димитър Кир.Кашкин, Анка Ст. Тамакярска, Радка Ив.Кюшева, Евгения Вас. Натина, Катя Ат.Давидкова,Арсена Дюл.Говедарска, Спасенка Зл.Кадровска, Даринка Ст.Никова, Гана Ник.Яневска,Радка Геор.Костадинова, Милка Хар.Тулечка, Асен Станимиров Ахчийски,Йорданка Н.Никова,Веса Кир.Лешначка, Зорка Д.Малинска, Иванка Геор.Гребенарска, Любка Ст.Давидкова, Петър Ст.Петрушов, Радка Ст.Чекенска и др.

Втора смяна "Напоителен канал" от 1.VII.1949 год.с командир на смяната Иван Ст.Тамакярски,заместник-командир Стойна Ал.Пандурска,готвачка Анка Кост.Панайотова и бригадирите: Гълъбина Кир.Кочова, Илинка Спиридонова, Живка Кост. Михайлова,Лиляна В.Ташкова,Тодорка Йор.Никова, Иван Кост.Георгиев,Методи Йор.Берсински,Христо Сот.Бумбаров,Иван Кост.Натин, Димитър Сим.Клечков,Асен Ст.Барутчийски, както и пет момчета от Кюстендил: Иван Н.Ангелов, Сашо А.Боджиев, Христо Харизатов, Димитър Г.Алексов, Петър Деянов.

Общо бригадата,наречена"Млада гвардия", с бригаден ръководител Костадин Сотиров Стоименов,комендант Георги Стаменов/Струмски/и главен домакин-доставчик Асен Мих.Андреев.Напоителният канал започва от горния край на селото срещу черквата св. Никола и продължава по дясната страна на реката през местността Цръквенци и синура между Слокощица и Граница. Построява се подпорна стена на реката при Аткова воденица. Двете смени са разделени с по две чети-мъжка и женска. Обектът е финансиран от Воден синдикат гр.Кюстендил. Спалните помещения и кухнята са се помещавали в сградата на старата прогимназия, като в една от стаите е била спалното помещение на момичетата, а другата на момчетата, в третата са били командира и коменданта, четвъртата се е ползвала за читалня и занималня. Кухнята със столовата е била в по-малката сграда, на която мазето е било склад за хранителни продукти и инвентар. От спомените на Стойна Ал. Пандурска узнаваме, че качеството на храната е било много добро,бригадирите

са спали на дървени нарове с по две одеяла. Облечени са били с бригадирска форма с отличителни знаци и през свободното време са имали редовни културно-просветни занимания. Работното време на обекта е започвало сутрин от 5 часа, закуската е давана на обекта, а обяда и вечерята в столовата.Резултатите за изпълнението на дневните трудови норми всекидневно са вписвани в бригадирските книги и са поощрявани най-високите постижения.

Животът в бригадирския лагер не е бил лишен от емоции като през почивните дни са организирани излети, посещение на филми и устройване на забави.

/НЕ ВСИЧКИ ИМЕНА НА МЛАДЕЖИ, УЧАСТНИЦИ В БРИГАДИРСКОТО ДВИЖЕНИЕ СА ИЗДИРЕНИ, ЗА КОЕТО МОЛИМ ИЗВИНЕНИЕ/

В масовото бригадирско движение през 1946 - 1947 год.,в националните обекти от Кюстендилска околия участват около 1300 младежи и девойки,а през 1948 год.- 1600 бригадири. В местните и околийски бригади на същата година участвуват около 1400 бригадири. През 1949 год. бригадирите са повече от 3000,а през 1950 год. намаляват, както и обектите. От Кюстендилска околия са взели участие в националните обекти 11,500 бригадири,а в местните и околийски обекти - 4,500 младежи и девойки.

Само през бригадирското лято на 1948 год.,на бригадирските обекти в страната са участвуввли 255,181 младежи и девойки,призвани под знамената на КДМ и с младежия си ентусиазъм са дали съзнателен младежки труд за 2,105,839,430 лева дар на младата ни република, в изпълнение на двегодишния народостопански план./138/

Тук поместваме данните от една бригадирска карта под № 293308 от Съюза на народната младеж - централен комитет. / Двегодишният стопански план - кръвно дело на младежта/. Младежка бригада "Млада гвардия"местност "Новите рудници" - Димитровград 1948 год.на Кирил Герасимов Михайлов от с.Слокощица,Кюстендилско.

На 5.VI. секач-132 %
" 6. " " -164 %
" 7. " копач-100 %
" 8. " " -100 %
" 9. " секач-108 %
" 10." " -120 %
" 11." Неделя
" 12. " секач –340 %
" 13." " -217 %
" 14." " -178 %
" 15." " -213 %

" 16." " -308 %
" 17." " -310 %
" 18." Неделя
" 19." Копач -405 %
" 20." " -142 %
" 21." " -330 %
" 22." " -435 %
" 23." " -443 %
" 24." " -225 %
" 25." Неделя
" 26." Копач -500 %
" 27." " -295 %
" 28." " -374 %
" 29." " -435 %
" 30." " -385 %
" 31." " -386 %
На 1. VIII. Неделя
" 2. " копач –605 %
" 3. " " -484 %
" 4. " " -286 %
" 5. " " -307 %
" 6. " " -550 %
" 7. " " -600 %
" 8. " неделя
" 9. " копач -240 %
" 10. " " -310 %
" 11. " " -335 %
" 12. " " -217 %
" 13. " " -260 %
" 14. " " -300 %
" 15. " неделя
" 16. " копач -320 %

Награда-УДАРНИК
Значка I-ва степен
3 м. плат за костюм,
Грамота е м.риза и др.

Подписи: Т.Живков, Пенчо Кубадински, Г. Възкресенски

Книжката беше 4 години в Георги Възкресенски, който я връща в Държавен архив, без листа с най-високите проценти през м.юли 700% и удостоверението липсва.

СПОМЕНИ ОТ БРИГАДИРСКОТО ЛЯТО 1948 ГОД.

КИРИЛ ГЕРАСИМОВ МИХАЙЛОВ ОТ С. СЛОКОЩИЦА

Учебната 1947/48год. на гимназиалните училища в Кюстендилска околия приключи, а сред трудовия подем по националните и околийски бригадирски обекти се лееше песента: "ЕЛАТЕ ХИЛЯДИ МЛАДЕЖИ" от Перник-Волуяк до Димитровград и от Хаинбоаз до Пещера-Доспат.

Трудовият ентусиазъм,на който се бяха посветили всички младежи от страната ни и бригадирската тръба зовеше и нас, учащите във Вечерната гимназия в гр. Кюстендил. За втора смяна, през м.юни, бе сформирана бригада от Учителския институт и Вечерната гимшзия в града през 1948 год., когато броя на бригадирите, преди тръгване към обектите от национален характер от Кюстендилско, наброяваше към 420 момичета и момчета.

На 1.VII.1948 год., сформираната вече младежка бригада бе настанена в конски вагони на гара Кюстендил след обяд,когато влакът тръгва с мощно "ура" за гара Левски /днес Димитровград/ ,където пристигна на следващия ден. От гара Левски,около която имаше по това време 7 - 8 къщи и една двуетажна, недостроен, но покрита плевня, бригадата бе отправена към обект "НОВИТЕ РУДНИЦИ", на изток от гарата. В тази околност по това време се строеха: ТЕЦ"Марица" , завод "Вулкан", "Азотноторов завод", откриваха се рудници за въглища, необходими за заводите, където беше настанена кюстендилската бригада. Тя беше наречена "МЛАДА ГВАРДИЯ" с командир Георги Възкресенски. Лагерът, в който ни настаниха, бе построен върху леко наклонен гол терен с тухлени спални помещения, в които имаше двуетежни нарове. Такива, в права редица, бяха построени три блока,в един от които бяха момичетата, а в останалите –момчетата. Зад тези блокове беше кухнята, а за главен готвач бе назначен учителят Борис Алабаков, за помощници се редуваха от групата на момичетата. Шабът на бригадата се намираше в едностайна постройка до спалните помещения. Югоизточно от лагера се издигаше един гол, с тук - там по някой магарешки трън хребет, а за лагера той представляваше преграда срещу североизточния вятър. На юг от лагера, в низината, се простираше голямо пространство от млада "тропическа" дъбова гора, смесена с по-ниски храсти,което я правеше непроходима.

През гората минаваше малко, обрасло дере,в което тук - там имаше малки локви бистра вода, из които се движеха живи миди,което предизвика голям интерес. Откъде се бяха преселили и

то през августовските горещини в тази гъста дъбова гора, си остана загадка. Дерето се намираше на километър-два от река Марица и с право можеше да се нарече безводно.

Лятото на 1948 г. беше сухо и горещо. През цялото време на смяната капка дъжд не падна. В този район, от продължителната суша земята се бе напукала, че зееха по 2-3 метра пукнатини. Предишната смяна беше подравнила една площадка от около 200 – 300 кв.м., а задачата на нашата бригада беше да създадеме гарова площадка за извозване на въглищата, които бяха на дълбочина 10 - 15 метра.

Първите няколко дни работихме на площадката,като земята извозвахме на 40 - 50 метра с минни бракувани вагонетки. Наклонът на трасето беше към 10 - 12 % и бяха необходими спирачки на вагонетките.За тази цел използвахме дъбови пръти, дълги по метър и ги слагахме върху задните колела, натискайки ги с крак, за да регулираме скоростта.

В началото интусиазмът беше много голям и просто си пречехме един на друг,докато горещото слънце,умората и жаждата за вода,която докарваха в бурета на двуколки от гр. Хасково с магарешки впряг. Водата беше много лоша за пиене и докато я докараха, тя се стопляше в откритите бурета. В бригадата имаше младежи, които идваха за втори път на национални обекти и бяха добре запознати с технологията на този вид труд. Имаше и такива, които още веднага пострадаха от мазолите по ръцете, а лекарствата и бинтовете в аптеката бързо свършваха. Слънцето, преди да нанесе шоколадовия цвят по оголените крайници, се нашариха с мекурчета, които след това станаха малки ранички.

За този вид страдания бяха необходими мехлеми и кисело мляко, а по –късно, от липсата на вода, в девическата бригада се появи и краста. За тези лекарства известно време можеше само да се мечтае, но скоро бяха доставени и обикновено момичетата се мажеха с тях след вечерна проверка, когато воалът на нощта покриеше всичко.

Във всяка бригада гореше съревнование и всяка вечер, на вечерна проверка, тези съревнования се отчитаха групово и индивидуално. Започна да се говори за "ударници" и "отличници". Аз нямаш представа как се става ударник или отличник и затова попитах един,който за втори път участваше то бригадир,а той ми отговори:"Трябва да имаш ей такива мускули и малко акъл". Взех го като шега, но сериозно се замислих. Реших малко да засиля темпото,с което бях свикнал на село. На вечерна проверка, строени по бригади,чети и групи, около лагерния огън се отчиташе изпълнението на дневната трудова норма и тези,които се бяха включили в съревнование и имаха по-завидно изпълнение им съобщаваха имената, сред които бях и аз.

Всяка чета и група си беше подбрала име.Нашата група се състоеше от 4 бригадири и я нарекохме "Димитър Каляшки". В скоро време двама от нас не устояха на такова високо темпо на работа и се отказаха от групата. Останахме двама-аз и Васил Джогански от Кюстендил.Вместо с по една вагонетка,започнахме да работим с по две. Горещото слънце от една страна ни пречеше,а от друга ни помагаше. То бе напукало така земята и бе образувало пукнатини, дълбоки до два метра. Брегът, който сваляхме, беше на 6-8 метра височина и вместо да откопаваме зеята,с дървени лостове в пукнатините откъртвахме наведнъж голямо количество земя и на четирите вагонетки товарехме буците, без да ги раздробяваме. Всяка група си имаше обект и си създаваше собствена технология за производство. Един ден ден се показаха две отвесни пукнатини върху обекта ни на разстояние 3-4 метра една до друга,а брега е около 6 метра висок и решихме в да подкопаем брега в основата и с дървените лостове отгоре откъртихме огромно количество земя, за два дена с четирите вагонетки не можахме да извозим.Това ветеранът-бригадир Иван Николов от гр.Кюстендил отчете като голямо постижение и ме нарече "БАГЕРА".На вечерната проверка получих най-официално прозвището "Багера", което ми остана до края на смяната. Това значително ме поощри и средното ми изпълнение на дневната норма не падна под 300 процента, за да стигне и до 720.

Заради лоша вест от другите лагери се наложи да засилим охраната на лагера.Нощният обход премина в секретни постове. На групи по двойки и на определени места бодърствувахме, за да осигуриме спокойния сън на останалите бригадири.На една обедна почивка около нас се завъртя пастир на овце и без да слиза от магарето, започна да ни разпитва. На самара бяха закачени две кратуни, пълни с вода и ние му поискахме да пием, но той не ни даде. По диалекта се разбираше, че не е местен. Пропъдихме го, но след известно време той отново се върна и продължи да ни разпитва. Усъмнихме се и решихме да го хванем и да го закараме в лагера. След една седмица ни съобщиха, че бил турски шпионин и ни поздравиха за бдителността. Този случай съвсем изостри вниманието ни и винаги бяхме нащрек.

Въпросът с водата обаче не се решаваше и не закъсня предложението да изкопаем бунар /кладенец/ пред спалните помещения.По бригади се редуваше на изкопа. На дълбочина около 6 метра излезе вода,която затрудни изкопа. Двамата с Васко предложихме да донесем помпа и търби, които монтирахме и решихме този проблем.Така въпросът с водата беше решен. Престахаме да пием топла вода и да ходим почти немити. Готвачът на бригадата беше най-доволен. Готвеше се главно боб и грах,а

вкусът на яденето се промени, защото обичайния дъх на тиня изчезна. Той толкова свикна с технологията на тези две ястия, че дълги години след това съпругата му го е карала да готви боб и грах по бригадирски.

Един от показателите в съревнованието беше украсата в спалните помещения и пред тях.През свободното време с Васко се заехме и покрай стената с чимове направихме ивица, повдигната със земя и с бели камъчета нарисувахме електроцентрала с няколко електропровода, с което спечелихме и съревнованието по украсата.

По вътрешната украса, по идея на Иван Николов, неговите намерили хартия и оградили с нея леглото ми, а с въглен нарисували врата и прозорец и написали: "ТУК ЖИВЕЕ БАГЕРА". Това до известна степен ме спасяваше от комарите, а твърдия нар омекотявах с вестниците, които като ударник получавах безплатно,защото единственото одеяло беше за постеля и завивка.

Дните в надпреварата се изнизваха неусетно, а и косата започна бързо да расте. Една събота слязохме с Васко до гара Левски и от единствената бръснарница помолихме да ни услужат за един ден с машинка и ножица, за да се подстригнем. Бръснарят ни услужи и по този начин щяхме да напреднем и в съревнованието по битовите въпроси. На връщане решихме да се окъпем в Марица, но видяхме две водни змии и се отказахме от къпането. На сутринта в неделя / 25.VII.1948 г./ открихме бръснарница пред спалното помещение. Тя беше малко неугледна, защото за бръснарски стол ползвахме стар пън и около него не миришеше на одиколон, а на пот.Нямахме и чаршаф, но клиентите не бяха толкова взискателни. Нямаше капризи за хубава прическа при тази полева обстановка.Бръснарницата просъществува два часа, след което върнахме машинката и ножицата.Такава инициатива в другите бригади и групи нямаше.

Напреварата изискваше много труд, но всеки се стремеше да се изяви. Един ден реших да работя до по-късно и останах след другите. През цялото време на бригадата живеех с мисълта, че трябва да работя за двама, защото приятелката ми, която учеше в Учителския институт, не можа да дойде на бригада по здравословни причини. Като не се явих на вечерна проверка, приятелят ми Васко е казал, че съм останал на обекта и съм продължил да работя. Тогава най-близката състудентка на моята приятелка Станка Баталска от с.Байкал,Кюстендилско, като разбрала за моя трудов ентусиазъм, взима едно момиче и двете ми донасят вечерята на обекта. Тази постъпка ме трогна до сълзи и успях да изпълня обещанието, което бях поел пред приятелката ми да работя за двама. И днес, разглеждайки снимките и връщайки се в спомените, не мога да скрия сълзите на умиление и радост от тези чисто човешки постъпки,заредени с много младежки порив.

Един неделен ден получих покана за събрание на всички ударници от обектите на новостоящия се гигант на заводската промишленост Димитровград, което ще се проведе на гара Левски от 10 часа сутринта в двуетажна плевня.Плевнята не беше подържана, по пода на горния етаж зееха големи дупки и столове нямаше,врати и прозорци също липсваха.В този вид плевнята побра 150 души ударници.

На събранието присъстваха от ЦК на БКП Пенчо Кубадински и др. гости. Всички стояхме прави, защото нямаше на какво да седнем. И все пак плевнята устоя да не се срути,което през цялото време ни безпокоеше.На събранието се отчетоха бригадирските постижения и новости в организацията на труда. Много от нас бяха наградени.

Признанието за проявения ентусиазъм почувствах най-вече в последния ден от смяната. Вечерта, край буйния бригадирски огън, който ми се видя по-празничен, по-светъл, беше последна.Въпреки умората, след лагерните песни силите постепенно започнаха да се възвръщат. А те като че преминаваха границите на всички обекти от национален и околийски характер и се сливаха в едно.И център бе тази малка гара, където днес се сливат с облаците десетки комини на заводи, а кюстендилкият бригадирски отряд с право може да каже: "Димитровград, когато се наливаха основите ти и ние бяхме край тях!" До този момент чувствах някаква умора, но когато двама души от бригадата внезапно ме грабнаха от строя и ме оставиха близо до огъня си помислих:"Сега пък защо на кладата?" В същото време командирът на бригадата,придружен от командира на четата ни, с много уважение и признателност започна да разказва за постиженията на "Багера". Аз слушах и като че ли не се отнасяше за мен. Овациите на бригадирите повдигнаха самочувствието ми и почувствах нов прилив на сили, по-голям дори от този, с който пристигнах на 1.VII. 1948 г. Командирът ми връчи като награда Грамота за ударник, бригадирска значка-I-ва степен, 3 метра вълнен плат, но "проклятието"за младоженски костюм, риза и други подаръци.След мен и други бяха наградени. Веселието продължи до сутринта с хора и песни. На тръгване се разделихме с обекта с бригадирския марш "Да строим":

Да строим неуморно другари,
тоя нов и прекрасен живот,
който в огнени сили разгаря
героичния трудов народ.
Гърмете мощни юзини,
люлейте се буйни жита.
Над скъпата наша родина

република грее в света.
Помни лютите битки народа,
помни свойте жертви безчет,
затова е на поста си бодър
и върви все напред и напред.
Гърмете мощни юзини,
люлейте се буйни жита.
Настъпват чудесни години
на труд,подем,красота.

От гара Левски, заедно с бригадирските песни, влакът тръгна директно за Кюстендил. На гарата имах чувството, че се е събрал целия град и ни посреща със свежи цветя.На площада имаше много повече народ, където бе устроен митинг-посрещане на Кюстендилския бригадирски отряд. В първата редица крачехме всички ударници от четите, а на трибуната бях поканен и аз. Оттам видях и моята приятелка и се питах дали знае, че съм изпълнил обещанието. По лицето и познах, че се радва на трудовия ми подвиг.Последваха похвални слова, които ме окрилиха.

Тази вечер почувствах първия си успех от личния ми принос за благото на целия български народ. През бригадирската 1948 год. РМС събра и изпрати на националните, околийските и местните трудови обекти около 255181 младежи и девойки, които работиха по 45 дни и извършиха работа за 2 105 839 430 лева.Това е подарък на народната република от младежкия трудов героизъм през бригадирската 1948 год.

МУЗИКАЛНИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И ИЗПЪЛНИТЕЛИ ОТ С.СЛОКОЩИЦА са различни и непостоянни. Повечето от тях, употребявани в селото, най-често са изработвани от самите изпълнители. За тамбурата в Кюстендилския край едва ли биха се открили такива исторически данни, което по безспорен начин да докажат кога и кое е донесъл тамбурата в този край и защо е останала съставна част от музикалната култура. Но и сега, млади и стари, обичат да дрънкат на трапеза и веселие, на тлаки и седянки, както и на селското хоро. С богатата си орнаментика при изпълнение на весели и игриви мелодии,свирачът излива своята радост и любовни пориви, своята мъка и страдание.

Жителите на с.Слокощица няма да забравят тамбуристите от селото като Велин Цв.Чичев със своята тамбура от кратуна, Кирил Кацарски и др. А като се заговори за изпълнители,всеки бърза да посочи Атанас Николов /Шильо/ като изпълнител на окарина. Той чувстваше това признание и често излизаше на връх Петъртепеси и дълго принуждаваше населението със затаен дъх да слуша

мелодичните му изпълнения.

От 1934 год. до 1944 год. в Слокощица се оформи така наречения "Страшилището на хармониката" в лицето на Георги Д.Везиров, който за това време нямаше равен на себе си, защото в ръцете му тя можеше всичко. Като изпълнители на гайда бяха известни от селото Димитър Говедарски и Иван Бабаданин. Гайдите са три вида: каба с дебел глас и удобна за хора,жиро с по-остър глас и сеслия, която е с тънко гласче и дебело гърдене и изисква голямо майсторство.

Едни от майсторите на гайдата казват: "Колкото гласчето на гайдата бяга нагоре, толкова исото /припева/ тегли надолу и като се сгласяват, като чана и блъсканицата в едно стадо." На гайдата тайната е в гайдуницата и ручилото.Дървото трябва да се погоди,цев и дупки-седем отгоре и една отдолу и да се уцелят с майсторлък. Но нова не е достатъчно. До тук гайдата е мех от овча или козя кожа,обърната с вълната навътре, но трябва да попадне у човек, на когото песента влиза през ушите,прониква в гърдите и по жилите в пръстите. Та тогаз да видиш как ще гайда да ми писне! Гайдуницата пее, ручилото пък приглася.

Смее се гайдуницата на бай Иван като мома на попредулкя или плаче като нахокано сираче за ласка. Другата дупка мучи и припява също като вдовица, без глас останала.

Като основни инструменти в с. Слокощица са ползвани преди Освобождението тъпана, гайдата,сворчето и кеменето. Те са направени от местни майстори с музикален зародиш. От тях тъпанът не е изисквал голямо умение от тъпанджията, но само та тъпан лудо хоро се е играло на мегдана край старато училище в селото.

Гласът на кеменето по-често е празнило чашите на трапезата, бликвала е песен и заподоскачали краката на хорото. То е карало хората неволно де забравят мрачното минало, тъгите и неволите.

Сворчето пък е подслаждало на баира тревата, укротявало стадата на овчарите и свирнята му е веселила душата на всички по къра.

Така на населението от Слокощица са минавали дните по-спокойно и надеждата им за свобода е била по-голяма.

След Освобождението в с. Слокощица се сформира музикална трио-група от кларнет, барабан и тъпан. Като кларнет-майстори изпъкват Борис Ангелов Русийски и Васил Д.Везиров, на когото кларнета беше вносен с буква "С", а Борис си изработваше кларнети по съответните букви А, Б и С.

Майстор на барабана беше Иван Анг.Перчаков, на когото палките за барабана играеха в ръцете му по-бързо от краката на невестите в хорото. Барабанът беше на общината и като разсилен, Иван почти всеки ден репетираше.

Слаб и висок тъпан-майстор беше Илия Йор.Вранянски и той

така гърмеше на мегдана,та чак на Лелинска чука момите хора играеха. Илия беше дърводелец и сам си правеше тъпана и тъпанарките.Така го хареса Катерина Ал.Яневска-мома сред момите и с любов и упование заживяха двамата.

Помнят слоколяни и няма да забравят мандолината на Кирил Анг.Натин. С нея той дирижираше настроението на всеки празник и приобщаваше млади и стари към хорото.

Много пъти човек може да види хората от Слокощица да стоят сред двора или на улицата и със захлас да слушат прекрасния глас на Давидко Хр.Шилежов, който със своите любими песни остана пословичен не само в селото, но и в околията. За любимата си песен:

Черней горо,черней сестро.
Двамка да чернеем.
Ти за твойте листя, горо.
Аз за мойта младост.
Твоите листя, горо,сестро,
пак ще да покарат,
а мойта младост,сестро,
няма да се върне.

Давидко винаги имаше настроение и я изпълняваше за собствено удоволствие, защото песента го успокояваше и му даваше сили. И още един глас завладяваше всички, които го чуеха-в черквата, в кръчмата и във всеки дом, където отидеше Трайчо Ив. Гирков, насита да го слушат нямаше. С мощния си басов глас,равен на Гяуровия, той така си остана неизявен.

Непосредствено след 9.9.1944 година модернизмът промени не само външния вид на хората, но навлезе дълбоко в техния обичай и музикален живот. Някои казват, че акордеона е бил хулигана сред музикалните инструменти. Но той завладя музикалния усет на Емилия Ст.Давидкова,Иван К.Натин,Евга Ас.Плякова и др., които често разкършваха снага на стари и млади. Изтръгваха старите песни от гърлата на възрастни, а младите вкарваха във вихъра на местните хора и често мокреха кърпите от изпотените чела.

По-късно, като изпълнители на народни песни се проявиха Йорданка Грозданова,Венка Настева, Виктория Д.Стоянова, Вера Ямпорска, Фидана Ив.Копелячка, Канта Дебучичка,Павлина Наджачка,Софика Масева, Райна Кост.Михайлова,Христо Османлийски и др. По читалищна линия, в национални и местни прегледи, намериха своето признание и получиха много награди.

Село Слокощица излъчи и своите славеи и танцьори в Кюстендилския ансамбъл за народни песни и танци като Анка Ст.Тамакярска, Лиляна Кир.Натина, Гълъбина Трайчова и др. Като танцьори станаха известни Светла Ив.Гръздарска,Венко Вл.Стоянов

и съпругата му.В Ансамбъл "Пирин"-Благоевград танцьорка е Валя Геор. Кашкина, а народна певица Румяна Ив.Натина, които разнасят славата на българската култура по света.

Песента - това е душата на народа, това е нежността на първата любов. Това е неумолимото младежко веселие или горчивото вино на скръбта. Когато не можеш да намериш думи, за да изразиш чувството, на помощ идва песента!

Я КАЖИ МИ, ОБЛАЧЕ ЛЕ, БЯЛО

Я кажи ми, облаче ле, бяло,
отде идеш,где си ми летяло.
Не видя ли бащини ми двори
и не чу ли майка да говори?
Що ли прави мойто чедо, мило,
с чужди хора, чужди хляб делило.
Ти кажи и,облаче ле бяло,
че жив и здрав, тук си ме видяло.
И носи и от мен много здраве
много мина, мъничко остана-
наближава в село да се върна,
да се върна,майка да прегърна.

ПЕСНИ ОТ СЛОКОЩИЦА, изпълнявани след Освобождението:
ХОРОВОДНА НА ГЛАС

Трънке,капинке,черешова дръжчице,
давам,продавам,тебе да взема.
Баща ми има голема нива.
Нивата дава, мене не дава.
Трънке,капинке,черешова дръжчице.
Давам,продавам,тебе да зема.
Баща ми има големо иманье,
него дава, мене не дава.
Трънке,капинке,черешова дръжчице.
Давам,продавам, тебе да зема.
Баща ми има сто брави овце,
них ги дава, мене не дава.

ХАЙДЕ БРЕ, ПЕТРЕВИЦЕ

Хайде бре, Петревице,
млада вдовице,
гости ти идат
от Света Гора.
Гости ти дойдоя,
от Света Гора.

Чудом се чуди
що да ги нагости.
Чудом се чуди,
що да ги нагости,
що да ги понуди,
та нали са пости.

БОЕ, БОЕ, БЕЛО БОЕ

Бое, Бое, бело Бое.
Давай Бое да одиме
покрай нашата нива.
Тамо има, Бое,
голема ладовина.
Па ойдоя и гледая,
како турчин мома кара.
Кара на кон връзана,
а она нече диде,
се плаче, сака да умре.
Мома плаче ич не спира,
а он я бие и преговара:
Мучи моме ти не плачи!
Ти че ми бидеш баш ханъваа,
у сарай пун със жътици.

ЯНЕ МОМЕ ЯНЕ

Яне моме Яне, хубаво Яне.
Кой ми те снощи ругаше?
Яне, моме Яне,
кога с арамий вечераше,
Яне моме Яне,
това ягне печено,
Яне моме Яне,
за теб обречено.
Яне моме Яне,
дума Гоге арамия.
Яне моме Яне,
земи си пушка, бойлия
Яне моме Яне,
запаши сабя френгия,
па си ела Яне
за глава на валия.

СЕЛСКО ХОРО ЗА ПОЯС

Пее се от две групи на глас, като втората група повтаря стиха:

Е, е, е, играй оро Дано, играй орооо,
на планина Дано, на ридинааа. - 2
Чие оро Дано, чие орооо,
най-убаво Дано, най-убавооо - 2
Е,е,е, мо-ш-но-то Дано, мо-ми-но-тооо,
най-убаво Дано,най-убавооо.- 2
Е, е, е,мом-ко-во-то Да но,
мом-ко-во-тооо,
най-убаво Дано, най-убавооо - 2
Е,е,е, не-ве-сти-ното Дано,не-ве-сти-нотооо,
Най-убаво Дано, най-убавоооо - 2
От Гълабина Облачка, Слокощица

ХОРОВОДНА ПЕСЕН

Изпълнявана от 3 тройки на 2 гласа и във всяка тройка средната пее 1-ви,а останалите две II-ри глас

Е, е, е, гюл девойче мореле,
под гюл е заспа...
под гюл е заспалооо.
Е, е ,е, гюл се рони мореле,
по девойче па...
по давойче падааа̀.
Е, е, е, немой поле мореле,
зелен не опа...
зелен не опадай.
От Гълабина Облачка, Слокощица

ПЕСНИ, изпълнявани в Слокощица през 1935 - 1955 год.
ГУРБЕТЧИЯ

Мила мамо напиши ми, пак за наше село.
От салкъма откъсни ми, едно цвете бяло.
Напиши ми,дал и кажи ми, тъгува някой зарад мен
и дали и друг е плакал, друг, о майко,освен теб.
Дали тънката топола още е пред къщи?
И песните що пеят, са все същи.
Напиши ми за гъдуларя,дали свири още по седенки.
Но за тази що обичам, не пиши,че зле боли ме.
Синко,гъдуларя гърбав свири по седенки,
А песните му се носят чак до къони нощи.

Всяка къща дъх прелъхва и салкъма сине цял пресъхна
а момата ти замина, на уста с твойто име.
Щом кат тази, що обичам вече е умряла,
знай,че твойта стара къща вече е запустяла.
Не ме чакай да се върна,тебе майко да прегърна
Чер кръст гроба ми ще кичи, кат на моето момиче.

НЕРАЗДЕЛНИ

Стройна се Калина, вие
край брега усамотени,
кичест явор клони сплита'
. в нейни вийчици зелени.
Уморен под тях на сянка
аз отбих се да почина
и така ми тайната си
повери сама Калина.
Той ме е прегърнал с клони
аз съм в него вейки вплела.
За сърцата, що се любят
и смъртта не е раздяла.
Дълго аз стоях и слушах
там под сянката унесен.
И това що чух,изпях го
в тази моя тъжна песен.

БИЛЯНА ПЛАТНО БЕЛЕШЕ

Биляна платно белеше,
край Охридското езеро.
Отдолу идат винари,
винари - белограждани.
Биляна дума винари,
винари -белограждани,
настрана кервана карайте
да не ми платното сгазите.
Да не ми платното сгазите,
платното ми е дарено
за свекър и за свекърва,
за зълви и за девери.
Ако ти платно сгазиме
со вино ке го платиме.
Со вино ке го платиме,
со врала ,люта расия.

Не ви го сакем винотони врела.люта ракия.
А най ви сакам младото
що напред кервана водеше.
Не си момчето даваме.
За него носим виното
и врела люта ракия –
утре ще го годяваме.

АКО ЗАЖАЛИШ НЯКОЙ ДЕН

Ако зажалиш някой ден
за драмска ракия,
прескочи вечер,с коня шаркулия
там моят татко ще ти налее
хайдушки песни ще ти попее.
Ако жажалиш някой ден
за одринско вино
преокочи вечер, с коня шаркулия.
Мойта стара майка ще ти налее
Момини песни ще ти попее
Ако зажалиш някой ден някой ден
за момини устни-
прескочи вечер, портите пусти.
Като руйно вино и драмска ракия,
Момини устни ще те опият.

КАНЯТ МЕ МАМО, НА ТЕЖКА СВАТБА

Канят ме мамо, на тежка сватба
на тежка сватба,млад кум да стана,
на първо либе аз да кумувам,
на първо либе, на първа обич.
Я научи ме,стара ле мале,
на първо либе как се кумува?
С кои ли очи да я погледна?
С кои ли уста да и продумам?
Я слушай сине,стара си майка,
на първо либе кум не се става,
че и земята ще се разтвори,
и двама в нея ще ви погълне.
На първо либе сърце се дава
на първо либе кум не се става.

НАШАТА МИЛА СТРАНА

Пътнико свиден, пътнико млад
тръгнал да видиш белия свят.

Дето минаваш, пей и мечтай,
но не забравяй родния край.
Че на света е само една,една
нашата мила, родна страна,
че на света е България само една,
нашата мила, родна страна.
Много родини има в света,
има долини с чудни цвеня.
Ала го няма пълния с блян,
с песни хайдушки, роден Балкан.
Че на света е само една
нашата мила, родна страна,
че на света е България само една,
нашата мила, родна страна.
Ти ще пребродиш много страни
и всички народи ти обикни,
но не забравяй, пътнико горд,
своя прославен, трудов народ.
Че на света е само една,една,
нашате мила родна страна.
Че на света е България само една,една,
нашата мила, родна страна.

БЕЛОКАМЕННА ЧЕШМА.

Край гората път извива,
а край пътя сам,сама.
Сребърни струи разлива
белокаменна чешма.
На чешмата надпис скромен
с длето тънко издълбан
пази вековечев спомен
за нечуваната бран.
В тия златокоси ниви
где слънцето мълви
своите приказки щастливи
на безгрижните треви.
Твойте братя там се били
в непобеден кървав бой
отдъхни край мене,мили
ний забрава и покой.

НАРОДНИ ПЕСНИ

ОВЧАРКА ВЛАИНКА РАЖДА МЪЖКО ДЕТЕ

Пасла овци танка влаинчица
пасла овци по гора зелена.
Родила е танка влаинчица
родила е това мажко дете.
Повила го у букови лисье,
Повойо му е зелен пафит,
в лека рака детето земал
с десна рака овци помамила
шетом,паском овци откарала.
Отдалеко иде и си вика:
Леле тате,леле мили тате!
Я изкокни вонка на дворове,
да укараш тия вакли овци
да си земеш това малко дете!
Изскокнал е нойни мили свекор,
с десна ръка детето пригръта,
с лева рака овци укаруе.

БОГАТ ЕРГЕН

Земи ме,Пенке, тако ти бога!
Язе съм,Пенке, бре ногу богат:
Ние имаме богата каща,
от миш мешина пуна сиренье,
ръжена сламка пуна с ракия
от жаба нога цела пастрама
сбатба че правиме,па че остане!
Земи ма, Пенке, тако ти бога!
-Не чу те,парльо, не чу те дрипльо,
-земи ме, Пенке, тако ти бога!
Язе към,Пенке, ногу пременен:
От доломата салте яката,
а от елеко саде белего,
от потурите салте обузо!

Двете песни са от Елена Стоименова, Слокощица

ПЕТРУНКА И ЧУЖДИ ЮНАК

Пусто било наше село
ката ден се собор бере,
собор бере,оро игра,
се Петрунка оро води.
Дори дума да издума,
ете оздол чужди юнак,
и застана до орото.
Коню нозе приклекнал,
юнак очи изгледая.
Следна от конь,поби копие,
на селянье проговаря:
-Ей,селянье, ей кметове,
имате ли туа адет,
кога дойде чужди юнак,
да се хане на орото,
на орото, де е да е,
де е, да е, до Петрунка?
А селянье отговарят:
-Добре дошел,чужди юнак!
Имаме си туа адет,
кога дойде чужди юнак,
да се фане на орото,
де да е, само не е,
само не е до Петрунка.
А юнак ги бре не слуша,
па се фана до Петрунка.
Не ми игра, ка се игра
сос глава и китки сроньи,
а Петрунка отговаря:
-Мирно играй,чужди юнак,
брат ми гледа от чардаци,
и на мене глава клати,
а на тебе ножи вади!
-Играй,играй,Петрунчице:
ако ти връти, нека връти,
ако вади,нека вади-
и от глава, и я глава.
И от ножи, и я ножи!

Песента е от Елена Анастасова,Слокощица

С ТАЗИ ПЕСЕН АЗ ТЕ МОЛЯ

Виж отново,
китна пролет е дошла.
Вишната отново,
пак е цъфнала.
Ти с друга, аз с други,
тъй живеем ний.
С тази песен аз те моля,
чуй,върни се ти.
Ти с друга, аз с други,
тъй живеем ний.
С тази песен аз те моля,
чуй,върни се ти.
Не дълбай с длето тънко,
в моето сърце.
Остави таз рана
нека да зарасте.
Само бръчки по челата,
ще ни спомнят,знай,
че обичахме се,нявга
ти и аз безкрай.
А портрета от стената,
само ме следи
и в радост и в утеха,
все след мен върви.
Знам, че друга ти обичаш,
но щастлив не си.
С тази песен аз не моля,
чуй,върни се ти.

ПРИКАЗКИ И ДЕЙСТВИТЕЛНИ СЛУКИ из с.Слокощица

Няколко бисери от Велин Цветанов Чичев:

а/ Дава лек против умиране на овците - Велин Чичев,като пошаджия през Балканската война 1912 - 13 год.из Новоселския район, един стопанин му се оплакал,че отскоро започнали да му умират овцете от нещо и ако знае някакъв лек, да му каже.Велин с едната ръка държал коня си,а с другата се почесал по главата,замислен позавъртял мустаките,какво да му каже на човека,след като хората от района го имали за учен човек.Мъчи го

мисълта за отговор, пък от друга страна не бива и да се изложи като учен и казал: Че земеш срещу Йорданов ден, вечерта/18 януари/ ,че се съблечеш чисто гол и три пъти че заобиколиш трълата / овчарника/,ако не помогне това сега,че го повториш.Човекът послушал Велин и когато децата и останалите заспали, срещу Йорданов ден, през нощта, край огнището, се размислил как ще гази гол и бос в този дълбок сняг.Но нали е за лек и решил-съблякъл се,заобиколил трълата веднъж,втори път и на третия път хлопнала външната врата на къщата.Той се притулил зад оградата на трълата и зачакал.През това време майка му,възрастна жена, излязла по физиологическа нужда,но не можала от дълбокия сняг да търси тоалетната и приклекнала на пъртината/пътеката/между къщата и трълата.След това той изчакал майка му да си легне и тогаз да влезе.През това време краката му премръзнали и навсякъде по тялото започнало, като с карфици, да го боцка ледената нощ.Едва влязъл в стаята и с мъка се приготвил за спане.Дълго време не можал човекът да заспи с тези заледени крака,като разтърсил леглото от треперене.

Едва дочакал сутринта и го занесли в съседната махала, където пребивавал лекар,който положил големи усилия, за да го спаси от бялата смърт.Оттогава Велин много рядко минавал покрай тази къща,но и не го и търсили като лекар.

б/ Дядо Велин, като пощаджия, движейки се със собствения си кон из повереният му участък,често му се налагало и да преспива там,докато разнесе цялата поща.Свикнал с трудностите, особено през зимата,отдале-чените къщи една от друга,с нрава на хората,но с течение на времето се пригодил,като всякъде, където и да отиде, между служебните си задължения казвал и по нещо весело или някоя новина.Това му помогнало да стане много контактен и спечелил уважението на хората,но и българското гостоприемство,останало като наследство още от славяните и дойде ли ти гост, помоли го с ядене,макар с хляб и сол и тази хубава българска традиция не позволила на Велин нито да гладува, нито да пренощува на открито.

Веднъж, обикаляйки големия си участък, гладът започнал да го дразни и той изгубил настроението си пред мисълта,че трябва да направи един доста голям преход, докато отиде до една къща.Слънцето обаче вече захождало зад хоризонта и той бързал да отигне "по видело".Влизайки в къщата, заварил хората да вечерят и те веднага го поканили на масата.Свикнал да не чака втора покана и седнал на предложения му стол до масата и все още с навъсена физиономия като гледа,че на масата няма шише с ракия.Домакинята няколко пъти го поканила да вечеря,но той все седял

намръщен.Сторило се на жената, че дядо Велин е нещо ядосан и за да го развесели, донеса шише с ракия и казала:"Бате,ти кога и да дойдеш,все ще ни разсмееш- и нас, и децата,а днес дали си ядосан нещо?"Сипала чаша,две ракия и пак го заприказвала:"Я направи някоя смехурия на децата,то ядовете са си ядове,от тях човек не може да се куртулиса!" Светнали детските очички в очакване и започнали и децата да го молят. На децата не можал до откаже и въпреки,че видял огледалото на стената, попитал:"Имате ли огледало?" Домакинята кимнала утвърдително,като му принесла чиния с ядене и в нея голям кокал и месо.Тя свалила "кланячката"/ кърпа, с която се изпълнява обичай и тя стои върху огледалото/ и поднесла огледалото на Велин.Той допил чашката си и го сложил до единия крак на леглото.Поразвесел се дядо Велин,избърсал мустак и започнал да се храни.След като пооглозгал кокала, поискал да доведат кучето.Припнали децата и довели едно от кучетата. Той го помамил,като оставил кокала пред огледалото и продължил да се храни.Кучето започнало да гложди кокала и когато видяло в огледалото и друго куче да гложди кокал,започнало да ръмжи да лае срещу него. Децата се зарадвали и със смях очаквали какво ще направи кучето.От сърце се смеели уж и родителите. По едно време кучето не могло да издържи и се хвърлило в огледалото, за да вземе кокала и счупило огледалото.Децата още повече започнали да се смеят,но родителите прехапали устни и изпъдили кучето навън.Тогава Велин казал:"Е па,искахте смешка,те ви смешка" и си тръгнал,като видял,че ще не го спират за спане,тъй като навън е било много тъмно.Излязъл на двора и вече действително ядосан,отвързал коня и си тръгнал по сред нощ за Слокощица. Яздейки коня по кривите и стръмни пътеки в тъмната нощ, си мислил:

"Що ти трябваше тази беля?Хайде сега,дий Мицка, и ти ще патиш покрай мен!"

_в/Когато в с.Ново село поотроили черква и поканили владиката да присъства на освета,Дядо Атанас пратил хабер по Велин Чичев до владиката в Кюстендил, с когото лично се познавал,да дойде в неделя сутринта на освет на черквата.Велин предал поканата на владиката и му казал:"Дядо Владика,когато отидеш в с.Ново село,да знаеш,че дядо Атанас не чува,та трябва да му думаш силно."

На другия ден Велин занесъл пощата в Ново село и отишел при дядо Атанас и му казал.че е предал поканата, но много трудно му я е предал,защото владиката бил оглушал.

В неделя, рано сутринта,владиката яхнал коня си и отишъл в Ново село,извършил освета и се приближил до дядо Атанас,като започнал с висок глас да му говори:"Ка,кво пра,виш Атанасеее?" и той му отговорил високо:

"Добре съм, дядо владикааа,ти откога оглушее?"Вдадиката се

позамислил и разбрал,че тук има някакво недоразумение и попитал:"А ти откога оглува?" Тогава дядо Лтанас се сетил,че тази работа е направил само Велин пощаджията и казал: "От кога ти,оттогава и я" и започнали да си приказват по-тихо,но Велин не посмял да присъства на освета, за да не го анатемоса владиката.

г/. За да подкрепи малко семейната каса, Велин Чичев натоварил един товар дърва за огрев на кобилата си,която наричал "Мицка" и ги закарал в Кюстендил за продан.Минавайки из пазара покрай една гражданка, роклята й се закачила на една от цепениците и се скъсала.Ужасена,гражданката започнала да се кара на Велин и поискала адреса му, за да го съди.Понеже кобилата се наричала Мицка,той казал:"Мицка Велинова от с.Слокощица, Кюстендилско."

Гражданката записала адреса и подала жалба в съда да й бъде заплатена роклята.Делото било насрочено наскоро и Велин, като пощаджия, си получил призовката.На определената дата завежда кобилата пред съдилището и чака да я извикат.Когато глашатаят/ извиквача/ извикал:"Мицка Велинова!" и Велин повежда кобилата към съдебната зала, но глашатаят не позволил кобилата да влезе в залата и казал на съдията,че Мицка Велинова е кобила. Ядосан,съдията извикал Велин и започнал да го упреква защо постъпва така и се подиграва със съда.Велин извадил призовката и я подал на съдията, като казал,че призовката се отнася за кобилата,а не за него и че кобилата е скъсала роклята на гражданката,а не той.И понеже в България няма такива закони, по които да бъдат съдени животни, Велин Чичев бил освободен, делото останало без последствие, кобилата ненаказана,а гражданката-без нова рокля.

ПАЗАР НА СМЕТКА

Васил Георгиев/Зверийски/ получил грамотността си преди Освобождението в с.Слокощица,наследил от баща ои хлебарска Фурна и професията фуруджия,като въртял и малко търговия.По това време една жена от махалите по баира донесла един кюп / връчва,делва/ с урда/извара/ и я предложила на Васил.Той обаче имал два кантара.Единия за продав,другия за изкупуване.Той взел делвата с из-варата,претеглил я и казал на жената, че всичко с тарата е 14 килограма и извадил изварата в съд, а на другия кантар претеглил тарата и казал, че тарата е 14.5 кг.В този случай изкарал само тарата повече от общото тегло.Като чула, жената се позамислила и казала:"Ама како може така?" Васил й показал кантара,жената гледала, но не може да разбере нищо.Жената била неграмотна и ръцете й започнали да треперят с връчвата, след като Васил я изкарал борчлия,вместо да й плати изварата.За да излезе от неудобство, Васил извадил 2 гроша и казал:"Айде, от мен да мине,па друг път повече да пълниш връчвата!"

ПРИЯТНА КОМПАНИЯ

През един мрачен летен ден Драгодан отива да се почерпи в кръчмата на селото и там заварва до една маса да седят трима негови прятели.Сяда при тях като казал: "Ех,че приятна компания се събрахме" и поръчал "по еднс"от него.Времето обаче в кръчмата върви бързо! Докато се изслушат поотделно,след това започват двама по двама, докато се изредят в поръчките, докато изпушат по няколко цигари и времето напреднало. Така компанията вече направила първия преход в малките часове, но кръчмарят нарушил сладкия мохабет/разговор/, като ги предупредил,че е късно,ще затваря кръчмата и няма да сервира повече пиене.

От това предупреждение се поизкривили лицата на хората от компанията, но били длъжни да се подчинят. Платили си сметката си тръгнали. Ставането на Драгадан се оказало много-краката му отказали да се подчинят,изгубил и говор и само ръцете му служели за някакви знаци. Двама от приятелите го завели до входната врата на къщата му и го оставили.Не посмяли да се обадят на съпругата му да го прибере, за да не се развика и събуди съседите.

Пред входната врата е имало площадка, от която, по четири стъпала се излизало на улицата. Драгодан паднал на площадката и заспал. През нощта съпругата му излязла по физиологическа нужда и свършила работа на площадката, но понеже било много тъмно, не видяла Драгодан. По едно време той усетил роса върху лицето си и помислил, че е заваляло дъжд и си казал:"Еха,щом вали и утре ще има джокавица!"

ПУСТИ МОИ ПАТИЛА

Я знам кога мама се жени.Мама беше невеста,тата младоженья, а язе се бех уцаньил у един чорбаджия да му паса гъските. Заайтах се по сватбата, кога погледнах у гъските,преброи ги,една нема. Бре тук, бре ондея, намерих и дирята. По дирята, по дирята, та у тиквите,що ги беше баба садила. Една ластина пораснала дори до небето.Като ойдох ткам, мама ме дарува клубе манье. Пуста гаска се качила по ластината при дедо Господ.Улових се за ластината, по нея, по нея, та там. Гледам дедо Господ си връше просо с гаската.Чаках,чаках, свръше,па си докарах гаската из ластинькята. Гледам,ластинькята се маа от ветеро. А оно от що било! Тата заклал магарето,главата му се утраколила,та преяла ластинькята. Сега како да слезнем? Ато дойде ми на акъл за клубето.Разтръкалях го-касо. Па кинем,връжувам,динем,връжувам-наставих го. Пущих го, арно, ама длъго! Така, онака,слезнах на земята. Море припило ми се вода, та две не видим. Гледам,водата замръзнала. Нема сос що да проим

ледо. Ато дойде ми на акъл. Забите ми са здрави. Симнах си глвата,пробих сос нея ледо,па я оставих настрана.Легнах да се напия вода, кога станах,гледам,главата ми нема.Бре, па сега! Развъртех се нагоре, надоле,согледах една лисица я носи.Загнах се по нея,тръчи,тръчи,настигнах я.Па кога си земем левата рака у десната,та кага маанем по лисицата,право през опашката и она ми остави главата. А сега, како що ме гледаш,се ми ена место.

Разказал Андон Митов,36-годишен към 1925 год.

ГЛУПАВИЯ БРАТ

У старо време имало двоица бракя.Единио бил итър,е другио бил глупав и пелтек.Викали го Глупчо й истина бил такъв. Кога умрел баща им, они рекли да си делят иманьето.Итрио дал на глупавио новиьо яхър и вехтата каща,а он земал новата каща и вехтио яхър.Дошло време да си делят воловето и пашитните говеда.Чудили се како да ги разделят,най-после итрио рекал на глупавио:"Я, ти застани пред новиьо яхър,я па я пред вехтио,па че мамиме говедата.Кое при кого че дойде,на него че си е."Мамили,мамили и говедата си ошле се у вехтио яхър.Само един вол, най-старио,що го гоньят сите говеда, ошел при глупавио брат у новио яхър.Глупчо се съгласил и на това. Връзал воло у яслите и седнал до него да вечера.Турил на роговото му едно светилце и фанал да яде.Воло заклатил роговете и прътнал светилцето.Глупчо се разсърдил, извадил ножо и заклал воло. Сабаале изнесал воло да го дере.Одрал го и закачил месото на едно високо дърво,дека се собирали ногу гарги. Он им рекал: " Че ви го дада, ама озаран парите си сакам"! И си ошел.Однел си и кожата. По пато минал край един шипок. Како влачил кожата, она се закачила за шипоко. Он сецал, шипоко не пуща,он сецал, шипоко не пуща и он си рекал:"Че ти я остава, ама озарана парите си сакам!" И си ошел. На другио ден Глупчо ошел при гаргире за парите. Они се насобрали били и си грачели. Он им рекал: "Дайте ми парите!" Они си трачели и не инскали да знаят. Он земал секирата и пресекал дървото. Оно паднало и гаргите си литнале. Кога гледа у ралупо,гръне с жъртици. Ошел при шипоко,поикскал му парите и он си траял. Грабнал тогава един копач и го ископал.Фрълил шипоко настрана, кога гледа у дупката-пун кюп с жътици. Земал кюпо, однел го дома заедно сосе грънето и ги дал на брат си да ги раздели.Арно, ама брат му ги земал и не му дал от жътиците. Така Глупчо останал без вол и жътици.

На другата година айдуци обрали жътиците на итрио брат и го убили, а Глупчо останал на целио имот и иманьето.

Приказката разказал Андон Митов-роден 1889 год.

БЕЗУПРЕЧНАТА ВРЪЗКА МЕЖДУ АНГЕЛ ВЕЛ.БИВОЛАРСКИ И ХРИСТО МИРАЗЧИЙСКИ /ТАКЕТО/, наречени за по-кратко АНГЕ И РИСТО

Между Анге и Ристо е съществувала безобидна приятелска връзка,която е останала в паметта на селяни от с.Слокощица като големи майтапчии.

Веднъж Анге решил да се пошегува и в Кюстендил, на пазара, много преди 9.9.44 год.видял,че се движи Ристо и решил да се престори на болен. Срещнал го е така сериозен го помолил да го придружи до село, да не би по пътя да му стане по-лошо и Ристо се съгласил.Тръгнали си пеш и вече извън града, Анге се присвива от стомах и пада на земята.Ристо се поразвъртял дали не идва някой по пътя да помогне,но за нещастие нямало жива душа.За да не го изостави в такъв труден момент, се съгласява да го вземе на гръб и да го занесе в къщи.Анге се качил върху Ристо и тръгнали.Ристо бавно вървял и в разговара се оплакал,че и той на е добре със здравето, но не чак толкова като Анге. Наближавайки вече черквата в с.Слокощица, Анге започнал сам да си говори:"Болен здрав носи, болен здрав носи" и като разбрал Ристо, че Анге го е излъгал, го обръша на земята. Анге тогава с усмивка му казал:"Чекей бе,че ми строшиш ребрата!"Но Ристо се разсърдил и му отговорил: "Иди си сега сам!" И си отишъл ядосан в къщи, но не казал за случая.

Минало известно време, но в главата на Ристо все се върти мисълта как да излъже Анге. Анге пък по това време бил кум на едно семейство от с.Брестница. В началото седмицата Ристо купува два симида в Кюстендал и помолил един съселянин да ги предаде на Анге и съпругата за здраве от името на кумовата рода от с.Брестница и да ги покани на кръщене в неделя, като не казва, че симида го праща Ристо.Селянинът предал всичко точно и Анге повярвал на поканата и започнал да се готви за кръщенето. Купуват подаръци,мислят за име на детето в цяла седмица са в напрежение заради приготовлението.Макар и в лошо време-студ и сняг, Анге и Ристена тръгват пеш за с.Брестница на кръщенка. С много трудности стигнали до селото и започнали да се ослушват за музика или някакъв глъч.Приближавайки до къщата и по тишината разбрали, че има нещо нередно.И за да не се посрамят,скриват подготвените за кръщенка подаръци във фурната до къщата, чиято врата била отворено. Когато влезли вътре разбрали, че няма никаква кръщенка. Кумовете били малко неподготвени за такива високи гости, но бързо се организирали и ги посрещнали подобаващо.Когато Анге и Ристена си тръгнали, гостите ги придружили далеч зад селото и те не могли да си вземат скритите подаръци.Много пари са похарчени

за тях и така си останали във фурната. През целия път до Слокощица Ристена го гълчала и едва по-късно разбрали кой ги е излъгал.

ШЕГА И СМЕШКА НА СПОВОЙНИЦА

У наше време, бабин маж и жена не се викая наиме/на име. И еднаш едно куче грабнало на мажо на една жена опиноко и го изнесло на вонка. Убаво, ама жената го видела, излезнала бръже по него и фанала да му ока: "Йе, йе, йе, не бре, не бре, остаи, остаи!" А кучето бегало и носило опиноко, а она се тръчала по него.

По едно време я согледал един човек и я сопрел да я пита на кого е опиноко. А она рекла: "На негооо...на негооо!" и не могла да каже името на мажо си. - "Е,е! Ако е на него, нека си го носи, ти защо го гоньиш?" И кучето однело опиноко у полъето.

ОЩЕ ЕДНА ЧЕ ВИ КАЖА:

Еднаж на едного, жената родила,а он,мажо у де,ошел да сака молитва от попо селски. Попо фанал да чати молитва на кондирчето водата и прашал мажо, како е името на жена му,родилкята де,да я споменува у молитвите. Он не знаял и фанал да се чуди, а попо разбрал,каква е работата и му рекъл: "Да не е Йованка, Магда, Стоименка, Анисия?" А он му рекъл: "А, а-а, дедо попе,...фана да й го прикаруеш...името де..."

От с.Слокощица

ЛИТЕРАТУРНИТЕ ДЕЙЦИ ОТ С.СЛОКОЩИЦА

Георги Струмски/Георги Асенов Йорданов/ роден на 25 ноември 1932 год.в с.Слокощица. Основното си образование завършва в родното си село,Гимназия в гр.Кюстендил и висше образование в Софийския университет "Климент Охридски"- специалност "Българска филология".

Няколко години Георги Струмски е гимназиален учител в гр.Средногорие, кв.Пирдоп, гр. Кюстендил и в София.След това паследователно работи като редактор в радио София,главен редактор на вестник "Пулс",завеждащ отдел "Детско-юношестка литература" в издателство "Български писател", заместник-главен редактор на списание "Обзор",секретар на Съюза на българските писатели, главен редактор на списание "Славейче" и др. Пише за възрастни и деца,като творчеството му е тясно свързано с

поколението писатели,наречени Априлско поколение, което израства и навлезе в литературата след Априлския пленум на БКП от 1956 год.

Още като ученик в прогимназията в селото,седейки на един чин с Христо Осоговски/Христо Сотиров Бумбаров/започват в една тетрадка да записват малки стихчета,строфи,афоризми и анекдоти.Колкото съчиненията ставали повече и тетрадката набъбвала, по-силно в тях самите пламвала любовта към творчеството и вече нямало съмнение, че са литературни дарования.В надпреварата си кой повече неща ще запише, се дало гласност и информацията стига до класния им ръководител Стоян Мирчев от гр.Кюстендил, учител по това време в Слокощица. Когато завършила учебната година,Мирчев поискал от двамата бъдещи писатели тази тетрадка с първите им литературни изяви и те, без да дават някаква стойност на нея му я подаряват.Днес Стоян Мирчев ревностно пази тази тетрадка и се гордее, че двама негови ученици са застанали на прозореца на света.

За възрастни Георги Струмски е създал художествено-публицистичната литература:"Две поеми"- 1958 год.; "Мойте пролети и зими"- 1963 год.;

"Слово за комуниста"- 1967 год.;"Огънят,на който съм се грял"- 1968 год.;

"Владения"- 1970 год.;"Книга за Майстора"- 1972 год.;"Техни величества децата"- 1974 год.и "Докато живея,докато обичам"- 1975 год.и др.

По-голямата част от творчеството на Георги Струмски е насочено към читателите със сините и червените връзки,за които е издал повестите:

"Напред, другари млади"-1966 год.;"Наско защото"- 1970 год.; "Хиляда и един Ивановци"- 1971 год.;"Художникът и слънцето"- 1973 год.;"Имаше един вълшебник"- 1976 год.и др.

Написъл е и стихотворения и поеми като:"Пионерска държава"- 1964 г., "Барабанчик"- 1965 год.;"Слънце,дай ръка"- 1966 год.,"Писма до твоето детство"- 1968 год.,"Горната земя- 19699 год.;"Голямият и малкият"- 1972 год. "Бяло,зелено и червено"- 1972 год.;"Добър ден,Альоша"- 1973 год.;"Пътници с червени връзки"- 1974 год.и др.

Г.Струмски издава и картинни книжки:"Три писма"- 1962 год.;"Космонавт хиляда и едно"- 1969 год."Прегръдката на Димитров"- 1971 год."Безсмъртното звено"- 1973 год."Майстора"- 1974 год."Пролетна вертележка"-1975 год.и др.

Георги Струмски е носител на голямата награда на Министерството на народната просвета- "П.Р.Славейков". За редица свои издадени книги е получил национални награди на Съюза на българските писатели,МНП,ДКМС и др.

По текстове на Георги Струмски са написани много музикални произведения като "Комунисти,комсомолци,пионери", "Седем дневна дъга", "За да има песен", "Книжката на Таня", "Бяло,зелено,червено", "Древна и млада родина" и много други.

ДИМИТЪР ХР.КЕРЕМИДАРСКИ няма псевдоним. Той е роден на 22.III.1926 г. в с.Слокощица,където завършва основното си образование.Родителите му са били бедни хорица, а Димитър,като малък, е проявявал огромно спокойствие и по тази причина селяните са пророкували зла съдба за детето.Никой не е предполагал, че творческата муза ще бъде пътеводната му звезда.

Отрано е заложил на ученито и без финансовата подкрепа на семейството завършва Гимназия и Учителския институт в Кюстендил.

Със своята упоритост тръгва по просветителския път и влияе върху крехкия детски характер на неговите ученици,черпейки примери от неговата лична съдба.

Отначало се среща с децата от с.Драговищица,след това в с.Шипочано и най-много в гр.Кюстендил.

Димитър Керемидарски ясно вижда двата ориентира в живота:професията и мястото в обществото. След 9.9.1944 год. той споделя прогресивните идеи на своите съселяни и не остава настрана от новото социално-икономическо развитие на обществото и активно участва във всички обществени мероприятия.

Първият му литературен опит и стихотворението "Ода за читалището"-1945 год. По-смело се изявява след 1967 год.,когато пише много афоризми,анекдоти и поговорки.Написва над триста, събрани в брошура под името "Истини без грим". Сътрудничи в различни национални и местни вестници.

През 1986 год. напуска просветителската дейност и се отдава на заслужена почивка.Тогава приятелят му Кирил Михайлов, автор на тази книга, се обръща към него със следните строфи:

Скъпи приятелю,

Не бъди все още затворена страница,
защото кратката мисъл корен няма.
Ти често виждаш през"прозореца"
твойта Муза,отвори и, за да стане твоя дама.
Тогава твойте прекрасни атекдоти и афоризми
ще станат по-живи строфи,стихове,поеми.
Те ще ти бъдат тогава верни като кадъни
и от поривите ни, ще бъдат чисти като новородени.
Подвигът ти ще стане равен на живота,
защото великото ти човешко въображение
ще определи литературното ти поприще с охота

и ти ще преодолееш твойто пренебрежение.
Често пъти за човека страхът е показател
за виновност и несигурност в себе си.
Но ти като учител, творец и вдъхновител,
вад чистата ти рима не крии себе си.

Кирил Г.Михайлов-16.Х.1986 г.
С.Слокощица

От многото афоризми, анекдоти и поговорки на Димитър Керемидарски подбрахме следните:

1.Мъдростта от живота извира, а литературата я само каптира.

2.В паметта оставаме с това, което оставями.

3.На някои настоящето не им позволява на гледат в миналото и да виждат бъдещето.

4.Човекът е човек тогава, когато от себе си дава.

5.С очи се гледа, но с разума се вижда.

6.Истината е една, но с много двойници.

7.Заблуждението е биберон за възрастни.

8.Външността е само заглавие на личността.

9.Само малките се големеят.

10.Най-много брак в обществото дават бракуваните бракове.

11.Ненаситността и егоизмът са родители на много пороци.

12.Няма по-голяма бедност от душевната.

13.Хората са като реките-правят чудесии и поразии.

14.И в градината на щастието никнат бурени.

15.Безсилието е най-голямото нещастие.

16.Критикът е кантар,който показва и собственото си тегло.

17.Поздравът е безплатен, но се цени според целта му.

18.Тактик е този, който знае що да прави,но къде,кога,как и колко.

19.И правдата има недостатък,може да се изкривява.

20.Ако хората бяха примамливи вещи, всички щяха да са по-внимателни към тях.

21.Златото в земята не блести, но запазва блясъка си.

22.Малцина могат да се подписват с творбите си.

23.Беше голям естет-лъжеше финно.

34.Невниманието ражда само горчиви плодове.

25.Като се докарват, все по нещо си докарват.

26.От хорската кал не можем да се отървем с никакви настилки.

27.Не се прекланя пред нищо родно, но коленичи пред всичко чуждо.

28.Душевният му лед не се топи.
29.Когато угасва светлината, настъпва мракът на пороците.
30.Глезените/хора/ затъват в калта на живота и над глезените.
31.Най-нерушими са паметниците в душите на хората.
32.Има и връзки, които развързват.
33.Не питай гладния и преситения за вкуса на яденето.
34.Не само растенията ценим по плодовете им.
35.Не всичко се купува, но всичко се заплаща.
36.Обстоятелствата правят всичко.
37.Хубавото приковава вниманието с невидими пирони.
38.Живеем когато произнасят имената ни с почит.
39.Само туристите изкачват върховете за удоволствие.
40.Как да се безпокои за другите,като постоянно се безпокои за себе си.

Това е една малка част от афоризмите и поговорките на Димитър Хр.Керемидарски, който ще остане с личния си девиз: "Любов към хората на обществено полезния труд",а паметната му бележка е просто призив към всички: "Ако строим сградата на обществото, без отвеса на правдата и нивелира на равенството,тя ще рухне".

ЗА ИМАНЯРИТЕ

Всяка̀ старина в дадено място, малко или много, е иманярски обект.Всяка нощ е свидетел на разрушителните действия на тези силуетни потайни личности, снабдени с подходящ инструмент-лупи,транзисторни апаратури и подходяща литература.За този вид работа,тези хора не са взискателни към Кодекса на труда и копаят при много лоши условия, без да роптаят.И колко е несправедлива природата,като е създала толкова малко от жълтия метал.На човечеството той никога не е дал мир и спокойствие,а днес хвърля жени и мъже в жестока битка, за да го притежават.Много са случаите неговите притежатели да са и негови жертви,но...много нощи не само мъже,а и жени са се посвещавали на интензивен труд,мълчание,напрегнато съзиране в тъмната нощ и дълго жадувания момент да зърнат жълтия метал, са се лишавали от сън,спокойствие и обществен авторитет.

Едва ли има село или град, където да няма такива нощни рушители на древността и историята му.

Известно е,че непосредствено след Освобождението /1878г./ в България иманярството започва да се развива като лек и доходен начин на забогатяване.Не на всеки обаче се удава по този начин да

застане на върха на щастието.Този непрестанен стремеж към забогатяване създава друг вид хора,които с по- голяма фантазия създават литература за иманярски обекти,като насочват иманярите към старините.По този иачин се оформят две групи хора,които от лични интереси унищожават неоценими културни и исторически паметници,като погребват завинаги и историята на страната.

От с.Слокощица, след 1900 год.,са известни като иманяри:Велин Ташков,Христо Кюшев,Георги Кудуски,Костадин Сурков,Никола Манкин,Евтим Сурков, Йордан Иванов,Кирил Кацарски и др.,но нито един от тях не е станал по-заможен.

От по-младото поколение, след 9.9.44 год.,се насочват към индивидуално иманярство Стефан Клечков,Деян Рошков,Кирил Костадинов,Кирил Барутчийски и др.

Древната история на Слокощица днес създава много трудности на любителите на този скъпоценен метал,защото обектите от този род са много и са пръснати навсякъде из селото и околността му като:"Аджийска чешма",монастирите "Благовещение" и"св.Тодор",черквите "св.Никола",св, "Димитър", св."Рангел", св."Петка"и шестте параклиса,"Повитото дете", "Квачката с пилетата","Впрегнатите волове","Скендерска бахча","Тунела", "Хайдушки кладенец","Почивалото","Чешмата край пиянечкия път",около крепостите "Петъртепеси", "Дабие", "Имането","Габрите" и около четирите кули, особено около двете беклемета в Слокощица и м.Ореовица и др.

С много рискове и нещастия са свързани действията на иманярите,но в някои от тях има и много емоции,за които ще разкажа.

Още преди 9.9.1944 год.,една група иманяри - Никола Манкин,Костадин Сурков и Евтим Сурков решават да копаят прад прага на черквата св.Никола. Копаят през нощта и мьлчът по иманярските закони.Слезли повече от 1.5 м. дълбочина,но не излиза нищо.На другия ден на Никола Манкин му хрумва идеята да отиде на врьжалица,та дано помогне да намерят имането на Михаил Шишман.Речено-сторено.Врьжалицата, след като изслушала Никола, му казала:"Ще вземеш от олтара на църква една икона и с нея ще влезеш в дупката,която сте изкопали и там ще се помьчиш да заспиш с нея.Парите ще ти се прикажат на сън".Никола не казал на останалите,но го мьчила мисълта как да отключи тая старовремска брава на вратата на черквата.Денът бил мрачен и с опасността да завали и напълни изкопа, ще пропадне и последната надежда.Едва дочакал настъпването на нощта и в прозорците на къщите изгаснала последната светлина,независимо от предстоящата буря,Никола разбива вратата на черквата и плахо влиза, като оставя вратата отворена, за да влиза малко светлинка.В това време една светкавица

прорязва небосвода и и той вижда как осветените лица на светиите гледат в него.Това го стреснало,но му дало възможност да види иконата.Силният вятър навън затворил с трясък вратата и страшният небесен гръм сякаш се стоварил върху главата му.От страх и тъмнотата едва не изпуснал иконата, но косата му се изправила и му паднала шапката.Последвал втори гръм,вратата се отворила и нахлул облак прах от улицата,а полюлея се разклатил и започнали да дрънчат висулките по него.От страх, Никола не усетил кога е скочил в изкопа и дълго седял в него, но не можал да заспи.Притискайки иконата,със затаен дъх слушал необикновения ритъм на същето и свирещия вятър над главата му. От преживяното, мислите за утрешния ден една след друга се редили:защо не намерихме нищо, защо разбих вратата,защо откраднах иконата,а утре, като се разбере всичко? Петлите от махалата авпочнали да пропъждат нощта. Изгубил надежда,Никола решил да се прибере в къщи.Легнал и пак не можал да заспи.Когато слънцето пръснало първите си лъчи и хорският глъч се разнесъл навън,леглото на Никола започнало да трепери и студени тръпки полазили по тялото.Силното главоболие го накарало да потърси медицинска помощ и той прекарал месец в болницата.Не казал на никого за случилото се.

Друг случай на територията на Слокощица - двама души копаят през нощта и спазвайки всички правила не говорят, за да не изчезне имането. Когато стигнали на дълбочина към 80 см.,започнали да излизат късове от тухли,но те продължавали да копаят, с очакване да се покаже някакъв съд с жълтици.Те слязли повече от един метър и тухлите се свършили и никаква надежда не успокоила златотърсачите.Нощта вече преваляла и те решили да си отидат,както всякога и сега без резултат.

Рано сутринта един стопанин имал невързани полози на нивата,та докато дойдат жетварите, той да върже останалите от вчера снопи и да ги сгради на кръстци.Нивата не била дадеч от иманярския обект и стопанинът, минавайки покрай него, вижда и разбира,че това е копано през нощта.Проявявайки интерес за какво може да се копае нощно време,отишъл до изкопа и вижда късове от тухли,но из тях стари/тучени/бронзови военни паласки, а из пръстта няколко жълтици.Като отворил една от паласките,тя била пълна с подредени жълтици.Съблякъл връхната си дреха и преровил пръстта и събрал воички паласки и разпилените жълтици от случайно отворилата се паласка.Завил ги в дрехата си и се върнал обратно в къщи.Радостен,човекът скрил имането в къщи и с още по-хубаво настроение се върнал на нивата.Връзва снопите и се чуди как толкова му върви работата.Вързал всички снопи,събрал ги на кръстци и жътварите дошли да продължат жътвата.Доброто настроение на стопанина направило впечатление на аргатите и

женското любопитство останало да мъчи мисълта на една от по-възрастните жени,която попитала чорбаджията защо тази заран е толкова весел,а той се усмихнал радостно и отговорил:"Добра среща имах тази заран и видиш ли колко ми спори работата?"След известно време, този стопанин започнал да масовизира стопанството си и се наредил в редиците на заможните в селото.

Пътят за монастира св.Благовещение, в слокоско землище е започвал над първия завой на пътя за с.Ново село, на втория мост от левия бряг на река Новоселска.Тръгвайки по него нагоре и днес стоят няколко иманярски белега като: "Трите панички","Длетото",буквата "Х", след 1878 год.,докато се търси в това място знака "Повитото дете",който е останал неразкрит,а интересът към него се проотира дори зад граница.За него много поверително си шепнат иманярите,че близо до този път е имало пещера и в нея е оставен един товар злато,след което е сринат входа на пещерата.Много труд,много скална маса е прехвърлена,но до сега не се открива входа и.След 1980 год.,когато се заговори за строежа на язовир над с.Слокощица, точно в този район,грижи лягат върху главите на любителите на този "спорт". Имането ще остане на дъното на язовира и няма да види бял свят, докато не се отприщи стената!

Този път свръшва до монастира, чийто развалини до Освобождението са напомняли на всеки за неговата дълговековна просветна дейност.че там се е подържала вярата и надеждата на българина,че оттам той е черпил знания и закрила. Днес обаче е много трудно да определи къде е мястото му от разрушителния труд на иманярите.

Из царството на горите в Осоговската планина,вървейки, един мъж забелязъл в един скален масив нещо зазидано.Опитал с ръка да разтури зазиданото, но не успял.Прибрал се в къщи и след една седмица си спомнил за приятеля иманяр и на ухо му поверил откритието.Веднага решили в уречен ден да отидат на самото място.Взели необходимия инструмент и по шише ракия.Времето не предвещавало спокойна работа, но тръгнали. Дълго се лутали из гората,но не можали да открият мястото, а гърмотевиците, от време на време, започнали да ги предупреждават. Умората и проръсилият слаб дъжд ги накарали да спрат и решили да похапнат, каквото носят и да видят сметката на ракийката. Дъждът усилил и те си тръгнали. Мястото било много стръмно и въпреки разгорещения разговор за несдполуката,единият от тях се подхлъзнал и паднал по корем,като се влачил надолу повече от 15 -20 метра. Другият,като гледал как се влачи из тези камъни и гранки си помислил,че няма да оцелее и не намерил за нужно да го спасява. След като падналият се спрял,пооослушал се под дъжда,станал и казал:"Слушай,ти знаеш ли,че аз никога не съм се пързалял така,ще се върна да се пусна още

веднъж."

Обектът "Сухия бунар" е свързан с много размисли на иманярите и най-вече къде точно се намира той.Дори има и спорове за неговото местонахождение. Неизвестни иманяри го посочват на границата на слокоския и граничкия ситур, където действително е имало някога бунар,завършващ в горния край с офармен гранитен блок. Около този бунар, на площ повече от декар, е прекопано на дълбочина повече от четири метра, защото този блок е преместван от всеки иманяр в различни посоки и по този начин обектът пътува.

Колкото в богато древното минало на с.Слокощица, дваж повече са иманярските обекти в него.А колкото повече се увеличават жителите и, толкова по-далечна и неизвестна става историята и.

Историческото минало на с.Слокощица не е опазвено,а културните паметници и днес се рушат пред очите ни и, въпреки закона,не се разкриват, те се реставрират и не се опазват.За опазване на личните стопанства, преди 9.9.1944 год.общината е наемала полски падари,назначани чрез конкурс.На този изпит кандидатът е трябвало да отговори на посочените 136 въпроса от дадения му конспект./Вижте конспекта/

МОГИЛИТЕ В ТЕРИТОРИЯТА НА С.СЛОКОЩИЦА

Една от трите могили в синурните граници на с.Слокошица, наречена "Тренковата могила",източно от селото, бе подложена на проучване от Окръжния исторически музей през 1995 год.

При провеждането на спасителното археологическо проучване на тракийската могила /Тренковата могила/,бе открито БОГАТО ТРАКИЙСКО ПОГРЕБЕНИЕ от римската епоха край с.Слокощица, Кюстендилско, под ръководството на траколозите Юлиян МЕШКОВ и Лидия СТАЙКОВА.

Откритията в настоящата могила са описани в над 70 листовки, от които съвсем малко в резюме са описани с малък брой снимки от многото експонати, намиращи се в гробната яма и тухления засводен гроб-урна. Текстовата част на проучването и откритията са описани на английски език и една малка част на български език, с рисунки на няколко от съдовете, положени в гробната яма и гробната урна.

Гробната яма е с ориентация изток-запад, с правоъгълен план и е опалена /очадена/, на която стените и пода личат от ритуалния огън,което показва,че погребението е извършено чрез трупоизгаряне.Гробът-урна е изграден в средата на могилата, по нейната надлъжна ос. В този гроб-урна са съхранени останките от

кремацията на тялото,която е извършена извън гроба-урна.Кладата /огнището/, на което е извършено трупоизгарянето, поради сондажния характер на проучването, не е открито.

Гробният инвентар,който се състои от;керамичен кернос, богата колекция от бронзови съдове,четири стригили, железен стол, чифт кожени обувки,коркови подметки от чифт сандали, железен нож с костена ръкохватка,две монети от времето на римския император Авноний Пий,тъкани,орехи,тамян и други,силко обгорени и полуразтопени дребни предмети. Бронзовите съдове в пълен комплект като: 1/Ситула и казан за пренасяне и съхранение на вода, 2/Леген, две ковани кани и една изящна кана,чиято дръжка отдолу е оформена като човешко стъпало. Последният съд служи за миене и на краката.3/Купа с цилиндрична дръжка,завършваща с глава на овен и кана с трилистово устие,предназначени за миене на ръцете. Сферовиден съд за масло/балсам/,с релефни спортни сцени по стените,който е използван в банята.

Гробната находка показва силното римско влияние върху бита на местната тракийска аристокрация. Според характера на гробното съоръжение и инвентара, то е извършено в периода по средата на II-ри - III-ти век след Христа - около 138 година.

До края на 2001 година, официално, до този момент не са публикувани сведения от археологическите проучвания на "Тренковата могила",намираща се в синурнте граници на с.Слокощица.

В английския текст, за находката в могилата, по-подробни сведения са дадени в превода на агронаучния сътрудник ВЕРА ИВАНОВА НАКЕВА от с.Слокощица, Кюстендилско, от непоследователни страници на цялостното проучване на по-важните фигури, подредени по каталожен ред. При това обстоятелство се прекъсват някои последователности на комплексните фигури и описанието им.

От резюмето на някои страници е разбираемо че: на 1 стр. има библиографско описание на покойника; на 2 стр. има описание на богатото тракийско могилно погребение от римския период в с.Слоца. На фигура 16 е пресъздадена развита възстановка на сцени по стените на бронзовия сферичен съд под каталожен № 10. На фигура 17 е дадена рисунка за украсата на цилиндричната дръжка на бронзов съд под кат.№ 8.

Намерените предмети в гробната яма

Извън стаята/помещението/,намираща се в източната част на гробната яма, са намерени няколко други предмети /фиг.22/,като два бронзови съда, един сгъваем стол /фиг.23/и един крамичен съд-кернос. Бронзовият котел и ведрото принадлежат на групата "бронзови съдове",които служили за пренасяне и съхранение на

вода в тях.

Котелът/казанът/ на фиг.24 има цилиндрично тяло и дъното му е изработено на грънчарско колело.Дръжките на котела са подвижни и прикрепени хоризонтално към тялото.Краищата им приличат на змийски глави /фиг.25/. Високото качество на този съд говори, че той е внесен от друга страна,защото такива съдове са намерени с такава форма и украса и в гр.Балчик,доказват специалистите.

На страница 3,фигура № 10 е показан бронзов съд със сферична форма по каталожен намер 10, които според класификацията на Х.Ю Нюбър, съдът принадлежи към типа "Кантербери" /за погребения/. От високото качество на съда и факта,че дъното му е изработено на грънчарско колело показва,че този съд е внесен от друга страна. Изработката му може да бъде датирана от края на първи или началото на втори век.

Каната на фиг. № 8 има сферична форма на тялото и дъното и е изработено също на грънчарско колело.Дръжките на каната имат форма на буквата "S",а нейния горен край е с форма на лъвска глава, прикрепена с две имитиращи лъвски лапи,които захващат главата от двете страни, запоени върху рьба на устата. В долния край на каната има прикрепени с две лапи глава на силен,с типично широко ице,щръкнали уши,брада,мустак и стилизиран венец.Тези кани ринадлежа към един стар тип,който произхожда от предримския ериод. В Италия тази продукция започва в първата половина на първи век/след новата ера/,те имат дълъг живот и били разпространени в провинциите /завладяните страни/ през дълъг период от време,докато производството е прекратено през трети век /след новата ера/,което се дължало на кризи в империята и спад в производството на бронзовите съдове.

На стр.57 от листовките е показан бронзов леген, на фиг.12 по каталожен №5 и на фиг.11 по каталожен № 11 е показана бронзова кана с дръжка,завършваща с човешко стъпало. В Тракия, подобни кани са намерени в село Памукчи, Старозагорско, в местността "Керемидарника", близо до Асеновград. Този съд принадлежи на групата от кани,чийто тяло се състои от едно парче /отливка/.Най-близък паралел до този съд е каната от с.Люлин, Ямболски окръг.На фиг. 13,каталожен № 7 на същата страница 57 е показана бронзова кана с известна украса.

Цялата текстова част на страниците 57,59 и 67 от трите листовки на английски език, преводът е направен безвъзмездно от агронаучния сътрудник Вера Иванова Накева от с.Слокощица, Кюстендилско.

den Boesterd, M. H. P. 1956. The Bronze Vessels. Description of the Collections in the Rijksmuseum G. M. Kam at Nijmegen. Nijmegen.

Bujukliev, Hr. 1986. La necropole tumulaire thrace pres de Catalka, region de Stara Zagora. – Foulles et recherches XVI.

Nenova–Merdjanova, R. 1998. The Bronze Jugs Decorated with a Human Foot from the Roman Provinces Thracia and Moesia. – Archaeologia Bulgarica II, 3.

Nenova-Merdjanova, R. 1997. Roman Precious Bronze Vessels from Moesia and Thracia. – Archaeologia Bulgarica I, 1, 30–37.

Nenova–Merdjanova, R. 1995. Typology and Chronology of the Bronze Vessels used on the Palaestra and in the Baths from the Roman Provinces Thrace and Moesia. In: Mols, S./Gerhartl-Witteveen, A. (eds.) Acta of the 12th International Congress on Ancient Bronzes. Nijmegen. 51–58.

Nuber, H. U. 1972. Kanne und Griffschale. Ihr Gebrauch im täglichen Leben und die Beigabe in Gräbern der römischen Kaiserzeit. – Bericht der Römisch-Germanischen Kommission. Band 53.

Raev, B. 1977. Die Bronzegefasse der römischen Kaiserzeit in Thrakien und Mösien. – Bericht der Römisch-Germanischen Kommission. Band 58

Tassinari, S. 1975. Pots à anse unique. – Cronache Pompeiane I, 160 – 231.

Tassinari, S. 1973. Etude de vaisselle de bronze romaine et gallo-romaine. Les pots à anse ornée d'un pied humain. – Recherches d'archéologie et gallo-romaine, 5 Librairie Droz, Paris-Geneve, 124–147.

Vagalinski, L. 1995. Roman Bronze Strigils and Rings for them from Thrace (1st – 3rd c. AD). In: Mols, S./Gerhartl-Witteveen, A. et al. (eds.). Acta of the 12th International Congress on Ancient Bronzes. Nijmegen. 435–443.

БОГАТО ТРАКИЙСКО МОГИЛНО ПОГРЕБЕНИЕ ОТ РИМСКАТА ЕПОХА ПРИ СЕЛО СЛОКОЩИЦА, КЮСТЕНДИЛСКО

Юлиан Мешеков/Лидия Стайкова

(резюме)

През 1995 г. е проведено спасително археологическо проучване на тракийска надгробна могила при с. Слокощица, Кюстендилско. Характерът на проучването е сондажен.

В централната част на могилата, в насип с височина около 2 м спрямо основния терен, с открито погребение чрез трупоизгаряне. Първоначално то е покрито от малка могила с височина 1 м, върху която е донатрупан големият могилен насип. Погребението е извършено в съоръжение, състоящо се от гробна яма и тухлен, засводен гроб-урна.

Гробната яма е с ориентация изток-запад, има правоъгълен план и опалени от ритуален огън стени и дъно.

Гробът-урна е изграден в средата, по нейната надлъжна ос. Принадлежи към тип IX, вариант Б по Л. Гетов. В него са съхранени останките от кремацията на тялото, извършена извън съоръжението. Поради сондажния характер на проучването, кладата не бе открита.

Гробният инвентар е положен както в гроба-урна, така и в гробната яма. Състои се от: керамичен керпос, богата колекция бронзови съдове, четири стригили, железен стол, чифт кожени обувки, коркови подметки от чифт сандали, железен нож с костена ръкохватка, две монети, от които разпознатата е на император Антонин Пий, гъкани, орехи, тамян и други, силно обгорели и полуразтопени дребни предмети.

Бронзовите съдове могат да се обособят в три пълни комплекта:

1. Ситула и казан – за пренасяне и съхраняване на вода.

2. Леген, две ковани каши и една изящна каша, чиято дръжка е оформена долу като човешко стъпало. Последният съд служи за миене (и) на краката.

3. Купа с цилиндрична дръжка, завършваща с глава на овен, и каша с трилистно устие, предназначени за миене на ръцете. Сфероиден съд за масло (балсамарий) с релефни спортни сцени по стените оформя със стригили популярен комплект, принадлежащ към (*instrumentum balnei*), използван в банята и на палестрата.

Гробната находка илюстрира силното римско влияние върху бита на местната тракийска аристокрация.

Terminus post quem за погребението е 138 година. Според характера на гробното съоръжение и инвентара то е извършено в периода средата на II – началото на III век сл. Хр.

J. Meshekov M.A.
L. Staikova M.A.
History Museum Kiustendil
BG–2500 Kiustendil

Fig. 10. Bronze spherical vessel (cat. No 10).

Fig. 11. Bronze jug with a handle terminating in a human foot (cat. No 11).

ancient Dionysopolis) (Шкорпил 1912, 55, pl. VIII, 7, 1, 2, 3). According to the classification of H. U. Nuber it belongs to the "Canterbury" type (Nuber 1972, List G, I, a 9). The high quality of the casting and the fact that its bottom was turned on a lathe speak that the vessel was imported. It can be dated to the end of the first or the beginning of the second centuries.

The jug (fig. 8) has a spherical body and a bottom turned on a lathe. The handle is S-shaped. Its upper end is in the form of a lion's head with two attachments imitating lion's paws stretching from both sides of the head and soldered on the mouth rim. At the lower end is an attachment representing the head of Silenus with the typical broad face, pointed ears, beard, moustache and a stylised wreath with two lion's paws hanging on both sides of the head (fig. 18). According to H. U. Nuber these jugs belong to an old type, which originated in the pre-Roman period. In Italy their production started in the first half of the 1st century AD; they had a long life and were spread in the provinces during a long period of time until their production seized in the 3rd century AD due to the crisis in the Empire and the decline in the bronze vessels production (Nuber 1972, 54; den Boesterd 1956, 68, nos. 234-236, pl. XVI, No. 235). In Thrace, similar jugs were found in the village of Pamukchi, Stara Zagora district (Кожухаров 1923/24, 213, fig. 79; Raev 1977, No. 55, pl. 12, 1) and the place Keremidarnika near Assenovgrad (Жуглев/Калудова 1962, 37, fig. 11, a, b, 12; Raev 1977, grave no. 3, pl. 17, 4).

Among the grave finds is another jug of high quality with fine decoration (fig. 11). Its handle terminates in a human foot. The vessel belongs to the group of jugs whose body consists of one piece with gradual transition of the biconical body into the neck. Closest parallel to this vessel is the jug from the village of Liulin, Yambol district (Гетов/Попов 1972, 45, fig. 6). The jug belongs to the so called "eastern" variety, deter-

Fig. 12. Bronze basin (cat. No 5).

Fig. 13. Bronze jug (cat. No. 7).

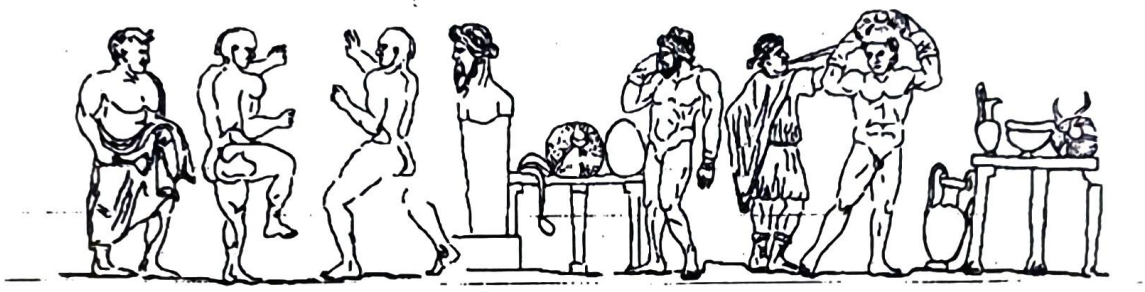

Fig. 16. Reconstruction of the scenes represented on the walls of the bronze spherical vessel (cat. No 10).

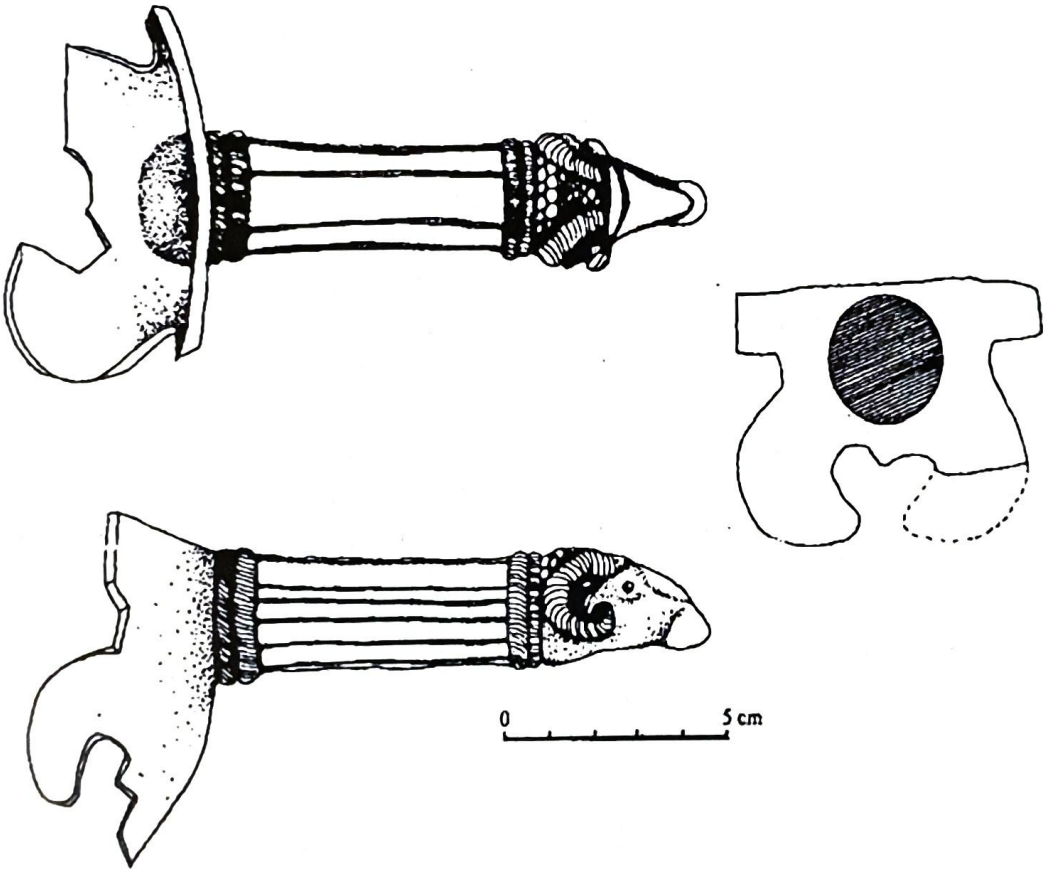

Fig. 17. Decorated cylindrical handle of the bronze bowl (cat. No 8).

Finds from the grave pit

Out of the chamber, in the eastern part of the grave pit were found several other objects (fig. 22): two bronze vessels, a folding chair (fig. 23) and a ceramic vessel – *kernos*.

The bronze cauldron and bucket belong to the group of bronze vessels which served for transporting and keeping water in them[6].

The cauldron (fig. 24) has a cylindrical body and its bottom is turned on a lathe. The handles are movable and horizontally attached to the body. Their ends resemble snakes' heads (fig. 25). The high quality of the vessel speaks that it was imported. Vessels with a similar shape and decoration were found in Balchik (Шкорпил 1912, 55 No. 7, pl. VI, 4; Raev 1977, No. 4 pl.

[6] According to the opinion of R. Nenova-Merdjanova.

ОХРАНАТА НА ДЪРЖАВНОТО ИМУЩЕСТВО И ПОЛСКИТЕ ИМОТИ в с. Слокощица е била ежедневна грижа на кмета на селото. През 1932,33,34 години, кмет на селото е бил Коста Баталов от гр.Кюстендил, строг към нарушителите и стриктен към служебните нормативи. Държал е много за опазването на държавното имущество и селското стопанство.За да назначи пъдар, кандидатът трябвало да има завършено прогимназиално образование и да положи изпит за пъдарската длъжност. Кандидатът е трябвало да подаде молба за назначение, свидетелство за завършено образование и удостоверение,че е завършил двумесечен курс за пъдари. По време на курса кандидатите се готвят по специално отпечетен "конспект" със 136 въпроса и "закон за подобрение на земеделското производство и опазване на селските имоти".

Изпитът е полаган пред тричленна комисия: полковник Доспевски от 13-ти Рил.полк,лесничея Йордан Митрев и един съдия за изтегляне на билет от пет въпроса. Три от въпросите са били от конспекта и два от закона.В билета въпросите са отбелязани с поредните номера,но не с думи, поради което на курсанта им е било позволено да ползва конспект,за да разбере по кои въпроси трябва да отговаря.

През 1933 год.за пъдари в с.Слокощица кандидатстват Манол Ст.Цветков и Аско В.Ташков и с тях полагат изпит и старите пъдари Манаси Г.Здравков Сотир Харалампиев от Слокощица и Велин Войнски от с.Лелинци Кюстендилско.

В деня на изпита,преди да влезе комисията в изпитната зала,Велин Войнски започнал да свири на листо от акация,а Сотир да пее народна песен. Комисията, преди да влезе,чува отвън много хубаво изпълнение на народна песен, но не влиза, за да не го спрът. Най-много ги учудило с какъв музикален инструмент се свири и стоят отвън близо един час,за да се любуват на нечуваното до тогава такова изпълнение. Независимо от всичко,новите кандидати за пъдари издържали изпита,а старите не можали и веднага били уволнени. Така издържали изпита Манол й Аско през 1933 год. и са назначени в Слокощица за пъдари.

Баталов, като кмет,често правел проверки през деня и през нощта на пъдарите,дали са си на място.През това време с.Слокощица е имала над 19,552 декара площ, която е трябвало да се опазва и кметът я разделил на две части, с граница реката. Дясната страна била поверена на Манол Цветков,а лявата на Аско Ташков. Още в началото кметът ги предупредил,че ще прави проверки и при едно изсвирване с пищока си трябва веднага да се обади, също с пищока Аско Ташков,а при две изсвирвания - Манол Цветков и по този начин

кметът следил пъдарите дали са на работните места. При повикване от кмета,пъдарите са се явявали с козир/козируване/ и рапорт.

През м. май 1934 год. Баталов въвежда полицейски час в Слокощица и на проверка с пъдарите, в една нощ среща неговия разсилен Никола Ив.Манов, Димитри Тимчов и Никола Г.Яневски и им удря по два шамара/плесници/, защото не изпълняват заповедта на кмета.

Строг и безкомпромисен бил кметът Баталов, но и имотите на селяните са били добре опазвани и рядко някой нарушител да не бъде заловен, защото зоркото око и добросъвестната работа на пъдарите и личните сурови наказания от страна на кмета към злосторниците не са им давали смелост и почти никой не си е позволявал да краде. Обичал е да си служи с личните мярки за наказание, но под съд не е давал никой от нарушителите на обществения ред.

КОНСПЕКТ

1.Как се е образувала почвата?

2.Какви видове почви познаваме?

3.Какви оръдия за обработка на почвата имаме?

4.Какви биват плуговете за обработка на почвата?

5.Какви биват браните и защо служат?

6.Какви биват валяците и защо служат?

7.Какви биват култиваторите и защо служат?

8.Защо се употребяват търнените брани?

9.Каква е целта на обработката на почвата?

10.Как трябва да бъде подготвена почвата за есенните посеви?

11.Как трябва да бъде подготвена почвата за пролетните посеви?

12.Каква е целта на подмятката на стърнището?

13.Каква е целта на дълбоката есенна оран?

14.Как трябва да бъде подготвена нивата оставена за черна угар?

15.Какви видове торове познаваме?

16.Как трябва да се съхрани оборския /животинския/ тор?

17.На какви условият трябва да отговаря торището?

18.От какви материали се приготовлява торището?

19.Защо оборския /животинския/ тор наричаме пълен тор?

20.Колко време трае силата на оборския /животинския/ тор?

21.Кога тръбва да хвърляме оборския тор на нивата?

22.С какво количество тор трябва да ториме нивите и на каква

дълбочина трябва да се заравя тора?

23.Защо трябва да заравявме след разхвърлянето на оборския тор?

24.Колко време трябва да престои тора в торището?

25.За да прекипи правилно тора в торището какво трабва да направим?

26.От какво зависи силата на тора?

27.Откъде черпи растението хранителните вещества?

28.Каква е силата на тора от отделните домашни животни?

29.Кое торене наричаме зелено торене?

30.Кои растения трябва да се употребяват за зелено торене?

31.Къде се употребява зеленото торене?

32.Кои торове наричаме изкуствени торове?

33.Износно ли е употреблението на изкуствени торове?

34.Кои са причините да не могат да се въведат още у нас изкуствени торове?

35.На какви условия трябва да отговаря семето за посев?

36.Каква сеитба познаваме?

37.Кои са преимуществата на редовата сеитба пред широката и ръчната?

38.На каква дълбочина трябва да се извърши сеитбата?

39.Кога трябва да се извърши сеитбата?

40.Каква борба трябва да водиме с бурените по културните растения?

41.Защо трябва да се обеззаразява семето за посев?

42.Кои са начините за обеззаразяване на семето за посев?

43.Как се определя размера на загубите причинени от градушка?

44.Защо трябва да се застрахова земеделеца против градушка?

45.Какво трябва да направи полския стражар, когато падне градушка в района, който му е поверен да пази?

46.Каква е ролята на полския стражар в случай на наводнение или други природни стихии?

47.На какви условия трябва да отговаря овощния посадъчен материал?

48.От какво зависи определянето на видът и сорта овощни дървета, които трябва да засадиме?

49.Кога трябва да се засаждат овощните дръвчета?

50.На какви растояния трябва да се засаждат овощните

дръвчета?

51.Как трябва да се приготви мястото за засаждане на овощните дръвчета?

52.Как трябва да се засаждат овощните дръвчета?

53.Какви грижи трябва да полага земеделеца за овощните дръвчета?

54.В какво трябва да се състои борбата с болестите и неприятелите по овощните дръвчета?

55.На какво трябва да обърнеме внимание при засажадане на ново лозе?

56.Как трябва да се води борбата с болестите /балсарата/ по лозята?

57.Какви работи трябва да се извършат през пролеттта и лятото в лозето?

58.Какво е значението на мъжките животински разплодници за подобрение на скотовъдството?

59.Защо се извършва пролетния преглед на мъжките животински разплодници?

60.Как трябва да събира полския стражар сведенията за м. жив.разплодници?

61.Какво цели закона за подобрение землед.произв. и опазв. пол.имоти?

62.Кога е съставен и изменен закона за п.з.п.о.п. имоти?

63.Кой се грижи за прилагането на закона за п.з.п.о.п.имоти?

64.Защо трябва да се упражни контрол върху семената,препаратите, материалите и др., които се внасят или разпространяват в страната и каква е ролята на полския стражар? /Виж чл.5 до 10./

65.Защо е създаден скотовъдния фонд при общините? /Виж чл.чл.24 до 27/

66.Защо трябва да се упражни контрол върху овощния и посадния материали?/Виж правилниците за контрола върху производството и търговия с овощен и лозов посадъчни материали/

67.Защо се упражнява контрол върху бубеното семе, в какво се състои този контрол и кой има право да произвежда бубино семе?

68.Защо при продажбата на пашкулите се определят пашкулни тържища?

69.Защо трябва да се събират сведения за изхраненото бубено семе и полученото количество пашкули?

70.Какво трябва да направи плечаря, за да ползва облагите на закона п.з.п.о.п. имоти? /Виж чл.78/

71.Кога държавата отпуска безакцизна захар на пчеларите и кой има право да получи такава?/Виж чл.84./

72.Какво трябва да следи полския стражар за раздадената на стопаните безакцизна захар?

73.На кого е възложен контрола върху опазването на полските имоти? /Виж чл.142./

74.Какъв трябва да бъде полския стражар?/Виж чл.147./

75.На кого е възложено опазването на полските имоти и предмети от земеделското стопанство?/Виж чл.143./

76.Кой се грижи за издръжката на полската стража и как се плащат полските стражари?/Виж чл.144./

77.Кой назначава и уволнява полската стража? /Виж чл.148./

78.Кога може полския стражар да прибегне до оръжието си?/ Виж чл.150./

79.Защо полския стражар полага клетва при стъпване в длъжност? /Виж чл.152/

80.На полските стражари могат ли да се възлагат работи извън техните служебни обязаности? /Виж чл.153V/

81.Могат ли полските стражари да събират глоби и да се ползват от поверените им за пазене плодове?/Виж чл.154/

82.С какво се наказват полските стражари от кого? /Виж чл.155/

83.Ползволено ли е пасенето на добитъка в чуждо място?

84.Кога се позволява пасенето на добитъка по стърнищата и ливадите? /Виж чл.156/

85.Позволено ли е пасенето на добитъка без пазач?/Виж чл.157/

86.В кои култури е забрането да се пуска добитъка?/Виж чл.158/

87.Кои животни могат да се убиват когато се намерят в лозята, царевиците? /Виж чл.158/

88.Позволено ли е да се пасе добитъка по слоговете и покрай полските пътища?/Виж чл.159/

89.Къде се запира заловения да пасе добитък? /Виж чл.162/

90.Позволено ли е да се минава през чужди имоти?/Виж чл.194/

91.Престъпление ли е преместването,унищожаването или премахването на предмети или белег, който служи за граничен знак?/Виж чл.165/

92.Позволено ли е унищожаването на земеделските предмети или произведения?/Виж чл.166/

93.Позволено ли е унищожаването на предмети за целите на овощарството? /Виж чл.157/

94.Позволено ли е самоволното бране на овощия и други от чужди имоти?/Виж чл.168/

95.Трябва ли да се пазят предметите от земеделското стопанство, оставени на полето? /Виж чл.169/

96.Позволено ли е изваждането на чужди овощ.дръвчета, лози и др. с цел да се присвоят?/Виж чл.170/

97.Как се наказва този, който запали умишлено чужди снопи, сено,слама и др.?/Виж чл.171/

98.Как се наказва този, който осакати или умъртви чужд добитък? /Виж чл.172/

99.Как се наказва този, който счупи,разбие или умъртви чужди пчелни кошери? /Виж чл.173/

100.Позволено ли е копаенето на пръст и камъни от чуждо място?/Виж чл.174/

101.Как се наказва този, който унищожи свой имот и пр.,за ĉ получи обезщетение по закона за п.з.п.о.п.имоти?/Виж чл.175/

102.Позволено ли е извозването на снопите,брането на лозята и царевиците без разрешение на общинската власт?/Виж чл.176/

103.Как се наказват нарушителите по чл.45 от закона за п.з.о.п. имоти?/Виж чл.177/

104.Как се наказват нарушителите по чл.чл.49 и 50 от закона за п.з.п.о.п. имоти?/Виж чл.чл.178 и 179/

105.Какво цели закона за опазване на растенията от болести и неприятели?

106.Защо е създадена наредба за запазване ореховите дървета и начина за отсичане и използването им?

107.Кои повреди подлежът на обезщетение по закона за п.з.п.о.п. имоти и по кой член от същия закон? /Виж чл.191/

108.Кога ще бъдат обезщетени нанесенията повреди на овощните разсадници,лозя,маточници,овощни и черничеви градини и др.?/Виж чл.193/

109.Как се констатират нарушенията по закона за п.з.п.о.п.имоти?/Виж чл.194/

110.Кога трябва да се състави акт за нарушението и кой има право да го състави?/Виж чл.чл.194 и 105/

111.Има ли право да издаде общ.кмет заповеди за глоби за

нарушение по закона за п.з.п.о.п. имоти в кои случаи?/Виж чл.196/

112.В кои случаи земеделския администратор издава наказателни постановления?/Виж чл.чл.204 и 205/

113.Кой издава заповед за назначаването комисията за преценка размера на повредата? /Виж чл.197/

114.Комисията по преценката на повредите как ги преценява?/ Виж чл.199/

115.Кой отговаря за малолетните и слугите, хванати в нарушение по закона за п.з.п.о.п. имоти? /Виж чл.200/

116.Кай плаща обезщетението,когато злосторника или добитъка са неизвестни?/Виж чл.201/

117.Какъв е редът за обжалване на наказателни постановления, издадени от земл. администратор по закона за п.з.п.о.п. имоти?/Виж чл.207/

118.В колко дневен срок трябва да бъдат изпълнени и от кого влезлите в сила наказателни постановления,съдебни присъди и заповеди за глоба?/Виж чл.216/

119.Как трябва да се събират статистическите сведения от полските падари? /Виж чл.223/

120.Кога се наказват частните лица и с каква глоба от Министъра на народното стопанство? /Виж чл.227/

121.От кого се наказват длъжностните лица и в какъв размер? /Виж чл.226/

122.Какво цели закона за вината, спиртните напитки и оцета?

123.От кого се прилага този закон?

124.Какво цели закона за контрола на гроздето,овощията и зеленчуците и от кого се прилага?

125.Какво трябва да знае полския стражар от Наредбата-закон за образуване на фонд"Подобрение скотовъдството" при Министерството на народ. стопанство?

126.Защо трябва да се опазват мерите и кой трябва да упражни надзор върху тях?

127.От кога до кога заграбените части от общински мери трябва да бъдат заплатени от тези,които са ги заграбили и каква е ролята на полската стража?

128.Що е престъпление?

129.Разлика между нарушение и престъпление?

130.Собственост и видове:държавна,общинска и частна?

131.Собственост?

132.Сервитути видове?

133.Видове лични сервитути и поземлени сервитути?
134.Владение?
135.Нарушение, владение,видове владения?
136.Давностно владение?

РАЗЛИЧНИ МЕРКИ

1. Една гроса е = на 12 дузини или 144 броя
2. Един Чи-китайска мярка за дължина е = на 35.79 см.
3. Един Аршин-тур.мярка за дължина е= на 68 см.
4. Един Каръш-тур. " " " е = на една педа
5. Един Ярд-анг.мярка за дължина е = на 91.4 см.
6. Една Ока-тур.мярка за тежина е = на 1282 гр.или на 1.28 кгр.
7. Един Шиник мярка за тежина е = на около 6.250 кг.
8. Един Мюд-тур.мярка за тежина е =на различ.кол.в тур.империя
9. Една Миля-анг.мярка за разстояние = на 7420 м.
10. Една Левга-мярка за растояние е = на 4 клм.
11. Един Дюлюм-тур.мярка за повърх. е = на 920 кг
12. Един Акър-тур.мярка за повърх.е = на 4.05 декара
13. Един Уврат-мярка за кол.земя е = на 1 декар
14. Един Юз-шрка за течност е= на 0.100 литра/100 гр/
15. Един Понт-мярка за течност е = на 0.900 " /900 гр/
16. Една Унция-мярка за точно тегло;

за аптеката е= на 29.86 гр.

за търговия е = на 28.35 гр.

за монетна ст. е = на 31.1035 гр.

за течности е = на 29.57 куб.см.

СЛОКОЩИЦА

СЛОКОЩИЦА! Ти си моят роден край!
Аз те обичам, защото си земен рай!
С твоето богато минало аз живея
и за твоето светло бъдеще копнея.

Траките нявга на теб са име дали "АЛИГУРИЦА".
Сетне славяните са те нарекли "ОСЛОКОЩАНИЦА".
По турски "ДЕГИРМЕН ДЕРЕСИ" било наредено,
а от турските зверства нарекли я"ЗЛОКОЛЯНО".

Турчина на народа български решил
и с имена мохамедански насила покръстил.
А слоколянина чист и твърд като диамантена скала,
не признал ни турчин,ни алах и застанал горд,като Мусала.

Дивия и жаден за кръв османлия,
над теб ятаган въртял е и пушка бойлия,
навред клал,бесил,грабил,безчествал,
но теб, ДЕГИРМЕН ДЕРЕСИ не е унищожил!

Малко хора тези ти имена знаят,
но българското ти име и днес се слави.
СЛОКОЩИЦА! Че тя всекиму е дала занаят
и първите учители, що са я прославили.

От теб са занаятчии навред тръгнали,
учители щедро знания раздавали.
Храбри хайдути за свободата ти ратували,
а опълченпите ти за нея живота си дали.

Нявга, в слога посред дъбовата ти гора вековна,
бързо е струяла чиста като роса река пълноводна.
Селските къщурки накацали по нейните рамена,
със светнали прозорци, галени от речната хладнина.

Наредени като житен клас над 34 воденички,
денонощно реката въртяла, народа да ти храни.
Шумът на многобройните по нея работилнички
и с останалите и сили полята ти мами.

Твойте древни крепости и кули
и днес за теб не позволяват хули.
В твойте черкви е горял на вярата огъня,
във всеки честен българин дори и в съня.

О, СЛОКОЩАНИЦО! Ти със свойте рубини,
цъфтяла си сред синури укрепени.
Огласяла си с камбанен звън поля и долини,
за свободата и че враговете ти са победени.

Над окаденото и мъждукащо кандилце,
в килийните ти училища твойте чада,
о жадни очи за наука и повече слънце са написали:
"Българин ще се наричам до века"!

ДЕГИРМЕН ДЕРЕСИ! Ти си било непревземаема крепост
и турчина си принудила от теб да поиска милост.
Защото по синурите ти са стърчали копия и стражи,
за свободата ти са били щита на юнаците ти снажни.

В летописа на мрачните ти векове,
Ти, ЗЛОКОЛЯНО,си устояло на бури и ветрове.
Ревностно си пазило християнската вяра
и на твойте чада живот си даряла.

Зачестилите войни,родолюбците ти помели.
Вдовици с черни забрадки сираци повели.
От нийде помощ - вървяли немили и неуки
дрипави, с пожълтяли от глад лица и без сполуки.

И настъпи страшно време разделно.
Народа започва всеки против всеки и поотделно.
Запада предлага бизнес безпощаден,
за търговия с долари и проституция жаден.

И днес СЛОКОЩИЦО всеки от тебе граби!
невъздържаните-синури променят, рушат огради;
между изтриват, блокове подравняват
и чуждите имоти на свои раздават.

Напомпаните празноглави, що пречеха на възхода твой,
трябваше да бъдат изправени пред страшния съд.
Народа ти трябва да намери възмездие,а не завой,
наляво, надясно и пак да го плашат със смърт.

И едва ли СЛОКОЩИЦО тогаз ще заживееш спокойно,
дори всеки престъпник да бъде наказан сурово.
Защото в твоя род и народ мъките нараснаха двойно,
а и заграбената земя днес предлага раздори отново.

Политическите партий създадоха народ нетърпелив
и човешките нерви вече са заредени достатъчно с взрив.
Да бъдеш или не,това е въпрос на това бурно време
и не ти СЛОКОЩИЦО,а ние по човешки трябва да се разберем

И чудно! Все още немее ти народа,
Стиснал зъби и длани,мърмори по обхода,
Партии различни от хора не овладяни,
газят ти светлините със сили необуздани.

За съжаление,до сега що пречеха,отидоха си тези,
които бръкнаха на способните в съдбата-на онези,
що не позволиха на умствения им прогрес,
за да бъде СЛОКОЩИЦА образцова днес.

(КИРИЛ ЖЕЛЯЗОВ)
КИРИЛ ГЕР.МИХАЙЛОВ

Годините след 9.9.1944 год. са повратен исторически момент.Провопостовянето по различни причини взема връх и се създават групировки, чиято цел е заставане на позиции, различни от тези на народната власт.

Един процес разбуни духовете в с.Слокощица, чиято документалност и днес буди основателен интерес.

ПРЕПИС ОТ ОБВИНИТЕЛЕН АКТ

По преписка вх. №1837/1945 год. на прокурорския надзор при Кюстендилския областен съд.

Такъв е случая със създавената през пролеттта на 1945 г. терористична банда "Г. М. Димитров" и организацията "ТАНО"-Тайна антиболшевишка национална организация, действала в гр. Кюстендил и околията през 1945 год.

Такива фашистки остатъци, укриващи се в балканските села на Кюстендилския край,излизат един по един от своите скривалища и се групират. Към тях се присъединяват и членове на организацията "ТАНО"-Тайна антиболшевишка национална организация, за задружна дейност, като си поставят за цел:организирана и вътрешна борба срещу властта на ОФ и нейното сваляне. Те биват подпомагани от техни съмишленици и особено от опозиционери, като Никола Петковисти, като им дават убежище, храна,дрехи, оръжие и др.

Окуражени бандитите пишат писма до Никола Петков и до видни опозиционери в Кюстендилския край, с цел да получат директиви за действия срещу властта.Редактират позиви с фашистко съдържание, призовават българския народ към борба за възвръщане стария фашистки режим.

Главният организатор на бандата "Г.М.Димитров" бива ИВАН ЙОРДАНОВ ЛЕШНИКОВ на 33 години от с.Слокощица Кюстендилско. Преди 9.IX.1944 год. същия е бил майстор шлосер в брикетната фабрика в гр.Перник.Едновременно с тази си служба той е бил секретен сътрудник на полицейския н-к МАНОВ при Пернишкото Окр. У/ние. Същият Лешников присъства при разстрела на известния работнически деятел ИВАН ГАРВАНОВ. След 9.IX.1944 год. бива потърсен от пернишката милиция, арестуван и в последствие избягал. Още почти в самото налачо на 9.IX.1944 год. той вече е в нелегалност. До масец май 1945 год. се укрива в родното си село с.Слокощица.На 16 май 1945 год. потърсил връзка с негови познати, за да се въоръжи с автоматично оръжие-шмайзер. Срещнал се с Георги Васев Ташков и Йордан Г.Яневски и

двамата от с. Слокощица. С тях се уговорил къде да чака на другата вечер с парола:"НАДА-ВЕСА", за да се свърже с лицето Нанко Тасев от махала Рошковци. На уговорено място отишли и първите двама и тримата му дали един шмайзер със 150 патрона, а Йордан Яневски му показал как се действа с него. Уговорили как да се организират и да завербуват здрави и сигурни ятаци, а също и да се снабдят с оръжие. На следващата вечер на същото място, в ливада на Лешнакови в местността "ЧОНО" Нанко Тасев довел при него Борис Чимев Рошков и Нанко Дедоильов от Лелинска Чука, като ги препоръчал за добри и може да им вярва на тях, които щели да го снабдяват с храна и му дават убежище. Лешнаков и тях говорил как да се организират за въоръжена борба срещу народната власт и нейното сваляне. След няколко дни се среща с някои от горните лица и нови такива. Лешнаков се снабдил с едно платнище и храна през това време. Срещнал се със Славе Антов, който му препоръчал място за укриване в гората, където стоял няколко дни и одобрил скривалището, което било в Лелинска Чука. С всички помагачи и ятаци Лешнаков е говорил за организиране въоръжена борба срещу ОФ власт.

Лешнаков като научил, че Никола Зарев от с.Граница К-ско също е в нелегалност, той поръчал да го свържат с него. Наскоро след това Нанко Дедоильов довел при него нелегалния Никола Зарев. След това получил писмо от Васил Иванов Златевски /Гебрето/ от гр.Кюстендил,също нелегален, с което го канел да се срещнат. Това станало в плевнята на дядо Деспод от с. Раково. По-късно Лешнаков влезъл във връзка с други двама по това време, а именно: Богдан Димитров Ценков /Бойчо/ и Георги Стоичков Ангелов /Раковеца/, към тях се присъединил и Зафир Андонов Чизмов от с.Ваксево. Така групата на нелегалните, ръководена от Иван Лешнаков станала на шест души.

Наскоро след това Лешнаков и Раковеца слезли от с.Слокощица, за да направят връзка с трима ученици от организацията "ТАНО" гр. Кюстендил, а именно:Милчо Борисов Димитров,Йордан Григоров Гоцев и Кирил Христов Ренов, които били доведени в с.Слокощица от Борис Фърков,Георги Бенгарски и Георги Андонов Родев от с. Граница К-ско. Същите били придружени от Георги Маринков и Иван Високарски от с.Слокощица. Групата се снабдила с бинокъл и с оръжие в Лелинска Чука и заминала за с.Ваксево при Панчо Йосифов, който ги снабдил с две пушки,една бомба, около 700 патрона,чанта,платнище,кожухче,един чифт резани ботуши и цигари. Цялата група се придвижила при други свои ятаци. Там Лешников говорил на свойте хора здраво да се организират, да създават ятаци и да търсят храна. През това време от групата се отделил Никола Зарев. Групата се върнала към с. Ново село, като част от

нея начело с Лешнаков слезла отново в с. Слокощица за храна и взели със себе си трима изпитани ятаци: Борис Фърков,Георги Бенгарски и Васил Пенев Джубаров, където отново се събрали с Гебрето, който се отделил от тях за известно време. Групата, сформирана от 11 души решава да нападне лагера на летуващите ремсисти в местността "Грамадите"-Осоговския балкан, за да се снабдят с дрехи и други неща. Преди да нападнат лагера, те се снабдили с още един шмайзер от Солтир Митев Андонов от с. Ново село.

На 23.VII.1945 год. така подготвени и въоръжени групата с два шмайзера,неколко пушки,пистолет и бомби поели пътя към лагера,водени от Димитър Иванов Николов /Бръмката/ от с.Ново село,близък приятел на Салтир.Придвижвайки се наблизо до лагера,залегнали в буйния папрат, огледали най-удобното място за нападение и чакали да се стъмни. Към 9 часа вечерта излезли напред тримата:Лешнаков,Раковеца и Гебрето, въоръжени и заели позиция близо до палатките, а останалите се наредили в полукръг около лагера зад тях на около десетина метра един от друг. Кучето обаче на лагерниците ги открило и започнало да лае. Лагерниците на брой 19 души момчета и момичета от 10-20 годишна възраст се раздвижили и трима от тях излезли навън да видят какво става.През това време нападателите дали автоматична стрелба и убили двама от младежите:Павел В.Андонов и Йордан Десподов от с.Тръсино К-ско, а Любомир Кирилов от гр.Кюстендил, смъртно ранен избягал по посока на хижата.Оттам бил закаран в болницата гр.Кюстендил и на другата сутрин починал.Останал само Иван Кирилов Иванов от гр.Кюстендил ранен в един крак и бил заловен от нападателите,изведен от палатката и сложен да седи до огнището на 5-6 крачки от палатката.Той поискал памук от нападателите да бъде превързан, на вместо това Кирил Хр. Ренов вдигнал пушката и го пронизал с един куршум, след което последователно са гърмяли в него Васил Иванов-Гебрето и Лешнаков и той паднал мъртъв. След това нападателите влезли в двете палатки,заграбили голяма част от вещите на лагерниците, след което запалили палатките и заминали зад граница в Македония. Там се укривали в създадени по-рано ятаци.

Тук групата избрала официално Лешнаков за главатар на бандата,Георги Стоичков /Раковеца/ за помощник главатар и Бончо за помощник ръководител. След това те са научили, че голяма част от ятаците им в гр.Кюстендил минали в нелегалност и поради това две групи от по двама решили да минат обратно на българска територия и да се свържат със същите. Едната група, състояща се от главатаря на бандата

Лешнаков и Милчо Борисов Димитров заминали за с.Слокощица, а другата, състояща се от Зафир Андонов Чизмов и Кирил Хр.Ренов отишли в с.Ваксево и покрай другата работа да вземат патрони от Панчо Йосифов.На другия ден, последните двама след пристигането си в с.Ваксево на 5.VIII.1945 год.биват заловени от милицията. С тях била заловена и Славка Адамска от същото село,която им занесла храна и била готова да избяга с тях. Останалите двама са научили за залавянето на Чизмов и Ренов и се върнали към с.Раково. През това време се започнали арести от милицията на атаците.Тогава минали в нелегалност един от най-долбрите ятаци на бандата, а именно Георги Васев Ташков от с.Слокощица и Сотир Митов от с.Ново село, който по-късно се свързал с бандата.Останалата група от Македония преминала на българска територия, за да се свърже с двете двойки. Но като научили, че навсякъде има милиция и войска и че са заловили в с.Ваксево Чизмов и Ренов,те решили да се изтеглят отнов зад граница и да оставят Георги Раковски и Йордан Григоров /Данчо/ за свръзка с Лешнаков и Милчо Борисов. Така направили,като си определили среща в Македония на връх "Голяк". На части те преминали границата на неколко пъти с различни цели,било за свръзка или за снадбяване с храна и оръжие. В с.Раково се събрали Георги Раковеца и Йордан Григоров /Данчо/ с Бончо и Гебрето. Престояли известно време в плевнята на Иван Кацарски. Те изпратили Кацарски при Богдан Павлов Харизанов в с.Тишаново с поръка той да дойде при тях.Богдан дошъл и донесъл дрехи на Бончо от домашните му от София.Същият съобщил,че в Илийско землище се укрива друг нелегален-Кирил Марков Ангелов от с.Ваксево. Отишли Бончо и Раковеца и го взели от там. По това време Лешнаков и Милчо се срещнали с Васил Алексов Пешев, Георги Иванов Бенгарски и Борис Георгиев Фърков,които преминали на българска територия.

На 19.IX.1945 год.поменатите петима обезоръжили кметския наместник на с.Ново село,като му взели шмайзера,пистолета,една бомба бухалка,едно одеало и една винтяга и нагазили пишещата машина. Същата вечер ограбили горския стражар Стоичко Панайотов Васев и придружаващият го Кирил Груев Спасов, като взели на Стоичко пистолета, ботушите и палтото,а на Кирил взели 1600 лв.,палтото и обувките.

Наскоро след това се свързали с някои от останалите бандити от Ристакиева махала. Срещата в тази махала е станала около 23 до 28 септември 1945 год.,един или два дни преди атентата в село Граница К-ско и отишли при нелегалните Стефан Накев Бумбаров от същото село, като кметски наместкик. Преди това те научили,че той е станал кметски наместник и тогава му честитили. С него се позна-вали от 28.VIII.1945

год./празник св.Богородица/,когато той им занесъл печено и ракия и от тогава им станал най-добрия от ятаците.

Сега,когато Бумбаров отишел при бандитите, между другото станало въпрос,че изборите са насрочени отново. Той им казал,че земеделската партия щела да излезе със самостоятелна листа, но изказал съмнение,че комунистите ще вземат надмощие и заради това Бончо, Раковеца, Лешнаков и Бумбаров решили,че ще трябва да се направи някаква аларма и да се хвърли вината на комунистите,за да изгубят влияние сред народа и да пропаднат в предстоящите избори.Бумбаров им казал,че на 28.IX. 1945 год. Земеделския младежки съюз ще прави събрание и най-удобно ще бъде алармата да се направи именно там,като се хвърлят бомби на излизане от събранието на земсистите.Добавил,че може и да има жертви. След това щели да излезът с апел към населението на с.Граница, с.Слокощица и околията,като решили да препишат това нападение на комунистите. |

На 28.IX.1945 год. от бандата тръгнали Гебрето, Раковеца и Бончо, а за водач взели Васил Алексов Пенев /Джубаров/, който познавал пътя,тъй като е от с.Граница. Взели един кош и под предлог, че отиват в с. Граница за грозде, те слезли в лозята, набрали грозде, оставили го там и продължили за селото. Като стигнали в селото оставили Джубаров на пост до вратата на една къща близо до училището със задача да следи минаващите. Бончо оставили на пост към клозетите на училището, а Гебрето и Раковеца отишли до входа на училището. След около десетина минути от пристигането им събранието се свършило и земсистите започнали да слизат по каменните стъпала на училището. В този момент Гебрето и Раковеца хвърлили по една бомба към излизащите земсисти. При експлозията на бомбите били наранени девет души. Те били откарани в болницата в гр. Кюстендил,където ги оставили на лечение. Трима от тях били тежко пострадали. На един от тях отрязали и двата крака, за да се избегне инфекция. Един от останалите бил ранен в белия дроб, а трети в коремната област. След атентата бандитите избягали. Отишли в лозята,взели гроздето и се упътили към другарите си. Отивайки към тях решили да не им казват за станалото. На другия ден към 3 часа при тях отишел Стефан Бумбаров,присединил се към тях и той казал,че в селото се говори какво ли не,че атентата е дело на комунистите и взели решение да напишат апел към жителите на с. Граница и околията, че това е дело на комунистите,та по такъв начин да оправдаят доверието на опозицията към себе си. Те вярвали, че скоро опозицията ще дойде на власт и ще ги амнистира за всичките им деяния. Ето защо Бончо написал такьв апел,който бил написан в неколко екземпляра от Милчо

и Данчо.

Апелът към жителите на. с.Граница гласял: "Братя и сестри, на 28.IX.1945 год.към 22 часа, неизвестни и безотговорни фактори от Комунистическата партия, жители на селото ви,нападаха събранието на младежите от БЗНС в училището и раниха осем наши братя. Защо? Виждайки края си, тия червени гадове започнаха терора от 6 септември с цел да могат да избият всичко будно, което не може да търпи червената диктатура и по този начин да властвува на сила.

Бъдете трезви! Ние бдим,ние не сме в балкана за друго, а да браним интересите на нашият страдащ народ. Понесете гордо всичко. Ето им възмездието,вземаха властта без кръв, а оросиха балканите с кръвта на десетки хиляди българи, също така по подъл начин да величаят. Деня на разплата наближава. Този коварен враг на човечеството ще си замине, за да не дойде никога в страната ни. И ще останат само нужни спомените, слава на загиналите. Вечна слава с признателност към страдащите. Да живее демокрацията. Смърт на червения гад".

От клуба на бригада "Г.М.Димитров"

Написан е също апел към жителите на Кю-ска околия в която се казва:"Комунистите извършиха атентат в с.Граница и хвърлиха вината върху горяните,като арестуваха техните близки и ги тормозиха. Нека същите селяни разгромят и обезличат болшевиките."

Бригада "Г. М. Димитров"

Престъпния замисъл на бандитите - убийци стига до там, че в един от апелите - бюлетин № 26 те дори посочват и авторите на апелите, а именно: Атанас Ковачев, Стоян Миладинов и Георги Дулечки всички от с.Граница. Те дори сочат и свидетели. Посочените лица всички са комунисти. Тези апели били разпространявани в селата Слокощица и Граница от брата на главатара на бандата - Кирил Лешнаков.

Бандитите не се задоволяват с тези апели към населението на Кюстендилския край, а донасят апелите и на свойте вдъхновители от София. За тази цел Бончо написал писмо до Никола Петков и го изпратил по Гроздан Серафимов Стоянов от с.Слокощица да го занесе в София за което главатаря Лешнаков му дал 1000 лева.

Бандитите твърдят, че атентата е дело на комунистите, а Зеленото Земеделско Знаме в бр.43 от 30.IX.45 год.пише в колонката си: "Ние твърдим, че няма свобода-ето факти и документи-така "... В с. Граница Кю-ско,на излизане от събранието на младежите земеделци са хвърлени две бомби, от които са засегнати девет души от тях пет души са тежко

ранени. Това ли е свободата за която толкова се пише и твърди от правителствения печат.Защо са тези бомби в ръцете на хора, които не могат да притежават никакво оръжие. Приберете оръжието от ония,на ония на които продължава да се дава..."

За кои хора се говори в случая? Явно, че за правителствени. Следователно те са атентаторите. Досущ така, както пишат в апелите си и самите бандити.

Това твърдение на Зеленото Земеделско Знаме не е случайно. То се подьржа и в следващите броеве, бр.48 от 6.XI. 45 год. където се казва:"Не е важно кой е съобщил фактите,а това,че те са истински. Ранени са девет души, от които некои са вече починали /а от същите няма нито един починал/. И факта,че до сега милицията не е уловила атентаторите...", а в бр. 59 от 19.X.45 год.е още по-ясно подчертано е горното, в колонката"Спрете насилието". Ето това са печалните факти. Ние и българския народ искаме да знаеме,кои са тия тъмни сили в Кюстендилско, които... избиват мирните български граждани?

Упорито се настоява от опозицията,че атентата е дело на властта. На уводно място в. Зелено знаме бр. 80 от 13.XI. 45 год., водачът на опозицията Никола Петков пише:"Г-н А.Георгиев говори за анкетата, изплзува изтръгнатите показания , но не казва нито дума за показанията на околийския агроном по който го е изругал, защото е казал истината,че атентата не е дело на ремсисти..."

От изложението личи ясно взетото становище, както от бандата, така и на опозицията-едните пишат апели, а другите излагат "факти и документи".

Но терористичната деятелност на бандата "Г.М.Димитров" продължава. Вземат се нови жертви. След атентата в с. Граница към бандата се присъединява нелегалният Иван Георгиев Мирчев /Султанин/ от с,. Пелатиково Кю-ско,който до тогава се укрива в родното си село.

На 1.X.1945 год.бандитите предвождани от Лешнаков ограбили селянина Любен Стефанов Рошков и др. от с. Слокощица, като взели 20000 лева, две винтяги,два панталона, едно кожухче, две платнища, две фланели, едни ботуши, сиренето от качето и набили синьт му. На същата дата преди този грабеж групата се разделила на три части: Първата група от Георги Стоичков /Раковеца/, Бончо, Кирил Мирков Ангелов заминават към с. Раково, след което прехвърлили границата. Там се срещнали с известния убиец и разбойник Димитър Медаров; втората група състояща се от Никола Зарев, Солтир Митев Андонов и Георги Васев Ташков, които се укривали около с. Граница, Лелинска чука и Ново село; третата най-голяма група предвождана от главатаря им

Лешнаков,Стефан Бумбаров, Йордан Григоров Гоцев,Милчо Борисов Димитров,Васил Алексов Пенев /Джубаров/,Георги Иванов Бенгарски,Борис Фърков,Иван Георгиев Мирчев и Васил Иванов / Гебрето/ и заминали по посока Кадровица. Там замислили ново покушение над някои мирни граждани, а именно над Костадин Чакъров от с.Кадин мост и кмета на същото село Иван Турбачки. За тази цел те се придвижили към Кадин мост, като останали през целият ден в лозята на с.Невестино Кю-ско, а през нощта на 2-ри срещу 3-ти октомври 1945 год.по решение на трима заминали: Гебрето, Султанин и Бумбаров да извършат намисленото убийство. На 600 м.западно от Кадин мост на шосето се натъкнали на войнишка патрулна двойка от войниците Георги Ефтимов Милачков от с.Трекляко Кю-ско и Борис Иванов Младенов от с.Войници Ломско, като ги запитали "Кой там", тримата бандити отговорили "Свой" и когато се доближили до тях,стреляли и убили войниците на място. След това се върнали при другите и им разказали за подвига на Лешнаков за което той ги награди с по 2000 лева.

След като не можали да осъществят замисления план- убийство на Чакъров и Тирбачки, бандитите заминали за с.Кадровица, Лелинци и Ново село,където там по-лесно са могли да се укриват.

На свой ред продължава перото на в.Зелено знаме да злослови и приписва убийствата на властта. Ето какво пише в брой 48 от 7.X. 1945 год. относно извършеното убийство на двамата воиници при село Кадин мост: "Когато 13-ти пехотен полк излезе в акция да дири лицата,които хвърлиха бомби на събранието на земсистите в с.Граница, през нощта е бил подло убит брат ми,който бил явен деятел на Земса.

Искаме/да се назначи/анкета,защото убиеца не може да бъде друг, освен лице натоварено от командира му. Искаме наказание на убийците и свобода в армията".

Бандитите окуражени от тези"успехи",изготвили план за нападение и избиване хора от милицията. Ето защо Лешнаков изпратил в гр. Кюстендил на 12.X.1945 год.доста доверените му Милчо Борисов Димитров и Йордев Григоров Гоцев.Той дал пистолета си на Милчо,като по сигурен. Поръчал да убият началника на милицията и други служебни лица от Окръжно управление. Той им обяснил начина на действие като им дал строго нареждане с никого да не се срещат освен със свойте изпитани другари ятаци - Любен Асенов Баскалов и Йордан Николов Стойков и двамата от гр.Кю-л. На 13.X.45 год.вечерта в събота в Любенови пристигнали горните двама и там отседнали. Същата вечер те излезли из града за да се срещнат със свойте приятели и да погуляят,но това не се случило и се прибрали обратно в Любенови. На следващата

вечер/неделя/ към 7 часа Любен Даскалов и Дончо излезли и отишли при чичовците на Дончо: Крум и Любен Никови. Дончо останал,а Любен излязъл и се бавил около един час. Крум и Любен Накови дали на Дончо 10000 лв.,а също и палто и панталони. Върнал се Любен и завел Дончо пак в тях. През това време, когато Любен Даскалов се бавел,било извършено в града убийството от неотговорни фактори на прекрастния младеж-ученик в VIII клас Боян Кирилов Давидков от с.Скриняно Кю-ско. По този повод в.Зеленото знаме пише в бр.56 от 1.6.Х.45 год."... бе простреляна с два куршума земсиста Боян Кирилов Давидков.... това е трето покушение по ред върху земсовата младеж в околията и в продължение само на един месец. Не протестираме! Обществената съвест протестира вместо нас."

Срещу кого се насочват тези стрели? Разбира се пак срещу Оф власт.Ясно като бял ден, откъде изхождат тия обвинения. Срещу кого са насочени и защо? Но тук, с разглекдане на този въпрос, няма да се занимаваме.

Ето такива са фактите и документите на НИКОЛА ПЕТКОВАТА опозиция,която постоянно твърди,не нямало свобода в България. А тия "факти и документи", по своята доказателствена стойност са идентични с цитираните по горе апели на бандитите.

На 14.Х.45 год. през деня идвали при Милчо и Данчо техните ятаци в Любенови и помагали с каквото могли: Борис Миланов, Георги Сапунджиев и Йордан Стойков,които им занесли хляб,кюфтета и пасти, пък Йордан Стойков им дал две бомби. На 15.Х.45 год. сутринта същите двама идват пак при тях и след обяд към 4 часа двамата нелегални Милчо и Данчо били заловени от милицията. Те не успели да извършат запланувания план. Тогава Любен Даскалов минал в нелегалност и след 5 дни бива заловен. При заминаването на Дончо и Милчо в гр.Кю-л Гебрето изказал съмнание,че могат да бъдат заловени и заради това той, Бумбаров, Султанин и Бенгарски решили да се отделят от останалата банда, за да може по лесно да се укриват и заминали към с.Пелатиково. Лешнаков,Джубаров и Фърков останали заедно около селата Граница и Слокощица.

Благодарение на плановата и упорита дейност на милицията, така разпадналата се банда бива ликвидирана,като всички членове на същата,ятаците и всички помагачи са заловени,с изключение на един от най-дейните бандити и помощник командир на бандата - Георги Раковеца и Васил Тодоров Симеонов /Теслата/са се измъкнали, а главния командир Иван Лешнаков е заловен скрит в шубраците на родствените си ниви в местността "Марушините кошари"с. Слокошица, Кюстендилско.

За горепосочените деяния на бригада /банда/ "Г.М.Димитров" Кюстендилския областен съд е произнесъл следната присъда:

ОСЪДЕНИ НА СМЪРТ

1. Иван Йорданов Лешнаков
2. Никола Ст.Зарев
3. Васил Иванов Златарски
4. Богдан Димитров Ценков
5. Георги Стоичков /Раковеца/
6. Иван Георгиев Султански

НА РАЗЛИЧНИ ПРИСЪДИ

1. Зафир Андонов Чизмов-доживот
2. Кирил Христов Ренов-10 г.
3. Милчо Борисов Димитров-10 г.
4. Йордан Григоров Гоцев-10 г.
5. Георги Иванов Бенгарски-6 г.

Преписът е направен от папката на директора на ДА гр.Кюстендил на 15.VII.1987 г.

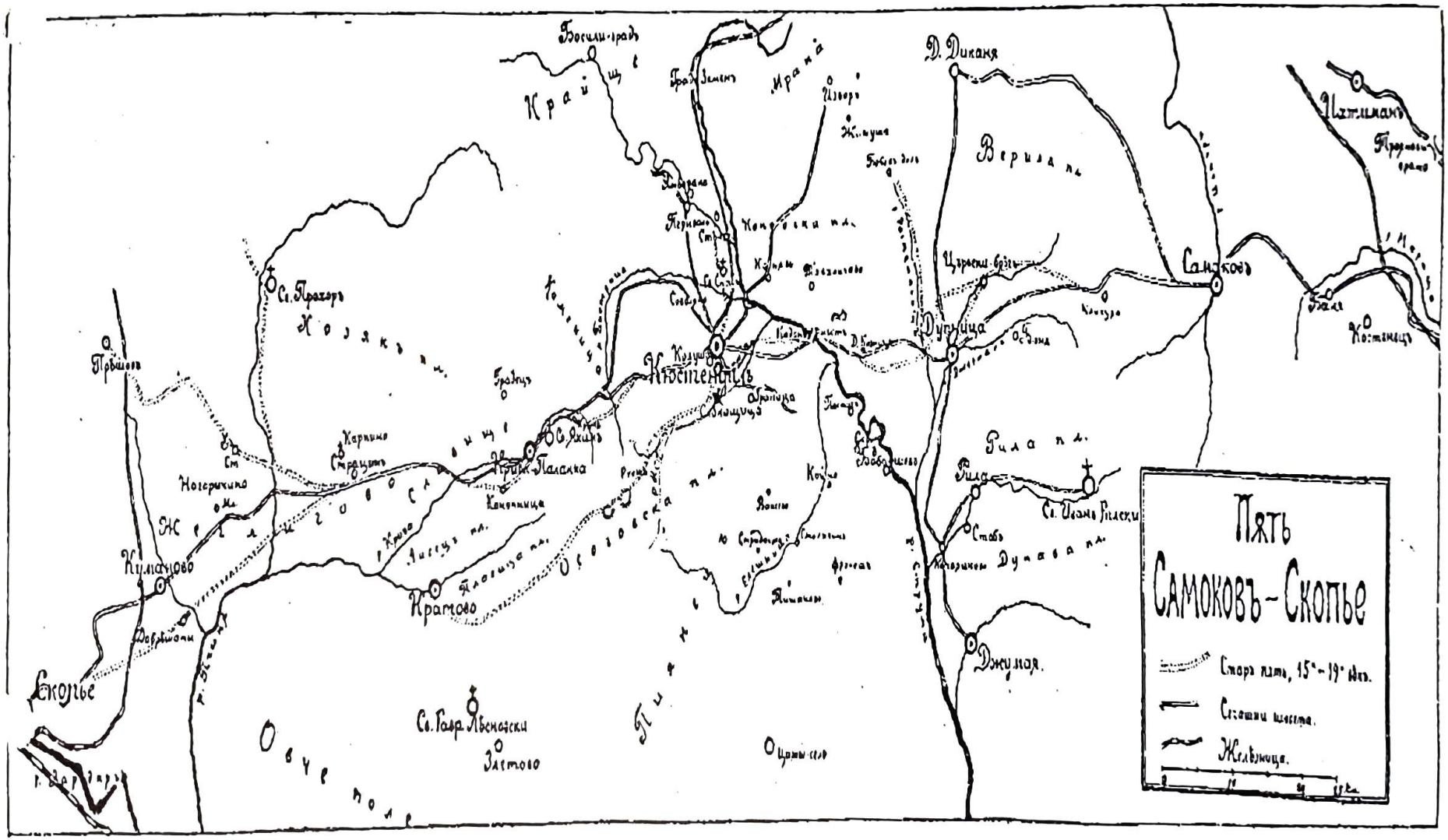
Пять
Самоковъ – Скопье
Старо пять, 15° – 19° Век.
Сегашни шосета.
Железница.
Самоковъ
Дупница
Кюстендилъ
Кратово
Скопье
Кумановово
Пробищипъ
Ст. Пазаръ
Ново Село
Ниш
Ягодина
Белградъ
Д. Диканя
Верила пл.
Рила пл.
Осоговска пл.
Беровска пл.
Кожякъ пл.
Конюхъ пл.
Ст. Ораховецъ
Ст. Ивана Рилски
Джумая
Ст. Гавр. Яковски
Златово
Обче поле
Цръни връхъ
Котинецъ

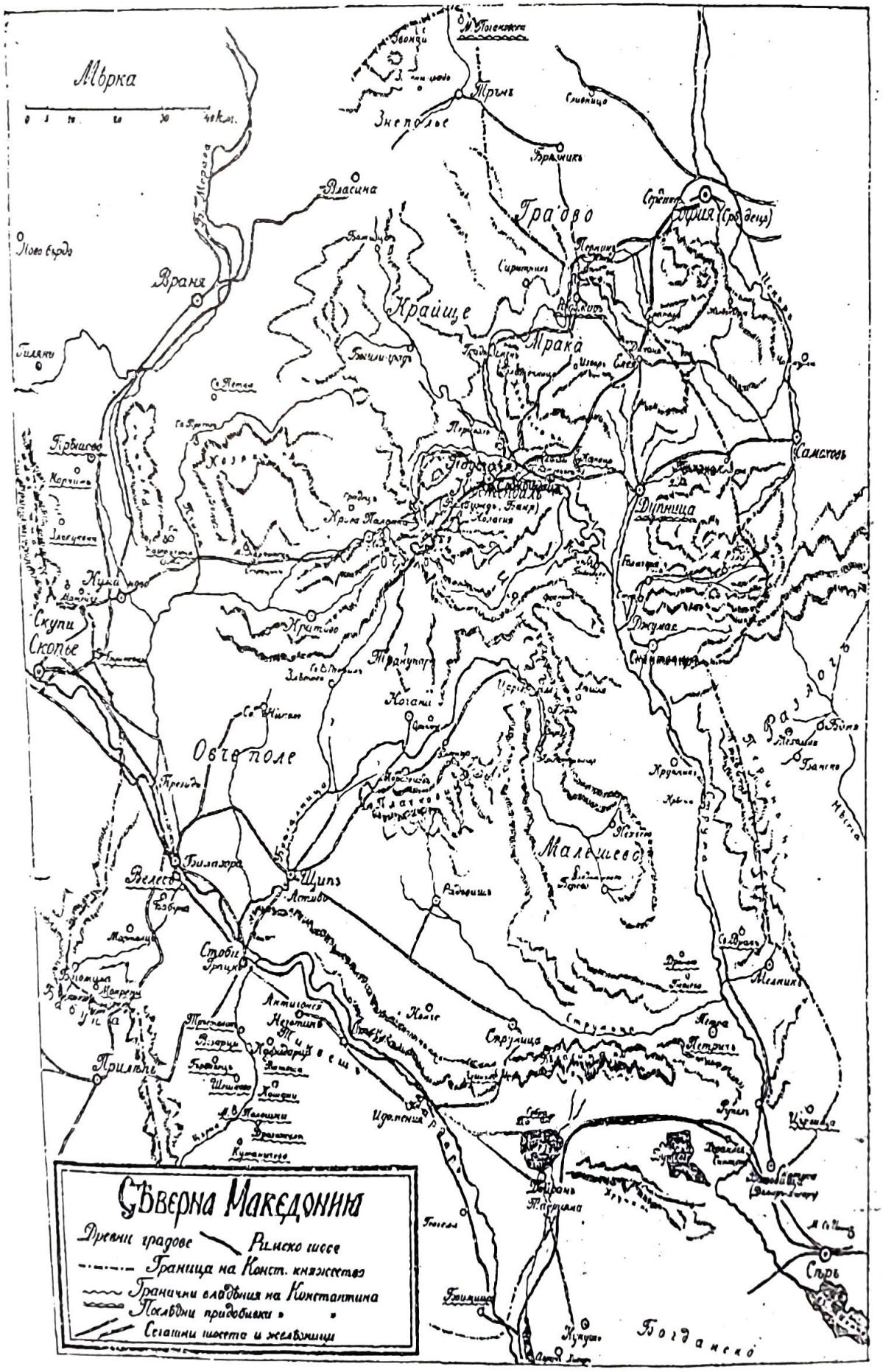
Сѣверна Македонія
Древни градове
Римско шосе
Граница на Конст. княжество
Гранични владѣния на Константина
Послѣдни придобивки
Сегашни шосета и желѣзници
Мѣрка
Знеполье
Градво
Крайще
Мрака
Враня
Скопье
Скупи
Овче поле
Малешево
Дупница
Самоховъ
Щипъ
Велесъ
Стоби
Прилѣпъ
Сѣръ
Богданско

Село СЛОКОЩИЦА

КИРИЛ ГЕРАСИМОВ МИХАЙЛОВ
ISBN 954-9360-04-0

Печатни коли 23; тираж 300; формат 16/60x84
Предпечатна подготовка: А. Стойнев
Редактор: В. Стоянов
Излязла от печат: м. декември 2004 г.
Печат: ЕТ „Юлия Илиева-94“
Кюстендил, тел. (078) 3 35 54

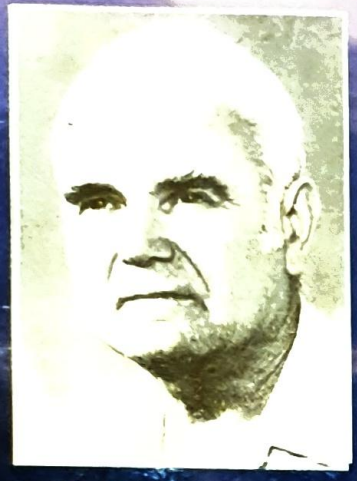

КИРИЛ ГЕРАСИМОВ МИХАЙЛОВ
е роден на 15.12.1924 год. в с. Слокощица, Кюстендилско. Основното си образование завършва в родното си село, Гимназия в гр. Кюстендил, кандидатства в Учителския институт в гр. Дупница, но не бива допуснат от местните управници като неблагонадежден. През 1960 год. задочно завършва Техникума по Керамика и стъкло и кандидатства в Химико-технологическия институт в София.